

ספר

לקראת

יושב אהלים

הוציא לאור
המכון לביטחון המזון

אהל אברהם ואהל יצחק

אנכי העבר הקטן במשפחת אבי אברהם בכמהיר יצחק
ענתיכי זלתי ס"ט חברתי זה הספר ע"כ התורה כולה ונקרא שמו
אהל אברהם ויקיים בני מקרא שכתוב לא ימושי מסך ומפי זרעך
ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם אנסו :

מעתה שלמדו לנגח עמלק ונפיו נעשו
כונס בקר וחמר ומשפח ונפיו ומל לעני
אין צדק חזק לבקש על ימינו ונני מני נפיו
עמלק נעמכו נעבד לבקש כלפני צדק
עמלק
נעבד

נדפס

פה ליוורנו יע"א

מאת אשר פדה את אברהם לס"ג

ברפוס נחמן סערון י"ץ

con Approvazione

הקדמת

חרבנים חמוצתים פאירים כבדקים בי דינא רבא דק'ק ליורנו יע'א

אתח'ח' תשמרם וכצנה רצון תעטרם' ביר'א :

בשבת

ישראל כמדבר קד'ש זכר שמי נחית מר מזרע מולאסן טר יעקב ואת'ס קדוש עשיתם ארץ
 לכל מראה עיני * החלתי את כבודי בא סימן העלות עני למסך מארז עם ענג * אספון
 עשה ונטה את ספריו וקרא לו חלל מועד אל * המקום אשר הוא חונם : קדש שבעה
 והחיה נשק לקריתא קול קורא כמדבר עשו אהרדי הכנים בני הרזנה לישנות יסגם : ומשם וקח את חלל וקורס
 שש כישראל חסני את עעמי * כעמיהם דאגמרה-בסימי * ואלא העם וריון מקדמון לזם הכמסם כנסים שסיל לשם
 שנים קרבו וזאתו אל הקדש פנימה אלפני דלפני * רכוס סמו כל בעם מקנה תלמוד עם מכן שמעתיהם כסועימו
 וסוף ל'ו סוף'ה * עד יום העלותו אל העיר רכתי ברעותי-עקב תקע את חללו ספר הקדש כירושלים כסענא :
 מן סוף וסלחם הארץ קאירם לננוסות באפלות גבוס ואפלות חדעו העם כלו עמקות מני סחך וספוי עממי * ונמתי
 דארעא חלל'ס א' ל'ו סמג' חכסם מארז חסו ילפי לנרמקת חלל'ס א' מועמיה * חלח חודת סמעותו כו כהרלם לא שלום
 תקועתו-וכנסים לככירוחא חסכה ישראל את עושאו עזכ תורה חלף חוק ורצון סוכמי סנס * אף סוף עשם עלמו כחילי
 לא ירעו הסתיר פניו כל דאה וככריוס כלו סעריו ויג'ל כלחן כר ולר מדתו אל דתי באשר יטר הקנס * כל קבל דתו
 לא סכה סתת אל-חיה מתהלך כאהל וכמסכן סוכי למסכנותיו כפל סוטת ספוא סונה * ואלל מן סרות חות ועם
 סמקתה כין חסני לבב סמדנילון זה לוח כהלבם חסעמו לסם סעוה כסרם אשר כרבו'ס' סמורה כעמי'ק עמקס
 סל הלפ'ה דקביע לוח רוכחא וקביע לוח סרבי'ה לערמיס * ולא ססיר עלמח ראשו יסבות סכטו כהכלים
 אהלות הדכנן אשר ססיתו חורס תחומה ככב שלם וכס'ף מסנה : ויטט מעיר חור חור וחרשו לכות ססוע'ס
 דגלו ססכתח לקהל ועדה מישראל שלמו אמוני * ארו חכר'י וסמה חכמיס מואכמיס סמסס חור סוולסס רמית
 מסמע פרי ככל יום סני חלל : באשר עינוט רוחות כווס סהה איער'כ סמסא ואתו יומח כג'ל סמעלות סלות'ס
 דאכרסס חיש חס **יושב אהלים** סרכ סמוקתן מאיר ככרן כמהר'ר **אברהם ענתיבי** כר'י
 יצן וסרן להאר על האר'ץ חו מלח כרבות לער סלל

וססמחם עליו חרנם אשר עשם אשר תקן מרז כסיפרא כחוב אסנקסיס למסכר קראו מסרד אגרתא עיחייכ סרסות
 קרית'ס לספיה מרדיס כג'ן ער'יוסאר'ס וסוף ותן מערמי * וסמו'ת דרכנן לחכר אס סאקל יוסף וכו כלמ'ס
 סכנין חכ'ה סכותה לעסית מלאכתו מלאכת פמיס כספר **תורת הבית** לגדול חונט **הרשב"א**
 ווע'א דפ'ה דעמיה אסרת'א דיוני ועל סככותיו סכ סה דמארין ומעיון

סלסל ארוכתא ואס סלכ'ה רוספת כסך דק סוכ'ה דהוה רפי כחיים * ואל סלסל סולך ומכ'ה כמעססו מלח מעס'
 רכ'ולחן ירנן דין חכ'ה דמני'ר סכ'ה כסותא אשר פרוו ותן בקני מולי דתו מרוב'ה עם ערמי'ס כח'ס חסני * כס'ס
 עליו כמרוס סמרי'ה ינחן לסו'ח לחי מלכ'ה כר'ה מוכס סכרסס תל זרע ר'כ ווט'ה כט סמוכי כני חס'ס * חס'ר
 איכו ססח'ה כס'ה לככנו כלפי סמיה כעיוכ'א אכ'ה כור'ה דעמיד למפר'ה ריוח וסללס חטלי וסגמי * חלס'נס רלס
 עמך וכחלתך דאינון רחוי'ן מכלי אל כלי אתי'ה ריופס ריופס וסגס עכר'ך מוכוס כקלון מתמוד וסרפס ריופס ויס
 כוסי מוני ממני * גאל לך חס'ס סכת ירושלים ליתוה מר ארוס'ה משיח אלה יעקב וססקית את העדה מוס כססן
 ממעוני * כסועס על עמך ויסכ ישראל כטח כוד סוכן לסכנוו כירושלים מסכטוס * חכ'ר :

הלא זה דכרנו לעיר לאן קדשם המדכרסם לכבוד האורס ולמחם סני'ח סס ליורנו יע'א כסלס
 תמוז יס'ל דסאי סת'ה **נהלת בעזר** אל ססס קרין לס'ק

ע'ה אברהם חיים
 מאפי'א
 ס'ט

ע'ה יעקב אבוקא"א
 ס'ט

זעיר ש'ם שלמה בכמהור'ר
 ס'ט חור חיים
 סלאך ולה'ח

הקדמה

פתיח יעיר אדם ס' אלפים עיר מחו עמדת בתפלת עמך האבלתם להם ומעלה : לחדור רבות סגנון
 מרעה אל רעה . . . מפרט שהוא לריך סקתו הבה ארץ רעסה רוע התרועעם וטיטו אמות הספים
 זכרו המדרגות וכל גנות כעשרה רחיעה . . . וכיום מלאים כעשר זקלים הרונקתו האשלי והרכסים לבקעסד .
 אמה נפשות שזעו ככסין באותה שעה פחדו ונפשו ללו ס' קוחר לנו ארד כעצמנו ויחב יתסין אמתו בריכועה .
 ויקר כזקק כ"ו לחודש סגורכ בית קרסונויר אלום נענה . . . ולא איש ממחוננו וחס חלה סמוס במדפלי בערבה
 והדרתה והטלעה . . . ססיספנו גס בכונו כנתל דמענה . . . מרוב זקקס אין לרה כיוולא בס סגות רלסנו ריעול
 זאך זה קיוס גדל הכאכ מחר הא דרססא סא דררעלי . . . וסע לארץ זקנים עם נערים מחלס וטיעה : . . . לא סו וקס
 מועטוס פירסנו עלטו סדין מסני סחמס כחלל רועו וסלני קדר סחונת כעורכ אירעו כטועה : . . . ולא עוד אלא
 והני ספני כיוו אכלונו הממוטו אכלו וסכויע וקרא אותה סכעה . . . סן סלסס סיה עובר כסוק עומן סרבה ומעלה
 קמעול . . . ואין ספק מוולח למלות ססקו מחמסת סמוען לן טמנס ארעס . . . אלא ס' קלח כל מלס לשי סומנו ספול
 ענוס כיוענה . . . וכנה אללו זמן מקרס ס' ומלסס ארץ ריעה : . . . וגס סכסס כעבורס ולסס סזכנס
 וסרלל כמעמדס ועלוו ססילוס ככחד ירנו על משפוחס וססענו גל רג' ב' שרן ס' לס' סססס ססס
 זכורו זיסמחו ירכו

הכ"ד החו' לכהוד הכב' חסחבר נר"ו

הצעיר עורא	הצעיר אליהו בכמהר"ד	הצעיר חיים מרדכי	הצעיר ישועה
הבהן ס"ט	יהודה קצין ס"ט	לבטון ס"ט	ששון ס"ט

הצעיר משה	ה' עוי ומעוז הצעיר אברהם
חלוי ס"ט	ס"ט בכמהר"ה גבריאל
	אשכנזי וליה"ח

אזכור סבא על סחיתוס כסולג הדיעה . . . ריכ קט' יח' מקטע סארץ מכן רכס עתה ש' סעמל דארעה . . .
 דין גרמל רטכיעה . . . אול ומרס כמודס דרבנן ככל המוס ככח. בס' ג' מעליותו רלמור דקס : . . . ויחור
 מחמה זאכך דלמרי כל מן דין סמוכו לנה עשות ספקס הרבה ול' יאה ומן ססמס ווכיוו סקד ססס ססס
 כעסה רלס דלס ב"ד מקודס קודסא רכס . . . על אר' רכס סחת כלסרי אשרו העס סככה לו . . . ולן יאול לסד . . . בחך
 סחלק מחכמתו לירחיו כר אכסן וכר אורחין ארו כן ארו סאר סומן כטע נעמן חמה סמועס למו סכטעס : . . . סס
 אכרס כסרלל גדול סמו יאו סמו לעולס ח"ר סקיו ללללי מעויו כמתו ועמי ארוני סמלך . . . דלוק אכ"ר סמקיס
 כלסרי אסרי סגבר סילחו סאי ספרל רכס ככיתו וכחומתו ע"ח סיה למחויקיס כה כו סס טס ס' אס סכרס חתך לך
 את כרכת. אכרס וחי ויקן לו מוהכ סכא . . . וסס סכרו ארו ופעולתו לסכו לעה כ' . . . סכ"ד : סחוקס כלסכה רכס
 לכבוד הקורס ולכבוד סרכ סמוכס כל סיסטו כססלל ס' ספלא ופלא משפח ספלויל דין סול סר"ר סרכ סמחל
 נר"ו סול סאר כשרט וולר עימנו ולין וסענו ומסוס ספארטו סרנו וסרנו ארד' א' רכס . . .
 כלס סכוטת כסס אסס וכוולו דקמך וסמס ללמורו' ללמס גרסס כססי לתלכס וכלסר לא סיהו. אסס

הצעיר יצחק ס"ט בכמהר"ד
 ישעיה עטייה וליה"ח
 הנצי"ח

הקדמת המתבר

הראשון בקדש תנא קמא אשר הגדול הנביר המפואר המהולל בתשבחות החכם השלם והכולל כמחיר סי' אל'הון
די פי' ג' ו'טו' נר'ו יאור חף ויהוד ושטו בקדש אשר והטפסר החכם השלם כמח'ר סי' דפאל די
פי' ג' ו'טו' נר'ו יאור ואתו עמ'א ח'ו כדומה לו א' ח טוב וחסד טוב
דין הוא הרר האמו' בתו' דנושבת כח קרא מנוע הוחס והמעלה מי כאן אל' ח' וגדולה ומע' ט
כמ' א' בתלתא הוויא חזקה רב משרשיא אור עיני ה' ה' הח' המ' הן נביר כמח'ר סי' הל' די פי' ג' ו'טו' ה' וכו'
קחני אשארך כל בני המלך ה' עליהם יחיו אחים ולא יתפרדו וכו' אבותם מסיועיהם
עומדת לעד ויאריך ומהם בטוב ושנותיהם כנעומום הם ונשיהם וכניסהם קרנט תרום בכבוד העומדים כפרן ותמיה
עיני השנחתם על אחיהם בית ישראל עומדים למגן וללגינה תיקו לו שאלו השנחת עיני ומין של אלו הקדושים על
בני ישראל לא היה נשאר שום אחד מישראל שיוכל לרוד בארץ סלוו והף גם זאת הם היו כגרים המעלות כבנון
בית הכחורה בית הכנסת הקדוש והקדוש שנטו כחלו מסכת הרעש הזה והזלו זכב מניסס מנה ופה עם
כל קהל עדת ישראל הקדושים ושמח העם כהתכרסם כו כלב שלם התגברו והיה משכני ושלם ה' פעולם
ותהי משכורתם שלומה מעם ה' אלהו ישראל אכ"ר ואתחנן אל ה' בעשר חלו"ת חפלה לעני' על הקהלות
הקדושות ומכללם הנבירים והנשאים שרי עט'רות אשר יהיה רמי"ס מלאו ליכר קורה במענת קנות
וקיועוני כסיוע שיש בו ממש לחו"א כלו למעשהו וגם יר השרים והסגנים היה כמע"ל הזה והתם בכחוכים
לפני ה' לזכרון תמוד ורוח נדיבה תסמכני : מזכירין לשבת חתני הטוב וישר אחר מן סדמתים נושא
בעול כבוד ר"ו הנביר המפואר המשכיל נטון וח' כה"ר **חיים סיתהון** נרו יאור יהי שמו לעולם הוא וכניו
וביתו זו אשתו ה' יתן חומ'שנס עד זקנה ושיבה אלהים אל
שאר חתני המשכילים הנכונים כה"ר **יום טוב חזאן** נר'ו וכה"ר **חביב הכהן** ס"ו וככל
אשר יפנו ישכילו וילליו אכו"ר וגם לרבות חני
נחה לכרך להבן היקוד לו שמחת גילוי קחנא את כרבתו וז"ל ח' **יצחק** אלהים יחנך בני אגא ה' מתורקן
תלמודהו סלסלהו ותדוממנהו וכן נגידים תושיבהו ה' יוכני בחופתו בעגלא וכומן קריב ואוכה לראותו
מורה הוראות בשר' ראה רוח בני כרית שרה אשר כרכו ה' שרה תפוחין מה ברי ותה בר בטני' כרם זכור אמו
האיש לטוב הוא נישו המשכיל נטון וח' כה"ר **משה חיים בונדי** ה' ה' ירשאהו ר"ש ויאיר אורו כור' א'
שהוא השתדל לקחת הספר התו' הזה להדפיסו ושלם ה' פעולו כיר' א'
אב"י אבירכבי ישראל' אוכה ה' ריבכות אלפיו ישראל' ישוב לימי עלומו נתון ישראל' עכור גבולו וישם לדרך פעמו ומן ה'
עושה חיל תרעץ אויב מטל עני' שלח העז את מקקך אשר כשרם ערו מנר"ש משפחת סגראווי סן כן
רוד בא נדתי ישראל וכנס נקומה ונעלה טון ואורה וישראל ליעול מר ברושא גדול הרועה משיען של ישראל מוד
קמו הוא ארזני' מלכו לרק מלך שלם עיני בעין נחשו חן בשוכ ה' את טון ויכן כמו דניס מקדשו ומאוכלל בתקומו
וגם הכחנים ותקדשו לעבוד עבודת הקדש ולויס לשורם ישראל כמעמדם וכמ'אז ומקד'ם ויכני על בני' קראתו
וענני לבי חלל בקרבי' אחרי שוכי קורא ומביא ונתת לעבדך לב סומע ח' עדיף מכיח להבין ולהורות
גיל וגיל חבי לאהבה את ס' ולעבדו ככל לכני מקומי ועד שכני כה דברי המחבר החו' פל"ו כ"ו תשרי שנת
ור"ב שלום בניך

העבר אברהם בכמהר"ד
יצחק ענתיבי זלה"ח

ספר יושב אהלים

בראשית

בסימנא טבא

בראשית

כחות ידוע שתורתא
 הקדושה אין לה התחלה
 וסוף ונעון סופה
 בתחלת מעשה רחמי ונכון להמשיך ולחבר מלת בראשית
 עם סוף התורה דכתוב אשר עשה משה לעיני כל ישראל
 בראשית ומבואר הוא על פי מ"ש בתקוני הוהר בראשית
 ורא שבת דכתיב כ"ג לאור הירא בראת שבת בראת וראת
 גם ידועבו ששבת חייב מוחה וא"כ האיני דקאמ' לעיני
 כל ישראל בראשית ורא שבת לא בן אה"ע שאיני
 בשמורת שבת א"כ ע"פ מה שפירש' ז"ל שם ולכל
 יוד החזקה אשר עשה משה ששבת את הלחות האוני
 לטובתן של ישראל שיהיו נדונים כפניהם ולא כב"א
 וכבר ידוע מאמרם ז"ל דאלמלא לא נשברו הלחות לא
 שלטו בישראל שום אומה ולשון וכן דר"ל חרות ממלכות
 ועוד ידוע ז"ל דאלמלא שומרים ישראל שני שבתות מוד
 הם נבאלים וכן אמרו בתקונים בראשית תמן שבת תמן
 תרי לרמח זה וא"כ יפה אמר אשר עשה משה בשבת
 הלחות כד שיהיו נדונים כפניהם ולא כב"א וכן דנייה
 דמלך זה טובה אבל מ"מ רעה הוא מלך אחר דאלמלא
 לא נשברו לא היו משועבדים במלכות לזה אמר רבי
 מהא לא אורחא דקרו וש תיקון לזה בראשית תמן תרי
 תמן שבת דע"י שמירת ב' שבתות מוד הם נבאלים .
א"ג ע"פ מ"ש רש"י ז"ל והוא מרז"ל ברא אלהים
 ולא נאמר ברא ה' בתחלה עלה במחשבה
 לברוא העולם במרה"ד ראה שאין העול' מתקיים הקיים
 מדה"ד ושחפה למדה"ד והיינו דכתוב כיום עשות ה'
 אלהים ארץ ושמים ותהי עלה הרב ת"ח דמאי קא
 משמע לן קרא מה שעלה במחשבתו ית' וגם לא שייך
 לפר עולאם כביכול רשני לה דמחשבתו ית' קיימת
 וכשהוא דן לדרוקים גמורים הוא דן אותם במדה הדין
 הגמור בלכ"י כמו שעלה במחשבה לפי שהם יכולים
 להתקיים על שורת הדין אבל לשאר העולם שאין יכולים
 להתקיים במדה"ד שחף עמה מדה"ד וכבר ידוע
 שהלדוקים הם נקראים עיני ולכן של ישראל וא"כ ומו
 דקאמר לעיני כל ישראל שהן הדרוקים בראשית ברא
 אלהים דהיינו במרה"ד אבל לשאר העולם אינו במרה"ד
 לכד אלא שחף עמה מדה"ד הרחמים כדו להוות
 קיום לעולם .

איתא

ככ"ר ארשב"ן אמר רבי יואנתן בשעה
 שהיה משה כותב את התורה היה כותב
 מעשה כל יום ויום כיון שהגיע לפסוק זה ויאמר אלהים
 נעשה אדם לעיני רבש"ע מה אתה עושה ע"פ
 למינים אמתהא א"ל כתיב והרולה לטעות ועשה האדם

הוא שבראחי גדלים וקטנים חמי מעמד ממו שאל
 ובה הגזל לטוב רשות מן הקטן הוא אמר מה אני
 לטוב רשות מן הקטן והם אמרים לי למד מבראשית
 שהוא ברא העלונים והקטנות וכוון שבה לברוא את
 האדם נמלך במלאכוס שאל' נעשה אדם עב"ל .
אמר אברהם קודם שנברא לברך במאמר שלו
 אלא עיני אל החקירה אשר עמדו בה גדולי
 המפרשים חקרי לב כו מה זה ועל מה זה אגדה ואלהם
 מלפני השליט הוא אבינו הראשון ויור כפיו של הקב"ה
 שעבר על מלת בראשית ואלה עלתה לו ולא עוד אלא
 שהטוח דברים כלפי מעלה באומרו אכלתי ואכל ש'
 חלוק ח"ו כולי האי פס קדוש ואמר דבר זה שהיה אמרו
 אדם הראשון חסיד היה ואין חסידותים .

והנה

כמה תי' נאמרו כזה וחד ממנו ערוף מם
 שתירץ סרב בעל עשרה מאמרות ז"ל שאדם
 לא אכל ביהאם פחות מכמות דלא תקרי אכילה והכתוב
 אמר כי ביום אכלך ואין אכילה פחות מכמות ע"ש
 בר"ק והנה לכאורה דתי' זה אינו מוכן ויש בו מן הקוצ'
 דא"כ למה נעשה דנייה דק"ל דחצי שיעור אסור מן
 התורה מ"מ עונש ואזהרה ליכא ועוד דחצי' לא אכל
 אלא פחות מזה הרב עבר על אסורא דאורייתא ודאי
 שיעור אסור מן התורה אמנם כד לישב זה לריבון
 חנו להקדים מ"ש הרמב"ם ז"ל כפ"א מ"ח חמץ ומגם
 הלכה ו' ח"ל האוכל מן החמץ עגמו בפסח כל שהוא
 אסור מן התורה שאל' לא יאכל חמץ ואעפ"י כן אינו
 חייב כרת או קרבן אלא כשיעור שהוא כותב ע"כ וכ'
 הרב המגיד ז"ל הכי אמר ביומא חצי שיעור ר"י אמר
 אסור מן התורה ור"ל אמר מתוך וק"ל בר"י וסוף כלל
 לכל אסורין שבתורה עכ"ל ומרן בכ"מ כתב ח"ל קשיא
 לי ל"ל קרא בחמץ הא בכל אסורין שבתורה ק"ל בר"י
 דחצי שיעור אסור מן התו' וע"ק ראי מקרא אופכא
 משמע מניה דלא ואכל שיעור אכילה משמע וז"ע
 עכ"ל . והנה לקשיא ראשונה נלע"ד דזו הוא בעצמה
 כונת הרב המגיד בלשון הך והקצר שכתב דק"ל
 בר"י והוא כלל לכל אסורין שבתורה שכוונתו כוה לו'
 דאין טורף להרמב"ם להביא פסוק מיוחד לחמץ ולרובא
 דמלתא כתיב האי קרא כו כן דרך הרמב"ם ז"ל בכל
 מקום להביא קרא האוקר פשוט ובאין כמו דכתוב לא
 ואכל דמשמע חצי' בהנאה וכמ"ל א"כ משמע דחצי'
 חצי שיעור דהוי נהנה וכפרט לפי מ"ש בירושלמי
 כפרק שני דתרומות דברכר שהוא אסור בהנאה חצי'
 ר"ל מודה דחצי שיעור אסור מן התורה ע"ש השו"ע
 נקט הרמב"ם קרא בחמץ לאשמעי' רבמנן כ"ע
 מוד

לחולל פגון חלב וכו' משמעות אכילה כ"ש ונש
 מתוך מ"ש הרא"ס ח"ל והא דקאמר בגמ' מ"ס דר"י
 וכו' מוכח בכרוי כמ"ש לדעתו דמ"ל לא תאכל מ"ל
 לא יאכל כולו משמעות וידעו כל שפוח וכדכתי' ולא
 פמארא' ח"ל ולא דקדק כאן שפיר כדבריו איך שפוח
 מדברי הרא"ס הללו נותרה גם קושיית מרן השני
 שהקשה דלדרכה מלא יאכל כזאת משמע דלפי דברי
 הרא"ס ל"ק דלדרכה משמעות כל אכילה שפוחה כל
 שפוח משמע ולא תאכל שלא הזכיר ככאן הרב כ"מ
 את דבריו כמנהגו בה' אלו ומה שיש לעמוד בדברי
 הרא"ס הללו וכמ"ש עליו הרב מ"ל ו"ל עיין
 בסוף הדין.

המורם. מכל האמור ולא יאכל סתם אכילה
 הכתובה בתורה היא ככ"ש והיא סלכתא
 ואפקתיה לקרא ממשמעותיה דאית בעונשים אלא
 בכזית ושאר פוסקים ס"ל דהלכה לא באה לנקוד אלא
 לפרש את הקרא שסתם אכילה כזית ומה שיעור אסור
 מרבו דכל חלב.

ומעתה נחה שקטה תמיהתו מעל הרב בעל
 עשרה מאמרות כי אהה האה שאל
 פחות מכזית ס"ל כשאר הפוסקים דסתם אכילה כזית
 וטרי דתי שיעור אסור מן התורה היט מרבו דכל
 חלבוא"כ עתה קודם מ"ת דליכא רטויא דכל חלב
 דאפי' חלב עגמו לא נאמר מהיכא תיתי שואר בח"ש
 אפי' לר"י מ"ה אמר אכלתי ואוכל דככה"ג שהוא ח"ש
 ועדיין לא נקנה תורה שרי אלוכל דכ"ע והקב"ה ח"ש
 לו דהלכתא כהרא"ס ו"ל דסתם אכילה ככ"ש משמע
 והתא הלבת' לאפקיה קרא ממשמעותיה ולאוקמי אכזית
 וכוון שנתה לא נתחדש הלכה למסמ. מאי ח"כ אפי'
 גל פחות מכזית איכא עונם ואזהרה מ"ה העטשו
 ואע"ג דשוגג הוא בעון ז"ס כי הוא סבר כשאר הפוסקים
 ג"מ שוגג דידה הוא במויד כיון ת"ס ששגית שלהם
 בשטח למיוד והיה לו לשאל מפי הנכבד אם נחזר
 בפחות מכזית אם לאו ועפ"י זה יובן מאמרו ו"ל במס'
 שבת אמרו מה"ש לפני הקב"ה למח קנסת מיתה על
 אדם הראשון א"ל מזה קלה נתיי ועבר עלה ע"כ
 ולכא"ו קשה דמ"ל דקנסא ולא מוידא והלא תנאי
 משורש היה טי טוס אכלו וכו' ואי לא שמעו מזה
 היה לו להקב"ה להשיב להם שעבר על טווי ומאי מזה
 קלה נתיי אדרבה משום שהיה קלה לא היה ראוי
 למנתה אמנם עפ"י מה שספדמו ח"ש דודאו ודעו
 מה"ש שנהר במיתה על ען הדעת אמנם הם ס"ל כס'
 הפוסקים דאין אכילה פחותה מכזית והכי משמעותיה
 דקרא מ"ס דקדקו בלשונם ואמרו למח קנסת דמוידא
 לא מחייב כיון דהוא אכל פחות מכזית והקב"ה השיב
 להם מזה קלה נתיי ד"ל דטווי שלי ג"ש על ח"ש דהוא
 מזה קלה דהרין הוא כס' הרא"ס ו"ל דס"ל דכל
 משמעות אכילה שכתורה ככ"ש והתאי סלכתא ועקריה
 לקרא ממשמעותיה יאוקמיא אכזית לעגשון וכוון
 דעתה לא נתחדש הלכס עדיין ח"כ ממולא מחייב
 בעגשון אפי' על ס"ש דסתם אכילה ככ"ש משמע
 וכדכתיב הרא"ס ו"ל :

מחז אפי' ר"ל אכל לפי זה קשה ח"כ אפי' שפוח חלב
 המניח על דברי הרמב"ם וקי"ל צ"י והוא כלל אכל
 אסורין שכתורה כיון דכתיב אפי' ר"ל מודה ונראה לע"ד
 דמה שהלך סרב המניח להורות משום דקי"ל כר"י
 לאשמעין דמ"ש הרמב"ם ו"ל בפסח לאו-הקב"ה וכו'
 מחזת ר"ל וכוון דאיתיה באזהרה איתיה באסור ח"י
 שיעור ולאפקיה מדעת מהר"ב ח"ו"ל שכתב דלדעת
 הרמב"ם ו"ל דאין אסור ח"ש מחזת ואילך כי אפי' שפוח
 בפסח דאית ליה קרא כפ"ע דליתא דקי"ל כר"י והוא
 כלל לכל האסורין ומעתה אין מקום להשגת מהר"ח
 ו"ל בפסח מ"ק על דברי הרב המניח שכתב ו"ל עליו
 וליתא דמלא ואכל ולוף רבנו עב"ל עוד כתב מהר"ח
 ו"ל בשם הרמ"ך ח"ל וא"ת ת"ל מכל חלב ושמה באינן
 אלא חלב ללא ככ"ש ואיכא הגהה ח"ק דהאכל מרית
 פותה ו"ש ומהר"ב"ה כתב דש חלוק בין לא תאכל
 דקרא ללאכל אין אכילה פחותה מכזית משא"כ לא
 תאכל דקרא אפי' גרמיר חתול שייך לו' לא יאכל
 ע"כ ועסוה"ה מ"ש הרא"ס בחו' על הסמ"ג שנת'
 לא יאכל ואכילה כל שהוא משמע כוונתו דתי' יאכל
 אפי' ללא שפוח שייך כמפור עכ"ל הרב ו"ל והנה מ"ש
 הרמ"ך ושמה באסור הנחה איכא לאו ככ"ש ליתא
 דהא סתם הרמב"ם ו"ל וכתב והאובל פחות מכזית
 במויד מכין אותו מכת מרדות ולפי דברי הרמ"ך חייב
 זולתה מן התורה היה לו למר ולא מכת מרדות שהיא
 מדרבנן ג"מ מה שהבין מהר"ח ו"ל ככוונת הרא"ס
 ו"ל דתובת לא יאכל אפילו לכל שהוא שייך וכתו'
 מהר"ב ח"י ליתא דהמעין בדברי הרא"ס ו"ל יראה
 להידין כוונתו מ"ל לא יאכל מה לו לא תאכל אכילה
 ככל שהוא משמע שהרי כתב ח"ל שנת' לא יאכל ואכילה
 כ"ס משמע ואע"ג דאית חייב ברת או קרבן אלא בכזית
 שאי התם דתתא הלכתא ואפקתיה ממשמעותיה
 אכל' לאסורא כדקרא קאו וכו' עכ"ל והשתא מאי קשיא
 ליה ואע"ג דאית חייב ברת אלא בכזית ומאי קושא
 דלענין כזית כתב טי כל איכא חזן ונכרתה וכוון דקאי
 לאובל אין אכילה פחותה מכזית ואמאי אנטויד הלכתא
 לאפקיה ממשמעותיה ס' משמעותיה דקרא דכל אובל
 חזן אינו אלא כזית כיון דקאי האובל ולה' אספן אלא
 חזן מדבריו ח"ל מוכח אף איכא דקאי קרא לאובל
 ממשמעותיה כל שהוא אלא דתתא הלכתא ואפקתיה
 ממשמעותיה לו' דאית חייב ברת כפחות מכזית אלא
 לענין אסורא כדקאי קאי ועוד מוכרח ג"כ דס"ל
 להרא"ס ח"ל דאפי' איכא דכתוב לא תאכל וקאי לאובל
 אפי' ס"ל להרא"ס דמשמעותיה דקרא ככ"ש והתא
 הלכתא ואפקתיה ממשמעותיה דהא יש להקשות עליו
 דהא כמ' מוכח דטעמא דתי' שיעור הוא מרכיב
 דכל חלב וכמו שהקשה עליו הרב מ"ל לו ומכרתו' אפי'
 ליישב דבריו עם הסוגיא כמו שתי' התו' על קושייתם
 ע"ש בדכיהם בן נמו ואמר הרא"ס משום דלא נומא
 דתתא הלכתא ועקריה למשמעותיה מכל וכל אף
 מאסוריה וביס"ל לה"ל מ"ה אנטויד ריטויא דכל חלב
 משום הכי הלכתא לא עקריה ממשמעותיה דקרא
 מכל וכל אלא דקרא מעגשון והוירך טעמא משום דתי'
 לאנטוידו אלוכל דר"י כי היכי דלא נומא כל חלב
 אלא תתא בעלמא וכמו שכתב שם הרב מ"ל ו"ל אשר
 פ"ב וס' מכת דס"ל להרא"ס דאפי' איכא דקאי קרא

א נאמר באופן אחר ובהקדים מ"ש הר"ב ח"כ בתשו'
 ח"ל דמאי דהוירך הרמב"ם ו"ל להכתיב קרא
 ולא יאכל חזן לאפקיה כ"ש משום דאסור חזן לא רמז
 לאינא

לאסור חלב משום וחלב לא היה לו שעת הותר משא"כ
 בחמץ שמוחר קודם הפסק ולהכי הותר פסוק כפ"ע
 ואם זה חמץ ו"ל דמשעה ו' ולמעלה און אסור בח"ס
 מן התורה וגם בדברי הרמב"ם לא הוכר בש"ע כ"ל
 ומדבריו אלו יש ללמוד דגם דבר שאין אסורו קיים
 לגמול דאין בו דין אסור ח"ס מה"ט נוספה של הרב
 ז"ל דמטי איתו אי מתלב שאני חלב דאון הותר לאסורו
 והנה פאמת כבר דחו דבריו האחרונים ו"ל מכמה
 מקומות מהתלמוד ומן הרמב"ם עצמו שמתאר
 שאסו' בדבר שאיה לו שעת הותר אסור בח"ס מן
 התורה וה"ה בחמץ מו' שעות ולמעלה ע"ס בדבריהם
 ונקדים עוד מ"ס הרב ש"ך עה"ת כ"ס' זו שטו אכילה
 עץ הדעת הוא שלא יאכל עד שימתין עד הערב של
 שבת ויקדש עליו ויאכלנו וכל שטו אינו אלא שלא יאכל
 מוד ומעתה עפ"י דברי מהר"ב ח"ה הו' מלאנו מקום
 פטור לאדם הראשון כמה שאכל ח"ס כי הוא ק"ל
 בדעת מהר"ב ח"ו"ל בדבר שיש הותר לאסורו לית
 ביה אסור ח"ס מש"ה אכל חכו שדקדק בדבריו והמר
 אכלתו ואוכל דכוותו דה"ט שאכלתו משום ואוכל
 לצטוד שמתיר לעת ערב וכיון שיש הותר לאסורו לית
 ביה אסור ח"ס מש"ה אכלתו כס' ההל"ב ח"ו"ל והק"ב
 הענישו משום דדבר מהר"ב ח"ו"ל דתוויס מכל דפי
 הפוסקים והתלמוד ואף הרב ז"ל לא אמר זה בהחלט
 אלא בלשון אם אמרה ע"ס ונקדים עוד מ"ס המפרשים
 ז"ל תו' בעד אדם הראשון שה"ט שאכל משום שעברו
 בשאר פירות ובטלו ברובא ואף דק"ל דאין מבטלים
 אסור לכתחלה היינו מורכבין וא"כ עתה עדין לא נזר
 רבין ועוד דתוה הוא שעברתו ובטלתו ברובא וק"ל
 דהכא דעבר ובטלו ברוב לו אסור ולא תדע מותר וא"כ
 שפיר היה יכול אדם הראשון לאוכלו אמנם לפי מ"ס
 בשם הש"ך דלא נאסר עץ הדעת אלא לאוכלו מוד אכל
 לעת ערב והיה מותר ח"כ נסתר תו' זה דהא קו"ל דכל
 דבר שיש לו מתירין אפי' כאלף לא בטול ומעתה עפ"י
 כל זה איתו מאמריו שפיר והייט דקא מתמיהו מה"ט
 והמריו למה קנסת מיתה על אדם ר' דהא ע"כ קנסת
 ולא מדינא דמת"כ הוא פטור כי שמתא הלכתא כהר"ב ח"ו
 דבדבר שיש הותר לאסורו און בו אסור ח"ס מן התורה
 ואת"ל דלית הלכתא כהר"ב ח"ה הא עכ"פ כיון דתוה
 עירבתו ובטלתו ברוב שרי לאדם וא"כ למה יומת מה
 עשה ויאמר להם ה' מזה קלה טיתו לרמזו שהיא קלה
 דבליה היה מותר לאכול והייט מזה קלה כמות שהיא
 שאין האסור אלה לפי שעה וכיון דיתר אח"כ לא מהני
 הערוכ לבטלו דדבר שיש לו מתירין אפי' כאלף לא בטול
 ושפיר הו עובר על צווי :

ובמסלה זו הבה נבאר למה קראו האמורים
 בס' פרשתנו זאת וי"ו ה' אלהים על
 האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת
 טו"ר לא תאכל כי כיום אכלך ממנו מות תמות וגו' עד
 ויאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ
 ואוכל ע"כ והנה ראוי להשיב לב על קראי הללו חרף
 כמאי דהאריך טולו האו בלושינא בחומרו מכל עץ הגן
 אכול תאכל דלמאי אצטריך דה"ל לו' בקיטור מעץ הדעת
 טו"ר לא תאכל וממלא משמע דמותר בשאר אלוות
 וע"ק דמסמך ומכל עץ הגן וגו' ומעץ הדעת טו"ר
 משמע דגם מעץ הדעת יש לו דשות לאכול ועוד דהו

כלל ופרט דבתחילה כלל ואמר מכל עץ הגן אכול תאכל
 ומשמע אפי' עץ הדעת שרי ואח"כ פרט דמעץ הדעת
 לא יאכל ואף דק"ל דאין בכלל אלא מה שצדק מ"מ
 קשה כלל לא למאי אהני ועוד דהו' טו"ר יתיר דהו' ל"ל
 כי בעת אכלך ממנו ועוד כמה שהשיב סוף מזה לו
 ואוכל דמה זו תשובה וכי אם נתנה היא לו מתיר ומר'
 מהו ותקח מפריו ומשמע קנת מסרו אמנם עפ"י
 כל האמר ויאישב הכל והייט דקאמר מכל עץ הגן
 אכול תאכל ומעץ הדעת טו"ר שנס זה בכלל אכל
 תאכל דהייט שיש הותר לאסורו ער שיקדש האדם וכל
 האזרה שלו הוא שלא יאכל מוד טו"ר והייט דקיים כי
 כיום אכלך ממנו מות ימות לאשקף בלגלם שפיר וכול
 לאכול ולזה בא הכתוב בערמה ופתח להם פתח כדודס
 של מחט ובה אמר אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל
 עץ וכי אסר לכו כל האלוות וכוננו לרמז לה בזה
 דכיון דשאר השירות מתחייב ח"כ כיום תקדן ע"ו ערוכ
 ויבטל ברובו ושייב לו חוס והלא אמר אלהים שלא
 תגעו בו וכיון דאפי' בניגוע אסור איך אפשר שיערבו
 בשאר פירות אף מחמת שראתה כי הוא תלוש לעינים
 ובס דתפה עליו ולא מתה אף שעתה לעינים
 הותר אחר מלבד הערוכ ותקח מפריו דהייט מקנת
 וח"ס וכתנס לאדם משום דס"ל או כס' הפוסקים דלמי
 עם הרא"ס ז"ל וס"ל דתנס אכילה ככזית ועדין לא
 מאסר ח"ס מן התורה דהא דתני שיעור אסור הוא
 מרבויה דכל חלב וא"כ כל עוד שלא ניתנס קודם ליבוא
 דבויה לאסור ח"ס או דס"ל כס' מהר"ב ח"ו דכל דבר
 שיש הותר לאסורו אינו בכלל אסור ח"ס ויאמר לו ה'
 המן העץ אשר טיתך אכלת ממנו לרמז לו שצווי
 ות' אף על תני שיעור דהלכתא כהרא"ס ז"ל דס"ל דכל
 משמעות אכילה הוא ככ"ס וגם מה שאכלת ממנו ע"י
 ערוכ לבטלו ברוב לא מהני דאין מבטלים אסור לכת"י
 ועוד דדבר שיש לו מתירין אפי' כאלף לא בטול וא'
 השיב לו אדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי
 וכיון שאני לא ערבתו אלא היא ערבה ובטלה ברוב הא'
 קו"ל דלתחיים מותר וא"ת דדבר שיש לו מתירין אפי'
 כאלף לא בטול היא נתנה לי מן העץ דהייט מקנת
 ות"ס מה"ט נוספה דהו דבר שיש לו מתירין מש"ס
 אכלתו ואוכל שהרי כתב מהר"ב ח"ו דשייב שיש הותר
 לאסורו אינו בכלל אסור ח"ס וכ"ס שמתא דהו תרתי
 לטויבתא ח"ס וע"י ערוכ וכדק' זו אלכס לו לבאר
 סתמוסם הגאמרים בשמאל ח' סי' ו"ד ואיש ישראל
 ע"ס ביום ההוא ויאל שאלו אל העם ארור האיש אשר
 יאכל לחם היום עד הערב ויא' דבש על פני השדס ואין
 משגב וזו לפי כי ירא העם אל השבעה ויאמר יחמתן
 טעוס טעמתו הגנו אמתו ויאמר כה יעשה כי מות
 תמות ויאמר העם היהונתן ומות אשר עשה שתשענה
 חלילה חי ה' אם יפול משערת ראשו ארלה ויפזו העם
 את יהונתן ולא מת ע"כ ואיכא לערוך בקמי קראי
 חרף כמאי דקאמר ואין משגב וזו לפי דה"ל למומר
 כמו שהתחיל ולא אכלו העם ועוד מאי כי ירא העם
 אל השבעה דכלא שבעה דבר מלך און להשיב ואמר
 ימרה דבריו יומת אמנם עפ"י האמר ח"ס והייט
 דקאמר ואין משגב וזו לפי דהייט אפי' כ"ס ואף דיש
 להם מקום פטור על זה אליכא דמהר"ב ח"ו דבדבר שיש
 הותר לאסורו אינו כדון אסור ח"ס ות"כ כון דמתחייב

ואין הקב"ה מביא תקלה אלא ככתיב משכתת לה שוכה לוד תקלה וא"כ אין טוס התגלות לאדם כזה ומקוים מותה עם"י הדין ומש"ה חממה את האדם אשר בראהו

איברה

אכתי איכה למידק באומרו האזה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל ראמאי האריך כולי האי כרטימה אול"ל בקלור היא נתנה לי ואוכל ועוד דמה זו התגלות אם נתנה לי האזה וכפרט מה שדרשו ו"ל על זה ואוכל אכלתי לא נאמר אלא ואוכל אכלתי ואוכל דעל מה שאכל פעם א' את מטעפרין ואין מלאו לבו לומר כן כלע"ד ל"י כדרך חליף ובהקדים מ"ש הש"ך דכל חטא אדם"ד הוא משו' שאכל בלא ברכה והוא בכלל גול דכתיב למ' הארץ ומלאה ואוקמויני לה קודם ברכה ומאי דכתיב והארץ נתן לבני אדם הוא לאחר ברכה וכבר נטווים על הגזל אמנם לפי מ"ש המ' ו"ל דהקב"ה שעבר העה"ז לחיה בכחובתה מאוס דק"ל אקור לשהוי אהתא בלי כתובה א"כ נסתרה ה"ט להש"ך ו"ל דלא יחשב עין כוח על אדם שאכל בלא ברכה משום דהו"ל ככתיב מלת שהכנסה לבעל האוכל מהם פירות וכו' א"ש וכו' אומרו האזה אשר נתת עמדי וכוונתו לומר דאין נתת עמדי והא אקור לשהוי אהתא בלא כתובה אלא מעברת לומר דיתת לה עם"י בכחובתה א"כ מה"ט נפיה הוא נתנה לי ואוכל דמורה קא זכמא ולית אקור משום אכלתי בלא ברכה שהפירות לבעל ולית פיה חשש גול מש"ה אכלתי ואוכל עור א"כ יש לפרש אומרו אכלתי ואוכל עם"י מאי דק"ל דאחובל שום זכמאויש אחר שאכל וקן במוטו שטור מאוס שלא נהנה וכוונתו וכתיב מהרח"א ו"ל דסנתש בא' בערמה זו שאכלו משאר אלנות כדו שביעיה וכו' לא יתה לנש צנוט באכילה זו וכו' א"ש והאי דיקאמר אכלתי ואוכל משום שאכלתי משאר אלנות מש"ה ואוכל מעץ הדעת צדק"ל דהאחובל אכילה נסה כיה"ן פטור א"כ א' אומרו האזה אשר נתת עמדי עם"י מאי דק"ל באה"ע דאם טענה אשה עליו דאין לו גבורת אשמיס חטען על פיתו ולא יעמוד דו"טא כע"כ ויתן כחובה משום שאין לו תורה ומבואר בכתיב שהאזה הוא לעינים שהאז גורם התאווה מאי דק"ל האזה אשר נתת עמדי ומא' מועיל בתיבתה עמדי כוון דלא יש תאווה נמחלה ישען ע"ל פיתו ולא יעמוד ולא יש גבורת אשמיס וא"כ אין נתת עמדי מאחר שאכלה לטעון דלא בעינא כפי מאי טוונא חו"טא ויתן כתובה א"כ הוא סבה שגרמם לי לאכול כעבודה מש"ה אכלתי ואוכל דלא תהו בדיחה ומקוים אתי לקיים מטת עובתה והא עברה לשמה

אין

שהיה הרבה תרומים נאמרו להפך כוכהו אל ארצה' ולחקל חטאו מעליו וכל עבמא שכענש משום דמדקיק עם חטאיו כחוט השערה ודן לחסידים פמרת הדין הנמור ואין מעות' להם כלום גרתיקו טעם נכון וכוונתו לזה הוא שיש הרב ת"ח בחו"טא למס' קמא עם"ש ו"ל פראשה ברא אלמים ולא נאמר ברא א' כחלמם עלם במחשב' לכרחי העולם במדיה"ד ראה שאין העולם מתקיים הקיים מדיה"ד למדיה"ד ושהתה עמה והיינו דכתי' כו"ס ע"א"ה אלהים ארץ ושמים שהק"ם א"כ ז' ל' אמוי קמג'ן בנתה שפלה

במחשבתו' ועוד דהוא מלתא ולא שוכה לבני כטובל וכו' אל הישכ דמחשבתו ית' קיימת וכשחוי דן לזדקיים נמורים הוא ית' דן חתם כמדת הדין הנמור בלכד כמו שעלה במחשבה לפטור ית' לפי שהן יכולין להתקיים עם"י מדיה"ד וכו' פי' מ"ש ו"ל במחשבתו שאמר משא לפטו הקב"ה על פטורה ריע וו הורה חו סברה והשיבו כך עלה במחשבה כלומר שמתקיים מחשבתו יתב' כר"ע לזוט במדיה"ד לבד וכטובא בו

ומעתה

עם"י האמור יהיה לך למארת עשום מאמרם ו"ל כמ"ד כס' ו' על פסוק זה ספר תולדות האדם מלמד שהראו הקב"ה לאדם חז' דודו והרשו דוד וזר וחכמו טון שראה לר"ע שמת בתורתו ונתעלב כמותו ע"כ ואיכה לפעדק דנטו דר"ע חכם גדול בתורה היום מ"מ כמה וכמה חכמים גדולים ממנו או כוונתו כי ולמה לא שמתי את בתורת ד"ע ועוד למה נתעלב על מיתתו ואיך נפשו ד"ע אמר מתאיבה לודי ואימתי אמנם יוכן בהקדים עוד מ"ש בגמ' כפ' ג' שאכלו דר"ע דייס ואכלת זו אכילה ושבטתו שתיים היו דס"ל לר"ע דאין שתיים בכלל אכילה זכן איתת כמס' כבודות דר"ע ס"ל דשתיים לאו בכלל אכילה גמי חלב כהמה טמאה דאקור מוכתב את הגמל לרכויה החלב ומדאקורין לרכויה ש"מ דשתיים לאו בכלל אכילה ויוצא דר"ע הוא דריוס איתן שבחמות עוד נקיים מ"ש המפרשים ו"ל דהוא קטנה עגבים וצתה לו וא"כ אלוכה דר"ע אין חטא כדו בעץ הדעת דהוא לא נוקד אלא באכילה ולא בשתיים וכן מתקנת ר"ע כיון אחר יולא שאין חטא באדם באכילה ע"ן והצתתו הוא כי יודע למפרשי' ו"ל שכ"ד"ט שאכל בלא ברכה משום שאכל פחות מכמות איש חייב לכך דק"ל פל איוב ברכה ראשונה הוא מק"ו כשהוא טבע מנכך כשהוא רעב לכ"ש וריו לבא מן הדין לטות כדון מה לחוונה כמות חף ראשונה ככזית וכבר יודע פלוגתא דתנאי במס' קמא אי אמרוין דיו רלת' ק' אלוכה דר"ע אמרוין דיו ולר"ט לא אמרוין דיו וכבר בתב' רש"י כר"ס חס' תגלגל וכולהו קתמו דמתני' נקתמו חלבי' דר"ע ע"כ נמלא גס מתורת ר"ע זו מלא היות לאדם שאכל פחות מכשיעור בלא ברכה

ומעתה

יתבאר המאמר שפור דבון דר"ה לר"ע ולחכמתו הגפלה עד שכלבו משניות בסתמו חלוטות ואלכה כר"ע מחכירו שמת מאד בתורתו שמתורת ר"ע אוראיוולאם שלא חטא ח"ס בע"ן הצדעת אס מפני שהיא שמה משקין ושתיים חלבי' דכ"ע לא הוי בכלל אכילה ואי משום שאכל בלא ברכה כתי' אכל פחות מכשיעור דאלבי' דר"ע דאית ליה דיו א"כ בעינן כזית ככרחה לחוונה מש"ה שמה מאד בתורתו וכפרט שהלכ' כמותו אכן חכך נתעלב כמותו שזו הצדעה שברה ומוכרת לומר שפך היא חמדה לעיניו לזדק' חס' על דבר קל כדו להתקיים מחשבתו ית' שרנה לכרחי טעולם כמדיה"ד ומחשבתו קיימת כחמדי ע"יון שדיס עם"י דין הנמור דינו לזדק' וק"כ ממילא לא יועילו כל התי' שנתקרו בערו משום דע"כ כיון דהוא חסיד עליון ויטר כפיו הוי ראו לו להממור ולנשום ס' המתמורין ושפיר עונש וענש חס' על ק"ט העערהת חס' הקענכ על מיתתו דהאקא נפיק שתי' אריכה

לחול על עמנו מלפני ר' טלמוד התורה דתו ק"ל
 דבעינן דעסיק בה אנו מנא ואינו מלל
 מלפני ר' ובתב הרב עיר דוד רמ"ד איוב מו' עמנו
 ערוך הים וכול לפטור את עצמו מן חיי כטעמא
 אונס וכן ר' דלגבי חידה לא עיך לו בראיה קורא
 תכלין שהיו אמרו נוי העוסק בחיים חייב מלפני ר' וכן
 שחציה, ועסקו בהורה גם זה א"א אפי' כתב חייב
 ופ"ת דחיד מו' עמנו א"א לחציה חייב מלפני ר' וכן
 קטנה אמרו דאיוב מלך היה ולפ"ו הו' בריה וכלתו
 ישראל לקבלו וכול ללמוד שטר תורה

זכיה א"ס דאיוב היה קורא תנר על אסתר
 שכאן לו מחמת שטותו והוא חיל לשיטתו
 דהוא חנוס ע"י הנה"ר ור"א לו לחציה ללמוד
 תורה דאין ויוד מו' עמנו וכול לחציה חייב
 לו הקב"ה כלום גדול אתה ממש רבן של כל הנביאים
 ע"י שאמר שמעו נא התורים נודתי עליו שלא לבסס
 לתרץ והא וז' לו לענין רעיה וזכ"י לאחות תאכיל
 ליחיד ומלך טען זה משום דדינו כרבים אחרי שאין
 מלך א"כ ע"מ המלך דינו כרבים ור"כ ממולא נ"פ
 אולא טעמיה דהיוב דלא היה יכול לחציה דהוא
 שפיר היה יכול להצניח מאוס ספור מלך דינו כרבים
 ושוב אין לו טענת אונס דהיה לו לחציה וללמוד בחורה
 שהיא תכלין לפי"ת דלפני מנא ומלך

ומה שאמר גדול אתה מונחך על שיהיה את
 עשו כהיותו ענינו וזכ"י עפ"י מ"ס
 במדרש דה"ט שכהו ענינו של ונתן כדו שיכא ועקב
 ויקח הכרכות ובתב הרב זרע בידך משום דישנה
 לשכירות מתחלה ועד סוף ושכ"י מלת כהאי עלמא
 איכא אבל למ"ד ליכא אין לו ליעקב ליקח הכרכות
 והנה נקדש עוד מה שידוע תרוט של הגאון מהרש"א
 ז"ל בעד יעקב ששאל ב' אחיות משום שכבר ק"ס רחל
 דעבדתי ו' שטט ובשרמהו ונתן לו לאה א"כ א"א לו שוב
 לגרש א' נתן משום דהוא איך אחות גרשהו ולגרש
 שתיהן א"א ור"כ מאי אולמיה דאסור ב' אחיות מאסור
 אחות גרשהו עכ"ל והנה ברור דלא יצחק תו' זה אלא
 למ"ד דאונה לסכירות אלא לבסוף ושפיר קדמו קדמו
 דמל"א חל"מ"ד ישנה לסכירות מתחלה ועד סוף ח"כ
 רחל מעוקרת לא נתקדשה משום דהוא מלוה והמתקדש
 במלוה אינה מתקדשת וכיון שלקח לאה לא היה שוב
 ליקח רחל

זכיה חייב שפיר דאיוב היה מתרעם משום
 דסכירה ליה דאין חטא כוד יעקב במה
 במה ששאל ב' אחיות וכו' הגאון מהרש"א חייב לו
 הקב"ה כלום גדול אתה מונחך על שיהיה עשו כהיותו
 ענינו כדו שיכא ועקב וכול הכרכות א"כ מזה מוכח
 דשכר מלת כהאי עלמא איכא משום דישנה לסכירות
 מתחלה ועד סוף ור"כ ממולא נקדש תו' של
 המהרש"א ז"ל ושפיר יש כוד יעקב חטא ב' אחיות
 דלא מזה לו ליקח עוד רחל כיון דמעוקרת נא נתקדשה
 וכיון דכהו עשו ולא קרא עליו תנר א"כ מזה מוכח
 דישנה לסכירות מתחלה ועד סוף ושפיר כוד יעקב
 איסור ב' אחיות ור"כ מונחך היה לחציה דשפיר
 עלך עון יעקב

ומה שאמר גדול אתה ממש שגורתי עליו שלא
 יבסס לתרץ וזכ"י עפ"י מ"ס רטענת
 משה עם הקב"ה שומחול לו כדי להורות תשובה לו חיד
 והקב"ה א"ל רב לך דים לך דין רבים ומלך דינו כרבים
 ורבים כבר נלמד דים להם תשובה משראל שחטאו
 כעגל עוד נקדש מ"ס מגמ' דכב"כ דפקא איוב
 לפטור את כל העולם מן הדיון בטעם שאנוסים הם
 לחטוא ע"י הנה"ר שכלא ואקדמו ליה חכוריו חף
 אתה תנר ורחק כדא וכן ר' כדא לו תכלין שיכולין

שפיר כדו וקורין על איוב לתתן עון תרלו ועקב
 ומעשה א"ס דככלל חנר של איוב משום דס"ל כר"מ
 דעובר לאיורך אמרו ר"כ א"ס הם חטאו הוא מה עשה
 לכך א"ל הקב"ה דים דין זה דע"פ ירך א"ס בריבן
 הים לך ללמוד מדגורתי מיתה ש"ל כל תולדותיו וא"ס
 איקרא דעובר לאו ירך חמו, א"כ הים לו לקרוא עליו תנר
 כמה שגורתי מיתה על תולדותיו אלא ודאי משום מוכח
 דעובר ירך חמו וממנו היה לך ללמוד ועוד דלפי שיטתך
 דהלכתא כר"מ א"כ מעקרא לא"ס עון כוד איה"ר
 שאכל כלא ברכה דהא אכל פחות מכוות לחידה דרימ
 אמרינן דיו ועוד דאיה"ר שמה ולא אכל ולר"מ שהיה
 אינה ככלל אכילה וא"כ ל"מ שהיה לו לקרוא תנר על
 תולדותיו אלא גם על עצמו הים לו לקרוא תנר כיון
 דלשטת ר"מ לא חטא אלא מרלא קרא תנר ש"מ
 דהכריע הלכתא דלא כר"מ וא"כ הים לך ללמוד ממנו
 ואין לך עוד לקרוא עליו תנר

ומה שאמר גדול אתה מונחך על שיהיה את
 עשו כהיותו ענינו וזכ"י עפ"י מ"ס
 במדרש דה"ט שכהו ענינו של ונתן כדו שיכא ועקב
 ויקח הכרכות ובתב הרב זרע בידך משום דישנה
 לשכירות מתחלה ועד סוף ושכ"י מלת כהאי עלמא
 איכא אבל למ"ד ליכא אין לו ליעקב ליקח הכרכות
 והנה נקדש עוד מה שידוע תרוט של הגאון מהרש"א
 ז"ל בעד יעקב ששאל ב' אחיות משום שכבר ק"ס רחל
 דעבדתי ו' שטט ובשרמהו ונתן לו לאה א"כ א"א לו שוב
 לגרש א' נתן משום דהוא איך אחות גרשהו ולגרש
 שתיהן א"א ור"כ מאי אולמיה דאסור ב' אחיות מאסור
 אחות גרשהו עכ"ל והנה ברור דלא יצחק תו' זה אלא
 למ"ד דאונה לסכירות אלא לבסוף ושפיר קדמו קדמו
 דמל"א חל"מ"ד ישנה לסכירות מתחלה ועד סוף ח"כ
 רחל מעוקרת לא נתקדשה משום דהוא מלוה והמתקדש
 במלוה אינה מתקדשת וכיון שלקח לאה לא היה שוב
 ליקח רחל

זכיה חייב שפיר דאיוב היה מתרעם משום
 דסכירה ליה דאין חטא כוד יעקב במה
 במה ששאל ב' אחיות וכו' הגאון מהרש"א חייב לו
 הקב"ה כלום גדול אתה מונחך על שיהיה עשו כהיותו
 ענינו כדו שיכא ועקב וכול הכרכות א"כ מזה מוכח
 דשכר מלת כהאי עלמא איכא משום דישנה לסכירות
 מתחלה ועד סוף ור"כ ממולא נקדש תו' של
 המהרש"א ז"ל ושפיר יש כוד יעקב חטא ב' אחיות
 דלא מזה לו ליקח עוד רחל כיון דמעוקרת נא נתקדשה
 וכיון דכהו עשו ולא קרא עליו תנר א"כ מזה מוכח
 דישנה לסכירות מתחלה ועד סוף ושפיר כוד יעקב
 איסור ב' אחיות ור"כ מונחך היה לחציה דשפיר
 עלך עון יעקב

ומה שאמר גדול אתה ממש שגורתי עליו שלא
 יבסס לתרץ וזכ"י עפ"י מ"ס רטענת
 משה עם הקב"ה שומחול לו כדי להורות תשובה לו חיד
 והקב"ה א"ל רב לך דים לך דין רבים ומלך דינו כרבים
 ורבים כבר נלמד דים להם תשובה משראל שחטאו
 כעגל עוד נקדש מ"ס מגמ' דכב"כ דפקא איוב
 לפטור את כל העולם מן הדיון בטעם שאנוסים הם
 לחטוא ע"י הנה"ר שכלא ואקדמו ליה חכוריו חף
 אתה תנר ורחק כדא וכן ר' כדא לו תכלין שיכולין

שגב כתב לחימה סקדוש הארץ ו'ל דאין נפרעו
 נכסו ואלו עוקר עון אמת על כפיס וא"כ היה לו
 לפרע מלחמה עצמה אלא מוכרחים אלו לו רשונ
 ויהיה נחשב כמורד משום דהוא ת"ח ואפי' למ"ד בני
 אהרן כהנאס מאי הו"נ כ"כ שגב דאזי משום שנכנסו
 שחיו מן הא עדין לא נטעו ואלו משום דהוא הלכה
 לפני הכס פרי ב"כ עדין לא נטעו ואלו משום שקרבו
 אף עצמן ומהו מו"ו השכינה הרי תחילתם באונס הו"
 ו'ל דתחלתו באונס וקופו ברצון פטור וא"כ ודאי כל
 לעונת אלו נחשבים לשונג ואמאי נעגשו אלא ודאי
 דשאלו בני שהם כדונים כמורד או משום דהו"ו ת"ח או
 משום דב' שגבות נחשבות כמורד ועוד אמאי לא אנון
 עליהו וכתב אביהם דהא כתב הרשב"א ו'ל דאכא מוכה
 ברא בראי עלמא וכמ"ס ז"ל בן וותס הוא ואיני יכול
 לפשע ידו ומוכרחים אט לומר דה"כ דהו"ו דאזויס
 להנן זכות אמת אלא ה"ט שנעגשו הוא כמ"ס ב"כ
 דבר המורד כע' כהעלותך על פסוק ויהי אנשים טמאים
 לגפס אדם שא"ל זה נפש נרכ ואכי הוא ואמר לגפס אדם
 ויהי נפש אדיר הוא שנתגלגל כהס ו"ס וכאדם גדול
 אפי' מקדשו שכלו לתקן עון אדיר ועו"ל ג"כ שנטלו
 כעבור הדור

ומעתה

מה נעוים דברי קדשו כביכול שאמר
 לאוב למה אתם קורא חגר על הוסידין
 כטענה שאתה זך וישר ואין כדך עון מורד ור' אמי לא
 אמר אלא אין יסורין בלא עון ובקשיות המהרש"א ז"ל
 דכלום גדול אתה מלחמה שילאו בניו שרופים והא לודך
 ויהי לו ג"כ לקרוא חגר עליו כיון שאין בידו וידי בניו
 חטא של מורד וכמ"ס ומדלא קרא עליו חגר ש"מ דאין
 קשיות המהרש"א ז"ל קשיא למשום דה"ט שנעגשו או
 משום דשונג ת"ח חשיב מורד או משום דתרי שגבות
 קשיבו כמורד או משום דהו"ו גלגול אדיר שכלו לתקן
 עונו או משום לכפר על הדור וה"כ גם הני תירו
 שייכו לגבי דרך ומס' ה' כרון וכהלכה כאו יסורין כאלו
 עלק ומלחמה היה לך ללמוד שאין קשיותך וקשיות
 המהרש"א קשיא ואין לך עור לקרא חגר
 אעפ"י שאתה חס וישר ואין כך עון מורד וישרים
 דרכי ה'

ומעתה

אשא עיני אל מאמרו הסנה קדים
 קהא אמר היה משה כתב מעשה כל
 ויום ויום כיון שהגיע לכחוב פסוק נעשה אדם אמר
 לפטו רכש"ע מה אתה עתן פ"פ למינים א"ל כתוב
 וקרונה לעשות וטעה וכו' והקושי מטאר במאמר זה
 דלמאי אלגוריד בעל המאמר לומר שהיה משה כתב
 מעשה כל יום ויום הו"ל לומר בקצור כיון שהגיע
 משה לכחוב נעשה אדם וכו' הקשה לו זאת הקושיא
 שאך נותן פ"פ למינים אלא ודאי דמשמע דמכח
 מעשה כל יום ויום הוא דנתעורר להקשות על
 פסוק נעשה אדם

ואפי'

קדוש אדוני אבי הראש ז"ל שמעתי שהיה
 מפרש מאמר זה עפ"י מ"ס בב"ד והביאו
 ג"כ ז"ל ח"ו ויהי ערכ ויהי בקד יום אחד לפי קדר לשון
 הפרשה היה לו לכחוב ויום ראשון כמ' שאמר יום ב'
 ו'ל למה כתב אחד לפי שהיה הקב"ה יחד כעלמו
 ע"כ ונ"ל ז"ל לאשמע' דמכח כחובת מעשה כל יום
 ויום נחלקם תמימה של משה בעצם דתנא ודאי בכת'

מעשה כל יום ויום חוס און ספק שהקשה לו השני של יום
 הראשון משאר הימים וכמו שהקשה לר"ל ורש"י ובידאי
 דניחא כמו שתי' דש"ז ז' לאשמעין שהוא יחוד בעלמו
 א"כ האך לשנות קדוש לאשמעו' שהוא יחוד וא"כ
 התמחה שבכשוו אית' נותן פ"פ ונותן להם מקום
 לעשות ותכתוב נעשה אדם דמשמע ת"כ רשוות א"ל
 כתוב והרונה לעשות וטעה שלתכלית גדול ככתבי
 נעשה ללמד דרך עטה לכתי אדם ע"כ ד"ק ואנכי
 העבד ברא כרעה דאטוהי נלע"ד לפרש עפ"י מאי
 דאמרין בגמ' בפ' אד"מ תנו רבנן אדם נברא במ"ס
 ומאי טעמא לא נברא יום ראשון תחלת כל הנבראים
 משום שלא יאמרו שותף היה עם הקב"ה במעשה
 בראשית דבר אחר שלא תווח דעתו עליו ותתנא ויאמרו
 לו ויתוש קדמך ע"כ ובוה א"ש דמשה היה כותב
 מעשה כל יום ויום וראה שלא נברא האדם עד ע"ס
 וטראי שהק' לו כיון דתכלית כל הכריאה הוא משום
 האדם א"כ היה ראוי ליברא קודם כל מעשה בראשית
 ולא אחר הכל וכמו שהקשו בבריתא וואו"ס ז"ל כמו שתי'
 בבריתא משום שלא יאמרו שותף היה במעשה בראשית
 עם הקב"ה א"כ התמחה שאתה כותב בכריאתו נעשה
 בלשון רבים והלא כל טעם איקור בריאתו שלא לתן
 פ"פ למינים לעשות ואך עתה בעיקר בריאתו נתת
 מקום לעשות א"ל כתוב והרונה לעשות וטעה דטעם
 איקור בריאתו לאו מטעמא שלא יאמרו שותף היה עשו
 אלא משום שלא תווח דעתו עליו וכטעם ר"א האמרי
 בבריתא ומה"ט נפיה ככתבי נעשה בעיקר בריאתו
 כדי ללמד עטום ממנו זממלא דעיקב איקור בריאתו
 ועיקר מ"ס נעשה בבריאתו מס"ט. שלא תווח דעתו
 עליו ולא כמו שהיה סבור משה מפני טעם הראשון של
 הכריאת משום שלא יאמרו שותף אלא עיקר הטעם
 דבר אחר האמור בבריתא משום שלא תווח
 דעתו עליו

אין נאמר באופן אחר ובחקדים מ"ס כמדר' כס' זו
 ח"ל שאלו למאס איש נס זו שהיה דרש כל אהין
 שכתורה את השמים ואת הארץ למאי אתא והשיב להם
 דהכא שיהי וכתב את אף שאינם לרבות כה"ל לא יטעו
 ויעשו השמים והארץ אליהות ע"כ הרי בתחילת התורה
 וכיום הא' שיהי אלא יטעו ויעשו אלהות זולתו וכן כיום
 ב' יאכא פוטו מה"ט שהרי אמרו ס"ס במדרש מפני
 זמא לא נאמר בשפי בו טוב לפני שבו נכבא המתלוות
 שכתלך המים העליוני והתחתונים אר"א ומה מתלוות
 שהיה לט"ס ולקומו של עולם לא נאמר בו טוב
 מתלוות שאינה לקומו של עולם לא כל שכן עוד אמרו
 ס"ס דה"ט שפוטו האורות. אחר כיום ואחד כלילה משום
 שלא יעשו אלהות עוד אמרו ס"ס א' כה' נבראו
 המלאכים וה"א כיום ב' כיון למר זכין למר למה לא
 נבראו כיום ראשון משו' שלא יאמרו מנכאל מותא
 כדדומה של ריקיע וכו' ע"כ הרי שכל מעשה בראשית
 עשה שינו כיו' שלא יטעו ויאיו דקאמר שהיה בותב
 משה מעשה כל יום ויום דהיינו שכל יום דאח שנו
 כדי להחיות עונות המינים וא"כ התמחה למנה עכשו
 נותן פ"פ להם א"ל כתוב והרונה לעשות וטעה כו'
 בודאי טענות נמרים ואיני חושש לה וחדלכה שאר הימי'
 ויכיתו עשיתו שני כיו' שלא יאמרו ב' רשוות והכא
 שאני לתכלית גדול ככתבי נעשה משום ללמד
 אף

סתמך השתחו עטתם ועד ראיה עטתם סתמך
 מקימו מעשר דל שצנו ויהי עשר ותשיב עקרת
 הטיה אל הכניס שמחה רחוקו כני ומזונו מזה שוב
 כבדור שתמור עימו הוא ומשנת מש"ס הללים דיקל
 ולא לולתי

עוד יתכן לפרש עפ"י מ"ס השל"ה דיש עוד טעות
 למינים שעובדים ע"א באומרים שמתוך גדולת
 העבר ט"ע גדולת הארון הכל הכל יפלה שיהם דלא
 שייך זה אלא כמלך כ"ו שהוא ועבדו מסוג א' אכל
 סדק"ה ועבדיו אינם מסוג א' כי הוא קו וקיים לעד
 והם נריטין אלו והוא אינו נרדך להם וא"כ לא שייך סה
 מתוך גדולת העבר נודע גדולת הארון עוד הדג נ"כ
 טענת שלי המינים שא"ו ב' ראיות הוא ממה שראים
 שהעלם פעם ותנהג כמדה רופעם כמדה רופעם
 להיות ב' השכים כגורא א' ומה כחור למור רשעל
 הטוב לכד ושעל הרע לכד וכחטי ו'ל ראלע"ס דתק
 לבני דורו מהאי סברא מבח מופת השמש שבושם כ'
 אצלוים שמתכת ומיכשת ע"כ וחי דקאמר הללים ונ'
 דיקא ולא יעלה על דעתכם בשום אלהי מב' הסברות
 הנפסדות האלו כי לטענה שמתוך גדולת העבר נוכח
 גדולת הארון הא יתאף לגבי מעלה כביכול רואה מו"ע
 וחי וקיים לעד וא"כ אינם כבוד א' הוא ועבדו כמלך
 כ"ו ונס סברא ב' מוטלת ממורה שמש שאלהי האלים
 כמות השמש שבושם שני השכים א"כ מוס מוכח
 שמהולל פס"ה דיקא הוא לבדו חה אללי טומת הכחוש
 בישעיהו ס' ס"ו כה אמר ה' השמים כסא והארץ ארס
 דגלי אהם בית אשר תבנו לי ואהם מקום מטהי ואלה
 כל אלהי ידי עשתם והיו כל אלה נאם ה' ואל זה אשע
 אל עני ונכה רוח וחדד על דברי ע"כ ויש להקדים ומאי
 קמל"ן דהשמים כסא ולמה פתח כלשון עבר דקאמר
 אח כל אלה ידי עשתה וקיים כלשון עתיד וכחיה ויסו
 כל אלה נאם ה' ועוד מהו זה שקיים ואל זה אכיו אל
 עני אש לאשענו רכמקום שאלה מולא גדולתי שם אהם
 מולא עטתתו לכחו"ס"ו אין זו עטה כי הוא כרא אה
 האדם ולרדך לכלכלו

אמנם עפ"י כל האמר למעלה א"ש דבא הכחיה
 לשלל כל סדרות הכחיות כגו"ל וקייט
 דקאמר כה אמר ה' השמים כסא ונ' וא"כ מזה מוכח
 שהוא ועבדו אינם מסוג א' וכזה נאכלם ס'
 האומרים שמתוך לעבר ע"א בטרענת שמתוך גדולת
 העבר נודע גדולת הארון רכין דאינם מסוג א' לא שייך
 זכ"מ"ס השל"ה ס"ו ל ג"ס' השנים שאומרים שרוב
 דוממותו אינו משניה כהחיות ומכרס ללכא השמים
 הא זמי ליתא אלא אפי' כל אלה ידי עשתם אפי' וחי
 כל אלה נאם ה' שתמור הוא משניה עליהם וקיומם
 על דברו ונדרתו ופראיה ע"ו שאחי אהם כעיוך
 שאכיו אל עני ותקף ויהי עשיר וגם אל נכס רוח דקייט
 שאין לו כניס ער עקרה ילדה ז' ועוד אשע על חרד
 על דברי דהיינו ע"ו וכות מסוף לו קיים כדכתי' ואלה
 ח' תוסף ימוש הר' מנ' אלו כני חי ומזונו ששתת תקף
 למעלותא מזה מוכח לך כבדור שתמור עיטו הצנחתי
 על כל כדורו וכן ואתחנן אל ה' ששניה עלי תמור
 כדכרו הטוב ואל ישמחו לי וחו וכלמט רבכדך ישמח
 כד"א טל"ו

את האדם מרת העונה ועפ"ו ויכנו אלה מ"ק שאמר
 דהע"ה כרוק קדשו הללו יה הללו עכדי ה' הללו את
 שם ה' יהי שם ה' מבורך מו"ע ממורה שמש ער מביאו
 מהולל שם ה' רם על כל גוים ה' על השמים כבודו מי
 כה' אלהיו המגביהו לשכת המשפילי לראות כשמש
 וכארץ מקימו מעפר דל מאשפות ירום אכיון וכו' ולא
 נאריך בדקדוקים כי מכוונים מאלוהים דמאוי קמל"ן
 דוד כזה ולמפורסמותאין צריך ראיה אמנם עפ"ו
 האמר א' ש' דה"ט שמשו המאורות אחר ביום ואחד
 כלולה שלא ועשום אלוהות וכן אהה מולא כהברהם
 אע"ה כשראה את השמש השתחיה לה כי חשבה לאלוה
 אכן כשראה לעת ערב כי בא השמש שפט כשכלי נ"י
 מנחיו עליו אלה וחי וולתי וכזה א"ש וס"ק דוד
 הללו יה הללו עכדי ה' אהם כני ישראל הללו את ה'
 דיקא ואל יעלה בדעתכם כס' המינים שאומרים שיש
 ב' ראיות ח"ו והראיה לזה שהרי ממורה שמש ועד
 מכוור שהוא ורח ופוקע ש"מ שיש אלוה מנחיו ונ'
 ראוי לעבור ולהלל והיינו דחור ואמר מהולל שם ה'
 וכ"ת א' כדלויכא ב' ראיות למה אמר נעשה אדם וכ"ת
 משום ענוה זה א' דהא רם על כל גוים ה' על השמים
 כבודו וא' כ' איך אפשר שמלך רם ונשא ניוחס אלוה מרת
 הגונה וה' מלך גאות לבס ולזה השיב אל הטענה כזה
 כי זו טעות המינים אכל אכחו עמו ישראל מאמינים
 בני מאמינים רמי כה' אלהיו דהע"ג דמגביהו לשכת
 גרם ונשא אפי' השמשפילי לראות שחכיב כענינו מרת
 הענוה וא"כ ע"כ מאי דכתיב נעשה אדם הוא משום
 מקימו מעפר דל ומאשפות ירום אכיון דקייטו כד
 שיהיה הגדול ממלך כקטן ועשה לו הרמת ראש או
 באמר באופן אחר ובהקדים מ"ס הרב כעל ס' מוכח
 הלכות שרדך להאמון מ"ג עיקרים שסבב ה משניה
 בעולם השפל להנחיו לשוקי מאותם הדעות הנחכות
 שאומרים שרוב דוממותו ית' אינו משניה על עולם
 השפל אלא מסר הכל ללכא השמים וכחטי ג"כ סתורה
 לזה מהשמש כי אחרי שהקב"ה ככה לנו עולם כבית
 כנו ומשוכלל והרליק לנו נרות חמה ולכנה כבעל
 הבית והאיר לנו ביום וכלילה כדאי שהוא מופת אמתי
 שהוא משניה עליו תמיד עוד ראיה עטמה לזה ממאי
 דאמרינן כגמ' בני חיי ומזונו לאו כוכותא תלוא מלתא
 אלא כמולא תלוא מלתא וכחטי דהו"ד ע"ו וכות משתנה
 המול חה האות ניכר לעין כל בכני ומזונו. שאנו רואים
 עקר ועקרה וילדה שבעה וכן מצינו שא"ל הקב"ה
 לאברהם לא מאלטננינות שלך אברם אינו מוליד אברהם
 מוליד וכן כמזונו שכל ימי עני רעים וכרגע א' ושתנה
 למעלותא מזה מוכח כבדור שלא מסר הדבר ללכא
 השמים אלא תמיד עומ' ומשנת ומסדר המערכות
 חה דקאמר הללויה הללו עכדי ה' וכד שלא תאמר
 דקא מוחר דוד שנהלל לה' וגם לעבדי ה' דהיינו לכא
 השמים לוח חור ופי' דכרו הללו את ה' ר"ל אהם בני
 ישראל עבדי ה' הללו את ה' דיקא וכ"ת דכיון דמסר
 הדבר ללכא השמים ראוי ג"כ להללם הא ליתא דראוי
 לא מסר הדבר ללכא השמים אלא הוא כעלמט עומד
 ומשניה והראיה ממורה שמש ועד מביאו כי מורית
 השמש יש הוכחה גמורה שתמיד משניה וכמ"ס שכת
 בית והרליק כה נרות וא"כ אע"ג דרם ע"כ גוים ה'
 ועל השמים כבודו אפי' השמשפילי לראות בשמים ובארץ

הדרן... על גלגל המזל... מחזק הדרת לטא
 ולתן בדברי הרא"ם על סמ"ג ובדברי
 הרב מאנה למלך כחב הרא"ם ז"ל האוכל חמץ וכו'
 ולקבלה כל דהוא משמע ואע"ג דאינו חיוב כרת וכו'
 שאני התם דהתאי הלכתא וכו' והא דקאמר בגמ' מ"ט
 דר"י משום דחזו לאלטרופי הי"ט וכו' וכ' עליו הרב משנה
 למלך וז"ל דהתאי וכו' וז"ל וכו' כמ"ס ה"ו וכו'
 גכ"ל וליתא דהתאי אי"ל ליושב דברי הרא"ם כי איש עפ"י
 דרך הר"ן אבל עפ"י דברי הת"ר אי"ל ליושב דלפי טעמא
 הר"ן דחזו לאלטרופי אמרו אל"ט רבוואו דכל חלב לת"ס
 ממזכרתיס סדרתוק דכ"י נקט הכריתא חזי שיעור
 ללא לדרך ומאי וכו' דקאמר ובדברי ת"ר"ס נופיה
 קשה לי דמאי קאמר מ"ט דר"י. נימא דאי כיון
 משמענותיה דקרא חבילה ככל דהו משמע ח"ב
 פסבדא נעבדת דמאי דתתא הלכתא ואפיקתיה היט
 לנעבדן דאי ח"ב לאסורא ח"ב משמענותיה דקרא להיכן
 הלכה וכל האבא דמטין לקוקמיה משמענותיה דקרא
 עוקמין ולא הגות האשקעות כדרי ומרה הוא קבל
 התלמוד דתסתא מועט תסתא ולא ממעטין לנמרי
 אלא במקתבד טעו ומי קבריתו. לעקור משמענותיה
 דקרא לנמרי כל עוד שזרטי לקיים משמענותיה דקרא
 ולקיים הלכתא.

עיר פתח הרב מ"ל והנה יש לחקור וכו' עד ולפ"ז
 מהאחר שהסמ"ג פסק ב"י ח"ק הביא וכו'
 והלא הם דברים כותרים אלו את אלו עכ"ל ע"ש ב"בולכאו'
 קשה ט"ן על הרא"ם כיון על ת"י הרב ז"ל מראמרוין
 קאמר ד"ג תנא רבי אומר כל השוערין הללו וכו'
 משום דע"גמא דשינו חכמים כשיעורו ככותבת משום
 קשינה הכתוב וכחב תעט שפי' דבר הקרוי ענו וק"ל
 לרבנן דלא מייקבא דעתיה כי איש ככותבת זכ"ל דלא הו
 כותבת לא מקרו ענו והשת' לפי דברי הרא"ם ז"ל מאו
 קנה הכתוב כמשמעו דקאמר הרי פין שיאמר לא תעט
 וכו' שיאמר לא תחבל משמע כ"ס ואתאי הלכתא לשאר
 אקרוין ככותב ולוה"ך ככותבת ועוד ה"י קאמר בהדיווא
 בגמ' משום שגינה הכתוב וכו' משמע ח"ב כתיב לא
 קאכל לאגמא הלכתא להפקי קרא. משמענותיה אלא
 דהלכתא ביה לפרש הקרא ובס"ר ז"ל וכו' כתיב מהו
 דריתא לר"י אשר ע"כ הגרסה ליושב כל זה וממילא
 קשה שקנה תמוהת הרב מ"ל מעל. הסמ"ג והוא כי
 דוע מ"ש רש"י ביומא דמ"ט על. ההוא דאמרינן התם
 וק"ל לרבנן וכו' ואע"ג דכל שיעור אכלה ככותב ה"מ
 הוכח דכותבא אכלה אכל הכה אשר לא הטונה כתוב
 וכל כמה וכו' עכ"ל ולכאורה קשה דמאי קשוא לוס
 משאר אקרוין שהם ככותב ואי ככותבת הא הכי הלכת'
 דלאקרוין ככותב ויה"ך ככותבת דהכי אגמריה רחמנא
 סל"מ כקיי ועוד מאי משני משום דכתיב לא העונה הא
 אפי' כתיב לא תאכל ומשמעותיה כל דהוא אחאי הלכת'
 ואפקתיה לכותבת איש לא שיהאמר דרב יהודה ורבא
 דהתם אפי' כ"ל וזה לא ועלה על הדעת דכל קונויא
 דהתם אפי' אלוכא דר"ל דלא ק"ל כוונה וכו' כמזכרתיס
 אפי' לומר דמעיקרא קושא על הרב מ"ל ליתא דודאי כי
 אגמריה רחמנא לטעם שיעורין ככותב או ככותבת לא
 אגמריה כדירא ויה"ך ככותבת אלא אגמריה סתם
 כותב איש כותבת ואתו רבנן וכדרי דודאי הכותבת היא
 ליתא דאריה שאינה וכתב לשון עיטו דמשמע דקפיד

אחויי ועתא דק"ל לרבנן דכדור מהכו לא מותא
 דעתא ח"כ מוכיח דכותבת שג"ל לו כסונו הוא על
 ויה"ך ר"כ אלולי כתב ביה"ך לא תחבל לא הוה אמרינן
 וקרא קפיד אחויי דעתא אלא הוא אמרינן דדמי
 כשאר אקרוין ככותב ומאי דאגמריה רחמנא כותבת
 הו"ל למתא אחריני כנון בעור חמץ וכיוצא אכל תשתא
 דכתיב לא תעונה ממנו נקח דכותבת דאגמריה היט
 ביה"ך ח"כ מ"ש בגמ' מפני מה לא נאמרה לאתרה
 בענוו אפי' אלובא דר"י אחיא וספור הכיחא הסמ"ג
 כהלכותיו ועלו דברי דא"ס וסמ"ג כהונן בלי גמנוס
 ודרי המ"ל ע"כ חבילת מ"ס סמ"ג וק"ל כר"י וכו'
 לפיכך וכו' אגמ' מרדות לכאו' און דבריו מוכיח דהא
 אפי' ר"ל מורה דמדעבנן אסור ומחוייב מרדות כמב'
 בגמ' ויש ליושב דתיק לפי דק"ל כר"י ולא כר"ש דס"ל
 דאפי' פחות מכושעור לוקח ולא לאפקוי מדר"ל
 דוחק ודוק.

כתב הרא"ם ז"ל בפ"ו כר"ה שנטו כה ישראל
 וכו' ככתיבה קא מוירו וכו' עיון מה
 שהקשה עליו מהרא"ם ח"כ וירא ופי' בא מההיא
 סוגיא עצמה ומה שפי' ועיון מ"ס עליו הרב פ"ה ג"ז ל'
 וכתב עליו הרב מ"ל בפ"ו מה' מלבי"ם ח"ב דרמיו
 תמוהים הרי דאי נולדה לו קושא. וו כמה שפי'
 הרא"ם דאף דנימא וכו' ערוין וכו' הו קשיא לו כמה
 שתי' וכו' עכ"ל ולע"ד דליק"מ דהא וירא מאי
 דמקשה דירבה מוכשנית לויאל נאמרה וכו' כפי
 דאסכרא וו הוכח דלא נשנית לכ"ס נאמרה וכמו שהקשה
 בתר שפי' דהשתא ערוין לא תסיק ארעתיה חזי שטויה
 דליכא מוירי וכו' וא"כ שפיר נולדה לו לתרב פ"ה ג"ז
 דקושא גב' הרא"ם ז"ל כיולולי דברי הרא"ם לק"מ
 דהא היינו מכדיחוקו לזוה ולזה נאמרה מבח אחרת
 דנאמרה מה שלא עשה כן בגי' אכתי ו"ל דאימא דאחתה
 דששנית לויאל נאמרה משום דהקלוניה מבכ"ס אחיכניהו
 לויאל ואחתה שלא נשנית כגור הנשה לבני נח נאמרה
 דערוין לא ודע טעמא דליכא מוירי וכו' דהשתא ליכא
 להכריח שכמו שמוצא ג"ס אפי' שלא נאמרה וכו'
 אנו מויוין וכו' דהא גם על ג"ס קשיא ליה מנ"ל דלש'
 נאמר ולא לבני נח והא דקאמר הרא"ם דנאמר כסונו
 היינו לפי המסקנא דליכא מוירי וכו' וא"כ שפיר הוליד
 הכנה"ג קושיתו על דברי הרא"ם ז"ל שפירש ששנית
 בלתיכח דא"כ מאי מקשה אומור דלישראל דוקא דלשני
 ליה דאי לישראל דוקא ח"כ די באמורה כסונו ול"ל דחור
 וככותב פעם ב' ש"מ דלזה ולזה נאמרה וע"ז תי' שפיר
 הבנה"ג ז"ל גם מה שתי' הרב ז"ל לעיקר קושית הרב
 כנה"ג משום דהוה קשה דאימא אפכא וכו' קשה דא"כ
 די באמורה ול"ל כתיבה וכו' הכנה"ג ז"ל ועיון כפי'
 דעשפת רא"ם שכתב על המ"ל דאשתמוט מניה לשון
 רש"י ב"ד והוא און לטו וכו' עש"כ ולא עיון ופה לא
 בדברי רש"י ז"ל ולא בדברי המ"ל דרש"י לא קאמר דלא
 זלפינן מנ"ה אלא לעטין שלא יהיו חייבים כ"ל כמו נד
 דבזה פשוטא דחיות רש"י ז"ל אכל לעטין שיהיו חייבים
 בשאר מצות אי לאו דאיתנו הדבר ברור ופשוט דטוב
 למולק מנ"ה כמו שב"ה אנו מויוין כו אפי' שלא נאמר
 כסונו מנ"ה דליכא מוירי וכו' ה"כ ש"ר מצות כאופן
 דלעטין חובכ ישראל מטין למולק מנ"ה ולעטין שלא
 יתחייבו כ"ל לא ולפינן דסדרים ברורים ועיון כפי' קוט

המשולש שהקשה על דברי הראים דלפו דכרו ועל הכתובה וכו' א"כ דברי רש"י שכתב ב"ה ל"ל וכו' לא אהי ואין לו מקום וכו' ע"כ ולא דק דרש"י הקשה לו דילמא הא דנכתבה כדי להזהיר את ישראל וכו' שדי באמירה מנ"ל שנאמרה אי לאו שנכתבה ולוה חי' אטו וכו' וא"כ דלאו אית לן למומר דנאמרה ובספר הילת ליהודיה הקשה א"כרי הרא"ם דכתבי' לשונות תפס שטייה בתרא דגמ' דטנו וא"כ א"מ עיקרן לאברהם וכו' ובסוף לאטו תפס אטייז קמא וכו' ע"כ ולא קשה כ"כ דע"כ שנגטווה בה אברהם בעדו וכו' אינו ר"ל לאמרוקו שאר כ"כ ש' אלוים טומולן אלא נקטו האו לישנא לומר שזה הטווי הוא קודם מ"ת מומן אברהם ואה"כ דכשעה שנגטווה הו' נמולין כ"כ ח' ולבסוף נעלה מהם א"כ דרעיק' קוביחו מפו"ר ואב"ב נקטו משום ולכך הוצרך להביא חי' קמא משום קושיה פו"ר וממילא מתיישבת קושיה והרי מילה וכו' לפי האו חי' ג"כ ודוק .

עוד

אנו אומר מלבר קושיית הרא"ם ו"ל שממנה הוכרח לפרש דפו' נשטח ככהיכה עוד יא הכרח גדול לזה ממה שיש לאקשוו דכיון דלאו דאשכחן דאיעטש גוים על ע"ו א"כ אחר מ"ת הו"א רכל שנסתית לישראל דוקא נאמרה וניטלה מכ"כ א"כ נימא ע"ו וכו' ע"כ דאשכחן דאיעטש גוים והו' מחריט בהם א"כ מסייג ואלך שאר מלות דלא אשכחן דאיעטש לא ליעבשו אמנם ע"כ דברי הרא"ם א"כ דלאו אמרינן דשאר מלות דוקא לישראל א"כ באמור' קנו וכו' לכתובה אלא דלאו הו'טו הו'יה לט שלזה ולזה נאמרו וא"ע ג' שאלו לא נכתבה הו'טו אומרים דלא נאמרה ע"כ פ' בסווי וכמ"ס הרב כנה"ג ו"ל הו'טו לפי הס"ד שהתא דלית לן טעמא דליכא מודי וכו' אכל למקבאל דאמרינן לוכא מודי וכו' דלאו שדי באמורה וכו' דלאו לן למומר שנאמרה בסווי משום דליפא מודי וכו' וא"כ מ"ס שתירן לו מדאיתו ע"ו זכו' הו'ה מנו לאקשווי ליה דדילמא הוכח דגלי גלי אכל הקשה לו קושיא אחריו וכיון שחי' לו לוכא מודי ממילא אולן קושיא דילמא בע"ו דגלי גלי טוב ראיהו להרב מהר"ם א"כ בס' רנוף אהבה שהקשה ואת הקושיא על הסוגיא והנה כ"כ ע"כ ודפו דברי הרא"ם א"כ ע"כ ולק"מ חו הוא כעצמה מה שהכריח הרא"ם לפרת כן וכמ"ס .

ע"ש ב"ה

שחס ואמרו וכו' עיון מה שהקשה עליו כס' כ"י וע"כ מ"ס החוקות כוח לק"מ ע"כ ודוק .

ב"ה

לפו שכתב קין וכו' וא"ת והלא מטות פו"ר וכו' א"ה וכו' ו"ל כנו שתירלו החו' כפ' ארכע מיתות וכו' עכ"ל וכתב עליו הרב מ"ל כפ"ו מה' מלכים שדבריו תמוהים דכתבך כתבו החו' דפו"ר חייב שב ואל תעשה דמו שהיא מטות וכו' וכו' ע"כ וכו' וכו' דמה שכתוב בדברי הרא"ם כפ"ד מיתו ט' א"כ הו'יב דהא החס הק' הכו ולא שחי' אכל הנר' דל"כ כפ' דע"ו ו"ל ש"ס הקשו על ההיא דאמרינן שמחוקר אבר אסור לכ"כ ח' דלמה לא חייב ליה כהו' ז' מטות ט' לטווי וחי' דהו' קוש עשה הוא וכו' ואם נודי מחוסר אבר אמרינן ליה קוש והבא קרבן שלם וקוש עשה לא קחייב עכ"ל הו'י שכתבו שכל דבר שיש בו קוש עשה א"כ שיש בו שכ ואל תעשה לא קחייב ליה ח"כ במלות פו"ר א"כ שיש בה שכ ואל תעשה שלא לקשיית

ורשו מ"מ כיון שיש בו קוש עשה לא קחייב ומ"ס פ"ג דכריהם הרב מ"ל ו"ל שזה הפך סוגיא הנמ' כשהאין דקא חייב וינין א"כ שתי בקוש עשה משום דלית קא שכ ואל תעשה דהו'טו שלא יעוהו תמטט והו'טו כ"כ לרודי ד"ק מודי ע"כ מ"ס חוהו עלמו לציול אלוה דרש"י ז"ל שכתב ושכ ואל תעשה על אפו' חייב מטות לעשות משפט והו'י ושב וכו' מזהר שלא ליעשות עול ואחריה ל"ת עול חוהו קוש עשה משפט אלא לחוד קחייב שכ והבטל מעשות עול וא"כ דוקא וינין שהן כ' מטות מחולקות וכו' חייב וינין כהו' ז' מטות זכוינו אחרת שלא לשפט עול זהו מטות כפ"ע אכל השמעת חו"כ שאינה מטות כפ"ע אלא מטות נמשכת מפו"ר ועיקר המלות הוא קוש עשה מנ"ל דכשכיל חלק הפתק ממנ' שכמנה אוחה כהו' ז' מטות וכו' עכ"ל סו"ד ד"ל אלוה דרש"י ודכפ"ר עיקר המלות קוש עשה והגמטן ממנ' הוא הצב ולא תעשה חוהו דומה לוינין דהשכ וכו' הוא מצי' כפ"ע ושפיר אשכח כהו' ז' מטות וא"כ דהתו' כפ"ד מיתות כתבו להקך ככר כתב הרב מעשה מלך ו"ל דהין להקשות מדברי החו' מתקום למקום אהידי דהרבה רבנים חכרו החו' ומה שכבר סיכוי החו' דפ"ק דע"כ ולא בתוס' דסנהדרין משום דהבא הרא"ם קאיו ומחברו דברי רש"י ז"ל ורש"י לא ס"ל בלא שכתבו החו' כפ"ד דהין יכמ"ס הרב מ"ל בפניה וכו' כ"ל דמ"ס בדברי הרא"ם כמו שחי' החו' חייבת החו' ט"ס בהכרח וכו' וכו' כפ"ד מיתות דקוש עשה לא קחייב וא"כ שכתבו החו' דפו"ר שכ ואל תעשה דלש שמטות על פו"ר מטות שלא להשחית ודע הרא"ם ו"ל לא ס"ל בדברי החו' דהתו' הם לשויתם אלו שכתב ביהם פ"כ דהי' עליה ו"ג וכמ"ס ח"ל לעול ע"כ אכל הרמב"ן פליג על החו' ודחה דבריהם וס"ל דאפי' מי שאינו מטות על פו"ר מטות על השחית חייב וא"כ אפשר דהרא"ם לא נראו כעונו דברי החו' וס"ל כהרמב"ן ו"ל ואה"כ דהו' וכול לתרן כמו שחי' הרב מ"ל ז"ל כפשוטו דכיון דחייב מיהנת לחיות לא קחייב אלא בלא"ה משני שפיר וכו' לאשמעי' אב"כ אורחוס האו חי' דהו' דהו' קוש עשה ואינו נמשך מהש"כ ו"ל ואל תעשה כס' הרמב"ן ו"ל .

פרשת נח

א'תא במדרש רבה אמרי מי עוקבא כשנכנס אברהם אבי"ה ללנית קרשי הקדשים אחוה הקב"ה כדורו חיה מעויל עמו ארובות וקצרות א"ל מה ליוודי כתיבו א"ל רבש"ע כמי איכין הם א"ל חטאו והגלותים לבין האומות א"ל לא הו' בהם גרמים א"ל עשות המומתה א"ל הו' לך להסתכל בטומים שבהם א"ל סוטהון כושין עשות המומתה הרבים א"ל חיס לך להסתכל כבדות מולה שכבשרם א"ל חייך כפרו כפ' טנא' וכשר קדש יעברו מעגלך ולא עוד אלא שהו' סמחיים במפלגתם אלו של אלו וכתוב שמח לאר לא ונקת עכ"ל והנה טרם אדבר לבאר מהמר זס בתחילה צריכין אנו להבין א"ל במדרש כס' זה ח"ל כל טנא' איש לדיק ומומתה שכל ק"ך טנא' הו' עוסק בידיעת אמר להם כן אמר מ'ארים דעלמא דיקא מיתו מבלא חגיגו ליה חי' חיי מבלא לא חיי אלא על בידיה דכ"ה גברא

גמלא וכשמת מתעלה הדיק ח"ל הא לא אחיזי מטילא
 ע"כ וכבר פירש ז"ל טעם דור המבול הוא ע"ד
 מש"ל ספק"ה טעם דיק ח' ומכפר על הדור וא"כ
 לפיזם קשה דלמס שנה המורה דהיה לו ליטול נח
 בעטור הדור לכפר והרכה ח' למפ' נאמרו כ"ע ע"ע
 ומקום המוט לו לענות חל"י גם אני וכהקדים מש"ל
 במדרש חיות על פסוק אשכול הטפר חדי לו שא"ל
 הקב"ה לאברהם אע"ה שאם בניך באים לדי עבירות
 אחרות לא יטול שבהם אשכול לומר למי"ה ד' די ואני
 טעננו ומנשכמו בעדם אשכול הכופר איש שהכל בו
 הטפר ששכפר עונותיהם רורי לו שיכול לו למרה"ד די
 ע"כ וכ"כ ה"ב הורה חיים כח' לחולין שריק שיהיה
 הדיק התפס בעור הדור שקול כנגד כל ישראל כמשה
 דכ"ו ע"ה וקדים עוד מש"ל והכילו רש"י כס' וז'
 כשקום תמים היה בדורותיו הא אלו היה כדורו של
 אברהם אע"ה הומשה לא היה נחשב לכלום וא"כ ממילא
 ז"ל כיון שאינו כ"כ זריק"ה באברהם ומשה מש"ה אין
 בגמ' לומר למרה"ד די ולכפר על הדור לכך ניטול
 על הדור

ועיר

אפכה עפ"י מ"ש ה"ב ז"כ דהא דניטול
 זריק ח' ומכפר על הדור הוית כשאנו זריק
 גמור וכמ"ס מתקדשי תהלו אלו בני אדם שקיימו את
 המורה מא' ועד ח' ועב"ו נענשו משום שלא מיחו
 והו' כזריקים שאינם גמורים מש"ה נתפסו בעון הדור
 עכ"ל ולפ"ז נח טול מאותו עון שהרי משה כה"ס ז'
 שנה כל זמן שהוא עוסק בתורה וגם דוע א"ל דאיכא
 מ"ד לשבח דאפי' בדורותיו היה זריק תמים כ"ש הא
 היה כדורו של אברהם מש"ה לא נתפס בעון הדור כיון
 שהוא זריק גמור ומשה כדורו וכוה ותכפר טעם
 פלוגתייהו דמר דריש לשבח ומר דהו' לגמ' דמאן
 דדיש לגמ' ס' ל' כמ"ס במדרש חיות והרב ח' דאיט
 נתפס בעון הדור אלא זריק גמור שיכול לעמוד בפני
 מרה"ד וא"כ מוכרח שח' אינו זריק גמור מדלא נתפס
 בעון הדור לכפר עליהם ע"כ הוכרח לדרוש מלת
 בדורותיו לגמ' ומאן דדיש לשבח ס' ל' כתלמודא דין
 וכרכ"ו כ' דאיט נתפס בעון הדור אלא זריק שאינו גמור
 וא"כ נח שלא נתפס בעון הדור מוכרח שקול זריק
 גמור ועל כן הוכרח לדרוש ח' בדורותיו לשבח

ועיר

דכר זה דניטול זריק ח' ומכפר לא נתחדש
 זה אלא מומן אברהם אע"ה ואילך שכך
 אמרו במדרש חיות שהכאנו לעול אחר הדברים האלה
 היה דבר ה' אל אברהם במחזה ר' לו אמר הרהורי
 דברים היה שם אמר לפניו רבש"ע שמה תעשה לי במו
 שעשית לנח וכו' ח"ל הקב"ה אל הירא אברהם ולא עוד
 אלא אם בטך באים לדי עכו' אני רואה הגדול
 וממשכמו בעדם ע"כ היה מביאר שזו הכטחה חדשה
 לאברהם אע"ה שמכאן ואילך יטול זריק ח' לכפר על
 הדור מש"ה לא נתפס נח לכפר על הדור

ועיר

עפ"י מה שיש לזקוק במ"ש ולא עוד אלא
 אם בטך באים לדי עבירות אני רואה הגדול
 וכו' דהו' ל' אם בניך חייבים ומאי לישנא דאם בניך באים
 דקטו דמשמע עדין לא באו אמנם יוכן זה בהקדים
 מאי דאמרו' במס' מטעא ושכונות דהמלה חבירו
 על המשכון דאם חבד המשכון אכדו מעותיו וקאמר
 שטאל חסד דאפי' חבד קחא דמגלא חבד אלפא וזו

ומביאר חסד בנמי דהחיה דשמאל כשאנו חמסין
 קודם שכל זמן ההלואה אבל אם אכר אחר שכל זמן
 ההלואה אפי' שמאל מורה דאינו מאכר מן החוב אלא
 כדי שזו והשאר ניטול ממנו ועפ"י ותכפר מדרש המכר
 דהכו הכותחו הקב"ה לאברהם וא"ל ולא עוד אלא
 כשכילך אני עושה דבר זה כשאני רואה שבהם לעתיד
 ליה עבירות חכך ומד קודם שתמלא סאתם ואכר
 חו' חקך ומנו אז אני ניטול הגדול שבהם שאו וכול לומר
 לפר"ה ד' דאפי' שאינו שום המשכון כנגד כל החוב
 כס' שמאל דאם חבד קחא דמגלא חבד אלפא וזו חס
 אכדו חקך ומנו ואפי' ממלא י"ל כשניטול דה"ט שלא
 ניטול נח לכפר על הדור משום שדור המבול מתמלאת
 קאתס והו' כלאחר זמנו שהרי יש כהים עון ע"ה עס
 שאר העונות והמדה בע"ה הרי הוא ככופר בכל החו'
 וכיון דהו' כלאחר זמנו דאפי' שמאל מורה דלא חבד כל
 החוב וא"כ מש"ה לא חבד לניטול נח דאינו שום כנגד
 כל החוב דהו' חייבים הרכה ואינו מספיק נח כנגד כל
 החוב מש"ה הפוך רשעים ואינם זה דור המבול וזית
 זריקים ועמוד זה נח ומנו יוכן נואמר ז"ל כס' זה ח' ל'
 נח חייקס שבעולם מניחוס מי שקולו שוכר ארויס
 ועובדים לע"ז שאין בו ממש ולכא' איכא למירק דנהי
 דעון ע"ה חמור מכל מקום הרי נ"כ יש בודס עונות
 חמורות גול ועריות ולמה לא הוכיחו נ"כ על אלו
 חמנס עפ"י האמור ח"ש והוינו דקא חמה עליהם וא"ל
 לזירכו דס' ל' שניטול זריק ח' ומכפר על הדור ועל
 ידיו חתי מכלולת און ספק שאתס דיקוס ושטוס כירב
 היה רבשלמא חס' לא היה כירכס עס שאר העבירות
 שכורכס עון ע"ה שפיר חתס יכולין לומר דניטול זריק
 ח' ומכפר על הדור משום דהשטר דהו' חקך ומנו ולא
 נתמלאה סאתס עדין ושפיר מועיל נטולת זריק ח' חף
 שאין בו כדי לנכות כל החוב משום דהא קו"ל כשמאל
 דאם חבד קחא דמגלא חבד אלפא וזו אכל מכיון שאתס
 מניחוס למי שקולו כוכר ארויס ועובדים לע"ז אפי'
 הו' כלאחר זמנו שהרי העובד ע"ה הרי הוא ככופר
 בכל התורה כולם וא"כ ודאי חף שיקח זריק ח' לא סני
 כפרעון החוב וחזור ופרע מכס שאר כל החוב והו'
 דקאמר וירא ח' כי רבה רעת האדם בארץ דאינו
 שעונותיהם רבו מאד עד שגמלאת סאתס והו' כלאחר
 זמנו מש"ה הוחמר ח' למחמה את האדם גמל פני
 הארמה דזריק לפרע מהס כדי חוכס מש"ה ונח מלא
 חן כעניו ח' ולא נטלו כעבור הדור דאם לא היתס
 נתמלאת סאתס היה לריד להיות אפכה שיקח נח ולא חס
 חכו שכיוס קן כל בשר בא לפניו כי מלאה הארץ חמס
 מפניהם שכבר הוא מלאה סאתס מש"ה הני משחיתס
 להם ולא חתס על כן עשה לך יחבת וגו'

האמנם

ראונו למהרא"ה ח' ז"ל שכתב אפכה
 ממ"ש דס' ל' דדור המבול עדיין לא
 נתמלאת סאתס אלא משום שגלו וידוע לזנו יתכרד
 שעתידים לקטוף מאד וכבר התחילו כעבורה דן חתס
 כדיון של תורה של כן סורר שדנו אותו ע"ש סופו ע"כ
 ולע"ד דדכריו אלה תמנהום מאד כעניו כל רואיהם חרף
 דהא מביאר במדרש שהכאנו שהו' עובדים ע"ו וא"כ
 חכך ומד נתמלאת סאתס ועוד הרי מביאר בפ' חלק
 אל"כא דכולהו תגלו שדור המבול און להס חלק לע"ה כ'
 ואם כדבריו למס לא יאיה להס חלק לע"ה כ' כיון דסוף

קוף מהו קלת וכאוס ככן קורר טוב רחוקי במדרש רבה
 סס ל לר' יו' סס שיש להם חלק לנה"כ אחר שנידונו"כ
 חרש והשתא יש קיום לרבניו עפ"י המדרש הוא אמנם
 בכר כתב שם מהרש"י ז"ל רע"ב יש טעות כלשון זה
 המדרש כי היכי דלא לישלוג ר"ו שהיא אמורא אכולהו
 תנאי עש"כ ואיך היה למיט' מדיכרי מהראש"ח ז"ל
 ד"ור המכול לא כחמלאת סאחס ולא הו' כלומר ומט'
 אלא כלפי ומטוא"כ היה דו כנח לטולו אב"ג שאין בו
 לפרוע כל החוב האומר שמואל דאפי' אבר קתיל
 דמנלא אבר אלפא וזו ו' ל דה"כ דאם היה ליקח נח
 הוה קני על הדור כולו אכן כיון שלא לקחו אלא שמשכנו
 קחם אליכא רכ"ע דמחזור המשכון ולקחת כל חוכו
 וכו' ת"ח"כ היא נופא קשוא דלמה לא נטלו דו"ל שואו
 ממדת טובו ודחמנתו שמאכדי המשכון ונפרע כל
 החוב ממטוא"גל הכא שהפכו כמעשה מדה"ר למדה"ר
 אינו עושה עמהם אלא כדון ואינו רוצה ליקח המשכון
 בעבור כל חוכו.

ויעפ"ו יוכן קרא שהבאנו לעיל וירא ה' כי רבה רעת
 האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע.
 כל היום וינחם ה' ויאמר אמחה את האדם וגח מלא חן
 ע"כ דלכא"ו יש לרקדק אומרו וירא ה' דהול"ל ותחי
 רבה רעת האדם אך עפ"י מ"ש מהראש"ח א"ש דעתות'
 לחטוא כמאד מאד והיינו דקאמר וירא ה' דהיינו לפניו
 נגלו כל תעלומות שעתיד להיות רבה רעת האדם
 בארץ וכדי שלא תאמר דהא קי"ל דאין נידון האדם ע"ש
 קטו אלא כאשר הוא שם ושאינו בן סורר שכבר החמיל
 בעבירה לוח קיום וכל י' ר מחשבות לברק רע כל היום
 דהיינו שכבר החמילו בעבירה ועו"ו וינחם ה' כמע
 שפרש"י ז"ל שנהפך ממדה"ר למדה"ר מש"ה ויאמר ה'
 אמחה את האדם ויקח אכל נח מלא חן כעניני ה' דאפי'
 דלפו הדין היה קני כנח לכדו אליכא דשמואל מ"מ מלא
 נח חן כעניני ה' שלא רצה לטול אחרו בעבור הדור
 וכל זה הוא ממדה"ר וכאן כהפכה מדה"ר למדה"ר
 ובאמור .

ויעפ"ו כל האמורים למעלה הוא עש"י לפי
 מאמרים ז"ל כמד"ר בס' זה ח"ל ויאמר
 אלהים לנח ה' דהמם קס למטה רשע ח"ו אינו קס
 אלא קס לחוכו של רשע לא מהס ולא מהטעם ולא לא
 בהם שאפי' נח לא היה כ"י לטול ולפי שסו' שנושט
 בזמה נישתחו כולם עכ"ל והנה המאמר הוא קשה
 טובא עד מאד מרשיה לשיטת דחלחל אמר על עון
 החמם ולכסוף אמר לפי שהיו שטופין בזמה טעמו
 טלם ועוד דתי' כולם מכני טרד רעל הדור המכול
 קאי ויעד וימאי קשיא ליה לבעל המדרש בקרא דהאמר
 אלהים לנח ומתירו בקרא אחר שהביא והחמם קס ועוד
 מהו זה שקיים ח"ו אינו קס ואם קס לחוכו של רשע
 וא"כ איך קיים ולא נח בהם שאף על פה נראה נורם
 וסרו זה סתרי הקדש כתב"ד אמנם עפ"י האמור
 והיישכ הכל כעוב טעם שכבר וידע מ"ש במדרש
 רבל דקתו נח הוא שלא היה שנוף בזמם ככני
 דדורו אלא כל טונתו להשאיר קולרות כשרם וע"ו וירא
 שלא היה עבד כרכוב את האלהים התח"ן נח והיה
 מתמים על חורו אסוי עוכרים ע"ו כנ"ל במדרש
 אמנם העבירות הקלות כגון פחות מש"פ לא יחס
 נטול מהם וכבר כתבנו לעיל דבעין רחא ענא
 אפי' על דבר קל ואין לך עין רחא כעת דור המטול
 שהפכו כמעשה מדה"ר למדה"ר וגם כסכנו לעיל
 דקי"ל דאין יושכין כ"ד לרזן על פחות מש"פ
 אלא ישט כשטיל פרוטה גמרון אפי' על פחות
 מש"פ .

איברא רחוקי יש ליקדק דאמנא הניב העונש
 אפי' לטף ואלה הלואן מה עשו ולע"ד
 נראה לישכ זה עפ"י מ"ש מהראש"ח ז"ל בס' זה
 שהעניות שהיו עושים דור המטול היה בסתר חשו
 דקאמר והשתת הארץ לפני האלהים דוקא בארץ רואה
 זולתו אבל הנול הוא עושים כפרה קווא והרכ קול יהודם
 כתב דאף הנול הוא עושים כלילה ולא היה אדם יודע
 מזה כדי להענישם ככ"ד של מטעם וכיום הוא נחלון
 ג"כ פחות מש"פ כדו שלא להוסיף בדיונים וכבר וידע
 מאמרים ז' בקדושת דממורא לא חיי ומסוק התם דלא
 וידע לא חיי א"כ י"ל דברור המטול הוא כל הטף ממזרים
 ומאחר דלא ידעו מהו כולם שלא להתערב עם ורע
 בני נח הכשרים .

ומעתה יתבאר כל המאמר כענין חומר מרשיה
 לקיפיה מדרשם והיינו דקא קשיא לוח
 לכעל אמאמר במאי דכתיב ויאמר אלהים לנח
 דמשמע דמדה"ר עומדת עליו ג"כ לטות בכלל
 הנורה דבר זה ח"ו הוא על כדוקי ית' להמת
 לדיק עם רשע לזה תי' נכון ה"ד תחמם קס למטעם
 רשע ר"ל דמיה דאין כיד נח שעות חמדות כע"ז
 וג"ע ככני דדור ומלך זה ויקרא לרזן מ"מ מלך החמם
 הוא ג"כ נכלל עמהם שאם סדו עון גל וסדר
 תפשה אינו קס כיון דאין סדו עון גל ממט טו
 אלא פחות מש"פ והרי ק"ל דאין עונשין על פחות מש"פ
 דאין כ"ד יושכין על פחות מש"פ ועל זה תי' ואם קס
 לחוכו

ובזה יוכן קרא שהבאנו באופן אחר וירא ה' כי רבה
 רעת האדם בארץ והיינו קוא הרואה לכדו שהיו
 עושים ערות בסתר ע"ד ואיך אעשה הרעה הנ"ל
 וגם כל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום דהיינו אפי'
 כיום היו מתחממים לנגות רע שנחלון כפחות מש"פ
 כדו שלא להוסיף בדיוני' ל"א ידעו ולא יבטו דתנס דק"ל
 שאין יושכין לרזן ע"פ מש"פ מ"מ אלא ישט לרזן על
 ש"פ או גמרום אפי' על פחות מש"פ וגם אמריגן
 4 7

לחיות על רשע ר"ל ריחא ולא קס חתום מזד נח
 ת"מ קס לחיותו על רשע רשיתו ע"ז חוב כני דורו
 שחשיבו מאד ער שבמעשהם חסכו מדה"ר למדה"ר
 וקח עין רחוקה ת"ס וטו ב"ד של מעלה לזון אלוקי"ל
 ורמ' חט' על פחות מש"פ וא"כ מנר חובו של רשע
 רשיתו כני חזרו קס חתום ג"כ על נח אף שאין כגלו
 ש"פ וסיוט שסיוט ולא מהם ולא נח בהם שמסכחם
 שחשיבו מאד הם סיוט סכס לזכות נח ככלל
 קצרים אף שאין כחו אלא קלות אלא שמלא חן
 כעני ה' :

והשתא מקסי ספרי בכח דהשתא ומה דנח
 דסיה ראו להיות בכלל האדה
 קין ראו עיון רמחא ואפילו הכי מיטול וא"כ
 פ"ס סטק שלא תמחו כלל או רחמים לזול וע"ז האיב
 קסיר ולשוטחו טוּפון כומס וכו' מעליהן ממזרים
 סטקו מש"ס סמטחי כולם אפי' העק ממש סכך
 סלכס דממחרא רלא חיע לא פוי שלא יהו נטמעיין
 סמטחיס וב"ה סוף סוף כיון דנח ראו ליענש למח
 מיטול וענש חן וכו' משחא פטס יש ברבר וגרמח דקושיא
 זו מושהב ספיר עפ"ו דבר המרדס ה"ל א"ר
 קטון מוטו שהקב"ה עומס חסד עם האחרונים ככות
 פראטוטס ומגון שהקב"ה עומס חסד עם הראשונים
 סכנת האחרונים דכתיב ונח מלא חן באזה וכות סכות
 תולדותיו :

ובזה ג"כ יתח לי הקושיא המפורסמת בקרא
 דכתיב אלה תולדות נח איש צדיק ונר
 דעתה סתולדותיו ומקום איש צדיק הול"ל שס חס ויפת
 וסכס רס"ז ל' ח' לוח דהאיל והכירו קסר כשכחו
 ולע"ד חמדי כו"ק דוח אינו מספיק שהרי חטרו קודס
 לזון דכתיב וגרמחא חן כעני ה' וסס היה לו לכחוב
 איש צדיק תמים דהשתא חו ככ"ט דלמה מלא חן
 קטום דהו צדיק לא הכה חסר שהכור תולדותיו וגם
 לרבר אחר סכת רס"ז שעיקר תולדותיהם של צדיקים
 מלכות ומע"ט לא נחשכ שטר דא"כ הול"ל דדקות
 קטנות אמנם עפ"ו א"ש וקאמר ונח מלא חן כעני ה'
 לאשמעי' שהיה ראוי להיות בכלל חגורה וכדכתי' לעיל
 קלא סמל' חן וכ"ת וכו' משחא פטס יש ברבר ולמה טול
 לזס סמך אלה תולדות נח דהיינו שהכחוב מעור סמטל
 קטום וכות תולדותיו וכ"ת דל"ל זכות תולדותיו ולא זכות
 סלמט' לוח סיוס איש צדיק תמים הו כדורותיו סח אלו
 סיה ברורות אחרים לא היה בקרא צדיק וכערך דורותיו
 וציקה הו סנקרה צדיק מש"ה לא טול אלא ככות
 תולדותיו אכל מזד עמטו אינו ראוי לזול כיון דהו ערן
 דהשתא ויחיד וימתק עפ"ו אמרס ז"ל דכל צדיקות נח
 קוח משום שהיה עוסק להעמיד תולדות ולא היה שחוף
 שומה רעפ"ו זה א"ש חומרו אלה תולדות נח איש צדיק
 דהיינו כי מנר זה דוקא איש צדיק שהיה עוסק כפ"ר
 להעמיד תולדות :

עוד כגה מקום אמו לפרש הו קרא חנו' וירח ה'
 בו דכה רעת האדם בחרן וכו' ותחילה וראש
 פליע לספך סונמח דתלמודי כפ"ק דקרוסין על הא
 דתנן השלח את הכעורה כו' פטור מדיני אדם
 וסיוכ כר"ש שלח כור סקה חויכ נימח שלוחו של אדם
 פתחו ומשני שאני התם רחין שלוח לרבר עבירה וסח
 קתוה שלוח שלא עשה שלוחתו שלוח טעל עשס
 מרה"ר

שלוחתו בעולם החל מעל אמרו נימח חין סלח
 עבירה שאני מעולה דלפיון חטא חטא לרבר
 מתרומה ונילף מוכה משום דהו מעולה וסלחות
 יו ב' כתיבס הכהים כח' רחין מלחמן מעולה הו
 דלחמן שלוחת יו ממו הו דתוה ע"כ דבר פשע כ"ס
 אחרים לחויב על המחשבה כמעשה וכה"א אינו חויב
 ער ששלח כו' שנאמר חס לא שלח יוד כמלכות רעהו
 ח"ל כ"ס לב"ה א"כ ע"כ דבר פשע ל"ל סיכול חון לי
 אלא הו אמר לשלוחו מנח ת"ל ע"כ דבר פשע ע"כ
 וקריס עור מ"ס כמר"ר ח"ל וכך הו עוטין אנשי דור
 המטול היה א' מהם מוטח קופתו מלוחה דרמוסין חס
 איס כח ונוטל פחות מש"פ חס כח ונוטל פחות מש"פ
 וקטסס מהרס' ודחא ק"ל דכ"ח נחרב על פחות מש"פ
 וכו' מהרס' ח' ז"ל כסס מהר"ל למוח עפ"ו מ"ס הרב
 סמונר ז"ל פירס ח' נזלה דחף דגול כ"ס חסור ה"ר
 סיקר' פחו' מש"פ למעוטו טול קיסס דאינו נכנס כסר
 חו' שיעור ח"כ לס' ז"ל חף דכ"ח נחרב על פחות מש"פ
 מחרי סנמכריוס ממה דרמוסין כפרוטס' חונו נכנס
 לגדי פחות מש"פ להחויב מיתת עכ"ל וכ"ת ח"כ למח
 לענשו תו' חס' ד"ז ל' עה"ת משום שעשו כולם כהסכמה
 אחת והו כמו ששלח כל אחר שלוחו וסלוחו של אדם
 כמותו חלטרף הכל לז"פ באופן דכ"ס קרא דכתיב על
 כל דבר פשע לחויב על המחשבה כמעשה ולביח על
 כל דבר פשע שאפי' אמר לשלוחו חויב ועפ"ו כל זה
 אמו קריחי כמין חומר וחינו דקאמר וירח ה' כי רבת
 רעת האדם בחרן דהיינו שרבים נחלין זה מזה וכו'
 טולם נעשית רעה רבה אף שאין בה ש"ס מ"מ ע"ז
 סכעשו כולם שלוחים זה לזה מלחה חרץ חמס מפניהם
 וגם זאיתו יתירה היתה כס שכל יור מתשבת לזי דין
 רע כל איס וא"כ כומ"ג חס חויבוס וחי' ס"ל דהלכתא
 פכ' ה' דקרא רעל כל דבר פשע לחויב לאמר לשלוחו
 ח"כ הרי כים עון גול שכולס נעשים שלוחים זה לוח וחי
 ס"ל ככ"ס דקרא רע"כ דבר פשע לחויב על המחשבה
 הרי אליבא דכ"ע יש כיוסעון מחשבה רעה שכל יור
 מתשבת לכו ריק רע כל האוס וא"כ ממי"ג נתחייבו
 אליבא דכ"ע כין אליבא דכ"ס וכין אליבא דכ"ה מש"ס
 חמחה את האדם כחינא וכדוינא דהשתא לית לחו מקום
 פטור אליבא דכ"ע

עוד לחלוח מלון כהאי קרא ובהקדים טעם כעיקר
 לממו רטול צדיק א' ומכפר על החוב מ"ס
 כנאון כעל ס' תורת חיים לבח' לחולין ח"ל חענס
 סנטול צדיק א' ומכפר על חור מפני שהקב"ה כרו
 עולמו כמדה"ר ובמדה"ר שחס כרו כמדה"ר לחור
 לא היה קווס לעולם אפי' ענה ח' ואלו כרו כמדה"ר
 לחור לא נענש אדם מעולם לכך שחפס יחור שחס
 יתחייב העולם ותן לכל אחת מהמדות חלק א' דהיינו
 חנו העולם למדה"ר וחט' למדה"ר ולפי שהגדול כדורו
 שאין כמותו בישראל בחסידו' וכחכמה שקול הוא ככל
 הדור לפי' כסוחטתו ישראל ונחא הקיף ממת ח' וצדיק
 לוחן למדה"ר ולמדה"ר לכל ח' חלקה מה עושה
 חקב"ה מחלק את ישראל לשני חלקים שון דהיינו
 גדול חור ההוא לחלק ח' וישראל חס חלק סכ' כי
 שניהם שקולים זה כזה כי כולם חלמין בו ומלא שהו
 הכל והיה מן הראוי לטול מדה"ר את כל ישראל לחלקה
 לענשם עפ"ו חרין פאשר חמה חטוה ונתחייבו כלים
 מרה"ר

עוד כגה מקום אמו לפרש הו קרא חנו' וירח ה'
 בו דכה רעת האדם בחרן וכו' ותחילה וראש
 פליע לספך סונמח דתלמודי כפ"ק דקרוסין על הא
 דתנן השלח את הכעורה כו' פטור מדיני אדם
 וסיוכ כר"ש שלח כור סקה חויכ נימח שלוחו של אדם
 פתחו ומשני שאני התם רחין שלוח לרבר עבירה וסח
 קתוה שלוח שלא עשה שלוחתו שלוח טעל עשס
 מרה"ר

עוד כגה מקום אמו לפרש הו קרא חנו' וירח ה'
 בו דכה רעת האדם בחרן וכו' ותחילה וראש
 פליע לספך סונמח דתלמודי כפ"ק דקרוסין על הא
 דתנן השלח את הכעורה כו' פטור מדיני אדם
 וסיוכ כר"ש שלח כור סקה חויכ נימח שלוחו של אדם
 פתחו ומשני שאני התם רחין שלוח לרבר עבירה וסח
 קתוה שלוח שלא עשה שלוחתו שלוח טעל עשס
 מרה"ר

ומדה"ר לטוב הדריק לחלקה לרחמו אלף לפי שהיא
 ית' הקדוש מרה"ר למדה"ר בתחילת הכריאה כדפרש"ל
 כס' בראשית לכך מיה"ר קודמת לבדור חלקה חלק
 הוסה בבחס וטולת כל ישראל לחלקה בדי שיתקיים
 העולם מיהו לא שידך הא אלף כדריק גדול שאם כמוהו
 אכל אם הוא אינו כ"כ גדול אז אינו די לה למדה"ר
 חלקה זריק לדיקים אחרים עמו לרפס יחד כד שיהיו
 שקולים כנגד כל ישראל והא רלא עבודה הכי כדור המטול
 משום שחטאו כ"כ עד שהפכו המדות מרה"ר למדה"ר
 לכך כשנטלה מרה ההיא את חלקה תחילה כינה נטלה
 את החלק היפה והיגע כל חורף ולכך נאבדו כולם ונת
 מלט אף שעלה לחלק מדה"ר הפך הוא המדה הולת
 בתפלתו לרחמים ומשיה נטול ע"כ לשונו חשב ויע"י
 דברי קדשו אלו מה נעמו מאמרו ויל במורה"ר דכה
 כס' זה הפוך רשעים ואינם זה דור המטול וכיח לדיקים
 ועמד זה נח והכונה רע"י קצבו הרשעו' הפוך דהיינו
 שהפכו כמעשיהם למדה"ר ועשו אותם מיה"ר משה"ה
 ואינם הם דור המטול שלקחה אותם לחלקה בתחילה
 משה"ה בית לדיקים ועמד זה נח דלוי לא השב המדות
 היתה מיה"ר טולת חלקה לכל הדור ולרחם עליהם
 שלא ימותו ומיה"ר טולת לחלקה לכסף את נח
 אכל ע"י שהם הפכו מיה"ר למדה"ר הם גרמו
 לעצמם לילך וזהו מוזקדין אומרו זיל אף להם
 לרשעים שמהפכו מיה"ר לגדה"ר להם ויוקף נטולם
 יסוב בראשם ע"י שמהפכו מיה"ר למדה"ר המה
 אבדו והזריק יעמד דלם לא היו מהפכו הם
 העולם כמנאנו כוהג שמיה"ר טולת בחלקה שאר
 ישראל להחיות אותם ומיה"ר טולת לכסף את הזריק
 לחלקה כעבור הדור אכל עכשו שמיה"ר עלמה
 כהפכת למיה"ר משה"ה כשטולת שאר ישראל החוטאים
 לחלקה מאבדת אותם וממילא הזריק יכלל משום ע"י
 תפלתו מהפך מיה"ר למדה"ר וטולת אותו לחלקה
 ומרחמת עליו ועפ"י אחי שפור וזהו דקאמר וירא ה' כי
 רבה רעת האדם בארץ דהיינו שהרשעו כ"כ ע"י
 מעשיהם הפכו מיה"ר למדה"ר משה"ה ויאמר ה' סגס
 שהוא מיה"ר אמחה את האדם אשר בראתי כיון דהיא
 גופה מיה"ר נעשות מיה"ר וכך היא המדה שטולת
 חלקה לאבד הרשעים אכל נח מלא חן מעיני ה' רע"י
 תפלתו סחור מיה"ר למדה"ר משה"ה מלא חן בעיני
 ה' דהיינו מיה"ר ולכך טול.

ובמסירה

זו נכח לבאר מאמרו ז"ל על
 פסוק בעת אפך עשה כהם אמר
 רבו יוחנן כך אמר ירמיה הגבול לפני הקב"ה רבש"ע
 אפי' כשעה שעושין זרקה הכשולם בכני אדם שאינם
 מהונגים ע"כ ולכא' אינו מוכן דמה היתה כוננת
 ורמיה כזה ועור זרקה מאן דבר שמה אמנם עפ"י
 האמור וכהקדו' עור מ"ש כגמ' גדולה זרקה שמהפכת
 מיה"ר למדת הרחמים וכוה א"ס ונכון דהנה ירמיה
 כהאי פחדא היה קאי שלא יתפס כעבורם כדת של תורה
 שנטול זריק א' על הדיר אכן כיון שראם שהרבו לפשוע
 עד שהפכו כמעשיהם למדה"ר למדת הדין והו חרון
 אף בעולם משה"ה אמר כעת אפך שגברה מיה"ר דא"כ
 עשה כהם משום שעתא כך היא המדה למדה"ר
 טולת חלקה בראש לאבדים וכ"ת מם ושיענוקם רחם
 כיון דרשעים זריק ומחוידין מיה"ר למדה"ר ועולם

כמנאנו כוהג דמיה"ר טול' לחלקה שאר ישראל לחס
 עליוהם וכשארם מיה"ר וטולת אותו לחלקה כעבור
 הדור מש"ה סיוס ואמר מאריה דעלמא אפי' כשעה
 שעושין זרקה הכשולם בכני אדם שאין מהונגים וכו'
 איון בכח זרקה זו להפך מיה"ר למדה"ר ועדין מיה"ר
 במקומה עומדת וממילא המה יאבדו ולא אם ועפ"י
 יוכן מאמרו ז"ל כס' אמר ח"ל כה אל שעות נגלגל אל
 תחת הכרוב ומלא חפניק נחלו אש חרוק על העור
 אר"י שס שנים היו אותם נחלים עוממות כדו של
 נברואל סבור שישראל עושין תשובה כיון שראם שאל
 עשו בקש לזריק כמיהו ולקעקע ביהם של ישראל ח"ל
 הקב"ה נברואל נברואל אל הזריק כמיהם אלף ורקס
 כנתת מפני שיש בהם כני אדם שעושין זרקה אלו עם
 אלו ע"כ והדבר תמוה מאד דמה עלה על רגליו של
 נברואל לאבד כל ישראל כיחד וכי נעלם ממנו דבר
 הוא המדה שנטול זריק ח' ומכפר על חורו וזהו לא
 סגו כחור וטול כ' און' אמנם עפ"י האמור מהזריק
 חיים המכר ח"ש דוראו כך היא המדה דנטול זריק ח'
 ומכפר והיינו דקוף האבא דלא הפכו כמעשה מיה"ר
 למדה"ר אז מדה הרחמים קודמת וטולת חלקה לכל
 ישראל לרחם עליהם וזהו כ' כהה מיה"ר וטולת חלקה
 להזריק ונאסף לכפר על חורו אכן הכה שראם נברואל
 שהרשעו מאד עד שע"י עונותם נהפכה מיה"ר
 למדה"ר ח"כ אלף היא כלל דנטול זריק ח' אלף אדרבה
 כל ישראל שחטאו ועשו שמיה"ר טולת חלקה לכל
 ישראל לאבדם מש"ה כעו נברואל לאבד את ישראל
 עפ"י הדין המכר וזהו השיב לו הקב"ה דאל הזריק
 כמיהם כיון דש כמיהם שעושים זרקה אלו עם אלו
 ח"כ ע"י מלות הזריק' האמרו מיה"ר למדה"ר כברא' ח'
 וא"כ כיון שמיה"ר טולת לחלקה ישראל לרחם עליהם
 ממיל' תשאר מיה"ר לטול הזריק כע"כ האמר וזהו זריק'
 ורקס כנתת דהיינו שדי כל זריק ח' כנהוג וכדודן זו יבואר
 ג"כ מה שאמרו כפ' הזריק ח' ל מעשה כר"י ו' חנניה
 שסיים כדומי ושמע שתנוק ח' חבוש בכית האסרון הלך
 ועמד שם על הפתח אמר מי נתן למשיקה ועקב ויש'
 לבחוס ענהו אחי תנוק הלא ה' זו חטאת לו ולא אלו
 בירכוו הלך אמר מעכשיו בו שמורה האריות בישראל
 העבירה שאינו זו מכאן עד שאפרנו ע"כ וספיקו
 מבואר כזה דמה ראה חכמה בדברי הצטיק שורה
 ושעאור להיות מורה האריות בישראל כיון שר"י האזול
 בפסוק חתנוק ססיים לו הפסוק אנו מאן דאמר לא
 נברא רבא הוא אמנם עפ"י האמור ונקדים עוד מ"ש
 אר"כ ורע כידך זריק שאינו מוחה כענש נס הוא עם
 החוטאי' וכוה ח"ש רד"י ו' חנניה מקשה בענש דמי נתן
 למשיקה ועקב אלו הרשעים המכוננים בשם ועקב' ושר'
 לבחוס אלו הזריקים להמות זריק עם רשע דממ"כ
 זה אינו מן חרון ח' ודלם לא קלקלו כמעשהם ועדין
 מיה"ר קיימת ח"כ די כל זריק ח' לכפר ואם הפכו
 כמעשיהם מיה"ר למדה"ר ח"כ ראו שיאבדו
 הרשעים ולא הזריקים והך עבוד תריו ליעשות
 ענהו חתנוק ואמר הלא ה' זו חטאת לו ולא אלו
 בירכוו הלך וכיון שראם ר"י חנניה שהשלים לו
 הפסוק כולו והוא די כאמרו הלא ה' זו חטאת
 לו והכונה דעונותיו הטו אלף אלף מיה"ר ז' הפסוק
 כולו מוח הכין קושיהו שהיחם כוונתו לסקסמ
 ולמה

העבודות לכא הוינו הוכח שאין עושין זריקה אלא עם
אלו ואירבה שמחים במפלת חבוריהם וה מושיח שאינם
כנפש א' ומש"ה לא מחנו הזריק לכפר ומה שנטול
הוינו כזו שלא ירחיק ברעה העתידה לבא

ומעתה

א"ש והוינו דקאמר הזריק אבד ואין
איש שם על לב אלא אירבה שמחים
באבודו שוועיל לכפר בעדם אבל לא ידעו כיון שאנשי
חסד נאספוס דהוינו שאינם עושים זריקה וחסד אלו עם
או לא שאקשו נחם או סכר הלכו אנשי העושים עם
חבורתם חסד ולא נשאר כדור מעשעושה זריקה זה
עם זה אז ככה"ג מפני הרעה העתידה לבא נאסף
הזריק ולא לכפר אלא כזו שלא לראות ברעה
הבאה והוינו מרקאמר באין מבין זה אלא הם
סוכרים וכל אימת שנטול הזריק הוא מועיל לכפר
על הדור ותוך מדרכו נאמר כאן אחר עפ"י
מה שחי' לקי"ג הזכיר דאם נתעוררו לשוכ כפירות
הזריק מועיל לכפר ואם לא נתעוררו לשוכ אז מהניא
הלכותו שלא לראות ברעה ולפ"ו הוינו דקאמר הזריק
אבד ואין איש שם על לב לשוכ בתשובה וא"כ כן כל
אנשי חסד נאספוס כזו שלא יראו ברעה העת"ל כי
אין מבין ע"י שאין איש שם על לב לשוכ אז מפני הרעה
נאסף הזריק שלא יראנה אלא הם טועין וסוכרים
שלעולם הזריק מכפר על הדור א"כ ח"ק אין
מבין פי' מפני הרעה נאסף הזריק כי הם סוכרים שפי'
מפני הרעה נאסף הזריק כסוגיא דקאמר בוד
שלא תבא הרעה כלל אבל לא ידעו שע"י שאין
איש שם על לב לחזור בתשובה אז ירחיק פי' מפני
הרעה הוינו שקורס שתבא הרעה וסלקתו כזו שלא
יראנה וסוגיא האחריתו אלא תפסי העיקר כסוגיא
האידיך

עוד

כ"ל לישב קושיא זו עפ"י מ"ס המפרשים
ז"ל דהזריק שנטול כעבור הדור הוא זריק
כזריק טעו לבן עזמו וטוב לשמים ואין הכריות נהנים
ממנו אבל אם הוא טוב לשמים ולכריות שמלמד דעת
את העם אז אינו טול זריק כזה אלא מטיח
לבריו את העם וא"כ ז"ל דאם אנו רואים שמלמד
זריק כזה הוא כדאי שמורה על הרעה העת"ל
דאי לכפר לא היה טול זריק כזה ועפ"י חו"ז
הוינו דקאמר הזריק אבד ואין איש שם על לב לראות
שזה הזריק אם הוא מאנשי חסד שטוב לשמים ולכריות
ואין מבין להאי חלוקה דאם הוא טוב לשמים ולכריות
אז נאסף מפני הרעה העת"ל אלא סכרי שקורס
זריק שהולך הוא כזו לכפר על הדור ולראות הרעה
שלא תבא כלל

ועפ"י

זו וכן קרא דכתיב קום אל ה' ושמר
דרכו וירוממך לרשת ארץ בהכרת רשעים
תראה ובהקדים מ"ס הריב ז"כ על אח"ל כמה הארבת
ומס שפי' דעיקר שאלתם היתם דלמה לא נתפס בשון
הדור והשיב להם אלא עמדתו על מרחוק ופל המעביר
על מרחוק מעטיון לו ע"כ פשיטו והו כל שעה
זריק נמור וזריק נמור אינו נתפס בשון הדור וכו' א"ש
ח"א קום אל ה' ושמר דרכו ומח' נמול תסדיס וכו'
ומה הוא נושא עון וכו' אף אתה כן ועי"ז הו זריק
נמור וטוב לשמים ולכריות ואז תראה וירוממך לרשת
ארץ שלא נתפס בשון הדור אלא בהכרת רשעים תראה

דלמה נענשו זריקים ורשעים הסך המורה שנטול זריק
א' ומכפר או אם הפכו מרה"ד למרה"ד היה נרד
לטול את הרשעים דוקא וע"ו הכוה לו כל הפסוק
כזו דאי נוחא הקשיא וזה שהשיב לו כדמו הלא ה'
זו מחנו לו הזריקים שלא מוחו וע"ו שלא מוחו או
סכה שלא אבו ישראל כדרכו הלך ולא שמעו בחורתי
ואס"כ שפור העמש זריקים ורשעים דע"ו שהפכו
מרה"ד לג"ה"ד אכדס מרה"ד לרשעים והזריקים על
שלא מוחו או כזריקים שאינם נמורים שאין ככחם
לחשך במפלת למרה"ד שתהיה מרה"ד כמו שעשה
נח ונתם שאני משום שמוחם אבל לו לא מוחו ומש"ס
עכ"ז ונענשו ע"י מרה"ד שנטלה אותם לחלקם
לאכדס

וה

נאמר באופן אחר כהאו נאמר שהבאנו שבקש
במחלל לקעקע בינתם של ישראל והקב"ה
שיב לו דים בהם עושין זריקה אלו עם אלו ובהקדים
מ"ס הריב קול יעקב משם של ראשונים ז"ל דטעם
לפטירת הזריק שמכפר על הדור הוא משום שישראל
כלם כאיש א' ונפש א' כשה פורה ישראל דאם נלקח
אחד מאבריו כל גטו מרגיש ומתו הא נוחא כשהם
באחדות א' ובאהבה ואהבה אז זכות הזריק ונעין של
ישראל עליו אטנו מנגל ומכפר על הדור דהוא
במחבר שבאכריותם הכל כששראל ח"ו כפרור לכדת
אז אינו מועיל פטירת הזריק לכפר כיון שהם נפרדים
ואינם נפש א' וככלל גוים יחשבו וכתב הריב ז"ל משם
הריב א"ש דת דכמה יודע דכל ישראל נחשבו כאיש א'
ונפש א' כנתינת הזריקה דאיש את רעהו ועוורו זה
מרה על אחרותם דאל"כ על שום מה יתן חלקו
לאחר לא עמל בו אלא דאי משום שהוא חלק מחבורו
עמם מעמלו ובשר מכשרו עכ"ל וא"כ הוינו שהשיב
הקב"ה לבני ישראל דים בהם בני אדם שעושין זריקה
אלו עם אלו וא"כ מורים שהם נפש א' ואחדות א'
וא"כ ממילא אין שיש בידם חטאים גדולים ע"י פטירת
הזריק מהני לכפר עליהם דהרי לוקין במחבר
אכריות ומש"ס בקש ידמוה על זה שיכשיל' ככתי אדם
שאינם מהוננים ולא תועיל זריקתם וממילא לא
יתפס הוא כעברים

ועפ"י

הנה מקום לבאר אלה קראו שאמר הנכוח
הזריק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד
נאספוס באין מבין כי מפני הרעה נאסף הזריק
ע"כ ואין מן הזריק להזריק ברקדוקי' טי מבוארי' חז"ל
במאי דכפליה לרבותיה כדאמר הזריק אבד ואנשי
חסד נאספוס ועוד דפתח בלשון יחיד ואינם כלשון רבים
ועוד דשני ברבותיה שבזריק אמר אבד וכלשון חסד לשון
אחיבה ועוד מאי כי אין מבין דמאי הוא ההכנה שהיא
לו להטין ולא הבין אמנם עפ"י מה שכתבנו ונקדים
עוד מה שדוע להראשונים ז"ל שמקשים מאנשי לטניא
דבמקום אחר אמרו שנטול הזריק כדי לראות הרעה
העתידה לבא על ישראל ובמקום אחר אמרו אופכת
שנטול זריק א' כזו שלא לראות ברעה העתידה לבא
ותי רבים נאמרו כהאי קושיא ועפ"י מה שהקדמנו
מתורת שפור לע"ד דהא דאמרנו דטעל זריק א' ומכפר
הוינו כשם ביניהם עושי' זריקה אלו עם אלו דאי מורים
שהם נפש א' ובאחדות א' וכיון שלוקין בא' מאכריותם
ס"ו וס"א דאמרנו דטעל הזריק כזו שלא יראנה הרעה

ולא אתה אלא הם

ומענה

נסעם וגלכיה לבאר מאמר המונה קדים
הוא אמר אל הקב"ה לאברהם מה
לודי ככתיבו' ער סופו עיון לעול כי לבאו' כולו
מקשה וכבר ראו כיה רבים ועצומים דבתחלה אמר
לה אם בהם לריקים והשיב לו הקב"ה עשות המומתה
וא"כ אמרו חזר עוד ואמר היה לך להסתכל בטובים
שבהם הא כבר השיב לו דלא יש לריקים ועוד דאמרו
שני בלוטמה וקאמר טובים ועוד למה פרט המולה מכל
המטות ועוד מה מקיים ולא עוד אלא ששמונים
במפתחן אלו לאלו דאין נגור ממה שקדם ועוד דמעיק'
דקאמר על עסקיו בני וכי לא ידע דחטאו ומו חשד
קב"ה דעבוד וינא בלא דנא אמנם עפ"י כל האמור
לעול בתורת מוקדם א"ש דכבר כתבו משמיה דנכרא
דכה הגאון בעל תורת חיים דרעם דטעל לזיק א'
ומכפר על הדור הוא משום דמרה"ר טעלת חלקה
תחלה וטורת חלק הופה דהיינו כל ישראל לרחם עליהם
ונשאר הצדיק חלק מרה"ר ונוטלחו בעבור הדור
לכפר וכשנזכרין העוונות עד שמהפכין מרה"ר למרה"ר
א"כ זו היא מרת הרחמים שנהפכה למרה"ר נוטלת
לחלקם ישראל להענישם ונשאר מרה"ר העקוקות
לזדיק אם יש בכחו להופכה לרחמים חיו יחיה ואם לאו
גם הוא יענש באר ישראל וכבר כתבו דע"י מטות
הצדיקה שגדול בהם שמהפכת מרה"ר למרה"ר וגם
המולה יש בכחה להפך מרה"ר למרה"ר שהרי ע"י
שנתרשל בה ארון הכבוד אפי' מלאך הרחמים נהפך
לו למלאך דין כדפ"ש ו'ל' וא"כ כ"ש שיש בה כח
להפך מרה"ר למרה"ר דמרוכה מרה טובה כדודע
וכבר כתבו לעול דלא שייך טעל לזיק אחר ומכפר
על הדור אלא אם יהיו ישראל כנפש א' ובאחד' אחת
אהבה ואחיה כמשל שהביא לשה שלקם בא' מאבריו
אכל כשהם מפורדי' ופרוד לכבות יש בויהם או לא יטול
הצדיק לכפר והדבר המורה על אחדותם היא העולם
והצדיקה כי ע"י אות מילה הם מוכילים מהאומות ולפי
ה' ע"י לא שייך כחה"ע טעול לזיק א' לכפר עליוהו דנא
כאמר זה אלא בושראל שהם נפש א' ומענה קום קרא
המאמר כמון חומר כי הנה בוראו ידע אברהם אע"ה
דישראל חטאו והם ראויים לעונש אכן כל שאלתו איתם
דכיון דיש בהם לריקים הא כבר הכנתני ואמרת לי
שאלם בניך באים לודי עבירות אמי טעל לזיק א' ומכפר
על הדור לזה השיב לו הקב"ה עשות המומתה דכיון
דיש כרם עון ומה א"כ כבר הפכו במעשיהם מרה"ר
למרה"ר וכיון שנעשית מרה"ר מרה"ר הוא טעל חלקה
בתחילה לישראל להענישם וא"כ אף שיש לריקים אמי
יכול לונע בהם משום הכי חזר אברהם ואמר מאריות
דעלמא היה לך להסתכל בטובים שבהם דהיינו שיש
בויהם טובים שעושים צדיקה אלו עש אלו וא"כ ע"י
הצדיקם היו חזר הכל כמא' ומקדם שחזרה מרה"ר
ונעשית מרה"ר כמו שהיתה כראשונה וא"כ עדין יש
לעשון דכיון דיש בהם לריקים היה לך לטעל לזיק א'
לכפר על הדור דהשתא מרה"ר טעלת חלקה כראש
שהם כל ישראל לרחם עליהם ונשאר מרה"ר ללזיק
שנוטלחו לכפר על הדור א"ל הקב"ה סוגיפון כישן
דחיינו כישן בממוניהן חזר דקא"ל עשות המומת
הרבים ופי' הרב ו"כ דחיינו נזל ועריות וא"כ מלכד

שאין עשין צדיקה אלא אדרכה נחלון ותומקין וא"כ
מדין שאינם באריות א' ואינם כנפש א' וגם גפ"י
מרה"ר שהפכה למרה"ר עדין במקומה וא"כ שוב
לא יועיל נטילת הצדיק לכפר הן מל- שאינם באריות
א' והן מנה שחטו מרה"ר למרה"ר ולא עשו צדיקם
לתקן המדות ויוסף אברהם ויאמר מאזי דעלמא האם
לך להסתכל בכרות מילה שבכרם דהא ג"כ מהפכת
מרה"ר למרה"ר ומורה ג"כ על אחריות וחזרה טעמין
למקומה שהיה לך לטעל הצדיק לכפר בערם א"ל חייך
כפרו בה וכיון שהפכו בריות מילה הזו באחד הגוים
דשפתא ממ"כ לא יועיל הצדיק לכפר ולא עוד אלא
שאם שמואל כמפלת אלו לאלו וא"כ הרי מרחם שאינם
באריות אחת שהרי שאלת חכמים בויהם וא"כ מ"י לא
שיך כהו האו כלל שטעל צדיק אחר ומכפר על
הדור וא"כ מה לודי ככתיבו שאין לך עוד לטען
בעטורם כלום

פרשת לך לך

איתא ככ"ר ונתני לך ולורעך אחרך את ארץ
מערך ר"י ואמר אם מקיומין בנק את
המילה הם נכנסין לארץ ואם לאו אין נכנסין ר"י בריות
אמר חס הידבר אשר מל יחשוע דבר אמר להם ומלך
א"ל מה איתם סבורים שאתם נכנסין לארץ ערלים כך
אמר הקב"ה לאברהם ונתני לך ולורעך אחרך את ארץ
מערך ע"מ ואזה את בניתי תצא ע"כ והנה ראוי
לחשים לב כשני מאמרי' הללו חזר לזיק תלמוד כניסתם
לארץ ע"י קיום המילה ואי משום דכתיב ונתני לך וג'
וקמין ליה ואזה את בריתו תשמור א"כ מה חזק להם
יהושע באומרו דבר אמר להם ומלך חזק קרי כי דב
ועוד איך עלה על דעתיהו לוכנס ערלים וקרא קרי
כחל ואזה את בריתו תשמור

אמנם נלע"ד להבין פשר דבר ובקדמי' מאזי דאמרו'
במס' כתובות כפ' מי שיהם נשי כי
אזה רב דימי אר"י קאמר לחבירו לך ומשך פרה זו
ולא תיקני לך עד לאחר ל' יום קנה והא"י אתה רבין
אר"י לא קנה ל' הא דאמר מעבשוי הא דלא אמר
מעבשוי וכתב החו' ה"ל וקשה דמאי קא סבר ר"י או
ק"ל דאם אמר מעבשוי ולאחר ל' יום חזרה הוא א"כ
אמאי קנה סרי אהר' שצ"ר מעבשוי חזר בו ואמר
לאחר ל' יום ובעלו לרבוהו אראשון ואי ק"ל דאזה הוא
דלאחר עכור ל' יום יקנה מעבשוי א"כ אמאי בעינן
בוש ל' שתאה השרה עומדת כאנס הא אשי' איתם
עומדת בר"ה קנה וי"ל דק"ל לר"י דלא הוא לא תנאה
ולא חזרה אלא שורא דמעבשוי מתחיל הקמן ואינו
נמר עד לאחר ל' ולהכי בעינן בוש שלשים מקום
דאזי למשיכה עוד כתבו חזו' דאליבא דר"י דהו שורא
אזי וכול להקטת כק"ס או כחוקה כמעבשוי ולאחר
ל' יום דכשעת חקין כבר חזר סודיא למארים וגם
חוקה הראשונה כבר הלכה לה וכמאי יקנה אמנם
אי אהר עימ' כפי' אשי' ר"י מורה דהו תנאה לנמר
וכבא ווס ל' קנה למפרע ושעיר וכול להקטת כק"ס
או כחוקה כע"מ ומ"כ אי אמר מעבשוי רצ"מ דאו
אליבא דכ"ע מהו וכמבאר ככ"י ובפ"ע ע"ש
ומעתה נבאר לרבר משפט כחוקת א' לאיתוי' סמכיא

בגמ' שקנה אברהם אע"ה את הארץ בחוקה ואע"ג
 ללא זכה בה עדין אלא עד דור רביעי כבר כתב הרב
 קמ"ט י"ז ק"י ו'ג דאברהם זכה בה מיד מעבדיו
 לזרעו כאמרו משך פרה זו וקני מעבדיו ולאחר
 שלשים יום וקנה וכתב אר"כ כ"ד ו'ג ו'כ ל"כ דא
 למעשה לא זכה בה עדין א"כ גם לאחר זמן לא קנה דא
 ק"ל משך פרה ולא חיקי אלא לאחר ל' יום לא קנה
 ר"י אה"ל יום כבר כלתם משיכתו או חוקתו אלא
 ודאי קנה מעבדיו ולדודי עדין לא יטרי ככל הנוהג
 דאז הלא לשמאל ר"ל דתנאח הוא אלא לר"י דק"ל
 בזה הנה דאז שדרא א"כ לא קנה אברהם מאותה שעה
 אלא לאחר זמן ולאחר הזמן כבר הלכת החוקה לכן
 גבלע ד' דהכא בקנין אברהם הוא בע"מ והיכא דהו
 בע"מ אפי' ר"י מדהו דהו תנאה וקנה אברהם
 למעשה מעבדיו והראיה מדאמר ליה הק"ם לאברהם
 ואתם את כתיבו תשמעו דהיינו ע"מ שכתיבו תשמעו
 את המילה א"כ ע"מ דדברו של הק"ם כתיבות
 הארץ היה בע"מ א"כ גם דברו של ל' לאברהם קנה
 לאחר ל' יום דהיינו אחד דור רביעי היינו ג"כ שאמר
 ג' ע"מ ולב"ע הוא תנאה וקנה אברהם מאותה שעה
 ומעתה לפי האמור אהי האמר הדף הטוב והכי קא
 מתמה עליו ויאשע דהכי סבורים לכתוב לארץ
 גרילס א"כ דק"ל דקנין הארץ לא היה בע"מ שיקיימו
 את המילה וי"כ ממילא ג"כ מאי דא"ל הק"ם לאברהם
 מעבדיו ולאחר ל' יום גם כן שלא בע"מ א"כ
 משקרא אינכם וכולן לכתוב לארץ דהא קו"ל כר' וזאת
 ומעבדיו ולאחר ל' יום הוא שדרא ולאחר ל' יום לא קנה
 דבאיהם שעה כבר הלכת החוקה וי"כ מוכרחים אתם
 להודות דברו של הק"ם שאמר מעבדיו ולאחר ל'
 חס דהיינו אחד דור רביעי היה בע"מ כדו שתהו וכולן
 לכתוב בארץ וא"כ גם מאי דכתיב ונתתי לך ולזרעך ונ'
 האנה את כתיבו תשמעו היה בע"מ שתקיימו את המו'
 חוה דהיינו ע"מ דהיינו ע"מ שכרי הק"ם היו בע"מ
 וזו מה שדורש להם וא"כ איך אפשר לכם שתכנסו
 גרילס בלתי את המילה והיא המקיימת לכם עיקר
 קנין הארץ ועלמה לנו שדברי הק"ם כתיבת הארץ
 היה בע"מ חוה ג"כ טונת ר"י שאמר אם מקיימת
 בקנין את המילה א"כ מודים דהו הקנין בע"מ ושאר
 השאר וכולן לכתוב לארץ אבל אם אינן מודים כוה א"כ
 ממילא לא יש להם מעיקר קנין בארץ אליבא דר"י דק"ל
 דמעבדיו ולאחר ל' יום לא קנה דהו שורא וברוך זו
 אבא נכא לבאר אלה קראי האמרים כבוד בהעלותך
 ח' תיאמר משה למוכב טסעים אנתו אל המקום
 אשר אמר ה' אותו אתן לכם לכה אנתו והטוב לך כי
 ה' דבר טוב על ישראל ואמר לא אלך כי אם אל ארצי
 ואל מולדתי ואמר אליו אל נא תשוב אנתו כי ע"כ
 ידעת שהיה כמדבר וזאת כספרי אתה ידעת חן שנתן
 לנו הק"ם ב' במצ' ע"כ ל' ואיך למעך טובא חדא רלמה
 לך רגם ותדר ללכת עמהם לא יועד מאי כי ה' דבר
 טוב על ישראל פשו' ואין לך טובה הימנה כלכתם
 לא יועד דמה ענין הכושר עכשו שזכר לו וכי
 לא יש גם גרילס מזה ועוד דמאי לטנא דקאמר אתה
 ידעת חן שנתן לנו הק"ם במצרים דמאי כ"מ עכשו
 קחו זה אמנם עפ"י דרכו א"ס וכהקדים עוד מ"ס רש"י
 ל' על פסוק ותמכבו ישראל שנתן ונתן שהיה

גורת ארץ לא להם ובשאלת מנהג מלכות ונתן ויהיה ר'
 מאות שנה והנה ודאי ודאי זה לא ידעך אלא אליבא
 דמ"ד ר"י ל' החוקה לאפדו וי"כ הוא ששאר ארץ
 לא להם מומן ונתן אב"ל למ"ד ר"י החוקה לאפדו
 מומן אברהם חו לא שייך לארץ דמשטר ונתן התמילה
 הגורם דהא כתיב בארץ לא להם וא"י הוא להם ונקיים
 עוד מ"ס מהר"ם ו'ל דהר"ט אינן יטולן לכות כי
 מדינא עד שישלם גורת ר' מאות שנה שכן היה התנאי
 הנכדוס וכו' ואח"כ ילאו ברבש גדול מ"ס חו"כ
 לתן כלקחת הרבש משום שערין לא זכו בו מדינא
 וכו' א"ס ח' טסעים אנתו ונ' לכה אנתו והטוב
 לך וכדו שלא יאמר לו יצו דכיון דקנין הארץ היה
 במעבדיו ולאחר ל' יום דק"ל כר' ודאי שדרא ולא קנה
 ביום ל' שכבר הלכת החוקה לזה קיים לו משום ואמר כי
 ה' דבר טוב על ישראל דהיינו דברו היה בטוב ומעיל
 לקנין דהיינו שהיה דבר בע"מ דכתיב ג' אפי' ר"י
 מדהו האמר לא אלך כי אם אל ארצי הכרורה כלי ספק
 אבל הכא מי אמר שהיה דבר בע"מ לזה הברית לו
 ארצו משום מדינתך חן ליקח הרבש ולא מדינת
 ע"מ שערין לא השלימו השעבוד של ר' מאות שנה
 וקנה דת' ל' דהשלימו דמומן ונתן התמילה הגורם של
 ארץ לא להם ויש או ר' מאות שנה אלא מוכרחים את
 ל' שכבר קנה אברהם את הארץ וא"כ לא הוא ארץ לא
 להם מומן ונתן דשאר הוא להם ואיך קנה הא ל' ר' יו
 שדרא ולא קנה אלא ודאי דמכרת לו דקנין
 היה בע"מ אפי' ר"י מדהו דקנה מ"ס לכה
 אנתו ודאי דברו של הק"ם היה בע"מ דאי
 היה שלא בע"מ א"כ גם הכתיבת הרבש לא היה
 בע"מ ששלימו הארכב מאות שנה ואפי' אם
 ילאו קודם ומגם זוכין ברבש מן הדין שכן הכתיבה
 ולמה לי חן אלא ודאי משום דברו של הק"ם
 היה בע"מ וא"כ אפי' אליבא דר' וזכה אברהם בארץ
 מ"ס לכה אנתו

ל נאמר באופן אחר כהני קראי ובמאמר הו'
 וכהקדים פלוגתא דרבוחא שהטח מ' ספי'
 דמ"ה ס"ל דאם אמר אתן כלשון עתיד אפי' קנו מעור
 לא קנה דקנין דברים בעלמא הוא ולא מחויב לקיימו
 בע"כ ומיהו אם אמר אתן לו מעבדיו בן כשטר בן
 בקנין קנה לאחור והרשב"א והר"ב ס"ל דקנין אתן לא
 הו קנין דברים וכי ספק מרן כש"ע ולא הביא דעת
 החולקים והגם נלע"ד הגם דלשון ודעמות דהו
 קנין דברים לא קנה משום דלא נתכוון להקנותו ממש
 מ"מ אם מתוך הענין מוכח דנתכוון להקנותו ממש
 כגון אם טרח הטתן כדו דליקום בהמנותיה ודאי דקנה
 מן' דאפי' אבא דאמר מעבדיו אמר' דקנה מ"ט
 דנתכוון להקנותו כ"ס אם טרח דוראי אמתין דנתכוון
 להקנותו ועוד כ"ל דאזו לזה מ"ס הרב בעתה ד' ל'
 בפי' ע"ד על מאו דק"ל דנתון דבר לחבורו שאינו
 בדשותו דלא קנה שאם טרח וקנה אותו דבר לריך
 לקיים מקחו דאדעתא דהו טרח כי אינו דליקום
 בהמנו' וע"ס והשת' ק' דהכרי' ומהם דלכ"ע לא
 קנה עכ"ז ספק הרב תה"ד שאם טרח וכו' שקנה א"כ
 ב"ס כ"ד דאינו מוסכם הדין לכ"ע דלא קנה שועיל
 טעמא דהרב תה"ד ו'ל ונקיים עוד מ"ס כמורש
 ח"ט שאילכס כמורש מ' שנה לפי שכוון ששמעו
 סכנעטס

הכנענים שישאלו רוצים ליקח הארץ עמור וקצו כל האילנות ושרפו כל הורעו אמר הקב"ה אני הכנעני לאכזריותם למח להם ארץ מלאה כל טוב זהו ישיא חרבה לפי' הקיפס במדבר כדי שיתקטו מה שקלקלו ע"כ היו דאון לך הוכחה גדולה מוה שהיה מתכוון להקטתם לנמרו קנייה ממש אפי' שאמר כלשון עתיד וחסה יודע להפוסקים ז"ל דהיבא דהוה פלוגתא דרבנן דאז וכול המוחזק לו' קי"ל כפוסק פלוני ונס' ודוע דהרובים הו' מוחזקין לגבי האיור ומבואר בגמ' כפ' אחרו נשך טעמא משום דמותרקיהו דהו' בטפסא דמלבא מנח ר"ל שהממוק שהובעוים ממט הרבים חשיב כאלו כבר מונח בחיובו של מלך חה היחיד המדין מאיב באלו בא להולאו משום ולכך הרבים מוחזקים נמטנו למדין דעוקר טעמא דהרבים הו' מוחזקין הוא מנח המלך וא"כ כ"ס כשהמלך עצמו שהוא הנקרא המוחזק לגבי העם ומעמדה והבארו הני קראי ויאמר משה למדבב טסעוים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אוהו אתן לכם לבה אחטו והטבנו לך משום דהרין הוא כהרשב"א והריב"ש דאף אתן כלשון עתיד לא הו' קנין דברים וכמו שפסק מרן בש"ע וז"ל סוף סוף כיון דהרא"ש והטור פלוני וס"ל דהו' קנין דברים א"כ הרי הכנענים הרדים כה מנו למומר קי"ל בהרא"ש דעמיה דאם אמר כלשון עתיד דלא קנה דהו' קנין דברים לוח סוים לו ויאמר דהו' ליתא כו' ה' דבר טוב על ישראל שקראם מלכוס בני מלכוס כדכתי' ואחס תהו' לי ממלכת כהניס וכיון דהם מלכוס חזרו בכל טענותיהם שהם דהמוחזקים דמדי הוא טעמא דהרבים הו' מוחזקים משום דאחו מנח המלך א"כ כ"ס המלך עצמו אס' מריון עם העם שהוא נקרא המוחזק ויאמר לא אלך כו' אס' אל ארץ דהניס"ל כפשיטו' כשעט הרא"ש והטור דבלשון עתיד לא מהני ולא אמרו דהמוחזק יוכל לו' קי"ל הלא דוקא כספוקא דדינא ואין כוד הרין להכריע הלכתא כמו אבל אני יש כידו להכריע כס' הטור ואין אלך הפך מה שס"ל לוח חור אדומטו משה ואמר לו שכ"ד כ"ע מורו אפי' שאמר כלשון עתיד נהפוח להקטתו ממש שהרי ידעת חטותו כמדבר כדי לקיים לנו הכנענות וי' שאמר ארץ טובה והרי כתב בתה"ד דכל היבא דטרח הוא כדי שיקום כהמנוקה וא"כ כ"ס הכא דכיון דטרח והקיפנו במדבר אינו אלא להודיע לכל שאפי' אמר כלשון אתן ינתנון להקטתו ממש ולא נרע זה ממי שאמר אתן מעכשו' דלא הו' קנין דברים וכ"ס אס' טרח וא"כ אליבא דכ"ע אל נא תצווב אותנו

ועפ"ז

יובט הני קראי דקדיין ח"ת במה ארע פו אירשנה ויאמר ה' אלנו קחה לי עגלה ונ' ויאמר לאברים ורע חרע ונ' ואח"כ ונאלו כרבוט גדול ואחה חבא אל אכותין בשלוט ונ' כוסם הוה כרת ה' את אכרם כרית לאמר לורעד נתתו את הארץ ע"כ ואיבא לתרוק כהני קראי טובא חרדא דלמה הולך את על כשורת הארץ ולא האמין ח"ו בדבר ה' והוה דאם המאמנוט ועוד שדרשו ז"ל על מה שא"ל קחה לי עגלה משולם שהראוהו סנהדיין אלל המקדש דמה ענין זה להכנעת הארץ ועוד דרשו שהראוהו להקרבנות מה ענין קרבנות לוח: אמנם נקיים עוד מ"ש הכ"ח בתשו' ס' ו' ד רבטין אתן איבא הרבם מרבנותא דס"ל

דאז קנין דברים מ"מ דאם נשבע חייב להשלים מנח טבועו כיון מקנה דבר שלא בא לעולם דבר שאינו פקדון הקי"ל דאם נשבע חייב להשלים מנח טבועו ולא אמרין קנין אין כאן טבועה אין כאן עכ"ל ונקיים עוד מ"ס הרמב"ס ז"ל דהמנוכה לעובר לא קנה ואם הוא בנו קנה דעתי של ארס קדושה אלל בנו ונקיים עוד מ"ס המפרשים ז"ל דע"י הרין מנח דש לישראל דין כניס דקי"ל דעבר פסול ל"ו ונח כות המקדש הוא לוח גדול דש לישראל דין כניס וכמ"ס כמדורש על פסוק ועשו לי מקדש ואצנתי כיוכם אמר הקב"ה אחס בני ואטו אפסכם ראוי לאכ לודר אלל בנו וגם מהקרבנות מנח דש לחס דין כניס וכמ"ס מהר"ם אל"ף ז"ל :

ובזה

א"ס וה"ט דהולך אכרסם אפי' להשלים לוח על הכנעת הארץ כון על עצמו הו"ט שאורישנה לורעי ועל תרווהו קא מהסתק וכמה ארע כו' אירשנה אי כון דהו' כלשון אתן מלח למומר דהלכתא כהרא"ש והטור דקנין אתן הו' קנין דברים ויכל לחזור ט' דלא כהרשב"א וז"ל דהרין כהרשב"א ונאם עצמו חנו ווכה מכל מקום עיין יס ספק בהכנעתו זו של ורעי שצדין לא כאלו לעולם והמנוכה לעובר לא קנה וע"ז הסיכ' לו קחה לי עגלה משולם שהראוהו סנהדיין ומקדש והקרבנות דמג' אלה מוכח דש לישראל דין כניס וקי"ל דהמנוכה לעובר של קנה ועל מה שנסתפקת דשמא סלכתא כהרא"ש דקנין אתן הו' קנין דברים לוח אי כולת לך ברית ושבע על זה וסימט דקאמר כוסם הוה כרת ה' ונ' דהו"ט נשבע ואז מנח השבעס מחייב לקיים הקנין אפי' שהיה כלשון אתן וכמ"ס הכ"ח ז"ל מ"ס לאמנו לורעד נתתו את הארץ וסרי כאלו אמרתי כלשון הודאה נתתי שכתב הר"ן ז"ל דאם אמר כלשון עבר נתתי כלשון הודאה לכ"ע מחייב ליתן לו ואם כן הרי כאלו נתתם להם ולא יש פקדון במתנה זו :

ובדרך

זו ג"כ הלכה לי לכאר הכתובים הבאים כשמאל ו"ז ח"ו לזויה האם אשר יכט ועשרט המלך עושר גדול ואת בקויתן לו ואת בית אביו ועשה חפשי ויאמר דוד אל האנשים העומים עמו מה יעשה לאדם אשר יכה את השלשתי הלו וסאר חרפה מעל ישראל ויאמר לו העם כדבר הוה לאמר כס ועשה לאוס אשר יכנו ע"כ והדקדוקים מבוארים בהני קראי דכמה נסתפק דוד מאחד שכרחא קרי כחיל ועוד דאמאי האריך כלושינס באומרו מה יעשה ונ' והסר חרפה מעל ישראל גם מה חרשו לו סאנאס כהשיכס לו כה יעשה אמנס עפ"י האמורא"ש חו היא ספוקא של דוד באומרו מה יעשה והסר חרפה מעל ישראל וא"כ כיון דמסר חרפה כל מי שיש ציוד לעשות זה קיובי מחייב אף כלי הכנעת המלך וא"כ הרי כאלו המלך מבעיט לאחד שהן לו מתנות אלו וא"כ כיון שהו' כלשון עתיד מנו למומר המלך קי"ל כהרא"ש ז"ל דס"ל דקנין אתן הו' קנין דברים וקני דעמנו שהיה מסופק דוד ואלל להעומים דלכתא כמו כהרא"ש או כהרשב"א ז"ל ואפי' דהרשב"א לל קאמר ללא דוקא כקנין משום דלזימא מלחא כלקין ואי

ואינו יכול לתור בו אבל בלא קנין אפי' ארשב"א מודה
 ויכול לתור בו מ"מ דבר המלך אלום וחשוב בקנין
 ויחזיקו העם כדבר שהם לאמר כלומר בקנין זה אשר
 מתוך הענין טוב דנתחון להקנות לו ממש דאגב
 בנאם חידים גמר ומקני וכמש"ל בשם הרב תה"ד
 והיכא דיש תוכחה מתוך הענין דנתחון לתקנותו
 לגמרי דקנה :

א יא לפרש הגי קראי עפ"י מה שדוע מ"ש
 ארשב"א ז"ל בתשו' על מי שצדק כתו לאחד
 ונתקשר בקנין ושבועה ואח"כ מואנה הכת והיאנה
 חזק בו שפסק דהו אטום ומה כוונ' לנשאת והו באונס
 דלא שכיח דלא כו"ל לאתנוי וכל הבנות מתרצות
 למעשה האב וא"כ לא חסיק ארעתיא שמה לא חתולה
 מנ"ש פ' הו אונס דלא שכיח ופטור מהשבועה ע"כ וא"כ
 י"ל דהו דקא מתקפך ארונינו ודו דמה ועשה לאיש
 אשר יבטו רבשלמה העושר הוא ביד המלך וכן לפטרו
 מהמס הוא כדו אבל את כתו יתן לאשה אינה כדו
 דלקיום ומתוך תמיון הכת וכדו אטום ואפי' תרעומת אין
 לו על המלך כזה דאפי' כמקום שבועה פטור ויאמרו
 לו העומדים עמו כדבר הזה לאמר שנעשה כפרהקפא
 ע"ז הכרו כדאוי שכה ועשה לאיש שיכילאנה מרוב
 ומפויקת דלובא למתש הכא לשמה תחזור הכת דטון
 דנעשה הרבר כפרהקפא כדאוי כחזרת הכת איכא
 חילתא למלך אם תמדה את פיו ומתחייבת עתה על
 זם מרין מורד במלכות א"כ כדאוי שלא תחזור בה וכה
 ועשה להכילאנה בע"כ :

א יא לפרש עפ"י מה שפסק הרמב"ם ז"ל דאין
 אדם מתחייב כדבר שאינו קטב וכתב הרב
 כנס"ג ז"ל דאפשר דגם מתחייב לו ע"י שליח מתחייב
 וכתב הרב ב"ש דע"כ לא קטב הרמב"ם אלא דקא
 במתחייב לו כדאי אבל אם נתן לו שום הנאה כדו שמתחייב
 בקנין זה אפי' הרמב"ם מודה דתל בהויב עליו עכ"ל
 ובה"ש ויהיט דמתקפך ארונינו דוד כאומרו מה
 יעשה לאיש דשמה הלכתא כתרמב"ם דאין אדם מתחייב
 כדבר שאינו קטב וה"ל לא נתן קטבה אלא עושר גדול
 קאם כלי קטבה ואו הביטו שלהו שהיתה עפ"י דאין ומדשו
 לו דהב"א אפי' הרמב"ם מודה וזה אומרם כדבר הזה
 דקויט דאיכא הנאה למתנה וגם לאמר שהיה הרבר
 ע"י שליח אז לכ"ע יכול להקנות אפי' דבר שאינו
 קטב אפי' הרמב"ם ז"ל כוון דהיה ברבר הנאה והיה
 ע"י שליח מהטו שפיר וכמ"ש הרב בני שמואל וה"ב
 כנסת הגדולה ז"ל :

א יא נאמר באופן אחר כהני קראי וקדוין כמה ארע
 בו אירשנה ובהקדים מ"ש הרב מבר"ש פרימו
 ז"ל וטעמא טעום לענין הרבוס שלקחו ממנאים דמה
 טעויהם בו הלא כהורמא דמלבא וגורתו שעבדו בהם
 אלא הוא היה אומר עפ"י מ"ש כמדרש על פסוק בחדש
 קב' אמר רבי לך משל לבת מלך וכו' כך כיון שילאו ישר'
 ממנאים הוא בהם כעלי מומין משעבד טיטו ולכניס
 אמר הקב"ה עדין לא בא זיוס של בני וחס מעכלין את
 התורה הגם מכוחר דמנאים חכלו בהם ודבר ודוע מאי
 דקי"ל כדון דהחובל בעבד עבדו של חייב כד' דבריו ולכך
 מתחייב ברבוס לשלם להם הר' דברים אכן החובל
 בעבד כנעניו של פטור מכלום וכמקום אחר נ"ד הרב
 ז"ל ובת' דאשראל במנאים עד שלא קבלו תורת ס' תשעמת

דינס כעבד כנעניו שילא לחרות כסן ועין ומש"ה ילאו
 קודם ומנס עכ"ל ונקודים עוד מה שפסק מרין
 כש"ע דאין גוי וורש את אביו ד"ת ואין פורע קוב אביו
 ונקודים עוד מ"ש הרב כעל עשרה מאמרות דאין תשו'
 מועיל לגוי ע"כ וכזה א"ש וכתב וזו היא בעלמה
 שנתתם לכרחה אע"ה כמה שאמר כמה ארע בו
 אירשנה דהוינו אירשנה כרפי' הרמב"ן ז"ל כוון דהלכה
 דוחת דאין גוי וורש את אביו ד"ת וא"כ הגם שאני
 וכתו בה מ"מ הרי בני לא יוכו משאו וכמה ארע בו
 אירשנה להם כי שמה הלכתא כמה"ש פרימו ז"ל
 סליד ובעלמא דשר' קודם מ"ת יש להם דין עבד כנעני
 ולזה בא הקב"ה והכריח לו כריות עטות טרינס
 כעבד עבדו והיינו קראי"ל דרע תרע שדין עבד עבדו
 יש להם שהרי אני נזיר כי גר יהיה ורעך באלף לא להם
 והיינו לשלם השט"ח שעלך שאמרת כמה ארע וכחן
 שהם פורעים השט"ח בעבורך א"כ מזה מוכח דדין
 עבד עבדו יש להם ואין עבד כנעני יש להם הא
 קי"ל דאלו פורע טוב אביו וכיון שהם פורעים התוב
 שלך א"כ ממילא שאתם מורים ככסיד לכנין ועוד אני
 מגלה לך ראיה אחרת שג"ו ועבורם רגט איתתם א"כ
 ילאו ברכוס גדול כשכל שהיו בעלו מומין כדון החובל
 בעבד עבדו שחייב לשלם לו הארבע' דברים א"כ מוכח
 כדבר דדין חובל בעבד עבדו יש להם וא"כ שפיר אתם
 מורים ככסיד להם ועוד ראיה עטמה ואתה תבא אל
 אבותיך בשלום שאני מבשרך שיגשה ישמעאל תשו' ואי
 דין עבד כנעני יש להם חיי קי"ל דאין תשו' מועיל
 לבטו נח ואין שלום אמר ה' לרשעים אלא ודאי מכח הגי
 תלתא דהוו חוקה דדין עבד עבדו יש להם ושפיר
 מנרישם מכחך ואם עבד הנ' לא בא ועדין לא נתקדדס
 דעתה הרי לך כחיתת כרית שהיא שבועה שלרעך נחרי
 את הארץ דנועקרא עוקר המהכה לך ולחס ואינס
 נריבין לירש מכחך :

א יא לפרש דה"ט שהארץ עתה לכשרו בישמעאל
 או כרתת שעשה תשובה ונקודים מ"ש הרב
 כספ נכח ז"ל בשם המפרשים ז"ל דאי אמרו' ולי
 להוסיף שפיר יש ללמוד תשובה לכ"ת מקין דכתיב
 ביה נע ונר ועשתה תשובתו מחלה דכתיב וישב באלף
 נוד וכן אמרו במדרש שא"ל קין לאדם הראשון עשינו
 תשובה ונתפשרתי אבל או אמרינן בעלמא וזו לחלק
 א"כ אין ללמוד תשובה מקין וכן בה"ג גבי רבוס דאי
 אמרין ופי' להוסיף א"כ מאי דכתיב וגם את הגו אשר
 ועבדו דן אנכי ועי' רש"י כעשר מכות ואח"כ ילאו
 ברבוס גדול היינו דמלבד שדין להם כעשר מכות אלא
 ג"כ ילאו ישראל ברבוס גדול אבל או ופי' לחלק א"כ
 מאי דכתיב ואח"כ ילאו ברבוס גדול פי' או ילאו
 ברבוס גדול וא"כ כדו שלא יעלה על דעת אברהם
 אע"ה דפי' לחלק ולא יזכר ברבוס אם דן להם כמנאים
 כעשר מכות וילאו חלק לזה קיים לו תכף ואתה תבא
 אל אבותיך בשלום כשרו שעשה אביו תרה תשובה וא"כ
 ממילא מאי דכתיב בקין נע ונר ארויהו קאמר והא
 דכתיב וישב באלף נוד שעשתה תשובתו מחלה וא"כ
 ממילא וודע לך שאף שאני דן למנאים כעשר מכות
 אשולו חכמי וכוון ישראל ברבוס גם כן דלגבתא ויד
 למוסיף :

א"י ושלפרט ובחקקים מ"ט מהר"ם אלשך ז"ל
 דפריעה פיתה לישאל לעבוד עבודה וזה
 וזין מפותה יש להם וכך האטעננת עזא דמה אלו אף
 אלו והקב"ה האט לא עבדו אלא מתוך האונס והאל
 אטקה ובמדש ג"כ איתא שמדמה ישראל לדין ותימה
 וכתב הרב כסף נבחר ז"ל משה"ה יוכלין למאן וליקח
 הקנס והכי דרשינן בכתובות מאן ומאן שיטלה לעבד
 וליקח קנס דשמעו תרתי וכדכתבו התו"ל וכתבו עוד
 התו"ל דרבותא אמרינן כמרוכה גבו אם המלא תמלא
 המלא כעדים תמלא כדיונים פרט למרשיע את עלמו
 והיינו מודה בקנס דפטור ואע"ג דהאוי תמלא דרשינן
 לה לרשה אחריתו מימ שמעין מנה תרתי מההו"ל
 למכתב המלא המלא ומדשינה ש"מ תרתי וכבר ידוע
 מן הראשונים ז"ל שעיקר השו"א הוא הודיו ועקר הודיו
 הוא מדין מודה בקנס דקו"ל דפטור וכתב עוד משם
 החוקים רענין של הרבש הוא קנס תחת אשר ע"י
 לישר' וחיובים קנס מדין אנוסה עכ"ל .

ומעתה

עפ"י כל זה א"ש והיינו דק"ל ידוע תרע
 ונ"י ועבדו וענו אותם ואי"כ הו"ל כדון
 אנוסה מש"ה וא"כ ולא ברכוש גדול דחיובים קנס
 מדין אנוסה וכ"ת דשמא ומאנו בהם ותרי לא ילפינן
 מאת מאן ומאן שיטולין למאן וליקח קנס ואס"ד דהתו"
 ז"ל לזה תכף בארו טעמה תרי תשובה וע"כ דטעמא
 דתשו" מועיל מרכיב המלא תמלא פרט למרשיע את
 עלמו דמודה בקנס דפטור וקשה דהאוי אם המלא תמלא
 בעינן לה לרשה אחריתו אלא ש"מ דתתו וליפינן מנה
 ה"כ גבו אם מאן ומאן תרתי וליפינן מוכה דיכולה למאן
 וגם ליקח קנס וא"כ אפי' שאפשר שימאנו לא תיחוש
 דאפי' הכי יש להם רבש .

עוד

וזאת אדרש בהני קראי ובהקדים מ"ש ז"ל
 במדרש רבה בס' שלח לך ר"א פתח וכו'
 חזרו נכל לין ורבר אלהינו וקום לעולם למה הרבר
 דומה למלך שהיה לו אוהב והתנה עמו וא"ל לך עמי
 ואני אתן לך מתנה הלך עמי ומת בדרך א"ל לבני
 וכו' כך הרבר הוא שא"ל הקב"ה לאברהם אוהבו בא
 עמי דכתיב לך לך ונ"י התנה עמי שיתן לו מתנה
 שאל' קום התהלך בארץ כי לך התנה וכו' אמר להם
 לבנו אפי' שהתניתי עם האבות ליתן להם את הארץ
 אינו חזר כי אלא ורבר אלהינו וקום לעולם ע"כ ופי'
 הרב ז"כ והרב אש דת הכוונה דערין קנין בני אדם
 לא זכו בארץ אלא דוקא זכו מדיני שמים ונקדים עוד
 מה שהתנה הרב התנה כספרו פ"ד דאין דין הקב"ה
 למכרים כעיתם וממון דהא קו"ל דאין אדם מת ומשלים
 ות' ולא נהמר כלל זה אלא דוקא כמיתה ביד אדם
 אבל כמיתה בודי שמים אדם מת ומשלים מש"ה אף
 שאף הנוו אשריע כודו דן אנכי דיקא דהיינו בודי שמים
 מש"ה אפי' וא"כ ולא ברכוש גדול וראייה שמאונה
 ודין שמים מדיני אדם שהרי ואתה תבא אל אבותיך
 כשלים בארו שיעשה ושמעאל תשוב והלא ראי' שימית
 כשקטרנו עליו המלאכים משום שעתיד לחטוא דומיא
 דבן סורר אלא ודאי דיני שמים שאני ואינו כדון
 חזיוע וכבר כתבנו משם סכ"ח ז"ל דכל דבר שאינו
 עולה קנינו עפ"י דין אדם נשבע חייב לקיים שבעתו
 ולא אמרינן קנין און כאלן שבעה און כאלן .

ומעתה

יע"ן והיינו חשבת אברהם אע"ה כנס
 שאמר כמה ארע כי אורישנה לבני
 דתרי האוס או למחר אפי' שימית האויב ואתה כטוב
 יכול לחזור כך ואין לי שום קנין מדיני אדם בארץ ואמר
 אלו ידוע תרע כי נכה דרכו מדרבי בני אדם וזין
 שמים משונה מדיני אדם וכדמי שמים אפי' יכול
 לחזור כי דבר אלהינו וקום לעולם והראייה ע"ז שהרי
 וגם את הגו אשר יעבדו דן אנכי וא"כ ילאו ברבש
 גדול אע"ג דכדמי אדם און אדם מת ומשלים דיני
 שמים שאני ועוד ראייה שאני מבשרך שימעאל ועשה
 תשובה אע"ג דהיה מן הראוי לטות בשעה שקטרנו
 המלאכים עליו שעתיד לחטוא כדון בן סורר ואפי' ה
 לא דתתו א"כ מנה מוכח דדין שמים איש כדמי אדם
 א"כ גם כקטית הארץ אהה זוכה לכדון מדין שמי' ואם
 עדין לכך נקפך ואתה רולה לזכות מדיני אדם סרו אפי'
 כורת לך כרית ונשבע על זה ולגבו דודי אפי' מהר"ב
 דס"ל דקנין און כאלן שבעה און כאלן הכא מוד' לכל טעמ'
 הוא משו' דהוא שבעה כטענת וכיון דלגבי דודי לכה
 טעמא לגבי דודי לא שיק א"כ לכ"ע חייב אפי' לקיים
 שבעתו ודכתי לא ישוב אחור אלא וקום לעולם .

ומעתה

האז עינו לבאר מאמר הטובה קדים
 באופן אחר שא"ל יהי"ע מה אדם
 סבורים שאתם נכנסים לארץ ערלים כך אמר הקב"ה
 לאברהם ונתתי לך ולורעך אחריו את ארץ מעבר
 ע"מ ואתה את כדמי קשמו"ר ע"כ ונקדים מאי דאמר'
 בפ"ק דע"א א"ל הוה מניח לר"א אם הקב"ה אפי'
 חפץ בע"א למה אינו מבטלה ומפרש לה עפ"י מ"ש
 בתנחומא שאל טורטרופוס לר"ע מעשה ידי אדם
 עדיף או מעשה ידי שמים והשיב לו דמעשה ידי אדם
 עדיף דאוי מעשה ידי שמים למה לא כראש מהול' ז"ל
 בע"א מעשה ידי אדם עדיף וזונו לכטלה אנתע בדי
 אדם אנתם המון ק"ל דמעשה י"ש עדיף ומא"ע נופים
 אינו מאמין במילה דאם חפץ בה למה לא כרא איתם
 מהול' וזונה פניש לומר ב' ראיות ח"ו ואין כח בלא
 לכטל חכירו ונקדים עוד מ"ש ז"ל בתנחומא וסבאו
 רש"י ז"ל בתחלת סדר בראשית וז"ל אר"י לא דאם לך
 להחזיק את התורה אלא מהחדש הזה לכם וכו' ומה
 טעם פתח בבראשית משום כח מעשו הנור לעמו
 שאם יאמרו אה"ע לקטום אתם שכבשתם ארץ ז' עממות
 הם יאמרו העולם ומלואו של הקב"ה ברטט כתנה
 לכם וכרצנו בטלה מכס ונתנה לנו ע"כ ואזו כס
 קמאי וכו' כך הדין שמו שמתן מתנה לחכמו יכול
 לחזור כי אחי שוכה בה המקבל ופי' אפי' בעל וי
 סעמורים רמזין האמור כפ' מלך מלך מתאר כי יוכל
 לקחתה מהם דהא כפ' מלך כתיב ואת שדותיכם ואת
 ונתן לעבדו וכתבו התו"ל דלא אמרו כל האמור כפ'
 מלך מלך מתאר בו אלא כמלך על כל העולם כולו
 אבל כשיש מלך אחר בעולם לא אמרו' הא דמא וכבר
 ידוע ג"כ דע"י חותם סמילה אפי' מוכרלן מהאומות
 ואפי' עבדו וקאומס בחזמתו של מלך ובראוי כשאין
 מקוימין את המילה לא הו' פגור עבדו ועפ"י כל זה
 אפי' מאמרים כמין חומר ואינו דקא רתם עלייהו
 יהי"ע באמור להם מנה אדם סבורים לוכנס לארץ
 ערלים וס"ל כס' המון דאם חפץ במילה למה לא כרא
 מאל וא"כ מנה וזר לכס ריעותא אחרייתו לומר דאם
 איש

איש חזק בע' אלמה אינו מבטלה ופונים לו' אש' כ'
 רחוקת ח"כ שוכ' אינכם יכולים לזככם לארץ בטענת
 כל' האומר כפ' מלך מותר בו דהוא כמלך אחד
 האמר אבל בשני מלכים לא אמרין הוא דינא ועוד
 דכיון שאהם ערלה ח"כ לזכא הוכחה שאהם עבדו
 והן האמר כפ' מלך לא מותר אלף ליהן לעבדו רוקא
 ולא להוליא מזה ולתן לזה וא' כ' לדרכו שאינכם חפלים
 במילה חדה טענת ח"כ ע' עלובם לומר גולה היא
 בידם ואין לכם עוד פה להשיב ולומר דכל האמר
 כפ' מלך מלך מותר בו דזה לא נאמר אלף במלך
 אחד וכשתן לעבדו ועבדו באין אתם נמולין לא הו'
 עבדו-אמנם אינו אומר לכם שכך היה התנאי עם
 אברהם אהבו כשאל' ונתתו לך ולורעך וגו' ע"מ
 שבידך תשמור דהיינו ע"י שומרים במילה ומודים
 דמעשה וד' אים עירף ואיב' מ מולא מודים ג"כ שאין
 כ" רשות והא' אינו מבטלה משום מעשה ידי אדם
 עירף ואיב' השתא יכול אינו לזכותכם בארץ מטעמה
 דכל' האמר כפ' מלך מלך מותר בו דכמלך ח' דוקא
 האמר הוא דינא וגם ע"י זה תהיו עבדו ושפיר יכול
 ליקח שרות אחרים וליהן לעבדו מש"ה גם מקיימן את
 המילה אתם וכולן לזככם לארץ

ועפ"י

וזמנה נעמו אלה מקראי קדש האמורים
 בסוף סדר יהושע אחר שכבשו את הארץ
 וכה דבר אלהים ועתה יראו את ה' ועבדו אותו כקמים
 ואם רע כעונכם לעבד את ה' כחיו לכם היום את מי
 תעבדון אם אלהים אשר עבדו אבותיכם ואם את אלהי
 האמורי אשר אתם יושבים בארצם וגו' ואנכו וקית אבי
 נעבד את ה' ויען העם ויאמרו חלילה לנו מעובד
 את ה' כי ה' אלהינו הוא המעלה אותנו מארץ מצרים
 ויאמר יהושע לא תוכלו לעבד את ה' כי אלהים
 קדושים הוא לא ישא לפסעכם ויאמרו אל יהושע לא כי
 אלא את ה' נעבד ע"כ והנה מלכד דהפקוקים הללו
 כפולים ומכופלי' אלא גם המוהים מאד כאמר אלהים
 בחרו היום את מי תעבדון אם אלהים וגו' אם את
 אלהי האמורי וכו' דמה נפקא ליה מזה דאם הם רושם
 לבפור ועבדו לנת שרטי ולאחיה תכלית רצה לידע את
 העברים וזה אשר הם עובדים ועוד דהרי סתרי דברי
 עגנו שאמר להם ועתה יראו את ה' וחור ח"כ
 ונתן הבחירה בידם ועוד מאי ועתה דמשמע דעתה
 מוכרח לעבד את ה' והא כל שעתא זמניה הוא
 ועוד מאי בחרו לכם היום מאי כ"ע אם היום או
 למחר או' ל' כקטור בחרו לכם את מי תעבדון ועוד
 כמה שאמרו לו ס' אלהיט המעלה אותנו מארץ מצרי'
 דלמה הגיחו כל הנקיים והגפלות אשר עשה עמכם
 וצדקו ויאת מצרי' דוקא ואפי' שאל' שוו למעלה מכולם
 מ"מ היה להם לומר ה' אלהיט אשר עשה עמנו כל
 הנקיים האלה מעבדות לחירות וכו' אמנם עפ"י
 האמר ונקיים עוד מ"ם הרב בעל העקידה שיהושע
 בא להרחיקם מהשתקף לכל ועשו למר שיש כ' רשות
 ונקיים עוד מ"ס ו' דטעם המוין שפונים לומר כ'
 רשות הוא משום דס' ל' דהיך ותכן מי שפעל טוב ופעל
 רע כ' הפכים כנושא אחד וכתב ר' כו' סעודים ג'אין
 שאברהם ח"כ בטל הכרא וז' לכני דודו מכח מעלת
 קאמם שפעלת שני הפכים כנושא ח' מתכת ומעשת
 וכתב הרב בעל עמודים ו' שתנועת השמש נקרא יום

עוד יודע טענת המונים שס' ל' קראו לעבד לזכא
 השמים שכבר מסר סנהגת העולם בידם וגם בטול ס'
 הנספדת כתב מהרו' ע' ו' ל' היה מניחת מזרים שכפי
 מולט אין עבד וולא משם לעולם והקב"ה שרד
 המערכות וחמולות בעבור ישראל וחוציאם כוד חוקה
 הדי מזה אית ומופת שלא מסר הדבר לזכא השמים אלא
 הכל עפ"י מאמרו מתנהג' עוד יודע טעם המונים
 שאמרים שיש ח"ו ב' רשות הוא מדכתיב נעשה אדם
 בלשון רבים ואינם מאמנים דמשום ענוה כת' כן משום
 דהס' ס' ל' להאר ח' כמדת חגיגות אלא ה' מלך נאות לכא
 ועה ענינה מראות שהקב"ה בכבודו וכעצמו יורד
 למצרים למקום טומאה והוא אית ישראל הדי שחפץ
 במדת הענוה וגם ס' המין שאומ' מי שברא אור לא ברא
 השך אמרין כגמ' שרבן נמליאל רחה לו זה דהיך בשעת
 מיתה נתפייקו הנה גם מניחת מזרים נחטול זה דהיך
 נתשימו להרוב במצרים ולהוציא את ישראל וכו' מהר"י ע'
 ג' ל' ראשי' ארוקטו אלו האם רחיה ויאת מזרים הוה תחר
 מכל סברותיו הנחטות שכשתדקוק בול את מזרים
 תראה שיש אית ומופת לכל בעול סברות העובדים
 ע"א ע"ס עוד נקדים מה שאמרו בגמ' שהשיב ריב"ק
 לאותו גו' שאמר לית הא וניהו לעמא חד דכתיב אחרי
 רבים להטות שאדרכה אנהט הרוב מחמת שהם עובדים
 אלוהות הרכה ואפי' ו' כטעם שהו לו ל' איתו המין כל ח'
 עובר עברה וזה כפני עגמה וא"כ בערך זה אדרכה
 בני ישראל שעובדים לאלהם אחד הם ארום
 בערך אלו

עוד

נקדים מ"ס ו' ל' דמחשבת ע"א ח"כ ס'
 מלרפס למעשה עוד נקדים מ"ס הרא"ש
 ז"ל דטעם אהרן שעשה העגל לישראל הוא משום
 שכשעת מ"ת היו ישראל חושבים כע"א וכע"ז ח"כ ס'
 מלרפס למעשה וחייבים עונש וא"כ כשמענישם על
 זה וקיה חלול ה' בדבר כי לא ירעו האומות שיש בידם
 מחשבת ע"א

ומעתה

עפ"י כל הקדמות הנו"ל קום קרא הני
 קראי אחת לאחת למטא חשבון וכה
 דבר אלהים ויהושע שלא יס' להם פ"פ על השתקף ח"א
 ועתה שכנסתם לזרץ ואין נכנסתם והלא גולה היא
 בידכם אלא מוכרח דאינה גולה משום כל האמר כפ'
 מלך מלך מותר בו וא"כ מוכרח שאהם לזכין לפירות
 שה' לבדו ולא אחר עמו דאל"כ א"א לכם לומר כל
 האמר כפ' מלך מלך מותר בו דכשני מלכים לא אמרו'
 הוא דינא כמ"ס התו' וחורה הטענה שהוא גולה
 בידכם אלא מוכרח לומר שאלך ח' כבוכל מ"ס ה' ויראו
 את ה' ועבדו אותו כתמים לו לבדו דוקא ואם אכתו רע
 בעיניכם לעבד את ה' דוקא בטענה שא"א לפרעל טוב
 שפעול רע ומוכרחים לומר שיש כ' רשות בחרו לכם
 לביטול סברא זו הוה דהיינו תנועת השמש שנקרא ווס
 שהוא אית ומופת שיעשה כ' השכים כנושא ח' א"כ גם
 שיעל טוב ורע אחד הוא אלהיט וכו' ת' דאכתו יס' לכם
 לטעון דגול בתי רוכא דכתיב אחרי רטט וכטעג' המין
 גם זה אינו שהרי את מי תעבדון אם אלהים אשר עבדו
 אבותיכם דהיינו ע"א של אבותיכם או אם את אלהי
 האמורי וכונתו בוס כיון דאיכא אלוהות הרבה וא"כ
 לערך זה אדרכה אנהט קרוכ וכמו שתאב ר"י לאותו
 המין וא"כ גם מטענה זו לא ארויח וכו' ת' שאתם עובדים

אחיו כע"כ דאלמלא ושראל הוא העולם חחר לתומו
 ובהו ושמעו וארץ לא שמעו וא"כ הו' באטמו הא ליתא
 דאני וביתו נעבוד את ה' ונחיק וסוד עולם וענן העם
 וחסד חלולה לנו מעובד את ה' וכמו שהכרית לנו
 ארצנו וארצה לנו מוספים הכרעות אחרות עטמות
 שלא יש כ' רשות שקרי הוא המוטא אותנו ממלחם
 בעלמנו ושדד כל המערכות וכיטאת מלחם יש את
 ומופת לכל הסכרות הכחכות המאמנוטם בשתוף ובמ"ש
 מהר"ט ז"ל וא"כ דלא שאנו מאמונוט בני מאמונוט
 ואכתף חשאי וסודע פן ואולי יש בהם חשאי שמדכרית
 אחר כפה ואחד כלב ופתוהו בעיהם וכלשונם יוכו
 ולבם לא נכון עמו וחושבים בע"א וא"כ כשפירע
 הקב"ה מהם ויהיה ח"ו חלול ה' ברבר מש"ס קאמר
 להו לא תוכלו לעבוד את ה' כהונן כי לא ישא לפשעם
 אפי' כמתשכה רעה ויהיה חלול ה' חס ושלום וא"כ
 מעט שיעבדו ע"א כפרהסויא ואל תחללו ש"ס
 וכמו שעשם אהרן בן לבס ויאמר העם א! יהושע
 לא כי אלא שוט ולבנו שוים לטובה לעבוד את
 ה' אלהינו :

כתב

הרא"ם כד"ה לך לך וכו' הרמב"ן וכו'
 ואעפ"י שהקשו התו' וכו' מ"מ וכו' ולכאן'
 און דבריו מוכנים רמה הוקשה לו מדבריו התו' וארצה
 הם סודע לדבריו ולא כדברי הרמב"ן ז"ל ויש לישב
 דהוקשה עפ"י מה שהטות דאע"ג דמשפט הלשון כן
 הוא מ"מ הוכח הוכיח למדיש דרשו ואלהא קשיא ליש
 ספור מדבריו התו' שכתבו דדוקא כהני תרי קראי
 דמוכחי שדברה תורה כלשון בני אדם ולא למדרש
 דכשאר קראי דלא מוכחו שדברה תורה וכו' מוכרח
 דלתו לאווס דרשה ואיבא בהו שוס דרשה א"כ מוס
 מוכח דאין משפטה הלשון כן ובע"ב דלתו לאתה דרשה
 ולא במ"ש תרא ס ז"ל רכל הוכח דהוכח למדרש
 מדשינן ואי ליבא שוס דרשה נניח אהו על משפט
 הלשון ולזה תי' הרא"ם מכל מקום כיון וכו' ור"ל
 דמתחר שאלאנו שגולה הכתוב בשתי מקומות דלא
 דרשינן אלא אמרינן דברה תורה וכו' א"כ גם בעלמא
 לא נודע כלל כיון שתשע הלשון בן הוא ואמאי דרש
 ר"ש אחר למעשר דגן וכו' אלא ודאי הוכח דהוכח
 למדרש דרשינן אע"ג שמשפט הלשון בן הוא וק"ל .

פרשת וירא

איתא

בפרק ערבי פסחים מאי דכתוב ויגדל
 הגלד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול
 ביום הגמל את ופתך לעת"ל כשכח סק"ה לגמול חסד
 עם זרעו של אברהם עושה הקב"ה סעודה ללדיקים
 ואחר שיאכלו וישתו טעמא כוס של ברכה לאברהם
 לברך אומר איני מכרך לשי שינא ממנו ישמעאל כותים
 לו לזנחן גם הוא אומר איני מכרך שינא ממני עשו
 כותים לו לזנחן הוא אומר איני מכרך שנשאתי ב'
 אחיות שחיות תורה לאמר עליו טעמא לזשה אומר
 איני מכרך שלא זכותי לוכנס לארץ טעמא לו ליהושע
 גם הוא אומר איני מכרך שלא זכותי לכן טעמא לו
 לדוד אומר איני מכרך ולי נאם לברך שנא' כוס ישועות
 אשא וכסס ס' אקריא ע"כ .

והנה

כאמת כי ראוי להאס לב על זה הנאמר
 הנכבד כי הוא עומד וטווח ואומר דורש
 ט התעמא מבוחר בו חרף דמה ראה אלוטט דוד
 הע"ה להכניס ראשו בן היום גדולם אלו האטות ואס
 בארזים נפלה שלהבת ראשו אלו הדויקים בשטל שמאל
 מרס כל א' עון קל לא בלו לברך ק"ו הוא שטרו לכאן'
 חטאים גדולים ע"ז ונייע וספ"ד וטסק עליהם סטול
 משפחה דתו מרות המושכות והגם שדרשו בגמרא
 עשתי ולא עמוטת מלאכי ולא מואכית מ"מ שקלינן
 וטרינן בגמרא ואפי' אבנר ראשן אל סנהדרין לא מלא
 מענגה ושחק ולא היס טי יכולת להכרח הדבר כראות
 ככותות עד שקבלו הלכה זו בע"כ וכיון שכן איך נאמן
 להאיר הוא לעלמנו והגה כבר מאמר זה ישתה פירס כס'
 הכבוד עמדיה שבעה עי"ע ומ"מ מקום הטח לו
 להגיד ומצוה להכיר מן ההיוט ואענן ואומר כי בודאי
 הנמור לא היה מן הראוי שדוד יאמר אטי אברך אבן
 באמת דיש תי' רבים על כל חטא ועון אשר עשה אף
 אינס ברורים כ"כ אמנם מכיון שראה שכל אשר מלא
 הקדושי שגרות' מחמת חטא שטרו ממנו לקח ונתכבד לו
 בטורד נמור שהתי' שיש לתקן בער חטאו הוא תי' אמת
 וכיון ואין בודו חטא של כלום עד פרוץ כל החטאי' של
 קדושים הללו ממנו ויהיה מוכח שאין טרו עון של כלום
 דמכל"א אשר יחשב עליו חטא הוא יוצא זכאי כחטאו
 וכה"ג דרך כום הרב עמדיה שבעה התו' .

ומעתה

אכח נכח לכאר בע"ה ראשן ראשן
 וקודם זס נצויים אנו להקדים מאמרים
 ז"ל כמדרש רבה ח"ל בא משה אלל דוד ואמר לו פאס
 למלך שבארץ לברך את המלך שבשמים ודוע ג"כ
 מאמרים ז"ל בסנהדרין ע"פ מקרב אחך תשים עלך
 מלך שיבא מוכרח שבאחך וא"כ אי יוד ח"ו אפי'
 מפקול משפחה ולינו ראו להיות מלך א"כ נפל פהא
 בכירה דאינו יכול לברך מטעם שראוי למלך שבארץ
 לברך מלך שבשמים כיון דאינו ראו להיות מלך ומש"ס
 דהע"ה בתחלה לא רלה לברך הגם שא"ל ארן הנביאי'
 שראוי למלך שבארץ לברך את המלך שבשמים כי חשש
 דשמה באמת דתו מפקול משפחה ולינו ככלל מלך
 אכן מכיון שראה שאברהם אע"ה שגדחה מלכך
 בעטור אשר ילא ממנו ישמעאל מזה נכתב לו כבוד
 גמור דלא אחי מפקול משפחה ושפיר נקרא מוכרח
 שבאחך וא"כ ע"י שהוא מלך נאה למלך שבארץ לברך
 את המלך שבשמים והוא כהקדים מ"ש הרב נחלת
 בנימין ז"ל דה"ט דדרשינן עמנו ולא עמוטת ולא
 אסרה התורה גם הנקבות הוא משום דאמר' כננ'
 מאי דכתוב בו ישנים דרכו ה' ונחיקים ולי' כס
 ופושעוים יבשלו כס זה לוט וכו' כנתייו הם שנתכוונ
 לברך מצוה נחיקים וילכו כס ולוט שנתכוון לברך עכו"ם
 עליו נאמר ופושעוים יבשלו כס עוד אז"ל לעולם יקדים
 אדם עלמנו לברך מצוה שבשכל לילה אחת שקדמה
 בכירה לבעורה קדמה ד' דורות ומקשו הכא דנתיא
 מלוס איבא לירבך אשה באיבה ואיך קרי ליה
 נחיקים ותו' הרב הגו' עפ"י מאו דליתא פלוגתא דתנאי'
 אי נשים חייבות כפ"ר דריב"ב ס"ל דעל שניהם נאמר
 פרו ורבו וכוות לוט ס' כותיות ואתי עשה דפרו ורבו
 דאלו עובד ורתי ל"ת שיש בו כרת ואמרינן כטוטס
 וכסנהדרין דת"א אבא מוכח כר' וז"א ברא מוכח'
 אבא

ק"ל דעולה אינה כחה אלא מהזכרים והי' עפ"י מאי דקו"ל רבכמת יחיד מחד וזע"ג דאברהם אבינו ע"ה איה מלך"מ דיהא כוחיד ולא כרבי זל"א קוי הדי המוריה אלא כמת יחיד.

ומעתה

א"ש דדוד המלך ע"ה היה מסופק אי דינו כוחיד ושפיר הו' שעשה עון בת'ו כדי לאורות תשו' ליחוד והו' גזרת מלך לחטוא או הו' דינו כרבים ושוכ' און לו פ"פ כעון בת'ו ו' שכבר נלמד תשו' לרבים מישאל שעשו את העגל אכן מכיון שראה ליחזק שלא בירך משום שזל"א ממנו עשו וקשה דאין מבין ב' דריקים ולא זה אלא מוכרח משום דליחזק הו' גלגל חוה וזל"א עשו ללכ"ן וזה מתהוה וז"כ הו' נקבה ואין אמר לו הקב"ה לאברהם והעלה לו עולה והא' מביאין עולה נקבה אלא מוכרחים אנו לומר משום דהו' כמת יחיד וקשה דהא' אברהם אע"ה היה מלך ומלך דינו כרבים וכמ"ש הרשב"א זל"ה אלא רז"ל דס"ל דאפי' מלך דינו כוחיד וכיון שכן שפיר נזיל דוד מעון בת'ו משום כדי לאורות תשובה ליחוד וגזרת מלך היא לחטוא לאורות תשובה וכבר עשה תשובה ונמחל לו.

אמנם

אכתיו לא רצה לברך דינו דניחל מעון בת'ו שכע' חשש עריון פן ואולי ייש' בידו חטא' שלקח יפ"ת דלא אחזרה יפ"ת אלא במלחמת הרשות ולא במלחמת מטרה ומלחמת דוד היתה מלחמת מטרה לבחירה אמנם כיון שראה ליעקב שלא בירך משום שלקח ב' אחיות שעתידה תורה לאסור מזה נחבר לו דמלחמתו היתה מלחמת הרשות וממנו און בידו אסור יפ"ת שלקח והוא כהקדים מ"ש הרב נחלת בנימין ז"ל שא"י היא תרומתו של עולם ובמלחמת והאשע' שהיה רצון השכינה לראות עמהם כדי שיהא נח לכבוש מלך שחולקין תרומה לעבד כהן בפני רבו משא"כ במלחמת' עמו ות' עד לעתיד וכיוצא ג"כ במלחמת דוד בארץ הוא מלחמת הרשות ולכן נשכה ארון האלהים וכו' ונעשה תקלה להודיע שאין שכינה עמהם ולא קוי אלא מלחמת הרשות יעש"כ נמלא עפ"י הקדמה זו שאין חטא' על דוד כמה שלקח יפ"ת כיון דלא הו' מלחמת מטרה אלא רשות דכבוש יחיד לא הו' כבוש ונקדים עוד מ"ש הגאון מהר"ר גרשום הכיאו דכריו המפרשים ז"ל דלמ"ד כבוש יחיד הו' כבוש וקדושת א"י ויש לו קדושה זו חלה למפרע והו' ל' ארס נהרים כשאר א"י וא"כ כסדר תי' של המכ"ן ז"ל שתי' כעד ועקב שגשג ב' אחיות הו' משום שהיה בח"ל והמנות משפט אלהי הארץ אמנם אי אמרו' דכבוש יחיד לא הו' כבוש ואין לו דין א"י א"כ שפיר כשא' יעקב ב' אחיות בארס נהרים שהם ח"ל והא' דקאמר אינו מברך משום דע"כ פ' עתידים תורה לאסור אפי' בח"ל ואין מן הראוי האם ליקחם אפי' בח"ל :

ומעתה

עפ"י האמור א"ש דמתחילה לא רצה לברך שחשש בו שמא יש בידו עון דפ"ת והלכתא כמ"ד דכבוש יחיד קוי כבוש וא"כ הו' מלחמת מטרה ושוכ' אינו יכול ליקח יפ"ת חש' בידו עון ח"ו על זס' אכן מכיון ששמע דקדיק ברבדי ועקב אע"ה באמרו אינו מברך משום שנשאלו ב' אחיות שעתידה תורה לאסורם עליו וקשה דאפי' עבשו הם אסורים עליו משום שכבר

אכל אכל לא מוכה ברא וכאמורם ז"ל ואין אברהם מניח את ידו וכו' והי' תנאי פלוגי במלחמת דר"י בן ברוקא ורבין דלמאן דאית ליה הכא מוכה ברא ס"ל דאיש מטרה על פו"ד ולא אשה ולא אדך דס"ל דברא מוכה אכא ס"ל דנשים חייבות כפ"ר והענין יודע כי ספאים לא שכי אלא כל"ת שהוא שבר עוה"ז הנשמי אכל שבר מ"ע הוא בעה"כ דאמרויך שבר מנות באוי עבמא לכה הוא על מ"ע ומש"ה שאלו בגמ' הו' נשו' כמות וכיון לעה"כ כיון דלית ליה מ"ע וא"כ לפ"ז מוכרח דאין בור האשה לזכות את בנה לעה"כ דאפי' איה נופא לא היתם זוכה לעה"כ או לאו זכות בעלם ולרע' זו האיש מטרה על פו"ד דוקא ולא האשה דהאיש בידו להאשע' לבט' לעה"כ אם יחטא ואכא מוכה ברא לכך נעוזה אפי' ר' להעמיד תולדות ואם יחטאו אביהם יטו עליהם בזכותם אכל למ"ד ברא מוכה אכא אף נשים חייבות כפ"ר כדי להיות להם כניס לזכות הם בעצמם לעה"כ עכ"ל הרב ז"ל.

ומעתה

עפ"י האמור א"ש דהנה דהע"ה הו' מסופק אי הו' בכלל פקול משפחה ואין בידו להכריח הדינה של עמוני ולא עמונית וכמו שאכבר לא ידע להכריח וא"כ אפשר שגם הנקבות בכלל האסור והנשים אינם מטות על מטות פו"ר ואין לומר בהם דאית עשה דפרו ורבו וזוהי את ל"ת שיש בו כרת ועון גדול גם על כנות לטע' כזה שעברו אל"ת שיש בו כרת וא"כ מן הראוי לפ"ז דגם הנקיבות בכלל האסור ומש"ה לא רצה לברך אכן מכיון שראה שדחה ראש האבות אברהם אע"ה מחמת שזל"א ממנו ישמעאל וקשה דלמה לא בירך כשכיל זה והלא אכא מוכה ברא אלא דאיה מזה מוכה דלית הלכתא' כמ"ד אכא מוכה ברא אלא באדך מ"ד דברא מוכה אכא וא"כ לפ"ז נשים חייבות במטות פו"ר וא"כ שפיר עבד כנות לטע' כמה שנתכוונו לרבר מטה דאית עשה דפרו ורבו ודקו' ל"ת דערוות ומשהא' שפיר דרשוין מואבי ולא מואבת דאין בידם עון כדי שנאמר שגם הם בכלל האסור וכיון דהנקבות נותרות א"כ הו' שפיר מלכות דוד מקריב אדך מוכחו שכלאך וראוי למלך שבארץ לברך את המלך שבשמים.

אמנם

אפי' שפלט דוד מזה אכתיו לא רצה לברך משום שמא יש בידו עון בת'ו שכע' אכן מכיון שראה ליעקב שלא בירך משום שזל"א ממנו עשו מזה נחבר לו שאין בידו עון רבת שכע' והוא עפ"י מ"ש בגמ' דלא היה דוד רחוק לחותו מעשה אלא שאם חטא יחיד ילמדו תשובה מרד דהו' כדי לאורות תשובה ליחוד ופירש"י ז"ל וגזרת מלך היא שיחטא כעבור לאורות תשובה ליחוד והנה לפי מ"ש הרשב"א ז"ל דמלך חשיב כרבים א"כ נסתד האי תי' לבני דוד דתשו' לרבים כבר נלמד מישאל שעשו את העגל וא"כ מוכרח לו' דהרשב"א ז"ל חיל' כמ"ד בגמ' דיש' ביד דוד עון רבת שכע' ונקדים עוד מה שאמרו בזה חדש הוכחו דכריו במכרשים ז"ל דמאזזה סבה יזא' עשו הרשע מבין שס' צדיקים הללו יתקן ורכקה משום דאדה"ר נתגלגל יבאברהם אע"ה וכדי ללכ"ן וללרף את זוהמתו הוליד אברהם את ישמעאל וזוהי נתגלגלם ביחזק והולידה עשו כדי ללכ"ן וזה מתהוה והקשו ז"ל א"כ יתקן עולת בקיבה ואין א"ל הקב"ה לאברהם והעלה לו עולה והא'

ומערתה וכן על כן וחד לא היה חתם לברך
 משה והיה מסופק כי שמה יש כוח
 שיהיה על ארצה ולפי ד' אבות מ"ד ואלו הם הקנים
 שבהם נתקן שהיה ע"י אלה כי שמה הולמא כמ"ד
 ד"ל כהנים כהן מלמין זה שלום ל"כר
 שבוים אכן מטון שראה ליבאע עלה סדק מאוס
 עלה זכ"ל ויהי מטון בטול חודם וקשה דהא
 אפרין מכלן מהיעה רבם האטסן בקבלתה אלה
 דל"ל אף דהו אטוסס איבוס רל"ל מלנו דאטס
 ספור לל"ל דקא כעברם סמארטה ושקוני חן ויהי
 ע"י בריבוס הכאים כ"ל ואין מלמדים וכוון דאין
 מלמדין ח"כ בעלמא בכל החודם כולה אין שלום
 לבר עפרה וסודר ע"י שלוחי פטור ואל"כ מעתה
 אין כדו עין של ע"י של אורים ואל"כ סתתה נכח"ל
 עלה לשאר בידו שמה טעם והאמה ונקא האיש מכל
 השעטת סו"מ ח"ה אחר כלב שלם מעתה אף אכר
 ולי טאה לברך

עוד נלמד לפיכך כל מאמר זה בדרך אחר
 ובסקודים מ"ד ו"ל דשקו דאין כוח עין ח"ל
 ר"ל אבנים מ"ה אבות יש כוח של קדם נ' קדשים
 לכבדנה אמנם כבר כתב ה"כ ע"י דוד כבית סמך
 ח"ד י"ב דלמ"ד דאולגין כתב רובא אף דליתום קמן
 אין לז"ד נ' ח"ה"ס להכחנה דרובא לט' ולי' ונקדים
 עוד מאי דאמרין כמ"ק דאולגין עכ"ל דאולגין כתב
 רובא כרובא דליתום קמן ח"ה איתת ממכה איתו
 האש חילת לאו איתו טוה אלה ויהי מאס דאולגין
 לית רובא רוב כעולת אחר הכעולות ח"ה איתת מרומת
 חילמא ערשם הר"ל אלה מאוס דאולגין כתב רובא
 ח"ה"ל כשרות ח"ה איתת געולה ורילמא טקס קרום
 על מוח אלה דאולג' כתב רובא ע"י אמרי' בשם' כיה
 גילמא טיה היא תקני דרוב נאים גוהרות ונקדים עוד
 ט"ה ו"ל דה"ט אלה נכנס משה לארץ מאוס שיש
 סדו עין הירנת סמארתי ונקדים עוד מ"ט כ"כ פענת
 ח"ה רחל ולתה אחות מאב היו ולא מאס ונקדים עוד
 דע"ס ויתקן סולר לעש שהוה ארעוני ושופך דע"ס
 מאוס שיתקן תקן עין ש"ד של ארס"ר ע"י שפוט
 טוהרו על נבי המוכח כעקידה והולר עשו ויורר
 וזהמ"ת ארס"ר שחטא כשפ"ד ומש"ה הית עש
 שופך דע"ס

ומערתה ותבאר המאמר מרשים לסיפיה מרשים
 כקנה ח' ונאמר כי דוד הע"ס היה
 גוספיק כי שמה יש כדור עין שלקח בת' ו' כתיך שלשה
 חרשים להכחנה והיה ירא לברך כי אולי לא אולגין כתב
 רובא דליתום קמן אכן כון שראה לקדושים הללו שכולם
 הם את הכריעו דאולגין כתב רובא דליתום קמן מכלן
 נחבר"ל דאין כדו טעם של הכחנה שהיה נתנו לאברהם
 לברך ולא כדו מאוס שיהא ממנו ישמעאל ויש
 דלמא איתו איתו וכמו שהקשו שם בגמ' על מכה
 אכתי דילמא איתו איתו אלה ויהי מוח מוכח דאולגין
 כתב רובא רוב כעולת אחר הכעול וכן יתקן מאוס
 שיהא ממנו עש הרשע וקשה דאך לרוק טלחין ולא
 ממנו איש כוח שופך דע"ס אלה דל"ל מאוס דילחין כ"ה
 לחין עין ש"ד של ארס הראשון כעקידה וסולר את
 עש כ"ל לברך וזהמ"ת קנס ששפך דע"ס וקשה דאך ח"ל
 וסולר לעולם דילמא טקב קרום של מוח וכמו שהקמו

במ"ד אלה ויהי מוח דרוב כמות אולגין כתב רובא
 וכן ראה ליעדק עלה סדק מאוס שמה כ' איתום וס"ה
 כון דאיתם מאס אית ח"כ דילמא לכן לאו אבוסן אלה
 מאוס דאולגין כתב רובא וכן מאס שפנכס עלה נכנס
 לארץ מאוס שיש כדו חוה סרינת סמארתי וקשה דילמא
 ערשם הר"ל וכמו שהקשו בגמ' אלה ויהי מאוס דאולגין
 כתב רובא וס"ה איכס טרופות וכן והושע לא זכס לכן
 מאוס שיש כדו עין שבעל את ישראל לילה ח' מע"ד
 וקשה דילמא כדו טו איתו הלילה אלה מאוס דרוב
 נאים סמארתי וכוון שראה שכולם ססביט דאולגין
 כתב רובא אף דליתום קמן ח"כ און כדו טוה
 עין על הכחנה מע"ה אית ח"ה אכר ולי קתת

עוד לאלה מלן במאמר הללו ונרמקן ע"י כמות
 סרינת לברך מאוס שבוים מלך ורלו לטק
 שבארץ לברך את מלך שבאמס דאכתי כל משפחת דוד
 איתו ח"ו מביאם אסוות שבה ויהים על סמך ללוח וכוון
 ממנה כל ה"י של מלכות כ"ד וכן אע"י כמ"ד ח"ל
 ואף סמך של קחה וקחה וקדקס לא משפול משפחה הית
 וכתב איך העיר דוד שבו יהוה של דוד מתרבות עליו
 לאמר שאינו האוי הוא למלכות אלה טאל ש"כ מרל
 אכל הוא כ"ה מאוס כ' איתום דאיתו לאס וכוון דליתו
 מפקול משפחה חו איתו ראו ללכות דמפקול שכתב
 בענין דוד תשיב לתה דאררבה הם כאים מכ' איתות
 עכ"ל וקשה דכתיב פלוט דוד וכני דודו וע"י דמ"ה
 וענה פאקסור מסיק סיפיה ח"ה על כלפי חם לא שיק
 אלה כדו דוקא ולא כהם

אמנם כ"ל לחסון זה לריבון אנו להקדים מוס
 שכתב הרב כעל ספר פ"ד ח"ל וקאס
 שאין הותר לחומר ה"ה"ת לכשיל איתו לרוק באסור
 עריות והו דמעולם לא קע ער וולגן לתמר מאוס
 דכנ"ח ככעולה תלוא מלתא ולית להו קדושתן והם
 סמשו שלא כדרכה וחייבין מיתת על זה וכוון
 דחייבוס מיתת מעולם לא נקנית להם תמר ככויח
 זו של איסור דומיא דק"ל דאין קדושתן תופסין בחייבי
 מיתות וכתב הרב ז"ל דתי' זה לא איתו אלה למ"ד
 דכאיתו זמן כל עוד שלא קבלו את החדר דין כ"ח יש
 להם אכל למ"ד שבו ויאו מכלל כנ"ח מעת שנימול
 אפרה ח"כ נסתר טו' זה דסא ער ואין קדשו תמר
 וכבר קט איתת כקדושתן כ"ח משה וישראל ח"כ
 עלה מוח כפקותא איתו דלמ"ד דין כנ"ח יש להם ח"כ
 למה קדמה דקנאה ועדכ ככויח קרום רחל וכחיתר
 נשאה ואת"כ נשא רחל באיסור וכ"כ מארי' טו' ל"ה ח"כ
 אררבה שאל שבה מרל הוא ניהו שבה מאוסור כ'
 איתות אכל למ"ד דין ישראל יש להם ח"כ רחל כבר
 נתקדשה כשבר העבורה ולתה היא שגשגת באיסור ער
 נקדים מ"ט הרב כעל לעשה מאמרות דאין חסר מעול
 לכ"ח עוד אמרין בגמ' דלנבי כנ"ח תחשבם רעס
 מגרפה למעשה

ומערתה הרי שלך לפיכך מאמר הללו כמון חומר
 והוא שדוד הע"ה היה מסופק כי שמה
 הלכתא כמ"ד שבו ויאו מכלל כנ"ח איתו קרום מ"ת
 ח"כ לשו זה אררבה הית כ"ה מפקול משפחה של תמר
 ע"י שבה מאוסור כיה וזכר בו ז"ל שבה מאוסור כ'
 איתות ולכך לא רמז לברך אכן כשרים לכל קדושים הללו
 שמוצי

דקרא שם קשים עלך מלך כוונן שתהא חיומו עלך
 וכוון דרשו' טעמא דקרא ממולא שפיר דרשונו עמומי
 לא עמונות מואב ולא מואבית ולא תקא אלא מעתה
 ממור ולא ממורת דשאלו הכי דמפרש טעמא
 דקרא על דבר אחר לא קימו אחכס ודיכו של
 איה לקדם ואין דרכה של אשה לקדם והאבות מתחיות
 תוד מש"ה אחר מעתה אני אכרך ולי נאה
 לכרך דהשתא הו' נקי מחטא בת ו' ומפסול
 משפחה

עיר זאה ארעא ואררבה אף הפעם ובהקדים
 מאז דתנין בסנהדרין דארבע מנות ב"ד
 לת"ק הכו"ס דין פשה ו' ול"ש שסח"ה ודוע למקובל
 ו' כי חטא דוד ככת' הוא שפגם בה' אחרונה שר'
 מנהות כנגד ד' אחרות שכאם נמלא דלת"ק פגם
 בה' ול"ש פגם דוד ח"ו טויו והנה מליטו שבענש
 דוד וקבל דינו בה' דברים כנגד' ה' שמת הולד
 ואמנון ומעשה תמר ואכשלוס ונלטרע בגופו והיינו
 דכתיב ואת הכבשה ושלם ארבעתיוס נמלא אליכא
 דר"ש ע"ן לא ניתין כל השנה וירך עונש אחר
 דירך ו' עונשום כנגד' ה' וכמבאר כל זה בספר
 עיר דיי כסם המקובלות וכבר ידוע האבות הם נלבל
 איה ר' וכאזי לחקן עון איה שחט' בע' א' ובנ"ע וכשפ"ד
 ונס נעשה אלה ומחוייב שריפה דכתיב פסילי אלהיהם
 תשרפן באש וכו' אברהם וז' ממנו ישמעאל שהיה
 עובד ע"א שהוא וזהמת הנחש של ארס ותקן ע"א
 שברר ללמי אביו והואלך לאה ונתקיים בו סקילה
 דרפה וולחף ולא ממנו עשו שופך דמים שהוא
 וזהמת ארס ותקן זה כמה שפסע טאר' ע"ג המוכח
 ותקן ההרג ויעקב ע"י שלקח נשיו כמתן תקן
 ג"ע ותקן החנק וכחבו המפ' ו' ד' ויהי דאין תעל
 על ועקב כמה שגשא ב' אחרות ה"ט שלא כירך
 משום דכיון דהוא בא לתקן עון ג"ע של ארס לא
 איה לו לוחף ב' אחרות אע"ג שעבשו מתרות
ומעתה לפי כל האמור יע"ן דמתחלה היה דוד
 ויר' פן ואולי הלכתא בר"ש ועדין לא
 ניתקן עונו כראוי דלירך ו' עונשים ולא קבל אלא ה' אכן
 מכיון חראם לאברהם ולינוחק וליעקב שלא ברבו ורחה
 זה הסדר שאברהם שיג' ממנו ושמעאל לתקן עון ע"א
 שהיה כסקילה וולחף ולא ממנו עשו לתקן ההרג שהיה
 הוא ע"ד ויעקב לתקן החנק א"כ מזה הסדר מוכח
 דקדרי ד' מיתות כת"ק והוא לא פגם אלא בה' וכבר
 קבל ה' עונשים כנגדה ואין עליו עוד עונש אחר וכבר
 נתקן כל ה' כולו לזה אחר אני אכרך ולי נאה לכרך
 וככן ה' יוכנו לתקן את כל אשר עמנו כשם' הקדוש'
 אפרטו מלרינו ומלרנו הרע וגובה להיות כקעדה זו
 של לוחף אכ"ר

כתב רש"י ו' וירא אליו לכאר את החולה אר"ח
 ווס ג' למולחו היה וכו' ע"כ ועי' הרב
 בעל עמורה ו' דקסא ליה לרש"י דהא קו"ל דאין מבקירין
 את החולה עד ג' ימים לזה תי' ווס ג' למולחו היה וכו'
 ולכאו' עפ"י דבריו אין מקום לתם שהקשה הר"א ס"ו ל'
 דלמא ווס ב' בא לבקרו וכן תי' הרב נחלת יעקב ח"ל
 וכו' לתרן בדק"ל דאין נכנסין לבקר את החולה כשט
 מיום הראשונים עכ"ל :

אכנס אחי הסגולה לתא לרביהם ונעלה
 מכבודם מה שפסן חש"ע ב"ד כלימין
 קל"ח ח"ל מטה לבקר החולים הקדושים והחברים
 נכנסים מיד וארחוקים אחר ג' ימים ועוד דלעגם סב"ת
 משום דלא לתדע מעליה וכו' א"כ אררבה כתיבת השנ'
 תקיף מוליה ועוד כיון דלרש"י ווס כ' איכא סכנת סודת
 מווס ג' והרי מבאר שם כש"ע ווס קפן עליו סגול'
 אלו ואלו נכנסין מיד וא"כ הרי ראו לזהות סב"ת
 כשט ומס הראשו' יותר מווס סג' ברכת
 הרא"ש דחק

רא"ם ברה"ח שלשה פרים וכו' וערך סגס
 אימא חר כדאמר אינשו רבין
 טוב ומשני א"כ ליכתוב כך טוב מאז טוב וכו' ע"כ
 הקושיא מפורסמת כזה דהיי קאמר ליכתוב כך טוב
 דהא אמרי אינשו רבין טוב כיו ווס לישב כפשי' דהרי
 אמרי אינשו רבין טוב ולפעמים ג"כ אמריס רבין טוב
 וא"כ אם איתא דלא הוא שנים וקרא כדאמר אינשו אמר
 הול"ל כך טוב ב"ד שלא נטעה ול' שהיו שנים אבל
 מדכתיב טובו ש"מ דלא חשש איה גאמר דהו' שנים
 דהו' ג' הוא שנים ועי' בירך חורפה דמאז דקאמר
 כדאמר אינשו רבין טוב ח"ו זו אינו לשון העולם
 אלא לשון המקשה כדאמר אינשו רבין וגם אומרים
 טוב וק"ל

בדי עובדי כלפת תוב"כ שנת התקס"ה שאלמי
 רבס הישיבה הו' על הא דאמרין בכתובות
 דף ו' מנין לחלב שמתר באכילה ואין בו משום אסור
 אכר מן החי ומכאז קראי מנביאים דחיה אונס' ולבסוף
 מסיק מדכתיב ארץ וכת חלב דבש ואכ"א מדיכתיב לכו
 שברו ואכלו דאמאי לא הביא מקרא מלא כדאמר
 הכתוב קודם לזה דכתיב ותן לפניהם חמאה חלב
 ואכלו ואם איתא דיש בו אסור אכר מן החי אף היה
 נותן להם חמאה והא כנ"ח מנהירין על אמ"ה ולכאו'
 השכחי להם דכיון דהם מלאכים ואיכ"מ ד' דהרגיש בהם
 שהם מלאכים מש"ה לא הביא ראייה מהאי קרא ותביא
 ראייה אליכא רב"ע חס דותף טוב הפזכונג' ודאמאי
 דלף"מ דהא אמרינן כמס' חולין דכן פקיעה שרי
 בלא שחיטה דניתר בשחיטת אמו ואין בו משום
 אמ"ה וכי אינו דכמתרבת אמרינן כגמ' שם דאמר
 גו וא' ישראל מתירי בה משום דליכא תדוי דלשאל
 שרי ולגו אסור ופי' הרא"ש כס' ווס דהייט דמעולם
 לא נאסר לבנ ח דאי נאסר לבנ"ח אף יתכן שיה"כ
 יהיה מותר לישראל ובכ"י יושאר באסורו מו' איכא מו'
 דלישראל שרשולגוי אסור וכן פירש"י כפ' ד' מיתות
 הכי נמו כן פקיעה שמתר לישראל בלי שחיטה
 אפי' לבנ"ח מותר מטעמא דליכא מידו וכו' ועוד הרי
 כתב הר"ש שני לוחות הכרית כפ' חשב דהשכנים היו
 אוכלין אמ"ה ממנה שהו כוראין ע"י ספר וטורם דלית
 ביה משו' אסור אמ"ה חוסף לא ידע זה ולכן ה' חושש
 שהו אוכלין אמ"ה ואמרינן ג"כ כמדיש ואת סבקר
 אשר עשה שעשאו ע"י ספר וטורם

וא"כ לק"מ דלמא לא הביא ראייה מדכתי' ותן
 לפניהם חמאה וחלב דיש למי' שפגש להם
 חמאה וחלב מכן פקיעה או מהבקר אשר איה עושה
 ע"י ספר וטורם דלית ביה משום אמ"ה מש"ס
 שותף לסביא מדכתיב ארץ וכת חלב ח"כס' כפ"ל
 גבון

למון וחד לפטו ולחמו משכן מנ"ל כן חזן טון כפטוס
השתא דמשכן אקרו מקדש א"כ או הוא כתיב כתיביוהו
מקדש הסבירא נחמת התור התא לרבויו משכן מאוס
דבעלמא משכן אקרו מקדש ולא לרבויו טומאה שפטוס
דלא אשכחן בעלמא כדכתיב הו' כדכור שקודם זה
או כמ"ש רש"י דלא וטמאו וכו' וכוון דהיתור כח
לאשמעי' דגם הנה כענין טומאה שהמקדש כמשכן
א"כ ל"ל לטויו לומא תריוהו משכן וכו' והיתור אתו אם
אזני ענין למשכן תכנו ענין למקדש אלא וראו דהטו
אתו לאשמעי' לרבויו טומאה שפטוס כן במקדש כון
במשכן וכי"ל ל"ל ויתור מעיק' כיון דבעלמ' מקדש אקרו
משכן ככרהקשו אותה סה כעגמס באמלע רכור זה
ומתריסו שפיר ודוק

שם דף י"ט גמ' כאלמא וכו' ולכאז' ק'
דל"ל לטויו הכי לומא

כס"ד ומקשן ומאוי דקאמר כאן עשו הוא ס' ד רה"ה
ככל התורה כולה והכא גבי מחלקות לחטאות ס"ט
ד"ו דלא פורש הכריותא דר"י ורשב"ג כרוש לקיש משום
דקאיא ליה דלר"ל הול"ל ככריותא אפכא כשם שידועת
ספק מחלקות לאשמ' כך מחלקות לחטאות דכאשמית
ותרי פשוט שידועת ספק מחלקות כיון שעקר האשם
על הספקות וכו' שהקשו כן בגמ' דכריותא להדיא אר"ל
ואקויו סה בקושיא מש"ה הוכרח לפרש ככריותא כשם
שידועת וראו בעלמא מחלקות וכו' אבל אם כ"ד דתנא
דסלך כריתון לא ס"ל הכי אלא ס"ל דככל מקום עשו
ספק ודעה כדלעיל ויש לומר דס"ל לתלמודא דרובא
לומר דתנא דשכילין לא ס"ל לא כרבו ולא כר"ש ועי' ל'
דלתמודא ס"ל דע"כ דר"י דשני כאן עשו משמע אבל
לא בעלמא דמנין לנו ל' דר"י לאו דוקא נקט ולאקשו'
עליו מדדיה אדריה וכל עיקר הקושיא של הגמ' היא
משום ר"ל ועפ"י זה סרה מקר תלוצת הגאון מהרש"א
שהקשה דאימא רה"י דהוכרח ר"י לפרש דלא כר"ל
משום דא"כ קשה דר"י ארריס ולפי מ"ש לק"מ ודוק
ש"ס דף כ' ע"ב בתו' כר"ה קונמו' וכו' תניא וכו' ע"כ
ומבאן יש לרדק עמ"ש הריב"ש בס' תמ"ה דכל
ותל ליתיה כ"א בקונמו' ע"ש זה ספק הכריותא שהביאו
התו' ולרין תלמוד ומרכיו רש"י לוכא לריוקו דכ"ס ס"ל
ד"ל בפשוטות שכוונתו דעקר אזהרת כל יתל לקונמות
דכלאו זה הוא מתרין טו לא כן השטעה אע"ג דאיכא
כל יתל אין מתרין טו משום לאו דלא יתל אלא מתרין
טו כלאו דלא תשכנו ודוק

פרשת חיי שרה

איתא במד"ר פ' חיי שרה כתיב עז והדר לבושה
ותשחק ליום אחיו כל מתן שכרם של
לריוקו מתוקן להם לעת"ל ומראה להם הקב"ה ער שהם
בעת' ז מתן שכרם שהיא עתיד לתת להם ונפסס שבעה
ואם ישינס שנאמר כי עתה שבתי ואשקוט כד דמך ר'
אכהו אחו ליה ו"ג כהדו דאפרס' טנא רכוא א"ל אלון
דמאן א"ל דודך אמר אלון דאבאן אזני אמרמי לרין
ונעתי לתהו והכל כתיב ליתו אבן משפטו את ה'
ושעולתי מאלתי ע"כ וקודם בואו לביאור מאמר זה הן
קדם נלכה לברר מתחו של דודך וכמאמרס ז"ל במדרש
בס' זו שכל המכיר מקחו של דודך באלו קיים עשרת

הכריות לכן אמרתי לבאר חלה מקראי קדש האמרו
בס' פרשתנו זאת עפ"י היתרה והמשפטו כי כ'
הגופאיש דשו כהה קראו ואסמכונאו ע"פ יסיון לריוק
שהה המקנה ולריו חיו לי מקום שנתנו חכמים ע"י אק'
טו ומקום הניחו לו לריוך בדרך שאינה כטוה לריוק
ולא עכר כה אדם משלם ותחלה וראש לריוק אלו
למודעו ככללות הענין טווי הוא שקלא ועוילא אפי'
היה כון אכרהס אע"ה וכן בני את ועפרת חת ונא
רא אנה כמאוי דקאמר טנו לי אחות קבר דאקברה
מתי מלפני רמס' דלא בקס כו אם דוקא מקום קבורם
לשרה וסס האויטו על השטעה ואמרז אוש מתנו לא
וכלה ממך מקבור מתוך דמשמע מתוס הריבס והגור
תו' איש ממנו יתירה ועוד אמאי הקדמו כדכריהס ל'
לו נשיא אתה כתיבט ואמרז כמדדס מלך את עליל
ואלנה וכו' דאך נמשך מזה הענין

האמנם הגהה מקום איתו בתחלה לבלתי כדל'
פשוטה ובהקדוים מה שפסק מרן ז"ל

בשנה ט' כס' ר"ד דמי שאמר לחבירו ליתן לו מתנה ולא
כתן ה"ז ממחוסרי אמנה כר"ה במתנה מועטת שסרי
קמכא דעתיא של התקבל כשהכניחו אבל במתנת
מרוכה אין כה משום מחוסרי אמנה עכ"ל וסנה מבוא'
מדרכי מרן ז"ל דמחוסר אמנה הוי אכל מי שפרע
לוכא וכן מבואר בדברי הגור וכן מוסכם מכל שפסק'
ז"ל וגמ' ערוכה היא כפרק הזהב גבי הא דתנן כתי'
לו מעות ולא משך וכו' ע"ש הסוגיא באורך וכפי זה לא
ורדתי לדעת מהר"ם ז"ל הכיאל דכרו הרב כנס"ג ז"ל
סכתב דכמתנה מועטת איכא מי שפרע דמיה דמהר"ם
ז"ל רבו של הרא"ש ז"ל ויש בכחו לו הפך כל אפוסקים
ז"ל מ"מ אינו יכול לחלוט על גמ' ערוכה ותתמוא
מהרב כנס"ג ז"ל שלא נתעורר עליו ביה וכו' ע' אף
שיאה דכמתנה מרוכה אפי' מחוסר אמנה לא הוי
אכל במתנה מועטת האחר כו. הוי זה גמחוסרי
אמנה ואין רוח קנעוס נוחה הימנו . וכתב
מהר"ו ראשו' במתנה מרוכה אם הוא גברא דאמר
ועשיר הויא לגביה במתנה מועטת ואיש יתל
לחזור בו וכן אם אמר לעט ליתן מתנה מרוכה מחויב
מדין נדר ואמירתו לגבוה במסירתו להדיא עוד פסק
מרן ז"ל ואם רכוס אמרו ליתן מתנה מרוכה לאחד אינס
וכולין לחזור כסם דלגבי דידהו הויא מתנה מועטת
עכ"ל

ומעתה עפ"י האמר אתו קראו שפיר ופירו
טעמא שדקדק אכרהס אע"ס כלאוט

הזהב ואמר טנו לי אחות קבר ואקברה את מתי דהיינו
מתנה מועטת כתיב שלא יוכלו לחזור כהס ואז השיבו לנו
חת ואמרז אי מהא לא אריא רלגבי דודך וידך אפי' מתנ'
מרוכה אין אטו וכולין לחזור וקויו משום דנשיא תתה
כתובט ואלוה את עליו וכו' מחויבין מדין נדר
ואמירתו לגבוה במסירתו להדיא אפי' במתנה מרוכה
ועוד דאיש ממנו דיוקא דהיינו גברא דאמר ועשיר ולס
שאנחנו רבים דבית הקברות הוא של רכוס וכו' לגבי
דודן מתנה מועטת מש"ה במבחר קברטו קבור את
מתיך דהיינו אפי' מתוס רכוס ועוד כיון דאת געני
לקבורס כשכיל המת ואין לך עני ויתר מן המת וא"כ
מחויבוס מדין נדר לעני אפי' במתנה מרוכה וכל
שפסק מהר"ו ז"ל וזהו ס"ל בדרך פשוטה אמנם בדרך
דש

דע עמי חתך נר' לפ' באופן אחר ודוקק עור במע
 לקדים אברהם ואמר נר ותושב אנכי עמכם ופרע' ו'
 ו' נר מארץ אחרת ונתיישבתי עמכם דלמאי הוירך
 לרנוד לטעם שפיר נר מארץ אחרת ועוד אובח למידק
 קמח שאמר ותנעו לי בעפרון בן נחתי ואמרתי במידע
 פל' ל' שהיו קרסורים בכרז דלמאי אלט' לשנתם כולם
 פקדונים ולא די באל' והגיס קרסורים דנהוג ככל משא
 ומתן שבעולם ועוד תי' בהוככס ויזרה דכבר אמר חנו
 לי אחות קבר עמכם וגם תי' עמכם לבלי טרד כיון
 דמהפס היה מבקש .

האמנם

הענין ויבן והקדים מה שפסק הטור
 כח' מ' בקי' קמ' ז' ח' ל' בא המחוין
 בכח שטור שקנאה מפ' והמעורר חתום על
 אטור המכירם אלף שטוען ספ' גולת המט אבר
 זכורו שאלו היה אמת לא היה לו לחתום על שטור
 במכירה פ' כ' וכתב מרן הכ"י שרין זה משנה
 בסוף בחובות מעורר על השרה והוא חתום עליה
 געור דרמון ואמר וכול השני לו' נח לי והראשון קשה
 המט והכ"ל אבר זכורו וקי' ל' כחכמים ע"כ והנה כל
 נשאל כל הטור מרן ו' ל' והסמ"ע והבית חמנו בכרזון
 דכאן פסק דאם העורר חתום בעד אבר זכורו כחכמי
 דטלטו על ארסון ואלו בסו' קי"א פסק הטור דאם
 חתום המלוה כמכירת נכסיו של הלוה לא אבר את
 זכורו משום שיכול לו' הכ' נח לי אפי' שחתם בעד ותי'
 מרן ו' ל' דמלוה כ"ע מרדו דיכול לו' הכ' נח לי ע"כ
 ולא ביאר לנו מרן החלוק שבין זה לזה והסמ"ע ו' ל'
 ע"לנו כוונתו דדוקא כעורר שיש לו כגוף הקרקע
 שהיא שלו לא היה לו לחתום וכיון שחתם הורה שאינה
 שלו ואבר זכורו הכל המלוה שאין לו כגוף המלוה כלום
 ואין לו כח אש שבעבור על כל נכסיו ואבר כשעה
 שחתם שיש לו נכסים אחרו' ומה שלא דקדק אותה שעה
 אחים לו נכסים אחרים אש. לאו הוא משום שיכול למר
 הכ' נח לי והחליק זה מכוונת בהריב"ש ו' ל' וכ"כ בשם
 הריטב"א ו' ל' וכ"כ הכ"ח ו' ל' אמנם מהר"ש ו' ל'
 בתשו' ח' א' סו' ק"ט חלק באופן אחר דדוקא בעורר
 שאין לו זכות ברור דף שהוא מעורר כיון שחתם
 בשטור המכירה אבר זכורו דטעו לבעל הערעור
 בחתומה זו אבל בלוה שהעביר ברור והחוב
 ברור שהיא חוב לו כשטור לא הפסיד בחתומה וזכורו
 הברור והאמתו כיון שיכול לו' הכ' נח לי וכתב הרב
 כנס"ג שאפשר שיהיה כיון דכ"י המנכר באומרו ליה
 שאני ומוסר נמשך לתק' על מהר"ש יונה שכ' על דבר
 הס"ד דלמה לא הוכרז בענינו ח' ו' א' שח' הר' כי החליק
 חילוק אחר דמאין פשיטא ליה שרבי המנכר אינו מחליק
 בן כיון דלא פירשן מסו' החליק ואנכי העבד אברהם
 גע' ד' דהא דפשיטא ליה למאד' שי דהכ"ל אינו מחליק
 חילוק מהר"ש ו' ל' הוא משום דלפי חלוקת מהר"ש ו'
 ו' ל' ואלה דנים בשדה נוולה אש לו זכות ברור בשדה
 לא אבר זכורו בהחומתו ואלו מרן ו' ל' ע"כ וכאשר חילוק
 זה שהרי כתב שם בסו' קי"א כשם הריטב"א ו' ל' דלאו
 דוקא עורר אלא אפי' אש לו עורר זכות או עירי גולה
 ואין לחטרו עירי מקח אפי' כיון דהתם אבר זכורו
 ולא הביא שום חילוק על הריטב"א כהוא"כ ע"כ מ"ש
 גב' למה שאנו חייבים כמו שפי' הסמ"ע והכ"ח ילמדו
 חילוק זה מוכרי הריטב"א אברהם ו' ל' ופסיד מתעב

על מהר"ש ו' ל' מהר"ש יונה דלמה לא נחזף ליה כהאי
 חלוקת שחלק הכ"י הענינו שהם הראשונים חתמו
 והריטב"א ו' ל' ע' המורס מכל זה דדוקא עול אש חתם
 אבר זכורו שיש לו כחוד השרה אכל כמלוה כ"ע מרד
 דלא אבר זכורו כיון שיש לו שבעבור על כל נכסיו ומאי
 דמשמע מתשו' הריטב"א ו' ל' דאשלו כמלוה אבר זכורו
 אינו היכא שפטרו המלוה בפירוש ללוקח שאמר לו אין
 לי דין דכרים עמך וכהא"כ ע"ע מרדו ואבר זכורו
 וכמ"ש הסמ"ע ו' ל' ע"ש עור נקדים מ"ש הריטב"א
 ולה' ה"ד ר' החיים בעד' אלא אפי' הנויר ע"פ אבר זכורו
 עור נקדים מ"ש מהר"ש ו' ל' דהיכא דאמר המעורר
 ללוקח קנה כי אין לי זכות בה דבורת מקרי ולא אבר
 זכורו אמנם מהר"ש ו' ל' פליג עליהם וס"ל דגם כזה
 אבר זכורו ונקדים עור מ"ש המב"ט ומסר"א ו' ל'
 דדוקא בריבוי דלא עבד מעשה לא אבר זכורו אלא
 סרסור עבד מעשה מקרי ואבר זכורו עור כתב
 הריטב"א ולה"ס דהא דאמרין דיכול לו' הכ' נח לי
 אפי' הכ' קשה לבני אדם עור נקדים מ"ש מהר"א ו' ל'
 ו' ל' על פסוק ונתתם שדה וקחתו על שדה חמנו כאמר
 שכבר לקחה השדה הוא בעלמא קודם וגדרה בס'
 וקנאתה כחוקה'

ומעתה

עפ"י כל חלוקי דיוני ה'אמרין סה
 איתו קראו שפיר כעוב טעם ודעת
 ונש אברהם ויאמר נר ותושב אנכי עמכם כלומר
 נר מארץ אחרת ונתתה הוא שנתישבתי עמכם ואינו
 יודע כ"כ בענינו העור ואינו שדה נוולה אש עליו
 עסיקין ומחויירא הני אחר שאינה בשטוב ואפי'
 אחס שותקים יבא אח' כ המעורר ולו' הכ' נח לי
 והראשון קשה הימנו ויטלנה ממני מן הדין כהאי
 גענה מש"ה נח בכקשה מכס תס לי אחות קרקע
 לבית הפכרות ותבי אחות עלם שלא תלז מרדו ואתם
 הודיעונו' אינו שדה שאין עליה עסיקין כדי ליקח ח' א'
 עמכם דכדירבו תלוז מלתא שאתם בקיאים כוה ויעני
 בני חת את אברהם לאמר לו נשאל אלקים אתה כחוכנו
 ואלוה את עלינו ומלך ונשיא דיוני ושפט אתה עלינו
 וכמו שאמרנו במדרש וא"כ לבנו דידך לה שייך טענת
 הכ' נח לי דמי ויכל לדון עם מלכו של עולם ומלך לא
 דן ולא דנין אותו ודוקק מב"ע וליבא למימר ככי הדי'
 נוונא השני נח לי ואפי' הריטב"א סס"ל דאפי'
 היה הכ' קשה לבני אדם ויכל לומר הכ' נח לי
 דהא מורה אפי' הריטב"א ו' ל' כיון דאש אלוה ומלך
 דיוני וכו' בכה"ג לא אמרה הריטב"א מעולם מש"ה
 כמבאר קבירו קבור באיום מקום שחתך ולא תיחוש
 להאי טענה דהכ' נח לי ואפי' את' ל' דהאיטבא קתם ולא
 חלק דמשמע דבגל נוונא שיהיה קשה לבני אדם וכול
 לו' הכ' נח לי ועדין אתה מתוירא מטענה זו הרי לך
 תקנה אחרת להילך מרן וקאי כי איש ממנו לא יכלה
 את קברו ממך והיינו דכל אחד ואחד ממנו לא מבעיא
 שאנו אומרים לך לך קנה כי אין לנו זכות בה אלא
 מדין אכנתו נהניט לך וכוה אלא טענה זו דהכ' נח
 לי וכמו שפסק מהר"ש ו' ל' דאיכא דית' ל' ללוקח קנה כי
 אין לו זכות בה דאבר זכורו ואבר זכורו יכול לו' הכ'
 נח לי אותה שעה ויקם אברהם ויתחורר לע"ה לבני חת
 על שדע שהם מבקשים לך זכות שלו שלא ויכל איש
 לטעון טענה זו עליו או וידבר אתם לאמר אש ויש את
 נפשכם .

נפשוכם וכנים קדברים ואחס חפטים להקנות לו מזורה
 גמורה מכלו שיכול אדם לטעון עליו הכ' נח לי דהשאה
 אליבא דמהרש"ם גם ככה"נ יכול לטעון הכ' נח לי
 וא"כ אם אחס רשות להקנות לו אליבא דכ"ע אנו
 אלמדכס להועיל והיינו ע"ז שיהיו קדורין כלכס
 בדבר ה"א שמעונו ופגענו לו כעפרון כף לומר שיהיו
 קדורין ודבר זה יועיל אליבא דכ"ע וכמו שפסק הרב
 המביט ומהרש"א ועוד תקנ' אחרת אליב' רכ"ע ככסף
 מלא תננה לו בתוכס דהיינו שיהיו עדים בדבר ואפי'
 בעדות ע"פ סגובמ"ס הריטב"א ז"ל ה"ה וכו' ת דה
 דוקא מועיל שזול אברהם מטענת מערער אבל אכתו
 איבא למיחש לבעלי חובות שובאו חטרפות כה"ל
 טענה דהב' נח לי דבלוה כ"ע מורו דלא אבד זכותו
 אפי' חסם בשטר המכירה ואפי' נעשה קדור וכמ"ס
 הסמ"ע והב"ח כ"ס הריטב"א והרמב"ם ז"ל וא"כ למה
 לא חסם אברהם לזה לזה בא הכתוב וקיים ועמרון
 יושב בתוך בני חת ודרשו ז"ל שאותו היום מנוהו עליהם
 למלך וכיון דהו' מלך תו לוכא למיחש לב"ח ומסתמא
 המלך יש לו נכסים רבים ושפיר יכול לטעון עליוהו
 דב"ח אברהם אע"ה האחתו לכס מקום לגבות דאין
 נפרעין מנכסין משועבדים במקום שיש בני חורין
 הן כסף הן מטב ויען עפרון החתי אית אברהם
 לאמר לו לא אחזי כלומר שאיך תרין לכל זה ולכל אלו
 התקנות וען שכבר הגדה נתיי דהיינו שכבר מכרתיה
 לשרה וכבר החזיקה בה מתיים ע"פ הרין ולא ערער
 אדם עליה מעולם לא מערער ולא כ"ח וכו' דלא
 שמעו זה הענין לעני בני עמו כתיבה לך דהיינו
 שכולם הסכימו במכירה זו והתמו ופטרנו ללוקח כמ"ס
 הרשב"א רבות אפי' כ"ח טוב אינו יכול לו הכ' נח לי
 ואעפ"י כן לא סמך אברהם על קנין זה של שרה וקנה
 מתוך שחשש שאולי לא היתה המכירה כדן ופיהס דבר
 שא"ח ו"אח"כ קבר אברהם כלומר אחרי מופלג אחר
 שפולס הסכימו במכירה זו והיינו דקאמר ויקם שרם
 עפרון לאברהם למקנה לעיני בני חת ככל באי
 שער עירו דלא יש שום א' מהם שלא הסכים וחתם
 במכירה זו שנעשית עפ"י הרין הנמור אפי' אליבא
 דהרשב"א ז"ל וליבא למיחש לא למערער ולא לב"ח

לומר • עוד כתב מרן ז"ל דתפס נח נזון ומהו
 דרוך עטונו בגולה וא"כ לרעה הסמ"ע ה"ל
 כסודר נפשות וקדים עוד מה שיוע כפסקים ז"ל
 דכ"ס המדונים עם האחר הם מקרי מחויין לגבות
 ואיבא דאיבא פלוגתא דרבוותא הם יכולין לו ק"ל ל"ל
 זו כיון דהם המוחזקין ומבואר טעמא בגמ' מה"ס
 דנדרתיוהו דהני כטפסא רמלכא מנח וא"כ כ"ס המלך
 עצמו חיוב לומר ק' לרה"ח המוחזק וכן הת"ח ה"ן
 יבלין הרבים לומר כנגד ק' ל דלא הו' מוחזקין אפי'
 לבני הת"ח וקדמים עוד מה שפסק הרמב"ם ז"ל בה'
 מלכס דהמלך יכול לוקח שדה וליתנה לעפרו ולת'
 ביה גלגותא דרנא דמלכותא דילא :

וע"ז כל זה א"ס קראין דבמכירה זו היה עתה
 אברהם אע"ה ולא היה יודע כיצד לקנות
 מהם מדינה משופה ומטקה משום דק' לרש"ס נבא
 גזלן והגזלן אין מחויין בכספו ולא הוא מחויין בכספו
 אחרים והו' דקאמר תנו לי אחת קרקע שלח"ה
 מורי לכסף ואפי' שפסק הר"ם דאם ר"ה העני' תינת
 המעות הו' מכירה מ"מ הרי אימכ"ס פליג וז"ל דלא
 קנה ויכול הגזלן לוק'ל כהר"ם ז"ל וא"כ עמכ' הרב'
 בדרכו תליא מלתא להודיעני הוה קרקע אקח שלא
 יש בה שום ערעור ואיננו גזולה לזה הדין לרבו חת
 ואמרנו דלגבי דהך לא אפיך למומר ק' ל כהרמב"ם ז"ל
 שהו' נשוא אחס בתוכו ומלך חת עלינו אחרים אית
 הוא המוחזק לו ק' ל כהר"ם ז"ל דאם ר"ה עתה
 הרמיס קנה ומכ"ס שטופט היין עלינו וכוך דתתה
 ת"ח אין הרבים מוחזקין כנגד וכיון שר"ה שחויין לו
 לרין מלך ופתחו לו פתח לקנות או אמר ליה חס' ית'
 אית נפשכס לזכות אחי מטעם זה שאוכל לומר ק' ל
 כהר"ם ז"ל א"כ פגענו לו כעפרון כן לומר שיתן לו
 מערת שדה המכפלה אשר לו דהיינו שכרחה לו אשר
 יקנה אותה בכסף מלא דהיינו שיוע לעדים סמך רמ"ס
 בכנייתה וזו אוכל לו ק' ל כהר"ם ז"ל דאם לקחה
 בלי דמים או אפי' הר"ם ז"ל מורה דלא קנה והכעלים
 חורין ולקחין אותה וענן עפרון ואמר לא אחזי כ"ל
 שאני הוא המלך וכמו שאז"ל שאינו היום מטהר עליהם
 ז"ל ב"ה אכפת לך דהו' בעצמי וכול לו ק' ל כהר"ם ז"ל
 ז"ל ואפי' הרמב"ם ז"ל מורה הכ"ז כ"ד ר"ה"ל
 למיחש לכל אלו החששות כיון דאני מלך מוכר' ית'
 כדי לטלק וליתנה לך דה"ד ויכול לומר וליתנה
 לעכריו

וא נאמר באופן אחר ע"פ מה שפסק מרן ז"ל דמי
 ריש גלותא אין מחויין בכביהם מפני שכתבתי
 ואין חוששין לעמות וגם הם אינם מחויין בכביהם של
 אחרים מפני שדאית למחות בהם ובה"ס הר"ם ז"ל
 דדוקא דמי ריש גלותא שהם מורע המלוכה אבל גלותם
 אחרים שהולכים כחצר המלך אין דינם כדן דמי ריש
 גלותא וכתב הכ"ז כ"ס רש"ם דה"ט שאין מחויין
 בכביהם משום שהן שמחים ושותקין כדי להשכיח קרקע
 שלהם וימלאו אותה מחוקנת עכ"ל מתוך דבריו מבואר
 דאם החו' קו' אחרים בכביהם כמקום דלא שייך שבה
 אלא ארבה קלוקל ושמעו וראו ושתקו מחויין בכביהם
 ואיך חוקה רחי לאו הכי הו' ל למחות וא"כ פשיטא דאם
 החויין כשהם כעבור בית הקברות דהו' לוכא שבה
 ודחי מחויין וגם מבואר מדברי הרמב"ם ז"ל דאם

לכך חלק ונחלה מיד לעמון קבורה עכ"ל חס. ודאי
 למ"ד דאי לא הווחקה לאחיהו חבל למ"ד הוחקה
 בודאי קנה אותה אברהם מאותה שעה ונקיים עוד
 מ"ש מהרש"י ו"ל דהא דקאמרי ליה אלה את עלונו לאו
 אינו אלוה ממש אלא ר"ל רוח אלהין קדישין כך וכל מה
 שיחפץ ונודד אומר ויקסלו

ומעתה

עפ"י כל זה יתבאר היטב קראו היטב
 ופיו פתח בחכמה אברהם ואמר גר
 וחושב אנכי עמכם אם תרצו הריני גר ואם לאו חושב
 ואטלנה מן הדין והיני רמ"ז אנכי וזכה בה לקבורה
 מעבדיו אליבא דכ"ע דאפי' תאמרו דהלכתא כמ"ד
 שלא קנה אברהם את הארץ ומה שא"ל הקב"ה לתת לך
 לרשתה אינו ירושה ממש מ"מ תכנסו לעמון קבורה הרי
 לעמון קבורה וזכית בה כדון גרום מש"ה אם תרצו
 הריני גר ומכ"ש אם פו' המקרא לרשתה ממש והוחק'
 בודי והיני חושב דלא אטלנה מן הדין אפי' שלא לעמון
 קבורה מש"ה טון דדידי. היא א"כ פגע לי כעשרון כן
 טורח דאינו כמו יצאה ליתנה לי אפי' באונס ואינו חושש
 שלא תהיה מבירה באונס וימסור מודעה על המכר
 דכיון דשלי הוא אליבא דכ"ע לקבו' הרי בהב הרמב"ם
 ו"ל דאם אנקוהו ברבר שחייב לעשותו דלא הוא אונס
 וענו בני חת לאמר לי נשוא אלהים אתה בחוכנו דאינו
 אלוה ורוח קדישין כך וזש בידך לטור עלונו מיתה וא"כ
 באונס מיתה גמר ומקני וא"כ אפי' שיהיה אונס גמר
 ומקני אליבא דהמרדכי ואם אינו חפץ בדרך זו ופ"ל
 כס' מרן ו"ל דפליג על המרדכי ו"ל הרי דרך המרת
 גס אפי' אליבא דמרן ו"ל והיני שמלך את עלונו וכוון
 שהיא גורת מלך גמר ומקני ומכ"ש דאינו כריך לכל
 זה לשום בפיוה דאזי ממנו מרדכי הטוב והגמור לא
 ומנע ממך וב"ת שאתה חושש שמה כתוב שטר מודעה
 על המכר ואוליבא דנונה דקני לא באונס מיתה ולא
 בגורת מלך וענין עשרת החתי לאמר לו לא ארוני דלא
 תיחוש מן שטר המודעה שהרי השרה נתתי לך והקמעה'
 אשר בו לך בתיה הרו שסוספתי ליתן לך מה
 שלא בקשת ממנו וא"כ הרי כאלו כעלתי המודעה
 בפי' ודומה ממש למ"ג המרדכי. שאם ט"ח
 לקסור שיכתוב ופיו כח הרי כאלו כעל המודעה
 בערוש

עוד

ל' בהני קראו ונרדקין עוד כמ"ש אשר לו
 לישכ' יתרה ובודאי רעל שלו מכיון ועד במאוי
 דקאמרי אשר בקפה שדורו רל"ל כל הקומטס הל' ועוד
 שאמרו במדרש שכשעה שא"ל מלך את עלונו נער
 שרפוריה ואמר ח"ו אל יחסר העולם מלכי דלמה לא
 קבל למלך עלוהם אמנם יוכן כל זה על פי מ"ש
 מהר"ש שרייט ו"ל רמ"ל מלך אתה עלונו היינו שובל
 לזכות בשדה מדון האמר כס' מלך ע"ש כרכיו
 באורך ואנכי העבר ד"ל לפרש איפכא מרכיו דאדרבה
 לא רצה אברהם לזכות בה מדיון זה של כל האמור בפ'
 מלך מלך מתיר בו ובמבואר במדרש שהבאנו שגער
 שרפוריה ולא רצה לזרין במלך ובלע"ד רח"ט דלא רצה
 לזכות מדיון זה מבח החילוקים והתנאים שצריכין לזה
 התנאי הא' מ"ש הרמב"ם בפ"ד מה' מלבוש ח"ל המלך
 לוקח השדות והכדמיט לעבדיו בשלבו במלחמה וכ'
 הלח"מ ו"ל דהכונס של רבו' הוא כמ"ש הרד"ק ו"ל
 שלא הותר למלך לוקח טף השדה והכרם אלא
 שירוחקם

ממנו. עמך להם וקבלו ממנו ונחמו ולא ימו
 נגלן אלא לאדם ומהימנה מהרב זרע מרד שכח
 דדון דבי ריש גלותא כדון נגלן לעמרי ולתחא כדכתי'
 גנפ' א"ש רכל פויתא אברהם אע"ה לקנות בכסף ולא
 פתחה משום דק"ל דבי ריש גלותא אין מחויקין
 בגמיה' ועשרון כיון שמיטתו עליהם הי' רינו כבי ריש
 גלותא מש"ה אמר בכסף מלא ותכנה לי וענין עשרון לא
 לדני שאיך כריך לזה שהרי השרה נתתי לך דהיני
 שכבר לקחת אותה שרה ממני קודם שנעשיתו ריש
 גלותא ובכר התקיים בה ואפי' אח"ל דמאוחו הענת יש
 לדון דבי ריש גלותא מ"מ הכא מחויקין אפי' בכסף
 ריש גלותא שהרי לענו בני עמו נתתיה לך לקבור
 טורח וד"כ כזה לא יש שכה בככסא כל זמן שהם בודים
 פתח שאלמה הים לבית הקברות וכבר מבואר מרדכי
 דא"כ דאם אין שכה בככסא מחויקין אפי' בכסף דבי
 ריש גלותא

ל' י יש לפרש עפ"י מ"ש הרמב"ם ו"ל דהקונה מן
 הנכרי בכסף ובחוקה לא קני בו אם בשטר
 משום שמי מוד שלקח הנעוה מקחלק וזה הפקד וכל
 הקודם בה זכה ובהכ עדי הרמב"ם ו"ל דאם יש משפט
 למלך דלוקח בכסף אף מן הנכרי קני וכן בחוקה דכל
 דבר סתמעי לממון וכל המלך לתקן ע"כ ואי"ו ו"ל חת
 לו דאינו שטר מבירה עם הכסף דאל"ה מיוש' אחר
 שיקח עשרון המענה וכל אחר. וזכה מן ההפקד ויענו
 בני חת לאמר נשוא אתה כאלונו שמלך אתה עלונו
 וכול לתקן שיקנה ושראל ענו בכסף ועוד דבלא"ה לא
 תיחוש לזה דהא איש ממנו את קברו המיוחד לו אין
 את שמשו ממך כ"ש שלא לזכות בה מן ההפקד
 ולהטותן חלק

עוד זאת אדרש כהני קראו ונרדקין עוד כמה
 שא"ל עפרון השרה והמענה נתתיה לך
 דאברהם לא בקש ממנו כ"א דוקא המענה ואין נהג
 בוזה ענין לאוסוף לו מה שלא בקש ממנו ועוד
 מ"ש ו"ל במדרש ופגע לי בעפרון בן טורח כמו יתיה
 דאין לוקחם ממנו באונס וטקו דאנב וחי גמר ומקנס
 מ"מ הא ק"ל דאם מסר מודעה דהמכר בטל אמנם
 סגנון יוכן עפ"י מ"ש המרדכי שאם מכר באונס וכתב
 שטר מכר ומסר מודעה על המכר והא"כ טוה לאוסף
 לכתוב עוד ופיו כח בשטר המכר הרי הוא כמו שכתב
 המודעה בפי' ואם איתא שרטינו לכטל המכר מ"ל
 לומר לאוסף לכתו' ופיו כח אדרבה היה לו ל' לאוסף
 לכתוב לטעם הניחה לגרועי אלא שמאזתה שעה בטל
 המודעה וטחא ליה בקיום המכר עכ"ל עוד ידוע מה
 שפסק הרמב"ם ו"ל דאם אנקוהו ברבר שחייב לעשותו
 דלא הי' אונס עוד כתב המרדכי דאם הפחדוהו באונס
 מיתה גמר ומקני ומרן ו"ל דחה דבריו ופ"ל דאפי'
 הפחדו באונס מיתה אינו קונה משום דלא סמכה
 דעניה ומעבר דאמר היום או למחר עתידין כעלי זרוע
 לטול חבל כשהיא גורת מלך גמר ומקני ונקיים עוד
 מ"ש טלקוטו כס' כהעלותך דאין לגרים חלק בארץ ומה
 אינו מקיים והיה שבטו אשר גר הגר אתן שם תתנו
 פתחו את אינו לענין ירושה תנהו לענין קבורה דמיתה
 קבורה לגרים בא' ופי' הרב זרע בידך דמ"ש א"ל
 הקב"ה לאברהם לתת לך את הארץ לרשתה פי' לו שאינו
 ענין ירושה ממש אלא לענין קבורה שהבטיחו שיהיה

תיעומת לכתב עליו את כחור ט מה ונלל על
 דעתי חילוק מהרלי בעלמי דאש הטותן גבר' דאמר
 חזי לנביו מנחה מעטות מאש הכי חור ואמר חזן
 סכאמת שאין כן היין שיכול הק"ה לחזור ט כון
 דמשעתי מלח ה' ואין לך עשיר ואמור ממנו וכל
 לפניו כמתנה מעטות א"כ פשיטא דאינו יכול
 לחזור ט

א נאמר עפ"י מ"ש לעיל כס' לך לך דכל האומר
 אהן בלשון עתיד לא קנה המקבל ואפי' בקטן
 דהוי קטן דברים וכול לחזור כיון שאינו מקנה לו עכשיו
 אלא לעתיד וכתיב הרב זרע בורך אע"ג דכל המעשה
 הארץ בלשון עתיד והיה הקב"ס יכול לחזור ט מ"ס
 דכר אלהינו יקום לעולם משום דרברו חזיב כמעשה
 עכ"ל וא"כ כו"ל כפי זה דכל ועוד עה"כ וההבטות
 הטובות הם כולם בלשון עתיד בלשון אהן וחזון רוח
 בלשון אהן הרי פסק העור דלא קנה המקבל עתה
 דהוי קטן דברים וכשלמא למתא שאוכל מפירותיה
 כע"ה וחקרן קיימת לו לעה"כ נחא רמי במעשה
 ולאחר ל' יום דקנה אבל לשאר מלות דאין להם פירות
 כע"ה ה' הא ודאי שוכל לחזור בו מש"ה אמר ר' אבהו
 לריק ונעתי על קיום כל המנות אכן מכיון שרמס
 הו"ג נהוי דאפרסמונה דביא חור ואמר שאינו טועם
 בדמוני דדון זה דהוי קטן דברים לא נאמר אלא בחזן
 ארס בין א"ס לחבירו לא כן שאינו משפטו ופשיטא מ"ס
 ודבר אלהינו יקום לעולם דרברו חזיב כמעשה ועפ"י
 מה נעוץ קרא דכתיב מה רב ויבך אשר לפנת ליראך
 פעלת לחוסים כך נגר בני אדם דהכונה דקא משבס
 אדוניו דהי בא וראש כמה יש הפרש בין דני שמי' לדימי
 ארס דהוי כדמי ארס ק"ל דאש הכתיבו לחבירו במתקן
 מרובה וכול לחזור בו ואש הכתיבו ג"כ בלשון עתיד
 אפי' כמתנה מעטות הוי קטן דברים וחזור בו א"ס
 ירעה ואלו כדמי שמים אפי' היתה מתנה מרובה ואפי'
 בלשון עתיד וזה מה רב טוכך דכמה מתנה זו מחבבך
 ולא עוד אלא שפנת ליראך בלשון עתיד ולא עבבך
 ואפ"ה פעלת לחוסים כך כאלו הדבר הים במעשה
 ולא כדכיר וזה נגר דינו בני אדם דכתיבו ארס וכל
 לחזור ואלו כד"ש אינו יכול לחזור בו קן מצד דמתנה
 מרובה לנביו הויה כמתנה מעטות קן מצד דרברו
 חזיב כמעשה ודבר אלהינו יקום לעולם

תיעומתם לכתב ליתן לעבדיו דוקא ומש"ה נענש אחיב
 שלקח נוף חברים עור כתבו התו' דקא דמרי לטול
 הינו לעבדיו ולא לעצמו עור כתבו דאינו מותר אלא
 בשם שאינה ירושה לו מאבותיו ומש"ה נענש אחיב
 שלקח כרס ככות שהיה לו ירושה מאבותיו עור כתבו
 דקא דמרי לטול אינו לא כחנם אבל בכסף לא יקח עור
 כתבו דלא שרי דק בשדות הרחוקים דלא מעלו כ"כ
 אבל כרס ככות היה קרוב להיכל המלך וקרוב לעור
 עוד כתבו דלא שרי אלא במלך על כל העולם כולו
 ואחאכ היה עמו והושפט מלך ומעתה עפ"י כל
 המילוקים וההנאים הללו מוכרח לו לאכרהם שלא לזכות
 בה מרזן מלך כשעה שא"ל נשיא אלהים אחת כתיבו
 ומלך את עליו ועוד פורפורה ואמר אל יחפר העולם
 מלכו וחדר מפרש אחת לא' מ"ט דלא חשך כוח וידבר
 אחס לאמר א"ס יש את נפשו ללקוח את מתי מלפני
 דכיון דאינו רוצה מקום קטרה בשביל מתי א"כ אין
 אינו יכול לזכות בה מרזן האומר כפ' מלך דהא דמרי
 ליקח היינו לעבדיו אבל לעצמו אסור וס' לאסור כגופו
 ועוד כיון דלקברה כפי הרי כתב הרמב"ם דלא החיזי
 למלך לא שירות אבל נוף חסד' לא וא"כ הכא דכתיבו אינו
 נוף חסד' א"כ לית לי לזכות מרזן האומר כפ' מלך ועוד
 שאינו רוצה מערת שרה המכסלה אשר לו דהיינו הדוע'
 לו שירש אותה מאבותיו וכמו שאי' מהרא"ם ז"ל וא"כ
 כיון דכתיבו אינו אותה מערה שהיא ירושה לו שוב אינו
 יכול לזכות בה מרזן האומר כפ' מלך וכמ"ס התו' לחד
 תו' רמ"ט נפשו נענש אחיב ועוד שאינו רוצה אותה
 שרה שהיא בקלת שדחו הסמוכה לעור ומעליא
 פניו וכתיב ה"ג א"כ אינו יכול לזכות בה מרזן האומר כפ'
 מלך וכמ"ס התו' לחד תו' דלא שרי אלא בשדות הרחוקות
 ועוד שאינו רוצה לקחתה בכסף ולא כחנם משום ושו"ת
 מתנת יקום וכוון שאינו רוצה ליקח בכסף הוי כתבו
 התו' לחד תו' דלא שרי מרזן האומר כפ' מלך אלא
 כחנם ולא בכסף ועוד שהרי ועפרון יושב כחך בני חת
 שאותו היום מנורו עליהם למלך וא"כ כיון דהוה שני
 מלכים לא שייך האו דינא דכל האומר כפ' מלך דהו
 לא נאמר אלא במלך אחד וכמו שכתבו התו' לחד תו'
 והנה אחר שכתבו זה הריא לי שסכ' ברכת אכרהם
 דרך כוח האמנם הרוחה וראה דיש שינוי קלת בין דרבו
 לרבו ע"ע

ומעתה אשא עיני אל מאמר הסונה קדיש ענו
 והדר לבשה ותשחק ליום אחרון וכו'
 דלמאן אלטריך להראות להם שברס ועוד הוימה על
 רבי אבהו שאמר אינו אמרתי לריק ונעתי והלא כל שפיר
 הנביאים מלאים מזה ועודים טובים לטריקים וכפרט
 דרברו ר"ל וא"כ הוי קאמר אינו אמרתי לריק ונעתי
 אהנס דרברו סוכב עפ"י מה שהקדמנו לעיל כדש"ה
 דקדרת דהאומר ליתן לחבירו מתנה מרובה ויכול לחזור
 בו ואין בו משום מחוסרי אמנה אבל כמתנה מעטות
 אינו יכול לחזור בו וכבר כתבנו משם מהרי"ו ואפי'
 כמתנה מרובה אש הגותן גברא דאמור ועשיר לנבי
 דהיה חזיב כמתנה מעטות ואינו יכול לחזור בו וא"כ
 יש לו דהוי נפול חששא דרבי אבהו שראה י"ג נהוי
 שהיא מתנה מרובה כלי ס' רכשו היין וכול הגותן לחזור
 בו ואין בו משום מחוסרי אמנה א"כ חשש ר' אבהו בעילה
 כל דהו ונדרים אהם פטא ויחזור בו ממקנה זאת ואפי'

עוד זאת אררס במתאמר קלזו וקתים כל מחקך
 חקירה אחת אשד כמודום לי שגם תמפרשים
 הרגשו בה והוא פי לכא' נראה שאין בכל כושרים
 וההכתיבו של שבר עה"כ בלוס דהוי הלכה דרוחת לויכא
 דהרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' מוכרס דהמתניב עגמו
 דרבר שאינו קטוב לא משתעבד שאין כאלו גבר' מוצע
 ומאי וכו' וכן הווי רבתי עכ"ל וא"כ אין לך דבר שאינו
 קטוב כאשר מלית דעה"כ ואין קנה אהתם האדם אמנם
 כלע"ד שיש כוח ג' דרכים טובים שעולים למתחייב
 ברבר שאינו קטוב עפ"י הדיון הדרך הא' הוא מ"ס הרב
 בני שמואל והסכים עמו הרב פני גשה ז"ל דהא
 דמתחייב ברבר שאינו קטוב דלא קנה הייט בכדי אבל
 א"ס יש קנת הגאה למתחייב או אפי' בהמג"ם שורה
 דקנה ונתחייב אפי' ברבר שאינו קטוב ורוד גליל מ"ס
 הרב כנה ג' כשם מהר"ם די טוען ז"ל דאש מתחייב
 ברבר שאינו קטוב ע"י שליח אפי' הרמב"ם מודה
 דמתח עכ"ל

אמר מנן אחי אומר שכל מי שיש לו בן נע כזרם הקב"ה מתמלא עליו רחמים ת"ל בני אש' לכך ישמח לפי גס אנו גילה אחר גילה בזמן שהוא מייקין לרוק ע"כ הנה טרם בואו לבאר מאמר זה נבא לבאר בחתי' אלה קראי האמורים כס' פדאגו זאת ו"ה ויאמר ועקב מכרה כזם את בכורתך לו ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה ויאמר ועקב השכנע לי כיום השכנע לו ומכרה את בכורתו ליעקב ויעקב מן לעשו לחם וניזר עדישים ויאלל וישת ויקס הילך ויכו עשו את הכורה ע"כ ואיכא למודק טובא כהני קראי חרא אומרו מכרה טום דהול"ל מכרה איום גס הול"ל מכרה לו את בכורתך ולמה הגיח תי' לו באחרונה גס תי' לו יחרם הול"ל השכנע ועד האמאי האורף ג"כ לאשכנעו דאש המכירה מתקיימת עפ"י הדין אינו נרדף שבעה ואש אינם מכירה הא קו"ל דאין השכנע עשה קנין גס מ"ש ומכרה את בכורתו ליעקב מאי קמל"ן הא כבר באו השכנע לו ועוד כמה שאמר ויכו עשו את הכורה מאי קמל"ן להגיד רשעו של עשו ואמאי האורף ג"כ לבזותה דמאי נפקא ליה מוס' .

אמנם הענין יוכיח והקדים מ"ש הטור כה"מ בסו"ל"כ הביאו מרן ז"ל כשהט"ו ח"ל ראובן שחכע משמעון מנה וסורה לו בן בשני עדי' אינם יכולין להעיד בשביל זה שחייב לו מנה שאם וטעון שמעון משטה אש' כך נאמן וכו' ופטור ולא שיק טענת משטה אש' כך אלא כשאדם תוכנעו שכן דרך בני אדם להתל בחכוי' להודות לו כשחכעו דבר שאינו חייב בו וכן כ"כ ב"י בשם הרמ"ם ז"ל וכן פרש"י ז"ל משטה אש' כך בשביל שהיות שואל מה שלא היה רכשם שחזקת בו לתוכנעו מה שאינו חייב לך גס אש' השטיוי כך ואוחיו עכ"ל וראיתי להרב כה"ג שכתב בשם מהר"ל אדרבי ז"ל דאף בהודא בעלמא בלתי תביעה וטל לטעון משטה אש' כך ותמה עליו ז"ל דבהודא מעלמו הסכימו כל הפוסקים פה אחד דאינו יכול לטעון משטה אש' כך ע"ש .

וריתא ונעלם מכבודו דברו המאור ובעל התרומות והעטור והראב"ד ורבי' עמיהם דס"ל בן דאפי' בהודא מעלמו וכול' לומר משטה וא"כ שפיר כתב מהר"ל אדרבי שכול' לומר משטה דהמחזיקין אומר קו"ל כזאתהו חס פשוט .

עוד כתב הטור ופא דנאמן לומר משטה הייט דוקא שתכנעו שלא כשעת מיתה אבל תכנעו כשעת מיתה וסורה לו אינו יכול לו' משטה דאין אדם משטה בשעת מיתה וכתב מרן הב"י ז"ל וכן אש' הוא מסוכן אעפ"י שהולך על רגליו וכו' עור דאש' אדם כשעת מיתה אש' קס אש' על רגליו ותכנעו חייב לשלם לו דהא אין אדם משטה בשעת מיתה עכ"ל .

אמנם הרב כה"ג כתב בשם החו"ל ועי"ל דס"ל לחתי' דהא דאמרינן דאין אדם משטה בשעת מיתה הייט דוקא כשמת מאותו מולי דאש' הויט על תחילתו ולא הויט משטה ולכן אף לבטו טענינן אבל כפס'ס מאתו מולי איכא לומר אמת' הוא דאין אדם משטה בשעת מיתה אבל החולס' קאם נכון לכו בטוח שלא ימות מחולי זה דלכ' נודע מרת' מרת

דמשמע ע"ש וסבארי את השלישה מ"ש סריכ התיב ז"ל בסו"ל ח"ל ויראה מוכר ארמכ"ס ז"ל שלא מיעטו אלא דבר שאינו קטב ועוד להיות אכל דבר שאינו קטב כהודא כגון עורות אלו מוכרים לך קנה וס"ט עורות אכסרה ומה שבעלה מטריף דקנה אע"ל דהא דבר שאינו קטב אכ' נרפס ס' גיחלו תדמה וראוי שיהיה לו' כן וחד בו מהא דתניא בפ' אהבו נשך וכו' ואש' לו' דכ"כר שאינו מכו עתם ועוד לבל אהו ככ' פנים ספן הא' הרינו חייב לפרנסך ס' גניס או אתן לך כך חטום בכל שנה שאפי' אם ירעה עתה לידע כמה הוא לא מני לידע והספן הכ' מה שעווי חולסת ואפי' שערון לא בא אש' וירעה עתה לידע כמה קלבו יש כיוו לידע ולא מיעט ארמכ"ס ז"ל דוקא ספן הא' שאין כיוו לידע מכל וכל אכל האכא שיש כיוו לידע אהו סוף כמי שיש כיוו עתה וקנה עכ"ל הרב החבי"ב ז"ל נקטקטן מוכרוי דכל איכא דיש כיוו לידע עכשו כמה קאי לא מקרי דבר שאינו קטב ומתחייב אפי' אלובא דארמכ"ס ז"ל וא"כ איפה גס שבר עה"כ לגבי קב"ה דכל ה' לא אמיס ליה וכו' ומהא הודיע ועד כמה הוא השכר ודאי לגבי הודא לא השכר דבר שאינו קטב ושפיר מתחייב בו ועוד אפי' את"ל דאף כה"ג נאשי דבר שאינו קטב מ"מ כיון דכל סכטתו ויעודו ע"י עבדו הנכחיס והאכמוס א"כ מתחייב ע"י שליח האו וכבר כתבנו משם מהר"ם די בוטון רע"י שליח מתחייב אף ברבר שאינו קטב ועד כיון דככל המטת אש' עוסק נחת דוח ליוטרטו וכשהוא הגאה נתחייב כשכר זה אש' שאינו קטב ארי"ב כנו שמתאל דלא קא' ארמכ"ס אלא כמתחייב ככדו אכל כש"ש לו האש' אש' ארמכ"ס מודה דשפיר מתחייב אפי' ברבר שאינו קטב .

ומעתה עפ"י כל זה יתבאר מאמרינו כמען אומר דר' אכסו שאמר לרוק ונגעתי בפי' פחדו אש' קאי דשמא הלכתא בהרמכ"ס ורבינו דס"ל דאין אדם מתחייב ברבר שאינו קטב וא"כ כל הסכטות וכל האמורים לתמו ח"ו נחשבו אמנם את"כ כשדאם יא"ג נהדי או חור בו ואמר שאין ברברי כלום שהי' איכא הכא הג' חלוקים העלוס עפ"י הדין לחייב המשמעבר ברבר שאינו קטב האחר משפטו את ה' דהייט לרבות ת"ח דהיינו עעל דס' . הסכטות אוחי' וכוון דהו ע"י שליח שפיר מתחייב ברבר שאינו קטב ועוד מלבד דהו ע"י שליח אלא כיון שמשפטו מעס ה' ולא מכני אדם וא"כ לגבי הודא כבכ"ל לא שיק דבר שאינו קטב ודאי יודע כמה שבר יש לרוק וכו' הרב כה"ג ז"ל רכס לא מקרי שאינו קטב ועוד שליחת ופעולתו מואת אלה וכוון שטוט לעשות ועשייתו רטוט והווי נחת דוח לפטוית' א"כ הו מתחייב על ידי הגאה וכש"ס הגאה הוי כתב הרב כנו שמתאל ז"ל דלא קאמר ארמכ"ס אלא כמתחייב ככדו אכל כש"ש לו הגאה אש' ארמכ"ס מודה דשפיר מתחייב אפי' ברבר שאינו קטב כט"ל .

פרשת תולדות

בראשית רבה ואלה תולדות יצחק בן אברהם סה"ד גל ושל אבי זרח וולד ח' שמח בו גילה אחר גילה בזמן שהיה שטור וכו' ר' לו

כפשו ולכך השטה ולא כפול שאנו מומין נעשה מעשה
 נגד רבו' המחבר עכ"ל . עוד נקדים מ"ס בעת"ת
 דאם אמר מנה לפ' בודי ונשבע על כך הו' כאו' אתם
 עדי עכ"ל ור"ל דשוכ' אינו יכול לומר משטה עוד
 נקדים מ"ס בספר פענת רוח שאחזו כולמוס לעשו
 ואם לא היה אוכל אפשר שימות עכ"ל הרי דעשו מאוכזן
 כזאתה שנה אים עוד נקדים מ"ס הרב לפנת פענת
 אשכנזי ו"ל דכאמת ועקב היה הכבוד שטפה ראשונה
 של ועקב היתה אלה שיעקב בקש הוליה שורה לו כה
 ולא יערער חזו שאמר את כבורתך לי בלו' שלפי האמת
 כבורתך הוא לו עיון כס' שארית ועקב והנה הרא"ס
 דחה זה כב' ויום מהא דרדשוני על ראשית אונו דלאו
 ביטלה תלוי מלתא אלא בלדיה תלוי מלתא עש"כ
 ועפ"י כל האמור וביאו קראו על כתי חזו דקאמר
 ועקב הע"ה מברה כווס כתרנו' כומא . דלהן ופרס"י
 כווס שהיא ברור כך מכור לי מכור' גמורה וברורה ללא
 לטעון עליו למחר משטה אני כך וכ"ת דהרי קו"ל ללא
 שייך משטה אלא בתבעו והורה וכמו שפרש"י ל' משטה
 אני כך שתבע ממנו מה שאינו חייב לך גם אני שחק
 ומהתל כך הכל הוכח שהורה מעצמו לוכא טענת
 משטה לוח קאמר דגם הכא שייך השטחה שהרי אני
 תובע ממך את כבורתך שהיא לי שאני כבור מטפה
 ראשונה וא"כ יכול לומר שאני משטה כך שתבעתי ממך
 דבר שאיך חייב לי לאתה תופס כס' הרא"ס ו"ל דלא
 אולתין בתר יורה אלא בתר ליה וא"כ מה שאתה מורה
 לי שאיך מערער עליה אינו אלא השטחה וא"כ מבקש
 אני ממך מכירה והאריאה ברורה מבלי שתוכל לטעון
 משטה או השיב לו עשו דאי מהא לא תיחוש כלל
 לטענת משטה שהרי אתה הוואה בעיניך שאני הולך
 למות וכיון דהו' מסוכן הרי כתב מרן דאין אדם משטה
 בשעת מיתה אפי' כשאין הולך ברגלו וא"כ שפיר
 וכול לומר לך למה זה לי בכורה . ואי מורה
 שהיא שלך ואינו מערער עליה ולטעון טענת
 משטה :

אמנם

ועקב אע"ה ס"ל ראכתיוכל לטעון עליו
 טענת משטה אני כך וכס' הרב כנה"ג
 ז"ל אליבא דהא' דהא דאין אדם משטה בשעת מיתה
 אינו בשעת מחלו זה אבל אס' קס' על רגלו ותרפ"ח
 וכול לטעון משטה וא"כ השש ועקב דשמה וקרוכ
 לרואי שיקום עשו על רגלו ותרפ"ח אחר האכילה והחזור
 וטעון משטה אני כך מש"ה אמר לו השבעה לי על
 ההודאה הזאת וכמ"ס בעה"ס דאם נשבע בהודאתו
 הו' כאומר אדם עיי' דאינו יכול לומר משטה אני כך
 וכ"ת סוף סוף ל"ל שבעה למה אתם עדי וקני ו"ל
 דהשש ועקב משום פסולי עדות ואינם כשרים
 להעיד

ובמו

שאז"ל במדרש רבה כס' זו על פסוק ויכו
 עשו את הבכורה שהכניס עמו כח של
 פריזים אמר ניכול מדיניה וניחוך עוליה ורוח הקדש
 נוחת ערוך האולחן ס"ד תהיה קומי השמים זה מובאל
 ונכריאל מסחו מגן כתבו שהבכורה ליעקב ע"כ ואיבא
 למרק כמה שאמר איבול מדיניה וניחוך עוליה והדרכה
 נהשך הוא ועלו וש' לנחך שמכר דבר ויקר הערך כאני'
 קלה ועוד דלמה הולך הקב"ה לכתוב על ספר ע"י
 מלאכי מעלה שהבכורה ליעקב ולמה לריך כתיבה וכי

לא סגי בעודי כ"ו אמנם עפ"י דרבו ובהקדים עוד
 מ"ס הרב בעל התרומות דטענת משטה אינם אלא
 כדברים בעלמא אבל אם כתב לו שגורא לא אידך לומר
 משטה הוא נגד' ערוכה עכ"ל וכתב הטור בס' ל"ו
 שצדים רבים שנמצא אחד מהם קרוב או פסול עדות
 כולם בטלה כומן שכתבו כולם להעיד ונקדים עוד
 מ"ס הרב ו"כ ז"ל שהקב"ה הוריד למכאל' תבראל
 למטה כמות אנשים והם כתבו השטר והתעורר וסם
 ותכיר המאמר שפיר כי הנה הראש היה זה עשו עשה
 כערמה שהכניס עמו כת של פריזים והאין כולל
 להעיד וכולם פסולי עדות וכמאין דלוקהו רמי וחזור
 אח"ה ויטעון משטה אפי' אמר אתם עדי כון דהם
 פסולי עדות מש"ה אמר טבול מדינים וניחוך עוליהם
 ויודע תעלומות ודע מה כחשוכה וכתבו של ארצי רשע
 שעדין למחר ולמחרתי וטעון משטה טרם מכה
 זין רפואה פרח אמר להם . למיכאל ולגבריאל שהם
 עדים כשרים קומי שרם וכתבו דיקא שתבעו שטר
 על זה וגם חתם שהכבור ליעקב דהא' שוכ לא חסל
 לטעון עוד עליו טענת השטחה דאלומה מלתא דשטרה
 שאוב אינו יכול ל' משטה דאינו יכול לפסול את
 העדים שחתמו .

וא נאמר באופן אחר ובהקדים פלוגתא דהא' דהא'
 בסנהדרין דה"א דעשרת השבטים אינם עתידין
 לחזור דכתיב כיום הוא מה היום הולך ואינו חוזר אף
 עשרת השבטים כן וה"א דעשרת לחזור דמה היום
 שמתא של וחזר ומאיר אף עשרת השבטים כן עוד נקדים
 מ"ס בספרו על פסוק אספה לי אספה אנהדרין לשט
 שכל מקום שנאמר לי קיים לעולם ולעולמי עולמים
 בכתיבם הוא אומר וכהו' לי וכן כישאל' הוא אומר
 כו' לי בני ישראל עבדים לעולם עוד נקדים מ"ס הש"ע
 דהוכה דכתיב בשטר לישאל דמשמע לחי' אשני יד
 בעל השטר על החתונה וכתב מהרש"ה ז"ל בתשובה
 דהוכה דאיבא אומדנא שכך כונת השטר ואולתין כד'
 אומדנא עוד כתב הרב כנה"ג ז"ל דהוכה דאיבא
 שבעה ס' שבעה להחמיר וד בעל השטר על
 העלונה ועפ"י ז"ל ו"ה"ק מברה כיום דאינו שתתא
 מכירה קיימת לעולם כיום הוא שאינו חוזר לעולם וס"ל
 כמ"ד דעשרת השבטים אינם חוזרין לעולם וכדי שלא
 ימא דמג"ל דהלביתא כמ"ד מולת כיום משמענתה
 דאינו חוזר לעולם דאימא דהלביתא כמ"ד דעשרתין
 לחזור כיום שהוא חוזר ומאיר לוח קאמר את' כבורתך לי
 דהיינו שתכתוב בשטרה הו' לי דאי מוכח וכברור
 שהאכירה הזאת היא לעולם ועד ויאמר עשו הנס
 אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה והיינו דפון דע"י
 מכירה זו אני לולל ממות בודאי הוא אומדנא רמזת
 שמכירה זו לחלוטין לעולם וכמלת כיום דהכא פ"ע
 מודים שהיא לעולם כיום שאינו חוזר לעולם וא"כ למה
 זה חיו' לי דלמאי אנטרין לכתוב בשטרה מו' לי לכלי
 לריך משום הבכורה דכל"ה כון דאיבא אומדנא
 דמזכר שמכירה זו לחלוטין א"כ אינו לריך מולת לי
 ולמה זה לי ויאמר יעקב השבעה לי כווס המלכ
 שריך לכתוב בשטרה מלת לי ומלת כווס אלא גם
 שבעה בעינא דהשבע על לשון זה לרדידים דיעקב
 ארדכה איבא אומדנא להפך שאינה מכירה עולמית
 שהרי איך יתכן שבשכל דבר מועט סעודה זו שאין כח
 ממ

אמנם ימכור דבר יקר הערך כסודו או אלא חלו איש
 ולא לפי שעה מרוב זמרו ואיננו ברעב וכוון חלוק
 ואחרת לחסך חוד. היין מר בעל השטר על התחבולה
 ונש"ס חכמי חלה שחכב דסגהא הוא ס' שפועה
 להחמיר וכו' דכתי לי סגו ויל דהא דאמר מולת לי
 לעולם סוף דוקא לגבי סקב"ס שהוא חי וקיים לעד
 אבל לגבי אדם לחמירו אפשר דחייבת לי אינה לעולם
 וכמ"ס סקב"ס דת דין ז"ל בסדר תרומה ע"ס מ"ס
 הולך להשביעו.

האמנם

אע"פ דאין דמלתא חיי"ס ז"ל מקחו
 אקבוחתא בעיקר מכירה זו של הכבירה
 דאנו וישראל שקנה כסודו של חבירו וכול לשמח
 בכרונה דכשלתא לעמך ורשע פי שיש אע"ג דק"ל
 דמה שארש מלוא מכור לך לא אמר כלום הכא
 דסוף יע"י שבעים היתם חייב לקיים דכיון מעבד
 כל הולא משו יעשה וכו' אלא לענין כרונה מה
 איבא למו' וחי' ומכירה זו לא היתה אלא לבטל עשו
 מעבדות ועם המכירה הזאת שנשכב שלא יעריע
 כס נכטל מהעבודה ונתקיים הדין כמקומו שלא
 הים ראו לרשע כמורו להקריב לגביהם עכ"ל והנה
 מהרי"ט ז"ל כתב על דבריו דאכתו דאפי' לגבי הממונ
 לא אעילה המכירה לבטל דהא פסק חיי"ס ז"ל
 דאף דחייב לקיים שבעתו הוה הוא בעלמו אבל ורשו
 איננו חייב לקיים את שבעת אבותו וחרב מהרי"ט אלגאו
 ז"ל תו' לזה עפ"י מ"ס מהרש"ך ח"א סי' קפ"א דאם
 כשחפשו בדבר שלא בא לעולם וכדבר שכל לעולם מנו
 דמהני לדבר שכל לעולם מהני ג"כ לדבר שלא בא
 לעולם וכו' הכבירה דאית בה תרתי דבר שכל לעולם
 דהיינו קדושה שבה להיות עומד ומקריב קרבנות עתה
 ואית בה דבר שלא בא לעולם דהיינו הירושה של פי
 שנים מנו דקמי דבה שכל לעולם קמי נמו דבר שלא בא
 לעולם עכ"ל ודבריו אלו מופלאים כעמי דכשלתא אם
 שוין מכירה בקדושה זו עכמה שעומד ומקריב וכול
 למכרה שפיר טמא מנו דקמי הא קמי נמו הא אבל
 מע"פ דמלתא דלא שוין מכירה בקדושה זו וכמ"ס
 חיי"ס ז"ל מהכא הוה ש"ע"ל גם לדבר שלא בא
 לעולם ופל עכמו שהשביעו הוא משום שלא יעריע
 ולא מכירה ממנו וכמ"ס חיי"ס ז"ל והדרת קושיא של
 מהרי"ט לדוכתה כי השבעה אינה עושה קנין ולא
 העלה מזור לקושיא זו וכו' לכן נלע"ד לו' ולקיים את
 מכירה הללו עם מה שראינו להרכ קול יהודה שכתב
 דעיקר המכירה לא היתה אלא לבגדים של עשו שהם
 שותפים לעבודה שהם בגדי אלה"ר עש"ב וא"כ טבל
 לו' שפיר דמנו דקמי הבגדים שהם בעולם ה"נ קמי
 ק' דושה אף שאינה עדין כרשותו מש"ס אמר לו מכרה
 כוון דהיינו הבגדים שהם מליון הוון עם בכורה
 דקמי דבר שכל לעולם ודבר שלא בא לעולם וכוה וסיה
 אמר לו דהיינו לעולם ויאמר עשו הנה אנכי הולך
 למות ולמה זה לו בכורה והוא עפ"י מ"ס הר"פטי מסה
 דדבר שאינו קצוב ודבר שלא בא לעו' ודבר שאינו
 כרשותו שקולו סס ולכלם חד טעמא הוא משום דלא
 קמבא דעתיה דמקבל ולפי זה כי האנו דכדבר שאינו
 קצוב כל דאית ליה הגאח לטות גמר ומשעבר נפשיה
 ק"כ דבר שלא בא לעולם ודבר שאינו כרשותו כל
 דאית ליה הגאח לטות או למכר גמר ומשעבר נפשיה

זל"ס אינו דקאמר עשו חכם אנכי הולך למות ואתם
 החייתו א"כ אין לך הגאח גדולה מוה וכחיה הגאח
 גמר ומקמי ואף ולמה אובל לטעון לו הכבירה ויאמר
 יעקב ששבעה לו כיום דמיא דהקנין קנין מ"מ איבא
 למיחש דשמה לא היו קנין גמור ותשכב לי לחוק הקנין
 וכבר כתב הסמ"ע דככה"ג דהשבעה היא לחוק הקנין
 או אפי' חייב"ס מודה דהורטוס חייבים דככה"ג
 השבעה עושה קנין ואפי' להמרדכי דס"ל דספק אס
 יכול לתקנות דבר שלא בא לעולם עם דבר שכל
 לעולם ויד בעל השטר על התחבולה מ"מ במקום
 שבעה אפי' אמרדכי מודה דספק שבעה להחמיר
 אמנם עשו הרשע ס"ל כס' תו' דו' דשכתו כפשוטא
 דאם מכר לו דבר שלא בא לעולם עש דבר שכל"ג דעו
 כמקנה את וחמיר דלא קנה פלוס. וק"ל ג"כ דאפי'
 השבעה לא. תועיל דקנין אין פהו שבעה אין כאן
 וכמו שכתב מהרי"ט ז"ל בכמה תשובות מש"ס אמר
 איכול מריליה וטחוק עילויה דכל מה שחיי עש
 בענין זה אינו אלא שחוק בעלמא ואפי' לרוב ספוקי'
 שפלונו על מהרי"ט ז"ל וק"ל דחייב לקיים שבעתו מ"מ
 היורשים אינם חייבים לקיים שבעת אבותיהם. והיינו
 שקים בעל המאמר שכוין שראשו כהשחק במכירה
 זו מהני טעמים האמורים אותה שעה קרא הקב"ה
 למכאל ונכריאל ואמר להם כתבו שהכבירה לעקב
 וקיימה כדו כרת של תורה דחייב בני כטרס והיינו
 עפ"י מ"ס הרמב"ם והטור ז"ל דאם כתב לו כלשון
 ששעבד לו נפשו דמהני כיון דנפשו איננה בעולם וכן אם
 סלק עכמו מדבר שלא בא לעולם מהני עכ"ל חהו
 שאמר בכתב והיינו באופן המעול לדבר שלא בא
 לעולם שכתבו בפטר לשון סלוק או לשון שבעה
 שאו מתקיימת המכירה של המכירה כד יעקב
 וזה דקאמר וימכור את בכורתו ליעקב לרמז
 שהקב"ה בעלמא מכר את בכורתו וקיים את המכר
 כד יעקב.

וכה

שקיים החוב ויקם וילך ויב עשו את
 הכבירה נלע"ד הוא עפ"י מה שראינו
 להרכ לפנת תענה שכתב בשם הרכ כלו חמדה ז"ל
 דמכירה זו של בכורה אינה מכירה משום שהיא אטס
 שהיא הולך למו' מפני ולעפר רעב ע"ס בדבריו בערך
 בכורה ואנכי העבד לא אלאמין כי יקופר אם ילאו
 דכיום אלו מפי קדוש הרב כלי חמדה ז"ל דהא מבואר
 בטור וכמ"ס חיי"ס ר"ה דהא דאונס מכלל המכירה
 אינו אלא כאונס דאיתו מחמת לוקא שאנפו ליתן לו
 או למכור לו אבל אונס דאיתו מחמת טכור כגון שהולך
 למעות לא מקרי אונס לבטל המכירה וא"כ סבא
 דהאונס כא מחמת עשו המוכר לא מקרי אונס ואולי נס
 ליושב דבריו כדוק דהא דק"ל דאונס דאיתו מחמת
 טכור דלא חייב אונס היינו דוקא כגון אונס דהולך
 למעות וכיוצא אבל כאונס גדול כי הבא דחחו כולמס
 מפני ולעפות רעב אפשר דאפי' דאיתו האונס מחמת
 טכור חייב אונס וכ"כ מ"ס הר"פטי חונס גדול
 גמר ומקמי וכדאמרינון בההיא דסקריקון להא ז"ל עפ"י
 מ"ס מרן ז"ל דאף דק"ל דתלוה חסון וכוונה וכוונה
 דאנב הגאח דחוי גמר ומקמי מ"מ אם מסר מרעא
 מכלל את המכר וה"נ גבי עשו איבא מסירת מרעא
 דבה לבטל את המכר שהיו חכונס עמו בת של פרוטין
 ואמר

ואמר נכח מרילום ומוחק עליוויה היו טולה דעתו להדווח דאית מוכר אלה נחמת האונס ו

אכנס אכתו נלע"ד לקיים מצוה זו מכלתי שטעון עשו אונס הוא עפ"י מה שדורע מה שפסק המרדכי ו"ל דאם אחר שמקר המודיעה לזה לסופר ולעוים שכתבו ללוקח כשטר המכירה ושו כח מה שלא בקש ממנו הליקח או חילוי בטל המודיעה ונמר ומכר מדעה ואל"כ ל"ל ושו כח ארבה קי"ל לזוהי לקופר לרע כלשון השטר לא ודאי השתא גמר בדעתו להקנותו לגמרי ופטל השטרעא ועוד הרי קי"ל ג"כ דאם אחר עבד האונס לא חזר דערגר עליו או ודאי מחל ומכירתו מצורה גמולה זמב"ג אם דאית משתמש במקח ולא אמר לו כלום אחר עבד האונס דשוב אינו יכול לטעון שבאונס מכר

ומעתה עפ"י כל היטין אנו איתו קדמו דיון במין חומר וזהו דקאמר אותו רשע כי עוף אכתי הלעוטי לרמה לו שהוא אונס שאכלה זו כדו שלא ומוח"ו ו"כ ממולא וטעון אונס במכירה זו וכל הכתוב לרמות דבריו ואמר וימכור את בכורתו ליעקב למימרא דמכירה זו היא מכירה וכו"ל דאין קאמר דמכירתו מכירה הא כל מה שעשה ופסע הוא כולו באונס והאדם בשבעה פרט לאונס לזה יקאמר דאין ליהא שהרו ויאכל וסאת ויקס וילך דהווי אחר עבד האונס לא ערער מרו ו"כ בודאי מחל על טענה זו ועוד שלא די שלא ערער אלא גם וכו עשו את הככורה וגילם דעתו שאינו חפץ בה ועשה ושוויה כח ללוקח במכירתו במה שלא בקש ממנו דמס לו לבותה אחר שמכרם וה"ל דומה ממש למהויה דהמרדכי שכ' דאם לזה לסופר לכתוב ושוויה כח בונתו ודאי לכתל המודיעה ונמר ומקט

והנה רז"ל אמרו ויכו עשו את הככורה מה ביום עמה תקויות המתים כזה עמה ואיכא למרק דמנ"ל לרז"ל הא ועוד דמשמע דמכת שכחה את הככו שוכרם לבנות עמה את תקויות המתים ואין תלויה הא בהא וכבר נתעוררו כזה המפ' ו"ל עו"ע ומקום קנותו לו ומטה להכיר מן הסדוטי וקודם שנכח הן קדם נכח לבין מאמרם ו"ל במרדש רבה בסדר זה על פסיק ויד ועקב נוד שבאותו ווס מת אותו לזיק אברהם ועשה ועקב נוד לסדרו את האבל א"ל עשו מה טיבו של תבשיל זה א"ל שמת אותו וקן א"ל אף באותו וקן פגעם מרד"ל א"כ לית דין ולית דיון ואין ת"ס עכ"ל ואיכא למרק במאמר זה עובא קדח דאין טולר לו כפרות זו לעשו הרשע מתוך שמת אותו וקן אררבה כיון שמת קושי לקום כת"ה דאם לא מת היכי קם כת"ה ועוד פי כסיל מחיתה לו כאומרו באותו וקן ואררבה כיון שהוא וקן ושבבע ימים מת כדרך כל העולם שסוף האדם למות וכך טבעו של עולם ועוד למה פתח באף ה"לל בקלר באותו וקן פגעם מרד"ל אמנם נלע"ד לבאר מאמר זה וממולא יתבאר מאמריו אנו"ל והוא בהקדים מ"ס במרדש רבה בס' ושו על פסיק מו גבר ותיס ולא יראש מות מי גבר באברהם שניטל מכבשן האש וכתיב ויגוע חמת אברהם עכ"ל ושו' הרב ו"כ ו"ל הכוונה הוא עפ"ימה שדורע שטעם מתקן לזדק הוא משום כדו שזוכך הגוף כעפר לשי

אדריד קודם שחטף היה יושב בנוס ונשמתו ע"ע כי היה נוטו עוור כמו נשמתו ושנתה היו ושלח לקבל אותו שכן רוחט אל נ"ע אבל מפני שאכל מעין הדעת קבל נוטו וזהו אנו וקדם וקדם שנתם עליו אנו ויקבר בארץ חרדך כבוד העפר והעפר כדו שלעתיד לכה כת' היוקור למעלה הוא אונס וישכ בגוטי עם נשמתו כד' ע לעת"ל כת"ה וכמו שא"ל עתידים לדיקים לישכ בג"ע ועטרותיהם כדאיתא וסא"ל ע"ע המעלה שהיא לו קודם החטא אכן כעל סמדרים שאל זה דאי כשכיל למרק ולוכך הגוף א"כ קוד אשכס שהאשך לכבשן האש ער שכשכיל זה קדח עשאו אמר יכדויתא כמדש אלו שרפנו נמרד לא סימו אקר ואין לך זוכך גדול מזה חאפע"י בן מת עכ"ל עש"ב

עוד נקיים מ"ס ו"ל דה"ט שמתת סמיק מבגר על הדור שהם כמקום קרבן דלבו שכתן מקריב קרבן בזמן שכ"ה קיים כך מנכאל כ"ג עומד ומקריב כמזבח של מעלה נפש הדיקים ודורג נ"כ מ"ס הרב ו"כ ו"ל דאם רטול זדק אחר ומבגר על הדור אינו כשאינו מוכיחם ויש כדו למחית אכל כשמוכחם אינו הולך כעון הדור נמלא לפי טעמוס נ"כ אין מן הראוי לאכרסם א"כ ה שמת דאין לך טכית גדול הים כאכרסם שהחזיר כל העולם להאמין טו ית' והוא הכיר אלהותו ויתברך

ומעתה יתבאר המאמר במין חומר וסוף כי עשו סבור דכל טעם המת' הוא משום לוכך הגוף כדו לקום כת"ה ככראשונה קודם שחטף אדם"ר וכמו שכתיב הרב ו"כ ו"ל מש"ס כיון שראה שמת אברהם אמר אף באותו וקן פגעם מרד"ל ד"ל רבשלמה שאר לדיקים נוחא שרבינו למת כדו שזוכך גופם דעפר לקום כת"ה בגוף ונפש מוכיחין לקבל אותו שכך אדחתי אלא אף באותו וקן פגעם מרד"ל ודאיתו וקן לוכח טעמא כדו שזוכך נוטו כעפר לקום כת"ה כי כבר נודרך ע"י כבשן האש ולמה מת ו"כ מוכרח לפי זה דלית תקויות המתים ולית דין ולית דיון דאי איכא ת"ס וכל המתים שמתו כדו להודרך גופם כשטל ת"ס א"כ למה גם באותו וקן פגעם מרד"ל כיון דאיתו לזיק לוכך

ומעתה יתבאר מאמר הנו"ל וזה עשו את הככורה שכחה עמה ת"ס והוא שכבר כתבו לעיל ג"כ דעעם מיתת הזדק נ"כ כת' משום לכפר על הדור כמו הקרבנות דמס מוכאל למעלה עומד ומקריב נפשותיהם של הדיקים כעטר לכפר וגם לטעם זה און מן הראוי שיעת אברהם דהא רטול זדק אחר לכפר על הדור אינו אלא כשאינו מוכיחם אכל אברהם מוכיח גדול הים כנו"ל ו"כ מה"ט גושים ג"כ בוס עבודת הקרבנות כי הוא היה סובר דעעם מיתת הזדק ג"כ לכפר על הדור במקום קרבן ולגבו אברהם לא שייך זה דהוא הים מוכיחם אלא דאי דאין בעבודה ממש ולית קרבנות לא למעלה ולא למטק והו דקאמר ויכו עשו את הככורה ומס טום עמם ת"ס דמת"כ דאי טעם המתה לכפר על הדור וכתקום קרבן קאי ומנכאל עומד ומקריב א"כ למה מת אברהם דלא שייך בו טעם זה כיון שהוא הים מוכיח אלא ע"כ מליבא קרבנות למעלה ו"כ שאין כחם למה למטק

לשטתו לא שחך תשובה מעקרה ולוח חכפ א"ל תכרה
 את כבורתך לי שאתה מורה בעלמך שאינה ראויה לך
 והסכים עשו עמו בזה וא"ל דהנה אינני הולך למות
 ואין ת"ה א"כ ממילא למה זה לי בכורה הא וראו
 שכיון שנר"ח טוב אינו חחר ונראה ומעתה נכון מאמרם
 ו"ל הני' שבוה עמה ת"ה רכיון שבוה אותה מכח דס"ל
 רכיון שנרחה טוב אינו חחר ונראה ש"מ ראות ליה האי
 כללא אפי' בארם והייט משום דס"ל דאין ת"ה והא
 שפיר תליא ביה

ועפ"י תוניה לי קושיא עטמה שהקשו המס' ו"ל
 על אותה זיקת רבקה אמתו דאיך ולמה
 הסבילה לאחיו זיקה לילך בחכמה ולקבל הברכה
 מאביו ולא חששו תרווייהו לקח דאמרוין בגמ' שעמ
 המהפך בחררה ובא אחו' ונטלה הימני נקרה רשע
 ובשלמא להאי' טיחא דהוי בחררה של הפקר שלא ימלא
 כמותה דמתיר אבל אליבא דרס"י דס"ל דאין ז"ש גאמר
 אפי' בחררה ולא שכיחא מאי איבא למעמר אמנס עפ"ד
 גיחא ולק"מ רעשו נרחה מהכבור עפ"י דאין הגמור
 ושפיר זכה כה יעקב וזיון נרחה מהכבורה ויעקב
 הוא הכבור א"כ שפיר עבדי במה שלקח הברכות דהא
 יחזק כל מגמתו לכרך את הכבור וכמו שא"ל דאותה
 שעה נודעוה ואמר שמה שגיהו ח"ו כדרכו של עולם
 וכששמע שהוא נעשה כבוד חכפ הקיס וואמר גם כרוך
 והוא וכבר כתבי הפוסקים ו"ל דהא דאמרוין עני
 אמהפך בחררה' הויה איבא דלא אכפת ליה למוכר
 וחספ בשניהם אבל כשהמכר חספ כזה סקד דוקא
 ולא כחבורו או אין בו דין עני המהפך בחררה וה"כ
 לגבי יחזק הוא חספ כבוד וכיון דלפי האמת יעקב
 הוא הכבוד שפיר יוכל לכא בחכמה ולדמוה לרשיעא
 ומכ"ש לפ"ד הר"ז ו"ל דה"ט דהלבוסה בגדי עשו
 ליעקב שהם בגדי כהני' כדו שיכרבו כעניווי הכהונה
 וה"כ ממילא לא שכיחא תו הכרבות לעשו שכבר נרחה
 מהכהוב' אלא ליעקב ודירה טעל ולית פיה כלל דין עני
 המהפך בחררה

ועפ"י כל זה וכו' ויבחר רבקה עם כנה יעקב כי
 הוא אמרה לו חכפ יקום ויקבל הברכות
 ויעקב לא רצה באמרו אולי ימושיני אבי ונ' והבאתי
 עלי קללה ולא ברכה ותאמר לי אמו עלי קללתך בני
 ואז"ל שאמרה לו רבקה עלי להכנס ולהגיד לאביך
 שעשו רשע עכ"ל ואיבא למידק כי שמה אפי' רשע וען
 שאובה אהו וטיר כפיו אפי' מברכו ועוד שאפשר
 שבכלל הברכות שיברכו שחזור למטוב ומי הגיד לה
 אם הגידה לו שהוא רשע שאינו מברכו וע"ק דאיך
 חשש יעקב לשמה יקללנו אביו וכי לא ידע יחזק שנס
 יעקב איש זריק תמים וכי אם יודוך על הברכה חייב
 קללה וכי אית תחומין כמעניא ואין חשד אביו בזה ח"ו
 אמנס עפ"י כל האמו' א"ש ונתן כי יעקב חשש פן ואולי
 לא עלתה מכירת הכבור כהונ' או משום דהוי באונס או
 משום דהוי במכירה כטול מקח וכיון דאין קנינו כלום
 חזר הדין שאינו יכול לקדם לאחיו ככרטי' של אביו דהשת'
 הוא ממש כדון עני המהפך כחזר' לכא אחר ונטול ממנו
 שנקרה רשע חזר דקאמר והבאתי עלי ר"ל ותבאתי על
 עצמי שאגרום לוקרה רשע לפט המקו' והכריכה בעלמ'
 תבאה באיפור ולא הויה ברכה ומכיון דנקרה ח"ו רשע
 גם אטו מקללו שיעבר על דברי תבמים ליה ותאמר

למטה מש"ק וזה עשו את הכורה וב"ת דעמס
 אמתיה לא תשס זה אלא עיקר טעמא הוא משום
 כדו להודיך הנוף בעפר כדי לקום בת"ה נוף ונשמה
 אלא שמהם מורכבין א"כ מס"ט נוסמ למה מת
 אברהם כיון שמוכך ועממי אלא ע"ב דנס ת"ה ליכא
 ומש"ס כיון הכורה ת"ה עמס ותשת' אותו וקן
 גרמס' ל' לכפור באינס מש"ס כיון שראש יעקב אפי' ה
 שהיה עומד ותכחש בקרבנו' חכפ אמר לו מברה בוס
 את כבודך דאין לך נשק בהם ואני זכאי בהם שאני
 מלמען כן מלמען ולי נאה לעבוד

ואן באמר באופן אחר דאיך תליא משום שכיון הכבו'
 וכל לכפור נ"כ בת"ה ובהקדים מש"ל במדרש
 רבה כפ"ו ח"ל מה ראה יעקב חבוטו ע"ה שנתן כפאו
 על הכורה מפני שהעבודה היתה בכבורה אמר
 רשע זה עמר ומקרב ע"ב ולכאו' קשם דיהי רעגשיו
 רשע ואינו ראה לעבודה מ"ג אפטר שיחזר כחאו'
 זכנו שמיא לר"ל שאמרו שמיא חזר בתשובה ונוד
 דאיהו דאיהו נוסיה איט ראו מ"מ איך הפקיעם
 מדרעו אחיו ט' אולי ויהי לו זרע מעליל ולחיה
 שפיר קניסה ולא לבטו דסכו ק"ל דבקנס' לחיה קניסן
 ולא לבטו אחיו ולמה ולאם זאת מתחת ידי כחור
 שכלתת אמנס נלע"ד לישב ובהקדים מה דאמרוין
 דמת' ע"ב' שיעדי וס"ך פלונתא דרבר' ויחזן דרב סבר
 רבעלי יחיס אינס מתיא נה"י סבר רב"ה נדחיס ואמרו'
 בגמ' דה"ד איבא דלא רחמי' בדיס אבל איבא דחסיס
 סדיס אפי' רב מדיה דאיט חזר ונראה ואמרוין תו חס
 דאיבא דאחיו רחמי' נמור אפי' וולדו לא וקרבו כיון
 דמכת קדושה דחייס קא אחי ע"ש בגמ' ובתו' באורך
 ונקיים עוד מה שחזק הרב רת ורין בפ' ויקרה כענין
 ישראל שדמו מאתרו ה' ועבדו ע"ה דהאיך תחזין
 ונראים עוד אל' ה' והא קו' ל' מי שנראה ונראה אין חזר
 ונראה והי' הרב ו"ל בודאי דאס ישראל היו עע"ה
 כחזיר דחזו עצמן בדיס דלאו דאין להם תקנס עוד ח"ו
 ואפי' כתיבס אחרתס אינס רחמיס ליקרב לפנו ה' לקבל
 אחרתו כיון דכתיבס מכת קדושה דחייס אלא דל' דלא
 עבדו כי חס כשונג או באונס דלא הוו דחייס את עצמן
 בדיס עכ"ל ואמרוין נ"כ כפקחוס דחיוו מעקרו הוי
 דחיו אמנס הרב עיר דוד תי' כסס הרא"ש ו"ל דשאיני
 בקמה דלמיתה אול' מש"ה חס נדחית חיינה חזרת ונר'
 ואין למדין ממנה לאדם שהוא קס בת"ה ויש לו עדיפות
 שחזר ונר' אליבא דכ"ע עכ"ל

והנה עפ"י האמור נחה שקנה חקירתו כי הגה
 ידוע רעשו הרשע דחוי מעקרו הוא וכמו
 שא"ל מן המעשים הם כפרדים זה לרשעו חה לתומי
 ומלבד שהוא דחוי מעקרה אלא גם באותו יום עבר
 כמה עבדות וכפר בעיקר ואין דחוי בדיס גדול מזה
 ואינו ראו לעבוד עוד בכהונה דמן הקרבנות עצמן
 אינו למדין דהיבא דחייס כדיום טוב אינו חזר ונראה
 ואף תלמודו בן כיון דמכת קדושה דחיויה קא אהו וגם
 ד' הרא"ש ו"ל לגבי דחיה לא שחך כיון דאיכו בעצמו
 כפר בת"ה ולחיה אדם וכהמה שוין א"כ לגבי דחיה
 לויבא לתקן תי' הרא"ש ו"ל דאדם שאינו דקס בת"ה שפיר
 חזר ונראה כיון דאיט כופר בת"ה מש"ה כשמע
 ועקב לעשו שכפר בת"ה א"כ הוא הורה בעצמו
 שמיא בבחמה וכו' שנרחה טוב אינו חחר ונראה וז"כ

כן נדח ונשא קמל'ן ודיל קרי כי דב ועוד ולמה נלמ
 אחר גילה ועוד דמסמע לנחין בן זרין הוא כ' טלות
 לארץ רשע בן זרין שאין בו אלא טלה אהא והא ליהא
 כי במקום טלה רביעה ואב נטון כ' מאי דכתיב והאקב
 וזחא את עשו כי טר כסו ורכה אולכת את יעקב
 דכשלמה רכה נחא שהכורה כרשעה של עשו
 ובכרקותו של יעקב אלא וזחא דניא ולא הים מכור
 כרשעה ומרמא כסו אכה טור מעשרין את סמלת
 מ' מיעקב נ' כ' אש תס ושר ותיס לו לאחוב את
 שניהם

אמנם יוכן עפ' מה ששמעתי פי' ותעם נכח
 על פסוק בן ח' ישמח אב וכן כסיל יתנת
 אמו דמ' ש שמחה לוח ותונם לוח או שמחה לשמחה או
 להשך לשמחה והביא משל על זה למלך סגור על עבדיו
 אחר אהו במדינה דיקא שכלל וס וימא טולס לוח
 השוק למכור ולישא וליתן וכל מי שאיש בה יתחייב ראש
 למלך אבל על מדינת אחרת לא טווה שלא נר אלא על
 בני הברך של ולא על בני הכפר ואחד מבני סמינינה
 בה וסרוח מאר טראי לאיש כוח ראו לשמח מאר
 שמחה אהת שקיים מאמר המלך ופרה את ראש מלכות
 ושמחה שנית שהרוח הרכה ככראו סס ואס בה ולא
 סרוח ע' פ' יום לו לשמח שמחה אהת סטול ממות
 דאס לא היה בה היה מתחייב ראש למלך וא' כ' אב' ג'
 שלא סרוח רי לו אבל סס בה אחר מבני הכפר והספיד
 כמה יש לו לראש ולא רי שלא היה לו לפא שאיש כסל
 הנורה אלא גם הספיד אבל סס סרוח און כוח אלא
 שמחה אהת והנמאל כוח ויזב כי שאש מלוח על
 ס' ד' ולכך ישמח אב אבל בן כסיל תונת אמו ודיקא
 שאינה מלכות והספידה לא בן האב אב' ג' סקולר בן
 כסיל מ' מ' יס לו לשמח שקיים מאמרו ויכל ומס סרוח
 לעשות כהי' כבשו דתמנח למה לוס וא' כ' מס' ט'
 נוסים רכבה אורכת את יעקב ולא עשו דיעקב סא
 מיהא שמחה אהת כורה אוכתה לכן זרין אבל כעשו
 קנה סא לה שאינה מלכות על ס' ד' אבל יזחא
 מהי דהוס אורב את יעקב מ' מ' אש כעניו סאס
 כעשו שזרדק במטת אפי' על דבר קל ונמלא עי'
 רוח וזחא סרכס שקיים טווות אלא גם סרוח מאר
 כספודי רוח סהא חון מרדך הטוב שלפי
 העובע הקליטה קדמה לפרי וכל כבור שוטח סס
 חסיד סרכס כעניו אכיו מ' ס' סוסף אהכה על
 אהכתי של יעקב

והשתא מכואר שפור מאמרו וחיט דקאמר
 גיל ויגיל אמי נדח גילה אחר גילה כשהא
 זרין בן זרין דהו ככן סכרן שקיים מאמרו של מלך
 והרוח ג' כ' הרכה אבל לא בן כשאינו זרין בן זרין
 אלא רשע בן זרין דלא יש לו אלא גילה ס' עכ' פ' מאר
 עלמו שקיים מאמרו של מלך ולא עבר על טויו לא בן
 האשה שאין לס שמחה כלל כיון שאינה מלכות חסו
 סקיים בני אס ח' לכך ישמח לבי גם אמי ואיכה חרפי
 דבר שאזנרת זאת סהא דמלכר שמחת אפיך שיש לו
 שמחה על שמחה אלא גם אמי יש לו שמחה עכ' פ'
 סטולר לי בן זרין ותי' אהא אככה חרפי דבר כחאמרס
 לו למס גסאפי מאר דאין האשה מלכות על ס' ד' לא
 בן כ' מ' כחפך נהולר בן פרוץ דאו און מעבה ומלה
 כ' אפי' לסאי חרפי סוס דבר כחאמרס לו דאשה איש
 סהא

לו אמו עלו להכנס ולהגיד לארץ עשאו רשע ודחו
 מעיקרו ודחה את עלמו כורס וכיון שירע אכך שהוא
 דשע ונרחה מהככורה וא' כ' ממולא אהס הככור ולך
 דאו לכרך הו חסנו של אכך וכיון דחפנו לכרך את
 הככור הו כחפן המוגר כוח שקיס דלת כוח דין
 המהפך כחררה וספור הוכל לקודמו וכוון סא' ל' אמו בן
 חכף הלך כריות והכוח לאכו ויאמר לו
 יזחא מה זה מוהרת למטא בני ויאמר כי
 הקרה ה' אלהך לפני ואמרו כמרש רכה כשאמר
 לו יזחא מה זה מוהרת למטא בני ענה יעקב וא' ל' אס
 ליוונך המטא לך המקום שא' הקרה נא לפני למאלך
 לב' ט' ע' כ' והקראי מבואר כוח דמה ענין ויונו לכחן
 ומה הוא הק' ו' חוה ועוד יש לתמוס כמה סדרשו ז' ל'
 סא' ל' סלח תאכיליני מן האכלית ולא מן הגול שארך
 מושר כעשו הכשר ואיך כעניו וחקק על חבר שאינו
 זולא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו ואף על המלח הארץ
 לטואלו ויהא שמח בו ואומר כמה בני מרדק במטת
 אמנס לב' ד' שוכן זה עפ' ו מה שפסקו כ' הפוסקי'
 ז' ל' רהא דסמבון אחוקה סינו במקום וליכא לברורי
 אכל במקום שכול להזכרר לא סמבון עוד כתב סרו'
 ז' ל' דאכא דולר ריעותא כחוקה לא סמבון עלה ועוד
 ודוע דהן בקדשו לא ואמון דכל עוד שאדם חו יש עליו
 אחריות מילה ר' וכן סתנא אומר אל תאמון בעלמך
 עוד נקיים מסו' ל' על פסוק כל כבילס וטרפה לא
 ויאלו סכסוס דמקשה בנמ' סכסוס לא ויאלו אבל
 ישראל ויאלו ומסני כהיום אלטרוכא לוח דמה דתימא
 דכיון דאשתרי מליקה לבויהו והוה ס' ד' דגס סרי להו
 לאבל כסר בלא שמוע קמל'ן ונקיים עוד דאוכא מ' ד'
 דגול הג' סרי ונקיים עוד מ' ס' סרו' כחולין דהא דקי' ג'
 דאין סקב' ס' מכיא תקלה אפי' ע' ו' כהמתן של זרקים
 זמני דוקא כמורי דאכילה ונקיים עוד מ' ס' כמ'
 ארשכ' ג' אמי התיי משמש את אכא כל ימי ולא שמשתי
 יאורו אחר ממלה מה שמש עשו לאכו סהיה משמש
 יאורו ככדי מלכות ע' כ' ועפ' ו' א' ס' כי כדא שיה
 עשו מוחוק כעניו שכשר אכן לא אפשר ליה למתך
 על החוקה במקום דאפשר לברר דהייט ע' ו' ס' וטונו
 דהאו טוב לא וכאלט דהוס זקור מאר ככבודו ורטנו של
 אפי' ו' ל' דיהה כמו סובל לברר ומה סלוחו על
 דגול משוס סלח וקמך לו דגול הג' סרי וס על הנכלו'
 סושו סלח יהוס סבור כס' ד' דמקשה רכיון דהאמרס
 מליקה ל' סוהו גם שאינה לא כעני לשוס כסר וכיון
 שסביא חכף ומרד סרי אומרמס חוקה זו וא' כ' יס ססק
 שמח סביא מהנו' לוח סאיפ לו כי הקרה ה' אלהך
 לפני דק' ו' סרכר דומה אס על ויוונך המטא לך דבר
 סנתן אגב' י' אהכן סהיית נכסל כספתה לו עמולת
 זכויא אס' המטא לך חכ' ה' דבר סנתן א' כ' כ' ס'
 למאלך שערך הכלל שאין חקב' ה' מכיא תקלה ע' ו'
 זרקים סא דקא כעניו אכילה וא' כ' דהי סלח ימטא
 למאלך אלא דבר סנתן מכלי סוס נטרד ספור
 כלל ועיקר

א' נ' דס' ק' אס ליוונך המטא דבר סנתן ויבן סרוח
 מבוטס כלאן אכילה כרכתיב את הלחא אשר
 הוא אוכל למאלך ממש לב' ט'
ומעתה אשא עיני אל סתח סשער סהא אמר גיל
 ויגיל אמי נדח גילה אחר גילה כשהא
 זרין בן זרין דהו ככן סכרן שקיים מאמרו של מלך
 והרוח ג' כ' הרכה אבל לא בן כשאינו זרין בן זרין
 אלא רשע בן זרין דלא יש לו אלא גילה ס' עכ' פ' מאר
 עלמו שקיים מאמרו של מלך ולא עבר על טויו לא בן
 האשה שאין לס שמחה כלל כיון שאינה מלכות חסו
 סקיים בני אס ח' לכך ישמח לבי גם אמי ואיכה חרפי
 דבר שאזנרת זאת סהא דמלכר שמחת אפיך שיש לו
 שמחה על שמחה אלא גם אמי יש לו שמחה עכ' פ'
 סטולר לי בן זרין ותי' אהא אככה חרפי דבר כחאמרס
 לו למס גסאפי מאר דאין האשה מלכות על ס' ד' לא
 בן כ' מ' כחפך נהולר בן פרוץ דאו און מעבה ומלה
 כ' אפי' לסאי חרפי סוס דבר כחאמרס לו דאשה איש
 סהא

מלכות על פי י

פרשת ויציא

איתא

בגודל רבה ויחלוס והנה סולסום הבכש
 מלב לילה זה מוכח מוכח ארמם תעשה
 לו הלאש מניגה השממה אלו הקדנות שריון עולה
 לשמש והנה מלאכי אלהים אלו כהנים גדולים וכו'
 רבין פקדו לים כשני והנה סולסום וס' קינו מלב הרגה
 התלבו כהתחית הכר ע"ב אנו טרם חללה לבאר זה
 בבאה תחלה קראו וקדיון ח"ח ופגע במקום וכן ע"ס
 המלש והנה סולסום תו' וקן ועקב משנתו ויאמר אכן
 וס' ה' במקום הם האנכי לא העתו וירא ויאמר און
 וס' כ"א סת' אלהים ע"כ והנה כבד הראשונים ו"ל הקשו
 בום דרשו קאמר אכן וס' ה' במקום הם האנכי לא
 ודעו וס' אמרו ו"ל כגמ' שאמר ועקב אפשר שגברתי
 על מקו' שהתללו בו הטיחו ולא התפללתי והב דעמיה
 למגדד וכו' הר' שכתב ידע שום מקום מקדש אמנם
 כד' להבין זה למיכן אנו להקדים דברי ר"ל שאמרו
 שאברהם אבינו קדשו לחד המוריה לבבוס מנת
 שגדף את יצחק בנו ולכחו' הדבר קשם רסא קי"ל
 דאון ארש מקדש דבר שאנו שלו דסא כתיב קוס
 שהלך בארץ לארבה ולרמבה והוא לא הלך בו אס
 לארבה וקא' ואפי' את"ל דו' ו' לחלק ולא כעיון תרתי
 ובתלך לארבה סט' מ"מ און ספק שהלך אנו קונה
 אלא טרין פוקס וארי קי"ל דאון ככ"ח קונה בחוקה
 ואף ראובן מ"ד ואלא אברהם מכלל ככ"ח הוינו מעת
 שמתל אכל לפ' קדש לבן וכמ"ס הרמב"ן ו"ל וס' ב'
 בעת שאמר לו קוס התהלך בארץ עדון לא סיה ניעול
 ובזון דלה קנה בחוקה און הקדש הי' המורים שאנו
 שלו עדון אמנם יס' לישב כפשיטות עפ"י מ"ס
 הרמב"ם ו"ל כפ"ס מוס' עטרים והמגדד מפנה ו"ל
 וטרין ככ"ס דס' ט' שאון הנו קונה בחוקה שאס הנו
 קונה מתוך אלגטיוו הים מחויק ולכך תקנו. שלא
 ותקן והב"מ כ"ט שפאונה מן הנו והמוכר לנה לא
 סתכל רבתיים שהמתקן קוס ער' שהיא טער וכסף
 מאוס דקסם נח' אלוס ויערער לבטל סתקם עכ"ל
 ונה מתוך טעמאס אלו מתכרר דשפור קנס אברהם
 אבינו בחוקה אעפ"י שאון דיט כישראל סהרו לרבו
 הרב המגדד ו"ל רבשו הרין המגדד שהנו קנה בחוקה
 דמ' ש' מכסף דקעט אלא תקנה הוא שהקנו שאנו
 קונה בחוקה מאוס דמתוך אלמטיוו מחויק וס' כ'
 בזמן אברהם עדון לא נתקנה תקנה זו ואפי'
 לטעם הב"מ א"ש דבזון דקנס אברהם בחוקה מלת
 סתק"ס לא שחט אנו טעמנו דסרכ המגדד והכ"ס
 ד"ל ושפור קנה אברהם קנונמור בחוקה זו ומנה נבא
 לפארזו של הכהנים דיעקב אע"פ מעוקרית הוה
 סבור דאון כח בוד אברהם להקדש הר' המוריה
 בזה שערין לא וכה זו וכפסט לישניה והרמב"ם דנו
 אנו קונה בחוקה ואנו כי יקדש את סתו אמר
 החמאמכ טיש כרשוו אף כל כרשוו ומ"מ יהב
 דעתיים וללו סס מתון סככר התללו בו הטיחו והוא
 מקום טוכן שערוד להקדש קדושת עולם ולהט
 וכן ע"ס שגדף לא נתקדש ואון דון מקום מקדש
 סת' ל' שאפור טען ט' אכן משון שריתא כחלמס

המה תולט טעמנו איתא וילשו טעמנו שהמתנה אלו
 חקן ועקב משנתו חרשו ז"ל כמשנתו והוינו סחור
 בו מומס ששס ססר כחללה שאון כח בוד אברהם
 ע"פ ה' להקדשו מאוס דנו אנו קונס בחוקה ולא
 קנס אברהם את הארץ אכן כזון שנתאמת ויהאס
 שהמקום מקדש וטרו אלו החשודר כמשנתו והקדן
 להבין טעם הרמב"ם סכתב דנו אנו קונה בחוקה
 והוינו און מטעם המגדד און מטעם הכ"מ דסשתא
 לטעמא דידעו שפור ק"ס אברהם סא"ן בחוקה
 אעפ"י שרשו כנו חסל שפור להקדשו והוריקאמר
 לא דיעו שאנו העתו טעמא דנו אנו קונה
 בחוקה והוינו שפוק איעטו און טעם הרב
 המגדד און טעם הכ"מ כדורו לא וסכתי דשפור
 און מקדש ע"י אברהם שסתישור דחא שפור
 כרשוו לטעמא דידעו דהמגדד והכ"מ ו"ל אכל הדין
 סבור ס"כ כפסאס רלסן הרמב"ם ו"ל סתסס וככב
 דנו אנו קונה בחוקה מכלי טעמא ולכך יסמנו אכל
 ע' וסחלוס והבא דשחוי לטעמא שכתב סרכ המגדד
 והכ"מ ו"ל וסח' שאס און וס' כי אס' בנת אלהים לא
 כנו אברהם שקראו הר' ולא כולסן שקראו ארש דמנו
 מאמג דחא זה כדכר שאנו כרשוו ואנו יכול להקדשו
 אלא סת' אנו קראו וספור אנו קראו וס' יקדש
 את כהני קדש

ומעתה

אשר עשו למאמר הסוגת קדש
 וסלסו יהנה סולסום וכו' וס המוכח
 וכו' ובהקדש כחלמס ו"ל כמגדש כס' זו על פסוק
 ואלא ועקב מפאד שכבר י' אסר סבארס של שבעים
 שלא ועמרו עלו אכמתלך חלמד סככבנה לישס סככבנ
 לו וקנך ממלחתי מאוס שמתכבד ו' ודיות רב המא
 אמר מבארס של ככורה אמר שלא ועמד על עשו
 ויערער על הככורה ויאמר לו כך הית מרמס
 בו וסלס את ככרתי וממלחתי מאכר איתת ססיעה
 שח' השכבנה לו רבו כרסס אמר מבארס של ככרסות
 אמר שלא ועמד על עשו ויאמר לי כך הית מרמס
 כיוטטל הככרסות כמלחתי מאכר אותה יגיעה שגעה
 כי אנו ע"כ וס' הרב מתנות כהונה כון האמרה על
 קללתך כנו וארור כו שבעים ושללו דרשו סככב מלשון
 שבעה והגס וס' ליקרק כמאמר זה טובא חרש רמב"ל
 לכולהו אמריו לאסוקי קרא ממש מבעתיים לרדו איתו
 מלשון שבעה ושור כמאיו דק אמר וטעול הככרסות אן לו
 טוכן לכאורה וכו' כיווד של עשו לטעול ככרסות וכו'
 מעלילין חס שידל לחוד כהס ואפי' יתקן אבי"ס
 כעמנו און כיווד שכל לטעול מעיקב היתת איתס
 לעשו -

אמנם

לע"ד לכאור מאמר וס וסחא כחקדוס מה
 שראוי דבר מחודש פירסי רשט כתיב ס'
 חיו ארה על פסוק ה' אלהי השמים ואלה הארץ דמס
 שהפיר ה' ארץ לפו סכל נישאוי א"י סס מן השמים
 כענין שאמרו כס' ס' לפ' ואפי' מועד לישוכב הרב
 ורע סרך ככונת דפרי דס' ל' לרבו רכרו כס' ס' לפ'
 אנו אלא לבאוי א"י ע"ס ואלכ יס לתקנות רלסן
 ולא יעקב מאל' לפ' ל' כפסל טס' אשס סת דכשוו א"י
 חס ע"י כרו ואפי' סיס מעמד ל'ס והית לו לנתקן
 לעצות כנו סגשס אכיו עמו ססלת סלס לתחילת
 אסס נס חו' וסלת לו סלת עכסרו מל' יסחטו ללאת
 מל'

מחוי' לחדל וזע"נ דק"ל כיון דכפסל ליקח חשה עז
 לנחש מח"ו לה"ל הוית הוכח דלא אפשר בלא"ה אבל
 הכא אפשר לנשוא ולהטיל לו ע"י שלוח דבשלמא על
 דבקה לך מ"מ מאוס שהכירה חדעה סרוזה עשו להורגו
 מנ"ה אמרה לו קום ברח דתו פקוח נפש ואנב טויהת
 לו על הנשואין אבל וחקק שלא ידע מוס למח הסכס
 לשולחו ועוד מעולם הוא קשה עלו אז"ל בקדושין
 דאשור לק"ס חשה עז איראנה דהטו מורונת הלכה
 זו עם מ"ס"ל בת"ס' לפ' אם הוא זוננו כו"ר ויהיה
 מעלו בריותו אותה שאינה חנונה ועוד אפי' על
 רבקה קשה ג"כ דאין הסכומה ושלמה איתו מאי לח"ל
 דסכה היא כל זמן שיתקף קיום איתו הורגו כדכתיב
 וקרבו ימי אבל וכו' כהו"כ הו"כ ס"ס' אם ימיה עשו
 קודם ולחך דנשוא נמלו קבו וכו' ואת"ל שימות ולחך
 קודם אפי' דומלך עשו ואת"ל דעומד ברשע אם אינבר
 עליו ועקב וחרגנו ואע"ג דק"ל דאש' כספק סכנה
 סכנה המורה לרשות הוית דלוחה שעה ויהי ס'
 סכנה אבל לרשות המורה עכשוו מאוס ספק סכנה
 שעהוד זה לא מלונו ועוד דבשלמא אם יהיה ויהי הללם
 כהלכותו נוחא אבל הכא ערוך בס' סכנה דאש' דאפי'
 שה"ך ושלח להורגו וכמו שמיטו לרו"ל שאמרו שלח
 עשו לאלויו להורגו וא"כ אדריכה ויש יותר ס' סכנה
 כהלכותו עכשוו שלא כפנו אפיו וא"כ אין הנימוחה
 ללחח על כן נלע"ד דכל זה קשיא לבעל המידע על
 שטוח חלף ועקב מבאר שבע דאין הורשה ללחח מאי
 לח"ל ולא נוחא ליה לבעל המידע שהורשה ללחח מאוס
 כיון ליקח חשה רכון דכבר נגוד בת"ס' לפלוגי היה
 אפשר להכילה ע"י שלוח מנ"ה הוכרחו כל הני אמריהו
 להו"ט קרוי ממשעתי' ודיעו ליה מל' שבעה וכל אחי
 דא' לחרץ טעם הליכותו מאי לח"ל להו"ט עולה ע"י
 הדין דעומד ורשותה עשהו של ח"ו לרשות מלכות
 זכא ר"י ואמר מבארה של שבעה שלא ועמד עליו
 אכימלך ושבועתו ומתא' מעכב סמחת כמו ז' דורות
 ומנ"ה הוית לו ללחח עפ"י מחוי' דאמרינן כפ"ק דאשת
 דאין אומרים לאדך חטוא כשכ"ל שוכח סדר וכתבו
 חמו' שס' דאש' רבים א' וזמן לאדם חטוא כשכ"ל שוכו
 הרבים וא"כ גם כהא' אוכף הלל' רבים חכות לרבים
 שמתעבדים מלכונם לחרץ ו' דורות והרבה מות
 תלוות כדאין חמננו הרבים מהס' מנ"ה ספור וכל
 ועקב אע"ה ללחח מח"ו לח"ל דמאוס וכות הרבים
 זהל"ן שרי דאומרים לאדם חטוא כשכ"ל שוכו הרבים
 דב הוית אמר מבארה של כבורה שלא ועמד עליו יעשו
 וטול ממנו הכבורה ומלחח' מאכד אותה שטיגה
 כשכ"ע לו דס"ל לרב הוית דאוי מאוס שבעת אכימלך
 לא האיר כשכ"ל זה דאין זה ככלל מ"ס אומרים לאדם
 חטוא כשכ"ל שוכו הרבים כיון דעכשו לוכא עיון
 רבים ומאוס דלעמוד ויהי הללה חכות לרבים כיון ו'
 לא שבעתו שחטוא עכשוו מאוס שלעמוד ויהי וכות
 לרבים שיכיוו מנ"ה כח' לו' מבארה של כבורה ור"ל
 דכיון הוא נונת ספור ו"ל דאוי גרים לאדם חטוא כשכ"ל
 שוכה חכך והוא עפ"י מחוי' דאמרינן סה"ס דאש' קודם שיכא
 פת כחטור עם שאינה חזרו לו לרשות קודם שיכא
 לוי חטור סתילה ואמרינן סה"ס חו"ט חזרו לו לאתריה
 לא חזרו דאין אומרים לאדם חטוא כשכ"ל שוכה חכך
 וקש' אפי' חטא דאמרינן דרפי' קשר דיתא ליה לחבר
 ולוטל

לעשות איסורא קולא ולח' לעמוד ע"ה איסורא כה
 חוי' דאש' סה"ס חטור גרס לו אבל שיכא הל' עש
 חטור על דו אין אומרים לחטוא כשכ"ל שוכה חכך
 חוי' כאשור קל ויקדים עוד משו"ל דכל עלמט של יעקב
 שמתר נפשו על הכבורה מאוס שלא יהא רשע זה עומד
 ומקריב וכמה אזהרות ועונשים נאמרו כעבורת
 הקרבות ורובה כהו' לאו יהוה וס' מוס כמתחם ופכתח
 וכו' דאין שאין לך איסורא כוס עעומד רשע והו' מקריב
 ומלכ' שעבורתו פסולה אלא גם מתחב מתחם ויקריב
 עוד מ"ס' הרכ קול ויהיה דאש' סוס יושב' ויעקב
 ואינו כודת הוא עשו מתור את הסבעס כפנו כע"ה
 אכן מטוח שהלך טוב אינו וטל לפתך את הסכנות
 דהי' ק"ל דהכבע לאעילת סחור אין טחורן לו
 אלא כפנו עכ"ל למדע מרכי סרכ ו"ל פלס סוס
 ועקב אית האלף ח' הוא הוא גרס לעשו מתור שבעת
 חכא עשו ליה איסורא רכא לעמד ולשכ' כחונת
 שעובר כוס כמה לאין עזו שאוי רשע וסס' דאש'
 ספיר חמו' דוחף ליה לחבר ל' עכ"ה איסורא וטעם
 ולא יעבר' ע"ה איסורא רכא ואומרים לו חטא כשכ"ל
 שוכה חכך הוכח שהוא הגרס כדכתיב סחי' מנ"ס
 קאמר רב הוית שאי מבארה של ככרים שלא ועמד
 עשו על הכבורה חטור שטיגהו כפנו כע"ה ומתא'
 הוא הגרס לנעו לחטוא כאשורא רכא שעומד ורשות
 מנ"ה הוית מח"ו לח"ל יכבה"נ ספור חמו' איסורא ללחח
 חטוא כשכ"ל שוכה חכך וכל הג' כ"ט' סכנות
 ואמר מבארה של ככרות דאין חנו' לחטון למד' אלו
 כשכ"ל שוכה חכך אלא כשכ"ל ענמו וכמ' ש"ס' כמ'
 רלע"ט חטור ולא לאתריה שאוי וטל לעשות איסורא
 וטל כיו שלא וכל ליה איסורא רכא ונעמן כן סוס
 כיו דע שבעס שחך ולחך קריה גרונת יען שחש
 סכור את הקטן לפני גדול וכתב סרכ קול ויהי
 סולחך דכקה ועקב טלס אין לטובס וס' ל' דאין חט'
 לקבל הכרבות כיו אם סכור שרתי לעבר' עפ"ה
 סמקוס כעבורת הקרבות ולכן אל' קת' ב' גרונת
 אח' לקרבן פסח לחנו' כעבורת סכרבות ומנ"ס
 הלכותו בניי החצרות סה"ס עג"ה כסונס'
 ומח' אמר ולחח גם כיון ויהי רכוס חל' ג"כ בעטן
 חצרות שחר' על סמך ללחח חחר' לך כשהבין שח'
 סתכל את הכרבות החוק כעבורת הקרבות וע"ה
 היה דאין לקבל הכרבות חצ"ה גם כיון ויהי עכ"ל
 חטוא מדיחו דכרבות פלוות כככונם וכל כומת
 ולחך לכיך את קכור' סרתי לעטרס וא"כ חס' אפי'
 ערקה סתרה לשטיגהו וחתור' סעטרס לו ח"ג מטלח
 כל הכרבות וחור' עליו וחקייטו בו דאין כרבותו של
 ולחך קורת כיו אם לכבור סרתי לעבורת סמקוס
 חדוע נ"כ דלמלא לא נתכך יעקב ח"ה לו לחוס
 בעה"ז אפי' רנע' ח"ד מכוון שכבר חלף סעולמות
 ועקב ועשו ולא נשאר לו לעקב אש' מתחם כע"ה
 חויתו קל' לרבה עז ג' ינו עוים טובים לך וטובס'
 לכיך עג"ה הכרבות ויהי לך קודם כעה ז' אהס' וסמך
 עם עשו חרעו דל"כ ואמר לך עשו פרת בלחור סוס
 דחמר רבי כרבות מבארה של כרבות שלא ועמד עליו
 עשו ויעודי על הכרבות וטעל הכרבות ומלח' סחי'
 מאכד אותה ועיס' שבעה חמו' וחתה סס'
 וס' מטלעלן סס' שאיס ויהי יעקב שלא לחור עשו
 ולוטל

ואתם ואתי' הם ועוד עליו מה מידו לעשות ועוד
אלה הלאן אמרת וממלא שאני מאחד אותם ויניעם
אנשים כי אתו ויחזקו מן הלאו לראות בשמל הכרבות
עלמין

אמנם עפ"י כל האמר יחושב כל זה האלמלא
לא יחשבוך הם עמו מתור לשבעתו
בשמו ותור לעבדים ואו ממלא וחולו כל הכרבות של
אחזק על הכבוד העמד ומצאת וחזור לזכות כהם
עמו ע"י הכבודה שלחן דממלא פקדו מיעבד כיון
דלית עובי עבדת הקרבות וא"כ ממלא שוכ א"ל
ליעבד שם מחיה בעמ"ו ויהי מוטל כרעב וכמלא
אחזק ועי"ו יש חשש שלא יכא ויגול או יגטב או
אסרת כפס כעבור עמיתו וא"כ כדלוי דזה דומה
למה לין זה שגזרו לו לרדות עם חזכס שהוא
אסור ק"ל כדי שלא לבא ליה אסור חמור ולחלל שבת
א"כ סתור ליעבד לזאת מהו שאיש אלה מ"ע בעלמלא
כדי שלא יכא אח"כ לריו אסורא רבה כ"כתיבנא חסו
דקאמר כמלא אתי מאחד כל ויניעה שניעה כי אתי
לעשות כחכמה ועשהה לי חסך בקרבות וכלבשת
בחדם כדי לסחוקני בכבוד כדי שאוכל לקבל הכרבות
אחס לי עור בעמ"ו להיות לי קיום מאס חלקת
העלמות ועבדו ועי"ו שלא אלך מא"ו ועשה עמו
הקדש לשבעת חמור כי בכבודה וככרבות וממלא
לרחק יניעט אתי ואני מש"ה וליא יעבד

ומעתה התבאר מאמר הנ"ל ויחלוט זה הככס
והמכח והקרבות ורבנן פתרי כסטי
וי יש להקדק טלמא רמו לו עכשו מעשה הקרבות
ומין תרם אמנם וכן בהקדש מ"ש הרב קול יהודם
דמ"ט שח"א מעשה הקרבות משום שהק"ה
הראש שכתו כמראה סאלס שב"י מעשו הורודם
לשכינם לרקיע ה"ה הקראי וכול שטירוש"ו וכו"ה ונכח
כנח ומכאל עומד ומקריב קרבות ככל ויש עכ"ל ולפי
הטעם א"ש ונכון דמנה יעבד בהאי פתרי. הנה ק"ו
שלא ירעד עליו עמו על הכבודה שלחן מפני שאלו
שלא כיון ואין בקיאות זו כלא ע"כ הראש לו הקב"ה
כמראה סאלס מעשה הקרבות לרמה דשיר עבד
בפדיון מלת אחיו הי"ש הכבודה והראיה שבזכותו
של יעקב וירם השכינה לרקיע ד' שבו המקדש
והמכח ומכאל עומד ומקריב ראש איתא דלאו שער
עבד כלדחם זו ואינה קטנה כלום אף ותכן שבזכותו
יחזיר השכינה לרקיע רביעי שבו הקרבות ביון האין
לו זכיות כהם ותוא כדו ח"ו על זה שמקריב קרבות
שלא כיון אלא דלוי ומה טעם ככדור דנסת רוח עשה
לולוי סה שזנע הקרבות מאותו רשע שלא יודם
עומד ומקריב והראיה שפרע לו מיה בגדר מרם
שירדה השכינה כעבורו לרקיע ד' שבו הקרבות
לחמרא דשיר עבד ואיך אמר שהראיה לו מ"ת שמוע
ג"כ מוכח דכיון וכחלכה קדש הכבודה מעשו ואין
עליו שם ערשד והוא בהקדש מ"ש ז"ל במד"ר בס'
אז מטל סמני"ו מקדש ומשמני הארץ זו משנה ותירוש זו
חלמתי ואנדה ע"כ ורואו להבין מן הכרית לר"ל לירוש
בין וניאה משום דקאי להו דלמה יעבד נתן נפשו על
הכרבות ומאי אהטו ליה מאחר שכבר כרר הוא לעמט
העמ"כ וא"כ כיון דהכרבות כולם הם הגאות עמ"ו
אם כולם נעשו ועוד דקאי ק"ל דשכר מותי כתיב

עלמא ליכא אף ויחזק מכרבו כיכר הנתע להנחת
עמ"ו לוח היכרותו ר"ל לומר זה מקרא ומשנה ותלמוד
וא"כ שוכ לא נשאר לעשו שום ערשד על הכרבות כיון
שלחמם בעבור החודש לזכות לה ועשו עלמא איכו חסך
כתורה וכמו שזכורו שהחזירה על בני עשו
והשמעאל ולא קבלוה באופן דכל הכרבות שברבו
אחזק ליעבד אינו בהנחת העמ"ו אלא הנאות
עמ"כ והשחא א"ש משום שראה הקב"ה ליעבד שסיה
ירא מענין הכרבות מעשו לוח הראה לו מ"ת כסטי
וא"כ ממלא לא תורא עבדו יעבד מעשו דהשח"ו לך
שפיר פתחון פה לו' דמאי דכתיב ויתן לך האלואס
מטל השמים ונ"ו חייבו מקדש ומשנה ותלמוד שעשו
עמ"ו אינו חסך בכרבות כאלו

או נאמר באופן אחר דמה שהראו ענין הקרבות
ומ"ת כסטי מר אמר תרה ומר אמר תרה ול"פ
ותרווייהו אהו לאחזקו כדו הכבודה שסאל עבדות
הקרבות ואין לזרים אתו כלום ואגב נהקדק כלשון
המירש שאמר מ"ש ארסה ויתלבו בתחזית ההר דל"ל
כרמו זה הול"ל בקדור זה סיני שקבלו התורה עליו

אמנם נלע"ד להקדים מ"ש בואר הקדוש על
פסוק ויתן שם ישראל נדר הסר דקאי על
וישראל סכא הוא ניהו יעבד אע"ה וה"ט שהעמיד
כתב הרב אסף קלמיהו המפורסם משום דאיתא בגירסא
דבשעת מ"ת נתקנאו האומות בני עמו והשתבצול
ואמרו מה ראו להתקרב יותר ופתח הקב"ה את פיהם
וא"ל הכיאו לי ספר ויחסינן אבכם שא"ל הכו לה' משפחתי'
עמוס ובישראל כתיב ויתלבו על משפחות לבית
אבותם ועוד מביאר במשנה דאין בודקין מהמזבח
ולמעלה וכן חלל פסול לעבודתו חיי דגם לכאונה
בענין יוחסין וא"כ כיון שנספלו האומות מלכלל תרם
משום דאין להם יחס מכ"ש דאינם כשמים לעבודת
הקרבות כיון דכולם בני זנונים ואפי' על ישראל נאמר
ותור הקרב וימת כ"ש ק"ו אה"ע

אמנם מטעם דרשם אחרת על פסוק ויתן שם
וישראל נדר ההר דקאי על כל ישר' כולם
שנעשו כולם או כנפס אחר ובאחריות אחת ונקדים עוד
מ"ש ז"ל במדרש והכיאו רש"י בפ' יתרו על פסוק
אנכי ה' אלהיך למה נאמר כלשון יחוד ויתן פ"פ
למשה לאמר' לי נתי ולא לקס ופתח סרס סנו' התנלות
זו אינה אלא חלוקת רמ"ד דיוחן סס ישראל דקאי על
ועבד דבוא כלשון יחוד או שפור מליגן למומר דלוישראל
כד א"ב דוכא ל"א קד"א להו א"ל כלשון רשם ולא כלשון
יחוד אבל למ"ד דיוחן סס ישראל על ישראל גופיהו כולם
קאמר ונקראו כל ישראל כלשון יחוד א"כ ליכא שום
התנלות כלל לישראל בענל' לו נתי ולא להם כיון
דמטנו לשון יחוד אף על הרשום ונקדים עוד מ"ש
בגמ' בפ"ט דשבת ויתלבו בתחזית ההר מלמד
שכפה עליוסם ההר כנונית וא"ל אה אתם מקבלו את
התורה מוטב ואם לאו שם תהא מיתתם אמר רב
אבימינו מכאן מדעבא רבה לאורויחא ופרש"י שאם בא
לפענעשם על שעברו יש להם לטעון שהם אנוסים ע"כ
ולכאז' קשה דלמה כפה עליוסם ההר כנונית דה"כ
אם וסרכו ואינם רוצים לקבל את דתו' או יכפה עליוסם
ההר ותרצי המע' ז"ל לפי שגלו ויודע לפשו שלאחר
קבלת התורה ועשו הענל ואין תרופת למכתם מס
עשה

עשה ברחמיו הרבים טרם למכה טן רפואה פרח
כמה עליונים חסדי כבוד שיחיה להם פ' ט' לו' אנוסים
ויהיו נודרים באונגן ולא כמורדן

ומעתה

ותאלף המאמר הדק איטכ והוא טו
והוא הקב"ה שיעקב אבינו
והנעטר שלא התקיים הכבוד ביד זרעו של עשו
למען על שככורה שנקחה אלה כדן קן מרד
האמת שהוא אנוס עשו כמכירתו או מאוס שיש בה
יותר מבעול מקח וכמו שמוטו לגמולק והמן שהם
זרעו של עשו וכו' לטעון על הככורה מש"ה חכך
תראו למעשה הקרבות והנה קולם זה קוטי שהיה
שאלו בעלמנו זעמנו בקוטי לתודיע לבני עשו וישמעאל
שבנו מזהמים אחריו וכישראל כתיב ותולדו על
משפחותם לבית אבותם ישראל כהן והם דאמין לקבל
אלו הקורה דוקא לא כן בני עשו וישמעאל דאין להם
ותאמין וכולם בני זנוטים ואינם ראויים לקבל תורה וא"כ
ממלא כ"ש שאנוס ראוים לקרבות דכעונן יחס עמו
וא"כ טוב לית לך לראו שלא יבואו בני עשו ויטלו הככור
מכבוד

וכרי

שלא תאמ' דיהו רמעלה גדולה כוח ליעקב
בעמדותיו כהר קוטי ומאוי דכתיב ויחן שם
ישראל עליו כחמה ולא על ישראל דלכללות ישראל לא
ואמר כלשון יתור ומעלותה הוא לידו אבל מכל
מקום נסוף מנה חרבה גדולה לבני דהשתא יש
להם מקום לטעות ולומר שלמשה טוה ולא להם
ולבו ויעבדו אלהים אחרים כהאוי טענה לזה
הראו לו קולם מולך ארצה דהיינו ותקכו בסחיות
ההר טופס עליהם ההר וה"ט שאני כופה
עליהם חסדי כנונות מאוס שגלה ויודע לפנה
רשף אחר קבלת התורה יעשו העגל וטרם מכה
רפואה כראוי להם כדי לטעון אנוסים דאל"ה נדך אני
לכלותם דאין להם טוב פ' פ' א"כ מש"ט כמו כתבתיו
לשון יתור אנכי ה' אלהיך כדו שהיה להם פ' פ' ג"כ לו'
למשה טוה ולא להם דהשתא יש מקום למשה ללמד
עליהם סניגוריוו לו' לו' טוה ולא להם

ובדרך

והנה מקום אחר לכאר מאמרם ז"ל
במדרש בס' תשא ח"ל נאה היה להם
לישראל לומר נעשה ונשמע כלום נאה להם לומר שיה
אלהיך ישראל עב"ל והמאמר הזה טוה ככרוביווי
ואומר דורשני ומאוי קאמר נאה היה להם לו' אלה
אלהיך ישראל והתמאה דמהובא תוהו לו' נאה היה
להם לעשות העגל ועוד דמלכד שאינו נאה אלא גם
זמכוער הו ואיסורא רכה ועוד מאוי קמל"ן דנאה להם
לו' נעשה ונשמע רפשיטא דנאה ויהא

אמנם

עפוי האמר ח"כ כמון חומר וה' קדנאה
להם לו' נעשה ונשמע כלשון רבים אף
שמן הראו לו' כלשון יתור אעשה ואשמע כיון שהו
כולם באחרות אחת כדכתי' ויחן שם ישראל אבל עכ"ז
דקדקו כלשונם ואמרו נעשה ונשמע משום דס"ל דלא
ואמר על הרכים כלשון יתור ומאוי דכתיב ויחן שם
ישראל הוא על ישראל כהן והשתא שפיר יש להם
פ' פ' כמעשה העגל שכהו כלשון יתור לו' שלמשה
טוה ולא להם אבל התמאה כלום נאה לומר אלה
אלהיך כלשון יתור ולשיטתם היה להם לו' אלה אלהיכם
ישראל וליכא עלטו סתתא עון כ"כ דהא וס' להם

פ' לו' למשה טוה ולא להם אבל השתא שחמרו
אלה אלהיך וס' כלשון יתור דס"ל דנס על הרכים
ואמר לשון יתור וא"כ התמאה אף עכזו חת העגל
דהשתא לא מנו למימר למשה טוה ולא להם טוה
שכתיב כלשון יתור הו לדודו שאר נאמר לשון יתור
על הרכים ועוד לפ"ו יתור היה נאה להם לו' אעשה
ואשמע כלשון יתור טוה שהו טולם באחרות אחת

ובמסילה

ס' וו ח"ל ושמע במקום ר"ש סתת
אשף עיני אל ההרים א' ההורים למאלס ולמשרביע
מאין יבא עזרי אלעזר סהלך להביא חת רבקה מה
כתיב בו ויקח העבד עשרה גמלים ואת לו' גמל אחת
ולא אמר אחד רוב"ל אמר שלם עמי קמון רב אלה
שעמר עשו ועטל חור ואמר מה אלא עטור עבד
מן כריו ח"ו לית אלא מעבד ככרי מן כריו אלא עבד
מעם ה' עושה שמות וארץ ע"כ וידבר תפוסה
קיום ויתר דבר זה דהיך עלה ח"ו על דעתי לו' מה
אנא מעבד ככרי מן כריו ועוד דמה נתקדש לו בקרבת
שעמו מעם ה' ומן לו' ודע כלל את

אמנם

ללעד לויטו ובהקדים מ"ש הרכי לו'
ואקני שהם שהביא משם לו' שמואל קל
יעקב מרדק שכל ומיו ויהו כדוק וכלעד ואלף לישב
כשלוש ונקדים עוד מאמרם ז"ל כגמ' דלפי חת ומחנה
לאו כזכותא תלוז מלקא אלא כמולא תלוז מלקא ואלף
לכאוי יש לקדקד דא"כ על חס טרת לקח סככות
טון דמולו מורה להיות כלעד ונראה לויטו זה ע"ג
דכתיב אהר דסליק לאו להראו עלמא ח"כ ז"ל ע"ג
מה שאז"ל דישאל למעלה מהמול וכתיב הרשף ה'
דה"ד לרכים אבל יתור לא דהא קו"ל בני חיי ומחנה
לא כזכותא תלוז מלקא אלא כמולא ולכאוי קשם עליו
מדיאמריין כגמ' נבי אכרסם שא"ל הקב"ה לא
מאלטננטות שלך אכרס אינו מולוד אכרסם מולד
ושניה המול כעטורו טוב ראוי להרשכ"ל בעלמנו
שכתב שמלך שאני דדיטו כרכים וסכיא ראיס מחוקקיה
ע"ש וא"כ ל"ק מאכרסם דנס אוהו הוה מלך קדיט
כרטיס ועל דשאני אכרסם דאע"ג דלא היה מלך
משנתנה המול כעטורו מאוס שהיה שותף להקב"ה
כמעשה בראשית ע"י מל' הכנסת אורחים שיהו עושה
חמוד ומכואר עוד ויתר במדרש שהקנהו סקב"ת
לאכרסם את השמים ואת הארץ והו טולם תחת רשותך
וא"כ פשיטא לגבי אכרסם דהיה שותף להקב"ה כמע'
בראשית לא שייך להיות תחת המול אלא אכרסם הוה
שולט על המול ועוד דה' הקו' דע"י זכות רב ותפלת
משנתנה המול וכבר יודע שכל מה שהיה עושה אכרסם
מלות ומע"ט הו בניו אחריו בן כדכתי' ע' ודעתנו
למען אשר יטה את בניו וכדאוי שיעקב כל מחותיו של
אכרסם ויתר ממנו שאמרו לו' בחור שכאבות ואיך
נס לגבי דידה הוא שותף במעשה בראשית ואיך
טכא השמים תחת ממשלתו ועפ"י וס' יבא המאמר
כמון חומר דכיון דאלה כממון רב ודדף בט' של עשו
ולקח הכל ממנו מזה נהכרר לו' שמולו תמק' יבוס כלעד
וכני חיי ומחנה לאו כזכותא תלוז מלקא אלא כמולא
תלוז מלקא ומולו מורה שהיה כדוק גלעד מש"ג
אמר אשף עיני אל ההורים ללו' חיי ואשף דלחם
טרם אבא בכרסם ואמני כמם ועגם ג' כד לקבל
הכרבות

אעתידין ליתרדב כדבתי כי ההיום ומושו ותי לוכא קדכותו וא"כ מאן יוכא עורי לבני עם בני עשו וישמעאל דאן שקוד יטענו געלום מענין החלוקה של העולמות לוח השוכ ואלמד עמך תעם ס' דהוה חזורה שהיתה אללו קמון דע"ו חזורה מתקומתם שמים וארץ וא"כ הוי כמגיל קומון של יום דקט של חובין מן הספקר כדכתב מחרס"ל ז"ל

פרשת וישלח

איתא בלשון קרי וישלח ו' ב' כחותה שעת

עמד ועקב אל"ה ה' כחותה לפני הקב"ה אמר לעמו רב"ע בכתב בתורה ושר' או שם חזון ואת בני לא השמעו ביום הלח' ואל' יבא רשע זה ואל' חזון איתו ואת בני ואת אמת באתר ס' ת' שאתה עתיד ליתן בחר קטני מן הקהל כל בכבש' מלך' הוללו מורו ע"כ הגם קדם חרבך במאמר הל' נבא לבאר אל"ה קראו האמורים כ"כ פרשית ואת ח' חזרה יעקב מאר ויאר לו חזון את העם אשר קמו לפני מחטת ויאמר אם יבא עשו אל המנהג האמת והכחה ואת המנהג הכשאר לפלוטם וגו' הוללו כל מור חזון יאר עשו כי ירא אנכי אותו מן יבא והבני את' על בנים ואתה אמרת הטוב הטוב עמך ע"כ וראוי לשום לב בקראי אללו וסקוטו מבואר בהן קרא אמרו וירא יעקב ודרשו ז"ל דהתורה שמה יגרום החטא ואורח הכנותו שא"ל ושמרתך ככל אשר תלך ר"כ יוכי קא' ואת המנהג הכשאר לפלוטם דמטין לו זה דילמא אם גורם החטא ת' או אורח לגמרי הכנותו ויוכי קאמר וקום בלשון וראוי והנה רש"י ז"ל הורג' כום וכחב על כרחו כי אלחם עמו ואכתו לע"ד לא יטב ככל הטרך דאפי' ולחם עמו אפטר ח' ובר עמלק וואבד הכל ועוד איתא למורק במה שקיים ואמר ואתה אמרת קטב אטיב עמך דמאוי כ"מ שא"ל כן כוון דהתורה גורם שארר הכנותו וכל עמנו של יעקב הוי ירא מזה שלא יגרום החטא ואורח הכנותו אמנם נלע"ד לתרם בדרך פשוטה דקראית בתריותה מתרבת קמיתתה והוי עפ"י מ"ש רש"י ז"ל הטוב בזכות הטוב בזכות אבותך עכ"ל וא"כ לפ"א אפי' אם יקטא ואלול אבותי דיעקב אכתו זכות אבותי ואת קיים וממילא לפחות גריות חזי הגורם מש"ס ויחז' את העם אשר איתו לשני מחנות ויאמר אם יבא עשו אל המנהג האמת והכחה משום שגורם החטא מ"מ ואת המנהג הכשאר לפלוטם כדאפי' שקרי אתה אמרת הטוב הטוב עמך בזכות וזכות אבותך וא"כ כוון דהתורה חזי שקע אכתו זכות אבותי לא שקע וכשכולם נוטל

אמנם

אכתו איתא למורק על דו"ל שאמר שה"ט וירא יעקב משום שלא יגרום החטא דאפי' אם יקטא מזה ככך כוון דהכנותו בכתם שהוי קי"ל ביון כח"מ כפי' דו"כ שכתב מור"ם ז"ל מי ששכר בית מחבורו והוה אוחבו ונעשה שוכחו און יכול להוציא מן הכית ואם אחר לוח מתחלה שאינו משכיר לו רק משום שאם אחרו ונעשה שוכחו וכול להוציא עכ"ל הוי מבואר לדיווח כל שלא התנה עמו כפי' אפי' נקיה שוכחו איתו וכול להוציא וא"כ אמאי דהתורה יעקב מן החטא כוון קלה התנה עמו כפי' להוציא ע"מ שקוח

אוחבו ח"כ לא יוכל הקב"ה לחזקו בו וספרתה לע"ד ליושב זה ובהקדום מ"ש פגע' וס' עמו אפטר וס' עמו ויכא חטא ליוז' וא"כ עבד לומר ג' כ' בהכנות יעקב שאמר לו הנה אנכי עמך דהוה כל זמן שאנכי עמך דאז לוכא חטא אונסמיתך ככל' אפי' חב' וכתב כפי' שהתנה עמו כהדיוח שכתבו' לאל"ה שלא להוציא דאז אם נעשה שוכחו דבול לחזקו כ"י

אמנם

אכתו קאפי' לוח להרא' ס' ל' כ"מ ע"כ אמר כתיב בשביל שלא יגרום החטא ואת ח' חזרה יעקב מאר ויאר לו חזון את העם אשר קמו לפני מחטת ויאמר אם יבא עשו אל המנהג האמת והכחה ואת המנהג הכשאר לפלוטם וגו' הוללו כל מור חזון יאר עשו כי ירא אנכי אותו מן יבא והבני את' על בנים ואתה אמרת הטוב הטוב עמך ע"כ וראוי לשום לב בקראי אללו וסקוטו מבואר בהן קרא אמרו וירא יעקב ודרשו ז"ל דהתורה שמה יגרום החטא ואורח הכנותו שא"ל ושמרתך ככל אשר תלך ר"כ יוכי קא' ואת המנהג הכשאר לפלוטם דמטין לו זה דילמא אם גורם החטא ת' או אורח לגמרי הכנותו ויוכי קאמר וקום בלשון וראוי והנה רש"י ז"ל הורג' כום וכחב על כרחו כי אלחם עמו ואכתו לע"ד לא יטב ככל הטרך דאפי' ולחם עמו אפטר ח' ובר עמלק וואבד הכל ועוד איתא למורק במה שקיים ואמר ואתה אמרת קטב אטיב עמך דמאוי כ"מ שא"ל כן כוון דהתורה גורם שארר הכנותו וכל עמנו של יעקב הוי ירא מזה שלא יגרום החטא ואורח הכנותו אמנם נלע"ד לתרם בדרך פשוטה דקראית בתריותה מתרבת קמיתתה והוי עפ"י מ"ש רש"י ז"ל הטוב בזכות הטוב בזכות אבותך עכ"ל וא"כ לפ"א אפי' אם יקטא ואלול אבותי דיעקב אכתו זכות אבותי ואת קיים וממילא לפחות גריות חזי הגורם מש"ס ויחז' את העם אשר איתו לשני מחנות ויאמר אם יבא עשו אל המנהג האמת והכחה משום שגורם החטא מ"מ ואת המנהג הכשאר לפלוטם כדאפי' שקרי אתה אמרת הטוב הטוב עמך בזכות וזכות אבותך וא"כ כוון דהתורה חזי שקע אכתו זכות אבותי לא שקע וכשכולם נוטל

קבל עליו פקדים ורבי יוסף ואמר שכל דבור דבור
 סוף משפטיהם איש על תנאי ואפי' קטן אינו חוזר
 בו ס' כל כס' מהדק ס' ל' רכל שקבל עליו אחריות ל"ט
 אחריות לשלום דעלמא ל"ט אחריות דעסקיה שנהפכו
 לשומרים לשלום קביל עליו ולא תוי אונס ולא שכוח
 דלך בקדשו לא יאמרו וכלל האחריות שקבל הקב"ה
 אבטתו ללחך הוא אפי' אם יתעל והיו שומרו שללו
 אפי' סבי קביל עליו

ובהקדמה

סלחו הגם מקום תפי לבאר אלה
 קראו האמורים בס' ואלא בהכרחם
 סתבטות הקב"ה ליעקב וכן אמר הגם תנבו עמך
 והמרתך בכל אשר תלך והאיכותך א הארמ' האת כי לא
 תעבד ער אשר אם עשתי את אשר דברתי לך ע"כ כי
 סך דואם דבמס' וכמס' כפלוס לדרתיה בהבטח'ו ולא
 תסטיק לו כמות אהמך והמרתך ככל אשר תלך דכיון
 דהמרתו ככל דרבי ממיל' איכא על מקומו בשלום ועד
 מנה מסיק כי לא אעובד כיון דשומרו טראי שאיני
 עוזבו תס' די אמריו והאיכותך אל הארמא ולמס' חזר
 ואמר ע' לא אעובד : אמנם עפ"י האמור פלגתא
 דתארי"ט מרנא ומסר"ס אשך ו"ל ובהקדים ער מ"ט
 בת"י מהר"י ארדי"ו ל"ח רכל שכתוב בשער וקבל
 עליו ס' יוסף אחריות הספינה מעת טסעה ממל
 ע' ער טעינה למל ס' לכ"ע חייב בכל האחריות שיהיה
 עליו ער טעינה לאותו נמל שקבל עליו ואין לו
 עמוד כמס' אופי אבעולם ללל עכ"ל ער בת' מהר"ס
 אלשך אס באותא תשי"ח ו"ל ואעפ"י שחזר ואמר אח"כ
 בשער ונאמר כיהתם שאלם ת"ו תארע שום תקל' בדרך
 שגראם שכל לכלול ויתר' מהאשמע מהאמור למעלה
 שיהא לרבות השוללים מתוך הספינה עצמה זה ת"ו
 רתא לא ימנע אס בך להוסף או כה לפ' אס כה להוסף
 שתלשון הראשון משמע אינו אלא שוללים מבחור ועתה
 כה להוסף בו הא דתנן כתוב בשער למעלה מנה
 תולגמנס מתתם רתכל הולך אחר התחתון הרי כתבו
 סתבטות דהיט חקא סוכא דת"ו לקיום כ' הלשונות
 שלא יהיו סתתרים וז"ל אכל הכא דאפשר לקוימם אפי'
 סוכא רב' סלשונות דחוקים זה מזה מקוימם אותם
 וכ"ט אכא דסמכיו סתודי דלאו אורחא הוא לסתור
 תריו עכ"ד וז"ל כ"ג כ"ד אפשר לפרש שלא יהיו סותרים
 זל"ו ואס באט' למיך שכל לפרש אינו כמשמע על
 שוללים ה'כפנים שאין בו מלה שמורה ע"ז ביחוד עכ"ל
 הגם מבאר מדבריו ו"ל שאס יש בו מלה יתרה שמורה
 על נס על השוללם מבטטס אפי' מהר"ס אלשך מורה
 דחייב ס' ר יוסף ככל האחריות אפי' על השוללים
 מבטטס דאולינן כתר לשון אחרון כון שהוא סותר כון
 להוסף בון לפרש וקדים ער מ"ט מהראנ"ס ו"ל
 דמשמע יעקב תנע' לתחום א"י בלתי ההכרח
 שסבטתו והאיכותך אל הארמא האת

אמנם

רס' ו"ל לא ס' ל הכי אלא דס' ל דע"ט
 ושבתו בשלום אל טת אפי' היונו מה
 שסבטתו והאיכותך אל הארמא האת הרי דס' ל לרש"י
 ו"ל דרש"י הטעם לז"י לא בלתי ההכרח אלא שרדך
 שחזר לבית אביו בשלום ומעתה עפ"י האמור אתו
 קראו כמנ' שומר והיט דקאמר והגם תנבו עמך
 והמרתך ככל אשר תלך וכי' שלא תאמר דשמא הלכתא
 עפ"י"ס אלשך ו"ל דס' ל דאחריות סתם שקבל עליו

ס' ר יוסף אינו לשוללים דמבחוץ אכל האחריות
 דהשומרים והיו לשוללים לא קביל עליוס דהם מלתא דלא
 שכיחא וז"ל לנבו דידך ג"כ אס יגרום החטא דאו
 השומרים והיו לשוללים לא קבילת עלך לזה תוי ואמר
 לך והאיכותך אל הארמא האת דהשתא תוי דומה עמס
 למס שמסק' מהר"י ארדי"ו ו"ל דאס כתוב בשער שקבל
 עליו אחריות הספינה מעת טסעה ממל ס' למל
 ס' לכ"ע חייב בכל האחריות שיהיה עליו ער טעינה
 בשלום לאותו נמל שקבל עליו ואין לו שום פטור כעולה
 אפי' לס' מהר"ס אלשך ו"ל וז"ל לכ"ע אפי' אחריות
 השומרים עצמן שיקוי נהפכו ל' לשוללים קבילת יגלי
 ועל' להחוייך אל הארמא האת בשלום וב' ת אכתי אית
 לך למר דשמא הלכתא במהר"י ו"ל דס' ל דמשמע
 לתחום א"י בלתי ההכרח ולא נשאר לך עלו אחריות
 אפי' לס' מהר"י ארדי"ו ו"ל דהא למל' ס' אמר והא
 ה'עינה למל ס' לזה תוי ואמר לך ג"כ בו לא אעובד
 ער אשר אס עשיתי אשר דברתי לך דאפי' אחר שחשוב
 להאדמס לא אעובד ונדון דידך עדיף מעדון מהר"י
 ארדי"ו ו"ל דומה עמס למ"ט מהר"ס אלשך ו"ל דאס
 יס לישא יתירם קאמ' שמע' עיטור ע"ו אולינן
 כתיביתו וז"ל אפי' האמרת' לך והאיכותך אל הארמא
 האת לאו למומרך דכיון שהגעת לתחום א"י בלתי
 האחריות כס' מהראנ"ס ו"ל אלא אפי' הגעת לתחום
 א"י לא בלתי השומרים והאחריות קוימת וכס'
 רס' ו"ל דהאי לישא יתירה וקורה שאמרת' לך כי
 לא אעובד לטפיו אתא וכס' מהר"ס אלשך
 ו"ל דרס' י

ומעתה

עפ"י כל האמור נבא לבאר קראו
 דקריין דעתיו כהו ויילא יעקב מאר
 ויאמר אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק ה' האומר
 אלי שוב לארצך ולמולדתך ואטיבה עמך דעלוי נח מעד
 תתי מעד עשו וכו' והאת אמרת הטב ה' עמך ע"כ
 והיט מכיון שראת עשו יוצא לקראתו אמר ס' מ דהר"ן
 הוא כמהר"ס אלשך ו"ל האחריות שקבל עליו ת"ו
 יוסף הוא דיקא מהשולל' דהוא מעלמא אכל השומרים
 שכתוך הספינה שיהיו נהפכים לשוללים זה לא קביל
 עליוס מ"ט ויורא יעקב מאר שמא יגרום החטא
 ויאמר דהר"ן כמהר"ס אלשך שיהיו השומרים לשוללים
 זה לא קביל עליוס ואו פתח פיו כחכמה ואמר מארות
 דעלמא מהו זה שולא עשו לקראתי עם כל המחנה
 הואת להלחם עמי והלא נדון דידי וההכרח דהאי
 אחריות שקבלת לי אפי' מהר"ס אלשך מורה כס'
 שהרי ס' האומר אלו שוב לארצך ולמולדתך וז"ל
 כדון דידי דומה ממש לנדון מהר"י ארדי"ו ו"ל דאס
 קבל עליו אחריות הספינה ממל למל אז לכ"ע
 מתייב ככל מיני האחריות ואין לו שום פטור כעולם
 ואפי' להשוללים מבטטס כעל' הספינה עכמה קביל
 עליוס וה"כ הכי אמרת לי שוב לארצך ולמולדתך דהוי
 ממל למל נס לא מטיח אמרת דמשמעני למל
 שלי דהיט תחום א"י בלתי האחריות אפי' לס' מהר"י
 ארדי"ו ו"ל דהא למל ס' אמר וכבר קטוע וז"ל יבא
 עשו לתחום א"י וילחם עמי דלא גליכא אחריות וכס'
 מהראנ"ס ו"ל דהא כמו ליתא דהא אחר שאמרת לי
 שוב לארצך סיוס ואמר לי ואטיבה עמך ולשון זה מורה
 ביחוד שאפי' שאכננס לתחום א"י עדין לא בלתי
 באחריות

קדוהו פרוצה לוכדן לחץ באיפור כ' אחיות ועמוד
עליו הו והגבול דעכשו מתחיים עליו חטא של כ'
אחיות ותינו אומרו וירח ועקב משום חטא ב' אחיות
וע"ה דלשון לו ירח חטא לון שהבגדו חטא מעשה
שול לוח אמר האנו לנעמא שנתורה משום שה'
חמרי אליו שוב לארץ וכיון שכן מעתה ומעכשו
על לי לירח חטא כ' אחיות ולא מקדש ונקדש עוד
מ"ה שם בחולון דעעם חנוכה ס"ל דכונה כן בזכרים
סון פנקבות משום דלכוב אותו בלשון זכר וכתיב בנו
לוי שבדוך אחיו דמשמע נקטת הילכך ענה כון
פזורים כון כנקבות ואמרינן שם דעעם חנוכה משום
דס"ל דחוששין לורג האב ולדבן דס"ל דאיע טהב
פזורים ס"ל דאין חוששין לורע האב ונקדש עוד מ"ה
פרכ ת"ח בשם פננח דוא דלאח ורחל אחיות מב' נשים
לכריות ומלך האם אין להם קרבה כי אם מזר האב
וק"ל כרפנן דפליגי אחינה דס"ל דאין חוששין לורע
האב ונמלא דאין כאן איפור כ' אחיות כלל עכ"ל
במלא לפי האמור ממנה נפסך כלכר יעקב כרשת עשו
פרשע דאם הלכתא כחנינה דאותו ואת בנו בזכרים
וכנקבות משום דחוששין לורע אב דניהו דנהג איפור
אותו ואת בנו כועקב ואינו וכול להורג כיום אחי
מ"ה נפל באחריות דעכשו יש כידו עון כ' אחיות כיון
דחשיו לורע אב חף שהם בלו מב' נשים וא"כ הוא
הורגו מאיפור זה שבידו ואם הלכת' כרכנן דאין חוששין
לורע האב דהשתא טוב אין טרו איפור ב' אחיות א"כ
נמנלא לא יש איפור אותו ואת בנו בהרנת יעקב
וכנו כיון דאינו טהב בזכרים חוה דקאמר רב"ע
פחלת כחורה אותו ואת בנו לא תשחטו פיוס א' וא"ב
למע"נ וגם עליו אחיות מעשו דאם ס"ל כחנינה
דחוששין לורע האב א"כ הרי חופסני כעון איפור כ'
אחיות וההרג אותו בעון זה וגם טובר כרכנן דאין
חוששין לורע האב א"כ לפ"ו אותו ואת בנו הוי
טאל בזכרים וכל להורגני עם בני כיון דאין איפור
אותו ואת בנו טהב בי"ח ס"ת שאתה עתיד לתן
ובי כתוב דבר אל בני ישראל מי יקרא בו מש"ה
סטלני מודי כי אתה אמרת היטב הטוב עמך כזכותך
ובזכות אבותיך וא"כ אע"ג שאין זכות ביד מ"ה זכות
לכות לא תמס ותחון זכות לכות

פרשת וישב

איתא כב"ר ס' זה ה"ל ישראל אהב את יוסף
ונ' חשנאו אותו רשכ"ל בשם ראבי"ע
לבו וראו מפעלות אלהים וכתיב בתורה הפך ים לטבחה
למים וישנאו אותו כדי שיקדע הים לפניהם ע"כ
וסנה קורם שנשים עבטו על מאמר זה הן קדם נסעו
ונלכס אלם קראו האמורים בס' זו ה"ת ויבא יוסף את
דבתם רעה אל אביהם וישראל אהב את יוסף מכל בנו
כי כן זקנים האלו ועשה לו בחובת פסים ויראו
אותו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו ולה
יפלו דברו לשלום ותלום ווסף תלום חספר לשאון ויוסיפו
עוד שנה אחת ויאמר סמענו נא החלום הוה אשר תלמנו
ונ' ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו ויוסיפו עוד
שנה אחת וכל מלמתינו וכל דבריו ופרס"י על רבה

לעה שהם מביא עליהם חתום עוד חספר לחמן
והאמר הנה השמש והירח ונ' משתחו' לו ויגיד כי חטא
חאמר מה החלום הזה אשר חלמת הבה נבא ונ' ע"כ
וחנה בחמת רבו הדקדוקים כאלה קראו ויקראם
אנו אנדר חדא כמאלי דקאמר ויבא יוסף את דבתם רעה
אל אביהם דהול"ל ווספר ווסף לאביו את דבתם רעה
ועוד כמאלי דקאמר ויראו אותו אחי כי אותו אהב
אביהם וישנאו אותו רמה עשה ומה לו לעשות ועוד
איך הוחר לשכנו יה לשנאו את אחיהם ולעצור על לאו
מפורש לא השנא את אחיו בלכך ועוד שהטיו העקר
וחספרו את הטפל וכך הול"ל ויראו אחיו כי הוה דבתם
רעה וישנאו אותו משום שהוה עליהם ש"ר ועוד מה
זו המוהא אם הראו לו מן השמים שיתלך עליהם ביהו
ככשו דרחמנא ל"ל וביותר הקפידה מנאם מקום לנות
על דברו דס"ו ל' שכת' על דבריו שהיה מביא דבת
רעה עליהם והלא כבר נאמר סו הוא עיקר שאתם
ולמה נתחדש להם עכשו שגאה בוחר והאיש שאתם
על שאתו

אמנם

נלע"ד ליושב הכל כקנה אחד והוא עפ"י
מה שזרוע חקירת הרכ הגדול בספר
הבהיר פ"ד ו"ל אם מעת שנימול אברהם ונכנס בבית
אם יצא מכלל ככ"ח לנמרו אפי' להקל חזעו כוסראל
גמור הו נימא ללא יצא בו אם להחמיר דוקא ולא
להקל עוד מ"ת ולתב שזו מחלוקת קדומה בין הרמב"ן
ז"ל והרא"ם ז"ל דלהרמב"ן דיע כוסראל נמול
וכנסיס לא יתחשב ואלא אפילו להקל ולהרא"ם לא
יצא בו אם להחמיר דוקא ולא להקל עי"ע בחולך
זקנים וכתב דכפלוגתא זו אלוו השכנים ויוסף
כי יוסף ס"ל דשפיר יש בדם עון איפור מפרבסת
דמפרבסת לא שראי אלא לישראל דבשחיטה תליא וכוון
דשחט בה רוב שנים ונאם נורו איפור אבר מן הדא
אכל כ"י דבמיתה תליא מלקא כל עוד שאי מפרבסת
לא יצא מודי איפור אבר מן הדא וזהו דין בני"ח
להם והשכנים ס"ל דדין ישראל גמור יש להם וכוון
דשחט בה רוב כ' שרי חף שערין מפרבסת וכן באומרו
חולין עיטיהם בכנות הארץ ס"ל ליוסף דדין בני"ח יש
להם וקי"ל בככ"ח בע"ה ודין א' ופשי' קרוב עוד
יודע מה שתי' בעד יעקב שנשא ב' אחיות משום
שעפ"י הרכ"ל נשאה וכתב הרכ תנא דדין והמחידע
טעם זה לבעלם הוא לרקת השכנים וחסדו סבנו יש
עדות לישראל שלא נשאה באפור ובאמורים ז"ל וכל
סטשא חשה שאינה הגונה לו היין ליה בניס שאלם
מהוגטם עוד יודע ח' מהרש"י ז"ל משום דגוילין
ונשאהם דהו"ל בקטן טגולר דמי ונשאה אפי' אחיות ובהלוי
שתי' זה לא יצא חלא אם נאמר דדין ישראל אכל אם
כאמר דדין בני"ח להם מה שיוך לנאדם עוד פלג
הרב הגובר דלשיטה זו דדין בני ישראל יש להם א"כ אין
חטא כמה שבה האובן על כלתה דמוקמי' דיה
טשא חרם חטאת אביו וה"ה פולגט אביו אכל אם
קורת כ"ל יש להם יש חסד על ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר'
א"כ סבבר קנאה ויעקב בביאס ונקדש עוד מ"ה
שפתיב בס' חנת רבי אליהו רבשכול' שפשא יעקב את
רחל באיפור נלכר יוסף שהוה כל' מאיפור כ' אחיות
וכתב מהר"י ט"י ר' לבט נח דכעולת' חלוא מלקא
מ"ה ש' להם קדמתה ויאלהא בטאלס וסוף רחל באיפור

ב' תחית שלקחם לח"כ אבל אי אמרין דין ושראל
 גשד ים להם א"כ רחל קרמו קדושים ללאה שכבר
 מתקדשה בשכר העבודה רבישראל בקדושתן תלוי מלחא
 עור אמרין ב"כ במעשה דארוחוס מלכא דאמר
 עאלו דרש מקרב אחך רבנן

ועפ"י

כל אלו ההקדמות קום קרן להט קדאי
 שהכאט ואפי כמין אמר והיינו דקאמר
 חכא יוסף את רבחס רעה אל תביהם דאית שהרבה
 פקדיא טונעת בכבוד תביהם ממש רביון דמסאיד בהו
 שאינם הנוטים א"כ טלף הלך לו תי' דעפ"י הדבר נשאל
 דאם הוא עפ"י דבר אדך ולא ממט ה"ו כיום שאינם
 הנוטים וגם לשיעוריה דיש עליהם עון כמם שאובלן
 מפרכסת א"כ ש"מ דס"ל דין כנ"ח וש להם דלוישראל
 שרי מפרכסת ומכיון דתפס דין כנ"ח וש להם תו
 לוכא לתרוי בער יעקב כמם שגאח ב' אחות שגורס
 ובשאל ור"כ מת"נ הדכה טונעת באביו ואעפ"י כן וישר'
 אהב את יוסף מכל בנו משום כי כן וקוים הוא לו כר
 חכום הוא לים וודיע שפור לתרץ בער אחיו תי' אחר
 מם שתי' הרמב"ן ז"ל טי האבות קיומי המלות
 בארץ כי הם משפט אלהי הארץ והוא נשאל כח"ל
 ודאי אחיו אחיו ט אחיו אהב תביהם וארובה מן
 הרואי לשינוי רנ' ה"כ פ"ה שוכאן ותי' מנייהו סמנור
 במכורו ותי' חלף דרואי מרחב אחיו ש"מ דהכריע
 הלכה כמותו שלא ילאו מכלל כנ"ח וכדין כנ"ח קי"ל
 בע"ה ואפי' קרוב וא"כ מזה נתקמתה הרבה עליהם
 במם שהיו אוכלין מפרכסת שלא כדין רבנ"ח אקורה
 המפרכסת מש"ה חשנאו אחיו וחקלוס יוסף חלוס חנר
 לאתיו ואמרן לו המלך תמלך עליו ואדך יתכן זה
 והא כפי סברתך שאתה תופס דין כנ"ח וש לו
 א"כ לפי זה רחל הוא שגאח באקור שכבר קדם
 יעקב ללאה בביתא קודם רחל וא"כ הוא שכל
 מאקור ב' אחות ואדך אפשר שתביהם מלך והא
 מקרב אחך בעינן וליכא חהו דקאמר וויקטו עור
 שנה אחיו על חלמיתו ועל רביוו שהביא את הרבה
 עלוהם דהיו תרתי-דתרין וממ"ח"ו סקר משתעי
 דאם החלוס אחת שביא רואי למלכה א"כ בהכרת
 לפ"ו שרין ישראל גמור וש להם וכבר קרמו קדושו
 רחל ולאה היא שגאח באקור וא"כ אדך לפ"ו מטא
 עלוהם דכה רעה כמה שהיו אוכלין מפרכסת הוא
 בושראל קי"ל דשרי ואם הרבר אחת א"כ לא אפי' שיגורו
 לו בחלוס שהוא יהיה מלך ומה שלא נער ט אחיו
 מאתה שעה משום דאזיל ומורה לק' יוסף דלא ילאו
 מכלל כנ"ח ומ"מ וש לו תרוץ בער ב' אחות כתי'
 הרמב"ן ז"ל שכתבו לעיל דהמלות הם משפט חלקי
 סארץ אכן מטוין שהגור לו חלוס חכ' שראה שאחד עשר
 טוכטס משתחוים אותה שעה תכף נער ט אחיו
 ואמר לו מם החלוס הוא שהוא הפך סברתך
 ממש שהיו טוין שהראו לך ואחד עשר טוכטס
 ש"מ דמן השמים הכריעו דראובן לא חטא
 במעשה בלחה משום דינאו מכלל כנ"ח לגמרי מש"ה
 און חטא על ראובן במעשה בלחה רביון ישראל קי"ל
 דנשאל ארם אטסת אחיו וס"ה שילגש אחיו כלו בתוכה
 וקדושתן וא"כ ממעלה שלא כדין הבאת עליהם סדבה
 רעה כמה שהיו אוכלין מפרכסת דלפי זה שרי חם לפ"ו
 לא היה לך להעיר בהם יחיד וקרוב מש"ה ויקנאו ט

אחיו דעל השנות חלוס מתכרר להם שפור דתרוין
 עמיהם דינאו מכלל כנ"ח ושלא כדין חכא עלוהם
 הרבה וחייב מותה משום שאיפר עלוהם לשון הרע
 וכדאמרין בנמרז דרואי לסיקלי באבוס וכוח
 חמתך אומרן אח"כ ויראו אותו מרחוק ויאמרו סבה
 בעל החלומות הלום בא ועקה לכו וגאורו דלכאוריה
 קשה ראיך הניחו עון החטור שהוליא דכה עלוהם
 שלא כדין ותפסו לו זה דאפי' חטא קל אין לו כוח
 שהראו לו מן השמים שיהיה מלך אמנם לפי האמור
 א"ש דמכת מה שהראו לו בחלוס מן השמים מזה
 נתכרר להם דשלא כדין הביא עליהם קדכה וסעיה
 בהם יחיד

ובהצעה

ו' ויכן מאמרו ז"ל במוריש רבם כס'
 ו' וישב יעקב כקש ועקב לישב
 בשלוח קפץ עליו רוגו' של-יוסף א"ל הקב"ה לא דיון
 ללדיקים מה שמתקין להם לעת"ל אלא שהם מבקשים
 לישב בשלום ע"כ ובתקדים עור מאי דאמרין כנמי'
 דשבת אר"י מנין שאין מול לישראל שאל' בה אמר ה'
 מאותות השמים אל תקחו וגו' ופרש"י אין מול לישראל
 דע"ה תפלה חסרת משתנה מולו לטובה וקדיש מ"ט
 הרב נחלת יעקב משם רז"ל שמו' של יעקב מורה שלא
 ישב בשלום כל ימיו וכוח א"ש דבקש יעקב לישב בשלום
 דינהו דהיה וודע שמו' מורה שלא לישב בשלום מ"מ
 ס"ל דכיון דינאו מכלל כנ"ח ודינו כישראל גמור וכול
 להשתנות המול בעבורו אותה שעה תכף קפץ עליו
 רוגו' של יוסף דהשתא רואי ליעגש יוסף על שהוליא
 דכה רעה עליו שלא כדין אי נמי דה"ק דקפץ עליו
 רוגו' של יוסף דהיינו שבעגש יוסף בשכל שכל מאיקור
 מכ' אחיות וכמו שאמרן שפ"ט שזכר יוסף משום
 שכל מאיקור ב' אחיות וקשה דתפוק לו שאין ביד יעקב
 אקור ב' אחיות משום שניידן וגשאן אלא מזה טכס
 דלא ילאו מכלל כנ"ח ולא שייך בהם גירות וכיון שכן
 איט וכול לישב בשלום ולשנות המול בעבורו דדוקא
 ישראל הם למעלה מן המול ולא כפי נח ואמר לו ה"כ פ"ה
 דאלן תלעטור כוח שלא יוכל להשתנות המול בעבורך
 דדי להם ללדיקים מה שמתקין להם לעת"ל

ועפ"י

מה נעמו מאמר ז"ל במדרש רבה הלה-לוינו
 ואנא אבה אתי בא במעשה בלחה ע"כ דהכוונה
 דכיון שבעגש יוסף משום שכל מאיקור ב' אחיות א"כ
 מטבא דלא ילאו מכלל כנ"ח דרואי ילאו הא שפור י"ל
 דגוריס וכשאן אלא ודאי דלא ילאו וא"כ אנה איני בא
 במעשה בלחה דהשתא לא מליגן לתימר היאה רבוסא
 ארם אטסת אחיו ופלגש אחיו דההיא כישראל מתנייהו
 אכל כדין כנ"ח אויף אשת אכ גמורה חס ג"כ כונת
 מאמר ז"ל שאמר דראובן אנה אכרם מעגרו של אכס
 דמלכר לערו שזכר מתנו יוסף אלא ג"כ מתנגלגל
 עליו עכשוו עון ב' אחיו דהשתא ליכא לממ' לוינו וכשאן
ועפ"י זה ג"כ ויכן מ"מ במדרש ס"ו ח"ל אמר
 ראובן הוא מננה אחיו עס אחי ואינו מנלי
 אחי קיטור שנדחיתו מכה אותה מעשה של כלסס
 והוא מננה אחיו עס אחי דבאוב ואחד עשר כוכבים
 ואינו מנלי ע"כ ולכאורה קשה דאם לא היה מוקף
 אחיו עס אחיו לא היה מנלי והא בתוב לא תעמוד על
 דם דעך אמנם לפי האמור א"ש וכוכן דאלמלא מוקף
 אחיו וקיימי סטור שכבר נרחלו מכה מעשה דבלחה
 מ"מ

מאוס דרין כניח ויש לנו דאקור כפולגש ואיב ממולא וס
כיד ועקב איקור כ' אחיות ריכא למימר חתא שגורס
ונשאן ריככ' ח לא שייך גרות ומשיה נענש יוסף ואין
לי להולו חכן מכיון שחיה מונה אחיו עם אחי ע"מ
דהלכתא דרין בני ישראל לנו ושפיר חנו וכול ליקח פולגש
חכו וממולא גס איקור כ' אחיות פקע ד"ל שפיר
דגויין ונשאן וא"כ מוכרח חנו להולו דהשתא חון שוס
סכה להענש כשכילה .

ובזה

וומתק מאמר' ו'ל והבואו רש' ו'ל חשמע
ראובן ויגלוה מידס שכונה אומרת דאין
טונת ראובן אלא להטל ע"כ דלכאורה תמוה דמהכח
קדתי לומר שלא נכחון להטל ער שרות הקדש הגדולה
עליו חאנס עפ"י האגור ח"ס רלא תימא דכל טרחת
ראובן כהגלה וו להכיות דאין ראוי ליוסף לענש
כשכיל כ' אחיות מאוס שכבר גויין וכשאן חכו. ועקב
כ"י שממולא לא יחשב עליו חשא כמעשה כלה קמל"ן
רות"ק דאין כוונתו כהגל' וו לשאף פנייה אלא להטל דוקא
ולא לכבוד עצמו עשה זה .

ובמסילה

וו נכח לכאר מדיש רבה כס' וו
ח"ל וירד יהודה: מאת אחיו רשב"ן
פתח כי חכו ודעתי את המחשבות שכטוס היו עסוקין
במכירתו של יוסף וראובן היה עסוק בשאף וכתעניתו
ואחר' ירד ליקח חשה והקביה מביא אורו של משוח ע"כ
ומאמר זה פליאה קול דמה קשר זה לזה חאנס כקדוס
ערד מ"ס ו'ל כמדיר' שטעם שמכרו ליוסף משום שדעיהו
עש"ס שעתיד וירבעם לזאת ממנו והקשו על זה
דהא קי"ל דשאני כן סודר שמלוח ישנה עליו שכל
מאקור יס"ח ותי' דגס יוסף מלוח ישנה עליו
שכל מאקור כ' אחיות ונו כדחה לתרץ דהא דאין דנין
ע"ג שישו הוא דוקא בני ישראל חכל ככ"ח דנין ע"ג
קשו ונקדים עור מ"ס הרב החנא ז"ל שהוקשה דאין
שותר לא לחמר הגדקת להכשיל אותו דריק כחבור
בלתו והוא כעלמה איך חותר לה לעשות כן ותי'
דמעולם לא נקנית חמר לער ואונן משום דהס חיו
פליס עליה שלא כדרכה וחייבין מיתה כוח דהכו קי"ל
דכ"ח שכל על אשתו שלא כדרכה חייב מיתה וא"כ
מעולם לא קנו ער ואונן לחמר כביאה וו האקורה
דומיא דקי"ל כרין ישראל דאין קדושין חופסין
במחושב מיתה וא"כ לא' הוא בלתו וכל זה
ככ"ח חכל כרין ישראל כבר קנו אותה שפיר
בקדושין .

ומעתה

עפ"י כל האמר יתבאר שפיר חמאמר
והו דקאמר השכטוס חו עסוקים
כמכירתו של יוסף משום דהו דנין אותו עש"ס משום
שעקור לזאת ממנו וירבעם וכ"ח איך דנו עש"ס
והא קי"ל כאשר הוא שס ושאת כן סודר דמלוח
יסנה יס עליו ככל מאקור יס"ח ו'ל דס"ל דנס לבני
יוסף איכא מלוח ישנה עליו שכל מאקור כ' אחיות
וקשה דת"ל שגורס ונשאן אלא דל"ל דרין ככ"ח
יש להס ח"כ ריככ' ח דנין ע"ג שפיר וכ"ח דרין ככ"ח
להכריע הלכה כן דרין ככ"ח יש להס ולמכור חת
יוסף דלמא הלכתא דרין בני ישראל יש להס ואין
על יוסף כלום משום קושו לוח חו' המאמר וראובן
היה עסוק בשאף וכתעניתו משום מעשה דבלחה
ואס אחיה דרין בני ישראל יש להו ח"כ אין חתא על

ראובן כמעשה כלה דמנחה שלומה שמינו דטשא ח"ס
פולגש כפולג' ל שק ותענית אלא ודאי גדול השכטוס
הכריע מקדמם זה דלא ילאו מכלל ככ"ח וא"כ שפיר יש
דרין חת יוסף ע"ג שפיר וכ"ח חכתו חון רחיה חכל
מראובן דאולי ראובן חומרה עכור על עצמו ומשפיקא
לוח חו ילאו מכלל ככ"ח חו לחוהס חתך למדו לחתך
ולמכור חת יוסף לוח חמר ויהרהס ירד ליקח חש"ס
דהיינו שלקח חמר ותיך חמר הגדקת חכשילתו
לדרין זה כדבר ערוה החמורה אלא חתי מוח
מכח ככדור דרין ככ"ח יש להס ומעולם לא נקנית
חמר לער ואונן כביאה זה שמחוייבס מיתה עליו
וא"כ משס למרו הלכה וו דעדין לא ילאו מכלל
ככ"ח מ"ס חו עסוקים במכירתו של יוסף לחדו
עש"ס חוכ ת דמה וו רחיה מחמר ודאמא דח"ס
דלאו שפיר עכרת והיא חשת חיש נטרה לוח חת'
דהא ליתא דהא חקב"ה מביא אורו של משוח מיחדים
כביאה וו ותיך יתכן שביא חלך חמשיח מביאס
חקורה אלא ודאי שהקב"ה הסכים בלכנס וו דלא
ילאו מכלל ככ"ח וחמר לה נקנית לער ואונן
מעולם ולא חתא בלתו ולוח חו עסוק' במכירת
יוסף שדעיהו עש"ס כרין ככ"ח שרין חתו עש"ס
ועפ"י זה הגס מקום חתו לכאר חלא קדתי חחמדיס
כס' ד"ח חתה חוה' ה' חאלהיס חר כחית כחכרס
והולחתו מאור כשדים וסמת שמו חכרסס ומלאת חת
לכבו חחמן לפניך וכרות עמו סכרית לחת חלת חרין
הכנעמי ותי' ותיקס חת חכרין כו לחין חתס חתך חת
עוני חכותינו כחכרסס חת ועקתס שמענת על יס' חו'
והיס כקע"ת לפניהס ע"כ ואין חרך לחחין כדקדקוס
רק יש לרקרק רמה קשר וסמכות לחתו חללו חחדי'
ועור חסימנכו לשכחי דמרן .

אחנים

נקדים עור מ"ס כמדיר' חכבי על קדוק
ויושע ח' חת ישראל חר מלחיס חחית
שעה כל עחה שר של מלחיס וטען חמר והלך כחכת
כחורה ועכרוס וענו חחיס ד' מחות' סגל ועדין לא
סלמו והשיב לו חקב"ה כלום כארין מלחיס כארין לא
להס חמרתיו משטלר חתק החחילה הגורס ע"כ ותי'
הרב וד' משעה דחכונס דח"י עדין לא חחוקס לחכרסס
ושפיר חו חרין לא להס וכתב הרב חחנא דח"י לח"ד
לא ילאו מכלל ככ"ח חו שפיר מניין למימר דלא חחוק
להס ח"י משום דהכו הלכתא דנו חטי קולת כחחיס
חכל למ"ד ילאו מכלל ככ"ח שפיר קנס חכרסס חת
חארין כחוקס ונקדים עור מ"ס הרב חחנא דמחללת
חכרסס חע"ה מאור כשדים מוח מוכח דילאו מכלל
ככ"ח חפי' להקל דחס לא ילאו מכלל ככ"ח חין חסר
חכרסס חת עלמו לחך ככשן חחס ותי' חון ככ"ח חחוח
על ק"ה וכל חו שחמר כויעטר ואל יחמ חס' ע"כ
וגהרס ח"י מחחיב כנסו חתך ג"כ חקב"ה חחלו
מחמר שעיברה חו כידו חלא ודאי מוח מוכח חחלו
חפי' להקל והו מלוח שפיר על ק"ה עכ"ל ועס' כו
חכרו חמוריס מחד כוח דע"כ ל"פ חס' ילאו חחלל
ככ"ח חו לחו חלא משטמול חכרסס חכל קדוס לחן לכ"ס
חח ילאו להקל וכמ"ס חוה כעננו כחחלת ספירו ח"כ
חולחת מאור כשדים חיתה קדוס חחללה ח"ע ונקדים
עור מ"ס כגמ' דשבת ממין חחין מול גוסחאל שחמר
חולת חוה חחוסס חמר חכרסס חפטי חקב"ה ע"כ חחלו
במל

והחן והיו שפיר ד' מאות שנים וכמו שהשיב בן הקיסר
 לעומת שר של מלכים לום השיב רש"י בשביל
 ממונם שהשאלים והלכו להם ואין לקחו חרוב או
 מרין חובל בעבדו הא קו"ל והיכל בעבד כנעני של
 פטור אלא חזי מולקחו חרוב ש"מ דס"ל דין עבד
 עברי יש להם והחובל בעבד עברי חייב כד' דברים
 וכיון דין ישראל יש להם א"כ נמולא ערין לא השלימו
 חר' מאות שנה של גזרת ארץ לא להם ולא מניין
 השתא לומר משנולד ינחם שהחילה הגזירה של ארץ
 לא להם רח"ל דכיון דין ישראל יש להם א"כ שפיר קנה
 אכרחה את הארץ בחוקה והיא ארץ להם מחורס
 טענת עוה"ל דערין לא שלמו חר' מאות שנה נש"ס
 כהפכו לרדוף חרובים לשעברם עוה"ל מכח ממונם
 שלקחו והלכו כדמא זכרונא חתכן טו היא
 בעלמא טענת יתרו שלא היה חוטא לאלך עממא לא י
 משום דס"ל לא החוקק להם מאבותיהם דגו חינו
 קונה בחוקה ודין כנ"ס יש להם ומשה דביו סכרית לו
 דכבר יצאו מכלל כנ"ס ושפיר קנה אכרחה את הארץ
 בחוקה וחרואה פי אתה ידעת אבותימ במדבר ששה
 ספרי שלקחו חרוב דכתיב' נתן את חוקה ומולקחו
 חרוב ש"מ דין עבד עברי יש להם דאי בעבד כנעני
 הא קו"ל רחובל בעבד כנעני פטור ואין לקחו חרוב
 מש"ה אל כח תעווב אמתו שכבר הוסיף לאכרתי
 ועפ"ו ויבטו חזי קריא האמורים כס' יתרו הוא אמה
 חשמע יתרו כי חוטיה ה' את ישראל וז' ויקח יתרו חותן
 משה את נפורה אשת משה אחר ש' חוטיה ע"כ והיכח
 למודק דנשמע דמשום שילאו ישראל ממלכים חוכרת
 לחזויה לו לישאנה ואין תליא זה כום אמנס עפ"ה
 ונקדים עור מה שפסק הרמב"ם ז"ל וכן פקוה לו
 בניס בגותו ונתגור לה קיים עו"ר וסו"ה דכיון
 דשמע דלא עס"ה ממלכים וקאם דאין יצאו קודם
 הזמן וכטענת עוה"ל שר של מלכים אלא דל"ל דמונן
 ינחם חתו' הגזירה של ארץ לא להם דא"י לא החוקק
 להם משום דאין כנ"ס קונה בחוקה וכיון דמנה נתברר
 דהלבנתא כמ"ד דלא יצאו מכלל כנ"ס עור מ"ת מס"ס
 תכף ומור סבול לו את אשתו לישאנה כדו לקיים עו"ר
 משום דעדין לא קיים פו"ר וכדפסק הרמב"ם ז"ל דאם
 סו"לו בניס בגותו ומתגור לא קיים עו"ר דכאלמא אלו
 דין כני ישראל היה להם אפ"ו קודם מ"ת היה
 שפיר קיים משה עו"ר ולא היה נרין להחזירה לו אכל
 עכשוו נתחדשה לו הלכה דלא יצאו מכלל בני כח
 וא"כ תכף ומור חקק יתרו את נפורה בתו לו' לו שחייב
 להחזרה כדו לקיים מלות פו"ר

והחן שלו חריתו שאינו ראוי להולי' א"ל לא מאלטומו
 ש"ך דברים אינו מוליד אכרחה מוליד שאין מולד לישראל
 והוא ששילאו מכלל כנ"ס ואינו תחת המול עור
 ספחה סרבו"ל יצאו מכלל כנ"ס מראמחין כנ"ס
 דס"ך כס' לארכס ולרחה קנה דכתי' קום התהלך בארץ
 ואלך ס' שמרין חקקה נגעו כס' ודרי הרמב"ם ספק דנו
 אינו קונה בחוקה אלא חזי מוח מוכח ויצאו מכלל
 כנ"ס ונס כאן דבריו קאים דהיא דההלך בארץ קודם
 גמולת סו"כ א"ך שיאים עפ"ו כל האמור אתו קריא
 שפיר וסינו דקא משכח ונעודה הכני' על כל טוב אשר
 גמל ברחמיו לנעמי וישראל וטדה עממא לפנים משורת
 סדן וסתח ואתר כח ורחה שהיו אתם הוא ס' סאלסוס
 אשר בשרת באכרס וסולתו מאור כשיים ואך הולתו
 מאור כשיים מאור שאינו מחויב למקור עלמנו ועכירה
 סא בודו ואך אתם עושה לו נס גדול כום אלא ש"מ
 דכבר יצא מכלל כנ"ס ודינו כושראל נמור ומחויב
 למקור עלמנו על ק"ה ועור רחיה שילא מכלל כנ"ס
 גמור והמח עמו אכרחה דשנית עמו ומולד דכרס
 אינו מוליד אכל אכרחה מוליד והיו משום שיאלס
 מכלל בניא ותי כושראל שאינם תחת סמול ועור
 דאם שילא מכלל כנ"ס שהיו וכוות עמו סכרית לתת
 את ארץ הכנעני וקאם את דכרד ע"י שאמרת לו
 קאם התהלך בארץ והלך וקנאם בחוקה וכמו שאמרו
 בגמ' ואך קנאם בחוקה ודרי קו"ל דאין נח קונה
 בחוקה אלא ש"מ דכבר יצא מכלל כנ"ס ודינו כושראל
 וא"כ לפי כלום ערין לא שלמו חר' מאות שנה דהשתא
 לוב' לממור דמונן ונחם התחילה הגזירה של ארץ לא להם
 דאם כיון שקנה אכרחה בחוק' א"כ סוי שפיר להם הארץ
 חל"ס ויתרו את עמי אבותינו במלכים והוא חקק קודם
 זמנס ודיס בקעת לפתחם ולא חשאת כלל לטענת
 עוה"ל שנוען טענת גדולם שכתבת בתורה ד' מאות
 שנה וליכא חס כן כמה וכמה העדפת טובך
 עליהם

זכוח

יבן ג"כ קריא האמור וויזאס ככסף חסב
 ואין כשכנוו טשל וכפקודים מ"ס מהר"ם
 פירוש דטעם חרוב שלקחו אינו מרין החובל בעבד
 עבדו של חייב כד' דברים שהם חבלי כושראל ועשו
 איתם געלי ממון וסודיו דבריו אלה הליכא דמיד
 דחל"ס מכלל כנ"ס אכל למ"ד לא יצאו מכלל כנ"ס לא
 ש"ך דין דהא קו"ל רחובל בעבד כנעני שלו פטור
 מכלל כנ"ס וכדו כתבו לעול דלמ"ד יצאו מכלל כנ"ס אין
 עון כדו השבטום כום שאלו כשר מפר כסת אכל
 למ"ד לא יצאו מכלל כנ"ס חקדיון לאכול מפרכתא וכום
 ח"ס וויזאס ככסף חסב והיו משום שחבלי כום
 ורחובל בעבד עברי של חייב כד' דברים וכיון דמוס
 מוכח דדינס בעבד עברי ח"כ ממולא און כשכנוו
 פתל כום שהו אכלון מפרכתא ושלח כדיון סבול ווסף
 דכס' רעה אל חספס וכוה ויבט דכדו רש"י כס' כשלח
 על פסקי מה זאת עשית טי שלחתי את ישראל מעברתי
 כמסל ממונס שהשאלים עכ"ל ולכאורס דבריו יתמוהים
 וחס בוסן התקרא גבויב מעוברטו אמנס עפ"ו האמור
 ח"ס וסול דקאף ליה לרש"י ז"ל קושיא עטמה עמ"ס
 ואלמו מה זאת נעשית טי שלחתי את ישראל מעוברטו
 דכאום עענת חס מתממטס ורוטס לרדוף חתו כני
 ישראל עור לשעברס הא כבר התחילס הגורס מטטולר

זכוח

יהיה לך למחירת עיטם מאל"ל במדרש
 פליאה כדו אחקרע ו"ס איתמסר איוב לשטן
 עכ"ל דלמה כה שעתא איתמסר לשטן אמנס לפי
 האמור ח"ס רכיון דאתקרע ימא ולא חשס הקב"ה
 לטענת עווא שאמר והלא כתבת בתורה ועבדוס
 ועט אותם ד' מאות שנה והרי ערין לא שלמו והיו
 משום דהתחילה הגזירה מומן ונחם וכמו שהשיב לו כן
 סקב"ס בעלמנו וא"כ מנה מוכח דכאיתו זמן דין כנ"ס
 יש להם ולא קנה אכרחה את הארץ והיו שפיר חרין לא
 להם וא"כ לפ"ו לא יש תו' כעור יעקב שנשא כ' חיות
 לומר דנויין ונשאן כמט שקי' מהרש"י ז"ל מש"ס חכף
 איתמסר איוב לשטן שחול גלגול ועקב ורדוף לתתן עין

זה וכו' האר"י ז"ל

ומעתה

מאנה ראש ונאמרה לפרש מאמר ספונה קודם למה וישבאו אורו כדו שוקרע דאס לפסחא ע"כ ולכאורה דברי המאמר הוא פלואה רענת ממנו דאין תלוא קי"ס בשנאה השבטום עם ווסף

אמנם

עפ"י האמר לעיל שהיו רעון אורו ע"ס קוסו שעתיד לנאה ממנו ירכעם והיוון ע"כ דדוקא בן סויר שמלוח ושנה יש עליו רעון עש"ס אחרלו לוח רנס ווסף מלוח ושנה יש עליו משום שכל מאסור ב' אחיות אינן מאוס דככ"ח דין ע"ס קוסו ונקיים עוד מ"ס הרמב"ם ז"ל כפ' עשירי מה' מלכים ח"ל בן נח שנגנ כח' ממזותיו פטור מכלום וכן ככ"ח שאנסוהו לעבוד על אחת ממזותיו מחדר לו לעבוד אש"י אנסוהו לעבוד ע"ה לפי שאינו ממונה על ק"ה ע"כ אבל בדון ישראל קי"ל דבנ' עבודות הסמורות הודג ואלו ועבוד ונקיים עוד מ"ס במדרש שפסעת ק"ס עמד שדו של יסוטעון מה ילו חף אלו מה לו ענ' א' חף אלו עניי' והשיב לו הקב"ה שוטה שבעולם כלום אחת דין שונג כמזיר ואונס כרען והלא לא עבדו אלא למחך שעבוד והיו אנוס' עכ"ל ולכאורה יום לתמוה דמה זו חש' והלא קי"ל דבנ' הסמורות והרג ואלו ועבוד ואלו אונס דאיוס לנס זה אלא דל' דדון בכ"ח וש' להם וכן נח שאנסוהו לעבוד מחדר אש"י ע"ה ומעשה א"ס והכו קאז' ליה לבעל המדרש דלמה חשנאו אורו הוטהו על שם קוסו וחפסו השנה כמ"ד דלא ילאו מכלל כנ"ח לתש"ה רעהו עש"ס לוח השוב כדו שוקרע הוס כפמיהם פלומר שאס היו חופסיון השנה כמ"ד דלאו מכלל כנ"ח ויונס כשדאל היה מקום לנס' מ' לקטורג' בעצת קי"ס למור' מה אלו חף אלו מה אלו ע"ה חף אלו בן דשחף לוכ' החללות להשיב לו שהיו וקוסו דהו כשדאל קי"ל דאש"י באונס יורג ואלו ועבוד איכל חשחף דתפסו השנה כמ"ד לא ילאו מכלל כנ"ח ח"כ שפיר יש להשיב על טענת ס"מ שאמר מה אלו ע"ה חף אלו בן דהו אנוסים ושונגן דבדון כנ"ח קי"ל בון בשונג בון באונס פטור ומותר

לעולם דכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים והתשובה נמשלת למוס דכתוב שפכו כמותו לכך וקדום עור מ"ש ז"ל כמדרש ס' כאלה דהוס לא רבה ליקרע מלפניו משה וא' לאו נדול ממך שאחס נכרית בו' חזני קודם ממך נכריתו וכתב הרב זע' כדף לטענת הוס שהמים קדמו לעולם מלכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים וכ' עליו הרב מטה אבן דלבו מה שדרשו פסוק זה על ההש' שוב לית לן ולפתח דהמוס קדמו לעולם אבל חס כאמר דקד' אהי כפשוטה ח"כ הוס קדמו לעולם חעולם מכל האמוה ולשו דברי האומר דהתש' לא קדמם לעולם וטעם דכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים הונו על סמוס ממש שהם קדמו לעולם וממלא פועלם טדון כמתלה על מחלה ואין רחוי לוכר' דדוקא לשכר וחקדור להפסד ח"ו והשבטום ס' ל' להסך דמלו דכתוב ורוח אלהים הונו על התש' שכרית קודם כעולם וכרוכ וכו' דדוקים ע"ו התש' ושטר וברא'

ומעתה

ח"ס מאמרנו והונו דקא מתמה טעם המאמר למה וישבאו אורו חשו מאן דאמר מלו דאוריותא לךי והא אמרו שנה לו לזרש טלף ככר' והוא אולג' כ' לשעתייה כו הוא ממדת השלום שאמר אל יברא ומלו דכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים הונו כפשוטו' מוס ממש שהם קדמו לעולם ומאן ומפרש קדא כפשוטה יתחייב לכערו מהעולם לוח קו' בעל המאמר שפיר דה' ט' טלף ככרענו כוונתו מאוס דהו מוכח דהמוס קדמו לעולם וא' כ' שפיר יש לו סעבה לוס טלף ליקרע מפני כני ואלו שחא קדס מהם וכטענת הוס נוסה אבן לפי טעה דהו דקד' דרוח אלהים קדמו על התש' וא' כ' ממילא שוב לית לן ולפתח דהמוס קדמו לעולם ושפיר איכא לטעב דכשמת' של ישראל קדמה לעולם ולש' וממילא כס גדולים ממנו ויש לו ליקרע משנהם וחס דקאמר כדו שיקרע הוס כפשוטו'

בתב

הרא"ס כד"ה וכו' לקח וכו' וא' ח' וכו' אלא שוסף הוס טועה וכו' וממס עליו מהרש"י ז"ל דאין אפשר רוסף טעם וכו' וכתב בשם רבו שטעות ווסף וכו' עכ"ל ובקב עליו הרב התנא וטראות נפלאותו בדבריו שאין גתושבם דענן כרענת רבו וכו' עש"כ והפלאה זו אינו יודע מה הוס דסמעיון כלשון מהרש"י ויראה שפיר דלא טא פניס לרבו דהא כל עקר קוסות מהרש"י דאין אפשר לומר דוסף טעה בדון וע"ז כתב ולא נסארל אמנו לכו' האקסו עליו עוד תרי קוסוי בדרך אפשר אבל כל עקר חמוההו דאין אפשר שגאמר דוסף טעה בדון ולעו חתן שפיר מדבריו רבו שיהי בן פקועה ולא ידע ווסף שסיס ו' פקועס והראיה ע"ז דעל כ' דהת' האחרית כסב ג' כ' הרא"ס דוסף טעה בדון דהס דבריו מפרש' מבין האו קושיא דאין כאמר דוסף טעה בדון והלך ל' חש' בנחנא דלא טעיה ווסף כדון גס מה שהקסה כר' הסב דאס דהיו כרב אחא ח"כ קסס גס לרטו וכו' לע"ד דלק' מ' דכשלא ל' לרס"ס דרוכה ליישב אכ"ו לרב חסא משה הקסה מהרש"י שסיר דלרביס השבטום גשו וכו' אבל לרבו ל' ק' דאש' דס' ל' כרעש' ל' ס' מ' דס' ל' דלית הלכתא כר' חסא אלא כהסיה כחיתא דאמר טו ואחר ישראל שרי גס מ"ש על מהרש"י שכתב 'תלמוד וכו'

כיון דלגבי חזיה לוכא חסו' כיון שמצאנו חסו' דלגבי
 דייקא לוכא טעמא כד' סלא ואמרו כאנו וכו' זה חסו'
 אלא גורה מדרבנן חסו' ואחו' סענת ערוך לא
 גזרו רבנן ולא קיימוס עליהם דתל ולאס וערוך
 ז"ע

פרשת מקץ

אִתָּא כב' ד' סדר וו כ' דמך 'ר' סימן בר זפיה
 על ר' אלעזר ופתח עליה והחכמה מאן

חמלא ואחו' מקום בינה ובעלמם מעניו כל די ארבעה
 דברים תשמושו של עולם וכלם אס אכדו יש להם חליפין
 אס יש לכסף מולא ומקום לוחכ חוקו כרול מעמד
 יוקח ואכין יטוף נחשאת אכל ת"ח שמת און אנו מופאון
 קמוריהו ע"כ הנה קודם בואו לביאור מאמר זה לריבון
 אנו למודענו להבין מאמנם שס כפיר זה ח' ל אשרי
 הגבר אשר שס ס' מבטחו זה יוסף ולא פנה אל רהבוס
 זה ווסף ע"ו שאמר בו אס זכרתנו והזכרתו ניתוסף
 לו כ' שניס ע"כ והמאמר הוס לבאו' אנו אלא
 מן המתמיהאין וקתור דברי עלמנו כתכ"ד דכתחילם
 אמר אשרי הגבר אשר שס ס' מבטחו ולא פנה
 אל רהבוס זה ווסף רמט' דאתא בעגל המדרש לספר
 בשכחו של ווסף ואח"ך אמר ע"ו שאמר בו אס
 זכרתנו ניתוסף לו כ' שניס דמשמע רפנה אל
 רהבוס ולא שס ס' מבטחו ער שמתחת קושיא
 זו סולדך הרב ידי משס להניה הגו' ופי' דאשרי
 הגבר אשר לא עשה כוסף שפנה אל רהבוס ח"ו ע"ס
 ולע"ד הס בו לא להזכור לרבר בגומו של איתוי-גזיק
 לומר עליו שפנה אל רהבוס ואדרבה מלנו אשכח
 שסס ס' מבטחו ומסר עלמנו לידו ספנה עם אדונתו
 וכאו' ו"ל ווסב שא"ל חותכת אנו פרנסה שלך
 והיה אומר לה נותן לחס לרעבוס כובלתך אנו כבדול
 והיה אומר לה ס' מקור אקורים כופפת אנו את
 קימתך וכו' ס' ווסף כפופוס מקמלא אנו את עיטך ואו'
 לה ס' פוקת עורים ער הוכן ער שנתנה שלשלת של
 ברול בלאורו ער שיתלס עוניו ויכטו כה ואעפ"ו כן לא
 היה מביט כה הה"ד עטו כבכל רגלו כרול כאס נפשו
 ע"כ הרי רכ"כ הכניס עלמנו בסכנה ואשו' סכטס לא
 הכיטו כה וכטח כה' אלהיו ואין אמר ככאון שפנה אל
 רהבוס זה ווסף וע"ק ואין מעקרא נחשב לו כוס חטא
 כמה שאמר בו אס זכרתנו אחק ולא רנה לסמוך על
 הנס ובפירט שהוא טפל כיד ארס שהוא כחרי כרלטן
 ואשו' כשלוחות מלנה אינו מועיל אס כשל כיד
 ארס הכחורו כרטון וגרוך נס גדול לונל ומת
 פשע אס לא רנה לסמוך על הנס אמנס גלע"ד
 ליאכ כדרך פאועה וחדא מתרצת חברתה והוא
 בו יודע שמדקדק עם חסידיו כחוט השערס וכל זמן
 שארס מתחסד כותר מדקדקוס עליו כותר וכ' הארל
 דבמה לער גדול מוע לערוך נמור כוז שיעלת
 ממחילה למחילה שלמעלה סימנה ובפירט למי
 שדרבו לדרקק מאד כאויו מלנה מן הגנו' לעשותם
 ככל תנאיה ופרטיו ולפעמוס מהרשל קנת כעשות
 אותה המלנה כתקונה שחסר ממנה אויו ערט שלת
 עשהו כ'בראשונה נס על זה נענס דכשלמלא אלו כך
 אורג לעשותם ונחא אכל מכון סכמתם סעמוס אורג

וכו' אחרי חנוה' ליתא שהרי כתב ואסר וכו' אלא שלא
 פולחני סעור לזה עכ"ל הרי מבואר דכרך אס' אמרס *
 וסר קור בו מש"ה הקשה על הר"ס עפ"י סכרתו
 הסעורה ס"ל דלא ילאו וגס לפי סכרת הר"ס עמט
 דהכו ס"ל וכמו שמבואר מלשון כס' שנות כד"ה אמול
 ואלא ע"ס חזק ער קשיא לו עליו כמ"ס דמחלוקת
 הסכטוס עם יוסף דהס ס"ל דילאו ווסף ס"ל דלא ילאו
 והרי אינו כעלמו כתב לעול דמההיא דאמרונן הדס
 אמרס שאמר יעקב את הסכת מוכח דילאו אפי' להקל
 דאל"כ היה קי' ל' בו שכת חייב מתתס וא"כ למה נחלקו
 הסכטוס עם יוסף ואכתיהם יוכיחו דאס שמרו את
 הסכת ח"כ מוכח דילאו ואס לא הו' שומרי' ח"כ מוכרח
 דלא ילאו להקל ער אס חמה כדברי הרמב"ן ז"ל שכ'
 שמתע סככס אברהם ככרית ולא מרין ככ"ח אפי'
 להקל אלו ממ"ס כס' אחי שטעס שלא הלך רחל לא"ו
 למערת המכבלה חו' ולאס הנשאת כהתר וכו' ע"ס
 דמזס מוכח דס"ל דלא ילאו מכלל כג"ח ולאס קנה אותה
 קודם כביאה וכמ"ס מהר"ע ז"ל דאי ס"ל דילאו ח"כ
 קדמו קדמי רחל ולאס היא שגשאת באפו' וכ"ת דקדמו
 רחל סו מלנה ואינה מקודשת זה ח"א דהא קי' ל' כמ"ד
 דאכיל לשיירות אלא לכסף וכמו שפסקו כל הפוסקים
 ז"ל וא"כ שפיר קדמו קדמי רחל וכו' ע

וְרֵאִיתִי למחרס' ו' ז"ל כס' כראשית ד"ס ג"ע
 מנין וכו' ח"ל ואוכא למודק למאן דילוף
 כל עריות ככ"ח הכי נסיב יעקב כ' אחיות וכו' דאחר
 סמימול אברהם כדול הוא חרעו מרין ככ"ח וכשנשא
 כ' אחיות ונורין לית כהו אקור קורכה דה"ל בגר
 סנתניר דמרין תורה לית כהו אקור קורכה ונשא אפי'
 אחתו עכ"ל ואנו אומר דלאו קושיא קושיא ולא חו'
 תרוך דמאן לימא לן דאחיות או מן האס ולא מאב
 דיקא דאפי' מאן דאקור כל עריות ככ"ח סייט מנר
 שאר האס ולא מן האב דאין אחות לגו כמבואר כפ' ד'
 מיתת ועוד דלפי רעיו דאחיות אקורים לבנו כח ח"כ
 מנא מנהו סגוויך היא מבואר ככ' ד' מיתת דשאר האב
 וקיים ושאר האס וילאו שלא ואמרו כאט מקדושה חמור'
 לקדושה קלה וע"ק דאס גרוך ח"כ הכי אמרו כפ'
 ערבו פסחים שיעקב לא רנה לברך שאמר שגשאתו כ'
 אחיות שגדדה תורה לאוקרס עליו וכה"ג הקס' הר"ס
 כפ' קדושים גס ואיש כיוקח את אחותו וכו' ע"ס ועוד
 ממש סהקסה הכי נסיב יעקב כ' אחיות למאן דילוף
 כל עריות ככ"ח משמע דלמאן דלא ילוף כל עריות
 ככ"ח ח"א שדלק"מ על יעקב שגשא כ' אחיות והא ליתא
 דאשו' למ"ד כ' אחיות ככ"ח שרו מ"מ קסה אף יעקב
 נשאל והרי אברהם אע"ה קיים כל התורה כולה ואין
 יתכן דמה שאמר אברהם על עלמנו וטוה את בנו חרעו
 ללכת אחורו יכא יעקב וישא כ' אחיות שגדדה אורס
 לאקור והרי כתב אפי' דהקורה ספנה כגומו של לטע
 וקראתו פושע כמה שעבר על מה שגדדה תורה
 לאקור ועל קושיא זו אחי שפיר חו' מהר"ס ז"ל משוס
 דמרוך וכו' אכל לה אחי למאן דילוף כל עריות וכו'
 וכדכתי' ונראה הא דלא הקסה מהר"ס ח"ק למ"ד דאחי
 לאחיות מתרות ככ"ח משוס ח"ל כפשיטות לוס כמ"ס
 ארמב"ן ז"ל דמתנות סקבל אברהם על עלמנו סייט כהו'
 ולא כה' לע"ס כ' מש"ס הקסה דיקא למאן דילוף כל
 עריות ככ"ח חלוקטייא טוס דמאי מהט סגרוך ז"ל

כה לעשותה ככל חוקותיה וחוקותיה ולא יחסר אפי' דבר קל ואפי' כ' שנה כה קלת ממנהגו דלוי ראה להענישו קלת על זה וא"כ ה"כ לבני דיוסף שרבו חמיר לשום מכתחו כה' ואפי' במקום דשכיח הויקא וסכנה א"כ דלוי לא היה לו לסור בטוחו מה' אפי' כזו לימר לו כי אם זכרתני וראוי לענש ע"ז לפי מדתו וגדולתו וזהו ממש מאי דקפיד לכבול המדרש כקפידין דלמח נענש יוסף על חומרו כי אם זכרתני שלא רעה לקמוך על הנס וע"ז השיב שפיר ואמר אשר גם ה' מכתחו זה יוסף ולא פנה ל' דהי"ח ווסף ששם כה' בטוחו אפי' במקום סכנה ולא פנה אל דהניס וז' אדונתו שלא הסתכל כה' אפי' שהניחה הכרול בלוארו וכיון שכך מדתו לשום חמיר בטוחו כה' ויחד מכל האדם א"כ לא היה לשנות מדתו כאן ולומר כי אם זכרתני מש"ה ע"ז שאמר כי אם זכרתני נהוספו לו כ' שנים דלגטי וידיה ראו שדוקדק עליו כזה וכמלא בגם עונש זה ככלל שכתו של אותו דרך.

האכנים

נראה עוד לפרשו עפ"י היין והירושא תורש ובהקדים מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' מלכות ח"ל כן נח שאנסוהו לעבור על אחת ממטותיו אפי' אנסוהו לעבור ע"ה' ה' וטחור לו לעבור שאין כ"ה מזהו על ק"ה וכל מי שאמר בו יעבור ואל יתרגו ויחרגו ולא עבר ה' ו' מתחייב כפשוטו ובהקדים עוד מה שחקר הרב התנ"ח ז"ל אם ההכות שהיא מקיימין כל החורה קודם שניתנה אם היו נענשים בעגשי שמים כשלא היו מקיימין מזה ה' או דילמא דוקא בו' מלות קפס מטוחם כהם היו נענשים אבל כשאר מלות לא והעלה הרב ז"ל דזה תלוי בפלותא נס וילאו מכלל כ"ח אפי' לאו דלמ"ד וילאו אפי' להקל א"כ ודלוי היו נענשים עליהם בעגשי שמים ולמ"ד לא וילאו מכלל כ"ח לא היו נענשים כדון אינו מזהו ועושה עכ"ל ע"כ ונקדים עוד מה שסקף מרן כה"מ סי' ד' דאם הפחדו בדבר שיש כדו לעשותו היו אונס ואפי' למתקן דפלות וס"ל דגוים ולא עבד הויט כושראל אבל בגזו אפי' מהויקו מודה וכבר כתבנו לעיל שכמ' וכמה הפחדון אדונתו של יוסף ונתן כרול בלוארו וכפידת למ"ש מקדש' ז"ל שאדונתו היתה משקמת אותו שאם לא ישמע אליום שדעליל עליו וההרגנו וכבר ודוע דבדון יוסף ק"ל רג' עבירות והרגו ואל יעבור.

ומעתה

יחבאר המאמר כמון חומר אשרי הגבר אשר שם ה' מכתחו זה יוסף שמסר עצמו כסכנה כדו שלא לעבור ולא פנה אל דהניס דהויט אדונתו לשמוע אליום וכ"ה מה שכת' הוא זה ואררבה לאו שפיר עבד ומתחייב כפשוטו הוי דבן נח אינו מטוח על ק"ה וכל מי שאמר בו יעבור ואל יתרגו ומסר עצמו לסכנה ה"ו מתחייב כפשוטו וא"כ איך עבר יוסף על זה לזה השיב בטוב טעם משום דס"ל דכבר וילאו מכלל כמ' נח אפי' להקל ודינו בישראל נמיר וקדע שלא טעה כדון זה והאמת הוא דהלכתא כמ"ד שולאו מכלל כמ"ה שהיו ע"ז שאמר כי אם זכרתני חתך דלוי אלא חתא קל כעלמא ואפי' נענש בעגשי שמים שניתוספו לו כ' שנים וכיון דעגשוהו כדוני שמים כדון מטוח ועושה מ"ש וילאו מכלל כ"ח אפי' להקל וכמ"ה הרב התנ"ח ז"ל שפיר עבד כמה שמסר עצמו כסכנה עט אדונתו דמתחייב בדבר והרגו ואל יעבור כדון

וישראל נמיר

ועפ"ז יוכן מאמרם ז"ל כמס' סבת על פ' ויבאו הכיתה לעשות מלאכתו דכ' ויטולאל ח"ה לעשות מלאכתו ממש וח"ה לעשות דרכו הוא ככנס ע"כ ולכאו' יש מן החומה על חד מ"ד דמי קביתין כזה לירוש כגנותו של אותו דרוק ואם חתרה כהאן הוא כד' ומגלהו אמנס יוכן בהקדים עוד מ"ש כמ"ד שפיר הויט כיום שבת היה וא"כ ו"ל שפיר דת"ק דס"ל מלאכתו ממש ס"ל דלא וילאו מכלל כמ"ה וק"ל דנה שכת' חייב מותה מש"ה ס"ל ק"ה כשעתי' וילאו מלאכת ממש ואיך ס"ל דכבר וילאו מכלל כמ"ה אפי' להקל וא"כ לא אפשר לו. שכת' לעשות מלאכתו ממש שהיה באסור סקילה וברית לכך כדו להקל לענש מעליו פירש שלעשות דרכו הוא ככנס ואין כדו כ"ה עשה בעלמא שלא מסר עצמו על ק"ה ועבר על זכר-שתי כהוק בני ישראל א"כ אפי' על עשה לת עבר דלוי חייב למסור עצמו אלא כשיש עשרה מושראל וכמ"ה הח"ה ז"ל ח"ה דהחיות ס"ל דלא וילאו מכלל כמ"ה חומין דדיוס לעשות דרכו מבין ששמע לחכירו דס"ל דלא וילאו מכלל כמ"ה כשפיר מליון למימר דלעשות דרכו הוא ככנס ביון וילאו מליון על ק"ה ואררבה אם מסר עצמו לסכנה מתחייב כפשוטו ואררבה מזהו קא עבד שלא מסר עצמו כמלא לפ"ז דכולהו ס"ל דכא קרא. אררבה. לקפיד בשכחו של אותו דרוק ח"ה דפלוני כהה' וילאו רבא כמ' הדיא על זכרתני ואין אונס בערוה דאין קפידו אלא לרעת ופסק הרמב"ם כרבה וכמ"ה הרב התנ"ח ז"ל בפ"ה מה' א"כ ובתכ' מ"ה דמאחר שכתובים כה' עליום אינו נהרג ומה שאמר רבא אין קפידו אלא לרעת בשלא יש אונס מיתה עכ"ל והנה הרב מהרש"ה כ"ה ז"ל דק"ה על הרמב"ם שכתב שכן נח שאנסוהו על א' ממטותיו מתור לו לעבור דמשמע אפי' אנסוהו על העושה ואמאי לא קטליון ליה מטעמא דאין קפידו אלא למתן ואפי' בישראל קטליון ליה כמ"ה המגיד לרעת הרמב"ם עכ"ל ולע"ד דלק"מ ויעלם מכתו תורתו ע"ש גם הראב"ד יש אונס שהוא פטור כגון שהוא מתכוין לאשמו וכו' וכו' הרב המגיד ככגון זה אפי' ר' יודם שכל שהקפיד נעשה לרעת התר ואפי' כ' נאנס דלוי אונס הוא וכו' עכ"ל וא"כ לק"מ כלל זה פשוט וכמ"ה מ' מאמרין דמאן דרדש מלאכתו ממש ס"ל כהרמב"ם דאין אונס כערוה וא"כ אף שהיה אונס מתחייב וא"כ לא אפשר לו שכת' לעשות דרכו ואיך מ"ד דרוש לעשות דרכו ס"ל כשעת הויט מפרשים שהכיו הרב המגיד ז"ל דהדיא דהו אונס מיתה הוי אונס ופטור ואין עליו אסור. כה' ח"כ דפלוני כפלו' דהו"ה והר"ן ז"ל דהה"ה ס"ל דהו"ה הכא על הגוים כאונס להגות עצמם פטור והר"ן ס"ל דחייב ואינו מותר אלא כשיש תרתי לעליותה קרנע עולם והגות עצמן אבל להגות עצמן לתר. אסור וא"כ מאן דרוש מלאכתו ממש ס"ל כהר"ן ז"ל דהדיא דהו להגות עצמן לתר אסור משיה דרוש. מלאכתו. ממש אבל איך מ"ד דרוש לעשות דרכו ס"ל כהר"ן ז"ל דהדיא דהו דלהגות עצמן כלתר שרי ואין אסור על מסר.

ועפ"י

האמר ככא לכאר מרדכי רחא דהו לכארהו ז"ל ולא עשו ככאר דבר אלוהס מלך

מלך מלחמה לכן לא קאמר אלא אליהו מלמד שחנע
 איהם ולא קבלו ממנו והחזין את בלתיים וכו' מאמר
 שלא עשו כאשר דבר אליהו אין אנו יודעים שקיימו
 את בלתיים למה הולך למד והחזין את בלתיים
 ופקלם כהוד קלם לא היו שלא קבלו את דבריו
 אלא שישבו לעשות להם טובה יש מהם וכו' והיו
 מספקות להם להם זמון הוא שכתוב והחזיכם את
 סלתיים ע"כ וכבר נזכרו ביה קמאי דמאחר שרדשו
 לקרא ולא עשו כאשר דבר אליהו לעטון שחנע
 איהם ולא קבלו ממנו מה הוקשה להם עוד וכו'
 קמאי וכו' הן כוליה קרא אלגוריק וקרא דלא
 עשו אלא למה שחנע איהם ולא קבלו וקרא
 והחזיכם אלגוריק למד שלא המיתוס והגם מחמת
 קשיא זו ולא ברב התקל ז"ל לידון ברבר מדש ובללות
 דבריו דכי אמרין דכ"ח אינו מנוקב על ק"ס
 קיינו בקאר מנאחו אבל בשפ"ד דנפק"ל מטעמא דמאי
 קיית דמנא ריך סתמק טעי בזה לא יש הפרש בין
 גביה לשר' ראשי' כ"ח כשפ"ד יברג ואל ועבור וכו'
 וכו' כותה המאמר וכו' מאחר דלא עשו כאשר דבר
 אליהו שחנע ולא קבלו ממנו אף דהם פטורים
 דכב"ח ועבור ואל יברג ואפ"ה לא קבלו ממנו
 א"כ כ"ח שפ"ד שאינם עושין דבוס. מתחייבים ליהרג
 ולא לעבור כדון ישראל דלא שאינם עושין ואמאי
 אלגוריק למד והחזינה וד"ק ועם כי דרשו שרדש
 ג' מ' דבריו תמוסס בחזש זה דהא לך לשון הרמב"ם
 ו' כח שאנאסו לעבור על א' ממנאחו אפי' אנאסיה
 לעבור ע"א עכ"ל ומשמע. דלאו מלשון זה אפי'
 שאנאסיה כש"ד דאל"כ הו"ל חק מש"ד וכמש"ל
 בתהלה הפק ח"ל כן כח שאנג באחת ממנאחו
 פטור מכלום חק מרונח בשגה וכו' א"כ גם
 כהא הו"ל חק מש"ד.

אמנם

עפ"י הקדמתנו לעיל מתלווקת הד"ח
 והר"ן א"ש מחמדין חכו דקאמר וכו'
 מאחר שלא עשו כאשר דבר אליהו מלך מלחמה
 קחנע איהו ולא קבלו אף דיש מקום פטור לייבא
 דהר"ם וד"ן רבון דאיכא תריה לטובתא להגות
 עלמין וקרקע עלום דלכ"ע פטור אפ"ה לא עשו
 א"כ כ"ח שפ"ד דליכא אלא תריה לטובתא משום
 הכות עלמין דלא אפי' ככה"ג הר"ן ז"ל אלא דוקא
 סר"ס ז"ל ואם אפי' דבר שמתחיל לבע' לא
 עשו כ"ח כדבר שיש בו מחלוקת ולמה הולך לו'
 ותחזינה אלא יש קלם כהוד קלם.

ובמסלה

זו כבא לבאר מדרש רבם האמתי
 כס' זו ח"ל והאמר יאודה מה נאמר
 לאחים כמעשה חמר מה נדבר בכלהם ומה נלמד
 קיינה מה נאמר לאכא שבארץ כנען טוסף ומס
 מריר כשמעון מה נלמד ככנימין אס נאמר לפניך
 חטאים נלו ודוע שלא חטאו עכ"ל ודאו להשיב לב
 פמאמר כלו חרף כמה שהקדים מעשה חמר לכלהם
 ופי' לומר אפכא דמעשה כלהם קדימה למעשה
 חמר ועוד דמה ענין חמר וכלהם חיינם ווסף עכשו
 עם מעשה תכיע אמנם נלע"ד לבאר זה דבר דבור
 פל אופני ולקדים יחד זה כוח כפי הפנת סכלנו הרל
 חתולה וראש נקיים מ"ס ז"ל ככ"ד קוד זו אמרו. לום
 לוסף כמיטוסטו בתיב ואם אין לו ונמבר בגיבתי חס

יש לו לשלם ע"כ והקשה כוח מהרש"י ז"ל שארי קי"ל
 רב"ח נהרג על פחות מש"ס ולא מיתן להשטן וכו'
 סוליאם מדין זה כל זמן שלא נותנה קורח וכו' שכת
 ונעקב ילאו מדין כ"ח אף לחקל משכבול אברהם אע"פ
 כמולה עכ"ל וכבר יודע שהרב החנא הכיא פלונתא
 דקמאי וכתראו דמר ס' ל' דילאו מדין כ"ח אפי' לחקל
 ומר ס' ל' דלא ילאו כו' אס להחמיר עלהם ולא לחקל
 עש"כ ולס' זו הדרא קושיון דמהרש"י ז"ל ונקדים עוד
 מה שכתב הרב החנא בשם רבנו אשכנז ז"ל דה"ל
 דחמר שחכאלתו לאותו גדיק בזה ולא חשש לאיבוד
 כלתו הוא משום דקי"ל ברין כנ"ח שאם בא על אשה
 שלא ברובה חייב מותם ואינו יכול לקנותה כתיבה זו
 שהוא חייב עליה מיתה דומה דקי"ל דאין קודשין תוספין
 כתיבי מיתות וא"כ מעולם לא קט' עד ואינו לחמר
 פהיו כאלו עליה שלא כדרכ' וזה התי' אפי' אלא למ' ד' דין
 כתי' יש להם אבל למ' ד' דין בני ישראל יש. להם הא
 דלא נקנית חמר לער ואינו ע"כ קודשין וא"כ הדרא
 קושיון לדוכתס דאין הותר לתמר הדרקת לעשות ואת
 ומכרתיס אנו לו' כתי' הרמב"ן ז"ל ורבי' כתי' ז"ל
 כס' ושב שהמנהג היה בנייהם כימים חסם ליבם אשת
 קרובי האב או הקרוב אלו ממשתתחו ועטין יאודה עם
 כלתו האם משום מנות יבוס עש"כ ונקדים עוד מ"ש
 הרב כס"ל ס' כס' זו שיקור שאלת השכטום עם ווסף עד
 שכלו ל"ס מרס זו למכור איתו היה כשכול החלומס
 שמוס מוכח כל מחשבתו של ווסף היה למרוד במלכות
 יהודים ולמלך במקומו ורעונוי על משכנע סלקן
 וחלם חלומס הללו וכל המרוד במלכות חייב מיתה
 עכ"ל וזה ג' ב' נוחת אליכא דמ' ד' דלא ילאו מכלל כתי'
 ומש"ס מחייב עגל מחשבתו הרעה דפטו קי"ל דכב"ח
 טודן על מחשבה הרעה אבל למ' ד' דין ישראל יש
 להם אין ראוי להענישו על מחשבת הרעה דמחשבת
 רעה כישאל אינו מרפה למעשה טודע אמנם לפי'
 קשה דת"ב יסודה אינו יכול ליבוס דת"ב חקן מלך לא
 מיבוס ולא מיחכמון לאשתו ואפי' אס רבה אין שומעין לו
 דהלכתא כחכמים כנודע ומאחר שוכס שב לוכא עון
 ואשתה כמה שחשב ווסף למלך. עליהם עוד נקדים
 מה שאמרו במדרש על פסוק ותי ראוכל ואל ימות חאת
 ליאדה ד' דמו גרס לראובן שידים על חטאו יאודס ססוד
 הודה כתחלה ואמר דקא ממני ופי' הרי"ס שהורה
 בשהקייא ואף דקי"ל רטשא אידם אטסת אבו ותי'
 פילגס אבו בלי בתוכה וקדושין וא"כ אין עון על ראוכל
 בזה וכמו שתי' כן הרב החנא ז"ל י"ל ד' רס' ד' לג' ד' רטא
 מכלל כתי' אפי' להקל אבל למ' ד' לא ילאו לא שיק' תי'
 זה דיון זה אינו אלא בישראל אבל ברין ככ"ח ככ"ר קנס
 יעקב לכלה כתיבה ותיא אשת אב, עוד נקדים מ"ש
 הרמב"ם ז"ל דכ"ח מטום על טדינן ופטו זה בהחייבו
 כל בני שכס חייגה כמעשה דינה שהרס שכס גול וחס
 ראו וידעו ולא דעו וכתב הרב קול יעקב דת' גיחא אס
 פאמר דלא ילאו מכלל כתי' אבל אס ולאו מכלל כתי'
 מנת לעבדו כבדית א"כ אגשו שלם נמו נכסו כבדית
 וכתנודו ור' שנתנייר כקטן שטלב. דמו וכפרתו איכא
 שנאכנה דינו ונפאגות מיתתו דלכ"ע פטור וכאן נמי
 אי כולו אי ברין נשאנת דינו ונפאכנה מיתתו ופטורים
 סס על מת שעשו כעורס כתי' שגר. שנתנייר כקטן
 שטולד דמי עכ"ל אבל הרמב"ן השיג על הרמב"ם בזה
 ופי' .

וע"ל רבנו שם ארכימדי' הרינה ממש דריגין דהריגין
 אינו אלא עשה ולא אמרו אלא דהריגין וזו היא מיתתן
 אלא ח"ט שנתחייבו הריגה ממש שסימנלו וחימו מלוח
 על עממן עכ"ל עוד יודע טעם דניענש יוסף או משר'
 שיש' עליוס דכה שלא כדון שהם היו אוכלין מפרכסת
 דמישראל אפי' וככ"ח חסיד או משום שדנהו ע"ס קוט'
 דיעתיד ללאת ממנו וירבעם וכמבאר כל זה בדברי ח"ל
 וכמפרשים ו"ל ובתב חרב ו"ב עמ"ס ו"ל כשעה שכתב
 הקב"ה ליוח בנים ללאת אמרו מה"ם לפי קב"ה לוח
 אחת נחמן ביום סע' ו' ומרו' בנה ופלו כ"ד אלף וכו'
 ע"כ דה"ט דהים הקטרוג דוקא על שמעון ולא על
 שאר שבטים כיון שכל ישראל עתודין לעשות העגל הוא
 משום דשמעון היה עוקר בצער יוסף ומכירתו ורעה
 לדוג ע"ס עכ"ל

ומעתה

עפ"י צרוף כל אלו ההקדמות אחת לא'
 ותבאר המאמר שפור מדרוש מרשים
 לסיפיה ומסיפיה לרשיה דתתלה כאו הזכנו' כטענה
 אלימתא על יוסף באומרים כטמוקוטו כתוב ואם אין
 לו ונמכר כנטיבתו חס' יש לו לשלם ונלו רעמס שיטלו
 מכלל ככ"ח אפי' להקל אכל מה' כאמר לארוט כמעשה
 קמר הדרקת שממנה מוכח כדורר שרף ככ"ח זס' ללו
 דאז' לאו הכו אדך תמר הדרקת הבטלה לאותו זיוק
 קענו אצורה בלתו אלא מוכרסו חטו למר כמו שתי'
 היב התגא בסס רבני הזכנו שער ולוין: לא קטו תמר
 כמילא וז' שלא כדרכה דחייבים עליה צותה דככ"ח
 קבא' על' אמתו שלא כדרכה גויב מיתה ומה
 שהקיים המדרש ענון תמר קודם ענון בלהה היונו משר'
 דע"י מעשה דתמר טרע מעשה בלהה שעי' שהודס
 קודם הודס רחמן על חטאו דמזה נ"ב מוכח דיון
 קב"ח יש להם מרסודה על חטאו דאז' דין ישראל ח"ל קי"ל
 ונשא ארס חטסת חסרזס' ח טלגס חטו ולכ"ח חטא
 מעיקרא חקו דקאמר מה נדבר ככלתה שמה נ"ב
 מוכח דיון ככ"ח תגס לגו מדהרה האובן על חטאו ועוד
 ומה נלמד דין כמעשה דינה שהרגנו כל אנשי שכס משום
 טגול שכס חת דינש וראו ולא דנלו שכ"ח מלוח
 על סריטן כדכתיב הרמב"ם ו' למח"ט מתחייבו כל
 בני שכס הריגה ח"כ מזה נ"ב מלכח דיון ככ"ח
 וס' לגו דאז' דין ישראל זס' ללו מעלת המולה ח"כ נס'
 כפי שכס' לא נתחייבו הריגה מחלה שנימלו' הו' ל'
 ישראל וככ"ח שהרג ומתוור פטור וכו"ס חרב קול
 ועקב אלא וראו מדהרגנו בני שכס ש"מ דיון ככ"ח יס'
 ללו וכוון דמג' מעשים הללו מוכח דיון ככ"ח יש ללו
 ח"כ מה טרע כנטיע דהשתא אין אנו יכולין לומר
 פתוב כטמוקוטו ואם אין לו ונמכר כנטיבתו חס'
 יש לו לשלם דככ"ח קול' לא ניתן להשכון וכ"ח דאכת'
 וכולן. לטעון כטמוקוטו כתוב ושפור יש לגו דין
 ושראל וממעשה תמר לוכ' לאוה דמזינין למיתק'
 דמעשה תמר היא כמו וטוס כדכתיב הרמב"ם ו'
 רפי' בחו"ז ז' זנס כרלובן כמעשה בלהה שהודס
 בחטאו והוא עסוק בשקו ובתעניתו לוכ' לאוה דיון
 ככ"ח יש לסס ד"ל דרלובן היה מחמור על עצמו שלא
 ליתן פ"ס לטעון ולומר דיון ככ"ח יש להם ונס מדיניה
 אנשי שכס לוכ' לאוה דיון חילומא כדכתיב הרמב"ם ו'
 דס"ט שנתחייבו הריגה מפני שח"שו מלוח על עצמן
 ונימולו ודרכת' מהרש"ם ו"ק ו"ל חכתי וכולן לטעון

כתוב כטמוקוטו ואם אין לו חס' יש לו לשלם ללו
 אמרו ח"כ מה כאמר לוכ' כיוסף דכעלמ' דבלג'
 פאי טענה שפור יש ללו הללה מתיכוס מענון יוסף נשו'
 שחכ למרוד כמלכות יהודה ותיב מילת דכ"ח תרתן
 על המחצה רעה אכל חס' איט תוספון כמעשה
 דיון ישראל זס' ללו ח"כ אין ללו שום ח' כמעשה יוסף
 דהא קי"ל דמישראל איט מיון על המחצה דיקא ח'
 כממ' נ' איט ללכודס או מתק' משום כניטין או פלכ'
 כמעשה יוסף וכ"ח דאכתו יס' להם לטעון כמות
 כטמוקוטו חס' יש לו לשלם וכגד' חלוקס כמעשה
 יוסף יש להם ח' אחר משום שרעטו ע"ס קוט'
 שעתיד ללאת ממנו וירבעם לוח קוים מה נדבר בשמעון
 דאין איט יכולין לומר לאכינו שרעס יוסף משום שדך
 ע"ס דא' כ' למה שמעון לא מיון ע"ס קוט' דקא' נס'
 לבני שמעון שיד' ע"ס קוט' דהא נס' לבני שמעון ח' קי'
 ע"ס קוט' ולמה כשעה שקטרוט עליו שחלוקס
 השיב להם הקב"ה אויב דן ע"ס קוט' ח"כ לפ' אין
 איט יכולין לתרן לאכינו משום יוסף כ"א כשנאמר לו
 דשלא כדון הוליא עליו קדכה כמה שאמר שאלו אוכלין
 אכרימן החו דהיט מפרכסת דכפי הדין לבני ישראל
 שרי וכו' וצוין כענש יען שספר עלינו לה"ר שלא כדון אכל
 ח"כ בהלל' וז' מה נלמד דין כניטין דהשתא לא מלגן
 לומר לו משום שהיא פשיע בענמו ונגב נתקס כנטיבת
 וזה לא יאמין כלל לט' באומרו הרי כטמוקוטו כתוב
 ואם אין לו ונמכר כנטיבתו חס' יש לו לשלם ואתא לסיפיה
 שאנו עשינו ח' שום דבר כמו שחלע' כיוסף כניטין
 דמת' נ' באוה טענה שאנו באים לשפך משום פלג'
 כניטין ניפול אף כרסת חסתי או כרסת דודק הא אין
 עליו אלא לארזיק על המחורע שחלוקס מזה חת
 עון עבדך אכמלא כ"ח לגבות חת חקו' וזו מם שעתה
 מלדתי כמילא דתמר זס'

וכדרך

זו הלכה לבאי מאמרם ו'ל כמד' דס'
 ח"כ ח"ל לא שרוא נלא שקטרוט ולא נחתי
 חכא רוגו לא נחתי מעשו ולא שרוא מלכ' ולא שקטרוט
 מריגה ויכא רוגו זה יוסף ע"כ וקאס דאז' על שדך
 קשו כשחור מכות לכן כמ"ס וירא חק' לו ח"כ קי'
 לו ללוקיים לכן לעשו אלא ליתין חט' לו על' כגד'
 שהים לו מעשו על דבר הבכורה דקום רודע ופי'
 דולה להאכריז חל' ערוין קשה דעל מה טעק ומתקטס
 על מרדו של הקבים ח' וכפרט קטגור על דוב
 הצדיקים שלא בשלוח ולא כל ארס ווכה לב' שלמטות
 וכפרט ועקב אפי' שכבר כתבו הילקוטס ו'ל שמו'
 שלו מורה שלא ישב בשלות וכדרך פשוטס נראה לפרט
 ובקדוים מה שאמרו בשבת מנין שאין מול' לישאל
 דכתיב ויול' אותן החונס לא מאלטנגוגת שן' ח'כס'
 אינו מוליד אכרסה מעוליד. הרל מבוהל ואלכסס גי'
 סבור דיון ככ"ח זס' לו והוא חתת המול' וקב"ס הענאי
 מיון ככ"ח והו' בישראל ונקודס ער' מ"ג מהה"פ
 חלשך ו'ל דמכרת ככרסה חלוקס מכילת דהח' חוקס'
 וכטול מקא' דכסבל דבר גדול טה' יתן מענו' ערשים
 חתלהה ואין לך בעול חקס' נכול' מזה וכתב על דבריה
 ח"כ כסנת פנינת אשכנז' ו'ל דע' מ'י קאקטין דאין
 חוקס' לבו' ח"כ כסתר ח'ט טענות חלוקס' ל' מ'ג'
 ואלמרו כמ' דעשו ישראל מענער קי' ח'ט' ח'ט'
 ח"כ שפור יש טענת חוכ'א למכורס ו' עכ"ל והגס' כ'
 דבר

בה כמדע מסודר ורחוקה מהם כינה וחסונה וכוון שהקב"ה קראו ליעקב אל וכמ"ס במדרש חזקוני על כעליונים ואתם אלהי כהמחויבים שנאמר וקראו לו אל אלהי ישראל

אמנם מצינו עוד במדרש להפך ח"ל על סוסין ויקרא לו אל אלהי ישראל ח"ל הקב"ה ליעקב אתה קורא לעצמך אל היך למחר ואלהם כחך ומזונה נמלא לפי' נסתר תו' מצינו: דאדריכה מיטו שניענש כזה בכחו לכך לרכיב חנו להרץ כעור יעקב שנשא כ' אחיות מה שתי' הריב כסף נכחור בשם הרמב"ן ו"ל ויעקב נשאם כח"ל וכבר הקדמנו לעיל דאם דין ישראל יש להם א"כ יולא מזה עון על יוסף שהביא דבתם רעם על שחיו אובלין מפרכסת דברין ישראל שרי אכל למ"ד לא יולא מכלל כנ"ח אין עון על יוסף כזה והא דענשם ל"ל משום שהשכ למרוד במלכות וחרם דבנ"ח כידון על כמחשבת

ומעתה עפ"י האמור אתו המאמר שפור והא' כהא תלוא וקא תבע דממ"נ חרף מנייהו שלא כדיון"ו כהא עליו ופתח ואל' לא תחיו מצינו כעבור הכבורה שמכירה לו ועל חנם דרפנו רבל"ה"ו אין כמבורה זו ממש דהוא מכר מה שירש מאביו והוא אין לי ירושה מאביו רגו אינו יורש את אביו וכ"ת דיון ישראל יש לו וכמ"ס בנב"ה רעשו ישראל משומר הוא ואל' כפי הדין חרפנו וקא תבע שנתאנה במכירה זו א"כ כיון דיון ישראל יש לו א"כ למה לא שלתו מלבן סרימני וגרס לו להזות כל ימי מוכשל בעון חמור של"ב' אחיות והא אין מניחין ללדוקים לעבור עברה חמורה דבשלמא אלו דין כנ"ח יש לכו הוי אסור קל שנתקדש חורה לאוקרס עליו וכ"ת דלעולם דיון ישראל יש לו ול"ק מהא דלכן שחימני בב' אחיות דהא יש לתרץ ששור נעם כ' אחיות ליעקב שמוחר משום שקראו הקב"ה אל ומותר לו להשתמש בארבעו של מלך א"כ למה לא שקטנו מדינה דלמה נענשנו בדינה ואל' א"כ א"כ בכבודו קראתי אל ולמה דינה ולאם ומזנה ועוד ג"כ דלמה ויכא רוגו זה יוסף דהשתחא און עליו גנוש כמה שהשכ למרוד במלכות יהודה דרסי ק"ל בוסר' מחשבת רעה און הקב"ה מלפס למעשה והא חמור והתאמר דיון כנ"ח יש לו א"כ אמאי לא נחתי מעשו ועל חנם דרפנו רבל"ה"ו נוי אינו יורש את אביו וכ"ת דלעולם דיון ישראל יש לו ונעם רוגו של יוסף משום שהביא דבה רעה על אחיו שלא כדיון שהיו אובלין מפרכסת דשרי כדיון ישראל א"כ הדרה קושא לרובתא למה לא שלתו מלבן דאך הכשילני כעון חמור כל ימי והא און מטומים ללדוקים לעבור עברה חמורה באופן דמאחה טר' שיהיה אתי רואה דחרה מהגאו תלת נענשתי בה שלא כדיון ח"ו

ועפ"י זה יתבאר דכרו חכמים ומדומים שאמרו ו"ל דבשכל שנשא יעקב כ' אחיות לכן ותלא דינה דלמה נענש בדינה ולא באחר השבטים אהן עפ"י האמור ח"ש דכיון שנשא כ' אחיות ונשתמש בארבעו של מלך ונטל סם לעצמו שקרא והשכ עצמו שהוא נקרא אל מש"ה תכף נענש בדינה וכמ"ס במדרש חזקוני הקב"ה אתה קורא לעצמך אל היך למחר כתיב ויאלה ומזנה

רבי משה' אלסך תמוסו בעיני ואדריכה כפי קצתו של הרב ז"ל דהכבורה דבר גדול והענינים דבר מרעוץ וי' ליקא אנהא משום דרע ומחול וכל טעם האמור' הוא משום דלא ריע דמחיל וז"ע אך שיהיה יולא לפי דברי הרב לפנה פננה דאם יש להם דין כנ"ח אהו זמן ר' ליקא טענת אנהא דיון אוקרס ללא נאמר אלא בישראל

ועפ"י ח"ש והייט קרא מהרעם יעקב דלמה לא נחתי מעשו כעשור הכבורה אם כעבור שיש לו ענין מדין אנהא וכדיון דרפנו הא קי"ל דאין אנהא לבו אלא מרלא נחתי ממנו שימ דיון ישראל יש לו א"כ אנהא למה לא שלתו מלבן ולא שקטנו מדינה ויכא חנו זה יוסף שזה מורה שנטל שלי שלא אשכ בשלום והא כיון דיון ישראל יש לו הא קי"ל דאין מול לישראל וישיר וכול להשתחא ע"י זכות ותפלה דבשלמ' אלו דין כנ"ח יש לו שרי אין לי להקריעם מאחר שכך מול שלי מורה אכל עכשו יש מקום לתרעומת שלי ואני מתפלל ומתקן לפניך שישתנה מול לטובה

אמנם מראה לפרש באופן אחר ובהקדים מ"ס תר"ס ו"ל רעל נוף סכבורה לא שרף מכורה דבשלמא על חלק ירושתו שייך מכורה וכו' ע"ש והקשה הרב לפנה פננה ו"ל ממאי דאמרינן בקדושין דאין נוי יורש את אביו אמנם בקושא זו הקשו בגמ' דאין אנהא דאין נוי יורש את אביו הא כתיב נתתי לעשו את הר שעיור לרשת אחיו ומשני שאני עשו דיש' משומר סוה חייט כענין ישראל דיוורש את אביו ונקדים עוד מ"ס הגאון מהר"ש"ה כענשם שנשא יעקב כ' אחיות משום דהוא כבר נתקדש כשכר עבודתו' שטס ולאם נתנה לו לכן כעירמה וא"כ כיון שלקח את שניהם שוב לא היה לו תקנה דאם היה נעדר אחת מהן הוא שניהם אסורים לו משום אחיות גרושות ומאי אולמיה דאסור כ' אחיות מאסור אחת גרושתו לכך קיים את שניהם ולגרם את שניהן א"א עכ"ל עטאר מרברו אך שיהיה לפי עירמה זו של לכן כל ימיו א"ל יעקב באיסור חשור דבשלמא אהו יש לו דין כנ"ח א"כ עכשו אינו מנוה לא עתידה יורש לאוקרס עליו וכמ"ס כספתיס דאמר אינו מכרך משום שנשאתי כ' אחיות שעתידה תורם לאוקרס עליו משמע דהשתחא און אסור עליו ולא הוי אלא אסור קל אבל לרעת הגאון מהר"ש"ה שכתב שכבר נתקדשה רחל כעבודה א"כ ששתמע ח"ל להגאון ז"ל דיש להם דין ישראל במה ויאלו אפי' להקל דאין דיון כנ"ח א"כ לא נתקדשה רחל דבנ"ח למה לאו קדושין אלא כבעולה תלוא מלתא ולא היה שוב לוקח רחל אחר שכבר לקח לאה

אמנם מה שיש לרדק על דברי הגאון מהר"ש"ה מולמרינן טילקוט בס' ואתחנן ח"ל רב ז' מלמד שאין מניחין ללדוקים לעבור עטורס חמורה ועוד אמרינן בגמ' דאין הקב"ה מבוא תקלה פ"ו ללדוקים ואל' שכתבו חתו' דס"ד כמוד דאכלה מ"מ הא נמי אכלה מקדו דכתיב ט' אה הלחם אשר סוף אובל אף שטח ליעקב להיות כל ימיו טעורים חמורה ויש ליישב אמנם מצינו תי' אחר ליעקב שנשא כ' אחיות כשם הצינו משום שקרא אל ט' ענשם הקדוש טעמאון משום שאסור לאדם להשתמש בארבעו של מלך וסוקרבה הוא למעלה סם משתמשין

עוד

ואת ארבע במאמר זה לא נחתי וכו' ובהקדים
 מ"ט המפרש דל"א נחתי מעשו על שהיה
 חרשו פשוט מבית לבן וה"ט שהקדמו לאשמעון
 שמסכת שנתלכלך בבית לבן באיסור כ' אחיות מוס
 כל עליו עשו וכן אז"ל וירא ויגד לו אמר לו טי, שמא
 כל עליו מבח איסור כ' אחיות אמנם מלאו תי' לזה
 שטעם שפסא יעקב כ' אחיות היא משום דרשי' טעמא
 דקרא דכתיב לא תקח אשה אל אחותה לגרור וקאם
 אחיות והו' גרות זו לזה לא כן רחל ולאה לויכא
 טעמא לגרור דאדרבה מנינו דרחל מקרה סימון
 ללאה וכיון דרשינן טעמא דקרא טוב און בוד יעקב
 איסור כ' אחיות ונקדים עוד מ"ט במדרש דה"ט
 שנענשה דינה משום שהיתה ולאנית וכל כבודה בת
 מלך פנימה וטעם זה הוא ג"כ אי דרשינן טעמא
 דקרא וכמו שאמר בסנהדרין דה"ט דרשי' עיטני
 ולא עמומת מואבי ולא מואכות משום דכתיב על
 דבר אשר לא קיימו אתכם בלחם וכמים דרכו של איש
 לקדם ואין דרכה של אשה לקדם והקאו היה להם לקדם
 נשים לקראת נשים ושני דהבא תרגמו כל כבודה בת
 מלך פנימה ע"כ הרי מכוון דאי לא דרשינן טעמא
 דקרא אחר אנשים ואחד נשים היה להם לקדם ואין
 עונש על האשה אם היא ולאנית עוד נקדים מ"ט בתנא
 דבי אלואו דבשכיל שפא יוסף מאוסר"ב אחיות נמכר
 ו**השתא** עפ"י כל זה א"ש וה"ק לא נחתי
 מעשו שרדפני בשכיל מה שנתלכלכתי

בבית לבן באיסור כ' אחיות וה"ט דלא נחתי מעשו
 משום שלא שלתי בבית לבן כלכלוך כ' אחיות וכל עלי
 הרשע הזה מבח זה האיסור ובאמת דיש לו להתרעם
 על זה אם בעבור זה לא נחתי ממנו הא ו"ל שפיר
 דרשינן טעמא דקרא דכתיב לגרור וקבא ליכא גרור
 אלא מאי אית לן למומר דלא דרשי' טעמא דקרא
 א"כ אמאי לא שקטני מדינה דאמאי נענש דהשתא
 ליכא למומר משום שהיתה ולאנית וכל כבודה בת
 מלך פנימה וכיון דלא דרשי' טעמא דקרא אחר האיש ואחר
 האשה במשמע ואין עליה עונש כמה שהיתה ולאנית
 ואי דרשי' טעמא דקרא למה לה נחתי מעשו דהשתא
 און בודי עון איסור כ' אחיות וגם ולמה חבא רובו זה
 יוסף דלמה נענש בעבורי כיון דאין בודי עון של כ'
 אחיות אלא מעשו ומיוסף מוכח דלא דרשי' טעמא
 דקרא ויש בודי איסור כ' אחיות וא"כ קורה טעמא על
 דינה דלמה נענשה משום שהיתה ולאנית

והשתא

לפ"י נוכל לומר דמ"ט ז"ל בשכיל
 שפסא יעקב כ' אחיות לבן ותנא דינה
 אין הכונה שנענשה דינה בעבור אביה אלא ה"ק דלמה
 בא הכתוב לספר כנגותה וקא' ותנא דינה כיון דלדעתה
 לא יש איסור בזה דס"ל דלא דרשי' טעמא דקרא לזה
 סגיב בעל המדרש דבשכיל שפסא יעקב כ' אחיות וא"כ
 מבית אביה היה לה ללמוד דרשי' טעמא דקרא
 מדרשא כ' אחיות דאי ל"ה חס באיסור עליו וכיון דהוה
 לה ללמוד מבית אביה דרשי' טעמא דקרא ולא היה לה
 לקיות ולאנית ולא למרה מש"ס אפי' קרא לנגותה ותנא
 דינה וגרם לה מה שנעשה בה

ומעתה

אשא עיני לכאר מאמר הנכב פתח
 הסערי כד דמך ר' סימון וכו' והקשו
 שבוחר בו ואין קא' דת"ת שמת דאין לנו תמורתו דהא

כנמ' אחריון חרה השמש וכל השמש שער שלם שפסא
 שמו של צדיק זה זרחה שמו של צדיק אחר הרי שנת
 לנו תמורתו ועוד איכה למדך רמה הלשון אמרם אפי'
 אנו מולאין תמורתו הול"ל אין לנו תמורתו אמנם יוכן
 בהקדים מה שתי' הראשונים ז"ל דנייה דטולר צדיק אחר
 מקומו מכל מקום לפי שעה אנו קאים מלחך הא עוד
 שגירל הכ' ועוד תי' דיתכן דטולר כתיקום אחר וא"כ
 עכ"פ אכא מקומו נאכד מהם ולערך ליתך דטיי
 דטולר צדיק אחר מ"מ אינו דומה ברומה לא שהרי אקבה
 רוחה כמה הפרש בין משה ליהושע זה כפני חמה חס
 פלבנה וא"כ חסרון זה הוכיח אכר ולא יוכל להמנות
 ולא כמעט אכורה שאפשר שימלא רכותה ועדף מנס
 ובה פי' הר' כה"ג דכרי המקוין שאמר נפלים עטות
 ראשו דהייט הצדיק וכ"ת דלא' קינה מכעו ליה דקרי
 זרח השמש ולא השמש שטולר צדיק אחר תחת סא' לזה
 השיב אפי' נא דהוי' עתה דעכ"פ עכשו אפי' חסר
 עוד שיגירל ועוד לנו דיתכן שטולר במקום אחר ועכ"פ
 אכר לנו אכא מקומו ולפי מה שתי' אכרי סעבר ה"ק
 כי תנאנו דהיינו עכ"פ נעשה חסרון גדול כן חוד לחד
 וחסרון זה אין יכול להמנות ואין לו חליפך ועפ"י ג'
 תי' אלה ותבאר מאמרו שפיר כד דמך ר' יוסף ב
 זכיר על ר' אלעזר ופתח עליוהי והאכמה מלחין תנא
 ולאזיה מקום כינה ונעלמה מעיני כל תי' ופתח לבי
 כהני קריי משום שלא יתרגלו בהספידו של צדיק וס'
 באומרם חרה השמש וכל השמש עד שלא שקע שמו
 של צדיק זה זרחה שמו של צדיק אחר וא"כ מה ספק
 יש בזה מש"ס פתח כהני תלת קריי לרמה להם ג' סג'
 סג' והיינו דקאמר והסכמה מלחין תנא לא כתי
 האכורה שאפשר שתכף ומיד שאכד ימלא מלחיה אחרת
 אלא צדיק זה שטולר במקום הא' עכשו לפי שעה אינו
 נמלא עוד שיגירל וא"כ עכשו חיוטין לכני כני ולפי
 שעה אכר כתי' הא' וגוד ואזה מקום כינה דהייט תי'
 הכ' דמי ודעי דבאזוהי מקום ויהי גולר צדיק זה סג'
 דאפשר שיכא במקום אחר וא"כ אכא מקומו סג' ויתוסס
 ממנו ועוד ונעלמה מעיני כל תי' כה לרמה תי'
 הג' דנייה דטולר צדיק אחר במקומו מ"מ אינו
 כראשון וכמה וכמה הפרש בין משה ליהושע
 וא"כ זה היתרון אכר ונעלם מעיני כל חיוטין
 דקיים כסכמה וכאר דכריו כיותר ותבוי תנא
 אריבעה דברים הם תשיאו של גולם ובלים הם
 אכרו יש להם חליפין כאלו לא אכרו דאפי' שתכף
 ומיד ימלא הוא מלחיה אחרת דכונתה ממשיך
 הם כעלמן אכל ת"ח שמת אין אנו מולאין תמורתו
 ובג' תיבות של אלו רמו להם סג' סג' סג' תנא
 אין אנו דנייה שיגולר אפשר שיולר במקום אחר
 וא"כ אינו עכ"פ אכר ממנו ועוד אין אנו מולאין
 דהיינו לא כמו האכורה שאפשר שתכף תמלא אכל
 וס' צדיק זמן רב עוד שיגירל ועוד דאין אנו מולאין
 תמורתו דנייה שיכא צדיק אחר במקום הא' מ"מ
 אינו דומה בדומה כראשון אלא דפתח מניס סג' כ'
 וקרון זה אין חליפתו ואין תמורתו

יא יתכן שרמו לסס כהני קריי דאין בוחת
 ההספי בשכיל שפסא הצדיק וישיב
 על צערו שמת דהא א"א דאכרס אפיפתו לתועלתו
 ליתנות מווי השכינה ולהתנבס קל ה' אסל כל שמת
 חססור

לאספרי תשטס חכמהו שאברהם חכם והעלמה תנומי
 כל די שהו הנגס ממנו ומחוריו וממעשו וא"כ
 על עולמו אט סוכן ואין לו תמורהו מי שחזקו
 וללמד ממעשיו ולתבן כעבדו על הדור
ומה שקים ר"ל חמרי שבטום מלאו מלאה כתיב
 ואלו לבס אלו שאיברו את ר' סימון עזאכ"ו
 חזן עפ"י מ"ש סוכ"כ בס' חזן רחוק שמת לפני
 ומט סוף לפעמים ע"י אחרים שהמתוהו ולא כדרך
 לטובע רק מחסם בעון הדור וככחונם זו נקרא הרוב
 ומשמעו הרגורו ונעשה הלל ע"י בני דורו
 עכ"ל ועל זה בא ר"ל לעודר את העם שלא יאמרו
 ולורכס ליד לשמות כאיפת הלידן כיון ומכפר
 על הדור לום א"ל אט שאיברו את ר' סימון דהיינו
 לאתקם הרגורו ואיברו כידים שע"י שנותנו
 הלידן הלידן והנחש גרמם כנוקין וא"כ חזן לרובן
 לא לבס לב על זה ונחזור בתשובה שלמה
 לפניו ות' .

פרשת ויגש

איתא בתנאומא כס' זו אמר יוארם לוסף מה
 לאמר לאבא שבארץ כנען א"ל אמר לו
 כלל תוכל אחר ארלי א"ל יוארם דין שקר אתה דן ארתה
 א"ל אין לך דין שקר כמטרת לחיכם וכו' עכ"ל הגה
 קודם סוף לבאר זם המלמ' נשום עומט להבין סוכות
 שמה סוף יוארם ווסף והגה המלכים טעמו ונגם אליו
 יוארם ואלמר כי ארעו ידבר נא עבדך דבר באוני ארועי
 ואל יחד אסך בעבדך כי כמחך כפרעה ארעי שאל את
 עבדיו וכו' ואלמר אל עבדך ארועיהו אליו ואשימה
 פניו עליו וכו' כי עבדך ערב את העבר מעם אבי
 לאמר אס לא אכילתי חילוק וחטאתי לאבי כל הימים
 ונתת זשכ נא עבדך וכו' ע"כ והדקדוקים מבוארים
 באלו הספוקים ואין מן הטורף להאריך בהם דכמא
 פלוגי וסודו חוסף ועד אומרו אל יחד אסך ריך
 מדבר אליו קשות ולא יוארם אטו וע"ק על מה שאז"ל
 שא"ל יוארם לוסף שארם מבטוח ועושה וכו' זו היא
 שימת עין וכו' ריך מתחייב מוח שהכטוח ולא עשה
 ואלו א"ל הרועיהו אליו ואשימה עיני עליו ואכתת
 פסנתתו זו היא שיטתהו אללו היס עיני השנתתו
 עליו וכו' ואלמר כי עבדך ערב את העבר ומת
 טורף לבחוב טוסת הערכות .

אמנם

כלע"ד לוישב כל זה ובסקרם מ"ש
 הרשב"א כתשובה סי' תש"ע על רמב"ם
 שרף שני לכן שמעון כס"ח וקנס ואח"כ מואנה הכת
 ואינה חלה במשדך והאיב דראובן פטור מהשטעה
 ומקנס דלוטס הוא כמה שפרכה כתי וסוי אונס נמור
 וזהו ב"ל למעבד ואפו' האמר שהיה וכול לפימה
 פסנתת ואפו' התנש טלס חסריב שיפוסה וכדאמרין
 בטורן אלו יד יקבא ודינה בעל למותב לה ואל תשיכתי
 פסיה לי מתחלה להקטת שאס הקרב הכת פטור דלא
 היא ולאבא דלא שבו הוא ואפו' שבו או לא שבו
 שחלה וכו' וית' לית לום לאתתוי חס טענת אונס עב"ל
ויאמר סי' תש"ו מהר"ם אלשיך סי' ל' שחיב
 בקנס כדון שלו אפו' שמואנה הכת
 וסקרם ליתתהו דרש"י בא שחטתו ותי' דשאלו הפא

שבת בשער איחילנה מרולה ומשוחקת להסם שלסון זה
 משמע שהתנה להביא הרלה לוי טועל וא"כ אפו'
 שחטת ולא הכיו חסר לוי טועל מתחייב בקנס עמד
 נקיים מה שפסך מורים פי"ד כפי' רל"כ כסס הרשב"א
 וכן אס לום עליו חסר שלא לקיים שטעמו אפו' לא
 היו הקנס רק ממון מקחי אונס וע"ד זה לא נשבע
 וכ"כ הריב"ש כפי' שפ"ו לא חמר הכתוב הארש
 כשטעה פרט לאונס אלא אס האונס הוא שאינו
 יכול לקיים כמו שנשבע כגון שנשבע לילך למקום
 פ' והשיקו נסר או שחשאוהו ואינו יכול ללכת
 בשום פנים פטור ואס האונס הוא שכול לקיים
 אס ורעה אלא שאס יקיים ומסר עצמו לסי' מותה
 מתר לרשות שטעמו מדין פקוח נפש עכ"ל ונקיים
 מה שפסך הרמב"ם ו"ל כח' מלבי"ם ד"ח"ל דשות וס'
 למלך ושולח לכל גכול ולקוח מן חסד הנבונים ואשר
 סחול ועעמור מהס אנשים לרוץ לפניו וליקח מן
 הימים שבהם לרשות שמיים ועומדים לפניו שחאמר
 ואת בחוריהם הטובים יקח עב"ל עוד אמרו בגמ'
 שאני מלכותא רלא חדרה ע"כ ולס"ו מלך שגמר ואינו
 מקיים היו הוא כהדיוט .

ומעתה

עפ"י כל זה חזן קראי בתקומתו דהנס
 ווסף ס' למתרי טעמי תרמי טולו
 מן הערכות של בטמן מר' אביהס ולא חל הגרו כלל
 עליוס חדא דכלא"ה יכול ווסף ליקח פוטון לעבד
 מדינה דמלכותא דיוכל ליקח הכחורים הטובים לעבדים
 לו ועד כיון דהוא קר העיר ושלטון למעבד על כנימון
 שלא לילך א"כ אוו אטוסים וכמ"ס מר"ם כסס הרשב"א
 וכיון דאס אוו חוים ליקח לבנימון בחוקה יש עליוס ס'
 פקוח נפש וניתנם השכטעה לרשות ועוד דהו ג"כ
 כמו שנשבע ללכת למקום פ' ועכטו נהר או חשואה
 דפטור וס' כ' מאי הו"ל למעבד ואין לך אונס גדול מוח
 ואפו' הווי הוא אונס שבו ולא שבו לא האל"ל וכדפסך
 הרשב"א ו"ל מש"ס הוא יהיה לו עבד ואתם עלו לשלוט
 אל חסרכס דאין לו עליוס מדיע על ערכות הגו' כיון
 דאתם אטוסים על כן ויגש אליו יוארם ואלמר כי ארועי
 וחדבר תלוי כי דאני הוא שיחתי ערב בערו ידבר כלי
 עבדך דבר באוני ארועי אל יחד אסך כמה שאיט או' לך
 דדין שקר אתה דן ואין הגרון דומה לכל הרשות שהכרת
 כי מה שאתה אומר שאתה יכול ליקח אותו לעבד משום
 דרשות למלך ליקח הכחורים הטובים לו לעבדים הו'
 ליתא לגבי דידכו שארו כי כמחך כפרעה מה פרעם
 גזר ואינו מקיים אף אתה כן וכיון שהכטחתו
 ואשימה עיני עליו ועכטו אתה רועה לקחתו
 לעבד וחדת מרפוך א"כ אין לך דין מלך אלא
 כהדיוט דמלכותא לא הדרה ח"א חוב אתה כעשי
 כמלך ולא מלך מתם ועוד דמה פרעם מלך ואתה שני
 לו אף אבא כן וא"כ ודאי אין ליקח אחר מכינו לעבדים
 דזה לא הווי אלא כמלך על כל העולם כמ"ס חת"ו
 ועל טעם הכ' שפטרתו מן הערכות מעטעס
 אונס הווי כמו ליתא דהו' לך נוסח שטר הערכות
 כי עבדך ערב את העבר מעם אטו לאמר אס לא
 אכילתי חילוק וחטאתי לאבי הרי רלסון הערכות מורה
 דחייבתו את עצמו להביא חסר לוי טועל וכההיא
 דמסריס אלשיך ז"ל דהובא דכתב ואיכילנה מרועה
 ומשווחת הכוונה להביא חסר לוי טועל ואפלו
 שחא

שאלו חתום בקיום האמור משום שאין צוה להמלא
 כע"כ אמ"ה עמוכ בקנס משום שכך מורה לשון
 הנאו וה"כ רשומה הבא אף שאנו אנוסים ואין לנו
 יבולו לוקח בנותן ממך עב"י הדיו חל אם לא הבאת
 סודר ליה פועל וכו"כ נא בפקשם שלא יהיה עבדך
 בנדה וכו"כ נא עבדך חתה הנער ולכל דבר אלו
 מעולה ממנו וכו' הקיים ואת כחורוכס הטובים יקח
ועפ"י וכן מאמרם אל כמ"ר כס' זו ואל כמ'
 אם ערבת לרעך זה יהיה אנכי הערבת
 תקנת לר כפך זה יהיה נווי חבקשנו נוקשת בלמתי
 שך זה יהיה. אם לא הוואתוין אלך לך ותרפס ורהב
 רעך עכ"ל והקושו מכוואר במאמר זה דלמה עשאו' נ'
 חלוקות כאלו כל חלוקה מחדשת אמנם כר שופן
 נקדים גוד מה שפסק הרמב"ם אל כפ' כ"ה מה"ת
 מי שאמר לחבירו הלוהו ואני ערב לגופו של ליה כל
 זמן שארסה חבואנו אלך לא נשתעבד דהו' אסמכתא
 והראב"ד וכו"ל דנשתעבד וידוע מה שפסק
 הרמב"ם ופסקו מרן כשה"ט קי' ר"ו דנדר ושבועה
 ותכ"ף מהני לסלק האסמכתא ודאיתו להמביט ח"א
 פסי' ע"ח שהכיו משם רב אחי' שב' רמ"ש הרמב"ם
 בנדר ושבועה מהני לסלק האסמכתא סמי הא מקמיה
 כמה אשלו רבתי דפלוני עלויה הרשבי"א והרא"ש
 וריב"ש ומסר"ק אל רב' עלו הר' המביט ז"ל והנה
 דבר תנאים לביטול הוא שאין אחר מאלו הרבנים
 חולק עמ' הרמב"ם ז"ל וכולם בת' להחיל בהרמב"ם
 ז"ל עכ"ל ולו גילה אחרי המתי מעגמטקו הקדושים
 אלוהא דשפור קאמר הר' אל ותמביט ק"ו לא עיון
 בדכיו בכל הדרך רבנות הר' שחבין תרבו הרמב"ם
 שב' מהני לסלק את האסמכתא דכיוט מהני ועשוין
 קאן וכמו שב"כ הריב"ש משם רב א' וכן הביטו כמה
 מספוקיש מרבו הרמב"ם שב' לושנא דמהני רמ"ש
 ששבוועט עושם קטן וכן חבין הסמ"ע מרב' הרמב"ם
 וכו' ע"ז. וכל ועל זה הוא קאמר הרב הגו' שהכיו
 סמכו דמני הא מקמיה דרש"א בל' והרא"ש והריב"ש
 דכולהו ס"ל דניהו רחויב לקיום שבוועטו מכח שנשבע
 אכל אין השבועה עושם קטן וכ"מ עוכ"א דאם הויה
 את השבועה עותר ואין ווריון לכסו ואין הארשום
 חיובים לקיום את שבועה אביהם אבל אם השבועה
 עושם קטן לא שייך כל הני כולל"ד לויב דברו הרב
 ז"ל ונקדים עוד מה שפסק מהלויב"ל בכמה תשובות
 דבכל דבר דאובת פלוגתא דרבנותא אי קנה או לא
 קנה ונשבע אמרוין דשבו' אין כאלו משום דקטין אין
 כאלו ולא נשבע אלא מפני שהוא סבור שהוא חייב
 לב"ע אבל אלו יודע דיש מאן דס"ל דלא קנה לא הויה
 נשבע וסוף שבועה בטעות וקטין אין כאלו מטעם
 שיטל לו' קי"ל כמ"ד לא קנה נס שבועה אין כאלו
 ודוב הסופקים המפורסמים בחירו חלקו עליו מטעם
 ס' שפסע לסחמור וכמקום שבועה לא אמרוין קי"ל
 עיון בהרש"ך והרש"ס וסוף"כ שסאריכו בזה ואשי'
 מהרוב"ל ז"ל מודה דלכתלה יתיר שבועה שלא
 יכנס כספק אישור שבועה

ומעתה

עפ"י כל האמור ובה המאמר נכון
 ושטר ח"א כמי אם ערבת לרעך זה
 יהיה רבתי ואני אעריכו ואינו לאשמעי' דהיון
 סוף כסוף"ד' ז"ל דעמטם רס"ל דערב הנוף משתעבד

ואינו מוזקק לומר ערבת לרעך דמשמע דאע"פ
 על נוף רעך ממנו וכ"ת דמאן האבא כהרמב"ם
 דערב הנוף לא משתעבד משום דהו' אסמכתא ליה
 קיום תקנת לור כפך זה יהיה שערביה הויה
 ע"י שבועה ותכ"ף וסדיו וא"כ אלוהא דרמב"ם
 משתעבד דהו' הרמב"ם בעצמו ס"ל דנדר ושבועה
 מהני לסלק האסמכתא וא"כ ערבת זו היא חלויב
 דכ"ע וכ"ת דמיה דמזר זה הוא ערבות ק"ל
 מזר אחר עטור יהודה מערבת זו משום דהו' קטן
 דאין כיו. ל הכיו כממון מאחר שעבדו קטנות
 וקי"ל הארס בשבועה פרט לארס ליה קום וזו
 נמי. ליתא כאלו בערבות של יהודים דאף דאע"פ
 אונס לא נפטר מהערבות שהיו טקשת בלמתי
 פוך שאמר אם לא הביאותו ולאן זה משמע
 שחייב עמנו להכיר דבר ליה פועל וכההיא דמזר"ס
 אלשך שכתבו לגל דהכיו דהב שביאנה מרובה
 ומשוסקת אף דכאנס ולא הכיאה חייב בקנס וכו"ת
 דמנ"ל דהלכתא כמזר"ס אלשך בהא חלוקה
 והלא כמה פוקס פלגי עליו בום וכוון דעוקף
 שעבדו של יהודה הוא כמחלקת הרמב"ם וסוף"ד
 ז"ל ופטורו נ"כ ע"י האונס הוא פלוגתא דרבנותא
 מהר"ם אלשך ושאר פוסקי' אף דנשבע בערבות
 זה הויה כהב מהרוב"ל ז"ל דקטין אין כאלו שבועה
 אין כאלו ס"כ שעבדו אין כאלו וכדו' אף כאלו ליה
 קיום לך ותרפס ורהב רעך שדרי' ושמול לך
 שבועה משום דרב הסו' פלוגי על' אביב"ל בזה
 וס"ל דספק שבועה להחמיר ואשי' הרוב"ל מודה
 דלכתלה יתיר שבועה מש"ס לך ותרפס ורהב
 רעך

אין נאמר בהו קראו דתחין כמו וכההיא מה'
 דחבין בכ"ק רף מ"ו הכניס שרזו למזר חסרו
 שלא ברשות ונבאו שרזו של כע"כ פטור ואם חבס
 ברשות בעל החזר חייב ר' אמר בכולם אינו חייב ער
 שיקבל עליו לשטר ר ומכוואר בנמ' חלויבא דרבנן כל
 בסתמא קביל עלוה כעויותא דכל שאמר לו כמות
 שורך לחזורי חייב לקבל עליו כעויותא וחלויבא דר'
 ער שאמר לו כפי' כנוס שורך לחזורי ואשמרתי אכל
 בסתמא לא קטל עלוה כעויותא וכתבו סוף'
 דנעויותא דעלמא כגון כהמות אחים שיכנסו במתו
 ונבאו שרזו של זה לא אסיק ארעותיהם וכתב על דבריהם
 מהרש"ך ז"ל והימא דרבא קאמר לעיל דאשי' מלתא
 דלא אסיק ארעותיה קביל עלוה כעויותא דאשי'
 אשי' חנק את עצמו ודדיו כל כי הו' מלתא לא אסיק
 ארעותיה ואשי' ה לרבא כמי הוא נותת קטל עלוה
 כעויותא עכ"ל ונקדים עוד מ"ש סרב ורע סרך כס'
 זו שהעלילס איתם טפי על יוסרס שאשי' עכ"ל
 סממלא כאלמתת בנימין שמה הוא טס לבנימין
 לשמרו אללו ויהודה בעצמו גנבו עש"ב

ומעתה

עפ"י כל זה א"ש קראו חסוף ס"ל
 דהלכתא כרבנן רס"ל דלכתלה יתיר
 קבולו קביל כעויותא וכו"כ כי סויה דוסף קביל עלוה
 געויותא דבנימין בלמתי הויהוהו אלו ואשמרתי
 גינו עליו דהו' כנו כנוס שורך ואשמרתי ס"ל מחייב
 בטמון ואחיו כחוק ממון ווסף דכל כסתמא קביל עלוה
 כעויותא וכמכוואר בנמ' חלויבא דרבנן ומחייב כספק
 בסמור

פשמון דבעל סחור וא"כ אחס עלו לשלום אל חביבם
 ותנודו לו פשמון דתפס כפי הדין ולא בעלילה ואחריות
 כוון שיהיה סוף סופה את עצמו שיכא סחוק ממנו לעצמו
 זה לא קבלתם על עצמכם וכנימון בעצמו מחייב
 בשמירה הנביע אפי' שהוא לא נגבו מ"מ היה לו לודע
 מי נגבו ומתו כדרך חפשו ומחייב כנוף בעל סחור
 כרעון או חנה אליו יהודה ואמר בו אחיו ירדני נא
 שדך דבר ונ' ומתו הדבר כי כנוף כפרעה דנוד
 וזינו מקיים ומכ"ס שמכניות ואינו עושה שאמרת
 פרידותו אלי ואימה עיני עליו זה ממש לישאל דרבי
 דלמחר כטס שדך ואשמרת פרי שמר נוד והכריע
 קללתא כרבי דכל כקתמא לא קביל עליו נטוריתא
 א"כ אינו מחייב כנימון בשמירה הנביע ואין
 לו לודע מי נגבו ונתנו כחפשו כוון דאינו חייב
 מעניקתא בשמירה חפשיך דכל כקתמא לא קביל
 עליו נטוריתא אלוכא דר' ואינו חייב כנוף בעל סחור
 ומתאך שגור אומר דהלכתא כר' אדך עכשו מתו ואומר
 דהלכתא כרעון פרי שגור ואינו מקיים וא"כ והאי
 קעמין בעצמו מורה שאינו אלא עלולא בעלמא
 במתא שר האין שדכס תמוד להחשול עלולא כרע
 והו דרבי דשכית ועל זה וכוונא ערב עכך את סנער
 ואינו יכול להפטר מערבות וזו ומכ"ס שהיתה ע"י נוד
 ולכן אף שמתו זו פלגתא דר' ורען אינו יכול לומר
 ק"ל כרעון דמקום שבעה וחרס און לו' ק"ל דס'
 שבעה להחמור

ומעתה

לפ"י נחנס ראש השוכה למאמר
 סגב פתח השער הכוא אמר והיה
 לוחק מה נאמר לאכא שכארן כנען א"ל אמר לו הלך
 החכל אחר הרלו א"ל יהודים דין שדך אתה דן אותנו א"ל
 אין לך דין שדך במכירת חביבם עכ"ל ויש לסבן
 דכמא פליט הני מלכו דרען

אמנם

עפ"י האמו' א"ס כי כוון דדין כהא דבנימון
 סגב הנביע דומם ממש להא דרען
 הו' דלא חסין ארעיתו שיכנסו לחטרו וזיקו את זה
 דס לא שכים כלל ומכ"ס אס חונק עצמו דס והאי
 דלונם דלא שסח כלל ויהי דקביל עליו יהודה נטוריתא
 סיטו שלא יתן מתמיה או מעלמא כנון טטס ופסוס
 תגבי אכל שאים חונק את עצמו דהיינו שהוא וגרס
 סוק לעצמו ויטוב ויהי טושע בעצמו הא ורלו
 נטוריתא כוון לא קביל עליו יהודים וכפרט שהוא חייב
 נטור דלא שכיח כלל שינטוב ולא הו זה בכלל הערבות
 תם יוסף שאמר ארדוהו אלי ואימה עיני עליו נהו
 דקבל עליו אחריות לשומרו היינו מהזוק דעלמ' ומתמת
 יוסף אכל לפשוט בעצמו ולהטק את עצמו גם יוסף לא
 קבל עליו אחריות כוון זהו אלוכא דהאי' אמנם אלוכא
 דמתא דר' דר' דר' כדבר דלא חסין ארעיתו וכנון
 שאק את עצמו אפי' הכי קביל עליו ואף זה בכלל
 הערבות של יהודה

אמנם

לע"ד דיש מקום לומר כאן כדודן ערבות
 יהודים לכנימון דב"ע שדו אפי' הו'
 ו"ל דאפי' נגב כנימון חייב יהודים בערבות זו והוא
 עפ"י מ"ס דמתמיה שהוא השכנים מטין אותו על כוונתו
 והשמים לו נבואה כד נבכתא שאלמר ותגוב דקל ע"כ
 הוי מטור דמתו את בנימון דיש רגלים לומר סגב
 דלמחר סוף כנן מרד התולדים כאלו ונקיים עוד ג"כ

מ"ס ו"ל גבי רחל סגבכה התרפוס דיש לה התנוללות
 דלש"ס כחכונת להפריש אכיה מע"א וכחכ סוס
 ו"כ ו"ל דהתנוללות זו ג"כ הוא לכנימון דכיון
 שראיה שמאמתם כוון הנביע ומנחש בו לודע בו
 דכרס נעלמים חשכו לע"ז ממש ובה לקנות על
 ע"ס עכ"ל וא"כ לפ"י גטיבת כנימון הו שכיח אי
 מרד התולדים אי מרד דרקותו דרודא להפרישו מע"א
 כאמו וא"כ לכ"ע הו' זה בכלל השמירה והערבות
 ומעתה יע"ן שאמר יהודה ליוסף מה נאמר לאכא
 שכארן כנען ר"ל שאתה או' לנו ואתם עלו לשלום אל
 חביבם דמשמע דבאת ללמדת טענה נרד אטרי
 כדבר הערבות שקבלנו בשביל בנימון פריש דכרוך מה
 נאמר כדו להיות טולוס מאכיוו א"ל אמרו לו הלך
 החכל אחר הרלו דהיינו סגב כאמו וכיון סגב ואת
 גרס לעצמו בודאי אחריות כוון אפי' יחטק את עצמו
 דהוא דבר דלא שכיח ודאי לא ככנס בערבות דלא
 חסין ארעיתו שבימון ויהי מווק לעצמו וכל דלא
 חסין ארעיתו לא הו בכלל האחריות א"ל נאורה
 אדרבה מתוך דברך נראים שדין שדך אתה דן אותנו
 דכיון דאמרת הלך החכל אחר הרלו הוא הנותנת
 דחייבים אט כאחריות כוון כיון דסלך החכל אחר הרלו
 וכמאך אחר אמו כמלא דהנביעם לגבי בנימון הו
 דבר דשכיח אי מטובע התולדים אי מתמת דרקותו
 שרודא להפריש מע"א כמו שבעשה אמו א"כ והאי
 דהו בכלל הערבות ועוד דהא קו"ל כרבה דלע"ז
 חנק את עצמו קבל עליו אחריות וא"כ ממ"כ דין
 שדך אתה דן אותנו אותה טענה א"ל יוסף דא"כ
 לשיטתו וכוון אין לך דין שדך במכירת חביבם כי בודאי
 הנטור גם יעקב טיה על יוסף לאחיו שתמוד וחס
 עין השנחתם עליו כאשר הוא קטן וחביב עליו
 מכולם וא"כ שוב לית הללה לפני חביבם כעבור למר
 שאחריות כוון שיגרס לעצמו סווק על אזה עון שעשה
 לא קבלו דהא כפי דכריבם דהדין הוא דאפי' תבין
 את עצמו בכלל האחריות א"כ עתה ותגלגל עלוכס
 ענין יוסף

או

נאמר באופן אחר כהאז מאמר וכתקיים
 מאמרה ו"ל כמדרש על פסוק ויראו אותי
 מרחוק שרטינו ע"ס סופו שביחוד לזאת ממנו ירכעם
 והקשה הרב מהרש"ק ו"ל דהא אמרין האמר הוא
 שס ואין דנין עש"ס ופי' דכמתה כוון ארס מתמיה
 ורנין עש"ס כמו שמתנו דכ"ד של מטה מעטשון
 מכן ו"ג וכ"ד של מעלה אין מעטשון אלא מכן כ'
 ה"כ כ"ד של מעלה אין מעטשון אלא לשעתו וכ"ד של
 מטה אפי' ע"ס העתיד עכ"ל וק' דא"כ ידונו את עצמן
 שדן היה שבעו עובר ע"א כדכתי' ועבר כוס טיה
 וכן שמתן וירטחו על מעשה שנים וכפרט שכל
 ישראל חזאו הן כעגל הן כע"א שעבדו כומן
 החרכן שיד כולם שיה בענין זה וא"כ על שיקשטו את
 יוסף ויקשטו את עצמן אמנם הו' הככח כוון מ"ס
 המפרשים ו"ל שטעם כן קורר שניון עש"ס משום
 שמלוא ישנה יש עליו שכא מאוסור ופ"ת והאי תו' שווד
 כנו לגבי יוסף דה"כ מלוא ישנה עליו שכא מאוסור כ'
 אחריות ולפי זה דגם כנימון ראוי ליעקב על העתיד
 דהא איתא כפרקי דר"א טעם למח נענשו ושר' כשרנו
 לקטת על שלגם כבבעה משום שקטו על החנות ולא
 קנאו

מתנה ומוס'ם לא קנו אותם מ"כ חרדי עליוס לא' שון
 רחובן במס סמל על כללם ועון מברית יוסף ועון
 החנה בני שכם ואת'ל שוש לבס חי' על מברית יוסף
 כסו'ם אסו'ם אושב למלך במקום ישרם ומחמבס רעם
 ככב"ח נדון פמנעס וחס מתקנת גס שבעס' תמך
 וגס החנת בני שכם משום שחיסו מוס'ם על עמון
 שנימולו ואכתו'ם ל' דיון בכ"ח מל'ם אכתו' לא עלמי
 לחו מחול מסהיל דרחובן שכל על אשת איב דסמח
 איב אשת איב נמרה וד'כ על ארבעס ל'ם אסיכב
 דמ' כ' אחס נלכוס בלחן באמ'ר

ומעתה עפ"י דברי משה'ס ו'ל' יחיה לך
 למאירת עמס במחמר ה'ל' יחיה לך
 כ' יקוט החוכמי ח' ל' ששס סהר' בני יעקב לל'ל
 בני שכם וכל'ס מ' וקטרנ לכנ' ות' ח' ל' מ' יחיה רגל'ת
 על ע'ו ח'ל' שחרטו כלם על לא קמוס בל'ח' ד'ת
 סכיב לו הקכ"ס כבר נמולו וחלו מרשע'ת יחיה לך
 לקטרנ בשכילס עב' ל' ולכאורס דר'ים ח'ל' דן סגל'ת
 ותל'ת דאודרכס כוס יג'ל עון בני יעקב אמוס גמ'ר
 האמ'ת מתרש' של משר'ס ח'ל' סג'ר יג'ת
 דאודרכס ח'ל' לו הקכ"ס כיון סמטולו וח'שו מלו'ה עב'
 עלמן נחמיבו סריג'ס וסוב ח'ן מקיס ל'ס'ת'ך תשעה
 עכר בני יעקב כח'ת וכולכס וכמ'ס סקס'ס ו'ל' -

פרישת ויהי

איתא כמדי'ר רכס כוס סקד' ח'ל' ע' גבר ויחיה
 ולא ויהס מת'ת מ' גבר' בל'פ'ס' סט'ל
 מבכסן הא'ס וכתיב וינרע חמת אכר'ס מ' נכ'ר פולח'ן
 שפסע' גלורו ע' ג' חמוב'ת וכתיב כ'ס לא חלג'תו את ח'ס
 מ'תו מ' גבר כיעקב סנחש'ס עם המל'ך והג'יס
 וקריבו ומי'סר'ל' למות ע'כ וסנס קורס בל'ני לפ'ר
 זה פרי'ס'ן ח'ל' להסן ח'נו קר'לו דסר' פ'ר'ס'ט'ו'ת ח'ת
 חקד'ו ימי ישראל למת ויקר'ס לבנו... לווסף ויחמר לו
 ח'ס נ'ח מל'ת' חן כענין'ך סוס נ'ח ח'ך תחת ויר'ס ועש'ת
 עמדי חס' ויח'ת ח'ל' נ'ח ת'קבר'ט כמ'ר'יס וסבכ'ו ע'ס
 אכתי' ונש'ת'תו ממנ'ר'יס וכתיב'תו בקבור'ת'ס יח'מר
 חוכ'ו חע'ס'ה ברפ'ך ויחמר סככע'ה לו ח'סכע' לו ח'ש'ת'ו
 ישראל על ראש המט'ה ע'כ ו'הן ח'מת ר'חו להש'ת לב
 על פסוקי הל'לו ולר'קיק כ'ס' כמ'ה ד'ק'וק'ס ח'ר' ר'חו
 לכל מעי'ן לעמ'ר כ'ס' ח'ר' ו'למ'ת קר'ת לבנו לווסף
 ח'ו משום שח'ה יכול'ת כדו' לעש'ת ופר'סי' ר'ס'ו ו'ל'
 מ"מ ערו'ן ק'ס'ת וק'ר'ת לכל בניו ול'נות ח'ת'ס ו'ח'ו
 יוסף ככל'ל ח'ש'י ס'ח'ק'ר' הוא יוסף מ"מ לא הל' לבי'ס'ס
 כק'רו'ו לווסף לבדו וסכ'ת ח'ו מ'ה סעבר' ג'לו כ'סכ'ל
 מ'ה ש'ינ'ה ח'ת כ'ר מ'ן חכ'נו ולפ'ת'ת ח'ה לו ל'נות
 נ'כ עכ'וו ש'ס'ח'וו כול'ס על כתיב'ס ולמ'ת ק'מ'ת'ן
 ל'נות'ס זה סמוך למית'תו וע'ק ח'ר'ת'ו ח'ל' כ'ח ת'קבר'ני
 במ'ר'ו וסככ'ו ע'ס ח'כתי' ד'ס' ול' למ'ר'ר ח'סכ'ל וסככ'ו
 ע'ס ח'כתי' ח'ל' כ'ח ת'קבר'ני כמ'ר'וס וכפר'טו למ'ס'ר'ס
 וסככ'ו ו'ו' ו'ו מחובר למעג'ל כתי'ב'ת' ח'מק'ר'ת ש'ס כ'ח'י'ך
 ח'ו' ו'ח'ו סופ'ו לסככ' ע'ס ח'כתי' ו'כ' למ'ה ס'יח'ס כ'ן
 ס'ר'ק'וס וכתיב'ה ב'חן וע'רו דלכ'ו ח'ס' ח'ל' מ'ח ת'קבר'ט
 במ'ר'וס כול'ת יח'ר'ס ד'ח' ח'ר' ח'ת' כ' ונש'ת'תו ממנ'ר'יס
 וק'בר'ת'ו בקבור'ת'ס וע'רו ד'ח'ל' ח'כ'ו ח'ע'ס'ה ד'כ'ו
 ו'ח'ו ח'כ'ו ג'כ' ויח'ר'ה וע'ק מ'מ' ס'ל' ס'סכ'ג'ה לו וק'ך

ק'ל'ת' וס'ת'ת'ן ח'ת' ג'ו' ק'ח'סן דככ'ע'ל'ס ח'ל'ת' וכ'ח'
 ס'ל'ד'ח'ל' ע'ל'ס' ס'ל'ח' ב'י'כ' ח'מ' ח'ל' מ'ע'ל'ס ל'ח ק'ט'
 ס'ר' ח'ל'ת'ן ל'ק'מ'ר ס'ס'ר' ח'ן ח'ו כ'ל' ע'ל'ת' ס'ל'ח כ'ר'ב א'כ'ת'
 כ'ס'ח'ס ו' ח'ו מח'י'ס'ן מ'י'ת'ס ל'ח ק'ס'ת' ח'מ'ר כ'כ'ח'ת' ו'
 ס'מ'ח' ח'ק' ל' ח'ק'ן ק'ד'ו'ן ק'וס'ס'ן כ'ח'י'בו מ'ת'ת' ח'כל'
 ח'ל' ח'ל'ת' מ'ב'ל' כ'כ' ח'כ'ר ק'ס'ת' ח'מ'ר כ'ק'ד'ו'ן ח'ר'ק'
 ס'ל ח'כ' ס'כ'ת' מ'שום ר'כ'ו ח'סכ'ו

ומעתה עפ"י האמ'ר קוס קר'ה להני קר'ה וכו'
 דכ'ר ח'מ'ת' על סל'ס פ'שע'ו ישראל ועל
 ח'ר'ב'ת'ה ל'ח ח'סכ'ו ר'מ'ו' ח'ס נלכ'וס בל'ח'ת מ'ח'ו
 ח'ר'ב'ת'ס ח'ל' י'ס לה'ס ח'ס'ג'ל'ת' כ' ח'ו וק'ח'מ'ר על
 ח'ל'ת'ס כ'ס'ק' ח'ק' ס'כ'ר ח'ת יוסף סל'ח כ'ד'ן ח'ר'ו'ר'
 על ס'ס ס'ס'ת' ס'כ'ר מ'ח' ד'ק' ל' ב'א'ר ח'ו ח'ס ו'ס'ל'ו כ'ן
 ס'ר'ר' מ'ל'ת'ס י'ג'ס ח' ע'לו ס'כ'ל מ'ל' ופ'ת' ופ'ת' ח'ד'ו'ן
 ס'כ'ס' מ'כ'ת' ג'ל' בני יוסף ח'י'ך ח'ל' ס'עמ'ת' ס'מ'ל'ס
 י'ש'ס י'ס ע'לו ס'כ'ל מ'א'ס'ר' כ' ח'ח'ת' ח'כ'ת' ו'ר' כ'ת'ת'
 ח'ס ח'ל'ת'ו ר'מ'ש'ס ס'כ'ל יוסף מ'א'ס'ר' כ' ח'ח'ת' נ'כ'ר'
 וק'ס' ו'ד'ר'כ'ס ח'ס כ'ח'ו מ'א'ס'ר' כ' ח'ח'ת' וק'ד'ו'ר' ח'ל'
 ק'ד'ו'ת ל'ל'ח' ול'ח'ה ס'ל'ח' ס'כ'ל'ת' כ'ח'ס'ר' ו'ר'ח'ו ל'ל' כ'מ'ס'
 ס'כ'ר' ע'ו' ל'ר'ב'ו' ב'כ' ח'ל'ת' ל'ח' ק'ד'ו'ן ח'ל' כ'כ'ע'ל'ס
 ח'ל'ח' מ'ל'ת' ח'ל' ג'ל'ח'ס ק'ד'ו'ה ס'ק'ל'ס ו'ק'ב' ב'מ'ל'ס ח'ל'
 ח'ו ס'נ'ח'ת' ח'ר'ב' כ'ח'ר' ח'כ' מ'ס' ס'כ'ת' ו'ח'ס'ק'
 ח'סכ'ו'ס ס'ש'ס' כ'מ'ר' ל'ח ח'ל'ו מ'ב'ל' כ'כ'ת' ח'מ'ס'ס'
 ו'נ'ח'ו ל'וסף פ'ש'ס' מ'שום ס'כ'ל' כ'ח' מ'א'ס'ר' כ' ח'ח'ת'
 ול'ח ח'ס ח'כ' ל'פ'ו ח'י'ך ס'ל'ח'ס' על ע'ס'ר ח'י'ך כ'ר'ח'
 ח'ל'ס ס'ס'ר'ו כ'ל בני ש'כ'ס מ'שום ס'כ'ל'ת' מ'נו'ה על
 ח'ד'ו'ן ח'ל'ח' ג'ס ע'ל'ת'ס מ'ע'ל' ח'וכ' ו'ה ל'ח'ת' ח'ת ש'כ'ס'
 ו'ח'ק' ח'ג'ל' וכ'מ'ס' מ'ס'ר'ס פ'ר'ט'ו' ו'ל' ח'ל'ו ח'ן ו'ס'ר'ל'
 ג'ס ל'ס' ח'ן מ'ס'ח'ו'ס מ'ת'ת' על ח'ג'ל' ו'כ'ת' ר'ל'ע'ל'ס ח'ן
 ו'כ'ת' י'ס ל'ס' ו'ג'ל' מ'ס' ס'ל'ח ח'ר'ו' ח'ת ש'כ'ס ח'נ'ס'
 ח'ס'ח'ו'ס מ'ת'ת' ל'ח ח'ס ול'ח ח'נ'ש' ש'כ'ס ר'ח'ו'ן מ'כ'
 ח'ל'ן ח'כ'ר'ו'ן כ'סכ'ול' מ'כ' ר'ח'ו'ר'ת'ן ו' ח'ל' מ'ת'ת'ן ח'מ'ר'
 ג'ר'כ'ת' ח'ר'מ'כ'י'ז' ח'ל' ח'ל' ח'י'ט' ס'נ'ח'י'בו בני ש'כ'ס'
 ס'ר'ו'ג' מ'שום ס'מ'ט'ול' ו'ח'י'ט'ו מ'ט'ה על ע'למן וכ'ד'כ'ת'כ'
 פ'ר'ט'ס' ע'ו'ל' ח'ל' ח'ת'ת' ד'ח'ה ד'ך ע'ט'וס וע'ו ס'נ'כ'ע'
 ח'ג'ר'ס ו'ר'ל' ד'ל'ח'ו ש'ס'ר ע'כ'ר' כ'מ'ס ס'כ'ר'ו ח'ת'ס'
 ג'סכ'ל ס'מ'ל' ח'ת' ע'ג'ו'ן ו'א'ד'ר'כ'ה פ'ו'ן ס'מ'ט'ול' ס'כ' ח'ן
 ל'כ'ס ל'ח'ת'ן ו'ח'ו ג'ר' ח'וסכ' ס'מ'ט'ה ל'ח'ח'ו'ר' ו'פ'ט'
 ס'ק'ס'י'ט'ו ל'ע'ל' על ח'כ'ר' ח'כ' מ'הר'ס'ס' ו'ל' ח'ן לו ו'ח'
 ב'ר'כ'י'ס'ר'ס' ל' ח'ח'ו'ן ב'מ'הר'ס'ס' ו'ל' ח'כ'ת'ו כ'ס'כ'ר'ח'י'ה'
 ק'י'ט'ו ד'ו'ן כ'כ' ח'ס' ל'ח' ח'ל' ח'י'ך ח'ע'ס' ו'ח'ט'ו ו'כ'ר'ל'
 ח'כ'ע'ר'ה ר'פ'ת'ת' ח'ת'פ'ס ר'ח'ו'ן כ'מ'ה ס'כ'ל' על פ'ולג'ס ח'כו'
 כ'ו'ן ס'ק'ה יעקב ל'כל'ת'ה כ'כ'ח'ה ח'ו'ת' ח'ת'ת' ח'כ' ר'כ'ס'ל'מ'ח'
 ח'ל' ח'ן ישראל ו'ס ל'ח'ס ו'ס ח'י' ל'ר'ח'ו'ן כ'מ'ה ס'כ'ל' על כ'ל'ת'ס'
 ד'כ'ו ק'י' ל' ד'ט'ח' ח'ר'ס ח'ט'ק'ת' ח'כו' ו'ח'ה פ'ולג'סו ח'ס'
 ח'ח'מ'ר ד'ד'ו'ן ו'ס'ר'ל' י'ס ל'כ'ס ח'ל'ן ח'ט'ל' על ר'ח'ו'ן כ'מ'ע'ש'
 ח'ל'ח'ת' ח'ט' ס'ח'ת'ר' ל'ח' למ'ט'ר' יוסף מ'שום ס'כ'ת'ת' ר'כ'ת'ס'
 ר'ע'ת' ח'ל' ח'ס'ס'ס' ס'ח'ו ח'וכ'ל'ו'ן מ'פ'ר'כ'ת' ר'כ'י'ן ישראל
 ח'ח' ו'ס'ל' כ'ו'ן ס'כ'ר ע'ל'ו'ה'ס ל'ס'ן ח'ר'ע ו'מ'ס'ה מ'כ'ר'
 ח'י'ט' ח'ג' ד'ו'ן ו'ס'ר'ל' ו'ס ל'ח'ס ח'י'ך ע'ל כ'ג'ר' ח'כ'ול'ס י'ט'
 ק'ד'ו'י'ט' ח'מ'ר ל'י'כ'ר'ה ד'ה'ק'ל' ל'ס'ז'ה ד'ו'ן ו'ס'ר'ל' י'ס ל'ח'ס'
 ח'י'ט' כ'כ'ר ק'ט' ע'ר ח'ו'ן ל'ח'מ'ר כ'ק'ד'ו'ן ו'ח'ח' ב'ל'ח'
 ח'י'ך ח'כ'כ'ל'ת' ח'מ'ר ל'ח'ו'ר' ח'י'ך כ'ח'ס'ר' ג'ד'ו'ה ח'ח'מ'ר'ת'
 ח'ח'ס' ח'ח'ס' ל'ק'ר'ן כ'ע'ר ח'מ'ר ו'ל' ד'ל'ח ק'נו ח'ת'ת' ע'ר ח'ו'ן
 ח'ח'ן ח'ח'ן כ'כ' ח'ן י'ס ל'ח'ס וכ'כ' ח'ס' ס'כ'ל' כ'ר'כ'ה ח'י'ט'

השבע על זה ומאז לי דקאמר שינו דלי ולוודא קאמרי
דשבעה הוא חובלת לירשי ואפי' מר"ם מרדס שאיש
יכול להחיד שלא מדעת המשביע ופזון שראש ווסף
לכבודן זס אלוכה דביע אלוט יכול להחיד או חסדיס
וגשבע לו

א וכן האכות שהיא כן ווסף ליעקב ובהקדים
מיש הריב"ס ו'ל כפי' סע' ז' ח' ל' מו שחלה עליו
השבעה כלי סוס' אונס וטעות ונתחלה לו אונס כשעת'
קיום השבעה ואיש יכול לקיימה בוס' לא דבר הכתוב
בגון שנשבע ללכת למקום ס' וחספיקו נאר או שפכרו
שלטון דהוי אונס ופטור אבל אונס' ממנו וכונת'
בו חלילה מלכטל את השבעה מפני עכ"ל חסו דקא'
וסף אנכי אעשה כדכריך דהאוי מנדי לייך חוסף דקא'
נאמן אלך שאקיים כל דכריך ואין חספ' אלא שלא ועבד'
פרעה בוס' ואיב' מה חובל' השבעה ב'מקום האכיל'
אונס פטור וכת"ס הריב"ס ו'ל דאס עכבו השלטון
הוי אונס ופטור ואתר השבעה לו דעכ"ס יס נפקות'
ומהניא השבעה עכ"ס קאכ' שאיעד אונס' ממנו חסון
כל ממנו ולא ועבור על השבעה לא' כן אס היא
הטוה כלי שבעה או אפי' באונס' כל' דהר' ואפי'
אונס' ממנו וכול' להכלל מנאו זה אבל עכשו ע"י
השבעה לריך אונס' גידול אונס' חנוף כמ"ס
הריב"ס ו'ל

א נאמר באופן אחר ובהקדים מ"ס מהר"ף ז'
בתשובה בית י' זעל' אשם' שפא' אע"כ כעלה
סנדך למיתתו שלא תנשא לאחר' מיתו אס' יס תנש'
בשבעה וו' וחסיד' ה' לוגדולה' מו' אפי' אומר' ראש' יס
עדים שבעלה הפטור בה ששבע לו כשנפ' כחלו'
והיתה מספחת ודוחנת ס'ס לא' אשבע' היא מכבול'
חוליו ולערו וקיא' אומרת' תלך גמרה בלכה לקבל'
שבעה היא אלא כדי לעשות לו כ"ר לבעלה שבעה'
זו אונס' לריבכה התי' דהיא אטוסה היא לישבע' דהת'
היתה שאס' לא תקיים' דכרו' חטורף דעתו עליו ואלות'
כראותו שאין אשתו מקיימת' דכרו' ואין לך אונס' גידול'
מנוס' ואונס' זס חלול' מאלנס' דאראון' וחדמין' ולא' כע'
לחשוב בלבו האיס' ואף' הם נשבע' ע"ד חטור' וכול'
לחערוס' דגבי אונס' דריבס' שכלב' הוא דריבס' וכו' עכ"ל'
ונקיים' מ"ס הרמב"ס ו'ל כה' גרושן' דמי' שחנאות'
לעשות דבר שאיב' לעשותו מן חסון' ולא' תשיב' אונס'
עכ"ל

ומעתה זהו ממנו כדון יוסף עש' אכיו כההיא
דמהר"ך ו'ל דטון' דהיא סנדך למיתתו
והיא מפטור' בו כדי לישבע' לו לקובי' כה"י וכתרו'
שיכול לטעון יוסף דהיא אטוס' כשבעה זו כו ירא' על'
אכיו שאס' לא ישבע' חוס' שמא' וכדי חוליו עליו ותטרף'
דעתו וה"כ אין לך אונס' גדול' מנה' ואת' ל' דלא' הוי אונס'
גמור' וריץ' להתנות בלבו האוס' הא' ויש' שיכול' יוסף
להקטת' בלבו איונה תנאו' להבא' ופטור' עמנו' מהשבעה'
היטו דמשעתו יוסף בלשון חכמה' לפני' אפיו וואמר'
אנכי ר"ל דאש' אורהך מנאו' ומתוורא' עלך הריבכה ס"כ'
אעשה כדכריך שאשבע' כמו שגזרת'. עליו ולא' תיעצ'
כלום השבעה רלגבו ויראיו עלך' חשיב' שפיר' אונס'
אעד' רמו' לו במלת' אנכי אעשה כדכריך ר"ל כיון דכחוד'
תלוא' מלתא' ויכול' לעשות' איהו' תנאו' בלבו' דלגבי אונס'
אפי' השביעו' עלך דעתו וכול' להתנות' ויאעשה' דכריך'
אס'

חובתם חבדו לחבון אט' להכין שאר הדקדוק'
סגלמיהם לעיל ודקדוק' עוד באומרו
וקד' לבט' לחסך דהול' ל' חקיל' לוסף דכמה' יוסף
איכא באיפ' זכר' טובן נקיים' עוד מה שפסק' מן
בש"ט כס' נדרס' ח"ל דהא' השבע' על דעת' חסוד'
ולחעלה' חסוד' רחון' מתוורין' אלא' מערעו' היט' דוקא'
לסקל' הנשבע' האס' ממנו כעטור' השבעה' כמנו'
שהיא דמשה' חסוד' אבל כשלא' קבל' האס' מתוורין'
לו שלא' מערעו' וב' הש"ך כפי' רב"ח בשם' המרדכי'
לשבעה' מההכה' ומורחה' מקח' קבלת' טובה' עוד
ב' הש"ך ו'ל דאיכא' מ"ד וס"ל דאין' לך מקפל'
טובס' כמנו' הבן' מהאב' עוד נקיים' מ"ס מור"ס
ז'ל ח"ל ואס' מת' אוח' סנדך על' דעתו וכול' להחיד'
לחיו' אס' היתה' השבעה' לחעלה' חסוד' כגון'
לשבע' לתא' לו אס' דבר' כפי' כחיו' חודשו' במתקמו'
ו'ל עליו' הש"ך ו'ל ח"ל ואס' מת' וכו' משמע'
סמ' שפא' לו טובה' ויכולן' להחיד' וכ"כ הלבוש' ז'
ר"ע ספ"ל ל' אמר' כן סוד' כתאו' להרמב"ן ליתא' אלא'
דיתלק' להחיד' לו ולכא' מאוס' חסוד' משמע' דמתו'
לשלא' שפא' לו טובה' דאז' ליכא' אלא' משום' חסוד' וכיון'
שמת' ליכא' הוי' חסוד' אבל בעשה' לו טובה' דאז' איט'
יכול' להחיד' לו אלא' מרעו' מסתברא' כיון' שמת' אין'
יכולן' להחיד' לו וכן' משכח' מדברי' הרשב"א והרמ"ם
וקמ"ג והריב"ס ו'ל עכ"ל ונקיים' עוד מ"ס בגמ'
רמז' ע"ל על מה דתמין' דכל' האומנוס' ס"ס מ"ט
קאוס' דהסוד' האס' דשכך' כ"ע' חאל' לגבי' סוד'
עליוה' ש"ס

זבוח א"ס ושיט' דקאמר' חקיל' לבט' לוסף דהסתא'
איכא' הכא' תלח' למעלותא' שקבל' ווסף טובה'
ההיא' תנאו' מנלח' קרא' לכל' השבעים' אלא' לוסף דוקא'
א"כ' כהסוד' האס' דשכך' לכותאו' ואתא' לגביה' הוי' שפיר'
לנקיב' טובה' האס' דהא' חשיבא' היא' לטות' עליוה' ס"ס
ועד' דכיון' שהיא' בטו' הוי' כתבט' בשם' הריב"ס דאין' לך
למקובל' טובה' האס' כמנו' הבן' מהאב' ועוד' כיון' שהיא'
בטו' היא' שבעה' זו סך' מההכה' כין' מערחה' וכבר' כתבנו'
בשם' המרדכי' דנשבע' לחסוד' כין' מההכה' כין' מערחה'
אס' במקל' טובה' האס' וכיון' דהוי' מקובל' טובה' האס'
גמ' ס"ס שאס' כל' ידך' תחת' ירכי' והשבע' דהשתא' איט' חוסס'
שמה' השאל' על' שבעתך' דהיון' פשוט' הוא' ויכיל' דהיא'
מקובל'. טובה' האס' מהמשביע' אין' יכול' להחיד' שלא'
מערו' וואמר' אנכי אעשה' כדכריך' בלתי' השבעה'
ואין' שבעת' בשבעה' זו דאכתו' וכול' להחיד' עפ"י
שאלן' מור"ס ו'ל שפסק' דאס' מת' אשר' נדר' על' דעתו' אף'
שקבל' ממנו' האס' מתוורין' לו וא"כ' מה' הוי' עילי' חכמים'
כתקנת' ווסף סוף' אחר' המיתה' וכול' אט' להחיד' וואמר'
השבעה' לו רחמיה' ליה' דלות' הלכ' כמור"ס ז'ל מה' אלא'
כהא' דש"כ' בשם' הרשב"א והרמ"ם וסמ"ג והריב"כ דטלח'
א"ל דאש' אחר' שמת' איט' וכול' להחיד' מאחר' שקבל'
בזכות' הגהה' א"ג מנאו' דקאמר' השבעה' לו חרית' ליה'
דשכא' אפי' מור"ס מור"ס מור"ס כמ"ד כיון' שהשבעה' היא' נ"כ'
לחעלה' חסוד' וסמ"ג אס' יקבר' ועקב' עם' אכיתו'
כמעשה' סוד' ויהי' כל' שעה' חועלת' לביהם' דהוי' כסא'
שג"ג רגלס' סוד' והוי' קיום' מור"ס ו'ל דאיכא' דהוי'
סמטתה' חועלת' לוורשיס' באיס' חודשים' כמתקום' ואיש'
יכול' להחיד' שלא' מערעו' חסו' דקאמ' השבעה' לו דהול' ל'

חס לה אקים התגלו אשר הנתי כלבו וא"כ למה עורר
 מ"ד להכביענו ויגן לבנו ויאמר לו השבעה לו ויוקא
 שאני אפוך ומחויב בכבודי וממתי חוטא עליו להולוכני
 לארץ ויאלץ וכוון דמחויב ברבתי הרי ב' דרמב"ם ו"ל
 דאם הנתינו טרבר שחובל בעשותו דלא הו' חונס מש"ס
 השבעה לו

אמנם אלאו איעל למתק ויאמרו הוטרך יעקב
 לטות על זה מכון שכבר הוכטח מהקב"ס
 ואלו ואינו איעלך גם עלה וקרא"ו ל' שהכטוח לוקבר
 סא"י ואם חשם לשמא ויגרום החטא אחר הכטחה זו הא'
 כבר אז ל' דהאכות שלטו ביגרום ה"ל דאעפ"י כן אינו
 מלמטן בעכטו זהיה וירא שמה אחר הכטחה זו חטא
 וזוה א"ס אל ל' תקברני במלויס וכ"ת למה הוטרכתי
 ללוטרך אחר שכבר הוכטחתי שאקבר כא"י לום קאמר
 ואע"ג דהכטחתי ושכפתי עם אכותי מ"מ לויך אתי
 לטותק משום דשמא אחר הכטחה נתלכלכתי כחטא'
 ואמר בכיכול ואכני אעשה כדפריך דעדין הכטחה זו
 קיומת ואין פק' שום חטא דכבר שלטת כוטרך. ולא תירא
 עוד שמא תקטא ויאמר יעקב השבעה לו בכיכול על
 זה שלא ישלטו עוד וירי עליו וכהוא דעגמ"ס חסודא'
 חשכע לו בכיכול על זה מש"ס חשחתי וישראל אז על
 האם המטה לשכינה על כסודה טוכס כוז שלף ישלטו
 וירו עליו

והנה אחר שנכשר כזה תפף אמר ויאמר יעקב
 אל ויפק אל שדי נראה אלי בלח בארץ כנען
 חכרך ארתי ויאמר אלי הנני מפרך והרבותיך וגו' ונתתי
 את הארץ חזאת לורעך אחרך אחת עולם ועתה שני
 בנדק' הנולדים לך וגו' אפרים ומנשה כראובן ושמעון
 יהוה לו ויורש"י בשרני שיעיד א' משכני לחלק ויעתה
 לאתה מתנה אני טוחן לך לי הם כחשכון השכטים לטול
 חלק בארץ איש כנגדו ואני כבואי מפרך מתה עליו רחל
 בדרך ואקברה עם ע"כ והדקדוק מכוואר כזה דמה
 טעם הוטרך עכשוו להגיד לו ואני כבואי וגו' וכבר
 גתעוררו רזל כזה ואמרו ואעפ"י שאני מטיח עלך
 להולוכני לארץ כנען ולא כן עשיתי לאמך וידעתו שום
 בלבך עלו וגו' והרואה וראה רעיון לא נחוישכ ככל
 הטרך דהיה לו ליעקב לומר זה כפ' הקודמת בשאמר
 לו וכשאתה ממלזם שם היה לו לסיים ואני כבואי
 וגו' אבל סכא שאינו מנוחה על הקבורה לאינו תכלית
 הבור לו מיתת רחל וקבורתה

אמנם גלע"ד ליושב ובתקדים מ"ס מהרש"י
 ז"ל דאף דהאפות קיומי כל המטות קודם
 מיתתו ואלו מכלל בניגות אפי' להקל אפי' חונס נעכשום
 בעכשי שמנס אס לא קוימו אחזה מנוה ווינס כמי שאינו
 גמורה ועושה עכ"ל וליתא ודכיוו תמוהס דהרי מכוואר
 במדרש בק' זו שע"י שאחר יעקב את נדרו נענש כרחל
 זכין אמרו ז"ל כס' בתקנתו ה"ל רבנו ואמרי כל מי שנודר
 ומשהא נדרו קובר את אשאי פנאמר ואינו כבואי מפרך
 אנתה עלו רחל וגו' וכבה מכוואר בתו' דשוד וביורש"ל
 דאין בכ"ח מתלה בכל ואלו א"כ למה נענש יעקב כזה
 בשביל פחות הגדר לשי דברי מהרש"י וז' ע"זהנה הליכ
 התגלילא גרזן ולחלק דלמ"ד יאלו אפי' להקל נעכשום
 שפור בעכשוו שמנס ולמ"ד לא ואלו אין נעכשום בעכשוו
 שטום ונקדים עוד מה שפסק מרן בש"ט כס' רי"א
 ה"ל דבר שאיש כרשותו של מתנה הרי הוא כדבר

לכל ע' כוטר מה שאמר מלמט מכוור לך שיהי א'
 לכשאקחנה קטוה לך לא אמר כלום ואין כל כוונת שום
 עכ"ל ונקדים עוד מ"ס הרב התגל דלמ"ד יאלו מכלל
 ככ"ח אפי' להקל א"כ שפור קנה אברהם את הארץ
 כחוקה כהולך חכל למ"ד לא ואלו לא קנה דהטו קר"ל
 דאין ככ"ח קונה כחוקה

ומעתה לפי כל זום אפי' קרתי שפור ויאמר יעקב
 אל ויפק אל שדי נראה אלי בלח ובשר
 שעתיד א' משכני לחלק ואותה מתנה אני טוחן לבני
 לטול חלק בארץ וכ"ת דמתנה זו איהם כלום דהלכת'
 רווחת שיהי ל' לכשאקחנה קטויה לך לא אמר כלום דהא'
 אברהם לא קנה את הארץ דכ"ח אפי' קונה כחוקה לום
 אמר דהא' ליתא וירא ואלו אברהם מכלל ככ"ח ושפור
 קנה הארץ כחוקה דהא' ענין הרואה דאני כבואי מפרך
 מתה עליו רחל בדרך עליו ויוקא כעבור שאותיתו הגדר'
 וכמו שאמרו במדרש וכוון דנעכשוי בעכשוו שטום אפי'
 שאני מנוה דכ"ח אינו בכל תאחר מזה מכוואר פברור'
 שפבר ואלו מרין ככ"ח לגמרי ויכני טש"ל גמור וא"כ
 אנועלף כבר החוקה הארץ לאותו ואל"כ שפגס זו
 שרואה וקוללת כזה של תורה

ובמסרה זו כפא לבאר פטוקי וישעיהו קי' כ"ט
 ח"ל כה אמר ה' אל בות יעקב אשר פדית
 את אברהם לא עתה יבטם יעקב ולא עתה פגיו יחוי
 כו בדראתו וירי מעשה ידיו בקרבו יקדשו את שמו וגו'
 עכ"ל ואיכא למודק על מה שדשו ז"ל שיה' אככות
 יעקב טטל אברהם מכבשן האם דמי אטב' וגו' וזהו
 דאברהם האם כל שמאמינים עד שיהרף לכוניה
 דיעקב ועד כמה שפייס לא עתה יבטם יעקב
 דמה היא הבושה שיהיה לו ליבטם ועכשוו טטל
 האמנם

אמנם עפ"י שאמרו דכ"ח לוקים בכל תאחי
 וכלקד"מ"ס מהר"ט דמה שהתקן לוכות יעקב
 משום דכ"ח אין מנוחה על ק"ה אלא הו"ל רחל לנגל
 דהיה הוא מתחייב כנפשו ופרכת אומכ"ס ז"ל מש"ס
 הוטרך לוכותיה דיעקב וכתב עליו מהר"ט א"ז ל' דליתא
 דאברהם אע"ס קבל חומריהו וקולתו וקאיב למסור
 עלמו על ק"ה אלא ה"ט שהוטרך לוכות יעקב משום
 שנתן אלכע בין שוטי נמרוד עכ"ל וליתא דלא קבל את
 קוליהו אלא דוקא משכנס בכרית ברכת' דרמב"ן ז"ל
 חלל' קודם המילה לא יאלו מכלל ככ"ח אפי' להתיני
 דוקא וההוא דאור כשחם קודם המילה היתה ועוד אפי'
 לשיטתיה דהרב ז"ל הא ואלו מכלל ככ"ח אפי' להקל
 במחלוקת הא שטויה וכמו שהארץ ואסף איש עבוד
 הרב' התגל ז"ל כדורש א' וא"כ מהר"ט ז"ל אשאר דקא
 כשטות מ"ד דלא יאלו מכלל ככ"ח אפי' להקל עד מ"ת
 ונקדים עוד מ"ס בגמ' דכעון נדרים בנימ' מתעם וכו'
וכזה א"ס ונכון חיה דיקאמר כה אמר ה' אל בית
 יעקב אשר פדה את אברהם מכבשן האם
 א"כ מום מוכח דלא היה רחל לנגל לוכותו משום שאינו
 מנוה על ק"ה וכמ"ס מהר"ט ז"ל וא"כ השתא דתורת'
 בני"ח יש להם לא עתה יבטם יעקב ולא פגיו יחוי
 ממוס עון אחרי הגדר דהא קי"ל דאין ככ"ח גמור בכל
 יתל וכ"ס כל האחר וכ"ת אכותי מכל' דלא יאלו ואלו
 מנוהר ככל תאמר דילמא יאלו מכלל ככ"ח אפי' להקל
 מנוהר ככל תאמר וימס שהוטרך לוכות יעקב לפיכך
 מכבשן

המבוא האם לאו משום דלאו מתייב למקור עמנו לקיים
 אלא משום שנתן אלבע לבין שני ממדוד וכדכתב
 תהיה"ח א"ל למה קאמר רש"י ליתא דע"כ לית ביה איסור
 כל תהיה שטרי בדאורו ולי"ו בקרבו ולא נענה כהם
 משום איסור תגיד כאו' ו'ל כעין דר"ס כמה מתים אלא
 דהו' דין ככ"ס י"ג לו דאינו מזהר ככל תאחר ועפ"י
 זה וכתב סמיכות סכתובים האמורים בסדר השלח
 ונתן רחל ותקבר בדרך אשרת הוא בית לחם ויהי
 בשבת ישראל בדרך סתא חילך ראוהו ושכב את כלתם
 סילגה אכיו חשמתו ישראל ויהו פניו יעקב שנים עשר
 חז"ל ללמדת סטלס שוין לטובה ולא חטא ראוהו
 כמעשה כלתה וכבר הקדמנו לעיל מאמרם ו'ל במדרש
 דמשום שאמר מרדכי נענה כרחל וכבר הקדמנו לעיל
 וברון ישראל אין עין על ראוהו כמעשה כלתה דהרי
 ספק הרעב"ס דטעם אדם אטפת אכיו וס"ס פלגש אכיו
 אבל ככ"ס אסור דטעם אשת איב וכזה א"ס דיהא
 ראוהו כמעשה וזכר הלכה שראה וקמת רחל בדרך
 אשרת וסייג שבענש בה יעקב משום שאמר את מרדכי
 ונענה כענשו שמים א"כ טעה מוכח דלאו מכלל
 בכ"ס אפי' להל"ק מש"ס חכף ומד' חלק ראוהו ושכב
 את כלתם טלגש אכיו דטעם אדם משתת אכיו כדון ישר'
 ושמע יעקב מלאן הבן דתבין טעמנו ושחק וכ"י
 שלא תאמר דלעולם לא ילאו מכלל בכ"ס והא
 דנענה כרחל משום שלא יכנס לא"י ויחטא כ' אחיות
 וכדכתב סדמכ"ו ו'ל ואכתיב יש עון ראוהו כמעשה
 סלסם לזה קיים הכתוב ויהו כס יעקב שנים עשר
 דהכתוב מעד ראוהו לא חטא וכולם שוין לטובה

אמנם ראיתי להרב קול יעקב כ"ו שילא לודין
 כרבו חתם וכו' אפ"כ דהררבה למ"ד דלאו
 אפי' להקל דין ישראל יש לקו"ש עון על ראוהו כמה
 שכתב על טלגש אכיו אלוהא דרש"י דס"ל דפילגש בקדו'
 וא"כ הוה אשת איב אבל למ"ד לא ילאו מכלל בכ"ס אין
 שיה אסור כראובן שכתב על כלתם דמעולם לא קנאה
 יעקב לנלחם קשקש דכלתה חלפה נמי סה סו כענת
 לכן וביין דכ"ס סה סה אחיות רחל ולא חטאו ועליות לא
 קנאה דומיא דודן דכמחוייבי מותה אין קדושין הופסין
 בה וכוון דלא קנאה יעקב לזלפה ולכלתה לית
 בה לא משום אשת איב ולא משום א"ה עיון עליו
 כאורך

יעבשו הוא בל לקבל את התורה אבל מקמי חס
 לוכא איסור' דע"ן לא כנטוה על זה ע"כ סה דהחלטה
 הוה ס"ל דהם דין ישראל ומש"ס הו' הוא בל חיו
 מאיסור ביהא וספקיה הכריע להם דעיון לא ילאו ע"כ
 עכשוו כמ"ת וכזה א"ס וס"ק יעקב אינו לא מרדכי
 ולא מקרבך דהם אכריע דאין בידך חטא בכלתה משום
 שלא נקמת לו א"כ אטול חמי כרשתיו וא"כ שלא בידך
 לקחתיו את כלתה משום דהוה אחיו למה ורחל והם
 אכריע דיש בידך עון כמעשה כלתה משום שקמתו את
 כלתה ע"י שניתיח אותם ולא סו אחיות אט טענה עוה
 דאין אמנם חילם אורך כרשיון ע"כ שכתב מו שכתוב בו
 ומשה עלה אל האלמים סגם בו"ש עליו סכה שראה
 ולד אשה ואיך וכול לעלות וכמו שכתב עליו מה"ס
 כוון שכתב משה התחיל מקרבו וסייגו מכון שעלת אל
 האלמים והקב"ס השיב בשבילו לקבל תורה בל סוד
 הכריע הקב"ס דמלאו ומקד"ס יש להם דין ככ"ס
 וא"כ ממילא אין עון על ראוהו כמעשה כלתה ולא
 קנאה יעקב כוון דהוה אחיות אשתו וכדכתב
 הרב ו'ל

ובזה יתבאר לך מאמר תמוה הובא בס' נרתי
 המרה"ל כוון דא"ל הקב"ס למהם סן
 קרבו ומתן למות אחתם שעה אמר יתו ראוהו ראל וסות'
 ע"כ דאיך מתחייב מתוך שח"ל סוקרבו ומנו למות לו'
 אז יתו ראוהו

אמנם עפ"י האמ"ו וכפ"ס עור מ"ס ח"כ לפנת
 פענח ו'ל דשנתו של משם סה ק"ך תרומ'ת
 לשנות עולם דהתרומה אחר מן' אבל אי תרומה אחר
 ממ' א"כ נ"ך שיתיה ויתר מ"ך ג"ס דה"ע דא"י נ"כ
 הוה תרומתו של עולם ואי תרומה אחר ממ' א"כ הוה
 אר' ולאס נהדים בכלל א"י וככ"ס יתור סו ככ"ס
 וא"י הוחוקה לאטותי דה"ע ג"ד דאין ג"ו קונה כחוקם
 בכ"ר אטותיט עלאו מכלל בכ"ס אבל אי תרומה אחר
 מחמשים א"כ אר' וואס נהדים לאו ככלל א"י וככ"ס
 יתור לא שמים ככ"ס ולא הוחוקה הא"י לאטותיט דכ"ס
 אינו קונה כחוקה עכ"ל

ובזה יתבאר המאמר שפור כוון דא"ל הקב"ס סן
 קרבו ומנו למות ואין לו לחוה עור משום
 דהו' שנתו תרומה שנות עולם א"כ כוון שאין לו אלא
 ק"ך ס"מ דתרומה אחר מחמשים וכוון דתרומה אחר
 מן' א"כ ג"ס ארץ ישראל שהיא תרומתו של עולם א"מ' א"כ
 ג"ס ארץ ישראל שהיא תרומתו של עולם אחר משששים
 וא"כ לפ"ו ארס נהדיו וארס טכה אינס מכלל א"י וככ"ס
 יתור לא שמים ככ"ס וא"ל הוחוק לאטותיט דכ"ס אינו
 קונה כחוקם וא"כ לפי זה לא קנה יעקב את כלתה
 מאחר דהוה אחיות לאה ורחל ואסוד"ה עליו ולא הוה
 אשת איב מש"ס תכף אמ' יתו ראוהו ראל ימות דהשת' אס
 עליה כלל כמעשה כלתה רחל הוה לא א"ה ולא אשת
 איב ואסוד

אמנם עיף דכ"י הרב קול יעקב נפלא
 מני דאיך מלאו לבו לוקר ע"כ בתר
 שכתוב דס"ע שלא קנה כלתה משום דהו' כלה
 באסור ערוה דומיא דלרדן דאס קדושין הופסין
 כמחוייבי מיתם והם כ"ל לא לקובר דכ"ז על סהה
 סכא קדישא סלכך כראס לפרש חט תרו מחמסין
 סה' באסין אחר וואו פהקדים פלנתה דקמתו וא'
 מיעל

חזון ופלאות אל ארץ כבודי משום רצון חלונן פתח
 המחשבה אלף בחד המעשה אוני וכול לחובע אחס
 קודם זמננו דמלות למומר דהרין כב"ס דרריך לשלוח יד
 ממש ולא סני כחשב אכל השתל שאתק רחא דהקביה
 קראם בני כבודי דתפס היין דהמקש עוקד וא"כ ממיל'
 אתה מחובב להחזו' אפוי' חוד' חומן ע"י אהשבת ללוח
 כהס יד

ועפ"י זה יוכן מדרש דכה"ס' וישכ ה' לועשה לו'
 כחונת פקום פסי יס רמו שיקרע הים לפניהם
 עכ"ל וקשה דמה רחא או יעקב אע"ס לרמה להס
 קי"ס ומה החימות וס ככתובת לקי"ס אמנס' ריבון
 לנו להקדים עוד מ"ס הרב ו"כ כס' שמנו ו"ל שטעם
 האנחה של השפטים עס ווסף. כעבור בחונת. הפקים'
 הוא משום דכחונת זו של ארז"ר דהיא כנוד' אחמנות'
 שחמד עשו ממרוד ורנה לעשות בהם העבודה וקבלת'
 ועקב ממנו חכה נס כבגדים הללו ואותם הבגדים
 זכס יעקב ליוסף שלמי יעשו שהיא הכבוד כי כפר'
 ודרה נשמתו מן השמים בשכח כמחשבתו לחודווג'
 כחל וכולאחא כרברי האר"י ו"ל וע"כ גשה לו בחונת'
 פקום לכות לו הכבודה לעבור כה סגבורה והוא'
 כבוד מלך המחשבה שהיא עוקר עכ"ל ונקדים עוד
 משאז"ל כס"ר כס' בשלח שהס לא רנה לוקרע מפנה
 שהוא קדם לאדם בכריחס והכריחו משה ליקרע מטעם
 דישראל קרמו כמחשבה להכריחות קודם אעולם ע"ס
 וכס א"ס וכוון והיוט בעלמא דקשאל ליה לבעל
 המדרש על יעקב אכיוט ע"ה דרריך ולמה עשה הכתנת
 ליוסף לוכתו ככבודה מלך המחשבה והנית רלוכך דהוא
 כבוד כשעל ותפס המחשבה לעיקר לוח. השיב כטוב
 טעם ורעת פס וס כר' שיקרע הים כפניהס זאלולג'
 לא הים חופס המחשבה עיקר אלא המעשה א"כ לא
 וקרע הים כפניהס ע"י טענתו דאלומא שהיא קדם
 בכריחה לאדם ואינו מן הראוי שידחה ויקרע מפנה כגו
 אדם אכל השתא דכרובי אכינו יעקב דהמחשבה עיקר
 ומש"ה זכה הכבוד ליוסף א"כ שוב לית לוס טענה
 גיט זכור ממלל וכו"ל חז"ל הים רחא חנס מה רחא
 רחא ארזט של ווסף שמסס הוריה וולאס' שהמחשבה
 עיקר

ועפ"י מה נעמו אמרם ול כמדורש וכר' תחקרע
 ימא אחא עמלק ואנח קרבא בישאל ע"כ
 ולכאורה ופלא עכל הרשע הזה דרריך מלאו לו. גכשו
 אחר קי"ס לכא להלחם וכו"ל עינו מראות הנס הדני
 הזה שטבעו כים סוף ואר"כה לפי השכל. הים לריך
 לברוח מפניהס אמנס עפ"י החמור ופקקדים עוד מ"ס
 הר' אספ' לרזא המאורה כס' בשלח. שכל טענת עשו
 על הכרות דאע"נ שרין לועקב מ"מ המחשבה חידא
 על עשו ועל זה כא עמלק לנקום נקמת זקנו עשו
 עכ"ל :

ובזה א"ס דכיון דרחא עמלק דתחקרע ימא
 אף שיש לו טענה דהוא קדם בכריחה א"כ
 מוס מוכח דעיקר המחשבה וא"כ ממלל הכרבות
 הס לעשו מלך המחש' מ"ס אתה כרינא וכו"ל
 לנקום נקמת זקנו עשו :

ובדרך זו יוכן קרא האמור בסוף קרינן וישכ
 משה אל ה' ויאמר ארני למס הרעות
 לעם הזה ולמס וס שלחתי וחקקני מכו"ל בוס ויאך
 אמר

ס"ה סא כמו לתא לנפיה אברהם שכשרי
 סק"ה שגשה תרין תאכנה ועוד תרין ונתן ויעקב
 חכיו ולוכא לגב דידעו עין אכית הא ארן עלינו לו'
 אלא כטעם הס' דעיקר חיותה למדקיס כר' לוכת
 כשכר תרתי דא"ל לתענו כל זמן שהיא נשמו והיוט
 לאשמעו' בעל המדרש דה עיקר טעם החמה ולא
 לשאר טעמי אחר נדדט לעול דהא מי גבר באברהם
 שחמד עלמו ככשן האס וא"כ כל הני טעמי לתא
 לגב דחה ולנמי ונתק שפשו טוארו ע"ג המחבה שהיא
 פקון גדול וגם לגב יעקב וס מחמי טעמי דלוכא נס
 וא"כ דרזי מרנקנסה מיתה על בג' אכות ש"מ דעיקר
 טעמא הוא טעם הס' משום כר' לוכת כשכר הרחמי
 כב"ע מה שא"ל לו לוכת ט כעורו נשמו ס' וכוט
 לשכר רחמי זס ולחוח כטעם ה' ולבקר כקבלו
 אמן סלה

פרשת שמות

איתא כס"ר ע"ס ויאמר אלסס מלך מצרים למס
 תשה ואלהן א"ל אתס למת דכריכס למס
 לס. לטלתכס אר"כ'ל מכאן שטבעו של לו הים פני
 מעבדה פרך ע"כ

חנה זאת תקדום שרים הראשונים ז"ל דררך ולמה
 וכו"ל טענה הו"ל הקב"ס את ישר' ממלכים
 קודם זמנו והלא אחת דבר אללים ועבדום ועטו אותם
 ד' מלות שנה ותי' רבום נאמרו בוס הוי' האחד מה
 שר' יר' להרב לפנת פננת אשכנו ז"ל גהי' עפ"י חומרס
 ז"ל דישאל' הו כפקדון אלל פרעה כמי שנלס' פקד
 יפקד ופרעה שלח ור' כפקדון ויכול בעל הפקדון ליטול
 פקדו' אף תוך זמנו וענין השליחו' ור' הוא שגור כל חכן
 סגור האורה תשליבוטו ואף שכאמת לא נתקיימת
 גורתו ולא הו"י אס הק' ששכב לשלוח כפקדון ככר ידוע
 מחלוקת כ"ס וכו"ס כגמ' דלכ"ס המחשב לשלוח יד
 כפקדון חייב ולכ"ס חייב עוד שישלח עכ"ל
 עש"כ

ועפ"י דבריו אלסס הנה מקום חר' להסן קרתי
 האמורים כקוד' פרשתנו זאת ו"ת ואמרת
 אל פרעה כה אמר ה' כט בכור ישראל ואומר אלך
 שלח את עמי ויעבדתי ותמאן לשלחו הנה חטבי הרג
 את כנך בטרך ע"כ והדקדוק מכו"ל בוס דררך תלוא
 חייב ויחיתס קודם חמון טאוס שהן כן הכבוד אמנס
 עפ"י דברי הר' ז"ל ובהקדים עוד מה שתי' המפרשים
 למה שהקשה הר"ס ז"ל כפ' תולדות דמה' אהניא
 סכרות עשו ליעקב הכבור' דאנו אס כהן מפס כהנתי
 לישאל' מי וכול לעטר וכו' ע"ס כר"ס מה שדחך בוס
 דהס ז"ל הוי' עפ"י דברי חוהי' דעיקר הכבודה היא
 ליעקב מלך המחשבה שעיקר מחשבתו של ונתן היתה
 ליעקב תהלה וסו כבוד מלך המחשבה והמכירה לא
 סתיה אלא כשכול המטען ע"כ וכוס א"ס חוה דקאמר
 כה אמר ה' כט בכור ישראל שה' הכרוב הלכתא
 דיעקב הוא הכבוד משום דהמחשבה עדיפת ממעשה
 ויהא עיקר וכוון דאלולין כתי' המחשבה א"כ מולא
 לשו זס דלכתא כמ"ד דהחשב לשלוח יד כפקדון חייב
 וס' ויאמר אלך שלח את עמי ויעבדתי אף תוך זמנס
 דמכון ששבת לשלוח כהס יד מחייב להחמור קודם

אמר למה זה שלחתי והלא לא שלחתי והלא מתחיל חגור
 לו והודיעו שלא ישלם בחלכה זו אמנם לפי האמור
 ובהקדים עור מ"ש כמדרש ס' זו דה"ע ספר כמשה
 בשליחותו של מקום מזהו שלח לחנוך כבוד לאהרן
 אחיו הגדול ממנו וא"כ באמת ראוי לידע ולמה לא
 שלח לאהרן ומטה כגדול ועוד דא"כ למה הענישו
 משום ספר בשליחות והלא כדון חכע ומן דין תורה
 קויב בכבודו והנס שא"ל שבעים מקדים לאהרן ופעם
 מקדים למשה לו ששניהם שקולים וכיון שהם שקולים
 הוה צריך לשלוח לאהרן ולהקדימו יען שהוא גדול
 אמנם כדיל ושב זה נקדים מ"ש הרב מטה אהרן בשם
 ספר חבדור כפשו יונה ח"ל כשמת משה נאללה קודם
 בראית העולם ומלך הממלכה משה גדול מאהרן וסב"ל
 הקב"ה שמתחב' עיקר ומשה ספר הוא סבור דמעשה
 עיקר ומזה נ"ל טעם נכון וכבוד למאמרס ו"ל דע"י
 ספר בשליחות נטלה הכהונה ממנו וקשה דזו הוא
 ספר של העטה שעשה וספר כשכיל כבוד אחיו
 שתכל ממנו הכהונה

אמנם

לפ"ד ותושב שפיר דהכהונם היתה ביד
 משה שהוא גדול מלך הממלכה אכן עכין
 ספר בשליחותו של מקום משיס דס"ל דהעקר המעש'
 ואהרן הוא הגדול א"כ לשיטתו צריך שיהיה אהרן
 הכהן ולא הוא ולכך עפ"י ספרתו זאת נטלה הכהונה
 ממנו ונתנה לאהרן וכבר ידוע אומנם ז"ל דקושי
 השעבוד קשלים המנון ועפ"י כל האמור א"ש והיינו
 דקאמר למה הרעות לכם הזה ויקר מרתי אס כרי
 להשלים המנון בלא"ה איך צריך לזה דתפוק לי חיוב
 להוסיף קודם ומנן מסכת שחב פרעה לשלוח כהם
 יד והיו כחושב לשלוח יד כפקדון אליכא רב"ש דיכול
 לחזור ולתבעו קודם הזמן וא"כ קושי השעב' ל"ל וכ"ת
 אהרן הוא כב"ה רכעו לשלוח יד ממש כפקדון אבל על
 המחשבה לא מתחב' דהעיקר המעשה ולא המחשב' ולא
 אולי בתרה א"כ למה זה שלחתי ולא שלחתי אהרן
 הגדול ממנו דכשלמא נס עיקר המחשבה שפיר אני
 גדול ממנו ושלחתי אבל עכשו מוכח דלא אולינן בתר
 המחשבה אלא בתר המע' וא"כ לפ"ז אהרן הוא הגדול
 ולמה זה שלחתי אני העניר

ומעתה

עפ"י כל האמור יתבאר מאמר סגב
 כפתח השער ההוא אמר אתם למה
 ד'פריכם למה ע"כ וכל המפרשים דקדקו בו כזה
 הכפל

ועפ"י

יתבאר המאמר שפיר והוא בראי ארע
 משה שערין לא נשלם הזמן אלא בא
 לנאלס מטעם שחב פרעה לשלוח יד כפקדון חיוב
 אז לת כוע הפקדון אפי' תוך הזמן ופרעה הרשע הבין
 זה דמה"ט באו לנאלס וע"ז בא להפריחם דאין הרין
 ככ"ש אלא כב"ה רכעו שליחות יד ממש ולא אולינן
 בתר המחשבה אלא בתר המעש' ח"א אתם למה שכיכס
 וחיוו באים בשליחות זו ולמה הוצרכה בראית אהרן
 מאחר שכל השליחות לא היתה אלא לך שאתה גדול
 מלך המחשבה ומדסדכת וחלקת כבוד לאהרן אחיך
 שהוא גדול ממך כדילכא עמך ש"מ ואולינן בתרין
 מעשה שהוא עיקר ולא בתר המחשבה וכיון שכך
 דכריכם למה שבאין לנאלס קודם הזמן כטעמ' דמסכת
 לשלוח יד כפקדון הא לרדכו נמי הלכס ככ"ס דאע

ואפילו אם נתאבד ישראל ביד פרעה פס
 כמלוא לזמן וכל הקב"ה לפתוע הלואתו
 תוך הזמן והוא עפ"י מ"ש הטור ספ' ע"ג ח"ל לוס
 לזמן וכחך הזמן ראה המלוא ללוה שמתכוון את נכסו
 וחובע המלוה של כ' רמכ'ן שאין כ"ד טקדון לו עד
 שזנוע ומט וכ"כ דיי' גאון חבל ה"ר"ף ב"ה
 שאומעין לו וכ"כ הר"א ש"ז לוכח מתן כב"י דלענין
 הלכה כיון דהר"ף והר"א ש מסכימן לרעה א' הס
 נקטי' ונס מסתבר טעמיהו וכבר פסקתו כן בתפ"ו
 והסכימו עמי חבירו עכ"ל וא"כ לפי זה כון שראת
 הקב"ה שעתה פרעה ומבזבו כהלואתו עמד וזכע
 חוכו אפי' קודם הזמן ור"ף דפרעה הוא עוזקן כהם
 וכול לטעון קי"ל כהרמב"ן ור"י גאון שאין כ"ד נוקדון
 לו עד שיגיע. ומנו י"ל דלדרכה ישראל הם המעוקים
 בגופם של עצמן וחולון לומר קי"ל כהר"ף והר"א ש
 ז"ל ובהנעם וולע"ד לישכ מה שהמס הראים זל על
 דברי ר"ל שאמרו ונתת מלך מנרים שנטורע והים
 שוחט ק"ן ילחם ויאך ויאשב דרש זה מה שסיים
 הכתוב ויאכזו בני ישראל מן העבודה דא"ל לו ויאכזו
 בני ישראל והו לא שאו היות מפרשים שאכזו משום
 גורם הרעה הזאת שהם שוחט. וכו' והנחם כנא'
 תע"פ האמור יש לתר שפיר כשני אופנים האו דהם
 חוד ידעים שקושי השעבוד משלום להם המנון והיו
 מקבלין אותו מאהבה ואינם נאכזים מן העבודה אכן
 מכיון שארזו שלח בהם יד וכזכו בהם א"כ מה"ט ע' עפ"י
 יוכלון ללאת קודם זמנם וא"כ על חנם הם סובלן קושי
 השעבוד מ"ה'ם ויאכזו בני ישראל מן העבודה א"כ דה"ק
 דמתחלה היו שמחין בגורם הרעה הזאת ששלח בהם
 יד שאי גורמת להם ללאת קודם זמנם אכן מכיון שארזו
 שא"פ"ה לא ילאו או ויאכזו מן העבודה דהשתא משעבד
 בהם שלא כדון דכשלמ' אס לא שלח בהם יד אין להם
 לזעוק ולהתאנח בעבור העבודה שכבר הם יודעים
 הם כמלוא ופקדון לזמן שלא נחת ליתכע קודם
 הזמן חוה שסיים ותעל שעתם אל האללים שעפ"י
 מרש"ד יכול לפתוע פקדונו אפי' תוך הזמן

ובמסרה

זו נבא לכפר אלא קראי אמתוין פס
 ויאמר משה אל האללים מי אנכי כי
 אלך אל פרעם וכי אלויה את בני ישראל ממלך ואמר
 כי אהיה עמך זה לך האות כי אנכי שלחתי באיש אש
 את העם ממנרים תעבדון את האללים על. הדר הוס
 וכו' לך ואספת את זקני ושראל ואמרת אלונם ס' אללו
 אבותיכם אלהי אברהם ויחך ויעקב ולאמר בקד בקדתי
 אתכם ואת העשאו לכם כמנרים ואמר אעלה אתכם
 מעט מנרים אל ארץ הכנעני וכו' ויאמרו לקולך ע"כ
 ופרקדוקים

ואתקדושים מובחרים כי מלכד שהם כפולין ומכובדין
 אלה הם לרקרק עוד כמה שמבטחים עבדו ליקח
 אותם לא' והלאה שוטים משעבד זה הקשה עבדו
 כי אותה הם מבקשן אמנם לפי האמור ובתקדים עוד
 פעמים אמרו הדועש כמפרישים שוכלו ללאת קודם
 זמנם האחר עפ' מא' דאמרוין בקדושין והמוכר
 עבדו לנה היכא רבטלו ממזות חייב לפדותו אפי' ער
 עשר' כדמיו טבש שני עפ' מא' דאמרו' בגמ' דעבד
 שברת מח' ל' לא' אין מחזירין אותו טעם שלישי עפ' י'
 מא' דק"ל דהמוכר שט"ח לתבירו וחזר ומחלו
 מחול הטעם הרביעי עפ' מ"ט הרב מהרש"ק
 ז"ל דיש' פד שלא קבלו את התורה ונס כעבד כעבדו
 שולח לאחדת כשן ועין דהמזריים חבלו בהם
 והו' בהם כעלו מומין טעם סה' משום שלחו בהם
 יד ובזבו בהם ויכול המפקד או המלוה לתבוע קודם
 קמתן טעם הו' קושי השעבוד טעם ה' שעבוד מלכות
 השלים הממין ומעתה עפ' כל הני טעמי קום קרא
 הני קראי דאמרוין ויאמר משה מו' אנכי כי אלך אל
 פרעה וכו' אולי את בני ישראל ממזרים והיו כדפרש"י
 אל מה וכו' ישראל שיגשה להם נס ואולי משום
 דהיו קודם זמנם ובא הקב"ה ויגלה לו הקץ והודיעו
 כל הטעמים האמורים שמהם יולא שוכל להוטים
 קודם זמנם והן המה הרי' כי אחיה עמך לעתוד
 בגלות אחר דהיו שעבד מלכות ועוד שבהואתך
 את העם האק תעבדון את האלהים על ההר הזה אבל
 עבדו מחמת השעבוד הם כעולים מהו' והמטות
 והי' ממש כדון מוכר עבדו לנה דאם מבטלו מן
 המטות וחייב לפדותו ועוד ממולא כיון דהם
 רויים לעבד את ה' כאלהם א"כ יכול אני למחול כדון
 המוכר שט"ח לתבירו וחזר ומחלו דמחול ועוד אמור
 אליהם פקד פקדתי אתכם דהיוט כדון פקדון
 מסרתו ואתכם וראיתי את העבוי לכם דהיוט ע"י
 שלח ככם יד ויכול לתבוע הפקדון קודם קמתן
 ועוד רכיון רכזו ככם ועשו ככם כעלו מומין סה'
 כדון עבד כעבדו שולח כשן ועין ועוד לעלה אתכם
 מעמי מזרים דהיוט מסכת קושי השעבוד שהו'
 משלים הדין ועוד שאני מטיא אתכם לארץ טובה
 והי' כדון עבד שברת מח' ל' לא' שאין מחזירין אותו
 וע"י כל צדק הטעמים הני' ושמעו לקולך ומאמינוט
 שאני מטיאם אפי' קודם הזמן .

ניהרר למחזירין הנלא כפתח השער והיוין בה
 דמהו אתם לתפוד כרוכס דה"ל רכריכס למה
 ותו לא ודראה לפרש באופן אחר ובתקדים מהמרים ז'
 במד' ר' ה' לא נאלו ישראל אלא בזכות המילה ושי' ז'
 דהכוונה עפ' י' מה שפסק מהרא"ח בתשובה דמילה
 שנדחיה ער יוס' ל' היא קודמת לפדיון. הכן אע"ג דמט'
 פדיון היא מט'ה טמנה ומילה שלא בזמנה עכ"ז המילה
 קודמת דמעקרא אינו חייב כפדיון הכן ער שימול
 החולה משום דמילה הוא מקבל אלהותו ית' ועדיון
 הוא ה' משאר מטות ואינו חייב כסום מט'ם ער שקיבל
 עליו אלהותו ית' מש"ס ג"כ אין חייב הקב"ה לפדו' את
 ישראל ער שימול החולה ומנה הטעם עצמו ארו"ל
 שכל זמן שאחד מן הסבטות קיום לא החול השעבוד
 האיטו טעמא משום דבהגהות דורות היו מקיימין מטות
 אלה ונתקייב הקב"ה בפדיונם ולכך לא שעבדו ואחר

שמולו וישראל כמזכרם הם נאלו והיוו דלמיה
 וחדך וכן מביא ב' ויקוט וד' דט' ששעבד פרעה
 כל השבטות חוץ משבט לוי מפני שישאל הסרו כרית
 מילה ושפט לוי ממילום היו ע"כ וכו' א"ש דכיון דאמר
 לו משה לפרעה כה אמר ה' בני בכורי ישראל וכו'
 לפדותם מטעם דחייב כפדיון כנו הכבוד ליה אמר
 להם פרעה אחס למה מעיקרא פדיום מעבדות פדך
 משאר השבטות אלא דראו משום שאתם נימולין וכיון
 שאתם נימולין ממולא חייב הקב"ה כפדיון שלכם ואינו
 יכול לשעבד ככם א"כ מה"ט גופיה דרכיכם למה
 שאתם כאין לנאלם מטעם פדיון הכן והי' כבר פסק
 מהרא"ח דכל זמן שלא טמול אינו חייב לפדותו וכל
 זמן שלא נימולו אינכם יכולין לפדותם ועקר מה
 ששעבדתי בהם משום שהסרו כרית מילה ואך
 עבדו אותה ויכול לנאלם בלא מילה מש"ס לבו
 לסקלו ותיכס .

ועפ' ז' יוכנו דכיו משה באומרו למה הרעות לעם
 הזה למה זה שלחתי ובתקדים עור מ"ט
 במד' על זה הפסוק שכל המשתחו של משה היא דלמת
 שעבד דורו ולא דור אבותיו חלוק ועבדו שהם יודע
 קדושים ולריכין למר מפני שאין נימולין וחייב לפדותם
 וא"כ מזה הטעם עצמו למה זה שלחתי לנאלם כיון
 שאינם נימולין והיו קי"ל דמילה קודמת לפדיון הפן
 וכמו שפסק מהרא"ח ז' ו' ואדרכה מאז באתי שאני
 משבט לוי שפניו מעבדות משום שאני נטול מזה הטעם
 עצמו הרע לעם הזה ארנאמר באופן אחר ובתקדים
 מ"ט מהר"ח א"ו ל' בס' דאש דור דטעם קושי השעבוד
 שהשלים הממין ט"ט לא מסני אלא דוקא אם דינם לבני
 כביכול או כדון כטם אבל אם יש להם דין עבדים לא
 מהני האי טעמא ופראמרו ז' ל' לאכ שבעם על בני
 דאכתי חביבותיה גבוה והמנויב עמו עושה כזה רטנו
 לא כן אם בעם הרב על עבדו דאדרכה כל המזר
 לי עושה נ"ר לרטי עכ"ל וכו' אינו מפרש אמרם ז' ל'
 דבזכות המילה נאלו ישראל דלכא' קשה דאפי' שמרה
 מילה איך יתכן להוטיאם קודם הזמן .

אמנם עפ' י' האמור א"ט דכבר דועד דמהמילה
 ערות לשהאל שהם בניו וכמבוא' בתקוני'
 וכיון דהם כנוס שפור מנהן למימר השקא דדיושי
 השעבוד השלים הממין לא כן אם לא שמרו המילה דאו
 קאו כעבדים דלא שייך בהו' ל' קושי השעבוד השלים
 הממין דאדרכה כל מה שמעשים אותם המזריים
 יאם נ"ר לפנו ובתקדים עור מ"ט במדרש דה"ע שורח
 הקב"ה בכבודו ובעצמו אל ארץ מליאה גלולים והוא
 כהן וטמא את עצמו חללה מש' דיש' יש' להם דין כטק'
 והאיכ מטמא לבנו כדכתבו התו' ז' ל' וכו' א"ש דאיה יודע
 פרעה דעדין לא נשלם הקץ וכדאי שכל לנאלם מטעם
 שקושי השעבוד השלים הממין מטעם דדין בניו יש' להם
 ולוח קאמר אחס למה באים לנאלו ולא הקב"ה ככבודו
 ובעצמו דהיו האיכ יכול לטמא לבנו אלא דראו מזה
 מוכת דדין עבדים יש' לבס וא"כ דרכיכם למה שכלום
 לנאלו בטענת קושי השעבוד השלים הממין דכעבד
 לא נאמר זה כדכתב מהר"ח א"ל וכו' דקאמר למה
 קרעות לעם הזה כקושי השעבוד אם כדו להשלים
 הממין א"כ מזה מוכס דדין בניו יש' להם וא"כ למה זה
 שלחתי ולא יודת ככבודך כיון איכ שמטמא לבנו .

ובזה יוכן קריא שהכחנו לעול כה אמר ה' כט
 בכורו ישראל ואומר אלוד שלח את בנ ויעבדו
 ונקיים עוד מ"ט כס' ולקוט חדש דמדינא חיוב הקב"ה
 להטות קודם ומנן מטעם דק"ל דג' דכריום חיוב אדם
 לבנו מילה ופדיון הכן ות"ת עכ"ל ח"א כה אמר ס' כט
 בכורי ישראל וכיון דהס' לנו הוא ששיר קושי השעבוד
 המנין ועד שהס' ג"כ בכורי דהלכה רוחות' שהיוב
 לפדותו ואומר אלוד ג"כ שלח את בנ ויעבדו דאב
 חיוב ללמדו תורה וא"כ מהני ג' טעמי מחוייב אלו
 לפרותם

עוד

וזאת אדרש במאמר דפתחין טיה ובהקדים
 עוד כ' במדרש ס' זו אמר משה לפני
 הקב"ה מפני מה לא שתעבדו ישראל לא בשביל הכרהם
 שאמר במה ארבע ואמרת לו ודע תדע וגו' אי"ב הרי
 עשו וישמעאל מכיוו והס' לריכון להשתעבד כמותם ע"כ
 ופי' כה הקדמנו דסכונם עשו מאו דק"ל בדין כ' אחים
 שולא עליהם שט"ח מחמת אביהם דאינו טורף הכ"ח כי
 הם מחנה מעם ומחנה מזה ע"כ וכבר יודע דהכבוד
 כמו שטעל פי שנים כך פורע בחוב אביו שני חלקים
 ונקיים דברי ר"ל שאמרו דה"ט שגון עלמו ועקב על
 הכבודה אמר רשע זה יהא עומד ומקריב וכהני שלוחי
 דרחמנא ורדיך להיות לדיק מש"ה עמר וקנאם ממנו
 וח"ט שנכחרו הלוויים לעבודתו מ"ש שהיו לדיקים
 ונכחרו במקום הכבוד' שנפסלו בעגל ונקיים עוד מ"ט
 במדרש דטעם שכת לו שלח או בעבודת' מלרים משום
 שנתחדין להיות לעבודה ה' ומעתה א"ש כמין חומר
 לו פדנה סכר' שבא משה לנאל' מטעם דהאז' הכשאל'
 הוא על עשו וכמו שטען משה כך לפני הקב"ה אז
 אמר להם אתם למנה פניוים מעבודה פדך דלוי משום
 שאתם עתידין להיות מוכנים לעבודת ה' והאז' גופא
 קשור ודרי העבודה בכבודות והאז' לעשו אלא מוכרחים
 אנו לו' דכבר זכה ועקב בכבודה משום שלא ידע רשע
 זה עומד' ומקריב ועקב הוא הכבוד שהוא לדיק וכיון
 דהוא יחכור א"כ לדיק שתפרעו כשט"ח שני חלקים
 וחלק א' עשו וא"כ דכריכס למנה והלא לפני דכריכס עדין
 יש לו עליוכס כשט"ח דהכבוד פורע כ' חלקים ועדין לא
 פרעתם בו אם החזי

ק"ל דכהני שלוחי דרחמנא עכ"ל וכבר דוע מה שד'
 ג"כ כסס הרמב"ן ז"ל בעד כ' אחיות שלחן משום
 שהחורה אמר' לנרוד לא כן רחל ולאח דלית כהו לנרוד
 ואין דעין אפשר עשאו אפשר עוד נקיים במהו דיתח'
 בתנה דבי אלוהו דכשכל ששאל יעקב כ' אחיות נמכר
 ווסף ולפי זה נסתר הו' הרמב"ן ז"ל והיט דס"ל
 דדיק אפשר משאי אפשר ואין לחלק טין רחל ולאח
 לשאר אחיות אמנם החוס' כתבו כשבת דכשכל מכירת
 ווסף נגוד עליהם קושי השעבוד משמע דס"ל דשפיר
 יש לתרץ בעד יעקב ששאל כ' אחיות כמו שהו' הרמב"ן
 ז"ל וא"כ לפי זה לוכח למומר דקושי השעבוד השלים
 המנין

ובזה

א"ש דפרעה היה סבור דהו' באין לנאל
 את ישראל כטענת שקושי השעבוד השלים
 המנין לוס' א"ל אתם למנה נכחרתם לעבודה מכל כט
 ישראל והיטו דלוי משום דכהני שלוחי דרחמנא וריכין
 להיות לדיקים וכיון דכסו שלוחי דרחמנא ש"ט
 דאין דיין אפשר משאי אפשר וכיון דאין דעין ממגלה הו'
 הרמב"ן אמר וקיים דאין אסור על יעקב כלקחת כ'
 אחיות וא"כ לפ' א"ל שלח כדון נמכר ווסף וא"כ מוכר
 דקושי השעבוד נגוד כשכל מכירת ווסף וא"כ דכריכס
 למנה שאתם באין לנאלס כטענה זו שקושי השעבוד
 השלים את המנין והלא לפני דכריכס קושי השעבוד
 הוא משום מכירת ווסף

עוד

וזאת אדרש כה המאמר ובהקדים מה
 שראיתו למדרש ז"ל ו' ל' בספרו הבבלי מעלי'
 לשלמה דחקר תקירת ס' והוא כו מאי אהני שלוחיהו
 דמשה ואהרן כיון דפרעה יכול לומר להם לאו רעלי
 דכאים דדיי אהם רהי קו' ל' ריכול המתכע לומר לשלח
 לאו בעל דכרים דדיי את ופי' דהקב"ה עשה למשם
 מדרשה כדומרו ואנכו אחיה עם פיך דהיט דאמר לו
 פיך כפי שפוא לשון האומר בהרשאה ובהרשאה קי"ל
 דאיט יכול לומר לו לאו בעל דכרים דדיי את עכ"ל ועל
 פי דברי קדוש הנה מקום אלו להכין קרא האמו' בסדרין
 ואחר באו משה ואהרן והאמרו אל פרעה כה אמר ס'
 אלהי ישר' שלח את עמי וחונו לי במדבר ויאמר פרעה
 מי ס' אשר אשמע לקולו לשלח את ישראל לא ידעתי את
 ה' וגם את ישראל לת שלח ע"כ ובהקדים עוד מה
 שפסק הטור בח"מ ס' ק"ב ג' ח"ל מדינא דגמ' אין
 כותבין הרשאה אלא לתכוע פקדונו סכיד חמירו ולא
 פטר בו אבל אין כותבין הרשאה על פקדון סכיד חמירו
 שכפר בו וכחכ מרן הכ"י כשם הר"ף ז"ל דכל שכפר
 בו אפי' אחר כתיבת ההרשאה אין דעין כה וכן דעת
 הרשב"א ז"ל אבל הטור ס' ל' דרוקא שכפר כה קה"ס
 כתיבת ההרשאה אבל אם לא כפר בו ער אחר כתיבת
 ההרשאה לא נתכעלה ההרשאה וכן דעת הרמב"ד ז"ל
 עוד כתב הטור ז"ל דאין יכול להרשות את עבדו שאין
 קנין לעבד ע"י רבו שהיו גופו קנוי לו חרו כוד נמלא
 סאיט לא שלוחו ויכול לו להתכע לו לאו בעל דבר' דדיי
 את ומרן הכ"י כתב משם המרדכי ויכול להרשות
 את עבדו וכ"כ בעה"ת משם גאון עכ"ל וכבר
 הקדמנו לעיל ישראל יש להם דין פקדון עם
 פרעה

ומעתה

עפ"י כל האמור אתו קראי כמין
 חומר ח"ל ואחר באו משה ואהרן
 דקייטו

בעמנו זה הכל בהרשאה במה דברים אמרו' כשהתקבע והתקבע במדינה אחת אבל אם התקבע במדינה זו והתקבע במדינה אחרת קרי זה עושה מטה עב"ל

ובזה א"ש ונכח כי ודאי ידע פרעה שעדין לא טעם חזון וס"ד שכאם לגואלם בטענה שהשכינה היא עמהם בגלות והיא השלימה המנוח ולזה בא פרעה הרשע להכריח להם כי לא ירדו ח"ו בטענה זו וז"ל אחס למה כלומר למה באתם בהרשאה והלא הלא 'רווחת ואשר לא טוב עשה כעמנו זה הכל בהרשאה וא"כ מוכרחים לו' כמו שמחלק הטור ז"ל דאינו יודקא כשהתקבע והתקבע הם במדינה אחת אבל אם התקבע במדינה זו והתקבע במדינה אחרת קרי עושה מטה וה"כ כיון והקב"ה בשמים ופרעה בארץ דהוי ברשות אחרת א"כ דכריכס למה שאתם באין לגואלם מטעם והשכינה במלכים היא משלמת המנוח והלא לפי דכריכס שאתם באין בהרשאה א"כ מוכרח דס"ל רחשכו' במרו' דהוי ברשות אחרת ושוכ און השכינה משלמת המנוח והוי נ"כ לפי זה אין עושין רטנו של מקום ומה זכות יש בידי לגואלם קודם זמנו מש"ה לכו לסכלתוכם דאין לכם עוד טענה ופ"ע להוטיאם קודם זמנם

עוד לאלו מלון לפרש זה המאמר ופסקוים מ"ש רש"י ז"ל על פסוק ומעט בני ישראל וכו' שמומן לודת ונחם התחילה הגורם של ארץ לא להם וכן אז"ל בהדיוא במדרש שהשיב לו הקב"ה לשון של מלכים וכו' בארץ מלכים אמרתו בארץ לא להם אמרתו משטלך ונחם התחילה הגורם וכתב הרב חכם רוד דתו' זה לא ירק אינו אלא כשאינו אומרים דהאבות לא קנו א"י בחוקה כדון גוי דק"ל דאינו בחוקה וא"כ הוי שפור בארץ לא להם אפי' בארץ ישראל ומומן ונחם התחו' הגורם אכל למ"ד דא"י כבר קוחוקה לאבותינו בחוקה משום דכבר ולא אבותינו מכלל כנ"ל ונעשה דינס כדון ישראל גמור דקונה בחוקה א"כ הוי ארץ ישראל ארץ להם ותו לא מטינן למימר משטלך ונחם התחו' הגורם דהרי כתוב בארץ לה להם וא"י הוי שלהם עב"ל ולפי זה זריכין אנו לתו' אחר שתי' במדרש ששעבר מלכות השלים המנוח ונקדים עוד מ"ש הטור ח"מ בס' קע"ח דאין שליחות לנכרי דאינו דאנו וכול' לעשות שליט לגוי ע"ש

ועפ"י זה א"ש והיינו דקאמר אתם למה ודכריכס למה דתפסס פרעה בממ"ג דאם אתם באים לגואל אותם בטענה שמומן ונחם התחילה הגורם של ארץ לא להם והיינו משום דס"ל דלא קנה אברהם את הארץ דגוי אינו קונה בחוקה א"כ הלכה דווקא דאין שליחות לנכרי ואתם למה באתם פשלותו של מקום כיון דאין שליחות לגוי ואם תאמרו שדון בני ישראל יש לכם וספיר יבולין להוי' שלוחין א"י ממגילא קנה אברהם את הארץ בחוקה והיא ארץ להם ככריכס למה שאתם באים לגואלם בטענה שמומן ונחם התחילה הגורם והא לרידע כבר קנה אברהם את הארץ והיא ארץ להם ושוכ אי אפשר למנות מומן ונחם דבעינא ארץ להם ולכא"ל כיון שהיא שלהם

ועפ"י זה יוכיח הכותבים הגאמרים כס' זו ויאמר משם אלם האלהים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכו' אוטיא את בני ישראל ממלכים ואמר כי אהים עמך ע"כ

דאינו אחר שנכתב' בהרשאה בשמים ואמרו אל פרעה כס אמר ה' אלהי ישראל שלח את עמו והיינו שחובע פקדונו ממך על דני שאנו שלוחים בהרשאה דלא מצינו למו' לאו כעלו דברים דודי אתם ואמר פרעה מי ה' אשר אשמע כקולו לא ירעתי את ה' דמעללם לא מסר פקדון דודי ומן הספקד וכדתי בהם והוי פקדון דכפרים דאין כותבין הרשאה עליו ואפי' קודם דכפרים נכתב' אין דנין כס וכדפסק הרי"ף והרשב"א וכוון דאין בהרשאה זו כלום ממולא ספיר מצי אנו למימר לטו דלאו כעלו דברים דודי אתם וגם את ישראל לא אשליט דהיינו אפי' שודע את ה' ונעדם בו שהוא ארון הכל מה"ט גופים לא אשליט את ישראל דהא און כותבין הרשאה על עבדו ודודי כדודי ומגילא דאיכסם אלא שלוחין בעלמא ושפיר יכול למר לכו לאו כעלו דכרס דודי אתם מש"ה את ישראל לא אשליט ואמרו אלו אלה העבדים נקרא עליו נלכס נא דרך שלש ימים ויזכרה לה' אלהיטון ופגננו דכר וכוון דאיכא סכנה דכר א"כ ודאי יש לחוש לס' המרדכי וגאון דס"ל דאפי' על יד עבדו כותבי' בהרשאה ע"י עבדו ומ"ש או כותב על דרך דאמרו ז"ל נעץ מרט כבת סמדרש ואמר כל מי שאינו מקבל הלכה זו ידקר כחרכ

ועפ"י זה מה נעטו אמרות טהורות דכדי רז"ל במד"ר ויאמר משה אל ה' כי ארטי אמר משה להקב"ה אתה ארון העולם וכו' אתה רוצה שאהיה שליח הרי לא איש דברים אנכי עב"ל ולכא"ל יפלא דאין מתקיים משום שהוא ארון העולם שלא ילך בשליחותו ונחם הוי דהא מכיון שהוא ארון הכל מתקייב לקיים דבריו

אמנם עפ"ד א"ש כטוב טעם ודעת ושפור הוי ככ"ט דכוון שהוא ארון הכל והכל עבדו הרי קי"ל דאין כותבין הרשאה ע"י עבדו וא"כ אתה רוצה בהכרח שאהיה שליח בעלמא דאין הרשאתי כלום וכיון דאינו אלא שליח בעלמא הרי לא איש דברים ור"ל דהשתא יכול למר לי פרעה לאו כעלו דברים דודי את האמר ה' אלו מש"ה לאדם וגו' הלא אנכי ה' וכוון שהכל תלוי במאמרו וכל החכמה משלי א"כ אנו יש כדודי להכריע דהלבנתא בהמרדכי והגאון דס"ל דכותבין בהרשאה אפי' ע"י עבדו דלא כהטור ז"ל ודעמיה

ומעתה עפ"י כל האמור ותבאר מאמרינו הוי' ובהקדים עוד טעם דעיקר לויאית ישראל קודם זמנם משם ארזינו האר"י ז"ל דע"י דהשכינה היתה במלכים עם ישראל בגלות היא השלימה המנוח ונקדים עוד מ"ש במדרש דמאי דכתיב השמים שמים לם והארץ נתן לבני אדם היינו בזמן שאין עושין רטנו של מקום דאין השכינה מסתלק' למעלה ואו הוי השמי' לם' ועיקר דירתו בעלנוטם והארץ נתן לבני אדם ומאי דכתיב לה' הארץ ומגואלם היינו בזמן שעושים רטנו של מקום דאין השכינה שורה נ"כ בארץ אלא התחתונים וכתב הרב אספקלריא המאורה כס' בחוקתו דבזמן שעושין רטנו של מקום טרודי נשמים אפי' בשבת דהוי במגולטל כחטרו אבל אם אין עושין רטנו של מקום דאין השכינה מסתלקת לשמים והוי הארץ נתן לבני אדם והוי כרשית אחרת ואו אינו יכול להכחוש בשמים בשבת ונקדים עוד מ"ש שפסק הטור עוד שם ח"ל ואשר לא טוב עשה

ע"כ והדיקדוק מכוון כזה ולמה האריך כ"כ בדברים
ואמר לנו אנכי וכו' וכי אלוהים וכו' ור"ל הורגסו
כזה

אמנם

עפ"ד יתבאר שפיר והיטב אומרו מי אנכי
הורגנו מה דיני אם דין ישראל או דין
כנ"ח עדין דא"ת דיון כנ"ח יש לו א"כ איך אלך
בשליחותך אל פרעה הרי קי"ל דאין שליחות לנו וכ"ת
דין ישראל יש לו ושפיר הו"י יכול להיות זקוף א"כ איך
אליה את בני ישראל ממזרים דהשתא לא מצוין למומר
דמשולרי יחזק התחילה הגורם של ארץ לא להם כיון
דקנה שפיר אברהם את הארץ בחוקה כדון ישר' שקונה
בחוקה א"כ לא הו"י בארץ לא להם ואמר לו כ"י אחיה
עמך דלעולם דין ישראל יש לך ומה שאמרת איך תושיא
את ישראל דאזל ליה תי' דמשולרי יחזק אנוי מגלה
לך תי' אחר כי אחיה עמך דהיטב שאחיה עמסה
לעתיד כמעבור מלכות דוכי ארץ מזרים אמרתי
אמנם תי' זה יהיה כמוס עמך שלא יטערו ישר'
עכשו

וכזה

יוכן נ"כ אומרו למה הרעות לעם הזה
למה זה שלחתני ומאז באתי אל פרעה
לדבר בשמך הרע לעם הזה והלל לא תללתי ע"כ
ואמרנו בהפרי הגל לא תללתי ודא"ל עכ"ל וכבר
כתבנו לעול משם המדרש דכל קושית משה באר'
למה הרעות לעם הזה שהם בדורו ולא כדור יחזק
ויעקב ע"ש וכוה א"ש ה"א למה הרעות לעם
הזה בשעבוד ולא בדורו של יחזק וכ"ת דא"כ
דמומן לירח יחזק התחילה הגורה של ארץ לא להם
א"כ ולא קנה אברהם את הארץ בחוקה משום
דכנ"ח אינו קונה בחוקה א"כ למה זה שלחתני
דהשתא לא הו"י אני בר שליחות דאין שליחות לדברי
ומאז באתי אל פרעה כשמך ונעשיתי שליחך ע"מ
דין ישראל גמור יש לו וכיון שכן תו לוכא למומר
מומן יחזק התחילה הגורה כיון דכבר קנה אברהם
את הארץ בחוקה והו"י שפיר ארץ להם וא"כ הלוכתני
היא סבה שא"ל לא תללתי ודא"ל דכשלא לולי הייתי שלוחך
יש מקום לומר דמומן יחזק התחילה הגורה ואפשר
להם ללכת שכבר האלם ד' מאות שנה אבל עכשו ע"י
הלוכתני בשליחותך נתאמת דין ישראל יש לנו ותו
לוכא למומר מומן יחזק התחילה הגורה והלל לא
תללתי ודא"ל

עוד

ואת ארש בהני קראי וארברה אך הפעם
ונדקדק עוד באומרו עתה תראה אשר אני
עושה לפרעה כי ביד חזקה ושלחם וביד חזקה יגדשם
מארתו דקוף סוף מה תי' לו לקושיותו שאמר למה
הרעות לעם הזה ועוד כמה שאמר א"כ וידבר
אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' ומאז קמל"ן
כזה וכי לא ירע משה שהו"י ה' וכפרטו למה שדרשו
ז"ל שהו"י תשובה לפרעה הקורמת ואין תשובה
מוצאת :

אמנם

צריכין אנו להקדים מ"ש מהרש"ק ז"ל
זו"ל הקב"ה אמר ואח"כ יצאו ברכוש
גדול מעמלנו ולא ביד חזקה עד שישלח אותם פרעה
והאמר להם הרי אתם בני חורין חה אם ישלימו שם
קד' מאות שנה או יצאו מעמלנו ואין צריכין לשלוח
אותם פרעה כי כבר הם בני חורין מעמלנו כי לא

נמכרו ממכרת עבד לעולם רק לזמן ואכל כשחזק
הקב"ה לאליהם קודם ומגם נרדף עפ"י פרעה כי
כבר זכה בהם לר' מאות שנה ואם יאמר לו ה' אלה
וכע"כ ישלחם מכל וכל הרי הוא אלוהים בדבר ואין
בדבריו כלום ויכול לומר אטם הו"י לכן שלח לו לאמר
ודך נ' ימים וכו' והקשה את רוחו לבלתי עשות את
דברך הזה עד שהביא עליו המכות דוקא כעבור
נ' ימים והוא מסכת הנס להנגל ממות סופק מעמלנו
לומר הרי אתם בני חורין ומאז לכם עבודת יתה.
השנים עכ"ל :

והנה

עפ"י לשון חז"ל שאמרו דהם אמרו לו
לפניהם אין אנו ונאין מכתן עד שאמר
לנו הרי אתם כרשותכם הרי אתם כ"ת ולא אמר
להם הרי אתם בני חורין אין מקום עוד לדברי הרב ז"ב
שהרי לפי זה גם אומרו הרי אתם בני חורין הו"י הו"י
אטם וחזרה טענתו כמה שיכול לטעון אטם הייתי
דכל עוד שהם אינם רוים ללאת המכות באות עליו
וא"כ מאי הו"י למעבר ומוכרם הוא אטם האמרתם ו
הו"י ממש כאנסוהו על הגט לגרש דהו"י אונס ולא תי
נט לפי דרכו של הרב ז"ל

אמנם

לדודי יראה דאין חקירתו של הרב ז"ל
עולה על פי הדין דאפי' האלואים לפני
ומגם כע"כ של מזרים אינם יכולין לטעון הייטב אטקס
והוא עפ"י מ"ש מרן הכ"מ בת"מ סו' ד"ה ה"ל דבי
אמרו אגב אונקיה גמר ומקני הייטב או איכ' מתן מעות
עם האונס וא"ת דהא כנוקין מעבד דגמר ומקני באונס
אף בלי נתינת דמי וכו' וז"ל דשאני אתם שאונס קטור
הוא דהו"י אונס מיתת דגמר ומקני אף בלי נתינת דמי
וכן תי' המדרש ושוב הקשה על תי' זה דהא יסודין
חשיבו אונס גדול ממותם וכיון דאונס מיתת גמר ומקני
כ"ש אונס יסודין והכא בתלויה והיוב קיומין דהו"י יסודין
וכתבו כל הך רבותא דלא מקני ופרשב"א תרין
דבהרוגי מלחמה אע"ג דלא יובי דמי אגב אונקיהו
גמר ומקני האיל והפקיר אותם סמלכות להרגם
ואונס מקום עור לשב לנחלתם עוד ולי כר' לתרין
בענין אחר דבי אמרין דבי לא יובי דמי לא גמר
ומקני אגב אונקיהו היינו דוקא יובי דאפי' ליה למקבל
למסדר עליה למתד ולומא אחריו אע"ג דהשתא השעם
משחקת לו עשוין כעלי זרוע לישול הילכך לעולם
דעמיה למתבעיה הילכך כל דלא יובי דמי לא
גמר ומקני אבל כשהיא גורת מלך חושב תחקיים
הגורה לעולם ומש"ה לא חסיק ארעתיא למתבעים
והילכך אגב אונקיהו גמר ומקני בלא נתינת דמי
עכ"ל הך רואה דלכל התי' הגו' בין של המדרש
בין של הרשב"א בין תי' מרן ז"ל אינו יכול פרעם
ומזרים לטעון אונקיס חדא דאיכא אונס מיתת
יסודין גדולי וגורת מלך ושפיר גמרי ומקני את
ישראל ונקדים עוד מ"ש הרמב"ם ז"ל בה' גורשין דמי
שאטסוהו לעשות דבר שחייב לעשותו ולא מקדי
אונס וכבר הקדמנו לעיל דקושי השעבוד השלים
המנין

ועפ"י

כל דברים הללו יוכחו קראי שפיר והיטב
דקאמר למה הרעות לעם הזה כקושי
השעבוד כל כך להשלים המנין הא בלא"ה יש בידך
לדג על הקדים ואתה יכול להושיאם קודם ומגם
ועד

בהם אלה כמ"ס האדם משום כדו שלא נולף מרוב
 ולעולם ככ"ח ולא נלוו בהו בדונת שיהיה ואלו יעבור
 לא אצט"ו וחו בהם אלה מקביל דיעבור ואלו יתא
 משום דיותר טוב להחמיר שיעבור על משה אלה
 מלעבור ולכנול את כל המצות והי' אחו' אינו אלה אלה
 הסביר שיהיה הראש' כהו' דיותר טוב וכו' אבל הו'
 קשה להו' כיון דאצט"ו למכתב בושראל וחו בהם מכלל
 דכ"ח ימות ואלו יעבור אצט"ו דיותר טוב לכנול משה
 ה' וכו' מ"מ כיון דנלו בושראל ש"מ ככ"ח ימות ואלו
 יעבור וע"ז תו' דהו"כ דכ"ח יעבור ואלו יתא משום
 דיותר טוב וכו' וכדכתב הראש' ו"ל והו' דנלו וחו בהם
 לאו משום דככ"ח אויבא אלה משום כדו שלא נולף
 מרובת וכו' וגם הראש' מורה לפום מאו דתרוץ רהו'
 חומרה משום דיותר טוב וכו' או דהו' מ"מ חורה וחו
 בהם אינו לחיובא אלה כמ"ס התו' כי הו"כו דלא נולף
 מרובת וכו' דוקא לפום מאו דהו"כ ס"ד דהראש' כקושיא
 דאיהו קולא מ"ס ה' והלא לא נתנה חורה וכו' באופן
 דכ"ד דוקא הוא דהו"כ ס"ל להכי אבל לאחר מה שתי'
 שטר מורה לדבריו התו' שכתבו דהו' דכתוב וחו בהם
 הוא משום שלא נולף מרובת וכו' דחס לן לומר דלפי
 האמת ס"ל להראש' דכ"ח יתא ואלו יעבור טוה הסך
 הסוגיא מרכיני חסם ככ"ח משה על ק"ה משמע
 דכנענא פשיטא דיעבור ואלו יתא

והראיה על זה הוא מ"ס הראש' בעלמו כס'
 וישלח כד"ה ויהי שמה והרוב וכו' סכ"ח ל'
 הכל מהרונת אחרים וכו' אשמה הו"כ כע"כ וכו' והשת'
 אם איהו דס"ל דכ"ח יתא ואלו יעבור ככל מלת דהו'
 מאו מקשו הראש' והלא אפי' הו"כ כע"כ לא היה להם
 לשמע ממנו ועוד מאו משו דעמו ונמרו דכע"ז
 ונ"ג וס"ד יתא ואלו יעבור והו' לדבריו בככ"ח בכל
 מלתיו יתא ואלו יעבור אלה ודאי דהראש' ו"ל מורה
 דלפום קושטא דמלתא דכ"ח יעבור ואלו יתא ובלא"ס
 לק"מ דהראש' כתב דיותר טוב וכו' ואח' קרא לחיובא
 ואיקורא איכא ועבר על ד"ת דכתוב וחו בהם וכו' וכ"ת
 לפום ס"ד דהראש' הו"כ קולא א"ב אוך יתכן דוסי בהם
 אהו' להקל בושראל מי איכא מדי דבושראל שו' ולכ"ח
 אקור וס"ל להראש' הו"כ ר"ל דמעולם לא גאסר רבו
 זה לכ"ח דאי כאסר אוך יתכן שאס"ב יהיה מתא לושרל
 וכדפרש"י גם דלפי מ"ס התו' כד"ה לובא מור וכו'
 א"מ ע"כ

איברא מה שיש לעמוד בדבריו הראש' הללו כפי
 מה שהוכיח מדבריו הרב דהוא ז"ל
 בדרוש ראשון דס"ל להראש' דלא ילאו מכלל ב"מ כי אם
 להסמך דוקא א"ב הו' דבריו הראש' סתריהו כדאסר
 ס"ל דלא ילאו להקל ואלו מ"מ לקמן על מ"ס רש"י ו"ל
 מלקהו ומררהו כתב ז"ל ולא הכתה מות ואפ"ה קטלים
 משום דאמר ר"ס נח שהכה את ישראל איוב מיתה ע"כ
 דמות מוכה דס"ל דילאו אפי' להקל וכמ"ס הרב
 התא ו"ל גם וגם סותר הראש' לפ"ז את עצמו
 גמ"ס כס' ישב בר"ס סתריהו לקו שמחך
 לשו"מ שם מוכח בכבוד דס"ל דילאו אפי' להקל וכמ"ס
 ג"כ הרב סתנא ו"ל שהיה בתכ הראש' וזוין הדבר כן
 דס"מ כגוים דלית להו שחיותה וכו' אבל בושראל וכו'
 ע"ש מההקדמה מהר"ב התנא שנתעורר על מהר"ש
 ז"ל שכתב סדריו מהר"ס סתריהו ולא הו"כ שגם דכ"ח

כתב

הראש' ו"ל הסתריהו וכו' ע'
 אטור כ"ד כס' ה' תנא חכמה וכו' מלמד
 וכו' הקשה הט"ו מהו דתנא ע"ד מהות
 שכתב וכבוד אב ואם במרה דכתוב באשר טוך ואמר ר"י
 וכו' וא"כ מאו סינא באשר טחוק מכלאשר טוך והו'
 ע"ס ולעדר"ן לישב עס"י מ"ס דס"ו"ל כמ"ס שכת דף
 ז' ע"כ כד"ס וקא מפלוגי וכו' וכו' בתרם דכתוב סס
 סס לו חק ומשפט עכ"ל

ולכאורה

דבריו אינם ממשט וזהו נ"ר
 סתריהו דסתריהו דף כ"ו קרא
 עמר וכו' דתין דכתוב סס לו וכו' א"כ א"כ
 דכתוב באשר טוך וכו' במרה ע"כ קרו מכלאשר
 לסתריהו מסתריהו ו"דדתינ קרו דמסין מהאו קרו חוקא
 ושכת וכבוד אב ואם מוקדו דכאשר טוך ולא הכו'
 ראה דסתריהו דד"ו מכתוב סס לו ומחו הסוף
 וס רש"י

שוב

עונתו ודלתי סדריהו ו"ל מוקדום על
 אד"ס וזהו לקוחים מן המלתא כי סס
 אמרו חק זה שכתב ומשפט זה כבוד אב ואם וכו' רש"י
 ז"ל הקשה לו דתו' דמכלאשר טוך למעט דקדום
 דכ"ח נלמודם אבל אכתי מנ"ל דבמרה ולא בלוקוס
 אחר ע"ז בא רש"י ו"ל ותו' בדבר האמילתא וכו'
 דכתוב חק דהו"כ שכתב ומשפט סיס כבוד אב ואם
 וקרא זה במרה כתיב ס"מ במרה אפקד ולא במקום
 אחר

וכזה

נחל תמימת אה' סס בשכת ב"ס באשר
 וכו' וא"ח וכו' ולט דכ"ח דמלתא לק"מ
 ומעתה קושית הט"ו מעיקרא לתא דוקא סס דלכ"ח
 הוכחה מקראי דלגוון במרה ובכת באשר טוך אהו'
 רבנן דמרה אפקד אבל באשר טחוק דלכ"ח סתריהו
 בלל דלגוון במרה או במקומות אחרים מנן לט לתור
 במרה לגוון וטילא קרא מסתריהו דהו"כ כס"ס
 דמהשתא יטילין אלו למור וגם הלעו' אוך דסתריהו
 מרה להו"כ דמילתא דמכתוב חק ומשפט משפט
 שכת דריון וכבוד אב ואם אלה הא דסתריהו וכו' דר"י
 דסתיא ראה מכתוב באשר טוך משום דאי משום סתי
 קרא בלמוד הו"ל למימר גם סאר מלת דכתוב בלו
 חוקה בגון פרס ארומ' וכונא לכך הו"כ להסתי דכ"ח
 דשכת וכבוד אב ואם בכתב בכו באשכ ליוך וס רש
 ג"כ דלגוון במרה מכתוב חק ומשפט איה לן למתני
 דסתריהו דוקא ואע"ג דסתריהו כ"כ היא ממנת שפס
 גומס וחוקה דמה לי בשירה ומ"ל שפוטס מ"מ ל'
 כתיב כה חק להו"כ כמ' שכתוב בשכת דכתוב
 חק היא מש"ה לא אמרו כי אם סאי ג' דוקא רש"י
 ג"כ מוכרח דתא לטנו קושית התו' דאי לכתוב
 משו' דלא ימא באשר טוך בסוי הא כבר אשכ זה
 בלגוון ע"ג אלה ודאי דתא לכתוב מנ"ל במרה
 ולא במקום אחר

וי"ל

הט"ו מלמד דלשכתן שמוס לושרל
 במרה ודבריו של משה לושרל סוין וקרא
 לכו באשר טוך וכו' וזהו השכתן שמוס לושרל א"כ ל'
 במרה דלשכתן שמוס לוקס להו"כ ומלמד וכו'
 סתריהו אותם להו"כ במרה דלגוון שמוס שמוס איהו
 אבל סתריהו סתריהו לכתוב וקא ל' באשר טחוק ע"כ
 לו' שמוס שמוס

ועיר עפ"י מ"ט בחולין ד"ו אלא אמר רב
 חסף ר"ע היא דמיא כי ירחק ממך
 תו' לא בא הכתוב אלא לאסור להם כשר נחירם
 שבתחלה סוף להן וכו' ופרש"י שבתחלה כמרכר
 סוף להן כשר נחירם מהאי קרא כפא ליה
 דכתיב וכו' ירחק חכמת מכלל דער השתא לא
 נטו על סוכתם עכ"ל וא"כ א"א לומר דנטו
 כמרס דהא מרכתיב כי ירחק חכמת מכלל דער השתא
 לא נטו על סוכתם וא"כ ע"כ כאשר טיחך איש
 כסני ע"ש

אמנם ראוי להכ"ח שהקשה ראיהא כאשר
 טיחך איש כהאל מעור דכתיב ושחט
 את בן ספקר ותו' דהתם בקדשים ואם איתא דכאשר
 טיחך איש כהאל מעור חס' כן לוכעי כוונה כשמיטת
 חולין כמו בקדשים והא' ליתא דכ"ע בין ר"כ ובין רבנן
 לא כענין כולם כשמיטת חולין כמו בקדשי' כדמנוכח
 בגמ' וחולין עכ"ל

ואנכי העבר אברהם לא ידענא תו' זה ותיובתא
 קא חזינא ופרוקא לא חזינא דהא בגמ'
 סהם ול"א דקאמ' דלא כענין כוונה לחולין כמו בקדשים
 איש מרגלי קרא מתעסק בקדשים דפסול ופרש"י
 מרגלי שחט קדשי' בלא טונה דפסול דכתיב לרטונכם
 תבטו עכ"ל וא"כ בין דאני מקשה מנ"ל לומר דכאשר
 טיחך כסני ע"פ ולא כהאל מעור ככלל הקושיא יש
 להקשות ראית' דכאשר טיחך איש בקדשי' כהאל מעור
 ולוכעי כוונה כשמיטת חולין כמו קדשים ואיך מבייח
 הרבי מעצמו ונ"ע ולעיקר קושייתו יש ליישב
 בפשיטות דוק'

פ' וארא

איתא כמד"ר ריש קדר זה וידבר אליהם סה"ד
 ופמיא אני לראית חכמה ושכלות כי מנה
 האדם טיבא אחרי המלך שכבר עשוהו הפסוק הוא
 נאמר על שלמה ומשם על שלמה כינר בשנתן סקב"ה
 תורה לישראל מה בתיב בה ולא ירכה לו נשום ולא יסור
 לבבו עמד שלמה והחטים על מרחו של הקב"ה אמר
 למה אמר הקב"ה לא ירכה לו נשום לא בשביל שלא יסור
 לבבו אני ארכה ולא אסור באותה שעה עלתה אות יוד
 לפני הקב"ה ואמר רבן העולם הרי שלמה עומד
 ומבטל אותי א"ל הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו יהיו
 בטלים וקרא ממך איני מבטל עכ"ל והנה קודם כואו
 לכאר זה המאמר נשום עיטו בתחלה להבין מאמרם א'
 במדרש רבה כס' זו ר"ל וידבר אליהם א' משת ויאמר אליו
 אתי' וארא אל אברי' ואל ירחק ואל יעקב א"ל
 הקב"ה למשה חבל על דאברין גלא משתבחין הרבה
 פעמים גליתי עליהם באל שרי ולא הרהרו אחר מדותי
 אמרתי להרבה קום התהלך בארץ לארצה ולרמכה
 בקש לקבור את שרם ולא מצא ער שקנה ברמס ע"כ
 והנה באמת ראו להשית לב במאמר זה וכו' לא מצא
 הקב"ה נסיון לאברהם אב"ה יוצר נסיון זה שקנה
 ברמס ולא הרהר אחר מדותיו ות' ונסיון כבשן האש
 והענין גדולים מזה מאד אכן כדו ליישב זה נפרש
 תחלה קרא האומר סמוך לפרשה זו דקאמר וישב משה
 אל ס' ויאמר למה הרעות לעם קום למת זה שלחתי

ומאו באתי לרבר בשמך הרע הוא והאל לא הללתי את
 עמך ע"כ ואיכ' למדוך דהו' לל ולמה זה שלחתי כיון
 דקא מתרעס על שבעבור ועל אשר שלחו ג"כ והנה
 כבר עי' להני קראי כס' שמת בכמה אופנים כד' ה'
 הטובה עלינו ועתה נראה עוד לפרשם באופן אחר
 עפ"י מה שכבר יודע תקירת המפרשים ו"ל דאודך ולא
 קודם הזמן ותו' רבים נאמרו כזה ותרו מנייהו ערוף
 תו' הא' דארכע מלכויות השלמו המנון ועוד תו' דקושי
 השעבור השלים המנון כמלא דלפי טעם ותו' הראשון
 אין מן הראוי להכבוד עליהם כ"כ בקושי השעבור
 וקדוים עוד מ"ש הרב אש דת משם הראשון"ל כי טעם
 משם שקרב כגד הקב"ה לולך בשליחותו עפ"י הש"ס
 דקדושין דק' י"ח ששם אמרו ת"ר מוכר אדם את בתו
 לאישות ושונה לשפחות ושונה לאישות אחר שפחות אכל
 לא לשפחות אחר אישות ורש"א כשם שאין אדם מוכר
 את בתו לשפחו' אחר אישות כך אין אדם מוכר את בתו
 לשפחות אחר שפחות וכפלותא דהני תנאי דמיא
 כבגדו בה כיון שפירס טלויה עליה שוב אינו יכול למכרה
 דכרי ר"מ ר"א אומר כיון שכבר בה שוב אינו יכול לבגד
 בה ר"ע סבר יש אם למקרא ור"א סבר יש אם למסורת
 והנה אליבא דר"א אין להם עוד לישאל להיות בגלות
 אחר שעבור מצרים דס"ל דכיון שכבר בה שוב אינו יכול
 למכרה ישראל דון אמה העבירה יש להם וכמו שאמרו
 ו"ל על פסוק ואש כי ימכור את בתו לאמה איש דא'
 קב"ה כי ימכור את בתו שמכר לישראל בגלות אכל
 אליבא דר"ע דמוכר ושונה שפחות אחר שפחות ודוקא
 שפחות אחר אישות לא מצו וא"כ אם היה הקב"ה
 בכבודו וכעצמו מטיא את ישראל ממצרים שוב לא היו
 משתעבדים וכמ"ש בשומר טוב על פסוק ישראל טעם
 כס' תשועת עולמים דכשתהיה התשועה ע"י ות' תהיה
 לעולמים כשם שהקב"ה חו וקוים לעולם ולפי שנאלו
 ע"י כ"ו שהוא משה כך גאולתו עוברת וא"כ משה
 לעובתם של ישראל היה מכוין כי יודע כשם שהוא עובר
 כך גאולתו תהיה עוברת והוא היה סוכר כר"א שאינו
 חוזר ומכיר ולכך סרב בשליחות המקום עכ"ל וכבר
 יודע דאין הלכה כר"א במקום ר"ע ומש"ה נענש על
 מה שפקד כר"א והנה מוכרחים אנו לומר אליבא דר"א
 דאם ס"ל ששעבור המלכויות השלים המנון דלא הוי זה
 כמכר את בתו וחוזר ומוכר אלא מקרו הכל מכירה א'
 שעבור מלכויות הוא תשלום גלות מצרים ואין זו מכירה
 חדשה אכל או ס"ל לר"א דקושי השעבור השלים המנון
 א"כ אין מן הראוי שוב לגלות במלכויות והיה לריך להוות
 גאולת מצרים ע"י הקב"ה בעצמו ולא ע"י שליח ומעתה
 לפי זה אית' קראי כמין חומר דתכף שדבר לו הקב"ה
 שילך ויגאלם ידע שיש לפניהם עוד גלות אחר כיון דרוג'ה
 לגאולם ע"י כ"ו ולא ע"י עצמו והיה מוטעם עליהם
 על שאינם נגאולים גאולת עולם והיה מסרב בשליחות
 המקום אכן א"כ סלך בו ידע דשעבור מלכויות הוא כרי
 להשלים גלות מצרים ואש"ר ר"א מורה בו דלא מקרי זה
 מוכר ושונה אכן מכוין שהלך וראש קושי השעבור מוטל
 עליהם מאד א"ב מעתה מליין למומר דקושי השעבור
 משלים המנון ואין לריך עוד שעבור מלכויות ומתשתא
 שפיר קאיא ליה בכח ממנ"ג ויאמר ה' מאריה דעלמא
 למה הרעות לעם בקושי השעבור כ"כ דלא מטיא
 למומר לי כדו להשלים המנון דא"כ למת זה שלחתי
 שאני

להקל מדאמרינו בנתי' דהלך כה לארבה קנה והאנו
 ואני מדין חוקה נענו' כה ואני אמרת דלא ילא אברהם
 מכלל ככ"ח איד קנה הארץ בחוקה והא ספק הרמב"ם
 ז"ל דאין נוי קונה בחוקה אלא ש"מ דילאו אפי' להקל
 ונקדים עוד מ"ס במדרש דמומן יתחק התחילה הגורה
 של ארץ לא להא וא"כ מוכרח לפי מדרש הזה שלא ילאו
 מכלל ככ"ח ומש"ה לא קנה אברהם את הארץ וספיר
 אנו וכולנו למנות גורת ארץ לא להא מומן יתחק אבל
 למ"ד ילאו מכלל ככ"ח וקנה אברהם את הארץ כ"ה הויה
 ארץ להא ולא למנות מומן יתחק דגורה זו כתוב בארץ
 לא להא

ועפ"י כל זה אחו קראי על נכון והאנו דקאמר
 משם למה הרעות לעם הזה כ"כ בשעבוד
 מוכרח לומר כמ"ס התו' משום שעשא אברהם אנגריא
 בת"ח וקשה דלמה נענש כזה הא כיון שקבלה מעצמו
 הו כמי שאינו מטוה ועושה אלא מוכרחים אנו לומר
 כמו שכתב הרב התנ"ה דכיון דילאו אפי' להקל והא
 כיושראל צמור מש"ה נענש בענשי שמוס וא"כ לפי זה
 שפיר קנה אברהם את הארץ בחוקה וא"כ למה זה
 שלחמני דהשתא לוכא למומר דמשטלר יתחק התחילה
 הגורה דהא כתיב בארץ לא להא ובא"י מקום לידת יתחק
 הא שלהם והא עדין לא הושלם הקץ של ר' מאות שנה
 אורה שעה א"ל הקב"ה א"כ לשיטתך דקנה אברהם
 את הארץ וילאו מכלל ככ"ח אפי' להקל א"כ מעתה יש
 להתאונן על מיתה אבות ואומר מכל על דאברין דהא
 לדיך שפיר היה לו להרהר אחר מדותי כשבקש לקבור
 את שרה ולא מצא ער שקנה בדמים מאחר שהארץ שלו
 ואפ"ה לא הרהר אחר מדותי וחבל על דאברין א"כ
 כמש"ל דהיה לך ללמוד מאברהם דלא ילאו מכלל
 ככ"ח מדלא הרהר אחר מדותי משום שלא קנה הארץ
 ואפ"ה ענשתי שפיר לאותו לדיך שעשה אנגריא בת"ח
 דהדין כהרא"ם ומתיר"י ז"ל דס"ל דאפי' שלא ילאו להקל
 אלא להתמר שפיר נענשים בענשי שמוס

עוד אדרש כהני קראי ובמאמר הגו' ובהקדים מ"ס
 התו' שם בשבת על הא דאמרינו לעולם אל
 ישנה אדם כנו לבין הבנוס שהרי בשביל משקל כ' סלעים
 שהוסף ועקב ליוסף נתגלגל הרבר וירדו אבותנו למצרי'
 והקשו התו' שם הא גלות מצרים כשביל במת אדע ותי'
 דקושי השעבוד נגזר בשביל מכיר יוסף עכ"ל ולכאנ"ק
 דהא מביאר דמשום שהביא דבתם לדעה מש"ס לעבר
 נמכר יוסף וכמ"ס הרא"ם כס' וישב כד"ו ובתלתיאון
 לקח עש"כ ויש ליישב דרוק ונקדים עוד מ"ס הרב בעל
 של"ה רכל טעמא שכתקנאו השכנו' ביוסף משום שחשב
 למלך עליהם ולמרווד במלכות כ"ד וע"י מתשבתו ואת
 דהא כן בתלוס וס"ל דמתשבתו תשיבא כמעשה מש"ס
 מכרו אותו ונקדים עוד מה שראיתי להרב בעל
 אסף קלירא המהירה שילא לודן כדבר קדש על שילאו
 ושר' כד"ו שנים בחגי הומן משום דהמרי' היו תושבס
 בלהלולה באיזה אופן להכניד עליהם השעבוד ויוס
 היו מוניאין מתשבתם לפועל והו כאלו שעברו אותם
 לילה ויוס וא"כ כשתאשבו סומים והלילת הו כ'
 פעמים רד"ו דמתשבתו תשיבא כמעשה ונקדים עוד
 מאי דאמרינו כפ' הכית והעלויה אמר רבס הכטה
 בהפקר קנה ומסיק שם דתנאי הו ופרש"י ז"ל הואיל
 ודעתו לכך ונקדים עוד מ"ס ז"ל דאברהם אע"ס קנה
 ארץ

שאני כ"ו וגאולתי עוברת ויש עליהם עוד שעבוד
 מלכות ומאחר שלחמני גלות ארעתיך דשעבוד מלכו'
 הוא משלים גלות מצרים וא"כ למה הרעות לעם הזה
 בקושי השעבוד על חנם דלא אהנו לתו מירי ומלכר
 דלא אהנו אלא אדרבא מדאו באתי לדבר בשמך שאני
 כ"ו וגאולתי עוברת רמוה מוכח דשעבוד המלכות
 משלים ממנו וא"כ אין מן הראוי להיות קושי השעבוד
 ואפ"ה הרע לעם הזה ואיך שיהיה כון לתו' קושי
 השעבוד השלים המנון בין לתירוך דשעבוד מלכות
 השלים המנון הכל לא הגלת אפי' עכשו דמן
 הראוי אפי' לעמוד לא יהיה געור עליהם שעבוד וכמו
 שאמר ר"א דאין שפחות אחר שפחות מוד וידבר אלהים
 אל משם דבר דתו משפט דאין הלכתא כר"א אלא כר"ע
 ומעתה עפ"י האומר יבא מאמרינו על נכון ובהקדים
 עוד מאי דאיתא בפ' המוכר פירות תנא הלך כה לארכ'
 ולרחבה קנה דר"א ותכ"א לא קנה ע"כ ובה א"ס
 דכיון דתפס משה השטה כר"א ואמ' למה שלחמני שאני
 כ"ו וגאולתי עוברת והלא לר"א אינו מוכר ושונה אותה
 שעה א"ל הקב"ה א"כ לשיטתך דהלכתא כר"א א"כ
 קנה אברהם שפיר את הארץ ע"י שהלך כה לארבה
 ולרחבה וא"כ מעתה אני אומר חבל על דאברין ולא
 משתכחין שהרי לפי דעתך שקנה אברהם את הארץ א"כ
 יש לו להרהר אחר מדותי כשבקש לקבור את שרה
 ולא מצא ער שקנה בדמים ואפ"ה לא הרהר דכשלמא
 אס לית הלכתא כר"א ולא קנה אברהם כהלך אין לו
 מקום להרהר כזה כשביל שלא מצא מקום לקבור את
 שרה אבל לרודך שפיר יש לו מקום להרהר ולא
 הרהר א"כ דה"ק לו הקב"ה למשה דמאברהם היה
 לך ללמוד דלית הלכתא כר"א שהרי לא הרהר ושו
 הלכתא כר"א היה לו שפיר להרהר אחר מדותי
 כיון דקנה הארץ

ועפ"י ויוכן שפיר מאמרי ז"ל במדרש כשע' שא"ל
 ושיעיה נחמו נחמו עמי רטו להרגו כיון
 שא"ל ואמר אלהיכם הניחו לו ע"כ ולכאנ"ו ופלא דמה
 עשה ועוד איך נתפייסו אמנם עפ"ד א"ס רכיון דתלה
 הנחמה בו שהוא כ"ו א"כ ש"מ דאינה נחמה אלא של
 הכל דכשם שהוא עובר כך נחמתו עוברת מש"ה
 רטו להרגו דכא לנחמו וטעורו קא מצער להו כיון
 שהרגו כדכריו תבך קוים ואמ' ואמר אלהיכם שהקב"ה
 הוא שאמר כן ומתה הוא קוים אף נחמתו קיומת'
וא מאי דאמרי' במס' שבת מפני מה נשתעבדו
 בניו של אברהם אע"ה מפני שעשה אנגריא בת"ח
 וכחבו התו' ותומא דמה זו שאלה והלא דבר זה כתוב
 בתורה משום שאמר לו כמה אדע כי אירשנה נאמר
 לו ירוע תרע ותו' דאי משום כמה אדע לא היה נגזר
 עליהם קושי השעבוד ולכאורה קשה דנוהי שקוים
 אברהם אע"ה כל המלות מ"מ הרי הוא כמי שאינו
 מצוה ועושה ולמה נענש וראיתי להרא"ם שכ' דכיון
 שקבלם מעצמו איבא עליה ענשו שמים והרב
 התנא כתב דלמ"ד ילאו מכלל בני נח אפי' להקל
 ונענשו כדון ישראל גמור הא וראוי בעוכרם על א'
 מהם נענשים און נענשים בענשי שמוס ונקדים עוד
 אס להתמר און נענשים בענשי שמוס ונקדים עוד
 מ"ס הרב התנא ז"ל שכתב דילאו מכלל ככ"ח אפי'
 בא

עבדו וכו' עשה ונשאל בהם תעבדו כשכל להתפלל בעשרה וכו' וכן הכתוב האמר כס' שנת כי ידעתי את מבלובי וארד להגילו עד מצרים ואמרו במדרש אעפ"י כן אינו נשאל וארד להגילו והאנו דאעפ"י שידעתי את מבלובי דמה אלו חף אלו אעפ"י כן אינו בעצמו נשאל ואין אנו חושש על לאו דעומתא חדא משום שידעתי את מבלובי ונלו וידע לפי דלא עבדו אלא באונס וכשונג וכיון דהו' שונג שפיר אומת' לארס חטוא כשכול שוכה חכרך וכמ"ס התו' כיון דחבירו לא פשע ועוד להגילו מיד מצרים והו' הגלה דרבים דמי וכמ"ס התו' ועוד ראויה שאמי וכול לטומתא כעבורם משום שאני טריף להעלותו אל ארץ טובה ורחכה וכמה מנות רבות תלויית בארץ והא מנה רבה רבכה ג' או' לארס חטוא וכמ"ס ועוד דע' בפיסת' לארץ שוכה דש' להס' דין כמיס מכמה טעמי כודע כמפרשים ז"ל וא"כ שפיר אנו יכול לטומתא דהאב מטמא לבנו וכמ"ס ס' תוספות

ומעתה

עפ"י כל האמור אתו קראו דין כמין קומר כי הנם כבר גלו לפנו ות' שנס ישראל טעו כדור אטש בע"א אי משום דכתיב נעשה ארס כלשון רבים אי משום שעובדים למלות שהם יהו' אמלעוים אי משום דס"ל הכבר מקר העולם לזכא השמים ואין כידו עור ח"ו לשדר המערכות לכן בלעבור זס אמר לבני ישראל אנו ה' והולתתי אתכם שאני בעצמי וכבדתי ארד למצרים חף שהיא מליאת טומתא ובגולוים ואתם שפלים בעיניהם והו' אות ומתת שאני חפץ בענוה ומ"ס נעשה הוא משום עטס ואינו חפץ ג"כ באמלעו וכדו ג"כ לשדר המערכות ולא מקרתי הרבר לזכא השמים ומס"ה והגלתי אתכם מעבודתם דהיינו מע"א שלהם שהו עובדים אותה עמה דאפי' ארוקטו ראש הכופרים אלו הו' רונה וזאת מצרים היה חחר בו כ"ס אתם מנאמונים בני מאמונים וא"כ ע"י אותות אלו ולקחתו אתכם לי נעם והיותי לכם לאלהים שלא קאמונו עוד שיש זולתו וכ"ת היאך אפשר שיאמינו כזה שארד אינו בעצמי למצרים ולטומתת את עצמי ולעבור על לאו דעומתא הא לא אפשר לזה קאמר וידעתס כי אני ה' המעליף אתכם בעצמי וליבא אששא משום לאו דעומתא חדא שאוליא אתכם מתחת קבלות מצרים ושפיר אומרים לארס חטוא משום הגלה דרבים וכמ"ס התו' ועוד והכאתו אתכם אל הארץ וכיון שארס באין לארץ וכל סממנות משפט אלהי חחרך ורובס תלויין בארץ א"כ אין לך מנה גדולה מו. והיבא דאיבא מטום רבה כתבו התו' דאומרים לארס חטוא כשכול שוכה חכרך ועוד ומקצי אותה לכם נורשה והיאך אני יכול ליתנה לכם ירושה מאבותיכם הא קו"ל דהמוכה לעובר לא קנה אלא א"כ הוא בנו וכיון דמות מוכח דדין כניס יש לכם א"כ שתיר אנו וכול לטומתא כעבורכם וע"י שארד יכוטלו כל הסברות התו' של עוכדי ע"א ודבר משה כן אל בני ישראל להודיעם שאין בע"א ממש ולא שמעו אל משה מקר דומעבורה קשה שהיה קשה בעיניהם לפרוש מע"א וס"ל דהן הו' מוזדין ופושעוים וכיון דהו' פושעוים ממולא לא אמרינן לארס חטוא כשכול שוכה חכרך דה לא קאמר אלא בשונג וממולא ג"כ כיון דהס רשעוים ח"ו טוב אין להס דין כניס כס' ר"מ דס"ל

דמות עגשון דטעו אל מקום מקרו כניס ואי משום כניסתם לארץ רבה מוכח דיש להס דין כניס' חמצי כל עוד שלא נכנסו לא וס להס הו'ם ברהס פחד נלע"ד לפרס טעם שהכניס כאן סין הדכניס כחמת הארץ עפ"י מה שדויע דכדו ח"ל שטענת האמת עליהם שהס לטעוים כמה שכוכשים את הארץ ונולח היא כדס והקב"ה כבר זכה הארץ לו' עשמש אפן ושראל אומרים להס כל העולם ומלואו של הקב"ה ברצונו נתנה להס וכרצונו לקחס מסס וקאשו ז"ל על זה וכי כך שורת הדין כוחן מי שאתן מתנה לפסידו ופול אח"ך לחזור בו ותו' הרבנו העצמרים דהכא יכול לקחן א"י מדין האמור כפ' מלך דמלך מותר ס וכל' מלך כתיב את שדתיכם יקח ויתן לעבדו וכ' התו' דין זה לא קאמר אלא דוקא כשאין אלא מלך אחד אבל כשיש ב' מלכים לא אמרינן האו דינא וא"כ לפ' מוכרח דאין לנו יכולין לזכות כא"י אלא אם נודה שלא יש ב' רשות וכהו א"ס דמתחלה הויע להס דמכח יסולת מצרים מוכח שהו' יחיד ואין זולתו וע"י שתאמינו כוס א' ותבאנו אתכם אל הארץ מטעם כל האמור כפ' מלך מלך מותר ס אבל אם לא האמינו כזה א"כ אין יכולין ליכנס בארץ דטענת האומתת שאמרו לטעוים אתם ונולח היא כדכס טענה אלימתת היא אין יכולין לומר דנטלה מסס מדין האמור כפ' מלך דמלך מותר ס דהיא כמלך אחד דוקא קאמר וכמ"ס התו' ז"ל

ובה

ג"כ וכן הכתוב האמור כס' ואתחנן עפ"יסי הויע לפירעה במצרים וזולתו ס' משס למען כסו' אותנו לתת לנו את הארץ דע"י שתאמינו משס הגה מוכח דהיא יחיד ואין שני למען סביא אותנו לתת לנו את הארץ דהשת' שפיר ויכל לתת לנו את הארץ מדין האמור כפ' מלך כזכר א"כ עפ"י מה שהקדמנו לעיל דמורדתו כבדו ובעצמו למצרים שהס ארץ מלואה בגולוים וטמא עצמו כביכול משס דישאל וס להס דין כניס והאב מטמא לבנו וכבר כתבנו ג"כ דאין זבולין לזכות בארץ אלא דוקא אם יש להס דין כניס אי משום דקו"ל דהמוכה לעובר לא קנה אלא דוקא לבס וכבר דויע דת"ח שחרש הלכה אם קודם מעשה אמרס שומעין לו ואם אחר מעשה אמרס אין שומעין לו ועפ"י זה הויע דקאמר עבדים הויע לפרעה ונו' וזולתו ס' משס ככדו ובעצמו ולא חשש על לאו דעומתא משום דתמס דדין כניס יש לנו והאב מטמא לבנו וכל זה הו'ודך לעשות כדו להכיר אותנו לתת לנו את הארץ כהאי טענה דהמוכה לעובר שלו קנה ואלו שחורה הלכה זאת קודם מעשה עכשו בעת כניסת הארץ אין יכול לחדש הלכה זו דהס אחר מעשה אמרס אין שומעין לו מש"ה הוכרח לטמאת עצמו במצרים דלא הו' קודם מעשה אמרס דשומעין לו

ועפ"י

זה וכן אמרס ז"ל בגמ' דכדו' ודלמחט כי אני ה' כד משקנא לבו עבדיה מלחא דתמיעון דלחא הוא אלחא דאטקנא לנו מארעא דמצרים ולכאורה אינו מובן מאי קאמר ומס הוא המלחא דעבור ולע"ד א"ס דהס לא הו' מאמינוס דהקב"ה בעצמו וירד למצרים ולעבור סיו על לאו דעומתא וא"כ הויע דקאמר ובר אפיקנס לבו עבדיה לבו מלחא דהיינו שתכנסו לארץ וגס לקבל דודתו דמתתו אלא מוכח כפודו דדין כניס יש לכם שפיר

וראה לע"ד לפרש חזק מדרך רז"ל והרד"ש תירש והוא שמה שאמר לו הקב"ה עתה תראה ולא במלחמת ל"א מלכיות לאו בדרך עונש וקנס אלא ארבעה משום מרה"ר ולעשות רטובו ח"ל בן והוא במקרים מה שידוע לרז"ל דאלמלא משה נכנס לארץ לא היה כה"מ חרב וא"כ מוכרח שבעבור עונותיהם ותחייבו ח"ו כליות ואינו יכול לבלות אפ"ו בעצום ובאכזבים אבל עכשוו שלא נכנס מכלה חמתו בעצום ובאכזבים וכו' ח"ש כיון ור"ה הקב"ה למשה שהרב' ננטער בעבורם עד שמרוב לערו העוה דכרים כלפי מעלה ולא חש על עצמו שהפגע בו מרה"ר וכמו שאמרנו במדרש שבקשה מרה"ר לפגוע במשה אחת שעה ח"ל הקב"ה לך נאם ולקיימה שעתה תראה ולא תראה במלחמת ל"א מלכיות שלא תבגס לארץ בעבור ישראל שלא יאכזרו רה"א אם נכנסת ארץ היה כה"מ שלא לחרב וע"ז כן מכלה אפ"ו בהם וכיון דהו אפ"ו חפצך ור"הך דתמיד אחת רחמן עליהם וחסך בקללתם ח"כ ור"הי שאתה בעצמך אינך חפץ לוכנס לארץ בעבור טובתם של ישראל ותמיד אחת דוחק עלמך מפניהם .

עוד

אפשר לומר עפ"י מש"ל דה"ט דידר הקב"ה בעצמו למורים ולא חשש על לאו דטומאת משום דאמרינן לאדם חטוא בשביל הגלגל דכיום וידוע מה שסרב משה כ"כ לוכנס לארץ כדי לקיים מצות התלויות בארץ ולבאורה קשה רה"א ח"ל דה"ט שמש"ה לא נכנס לארץ כדי שיכיר עמו דוד המלך וא"כ אף אומרים לאדם חטוא בשביל שזכה חבירך אמנם עפ"י דברי החו' שכתבו דלהגלגל דכיום אמרינן לאדם חטוא בשביל הרבים ח"ש והשפ"ה ח"ש וקאמר למה הרעות והטוה דכרים כלפי מעלה בעבור ישראל והו"ט משום דאע"ג דאין אומרים לאדם חטוא בשביל שזכה חבירך משום הגלגל דכיום שרי אחת שעה ח"ל הקב"ה ח"כ לירדך והכרעת דאומרים חטוא בשביל שזכו הרבים ח"כ ממולא אין לך עוד לוכנס לארץ בטענת שלקיים המצות אחת לירדך רה"א כיון דלירדך להביא עמך מתו מדבר שפיר אומרים חטוא בעבור הגלגל דכיום רכדאי הם מצות התלויות בארץ לוכנס משום הגלגל דכיום .

ומעתה

אשא עיני לבאר מאמר הנכב פתח השער וידבר אליהם וכו' הו"ד ופניתי וכו' ולבאורה יפלא דעל מה כל החרדה הזאת משום שאמר אני ארבה ולא אסור שיכנס שלמה ואלף כוונתו כי והגדלה לע"ד לפרש בדרך חורפה עפ"י מה שדועב כנמ' דעיקר מה שהחירו דוד חרעו לבא בקהל אף שהסבאין מרות המלאכים משום דדרסונן עמוט ולא עמוטות דה"ל לכתוב עמון אמנם דוא"ס ל"ל דלא דרשו' יוד ואסור לבא בקהל וכו' ח"ש דכיון דעלתה אוח יו"ד ואמרה לפניו ששלמה רועה לבטלה ור"ל דלא דרוש יוד וא"כ גס לגבי עמוטו ומאפי לא דרסונן יוד וא"כ ממולא שאלף משלמה יבטלו דהשקף כל משפחת כ"ד חרעו נאסרו לבא בקהל ומבטלים הם וא"כ ח"א לו לשלמה שיכתיב אות יוד ואפי' קץ ממך אינו כגול .

אפשר לנו וכול לגמא עמנו בעבורכם רה"א ע"י שאתם מקבלים חורתי ודוחים למה"ש מטענת בן המלך משום דבן מפקל בין המלך וכן מכוונתכם לארץ נ"כ מוכח דרין כניס יש לבס דאזילא"ה הא ק"ל דאמורה לעובר לא קנה אלא דאפי' משום דהו כניס והמזכה לעובר שלו קנה .

ועפ"י

מה נמלנו אמרי וישר של מרע"ה כחפלתו על ישראל כעגל וכה אמר למה ה' יחרם אפך כעמך אשר הוצאת מארץ מצרים ככה גדול וכו' חזקה וכו' אשר לבאורה יפלא וכו' כך דרך המלך העובד ופירקלט החשוב להגדיל החטא כעונו המלך שאמר אשר הוצאת ביד חזקה וארדכה מפני חרון אף שידעו ישראל שהט"אם הקב"ה באחות ובמטפותים ואעפ"י כן מרדו בו ועוד איך אמר למה יחרם לגדל ספסע אשר עשו . אמנם עפ"י האמור לגיל מרבוי מהד"ט דמוותיקת הקב"ה למורים ועשה כל האחות בהם מזה כגול גמור לם' הכופרים שאמרום שלרוב רוממותו אינו משגיח בתחונתם ונריכין אמנעו אליו ות' רה"א כיון דירד ככתוב למקום טומאת וטנופת בעבור נכונם וספלים אשר סו ישר' במורים מזה מוכח שאינו חפץ באמנעו וכן נחבטל ס' האומרים שכבר מסר הדבר ללכא השמים למערכות ואין טוה ח"ו עוד לשדד המערכות שהרי כפי המזל והמערכה של מורים אין עבד יולא משם ואפ"ה שבר השלשלות וטוד המערכות לקחת לו גוי מקרב גוי וגם ס' האומרים נעשה כלשון רבים שיש כ' רשויות ואינם מורים שהקב"ה חפץ בעטוי ויודתו למצרי' תוכות שאין לך עטה גדולה ויהר מוז באופן כשתרדק בו"מ לא יש עוד פ"פ לשום סכרא מסכרות הכופרים וכמ"ס מהד"ט דאפי' ארכטו אלו היה רואה יו"מ היה חחר בו ונקיים עוד מ"ס הכ"ו כריש הלכות שבת על מ"ס הטור דהשומר שבת כהלכתו אפי' עובר עבודה זרה באטם מתחלים לו דהטונה דכיון דשומר שבת כהלכתו הוה מודה שהעולם מהרש והקב"ה מנחמו ואין לו שותף עמו ח"כ זה שעובר ע"א אינו מפני שמודה בה אלא משפח ולחזן ולוח יש תקנה בתשוב' לא כן האמאין בה דלוח לא יש השו' ורחוק מן התשו' עכ"ל וכן אמרו רז"ל דודעין הו ישראל רחין בע"א ממש וכו' ועפ"י כל זה ח"ש חוה ממש דקאמר משה דלמה יחרם אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים ביד חזקה דהרי מום נחבד להם בכבוד גמור שאין בה ממש ולא עבודה בשביל שיש בה ממש אלא משפח ולחזן ולא הו זה ככלל עובר ע"א שאין לו תשו' ורחוק מן התשו' וכיון שכן אין לרין חרון אף כ"כ ובקל יעשו תשו' על זה ובפרט כיון דהוצאת בעצמך מארץ מצרים ונטמאת כטובל בעבורם ח"כ מזה מוכח דיש להם דין כניס וא"כ אין מן הראוי לבא לכעוס על כו בעבור חטא קל שעושה .

אמנם

אכתיו פש נבן להבין דלמה נכנס משה על שאמר למה הרעות לעם הזה שמאחותה שעה עגל עליו את הדין שלא יכנס לארץ דלמה יומת מה עשה והלא נלו וידוע לפניות' כי מרוב לערו על ישראל דבר זה ועוד כי כל מדותיו של הקב"ה הם מרם בעבר מרה"ר וא"כ אמאי נקנס עליו שלא יכנס לארץ בעבור שהטוה דכרים כלפי מעלה אמנם אנכי העבד

השמיני חמץ לא יבול הוא אנוס פתור ומשפחה
 פתור לרוב משפחה ככ"ד של הרכוש והשעבוד כי
 פתור מנעו בנמי שאמר ישראל הלואי שנאלץ
 פתור ואין לנו לזיון לכסף חסד וכן אביא
 מ"ד בנמי דוחשילום בע"כ של ישראל סוד דלא
 רצו לקבל הרכוש וא"כ כפי מסקנת הריב"ש רש"י
 אהן אינו אש ירצה א"כ כיון שאמרו שאינם רוצים
 או ליבא חיוב על הקב"ה להושיאם ברכוש גדול
 דתת שטעמו הוה אש ירצה והא לא רצו אכן
 גלג"ד לחלק ולומר דע"כ לא קאמר הריב"ש
 דש"י אהן אינו אש ירצה אינו דוקא משום שאין
 הוה לכפות את חסדו דמי קטת. לודק"פ צדור
 ליש מש"ה הוה מפרשים שבעתו שכונתו אש
 הוה חסדו לקבל אכל סוכא רהוי סוכר ברשותו
 ופירו לבישוי אף שהוא תלו ברצת אחרים כדלוי
 שאינו דתי כונתו בין אש ירצה בין אש לא ירצה ומחויב
 לעשותו עכ"פ ולא שייך אונס וא"כ לגבי הקב"ה
 שטרו הכל וכדו להניחם לקבל המתנה בע"כ אף
 הריב"ש מודה רש"י אהן בין אש ירצה בין אש לא ירצה
 ובס"ד דהריב"ש ז"ל והנה גם כעיקר הגדה של ועבדו
 וענו אותם שהיו המתנה שנשבע הקב"ה לתת
 למצרים הוא ג"כ ע"ז האופן דהקב"ה סכנות כסתמא
 במתנה זו למצרים וא"כ לפי מסקנת הריב"ש רש"י
 אהן אש ירצה והוא דלא רצה לא הוה מחויב תו בשב"ו
 ה"כ במצרים לא הוה כמתנה זו ממש דלוי אינם
 משלמים בה דמי במתנה זו באמר וגם את הגוי דן
 לכבו וצדק"י ז"ל כנגד מכות וגם ואח"כ ולא ברכוש
 גדול וכללו את מצרים כדלוי אלו היו נדעים מאי
 הנפקא לה"כ בברו בהם השעבוד ודאי שלא היו רוצים
 כמתנה זו וכיון שאין מינוס סיה וכל הקב"ה שלא
 לקיים גורם זו אצט"ג אגשכע אלא ודאי מוכרחין אלו
 למר כס"ד דהריב"ש דכל העבא סכדו לעשות הרבה
 קו לאין ששבעה בין אש ירצה בין אש לא ירצה. וא"כ
 אש"י שאינם חלטים במתנה זו נקנה להם בע"כ כי כך
 גורם חמתו ות' פגורה זו. לחור סבת מהסבות
 בודועת לו ית'.

ומעתה

לפי כל זה יתבאר מהמרינו שפיר והיינו
 דקאמר כיו שלא ואמר אהו טריק
 ועבדו ונגנו אותם קיים בהם ואח"כ ולא ברכוש גדול
 לא קיים בלתי כי לאו ית מקו' פטור מהרכוש כמסקנת
 הריב"ש רש"י אמר אהן אינו אש ירצה ואש לא ירצה
 לו לא ממויב גא"ב גם הכא שלא רצו לקבל הרכוש אין
 גוד עליו סוכר שטעם אכן כדו שלא ואמר אהו טריק
 ונגבדו ונגנו אותם קיים בהם אף שלא היו רוצים
 מצרים כמתנה זו ובס"ד דהריב"ש ז"ל דכונת השבע'
 בין אש ירצה בין אש לא ירצה ויסבור אהו טריק כס"ד
 דהריב"ש ואמר דלגבי השעבוד תפס השטח כס"ד
 דהריב"ש ז"ל משא"הו קרבר טירו וכרכוש תפס השטח
 בהסקנת הריב"ש ז"ל רש"י אהן אש ירצה והא לא
 רצו מש"ה אפי' אמר לך בבקשה שישאלו איש מאת
 געקו וכו' וממילא לט"ו ותכא' פלוגתא דהס תכא'
 דס"ה חשילום בע"כ של מצרים וס"ה בע"כ של ישראל
 דלכא' קאמר דבמאי פלוגתא. טעם מחלוקתן דלפי
 פלוגתא דה"ק דאמר בע"כ של מצרים ס"ל
 להסקנת הריב"ש רש"י אהן אינו אש ירצה וכיון דלא

רצו שוב אין חיוב שבעים דמי לזכות' לכו הרכוש ואינם
 יכולין לחזור עוד ולתכוע הרכוש אחר שמואט מש"ה
 פי' ושאלום בע"כ של מצרים כדו שלא יתקעם אהו
 טריק ואורך ס"ל כס"ד דהריב"ש רש"י אהן אינו בין אש
 ירצה בין אש לא ירצה וא"כ בע"כ של ישראל טריק. ליקח
 הרכוש לקיים שבעתו ית'.

ובמסלה

זו הנה מקום אהו לבאר הני קדמי
 האמורים בס' בהעלתך וז"ל ויאמר
 משה לחובב בן רעואל טועים אנחנו אל המקום אשר
 אמר ה' אותי אהן לכם לכם אהנו והטבט לך וגו' ויאמר
 לא אלך כי אש אל ארצי ויאמר אל לא תעוב אהנו כי על
 בן ירעת חטואט במדבר ואיתא בספרי אהם ירעת
 הן שנתן לו הקב"ה במצרים ואיתא למדק דבמאי
 פלוגתא יתרו ומשה ולמה לא רצה להלך לא"י ומח
 מכרח לו משה מהרכוש שלקחו ממצרים ע"כ טריק
 לסתך וכו' לא יש עם גדול מזה חמס עפ"י
 האמור א"ש והוא כי ודוע שישאל אהנו חמס רש"י
 וכשכח מצרי' ולא רצו במתנת הארץ וא"כ לפי אולת' להם
 ששבעה ששבע הקב"ה לתת להם את הארץ דתת
 נשבע ליתן אש ירצה וכמ"ש הר"ב ז"ל ויקדים עוד
 מ"ש במדרש דה"ט אגבבם ב"כ במדבר משום
 שהכניעו החריבו המקומות וקטלו כל חלונות אמר
 הקב"ה אני הכונתים לחבות. לתת להם את הארץ ארץ
 מלאה כל טוב והרי היא חרבה לפי הקיטס במדבר
 כדו שיתקטו.

ומעתה

כאמר רבנן הוא דפלוגתא יתרו ומשה
 דיתרו שקרב מלכת עממה משום דס"ל
 כמסקנת הריב"ש ז"ל דש"י אהן אינו אש ירצה וכיון דהס
 לא רצו ואמרו נקנה ראש הרי אולה שבעת המקום
 שנשבע לתת להם הארץ ואינו מחוייב עוד לקיים
 שבעתו מש"ה אמר לא אלך כי אש אל ארצי דלוי עליוס
 ערעורין חמס עשה ס"ל כס"ד דהריב"ש רש"י דתכא' ככ"ד
 דכדו הקב"ה לאטת למקבל וטרו להביאם בע"כ פלוגת
 הריב"ש מודה רש"י אהן ככ"ד בין אש ירצה בין אש לא
 ירצה ועדין שבעת הקב"ה במקומה עומדת מש"ה
 א"ל אל לא תעוב אהנו והראייה דתכא' הריב"ש מודה
 רש"י אהן בין אש ירצה בין אש לא ירצה שהרי איתא
 ירעת חטואט במדבר כ"כ שנים כדו לקיים דברו וטעם
 ושבעתו שיבאנו אל ארץ טובה כדו שיתקטו הכניעו
 ואש איתא דתכא' פי' אהן אש ירצה הא כיון שלא רצו
 אולה שבעתו ולמה ערמ לקיים שבעתו אלא ודאי
 בבק"ג אשלו הריב"ש מודה רש"י אהן בין אש ירצה בין
 אש לא ירצה כיון דכדו להכריחם במתנה זו ועד ראיה
 דתכא' הריב"ש מודה שהרי ראיה הן שנתן לנו הקב"ה
 שלקחט הרכוש כדו לקיים שבעתו. ששכנח לחותו
 טריק והא כיון דהס לא רצו אהו השבעה ואין צד
 שום תרעומת לחותו טריק דהא חכי תת שבעתו
 שיתן אש ירצה חליבא והריב"ש אלא ודאי דתכא' שאני
 דאשלו הריב"ש מודה רש"י אהן בין אש ירצה בין אש
 לא ירצה ולא דתכא' הריב"ש ס"ה דהואת אלה בכין אהו
 לחסדו שאין כדו לכפותו לקבל אכל באופן שיוכל
 להכריחו וככ"ד ודאי שפי' אהן בין ירצה בין לא ירצה
 מש"ה לכם אהנו וטבט לך דספרי שירם וקיימת
 ועלית רמז לקיימת לישאל.

כחמי. באופן אחר קהאי מחמיר דמחמיר כח
 כרובא דבר כל וכו' ופתיחיה מ"ט הכב
 מהרש"ק ו"ל שהק' ה"ל רמח טעם וכו' ישראל ברכום
 והלא. בהרמחא דמלכא ונדרתו שבעדו פתח והלא
 הוא מפרק לה עפ"י המדרש שאמרו שהו כישאל
 בעלי עומון משעבד הקשה. וק"ל כדון דהחובל
 בעבד עבדו שלו חייב פד' דפרוס ולכך נתחייבו
 ברכום לשלם להם הד' דברים אכן כעבד כנעני
 קו"ל דהחובל בעבד כנעני שלו פטור מבלום
 ובמקום אחר פ"ד הרב וכחכב דישאל כל עוד שלא
 קבלו תורת ה' תמנו' דעם כעבד כנעני שאלו לחורות
 בסן ועון ומפ' ה' ולא קודם זמנו וע"ס ונקדים עוד
 מ"ט הרב לטנת פענח דה"ט דשקעכוו בני יעקב
 ולא בני עשו ושמעאל מסוס דתוב גלות מצרים הוא חוב
 הטיהם אכרסם אע"ה ונוי אינו פורע חוב אכוו ולא יורש
 אכוו אבל בני יעקב דין ישראל יש להם וחיובים לפורע
 חוב אכיקס וכוה איש המאמר כמון חומר ה"א כד
 שלא ואמר אותו. דרוק וכו' דלוינו לית לישראל ברכום
 משום שחבלו בהם משום דהכי קו"ל דהחובל בעבד
 כנעני שלו פטור מבלום וישאל כל עוד שלא קבלו
 התורה דין עבד כנעני יש להם אכן כדו שלא יסכת
 אותו דרוק דהשעבד היה כשכילו שאמר כמה ארע
 ויאמר איך ועבדום וענו אוקס קודם בהם מאחר דק"ל
 דנח אינו פורע חוב אכוו ומנה וכוה דדין ישראל יש
 להם ועו' ו' תמוס עליו ויאמר דה"כ ואלו ברכום גדול
 לה קיים בהם ואל קו"ל דהחובל בעבד עבדו שלו חייב
 בארבעה דברים וא"כ בשעבד של ועבדום הפס דינא
 כעבד עבדו ופרטת חפס דינא כעבד כנעני מש"ה
 כדו שלא ועלה כדעתי כן וחרעס עליו מש"ה לך ואמור
 להם שיטאלו חבל לפי האמת רמה שהיו כשעבד אינו
 פגום ונורח פטובל שאמר כמה ארע אלא כמ"ס
 אימכו ו' ו' עיון עליו ולעולם דין עבד כנעני יש להם
 עוד מ"ת ועפ"י זה כפא לכאר דברי המכלתא והחילוף
 דשי' ו"ל בס' בשלח ע"פ מה זאת עשינו כי שלחנו את
 ישראל מעופרנו בשביל ממונס שהאילוס ע"כ והחכר
 קשה מאד לכאן' דרתי קרו בחול מעוכדנו ואיך מפדפו
 לה בשביל ממונס אמנס עפ"י דרכו איש וכוה בעלמו
 דקשהו לכו לר"ל דרוק ולמה נחפכו לרוך אחיהם
 לשעבדם עוד ואל קו"ל דעבד כנעני זולא כשן ועין
 והכא נמי כאן שחבלו בהם ועשאוים בעלי מומין ויזאום
 מעבדות לחרות ואיך רדפו אחיהם לשעבדם עוד
 וע"ה חייב בנזכ טעם ורעת מסוס ממונס שהאילוס
 ולקחוקו והלכו להם ואיך יתכן שחבו בו הא' קו"ל
 דהחובל בעבד כנעני שלו פטור מבלום אלא ויא
 מולקחוקו ס"מ כי הם ס"ל דדון עבד עבדו יש
 להם והחובל בעבד עבדו שלו חייב כד' דברים א"כ
 וחקמה איך ילאו משעבדו כנענת שן ועון דדון
 וקלא נאמר כעבד עבדו וא"כ לפיטתם דרכיו
 לקזור בו ולשעבדם כיון דעיון לא הוטל
 זמן שעבדום באופן רע"י שלקחו חמטון כדפס
 להשעבד

ובזה

בין מאמרים ו"ל במדרש לא חיס אל ויפוז
 הטיח אומר ולא יעשה כשעה שאמר ועבדו
 עני חוקם הטיח אומר ולא יעשה וכשעה שאמר וא"כ
 פלא ברכום גדול לא אנו אל חייב ע"ל דהכוונ' שהוטיח

קודם זמנס על ידי שן ועין ודנס כדון ע"ה קנעני וכו'
 דרכום. דנס כדון עבד עבדו דהחובל בו חייב
 דברים ולכך הוטיחם ברכום גדול חיים על דעלונם
 בכל עניניהם ועפ"י דין ז' וזכר ד' מ"ה דלמס'
 כמדרש בס' שאלת ח' ליהיב רכבו למס' רחום וכו'
 הטיח למשה שהאיש דרך הקן רחום שרסם על' וכו'
 לא נגשו בהם המכות וחטן שנתן חת קן. היט
 כעני מערים עכ"ל ולכאורה יפלא דמהיט' פ"ה
 שיגעו בהם המכות רח"ל כל חללה כמכות ל"ה על
 מצרים כד' להוטיח את בני ישראל כד חוקק וע"ס
 דמשמח דמסוס שהודיע דרך הקן למס' סוס דלוי
 לנגוע כסס המכות ואיך חללה זה כוס' ועוד נצטק אקיים
 וחטן שנתן אחיון העם כעניו מצרים דמלכר סאלו
 קשר עט הקודם גס מה הוטיך הדיב להטיח וימלס'
 כעניו חכבוס דח"ל וחיוב לקיים הכתובת אמנס עפ"י
 וכהקדים עוד מ"ט כמדר' בס' כשלא רכשלת קיס
 יור ס"מ וקטרגו א"ל יכפ"ע לאלו אקה עשה נס מס
 חלו חף חלו מה לו עע"ה חף חלו כוכו חייב לו חקב ה'
 עלוס אקה דן סונב כממד חונס ברטון ע"כ ועי'
 הרב האנא דהלוונס עפ"י מאו דקו"ל דהיט' וכו'
 ע"ה באונס בככ"ח פטור וכישאל חייב וקטרג'
 כשונב בן ברחייב וכישאל פטור וס"ל כיון דלוי
 להחמיר ה"כ חייבים בחומרות וישאל ובחומרות כד' ה'
 וחייבין טון כסונב כיון באונס והקב' ה' קייס דדון וישאל
 גמור יש להם אש"ה כיון שאונסים פטורים עכ"ל וקוס
 ח"ס חכו יקאמא יודיע דרכו למס' שהודיע דרך
 הקן למשה שאפ' עיון לא הוטלס זמנס מ"מ ויפוז
 בסן ועין דדון עבד כנעני דדון ככ"ח יש להם ולת וילי
 ב"ה להחמיר וא"כ השתא יש מקום לקטרוג ס"מ
 דמה חלו חף חלו רלוכה לטמו השתא דכאונס וסונב
 עבדו רכיון ויזאלו להחמיר מחוייבים בחומרות כד' ה'
 ובחומרות וישאל וא"כ רחויס כשתא ליגע בהם
 המכות ומה חלו חף חלו וחו קייס רחום שרסם
 עליוס שלא נגעו בהם המכות אעפ"י שהו רחויס לטק
 ועוד כיון פדנס כעבד כנעני שלו פטור מבלום זאת ה'
 בהכוס דהחובל בעבד כנעני שלו פטור מבלום זאת ה'
 חנון הוא שנתן חן העם והוטיחם ברכום גדול חף חף
 דדון חן להם לזכות בו אלא מדרר החנינס והתמלס' חלו
 דקאמר ו"כ ויזאום ככסף חקב ואת לשכעניו כאל
 ותרסם זונקן ואלו חקדנו עם מצראי דהכוונס רכיון
 דהוטיחם קודם זמנו ע"י שן ועין ודנס כדון עבד
 עכפז ח"כ מן הרחי שלא להוטיחם בכסף חקב דהחובל
 בעבד כנעני שלו פטור וגם היה רחוי לפי זס אמרע
 עם מצראי רכיון דדינס כעבד כנעני ולא ילאו מכלל
 פ"ה ח"ל להחמיר ומחוייבים בחומרות כד' ה' ובחומרות
 וישאל והשתא יש מקום לקטרוג ס"מ שנגעו מה חלו
 חף חלו והיה רחוי לטיות נידונים גים מצרית אפ"ה
 לא רס' נ"ל ונכר' חקדו עליוס ח"כ דה"ק רכיון
 דהוטיחם בכסף חקב ח"כ כ"כ מ' דדון עבדו יש להם
 ח"כ מ"ס ח"ה לא חקדנו עם מצראי והשתא חן מקום
 בלל לקטרוג ס"מ רכיון דדון וישאל גמור יש להם ח"כ
 שון דעבדו כסונב פטורים ויזאום מחוייבים בחומרות

זה מה כעניו חקדנו' ו' ויפוז ח"כ
 ח"ל וזמנס חקדו ונה שטעל שמש וכו'
 ק"ס

זכור להשדך לכם כאשר חוק לכם שלא ושלחום עפ"ל
 זכור יודע מה ששקח מרן כח"מ כסומן מ"ב דכל
 שהשטר יקחום ולאשאר לפרשו בשני אופנים אחד קולא
 לתוכו ואחד חתומה יד בעל השטר על התחומים וכו'
 ארכ כה"ג בשם מהר"י מוכן ואפי' שיש בשטר חרס או
 שבוטע וחרב כה"ג תמה עליו מרדכי ל' דס' שבוטע
 להחמיר ע"ש ולע"ד דהחמיר המחילה לק"מ כי כפר
 יודע בכמה חסו' להרבי"ט ו"ל שכתב דאין השבוטע
 עושה קנין וכ"מ דאין יורדין לכסאו וגם הורשים אינם
 חייבים לקיים שבוטע חבויים וגם אם עבר והחזיר את
 השבוטע מתוך וא"כ מ"ש מהר"י מוכן דאף רבשים
 שבוטע ידו על התחומים אינו לומר דלא הוא כאלו
 מפורש השטר וידו על העלוונה אלא דאפי' ידו על
 התחומים ואין יורדין לכסאו אלא וחיוב לקיים שבוטעו
 ונקדים עוד מ"ש מהרש"ל ו"ל רע"י שאעבדו בהם
 וימסו ולולה חו"ד מאות שנה וכוה א"ס וחייבו דהולדך
 משום תרעומת אותו זריק דכפי הדין אינם זוכין ברכוש
 דהו"ק ל' דהיבא דלשון השטר סתום ואפי' לפרשו בשני
 אופנים יד בעל השטר יעל התחומים ואפי' במקום
 שבוטע כרסוק מהר"י מוכן וה"כ כיון דיש לפרש לשון
 השטר שכתוב זכ"כ ואלו ברבם ג"ד-ל' אינו נודה
 והכטחה אלא בכחורת' וא"כ אינם יכולין ליקח הרכוש
 בחוקה מדין דינא דמלכותא אבל תוספי' לאותו זריק
 שיקטור כהרב כה"ג ו"ל דס"ל דהיבא דהו"ק שבוטע
 בשטר ס' שבוטע להחמיר ויד בעל השטר על העלוונה
 וישא אותו זריק ראוייה לבריו שהיו ועבדום ועל אותם
 קיים בהם לגמרי וימסו ולול' להשלים החשבון והיו משום
 דלשון השטר משמע ג"כ שהיא נורה והכטחה ולא
 יחסר כלום מדבריו ויד בעל השטר על העלוונה כמקום
 שבוטע וכמ"ש הרב כה"ג ו"ל וה"כ אובא שבוטע
 ובמ"ש שומר ה"ש ל' עווא להקב"ה מה אזה קיים אף
 שפועתן קיימת וא"כ אמר ואמר אותו זריק ולבני
 הרבם תפסי' השטה כה"ג מוכן דאפי' במקום
 שבוטע יד בעל השטר על התחומים ולגבי שטר ד'
 מאות שנה תפסת השטה כס' הרב כה"ג יד בעל
 השטר על העלוונה ולכך לא חסרו מהם כלום לכך אמר
 ואמר לך לך ואמר להם שישאלו בתורת שאלת ואשיע
 אותם אפי' הרבר תלוי בכחורתם ואותן חנם כעניניהם
 שישיאלום והו' מחוקין ואו' יכולין לומר ק"ל כס' הכה"ג
 ז"ל דכמקום שבוטע יד בעל השטר על העלוונה אמנם
 אכתו איבא למודק כמה שאמר כדי שלא יאמר אותו
 זריק דל"ל עכשו לכטרו בשם זריק ולא קרא אותו בשמו
 אמנם יודע שמרדק עס חסדיו בחוט השערה ואפילו
 הטו קל לדידו חמור ועבש וענשו עליו ז"ל כחוקי' אמר
 כמה ארע ותקף א"ל יודע דרע כי נר והנע זרעך משו'
 חטו זה מוס טבח ואיבא אומרנה דמ"ש ועבדום ועבד
 אותם הוא נורה ומקום שגור על בנו כן משום חטו של
 אברהם וכבר כתב מהר"ב ח"ו"ל דהיבא דאיבא אומרנה
 לאחד מן הפירושים של השטר אלוטין בתר האומדני'
 אעפ"י שסתם הלשון הפך האומרנה וא"כ שטר קאמר
 כדי שלא יאמר אותו זריק דכיון דהוא זריק ראוי ליעבש
 אפי' על אמרת כמה ארע וא"כ איבא אומרנה בהם
 שאמרתי ועבדום וגו' וא"כ יאלו טרבוט בולה נורה
 והכטחה וספר עכשו לפרעומתו שיאמר ועבדום קעט
 קעט לגמרי וא"כ יאלו טרבוט גדול לא קיים פה
 מש"ח

ת"מ אמר וכו' ב"י וכו' ה' ו למעלה מכלם עכ"ל
 קאמר דקאמר להם לבעל קאמר דמאזים סבה נסערה
 וכו' לירדק בהם לזה הקב"ה ק"ס שמע וכו' דרדו מן
 אדמו של ל' ליקרע הם לפניהם דמסו אלו וכו' וכו' וכו'
 ס"מ וכו' ק' קרע הם כפניסם ואפי' משום סא בלחוד
 לה אפי' רשעו דדן ישראל יש להם לבקרו והינם
 קייסם על עבדום וכה כה"ג וכו' שפסיק לו חק"ס
 ק"ל ל"ל אזה"ן דן שגג כמוד לוס קא' דהא
 לודא שרדו כי שגגה ס' אף עמו ממגריס וקשה
 דאף הוסיף קודם ומנס אלא משום ודנס כדון עבר
 כבעי דולא כן ועין וכיון דיש להם דין ככ"ח ולא יאלו
 כי הם להחמיר א"כ תורם טענת ס"מ למקומה דמס
 ק"ל אף אלו ואפי' עבדו בשגג וכו' וכו' חייבים דמחויבי'
 בחמרת שניהם ואפי' קרע הם לפניהם ולא הסתכל
 לעבדות שמים א"כ ראו ונתן לירדק באומה זו
 וקאלאיהם שתמיד מחנה עמהם לפנים משורת הדין
 ודע על העלוונה

ל' נאמר כמותן אחר והוא בהקדים מ"ש מהרש"י
 ו"ל דעקר הכטחת הרטש היה בתנאי אחר איהו
 משעבדים ד' מאות שנה וכל זמן שלא הושלם חומן
 אף להם לטות ברכום עכ"ל ולכא"פ להק' דהא אמרו'
 בגמ' אר"י כל דבר דבור שאלא מפי הקב"ה לעובדם אפי'
 על תנאי אינו חרד בו וא"כ אפי' שלא נתקיים התנאי של
 ועבדום ועט אותם ח' שנה יש להם לטות ברכום אמנם
 גר מעמי' שטר דהא ל"ק כלל דדוקא כשהיכור לטובה
 ראו דאיו חרד בו אבל כשהטובה יש בה רעה לאחריני
 גבן הכא ויכללו את מגזים בזה לא דבר ד"ו דהא הטובה
 גופה הרעה ביה וא"כ לפי זה כהכטחה ועבדום ועט
 אותם שהיא טובה למגזים ורעה לישראל היה יכול
 לחזור בו ועפ"י א"ס והיו דקאמר כדי שלא יאמר
 אותו זריק ועבדום ועט אותם קיים בהם לרדו לא וכו'
 גרבוט משום שהיה על תנאי ולא נתקיים התנאי דלא
 ראו דבר לעובדם לגמרי כיון דיש רעה לאחריני אבל
 גר שלא יתעלה אותו זריק ויאמר דא"כ גם כהכטחת
 ועבדום ועט אותם לא מקור הכטחה לטובה ולמה
 קיים בהם ולא אזה"ן ולמה גבי הרטש - חשב טובה זו
 כרעה ולגבי הכטחה השעבוד שיעבדו מגזים חכמה
 לעובדה לגמרי ולא תור בו והוא אינו יודע דהא דלא
 חרדתי בטרת לשעבוד הוא מעט הכמות עמרו ולכן
 תשם סאו יודע הקבה וספור שלא אוכל לחוד כי
 מש"ח לך ואמר להם וישאו

עוד ואת ארבע במאמר ס' ובהקדים מה שראינו
 למחרת א"ל כס' זו שכתב כי כנארת בין
 המגזים וכו' לרן כה בתרו אפני כי השפט שהל סה
 דגורה והכטחה שלך נורה חכמתו ות' ועבדום ועט
 אותם ונס גור על מגזים והכטחה לישראל שאלו ברבם
 גדול וקו' כמ' דנא דמלכותא שדך קי"ל דקמלך ליקח
 מהעם כל מה שחפץ ונתן לעבדיו - שכל האומר כס'
 ללך ללך מתוך בו ועוד יש לפרש דלא אמר והוא אפי' אם
 צרטיס גדול ותשאל אשה מאת שכנתה גס לא אמר
 וקמלך את מגזים לשון טווי רק ואמ"ל יאלו ברכום
 גדול משמע כהחוקים וכן אומר ועבדום ועט אותם
 דמשמע כ"כ כחוקיהם וכ"מ הני תרו פירושו דלפי' אף
 ראו נורה ומקום א"כ דברו לא יאוב תוקם ולא יושל
 וד' מכל אשר דבר' אכן לפי' סכ' דתלוי בחוקיהם ותי

דבר נא וכו' :

עוד

לא לומר מלן במאמר זה ובתקדים מ"ם
 הרב אם דת על דברי הר"ם ז"ל שכבד
 עמ"ש דש"י משנולד יחזק התחולה הגדרה שמאמר
 ד' מאות שנה רבן עם מאמר בארץ לא להם
 לא עם ועבדום וענו אותם הסמוך לו וכתב הרב
 אם דת דזה תלוי בפלוגתא דרבנן שהרשב"א
 כתשו' הביא דבריו הכ"י בסומן מ"ט על ראובן
 שהוציא שט"ה על יוסף בן שמעון ויש שט"ה יוסף ו'
 שמעון בעור וכתוב בפטר לנו יוסף ו' שמעון נר"ו
 לחי' מפ' מנה ואכיו של אחר מהם כבר מת בשעת
 הולאה כתב הרשב"א דהו סימן וכתב עליו הכ"ח ז"ל
 ולו נראה דלא הו סימן דהא אפשר דמלת נר"ו לא קאי
 אלא ליוסף ולא לאביו וא"כ כפי דברי הרשב"א מאמר
 ד' מהות שנה רבן עם מה שלפניו דקאמר ועבדום
 וענו אותם ד' מאות שנה הסמוך לו ולא עם נר
 ויהו זרעך שלפני פנו וא"כ לא מנינן משנולד יחזק
 ולרבי מרן ה"כ ז"ל מאמר ד' מאות שנה קאי אלפני
 פנו עם נר יהוה זרעך ושפור מנינן משנולד יחזק
 וכוה ז"ם פתכלית הפסיקות והיינו דקאמר כדו שלא
 ואמר אותו זרעך וכו'. דלדודי לא זכו כרכוש מאוס דאנא
 ס"ל כהרשב"א ז"ל ה"ה דנר"ו קאי אלפניו דוקא ולא אלפני
 פנו וה"ה ד' מאות שנה רבן עם ועבדום וענו אותם
 הקמוך לו ולפ' לויכא ד' מאות שנה ומש"ה לא זכו
 לרכוש כיון דאכתיו לא השלם השעבוד אבל שלא יקטור
 אותו לזרעכם' הכ"י ז"ל דקאי אלפני פנו וה"ה הו'
 ד' מאות שנה רבן עם כו נר יהוה זרעך בארץ לא להם
 דהשתא לרדוקה נשלם השעבוד של ד' מאות שנה
 וטעור יש להם ליקח הרכוש מש"ה לך ואמור להם
 בבקשה שישראל והיו מוחזקים ויכלו לר' קי"ל ככפ"ז ז"ל
 והר"ם ז"ל .

ובמסלה

זו יוכן המכילתא שהבאנו לעיל
 מעובדנו בשביל ממונס שהשאלום
 וקוין בה דהכתוב אומר בהפך ועפי"ד יוכן כחופן אחר
 ובהקדים עור מ"ש הטור ח"מ בסו' פ"ה ח"ל החובע
 לחכירו בשטר וא"ל היאך אתה חובע ממני הלא אתה
 ליות ממני ויש או וימוס קודם לכן ואם אתה כדברך
 היה לך לתבוע חובך ולא ללות ממני כד"ה אם
 זמן ט"ח שלו היה לאחר זמן כשעה שלום ממני לכן
 חזין עמו ויכול לומר לו היה לך לתבוע חובך אבל אם
 כשעה שלום ממני היה קודם זמנו א"כ לא היה יכול
 לומר לו היה לך לתבוע חובך כי עדין לא הונע
 זמנו עכ"ל וכבר יודע מה שאמרו במס' סנהדרין
 שכלו מזרעו לרדוק עם ישראל בשביל הרבט שלקחו
 והלכו להם והשיב להם גבוהא ו' פסוקא כתיב
 ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מזרעו ח"ל שנה
 תנו לנו שטר עבודה של ששים רבוא ע"כ ולכא'ו
 קשה והא יש להם למזרעו לטעון אם אמת שאנו
 חייבים לכם לא היה לכם ללות מאתנו כדכתיב
 וישאלו .

אמנם

עפ"י מה שחלק הטור ח"מ רבני מזרעו
 ג"כ שילאו קודם זמנס וקי"ל דשכירות
 אינס משלמת אלא לכסף לכן לא היו יכולים לתבוע
 להם שטר שעבדום .

ומעשה

א"ש וסיט מה שהקשה לר"ל דהך
 ולמה נהפכו לרדוק אחריהם לשעבדי
 עוד והלא כמה וכמה תי' יש שנאמרו בהשלמת זמן
 השעבוד אי משום משנולד יחזק התחולה הגדרה או
 משום רבוי האוכלסין השלים המנין וכיוצא בזה וא"כ
 באינו טענה רדפו אחריהם לשעבדום עוד ועל זה הציב
 כשכיל ממונס שהשאלום ואם איתא דהושלם הזמן
 למח לקחו כחיות שאלם והיה להם לתבוע שטר
 שעבדום וכמו שכתב סטור ז"ל דאמר ליה הוה
 לך לתבוע חובך ממני אלא ודאי מדהוצרכו ליקם
 כחיות שאלה משום שעדין לא הושלם סעעבוד הזמן
 השט"ח מש"ה חכף נהפכו לרדוק אחריהם
 לשעבדום דהם מוחס כעלמן כי עדין לא הושלם
 הזמן .

עוד

וזאת אדרס ואדרכה אך הפעם בזה ובתקדים
 נהיו דאמרינן ככ"ק דק"ט' אמר רב אסי
 פספס הרי הם בקרקע למאי הלכתי לטע' אחס
 וגטל אחר קרקע ואחר כספים ובא כ"ח וערף קרקע
 דאזול האי וסקול פלגא בכספים בהדום פשיטא האי
 כירא והאי כירא איבא דאמר ל' לאך נטארא ל' להבו
 סקלי כספים דאי מנכבי לא משתלמנה ממך ולהכי
 שקלת הרעא דאי מטרפה לא משלמנה לך מדי מכאי
 ע"כ וכבר נודע במפרשים ז"ל דה"ט ישראל הוצרכו
 להיות בגלות ולא עשו וישמעאל משום שישראל לקחו
 קרקע אביהם אבל כו עשו וישמעאל לקחו ספק
 ומטלטלין ומענתה לפי המתלפת האמורה שחבאנו
 דלנושנה קמא מחויבים בני עשו וישמעאל לפרוע
 עם ישראל דכספים הרי הן בקרקע וכפי לישנה בתרא
 אינס חייבים לפרוע עם ישראל דאמר לכו ולכחי שקלא
 כספים דאי מנכבי לא משלמנה לך ולהכי שקלת הרעא
 דאי מטרפה לא משלמנה לך מדי מנאי וא"כ ז"ל
 דהקב"ה ס"ל כלושא בתרא ולכן הו כל סטנ"ס של
 ישראל שלקחו קרקע אביהם וכל עוד שלא פאלינו
 הזמן אינס וזכין ברכוש אבל כדו שלא יסבור אחו זרעך
 כלושא קמא דכספים הרי הן בקרקע וא"כ מחויבים
 בני עשו וישמעאל בתני השט"ח וישר' כבר שלמנו את
 חוקם ופרעו חלקם ויש להם לטעול שטר חלקם מש"ה לך
 ואמור להם שישראל וכו' .

כתב

הרמב"ם פ"ב מ"ם קרבן פסח ס"ד ח"ל
 אין עושין חטרה וכו' וכתב הכ"מ שם
 פלוגתא דתנאי ופסק כר"י ודאי להרב משנס למלך
 שכתב ח"ל אבל קשם רבנא' מקיים וכו' הרי להראו וכו'
 ח"כ למח הרב וכו' ואפשר לו' וכו' אבל לרף טעם
 וכו' וז"ע הגה מבואר מדבריו דעת הרמב"ם ז"ל כר'
 יוסף ורלא כר' יהודה ור"ה לסברת ר"י ולנה לא"ס לא"כ
 מוכרח לפ"ז דס"ל להרמב"ם כר' יוסף דהך כשפ' טובה
 ודוחה את השבת דהא לר"י מוכרח דהיא שבת דהי לא
 דיה שבת אע"ג דהיא חובה א"כ איך קאמר בשני חובה
 ואל"ל כדאזון הא נס כדאזון ל' לאשמעי' דדוחה את
 השבת ועוד דא"כ אמאי קאמר בגמ' דלא דר"ה איתא
 כר"י הא איתו שפור בר' יוסף ועוד דרבי יוסף דרמס
 מוכרחתה הפעם אפי' נשים וכדאי דדשו שבת וכ"כ
 הר"ח א"ל דר"י דהו שבת א"כ אם באנו לו' דר"ה לא ס"ל
 כר"י וכמו שכת' הרב ז"ל או דאי הדדון לכללין דר"י
 ור' יאודה הלכה כר"י וא"כ אם כותב הרמב"ם
 לפסוק

כמו ס"ל כר"י וקאמרו פני אמוראי דבשני רשות ולשני
 דרשות משמע דר"י עושין ור"י אין עושין כלל. חס
 א"ל דהא אהנו כלל חוקת הפסח לחיובינכו לעשות
 עם אחרים אלא דלא דרשות דקאמרו חיינו א"ל ר"י
 לעשות כפ"ע עושין ל"א ר"י לעשות כפ"ע אין עושין
 אבל א"ל דלעשות עם אחרים בכלל חיובא ועוד קראת
 דה"ט דל"י דא"ל ר"י לעשות כפ"ע עושין משום
 דבל כמה דמנינן להשקות ולקרב הדעו' שפור דמי וא"כ
 כהן דר"י ס"ל דבשני חובס וחייב כרת חיובא א"ל לא
 א"כ די לט לומר דר"י כהא פליג דוקא דחיוב חייב כרת
 אבל חיוב מיהא חיובא לטפלה ולעלמס רשות ולר"י
 אף טפילה דרשות דלית ליה בכל חוקת הפסח והשמת
 רבי' פסק ככל המקומות כרבי יאחזי משום דרב ור"י
 סברי כוותיה ועיין להלח"מ שהקשה מפ"ה והטעם
 בג"ע ולפי דבריו א"ל דא"ע דהתם לוקימנא כר"י
 חיינו משום שאמר ואלו עושין את פשני והיינו דלא
 כר"י אבל רבי' לא אמר כהא לטנא ולא חייבי בחיוב
 פסח שני אלא חייבי בגדלים מראשון אבל כענין החיוב
 ככר' ביאר זה בכמה מקומות ודא בריס מוכרחין מל"ר
 עלמין דאל"כ למה רבי' שינה לשון הבדיקה אלא ור"י
 כדאמרן דוק

פ' בשלה

איתא במדרש אכבוד כפ"ו וז"ל וישע"ה ביום
 ההוא את ישראל מעד מערים וכו' ישראל
 כוד מלרים היו באתם שעה אלא אוקסא שעה פתח
 עוחא שר של מלרים לפני הקב"ה אמר רבש"ע אומם
 זו שאתה מוציא ממלרים ושלני עלנות דין יבא מקבא שר
 שלחם ודון עמי א"ל הקב"ה למיכאל ב"ל ודון עמו
 אותה שעה פתח עוחא ואמר רבש"ע אתה גורת על
 אומה זו שיאיו משועבדים תחת יד אומם שלו ד' מאות
 שנה ועדיין לא עבדו בהם כ"ל דר"י תן לי רשות
 לסחורים מה אחת קיים אף שבעתך קיימת א"ל
 הקב"ה למיכאל חזור לו תסו' אותה שעה שתק מיכאל
 אז השיב הקב"ה ואמר אני יש ללמד זכות על בט כלום
 נתחייבתי אלא כשכיל דבור אחר. שאמר אברהם אוקמי
 כמה ארבע ואמרתו לו כי נר יהיה זרעך בארץ לא להם
 כלום בארץ מלרים אמרתו בארץ לא להם אמרתו משטלר
 ולחך התקול' הגורה אותה שעה הניל הקב"ה את ישראל
 מעד מערים ה"ד וישע"ה את ישראל מעד מערים ע"כ
 והנה המאמר הזה טווח בכרוכוא ואומר דורשני והקושא
 בו מבואר דמה זו שהיקה שנתן מיכאל חול קרי בו רב
 טפול לקושיה דקרא דתיוב בארץ לה להם ולא כתיב
 מלרים ועוד אומרו אני יש לי ללמד זכות על בני וכו'
 דמהו חובות טווח דעפ"י הדון השיבו ועוד דל"ל בארכות
 טולי האי לקפר על מה נגזר עליהם ששעבוד והיה די
 באומרו כלום בארץ מלרים אמרתי ועוד דמאי שינה
 עכשוו שכתבו באוהב וע"ק אומרו מה אחת קיים אף
 שבעתך קיימת דאפו' בלא שבעה דברו לא ישוב
 דוקס

אמנם

הכל יבא לכלל ישוב ובהקדים מ"ט
 קרא"ס ז"ל ע"פ כי נר יהיה זרעך ש"כ
 רש"י שמשטלר ולחך התקול' הגורה שמתאר ד' מאות
 שנה דבק עם כי נר יהיה זרעך בארץ לא להם לא
 ע"ט

לפסק כר"י סח"ל דק"ל דנשים נס כשני דוחין את
 השבת לרצת הרב מ"ל ואם כן תמה אני ער מאד
 שמשווא פסק הרמב"ם כפ"ד ח"ח ח"ל דנשים פסקו
 שז' להם רשות דמי שמתין וכו' לפי' אף שמתין עליהם
 בשבת כפסח שמי היו קמן שפסק ר"א כר"י דל"היום
 דוחה את השבת ודרכו' ומבין דוק עינו של הרב
 מ"ל מל"א שלא ראם דברי הרמב"ם הללו וגם לא דברי
 מרן כפ"מ על דברי הרמב"ם הללו עוד אני תמה
 כדברים הללו דמאי רטוב לו דר"א לא ס"ל כר"י
 ונש"ם פסק רבי' כר"י מ"מ קשה דרב ס"ל ממש
 ער"י דבשני רשות וכן פסק הרמב"ם לנחויא בריס פ"ז
 פת' שז' האנשים וכו' וכת' הב"מ שם דמתנינן וכו'
 א"כ סדרים קושיות תרם לדוכתה דאף פסק כר' ווי
 דבשני חובה הא רב ס"ל רשות וסותר קשה דלפי"ו
 דברי רש"י סח"ל סח"ל ג"כ דברי מרן הפ"מ ש"כ כפ"ה
 ח"ל ח"ל דלע"ג דלע"ג וכו' מ"מ לענין דוחה את
 השבת וכו' קשים אללו חז"ל דל שון הרמב"ם שבת' הרי
 פסק שני וכו' לא משמע כותיה דהול"ל דא"ע דבשני
 תוסה מ"מ אף דוחין את השבת ומאי לטכך וע"ק
 מנ"ל ל"י לומר דל"ל לר"א כהא כר"י לענין שאינו
 דוחה אינא דס"ל כר"י מכל וכל ואין עושין חבורה
 כפ"ע ואם כן עדין קשה מ"ט לעיל דעושין חבורה
 כפ"ע אפי' בשני וע"ק דתרוז מרן מפ"ס לפ"כ ומה
 מענה כמ"ס הרמב"ם כפ"י דנשים כשני רשות דקרא
 סברת רב וכמ"ס אינה נופיה והשתא אין יכולין לר'
 דרשות לענין שבת דבשלמא ר"א קאמר רוחם שבת
 טובל לו דרשות היטו שאינו דוחה את השבת אבל רב
 קאמא קאמר דנשים כשני רשות ומרדך האמורה לפרש
 דבריו ולא לסתום ומאי דוחקים לרביט לו דרב ה"ו
 ס"ל כאופן שדבר מרן הללו ודברי סמ"ל טרובס
 לי עיון

זמרה שלע"ד לישב דברי הרמב"ם דין מדרבס
 של האלוים הללו ואומר דר"י פסק בכל
 המקומות ער"י דנשים כשני רשות וכר"א ח"כ וכמו
 סמכת מברכו כפ"ה וכו' ואחרי רביס להטות ואף ר'
 והיה דקאמרי בשני רשות מודה דא"ל ר"י לעשות
 לענינן עושין ומאי דקאמר ר"י דבשני עושין אותה
 טפילה לאחרים היטו להשמי' דככה"ג דעושין אותה
 טפילה לאחרים אפילו בשבת ולא תימא כיון
 דרשות היא אפי' עם חבורה אחרת אין שמתין עליה
 בשבת קמ"ג דבראשון חונה והיטו שדוחה את השבת
 אפילו כפ"ע ובשני עושין אותה טפילה היטו אפילו
 בשבת אפי' ר"י רש"י רשות אבל אה"כ דא"ל היא בחול
 מדרס ר"י וא"ל ר"י שמתין עליהם כפ"ע ולא אמעוט
 אלא מכרת וכו' דאמעוט מכרת אין דוחין את השבת
 אבל לא מקרי שלא למטיו דלהבו אהנו ככל חוקת
 השבת לטפילה כעלמא ואפילו שבת דוחין א"כ דהא
 דקאמר ר"י עושין אותה טפילה היטו דמן התורה חייבים
 לעשות עם אחרים וכמו שאמרו שם אהנו ככל חוקת
 השבת לטפילה דמה דוקא חייבת אבל לעשות לענינן
 אין חיוב כהו' עושין ור"י אין עושין דחייב התורה חייבים
 הקלם עליהם כשני דדי לה עם אחרים אבל אם רוצים
 לעשות כפ"ע עושה ואין בכך כלום דכיון דדוק סוף
 התורה אמרה ככל חוקת הפסח ויש הכרח לפי' זה
 דבש"י קאמר דר"א כותיה דר"י ס"ל וכו' וכו' וכו' וכו'

עם ועבדים ועט אוחס פסמך לו וכבר הבלו לעלו
 כס' הקודמת רפרו הרב אש דת שכתב דרכיו הרא"ש
 הללו הם תלומד פסלונתא דרבות' הראש"ש והבי' ו'ל'
 שדרי כתב הרשב"א בתשובה הכי' ב'ב' מ'ע'
 על שני יוסף' שמעון שרדס בעור אחד ולא שט'
 על אחד מהם ואביו של א' מהם כבר מת בשעת ההלל'
 וכתב ששור אטי יוסף' שמעון לויתו מפ' מנה והשיב
 פל שהוא כותב כן יש לחוש שמה הגרוס וכתב בן לפטו'
 את עצמו ולחייב את חכירו אבל אם היה כתיב אטי
 יוסף' שמעון כר' לויתו מפ' מנה כראש דתו
 שימן עכ"ל' ופתיב עליו סבי' ולי מראה הלל'
 שה שימן דהא אפשר דר' לא קאי אלא לוסף ולא
 לאביו וא"כ לרבי הרא"ש באלו למחלוקת הראש"ש בל'
 וכת' לרבי הראש"ש בל' מאמר ד' מאות שנה קאי
 אלפטו דקאמר ועבדים ועט אוחס וזריכון לזאת
 בעבודת ד' מאות שנה ולא מניין משטלר וחק ורבי
 סבי' מאמר ד' מאות שנה קאי אלפטו פטו דכתוב כי
 בר ויהי זרעך וא"כ פטור מניין משטלר וחק ולו ית'
 ספק אי קאי אלפטו או אלפטו פטו הא מיהא אין להם
 למזרים לשעבד את ישראל ד' מאות שנה שלמים שהרבי
 ספק כהברעת אחרונים שכתב איון לעשות מעשה
 פהרש"א ו'להוליא ממון כגד' ס' הכ' ו'ל' עכ"ל הרב ז"ל
 ולריו אפכא מתכבד ואחר' לגבי הרב' ליקח ממזרי'
 נטולין הם לטעון ק"ל כהרשב"א דקאי אלפטו וסמך
 לו וביון דליבא ד' מאות שלומים א"כ אין מן היין ליקח
 הרב' לכל לטעון השעבוד דכבר הם פרושים ומחוקק'
 זהם ונטולין מזרים לטעון שפי' ק"ל כהרשב"א ז"ל
 ועדין לא הוסיף השעבוד ואולי דפ"ל להרב ז"ל
 דניהו דיושבים במזרים מקרו מחוקקים ישראל בעלמם
 וחוקק דנפס עדיפא ופבל עת שהוסיף לשעבד מקדו'
 המזריים הם המזריים מוד ישראל ואין בהם לשעבד
 גדר ס' מן והרזים זלמ' ס' וקאי ד' מאות שנה אלפטו
 פטו אהי זרעך בארץ לא להם ומניין שפי'
 תלורת ופתי' .

אמנם

כל זה כתבו לשיטת הרב זלמ' ס' אבל
 לדוד דאין טרף כלל לכל זה ובכ"ד הפי'
 הרשב"א מורה ורבי הרא"ש מוסכמן אליבא דכ"ע
 דהא כתב הטור וס' ע' בפי' מ"כ רכל שטר שהלשון
 סתום ואפשר לפדשו בשני פירושים אחר קולא להתוכע
 וחומר' לפתע אמרינן וד בעל השטר על התחתום
 וכתב הרב כנה"ג משם מהר"י מינץ ז"ל ואפי' שיש
 בו חרם או שבעה די בעל השטר על התחתום והכנה"ג
 תמה עליו דק"ל ס' שבע' לקחמיר עכ"ל וכבר כתבו
 בפ' סקודמת דל' מ' ע"ג וכתב מהרא"ש ז"ל כתבו'
 ת"כ פי' ק"ל רכל שהלשון מסופק ואיבא אומדנא לאחרי'
 מהרד"ם אולינן בחר האומדנא אעפי' שסתם הלשון
 ספק האומדנא עכ"ל ולער'ן ולמירו מרכירו דהיבא
 ואיבא אומדנא רמוכ' טובא עד שבאומדנא זו מוטאין
 נמנון לא חפי' איבא שטועה ולא אמרינן כה ס' שטועה
 לקחמיר ואפי' הרב כנה"ג מורה כום וא"כ ככ"ד
 שעבור ישראל במזרים איבא אומדנא רמוכ' טובא שלא
 גור עליהם שעבור וענו ד' מאות שנים אלא חוקק
 גרות ואפי' הרשב"א מורה הכא דקאי אלפטו פטו
 כס' הרא"ש ז"ל דהא כל גזירה זו היא ועבדים
 איה משום שאמר חקיקים חע"ס : פמה ארע ואיט

אלא טעם קל וכרבת הרמב"ן ז"ל שלא תשל סוף
 על אביתם כזה שכל טונתו שחשט פן יעניא הכנעני
 תאכזה וכן יש טעמים רבים ונטום על אמור' החתום
 ארע ופי' לא לא נמנע מלשעבדו כזה טעום מרדק
 עם חסירו כחט השערים וא"כ על מה כל החריש
 הזאת להענישו ברעו בעבודת וענו ד' מאות שנים
 אחר היותו גרוך גמור וקראו אובס אין זה כראי ס' ו'
 להעור כל חמתו לפת זרעו כגנו כום אלא ו'ל'
 מוכח שלא גור אלא גרות ד' מאות שנים ואין
 לך אומדנא גדולה מזו וכן ראונו להרב קוליעא
 ז"ל שכתב ג"כ דהא איבא אומדנא רמוכ' טובא
 שלא גור אלא גרות בוקא ע"ס : כ"ד :

ומעתה

עפ"י אל האמר ותבאר מהאמרי
 שפור והוא שטענת עתה' פטור' ז"ל
 פשליטת השעבוד הוא משום חס"ל בהרשב"א ז"ל
 רמלת כר' קאי אלפטו וסמך לו הכ' תשת ד' מאות
 שנה דתן עם ועבדים ועט אוחס הסטוב' וא"כ לכת'
 ד' מאות שנה עבודת וענו וא"כ חן לי השית להמזרים
 וב"ד ז"ל לולא לומר ק"ל ככ"ד רפולו חרשב"א ז"ל
 דקאי אלפטו פטו וס' ד' מאות שנה דתן עם נר יהוס
 זרעך והא איבא גרות מומן לרת וחק הא ליתא דתם
 איהם קיום חק שבעה קיימת ובמקום שבעה אף
 לו ק"ל חספק שבעה לחקמיר מש"ס נסתק מכתב'
 ולא חס' יבול להשיב דכיון חכע פתח ביון ראיבא
 שבעה ופא לאחמיר אי השיב לו חס' ס' אומר אטי יש
 לו ללמך זכות על בני חס' כח להכריע כס' הכ'
 ז"ל דפ"ל דתיבת ד' מאות שנה דתן עם כני נר יהוס
 זרעך וליבא ספיקא קמוה שטא כלל דכל כגנחו
 פגנחם זו הוא גירות חק ד' מאות שנה כס'
 הרא"ש ז"ל ואשילו במקום שבעה דלא אמר
 אלא ספק שבעה ואכל הכא אטי כגור וליבא ספיקא
 קמא ועד דאפי' לשיטתך דת' כד' קאי אסתך לו
 כס' הרשב"א הפא חפי' הרשב"א מורה דהא כלום
 נחייבו בני אלה כשפול דבור אחר שאמר חרבת'
 אהבי וכיון דהוא אהבו וגם דבור א' קל' הא ופי'
 איבא אומדנא רמוכ' טובא דהגורה איבא אלא טרין
 ד' מאות שנה ולא שעבור מש"ס אטי אומר לך כלום
 בארץ מזרי' אמרתי בארץ לא להם אמרתי ומשטלר וחק
 התחילם הקורם של ארץ לא להם חס"ד חשע ס' את
 ישראל מיד מזרים .

אין נאמר באופן אחר ובהקדים פלגתא דקאי
 בכמה דוכתו בתלמודא ר"ו ו' וישיה דת' ס' ז'
 רכל מקום שח' ופי הוא להוסיף ואורך ס' ל' דלחלק
 אחא וכתב ופי כאלו כתיב אז וב' הרב אש ופי
 דלפי זה הכא דכתיב ועבדים ועט אוחס לנ"י וז'
 להוסיף א"כ פריך עבדות וענו ד' מאות שנים וליבא
 אבל לנ"י וז' לחלק ומאז דכתיב ועבדים איהם או
 ועבדים וס' שאבא איבא שפור גרות ד' מאות שנה
 וכבר היצע מ"ס הנפרשים דה"ט שכתבתי אביסם
 חע"ס פמתנת חקיק משום וז"ל חוס חסלק בארץ
 לאיבא ורמוכ' ואיבו לא חלק פי חס' לארבע לחד
 ונסתפק אי ו' לחלק ופי כהלך חרבה וקנס' או
 דילמא וז' להוסיף ובעי תרמיטו ולא קנס חקיק ומרין
 חמין שבענינו על זה ש"מ דהין סת' וז"ל לחלק ופי'
 קנס' בארץ וקדום ערך מ"ס כגמ' דגנחון ופי' ס'
 סקור

להסוף מאכרתם שלא יהיה אחרי במה שלא מלא מקו' משום ראובל ומורה דלא קנה הארץ וכיון שהיו' להסוף אין לך עוד לומר למה הרעות לעם הזה כי ישרים דרכו ה' .

ואפי' המוכר לזמן אית ביה דינא דבר מצרא א"כ לא מעתא אכרתם כלל באמירת כמה ארע ושפיר שאל אחת לכל זה כיון שכבר זכו בה הכנענים ואף דלא יש להם אלא פירות מ"מ ליריד הפירות בקנין הגוף דמי ואף שיוך שזכה אכרתם בארץ כיון שהיא ביד הכנענים חכו בה אלא ודאו מדהענשתי אותם בשביל דטור זה איב ס"מ דקנין הפירות לאו בקנין הגוף דמי וממילא דאין להם למצרוי' לטעון שזוכין בישראל מדין חמור דהמוכר לזמן אין בו דין כן המצר וכמו שפסק הרשב"א וא"כ שפיר אט וכול לומר לך כלום בארץ מערים בארץ לא להם אמרתי וכיון דלא יחדיו שום ארץ א"כ מצטו לממנר ומשטלר יתחק התחילה הגורם של ארץ לא להם וכבר הושלמה .

עוד

לאלוה מלון במאמר הלז ובתקדים מ"ט בגמ' בפרק הסות והעלום אמר רבה הכונה בהפקד תנאי היא או קניא או לא קניא דמי תלמודא דכ"ע הכונה בהפקד קני ופרש"י ז"ל שאיל דיעתו לכך וכבר יודע מ"ש ז"ל דאכרתם אע"ס קנס א"י בהכונה כדיון הפקר והיינו דתוכיב וכל הארץ אשר איתא רואה לך אתגנה ע"כ והכנס ודאי למ"ד דהכונה בהפקד לא קמי משום דלא עכיר מעשה וניסי דכדעתו' מכוין לקנותה מחשבה לא חשיבא כמעשה ולמ"ד דהכונה בהפקד קמי משום דע"י מחשבתו שמתכוין לקנות מהגוי ומתשכח חשיב כמעשה ונקדים עור מ"ש הרב בעל האפקלרוח המאירם דהטעם שילאו בדר"ו שנים משום שהיו המצרים חוששים כלילם בארץ אופן לשעבר ישראל ובוים היו מוציין מתשכחם אל הפועל והיו כאלו שעברו אותם וימס וליה והיו אז כ"פ דר"ו ומתשכח חשיבה כמעשה .

ומעתה

א"ש כמון חומר ומכאן הטוב כי עתה בא בטענה אלימחא דעדין לא עבדו אלא דר"ו ואי משום דהיו חושבין כלילם כיור יסעבדום קא הוי מתשכח דלא חשיבא כמעשה דאין בעינין ועבדו' וענו אותם כפועל וליכא .

ועל

זה בא הירדע מתשבות והכריחו כדיון דמנ"כ מחייב לשלחם ואין לו עוד עליוס כלום האחת משום שכלום נתחייבו בני אלא בשביל דטור אחד שאמר אכרתם אוהבו כמה ארע והא' לשיתך ומתשכח לא חשיבא כלום א"כ פשיטא דלא קנה אכרתם אלא הארץ בהכונה מדין ספקר וא"כ שפיר קאמר כמה ארע כיון דלא קנה ומדהענשתי אותו ש"מ דשפיר קנס בהכונה ומתשכח חשיבא כמעשה וכיון דחשיבא כמעשה א"כ ממילא הושלם הזמן ע"י שסיו חושבין עליוסם כלילם לשעברם והיו כאלו שעבדום וימס וליה והיו כ' פעמים דר"ו ועוד אפי' לשיתך דלא קנס אכרתם הארץ משום דהכונה בהפקד לא קנס דבעינין מעשה ומתשכח לא תועיל א"כ ממילא אט אומר לך כלום בארץ מערים אמרתי בארץ לא להם אמרתי משטלר יתחק התחילה הגורם של ארץ לא להם כיון דלא קנה אכרתם אלא הארץ והיו שפיר ארץ לא להם לא כן אט קנס הארץ דלא לא שיוך למנות מלוח יתחק הארץ לא להם כענין חו הויא ארץ שלהם א"כ ממ"כ מחייב לברשט ראי ס"ל דאוליגן כתר המתשכח וקנס אכרתם הארץ והויא ארץ להם א"כ מס' ט גופיה כבר השלימו הזמן לגמרי ע"י מתשכחם הדיעה שהיו חוששים כל

ועפ"ז יוכן אחי ויטח ותרוומסה בענין פטתא הארץ דיתרו לא רצה לחלק והכריחו לו משם שילך משום שראה החן שנתן לנו הקב"ה כמנרים ברכוש דהכונה דיתרו ס"ל דלא קנה אכרתם אלא הארץ משום דהיו' להסוף ולא הלך בה לאכרה ולרחה ומשה ס"ל דו' לחלק ושפיר קנה הארץ והכוח לו ראה עטומה על זה מותקן הקב"ה חן לישראל בשביל הרכוש שלקחו וקשה רל"ל חן והלא מן הדיון וזכין בו שדך הכניתי לאותו נדוק ואח"כ ילאו פרכוש גדול אלא והאוי מהכונה זו לוכא ראייה דהא כתוב וגם את הגוי דן אנכו דאינו כעשר מכות ואח"כ ילאו ברכוש גדול וכיון שכבר דעס למנרים כעשר מכות חו' לוכא רכוש לישראל דיו' לחלק או עשר מכות או רכוש ומס"ה הוררך הדיבר לתן שע"י חן לקחו הרכוש ולא מן הדיון וכיון דמזה מוכח דהלכתא חו' לחלק א"כ שפיר קנה אכרתם אלא הארץ ושפיר זכינו בו מכחו מש"ה אל נא תעזוב אוחת לכה אחת והטבנו לך .

עוד

וזאת אררש במאמרינו הגלכ פתח השער דבמאי פליגי הקב"ה ועחא ובתקדים מ"ט הרב ש"ך ענה"ת דה"ט שזכו מצרים בישראל ויתר מעמד האומות משום דמנרים סמוכה לא"י וזכו בהם מכת דין כן המצר והקשו עליו בזה ממ"ש הרשב"א דתש"י הכותב מור"ס ז"ל כפי' קע"ה ח"ל מי שמכר שדה לזמן ולא לחלוטין לית בה דינא דבר מצרא וא"כ כיון שהקב"ה לא מכר לישראל לזמנות אלא לזמן לית דינא דבר מצרא ותי' דדעת הרשב"א היא כמ"ד קנין פירות לאו בקנין הגוף אבל למ"ד קנין פירות בקנין סגוף אף במוכר לזמן אית ביה דינא דבר מצרא ונקדים עוד מאי דאיתא בתנח"ו וסבאו רש"י בריש ס' בראשית ה' ל' אר"י לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם וכו' ומה טעם פתח בבראשית כדו שלא יאמרו אה' ע' לסטים אחס' שכבשתם ארץ ו' עממים הם ויאמרו להם העולם ומלואו של הקב"ה ברכונו כהנה להם וברכונו נטלה מהם ומקשו הכא ובי כך שולח הדיון נותן אט נתן מתנה לחיבור חכה בה ויכל לחזור בו אחר' ותי' דהקב"ה לא נהנה לחלוטום לכנענים אלא לקנין הפירות וקנין פירות לאו בקנין הגוף דמי עכ"ל

ובזה

יבא מאמרינו על נכון והוא כי ודאי לא נעלם מעיני השד מיכאל ועחא שר של מצרים מאי דתני' בארץ לא להם ולא כתוב מצרים אלא וס"ל כ"ש ש"ך ז"ל דזכו בהם המנרים מדין כן סמנר והיו כאלו כתיב בארץ מצרים וס"ל ג"כ כמ"ד דקנין פירות בקנין הגוף דמי וא"כ אף שלא מכרם סקב"ה לחלוטין יש להם למצרוים בהם דין כן המצר מס"ה בא כטענה זו להחזירם למצרים ולזה בא הקב"ה והכריחו לו דהלכתא בהרשב"א דמי שמכר שדה לזמן לית בה משום דינא דבר מצרא וכמ"ד דקנין הפירו' לאו בקנין הגוף דמי והיינו דקא"ל כלום נתחייבו בני אלא בשביל דבר א' שאמר אכרתם כמה ארע כ' ארשתי והא' ליריד חן לך קנין פירות בקנין / הגוף

כל הלאה אופן לשעכרסוואי ב' פעמים רד"ו ואם
 קבצים הם משום דלא אולי' כחך המחשבה א"כ מעקה
 לא קנס אכרחה את הארץ ואי שפיר ארץ לא להם
 ואומן יאחזק התחילה סגורה האחת היא ויושע ה' את
 ישראל והנה קמוך לזדמנה אלא עיני לפר' מאי דאיתא
 בהרמז ונתן ה' ל' כר עברו ישראל ית מנא איתא
 עמלק ואנח קרבה כשאל ע"כ ובאמת יש להפליג
 על הרשע הוא כי הוא מלך פקח ורשע דאך עלה
 ברעיו חכף אנדקע הים לישראל לבא להלחם עם ישראל
 ואש' סבל שבסבלים אינו עושה דבר זה וכי טח מראות
 שעו דמחיסו קיעתו וכל שעתא ושעתא מתרחש
 להו נקא

אמנם

כלע"ד ריחא הטתנת דאדרכא לפי שראח
 אשקבע הים לפיטס נריך הוא לבא להלחם
 עמחם בידם וכדומה והוא בהקדים מ"ש בת"י
 דמגילה דכל שגאת המן עם ישראל הוא משום הכבירה
 שלקח ועקב מעשו שלא כדון וכמדתם וכן עמלק
 זקט ע"כ ונקדים עוד מ"ש הרב כסף נכח בשם
 הרב גרר קמוך שהקשה ח"ל וכי שטח עשו שמכר
 הכבירה ואמר מחך עילווה וכי אדם שמכר דבר
 לחבירו ועשה לו קטן על המכירה וכל לטעון שמשטה
 הוא כי ו' א' אין אחר הקטן כלום ובפרט יש שטעה
 ותי' רעועת עשו האתה כאשר היה הדבר תחלתו
 באונס שמכר לו מפני זלעפות רעב וא"כ אף שאל"כ
 סדרה ועשה לו קטן לא מהני משום דק"ל בכתיבות
 דתחלתו באונס ואפ"כ ברטון הוא אונס עכ"ל / ונקדים
 עוד מה שאמרו טלקוט פ"ו והמים להם חומה
 קמחם כתיב מלמד שירד ס"מ וקטרג לפטוית' ואמר
 וכי לא עבדו ישראל ע"א במגרים ואתה עושה להם
 פסח מה אלו אף אלו ח"ל הקב"ה שטח שבועלס
 ובי לרעתם עבדו והלא לא עבדו אלא מתוך השעבוד
 והאונס ואתה דן שונג כמוזר אונס כרטון ע"כ
 לבאר'יק לקמיה על התגלות זה דהא אמרינן במדרש
 ולא שמעו אל משה מקולר רוח ומעבדה קשה
 שהיה קשה בטוטסם לפרוש מע"א ח"כ משמע שהיו
 עוכבים ברטון

אמנם

על פי האמור ריחא דהו תחלתו
 באונס אע"ג דאפ"כ ברטון דהו אונס
 ותעורר ונ"אע"ג דאפ"כ ברטון מ"מ לון דתחלתם
 באונס פטור ומעקה עפ"י האמור יבא המאמר שפיר
 דדאי עמלק בל עגמחו וחטאו ורטטו לבא להלחם
 עמחם לנקום נקמת זקט עשו. משום הכבירה שאתה
 עפ"י רעיו שלא כדון משום דהוא תחלתם באונס
 אע"ג דאפ"כ ברטון הא ק"ל דתחלתו באונס ואפ"כ
 ברטון דפטור אכן אין כדו להכריח את ישראל על זק
 משום דטו לסומר ליה דאין קי"ל כמ"ד דתחלתו
 באונס ואפ"כ ברטון דחייב דהו רטון ח"כ מכוון
 שאלה אנקרב הים לפיטס ולא הועיל קטרוג ס"מ
 שאמר מה אלו אף אלו ח"כ ש"מ דמן השמים הוכיחו
 דתחלתו באונס ואפ"כ ברטון דפטור דדון אונס יש
 לו ח"כ ממילא אין במטרת הכבירה כלום כיון
 דהוא תחלה באונס אע"ג דהו קופה ברטון מש"ס
 חכף איתא ואנח כבו קרבו להנקם מהם נקמת זקט
 ועפ"י הנה מקום אתי לבאר המאמר הפלאה הובא
 בת' כסף נבאר ועוד דוד ח"ל בענה שנשרטו בני אהרן
 גשה

אמרו מה"ש לפני הקב"ה למה קיעת את הים השיבו
 שרפי קדש ואמרו השיבו ה' אליך ונשובה ע"כ והוא
 קלא בשמו אמנם עפ"י האמור ונקדים עוד מ"ש ו'ל
 דטעם שנענשו בני אהרן משום שהלילו בשכינה ותקשו
 על טעם זה מודאמרינן בתשנה קול ועראה וריח אין
 בהם משום מעולה ותי' רשאו התם דלא אפשר משום
 דבע"כ דהו והווי אונס אבל הכא הווי אפשר להם
 לדחוק מוד כשראו ואכתו קשה דהא הווי תחלתו באונס
 ואפ"כ ברטון דפטור וכיון דמתחלה הווי אונס אע"ג
 דאפ"כ ברטון פטורים וי"ל דמוכרח דס"ל להאי קנא
 דמ"ד תחלתו באונס ואפ"כ ברטון חייב וכו' ח"כ
 דכשראו מה"ש שנשרפו בני אהרן משום שהלילו בשכינה
 אע"ג דהווי אונס בתחלה ח"כ ש"מ דתחלתו באונס
 ואפ"כ ברטון דחייב אותה שעה אמרו ח"כ למה קיעת
 את הים דהשתא יש מקום שפיר לקטרוג ס"מ שאמר מה
 אלו אף אלו דלובא למימר שהתא שעבדו מתוך האונס
 כיון דאפ"כ הווי ברטון ומשדפת בני אהרן מוכח דתחלת
 באונס ואפ"כ ברטון חייב השיבו שרפי קדש ואמרו השיבו
 ה' אליך ונשובה ואיני עפ"י מ"ש במדרש ופרעק
 הקיוב קרב מצעו ליה אלא מלמד שהקריב ישראל
 לאכיהם שבשמים דע"י פרעה חזרו בתשובה ואו נדויקם
 ואע"ג דחזרו מיראה מ"מ הווי קי"ל דשכ שריתם
 זדונות נעשות כשגגות והווי שא"ל הקב"ה לס"מ
 כלום אתה דן שונג כמוזר ואונס כרטון דלכא"ו יש
 לרקדק דלמה לי תרתי בחדא קמי אלא דה"ק דמ"ג הווי
 פטורים חזרו דהווי אונס ותחלתו באונס ואפ"כ ברטון
 פטור ואת"ל דס"ל כמ"ד חייב הווי תווי בתשובה
 מירחם ונעשה להם זדונות כשגגות ואתה דן שונג
 כמוזר והווי בעלמא מה שהשיבו שרפי קדש ואמרו
 השיבו ה' אליך ונשובה לרמח להם שעשו תשובה והווי
 זדונות שלהם כשגגות והוא בעלמא מה שהשיב הקב"ה
 לס"מ דאתה דן שונג כמוזר וכו' ותבאר מ"ש למכלתא
 כס' יתרו ושמע יתרו מה שמענה שמע זכאי קי"ס
 ומלחמת עמלק ע"כ דהווי שמע תרתי דתחלתו ברטון
 קי"ס דנס כמ"ד דתחלתו באונס ואפ"כ ברטון דפטור
 ומש"ס נקרב הים ואלו גבי מלחמת עמלק שכל
 לעורר על הכבירה תפס להם השטס כמ"ד חייב
 והעמוד הכבירה כידם ונבר ישראל ויחלו את עמלק
 דאע"ג דמכירת הכבירה היתה תחלתה באונס כיון
 דאפ"כ ברטון הווי רטון והווי מכירה ח"כ ראו וכן
 להדבק באומה זו וכאלו היה שתמוי משום ידס על
 העליונה ומש"ה בא וסתנייר

פ' יתרו

איתא בש"ר ושמע יתרו מה שמענה שמע ותי'
 קיעת יס קיף שמע וכו' ד"ה מלחמת
 עמלק שמע וכו' רח"ל תתן תורה שמע
 וכו' עכ"ל והנה קורס טואט לסאי מאמר וכו' ככא
 להבין שנים ונ' כתיב' הכאים באחד בסדר פרשתנו
 זאת ח"ת ויהי ממחרת ושב משה לשטוט את העם
 ויעמד העם על משה מן הכקר עד הערב וירא
 חותן משה את כל אשר הוא עושה לעם והאמר מה
 הדבר הזה אשר אתה עושה לעם מדוע אתה ויטב
 לבדך וכל העם נכב עלך מן בקר עד ערב והאמר
 משה

משה ל' חותנו י' וכל אלו טעם לדרוש אלהים ט' והיה להם דבר כל אלו וטעמיהו בין אלו ובין רעיהו והרגעיהו את חוקי האלהים ואת תורותיו ע"כ והקוים מביאר בהם שאלו רמה שאלת קא שאל יתרו מדוע אתם יושב לבדך ויתרו כבר פתיב ויהי חותן משה את כל אשר הוא עושה לעם מיי שראשו יושב ורן חז"ל מעכרמים אלו למור דכל שאלתו הוא דלמה יושב חן לבדו ואינו מניח אחרים עמו וא"כ מה זו תשובה משיב משה כי וכל אלו טעם לדרוש אלהים ונ' וטעמיהו בין אלו ונ' והא ויהי כבר ידע מזה ומה שטענו לא חודם לו ועוד אמאי כפליה לדרשות. מה אתה עושה לעם מדוע אתם יושב לבדך גם מלת וישב ויקרה גם וכל הגם נכב ויתר נעטם כיון דכל עיקר שאלתו דלמה דן לבדו גם כפשוט משה כפל סדרים באומריו כי וכל אלו טעם לדרוש אלהים וטעמיהו ונ' דהול"ל בקטור וטעמיהו ועוד כיון דכבר אמר כי וכל אלו טעם לדרוש אתם חור ואמר כי והיה להם דבר ועוד באים אלו מכעו ליה ועוד מהו אומריו והרגעיהו את חוקי האלהים פשיטא כיון דשופטם טרעו חוקי האלהים .

אמנם

כדי לכל לביאור נקדים מאי דאמרין בסנהדרין דף ו' ד"א כעו על ד"ר קבלו אומר אקור לבטע וכל הבולע ה"ו מוטא אלא יקוב היין את הקור שאלמר כי שמעט לאלהים הוא וכן היה משה אומר יקוב היין את ההר ריב"ק אומר מלוח לבטע שאלמר אמנת משפט שלום שפטו בשעריכם ובן כדור הוא אומר והי חוד עושה משפט ולדקה והלא במקום שיש משפט אין דקסם ובמקום שיש דקסם אין משפט אלא חיהו משפט שיש בו דקסם קוי אומר זו פשרה ות"ק ס"ל דאקור לבטע הא דתיב ויהי וד"ו עושה משפט ולדקה סינו אם וכה את הזכאי ותיב את החייב וראם שנתחייב טענו מסון ושלם לו מסתא קו משפט ולדקה משפט לזה שסחור לו ממנו ולדקה לזה שלם מתוך כותו ע"כ ובספר הביאוס ס' ח"ק ואמר ראינום טוב דא"כ מביא ישראל לירי רמאות ועושים קטניא על ממנו עוד אמרין התם דכשב"ג אומר יפה כח פשרה מפת היין ששם שעשו פשרה אין בע"ד וכולן לחור בהם אבל שיש שרנו וכולן לחור בהם ואמרין בנ"מ מילן דאמר תרי שפסדה ה"ם אפילו אתר אלא דנקט תרי משום כד דליהו עלה סתרי עוד אמרין התם אליבא דכ"ע דאם עמר היין איאתה יכול ליגשות פשרה ופרש"ל בגמ' שאלמו ס' אתה זכאי וכו' והת' הקא עליו דמה פשרה שיק אחר שנספק היין לבמרי לכך פורטו שנגמר היין איט שכרי דקיקו כדן היטב דלא מחקר אלא שאלמו ס' אתה זכאי ס' אתה לחיב דביון דתיבוי כ"כ אין להטעמהו לנשות פשרה ולאמלא היה ידע שנתפרד היט לזכות לא היה מתרלה כפשרים פשוט עמן עכ"ל ומה שיש לוטא וליתן כדכרי דס"י והת' דעמיהו פוס עיין פסוק הדרש עוד כתיב וחת' ויהי דיש עסק ששיעור שיהיה אפילו עמר היין מורה לבטע כד לבטור מטעם שבוטע עכ"ל עוד כתב רי"ד דס"א

ואמרין נגמר היין אקור לבטע קויס יאכא שהחיותם חיותם לבטול פשרה כיוסם שלא מרעת הכעלו היין אבל אם מדועטם להם טוב הפשרה ומפייסום אתם עד שאינו חיותם למחול זה לזה או אפילו אחר גמ"ד שרי וכלכד שלא יהיה שום פשרה ברבר חו היא מנה גדולה עכ"ל עוד נקדים מאי דאמר' עוד בפ' שבוטע העדות קטו רבנן ועמדו מטי האנשים אלו העדים אשר להם הריב אלו בעלו היין אר"י שמעתי שאם רלו למושיב משיבין כמ"ה בשעת משא ומתן אבל בשעת גמ"ד ר"ה ד"ה דמי' טיביבה וכעלו היין קעמדה דביתהו ורי כהנא הוה לום דבנא קמייהו דר"ה אמר הכי אעביד לוי חיקום מקמה שנתחמן טענתיה דכ"ע ד לא חיקום מקמה אשת חברי א"ל לשמעיה לא ואפרח עליו בר אחוה ואיקום וסא אמר מר בשעת גמ"ד ר"ה דייטם כיוסיבה דתיב כמילן דשרי מקמייהו ואמר פ' אתה זכאי וכו' ע"כ וכ' סרמב"ל ז"ל דאלו היה סת"ם כעגמט לא האם ליד לאחיה אבל הכא אשת חברי מליבין עכ"ל עוד אמרו שם דת"ם וי"ע שבוטע היין אמרין לום לת"ם קוי משום עשה דכבוד יהודה ע"כ .

ומעתה

עפ"י כל האמור קום קרא לטני קראי בטוב טעם דעת ה"ה וישב משה לשפט את העם דאיהו איל לשיטתיהו ודאמר יקוב היין את הקור ואקור לבטע ועל זה באם תמיכה יתרו עליו בעלם מה אתה עושה לעם דכתיב ולדודך דאקור לבטע א"כ מאי דתיב משפט שלום שפטו בשעריכם וכן מאי דתיב ויהי חוד עושה משפט ולדקה היינו ע"כ משפט לזה שסחור לו ממנו ות"ק לזה שלם לו מכוסו לעני שנתחייב וכעו שאלמו בגמ' אליבא דמ"ד זה דאקור לבטע א"כ איתמיהו דמה אתה עושה לעם שגורם להם לקח לירי רמאות ולנשות קטניא לבזול ממנוך וכמו שכן אמרו פספשי שמביאים לירי רמאות ומתה חור והקשה לו א"כ מדוע אתה נושא לבדך והא שמיים שרע וכולן סביע"ח לחור בהם לא כן כפשרה דכשלמה אלו ס"ל דמשה לבטע שפיר אתה יושב לבדך דהכי קי"ל יפה כח הפשרה מכח היין ששם שרע אין דייטם דין ושם שעשו פשרה וה"ה אחר דשפיר קיימת דמנילל ג"כ לפי קאי סכרי דהא דתיבויסו חוד עושה משפט ולדקה סינו פשרה אבל עכשו כפול מה כתיבה דמלבד דעכשו מביאים לירי רמאות אלא גם דאנו יכול לושב יחדו ועוד תמיכה אחרת עליה דמר דתיב כל סעם נכב עלך אפילו ת"ם והא אמרין לום תיב משום כבוד תריס ועוד דהא חר"י שמעתי שאם רלו להשיב משיבין ויהי אחרים נזשה שבוין כל תמוסיהו והאמר אתה לאסת דעל זה שלא הוסיב אפילו לת"ם היינו משום כי יהא אלו העגם לדרוש אלהים וכמו שנתרם אנתקום למקבץ חולקין וללמוד תריס ביהם וא"כ עדין לא יש להם דין ת' לדרות מוקמייהו עשה על ונמדה כ' אש' אשר להם וכו' וגם חלכת' בת"ק דאיוס וכולן לשתוס וממיל ג"כ אגם איני ימי חייב לקום מפמיס כתיב סתם תלמודי עלי שבוטע ללמוד תריס מומי הא משום שאתם שמש ג"כ משום שמה אביאם לירי רמאות סא נשו ליתא לבס חוד דהא כי יסיהם להם דבר פא אלו דשאר כפשוט שלום כ' .

כל חלי ברוח הקדש וא"כ חו לוכא למתחם לרמאות וכיון
שכא הכיר חלי ברוח הקדש א"כ לחד חכף חו נגמר
הדון דלכ"ע אסור לכטוע ולהטעמו בשפחה מש"ה
ושפחה בין איש ובין רעהו ולא פשרה דלגבי רוח
השפחה אסורה לכ"ע.

ועיפי

זה מה נעמו אמרות טהורות דברי דוד
ברוח קדשו הוא אמר כי ה' אוהב משפט
ולא יעזוב את חסדיו לעולם נשמח ע"כ ואיכא למידק
בזה דמאי קמ"ל שלא יעזוב את חסדיו ועוד איך נקשר
עם רישיה דקרא דאמר כי ה' אוהב משפט אמנם לפי
האמר ובהקדים עוד מאי דחגיגין במס' אבות דחסידות
מביאם לירד דוה"ק וכוה א"ש ח"א כי ה' אוהב משפט
ובמ"ד דאסור לכטוע אלא יקוב הדון את ההר וא"כ
עזכרה לפי שאי סברא דמאי דכתוב יחי דוד עושה
משפט ודקא לאי אייט פשרה אלא משפט לוח שמחזיר
לו תמוט ודקא לוח שמגלס לעני מביטו וב"ת שאין
ראוי לעשות כן משום שמבואר לרוי רמאות ועושים
קטריא על ממטו וכמו שהקשו בספרי על ס' מ"ד
זה לוח סיים דאי מהא ל"ק ולא תיחוש דלא יעזוב ה' את
חסדיו וכיון דה' עמו ורוח"ק אגלו א"כ לעולם נשמחו
ולא יטאו להש שום הזק מזה כיון דיודעו' הדבר והענין
ע' ידוע"ק חפ"י לא וכו למעלת רוח"ק אפ"ה לעולם
נשמחו דאיט מניחם לעושיהם וכוה ויכן נ"כ אומרו
פי דריק יהנה חכמה ולשוט חרבר משפט תורת אלהו
כלט לא תמערד אשורו והייט דע"ו שפי דריק יהנה
חכמה שאמר כפי' פ' אתה זכאי ופ' אתה חייב ונמר
הדון אז ולשוט חרבר משפט דוקא ולא פשרה דהשתא
אסור לכטוע אבל אם הורית אלהו כלטו עדין שלא נגמר
הדון ולא אמר' פ' אתה זכאי אז לא תמערד אשורו אם
לא יעשה דין אלא פשרה.

ובמסלה

זו איכא ככא לכאר קרא דכתי' במלאכי
תורת אמת היתה כפיהו ועולם לא
למלא בשפתו בשלום וכמושור הלך חתי ורכים השיב
מעון כי שפתי כהן ישמרו דעת והורה יבקשו מפיהו כי
מלאך ה' לבאות הוא ואו"ל דה קאי על אהרן והשת' איכא
למודק דמביא חתי שח"ו ומלא עולם בשפתו עוד
שהדריך הכתוב לשיחיה אמנם ויכן ובהקדים עוד מ"ש
הרשב"א ז"ל דאע"ג דקו"ל דנגמר הדון אסור לכטוע
אם הוא אלא והאלך לערכאות וכול לכטוע וכבר כתבנו
משם דח"ו דע"ו פתו ורטי מכלי הכרח מטה לפאר
אפילו אחר נמ"ד וכן היה עשה אהרן אמנם רש"י ס"ל
דאיכא היה האלך אלא קודם טובא לרין ואמרינן עוד
שם שטם שבאו לפניך לרין אחד רך ואחד קשה עד שלא
תשמע את דבריהם ואי אתה יודע להיכן הדון טעה
אתה רשאי למר להם אינו חזקן לכם שמה יתחייב חזק
ובמלא חזק רודפו חבל משקשמע את דבריהם ויודע
להיכן הדון טעה אי אתה רשאי למר להם אינו חזקן
לכם שנאמר לא תגורו מפני איש. ופרש"י חזק בעל
מריכה ורוחף הדון להטט וההו' פי' רוחף לרין והמילוק
שכן רש"י וההו' דלרש"י לא חייבי בכע"ד רשע אלא
בעל מריכה אבל אם הוא רשע אפילו יודע להיכן הדון
טעה רשאי למר אינו חזקן להם ולהתו' חפ"י אם הוא
רשע אינו יכול להשמע ממנו וכן איתא בספרי אל ואמר
הדיון ש' רשע ורודפו וכו' וכן רעת הרמב"ם ז"ל עוד
כתב הרמב"ם ז"ל דאם הוא מומחה לרכים וקטוע אז

אפילו אינו יודע להיכן הדון טעה אמת וכול להשמע
ממנו ועפ"י כל זה א"ש חוה דקאמר תורת אמת איתת
בפיהו שהכף יודע כבוד להיכן הדון טעה ומש"ס
ועולה לא נמצא בשפתו למר להם אינו חזקן לכם
שמה יתחייב הרשע ויחיה חרדו ואפ"ה שידע להיכן
הדון טעה בשלום וכמושור הלך חתי דאינו שהיה עושה
פשרה שהיא שלום לשיטהם וכ"ת מה שבח הוא זה שקנה
דן חפ"י כמקום סכנה ובס' איך עושה פשרה מאחר
שהיה יודע להיכן הדון טעה דהא ככ"ג קו"ל דאסור
לכטוע וע"ז כח להשו' על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון
דה"ט דהיה עושה פשר' משום כי רש"י השיב מענין שלא
ילכו לערכאות ומיוקרו' אלהים אחר' דככ"ג ג' שרי וככ"ג
הרשב"א ז"ל ועל שמכנים עצמנו בס' סכנה ורין חפ"י לרשע
ולא היה חושש משום כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורת
יבקשו מפיהו שהוא מומחה וקטוע לרכים והכל דחייבין
לתורתו וכיון שהוא מומחה לרכים אינו יכול להשמע
מלרין לרשע ואפ"י לרש"י דס"ל דככ"ג ג' שהוא רשע
יכול להשמע ממנו אפ"י אהרן לא היה נשמע ועין כי
מלאך ה' לבאות הוא וכרות שפתו ומת רשע מש"ס
אינו ירא מן הרשע א"כ מאי דקאמר בשלום וכמושור
הלך חתי לרמנו חלוק רש"י ורוא"ז דהיה עושה פשרה
ברטי בלי הכרח וגם הלך חתי דאינו שהיה האלך אלא
כע"ד קודם טובא לרין לפניו ועפ"י ויכנו הוי קראי
דאמרן פי דריק יהנה חכמה באופן אחר ואיכא כיון
סיומא דהוי קראי טפה רשע ללדיק ומבקש לחמיתו
ה' לא יעזוב כירו ולא ורשיענו בהשפטו ובהקדים עוד
מ"ש הרמב"ם ז"ל ח"ו א"כ לאו כ' לפניך לרין אחד כשר
ואחד רשע לא תאמר אואלו רשע הוא וחקקתו משקר
על זה אמר לא תטה משפטו חייבין כרטי אלא שיהיה
יהיו כענין כטוענים שקר וכוה ח"ש פי' דריק יהנה
חכמה דאינו שהוא מומחה וקטוע לרכים אז כע"כ
ולשוט חרבר משפט ואינו יכול להשמע מלרין לרשע
אבל אם תורת אלהו כלטו שאינו מומחה וקטוע לרכים
אלא תורתו דלית דאקא ואין לוריה אז לא תמערד אשורו
בהשמטו מן זה הדון של תקשה כיון דאין חרבר מנוול
עליו וכ"ת דהתיחא לפרש"י ול שפ"י חזק רודפו אינו בעל
מריכה ואינו רשע נוחא שפיר שאינו יכול להשמע ממנו
אם הוא מומחה לרכים אבל לפי' החו' שהוא רשע
ורודפו וחרבו לרין או סוף גרישו למה לא ישמע ממנו
לוח סיים טפה רשע ללדיק דאינו חפ"י דטפה רשע
ללדיק ומבקש להמיתו אפ"ה אל ומנע. עצמו משום כי
ה' לא יעזוב כירו כיון דהמשפט לאלהים הוא והוא
שליחו לרין שלוחו מטה אינו טווקון ושומר מטה לא
יודע דבר רע ולא תימא דכיון דהוא רשע וחזקתו לטעון
שקר יטה את ריט אלא חפ"ה ולא ירשועט בהשפטו
אלא יהיו כענינו שיהיה שון וע"ז נאמר לא תטה משפט
חייבין כרטי וכרפסק הרמב"ם ז"ל וע"פ כל אלה
ההקדמות חכ"ל נכא לכאר אלה קראי האמונים
במלך המשיח וו"ת והיחזו ביראת ה' לא. למראת
עיניו ושפטו ולא למשמע אזניו ויכית ושפטו בדרך
דלום והיכית כמושור לעניו ארץ וכרות שפתו
ומת רשע ובהקדים עוד מ"ש הרמב"ם ז"ל ח"ל
אם ראה סדיון וכות לא' מהם ובעל דין מבקש
לאומרו ואינו יודע לחבר את הדבר' או שראתו מלמענה
להליל עצמו כטוענת אמת ומפט האומה והבגשם נסתלק
ממנו

חלוצו או נשחבש מפני השבלות היו זה מותר לטעמו
 מ' עט להבינו תחלת הדבר משום פתח פוך לחלם ונרדך
 להאזינש ברבד זה הרבה כד' שלם ואם מעורבו
 היינים עכ"ל עוד כת' הש"ך פק' ו' ח"ל חס
 הדן רואה שמנוע לו לתוכע עפ"י הדין וחד
 ממה שצרכו והאזינש טועה כדן או אינו כדן
 כדאי שפסק לו לשלם כל מה שמנוע לו עפ"י
 הדן ודאנו משום שהתוכע אינו יודע שכלו חלם
 לכדו לא יפסקו הדיון להחזיר לו ובחלום נר
 יוכה הנחבש כמה שסודו משל חבדו דאנו משום
 מה' ליכא דהא לא יודע דמחיל עכ"ל ועפ"י כל
 זה חזו קראו הדן אינו ח"א והדיון ביראת ה'
 וחמרו ו"ל דמורח דאין מש"ה לא למראם עינו
 יפסו לומר כוון שגדלה לעינים שהיא רשע החקו
 שטוען פקר ויעה את דינו ח"ו וגם משחבש כום
 קרה ולא למשמע חזו ויפיה ר"ל דלפו הטוענת
 שטועה הדיון מפני דאינו תוכע חלם מנה ולפו
 לאמת יש לו לתוכע יותר והא דלא תכע או משום
 שהיא טועה כדן או מנר שאינו יודע לחבר הדברים
 מנר הכעס והכחלה לזה קאמר דלא היה פוסק
 עפ"י הדברים ששמע חלם פוסק לו יותר ממה
 שתכע וזה שאינם ושפט כדק דלים ואדרכה מקיינו
 להבינו דע"א נאמר פתח פוך לחלם דאנו כפי מה
 שתכע בשו דוקא זה לא מקדו דין חמת וכמ"ס
 הש"ך דבאחז נר ווכה הנחבש כמה שסודו לחזרו
 או משום מה' ליכא דהא לא יודע דמחיל ח"א מאו
 דקאמר ושפט כדק דלם אינו דאפי' האיה מורח
 וחזון חפ"ה סוף עושה פשרה וב"ת הא חס נגמר
 הדן אפוד לכדע ולדחיה דמורח וחזון סוף נגמר
 הדן ואקור לכדע לזה קיים והוכיח במשור
 לענין ארץ דאינו כדק הוכחה ופתו ורמ"ח שכלו
 הכרח וכמ"ס רמ"ז ו"ל ח"ג מאו דקאמר ושפט
 כדק דלם אינו שאם סוף רואה לענין שמתחייב
 סוף משלם לו מכיסו ולא חוש שלם להכחיש לוי
 רמאות ויעשו קטנויה עליו משום רלבו הדיוס
 דמכח ביראת ה' לא שייך לעשות עליו קטנויה ח"ג
 עמ"ס הרמב"ם ו"ל שאפי' סכע"ד אחד עמי ואח
 לעשיר לא ואמר כוון שאיב לפרנסו העשיר הפרנסו
 בכבוד ולהטות דין העשיר ע"ז נאמר ח"ל לא תהדר
 בריב' חרו דקאמר ושפט כדק אפילו לרלם ואינו
 מטה הדן כעבורים ואי משום שאיב לפרנסו ח"ל לא
 אדחא דאוכיח במשור לענין ארץ לפרנס העני ככבוד
 ולא ככזו ח"ג עפ"י מ"ס הרמב"ם דאם היה
 מומחה לריבס אינו יכול לישמע מהרשע ח"א ושפט
 כדק אפילו להלום מהמלות דאינו רשעים ומולא
 כלעם מפוסס ולא היה נשמע מהם חרף משום שהיא
 מוכיח במשור לענין ארץ ומתמחה קטוב חרף לריבס
 לישר אורחות ח"ג קוב אינו יכול להשמע ועוד
 דכלל"ה אינו חושש לשמא חוקו הרשע דהא כדוח
 שפתו ומות רשע ואינו מחזירא מהם כלל: נוסדר
 לקראי שהתחלנו איש משה לשפטו את העם וגו' ונפרסם
 באינן אחר ובהקדים מ"ס הר"ק ו"ל על הפקיד הזה
 דדעמד העם על משם מן הכקר עד הערב אינו
 שחזי חום היה דן אותם ומחלי חום ואילן היה מראם
 להם הטועם מואכן דן אותם וקנה הרמב"ם ו"ל פ'

דאם חרף מומחה אינו נרדך להקדע להם הטועם ודאפי'
 כתבו דאם דעם ככפיה נרדך להחיות להם הטועם
 מהיכן דן אותם חלם דעם שלא ע"י כפיה אינו נרדך
 להחיות להם הטועם עוד נקדום מ"ס בגמ' דקאמר דעו
 ממונו' כג' ואם מומחה לרביס דן אפי' כדאי עוד אמרו'
 שכדפוסת אמר רב פפא לא לרון אישם, לא למחן דדאם
 ליה ולא למחן דקני ליה דדאם ליה לא חזי ליה חוכתא
 למחן דקני ליה לא חזי ליה זכוחא: ומאפי' קטנא: תמנ'
 הרשב"ך על הר"ב ש"ז ו"ל חשב לחן יחדו עפ"י
 הדממחה דמלכא ולא ידעם איש מכלעוד וכוון סכוד דן
 לכל חקאל לא ימנע מחוכה ואפא שלא ימנע לו והאך
 סוף דעם ולא היה חושש לרא דרב פפא ע"ס שסאך
 מאד ולענ"ך לישב על פי מ"ס סוד"כ פתש' דאם
 קבלוהו עליהם יכול לזנום דלא נרע מלמנן עליו אב"ת
 אמנם מהריק"ס ע"ס ח"א ע"י קבלה לא מנטי לחוכה
 ושנא ח"כ ו"ל דהריב"ש ע"ס ס'ל בהר"ב: ו"ל חלם
 ימנע חום שגוף לא היה דע ככפיה חלם ע"י
 קבלה

עוד

כתב מהריק"ו דהא דאמרינן לא לזיון
 אישם למחן דדאם ליה ולמחן דקני ליה
 אינו כדאי חלם כג' שרף לזנום חלם וחדק דין עפ"י
 דעו עכ"ל

ועפ"י

אפי' קראו כמין חומר חרף וקאמר חשב
 משום לשפטו את העם ויעמד עליו העם
 מהיכר עד סגור דדאנו כמ"ס שמהלם להם הטועם
 מהיכן דן אותם ועל"ז כהה קמייתא וחד עליו מה
 הדבר חס אשר אתה עושם לעם שמהלם להם הטועם
 מהיכן דנת אותם וסוד כתב הרמב"ם דאם חרף מומחה
 אין נרדך להחיע הטועם מהיכן דן אותם ואם
 אינו מחוקק עלמך למתמחה ומש"ס מראם לסק
 הטועם ח"כ מודע אתה יושב לכדך לחן יחדו וסוף
 משנה שלמה שניט דינו ממוטת כג' חלם קיים
 מומחה דן אפילו יחדו ח"כ מ"ס י"ג להקפיד
 עלך, כהני חרי דקתין דעמד: מר וע"ק עלך
 דאין נגב עלך כל העם ולא ימנע מחוכה וסוף
 ובמו שהאזן הרשב"ך על הר"ב ש"ז ו"ל וכוון ס'ל
 סוף לך לחון כג' דאם שרף כמ"ס מהריק"ו ולם
 בא חרופיט משה והאיב לו בהשכל ככפ"ל חקוד
 ואמר כי יכא חלו העם לרדום חלם דאינו לשפטו
 כדאם מאלוהם שניסס יחד כלי כפיה לענעוהם כי
 יהיה להסדיר בא חלו האחד לכדו וסוף ח"ג מביא
 ע"י כפיה ח"כ כיון שכלים שניהם כלי כפיה: או
 ושפתי חרי לכדו כיון איש וכוון רעשו אפ"ל לחוכה וסוף
 דע"י קבלה שרף כמ"ס הר"ב ו"ל ולחוקס השם
 סכאוס ע"י כפיה או מוכרה ומדעתי את חוק
 החלום ואת תודתו להחיע להם מסיב דעו
 חרם ובמ"ס חרף ו"ל חרפי' מומחה חס דן ככפיה
 חייב להחיות לו הטועם ויאמר יחדו ל"ל נרדך סוד
 אשר אתה עושה דהא מיהא חרף שכמותך סוף לו
 לחוס ל"ס מהריק"ס ו"ל ח"ל חרפיט ע"י קבלה
 לא מהני לחוכה ושנא ח"כ ש"מ ע"י חרפיט
 שפיקו דיינס חרופים עמך וסוף: כל העם יכא
 ע"ל מקומו בשלום ולא יסדרו חרופה וסוף: וכפי
 ססקס מהריק"ו ו"ל

משה סרסב כשליחתו של מקום משום שהיה וראו
 מפרעה שלא יורגנו והקצו רחא קי"ל דשלוחו מלוח
 אינו מיוקין מדיקתו לא יחמוד איש את ארצך את הטוב
 לארצך ראי' ממנו איש נחוק כ"ג גוש ותי' דמשה
 לא דרש את וחקב"ם העממו על זה משום דרשינן את
 וכבר ידוע מ"ם בנ"מ דהיינו טעמא שנענש אברהם
 ברעו לחיות בגלות מצרים מפני שנעשה אנגרוה בתיח
 וחטאו היה מרפתיב את ה' אלאך תירא לרבות ת"ח
 וכתבו התי' ור"ת ור"ת מפורש בתורה משום שאמר
 כמה ארע אל' ידוע ת"ח כי גר יקום זרעך ותי'
 דמשום זה לא היה נגור עליוס קוצי השעבוד אבל
 משום שנעשה אנגרוה בתי' נגור קוצי השעבוד ונקיים
 עוד מ"ם המפרשים כשם מהר"ם מלוכלן ו"ל כי
 בסנה עשה מרה"ר רש"י שלקחה הכהונה ממשה
 משום שסרסב בשליחותו הוא אשר עשה אלאים למשה
 דהיינו מרה"ר עכ"ל ועפ"י זה אהו קראי כאין חומר
 בקשר אמין דכיון ששמע יתרו את כל אשר עשה אלהים
 למשה דהיינו שמרה"ר הענישו משום שסרסב בשליחות
 וקשה דלמס נענש כיון דהיה וראו מפרעה אלא דע"ל
 דשלוחו מטעם אינו מיוקין מדיקתו ולא יחמוד איש את
 ארצך לרבות ראי' ממנו איש נחוק כ"ג ש"מ דרשינן את לרבות
 וגם שמע שהויה ה' את עמו ממצרים במרה"ר א"כ
 ולא קודם זמנא דאי כשלא חקך ל"ל להויה במרה"ר
 הא אפי' על פי מרה"ר יבולו ללכת אלא וראו מרה"ר רבו.
 למדת הרמב"ם א"כ ש"מ דלאו קודם הזמן וקשה
 דהא אכתי' ל"ל דהויה השעבוד על ידי שקוצי השעבוד
 השלים הזמן ואכתי' ל"ל מרה"ר אלא מעברתו אפי'
 לומר דקוצי השעבוד היה משום שנע' אברהם אנגרוה
 בתי' ח ולא דרש את ה' אלאך לרבות ת"ח וכמ"ס התי'
 ומאחר דמאלה השני עניינים מוכח דרשינן את לרבות
 א"כ ממילא לשוים דמשה לא קיים שו"ר דהא כענין
 ב' זכרים וב' נקבות מדיקתו את קין לרבות תאומתו
 ואת הבל לרבות תאומתו מש"ס חקך ומע' ויקח יתרו
 את שורה אשת משה אחר שליחה לרמנו לו שתיב
 להחזירה כדי לקיים מטת שו"ר ב' זכרים וב' נקבות
 חסו שקיים דה"ט שאתה חייב להחזירה אחר שליחות.
 משום ואת ב' כניה דיאנו משום דרשינן את דמלכר
 שני כהם לרין נס כן ב' נקבות דבלא זה לא הויה יכול
 להכריחך משום דאפשר דס"ל כשמ' העמקוני דלא
 דרשינן את לרבות אבל שאתה מוכח דרשי' את לרבות
 מש"ס עליון המלאכה לגמור לקיים מטת שו"ר

ת"ח עור וז' עשה שלום וכו' רע אפי' עשה כל
 קלם ע"כ והוא מכוון מאלו ועוד כתבו ארזאמיס ו"ל
 דהו דרשינן ג"כ לטובל סכרה וו מקי"ס שסור סכל רחיון
 כעניינה סכרו ח"ל הקב"ה מטיב המלחים וכמו
 ח' מלל ושרא' כוכ"ד' ימוך ה' גלדו ככת ימוך ה'
 קרען איב הרי שככת אחת פעל טוב ורע והסכה
 ס' לטובת סמיים סוף כמו סא"ל שאמר אהו
 האין דאיסן סק"ס חפץ בע"ה למס אינו מבטלה
 וכתבו ו"ל דסכטול ל' סיא רקי"ל דמעשה ויד ארס
 שרף והריוה מקמלה שלא כראו מהול ונקיים עוד
 מ"ם רכב אה דת כטעם מלחמס ו"ל שנמלק היה
 חקך ערלות ושרא' חזק כלפי מעלס וחומר
 על מס שכתת משום שנמלק היה עושה כן
 לקבטו על דן סהים סיניסם פסל מיכה והיה חענן
 שולטן רסס סוד עע"ה כטענה וו רסס אינו חפץ בע"ה
 למס אינו מבטל' מזה נ"כ טוכרתי"ס ל"ג כ' רסס חפץ
 כמלס למס לא כראו מהול ומש"ס היה חזק ערלותס
 ולמעלה עפ"י אטתן עכ"ל הרי ממלחמת עמלק
 שנלס עם סכט דן והעניסם מוכח ככרור דאין כס'
 ורסס אינו חפץ בע"ה למס אינו מבטלה ממש דהתי'
 פשיט דמעשה ויד ארס עריף

ועפ"י

כא המאמר כמין חומר וקאנו דקאנו לכו
 לכו"ל רמה סמועה שמע וכו' להתניר ואין
 כחל"ה ככטול כל היו תלתא דפרענותא והוא היה
 ראש לטובל בסכרות אלו ולא הויה ע"ה עד שעבר
 אהתה מהם טעמו דאמרן ולנה כאו כל תנאי וחמרו
 דע"י שנענש הויה תלתא לכוכותא מות נחבר לו ככרור
 גמור דאין כב' אלא הטענה של המינים ממש דלעננה
 דא"ל לטובל טוב להיות פועל רע הרי מקי"ס מוכח
 לפיכך דאחר ה' אלהי כדו' ח' פעל טוב לושראל
 וקדו' כב' פעל רע למלחים וככת אחת היה ולעננה' כב'
 אפי' אינו חפץ בע"ה וכו' גס וו קשוכתה כט' ממלחמת
 כמלק סכא על סכט דן וסעניסם הקב"ה על' שהו
 שאטניסם כס' וו ח"כ מוכח דמוכרתי' דמעשה ויד
 ארס עריף ולעננה ה' כחומר נעש' דמשמע פ'
 הויה ואינס חפטיס לו' שהקב"ה חפץ לבמת העטה
 ע"ה עיניסם אהיטם כל הקיים הגבוים וסארה שכינתו
 קיים כשכל מבולס הויה מוכח ככרור שחפץ מאד
 במדת העטס וכיון שנענש לשלשה אלה שהם כטול לב'
 שנענשם שלהם חקך האמין כה' כי הוא אחר ואין שני
 וכו' להחזיר האמנס אכתי' גשאר עליון לרקיק כמס
 שאמר הכתיב אשר עשה אלהים למשם ולושראל עמו
 כי קאליס ה' את ושראל ממלחמס דלמה פתח באלהים
 קהול מרה"ר וסאיס בבחמנס כי הויה ח' ועוד מהו
 קב"ר אשר עשה למסם לכו' ועוד כמס סמך חקך
 לכו' וקאמר ויקח יתרו חותן משה את שורה אשת משם
 אחר שליחות ואת שני כהם דאין נקשר עם סקודס
אמנם כלע"ד לפרש זה בדרך חרוף ובהקדים
 מאי דקנין חמן כמס' יכמות דמטת שו"ר
 כשי' שני זכרים ובס' א' זכר ונקכה ר"ה אומר ב'
 זכרים וסני נקבות וקאמר בגמ' דטעמא ור"ה משום
 דתיבין וחסף ללדת את אהו את הבל את לרבות
 תאומתו של קין ואת לרבות תאומתו של הבל ע"כ כמלא
 לפרש כי דרשינן את לרבות צריך לקיים שו"ר שני זכרים
 וקצי נקבות ונקיים גמ' מ"ם המפרשים ו"ל דעטס

פ' משפטים

איתא

במדרש רבא כקדר משפטים ח"ל בות
 שראה אויב יקרוין כאים עליון סתמול
 מתרעם ואמר ארור ווס אולר בו פון שראה סמלך
 ווסב כבימס סגר למתקונא והנפ מרים מטרעת כשלב
 עורר למשה לכן לא תביאו את הקהל הזה סימנא לזכוכס
 זה ולחם סנא ותכבהס עיטו מראות כחן קעדייקן
 לאכניהס סנא' ידוע תרע קרב קרטיסן על יעקב סנא'
 והוא טלנג על ידו ככאיתס שעס אמר כבקשה ממך
 שבור הויה עכ"ה

והנה

המאמר הוס טוח ככרוכיא וואמר דהרשב"י
 וכבר הובא מאמר וס כס' הכאר עמנו

ו' ע"ע אכן מקום תחילתו ללכת עפ"י דרכו והוא כשירוצע לוודע חן מדבריו האר"י ו"ל כי ערעס ארוב סמיון. ויטורין משום שחז"ל גלגול יעקב וכל לתקן עון איסור ב' אחיות שנשא יעקב.

אמנם היראה ויראה דיש ה' תירוטם נאום לתקן בעד יעקב כמס' שנשא ב"א ומ"ה היה מתרעס על האורין באחוריו כי אין כיעקב שום חטא כזה אכן כיון שראש לה' פריקוס הללו שנענשו כל אחד כעבור חטא שכדו מזה נודע לו שנקתרו כל הני תירוטי שתי' בעד יעקב ונשארו כדור עדיו עון זה ולרדך הוא לתקן.

והשתא נבא לבאר אחת לאחת והוא כידוע דעיקר החטלות ליעקב אב"ה כזה הוא משום שהיה קורט ג"ת ריבז או גלגלי שמוס ואפי' ש' וינתן הגלות הו' דינס כמו שאינו ממוס ועושה וכת"ש מהר"ש ו"ל וכת' עליו הר' מהר"י החזקס ו"ל דרשיו אלה לא יובשרו אלא לגיד' ולא ילאו מכלל בני נח לתקן אלא להחמיר ערמ' ה' וכוון ולא ינאלו לבמרי' מכלל כ' כשיר הו' דינס כדון מי שאינו ממוס ועושה ודעור הוא דאין נענשם כעושי שמוס כל עור שלא נלעוו אכל' דרצת הר"מ כן דרעמיה דקורט מ' ת' משמנו' אכרסס ואילך ונאלו אפי' להקל ודין יאחזל נמור וס' להס' או פשוט' דנענשם עלהס' כעונשו שמוס כעוברים על א' מהס'.

ונקדים עור דאיכא מ"ד דאס' הו' לו כנסו כגוהו' ואח"ך נתגורר ולא קיום פו"ר ולרדך שיקיים אחר שיקנייר ולפי סברת זו אין עון ואשמה כמ"ס שריב"ר מריס באחיה משה שפירס מלאשו כיון דנצ"חין לא קיום פו"ר דהכניס אשר הו' לו סס' הו' קודם מ"ת דהא דעו ככ"כ וד"כ למה נענשה אלא מוכחיים אלו לומר דכבר ונאלו מכלל כ"כ אשולו לאתקן דין ושאיל גמור' וס' להס' אשולו קודם מ"ת וד"כ שפיר קיום מרפ"ס פו"ר ואלא כדון דכרס' עליו אחותו.

ובזה א"ס כי הכה ארובס"ל דאין עונש על יעקב כמה שנשא ב"א וס"ל כסברה רש"י ו"ל דקודם מ"ת אין נענשם כענשו שמוס ולא ינאלו לתקן ואין סוב' עור עליו לתקן עון יעקב אכן תכיון שראש טקנ' לנעורו' והנה מריס מטרעת פלג' על שריב"ר באחיה שפירס מלאשו הקשה והלא כדון דכרס' משום שלא קיום פו"ר כיון דנצ"חין הו' קודם מ"ת שהיה ערין כ"כ למ"ד שאס' הו' לו כנסו כגוהו' וכתגורר ולא קיום פו"ר אלא ודאי מוס' מוכח כדודר מרענשה על זה ש"מ דכבר ונאלו אשולו לתקן מכלל כ"כ ונשארו קודם משה פו"ר וכוון דינס' כושראל במד' א"ב וס' עונשו שמוס על יעקב כמס' שנשא ב"א ולרדך הו' לתקן וע"כ בלו יקורין על איוב כדון.

אמנם עדין לא נתקדדס דעתו של איוב כזה משום שצדק וס' לו לנענן דהא יס' לו ליעקב תו' אחר והוא מה שתירץ הרמב"ן ו"ל משום דהו"י' חזרה ואש"ה א"ל אחות' לא תקח' לרור' דרשיון טעמא דקרא דאיכא ריבז לרור' קרו וד"כ גבי רסל שמקדס' הקומנן ללאה ולריבז לרור' נכיוהו שרי והא דכתו' ותקנא רחל באחיהס' אינו שקנאס' כמעשים

וא"כ למה בלו האורין עליו אכן מכון שרא' שפירס' א"ל לא כנסו לארץ מוס' טריע לו רחל דרשיון טעמא דקרא ונקדד' תו' של הרמב"ן ו"ל והוא כהקדמס' מל' שצדק' חב"ד ו"ל כח"מ קומנ' ח' עמיס' טור' סא רחק' ע"ג' ודכרס' העולם עומד על הדון ועל האמת ועל השלס' שאין פו' דכרס' אלו נכרס' העולם שהרי כחשלת' סג' אומד' על ג' דכרס' העולם קיים ואין אלו שוכר' כאן אלא דכתחילה כרס' העולם כשכול' ג' אלו האורס' והעכוה' וג"ח אכל' אחר שכראו משום קיום העולם הו"ד' לנב' אלו הדין ואמתות' וכת' מרן ו"ל וד"ס והלא ע"כ שכרס' העולם יקטיק לקיימו קום שפס' סביב' להו"ת את הדבר כ"ס שיקוימט' ויחזק' וכו' ע"ס.

למדנו מדבריו'ל שמו שרא' סוכה לקיים ולהו"ת הדבר כ"ס שיעול לקיימו ולע"ד ע"ס ככן למה שפסק מרן כלה' ע' דמו שחשק' נפשו כתי' ככן עזאי פטור מכור' והאנו משום שיש סוד' דבר שכשבו' נכרס' העולם וא"כ כ"ס שיקוימט' ע"פ' דכל מלות פו"ר הו' לקיים העולם דלא תוס' כרס' חו' יס' כדור' הו' שכשכלה' נכרס' העולם כ"ס שכשכול' הו' מתקיים העולם ואין' לרדך עור למחז' פו"ר שאינה אלא לקיים העולם כלמדולע' דרדאס' דמה פליגי חכמוס' וכן עזאי דכן עזאי ס"ל ס' ומש"ס לא עסק כסו"ר ונקמס' שמת' לו נאה דרס' ואין אלא מתקיים משום חס' ל' דלא דרשיון טעמא דקרא וגוהו' הכתוב הו' פרו ורבו ואף' מי שיש כדור' תורס' אינו פטור מפו"ר ונקדדס' מ"ס המפראס' ו"ל כ"ס שפירס' בעל' עשרה מאמרות דעוס' משום אלא כנסו לא"י משום שלא קיום מ' וס' דכעין זכרונקס' ככ"ס ולכאורה קשה על זה דכא' מכור' כתי' שצדק' משום אלא כנסו לארץ משום דכתיב' וען לא האמנשם כי וכו' לכן לא תכילו את הקהל הו' ועס' פו"ר לתרץ בפשטו' דסא וסא נרע' לוס' מ"מ כ"ל לתרץ והוא מדוקדק בקרא דכתיב' לכן לא תכילו דהיינו שלא ינאשו סס' את הקהל הו' אכל' חס' כשהו' וכלום ליוכנס' ע"מ' אלא וסא חס' מנהיגים' חמס' ע"י עון שלא קיום פו"ר גאסר' עליו אפי' דרס' קרנל.

אמנם אכתי קשה על זה כיון דכל קס' שפירס' הו' משום קיום העולם אי"כ כס' זכרס' סג' דמוס' ב' זכרס' ומוס' נקבות' בל' וס' קיום לעולם וס"ט דכ"ס.

ועוד ארי כדור' ת' שסוף נחל' מפורס' וכו' ס' מעעיל לקיום העולם אלא ד"ל דס' לתקן וס' ללא דרשיון טעמא דקרא וגוהו' הסתוב' הו' ולכן כעונן זכר' ונקב' ככ"ס דלפי' לה' מקדד'ו' של' גולם ומכיון דלא דרשיון טעמא דקרא ח' ב' נקדד' תו' קל' הרמב"ן בעד' יעקב שנשא ב' אחיות דאמ' איכא ריבז לרור' פסור' וד"כ איוב מתחילס' הו' סכמ' דאין קול' יעקב איסור' כ"א משום דס"ל כהרמב"ן ו"ל דרדד'ו' טעמא דקרא דכתיב' לרור' והאכ' דלפי' ללרור' גמול' ולאה' שרי ואין עליו לבא יקורין לתקן עון על' זה אכן מכיון שראש משום שנטרד' לבא לארץ והאנו משום שלא קיום פו"ר אי"כ ס' מ' דלא דרס' טעמא דקרא וס' ב' כדון בלו עליו יקורין לתקן עון יעקב שנשא ב' אחיות.

כחוק' רחא' כ' הרמב"ם רחמי' לוי קנה כחוק' ומש"ח
 אמר אכרס' כמה ארע כי אורסנה דשמיא דין כי"כ
 ושל ולא קנה כחוק' אכן מכוח שמעט פגעש על
 אומרו כמה ארע ש"מ ודין ישראל גמור יש לו
 ושטר קנה כחוק' ומעתה א"ש דתים מתרעם
 אויב על חוקרין. שפאו עליו משום ועקב שגאל
 ב' אחיות רחא' יש לתרץ שטר כמ"ש הרמב"ן
 דהמנות חס משפט. אלהי הארץ והיא נשאל כח"ל
 בארס. בהרים וס"ל ג"כ רכבוט יחיד לא היו כבוט
 ולא החוקק הארץ לאכתובו וס"כ הוא ארס נהרים
 ח"ל ואין עון על ועקב כמה שגאל ב' אחיות
 אכן מבין שראה שגור על אכרס' כי גר יתה
 ורעך בעטר שאמר כמה ארע א"ב ש"מ דשטר
 קנה הארץ כחוק' וא"כ ממלאה רכבוט יחיד הוא
 כבוט והוא שטר ארס נהרים קודם א"י אית להו וממלא
 נסתר תי' של הרמב"ן ו"ל ושפורים טודו של ועקב
 איסור ב' אחיות ועליו לתקן איסור זה חוקרין
 סבאים עליו.

האמנם אכתי יש לו לטעון דעקב עט"ו
 פריכר נשאל אכן מבין שראה
 שהמלאך נלעו על ירכו לרמוח לו שיש סודו איסור
 ב' אחיות דאס איתא רעפ"ו איסור נשאל ארץ
 אורסה למלאך לטלעו על ירכו אלא ש"מ אלא
 עפ"ו הרב"ר נשאל וכיון שראה אויב דכל חתי'
 מדיו ולא נשאר שום תי' לתרץ בעד ועקב אחת;
 שעה אמר כבקשה מתקן סבור איתו וישירים
 דרבי ח'.

או נאמר באופן אחר ובהקדים מה שכתב
 המפרשים ו"ל שאיוב היה נלגלג תרח דקא
 לתקן כאלו חוקרין עון תרח שראה עפ"ל ומק'
 שהתרעם על חוקרין כתב הרב כסף נבחר האכפוי
 ו"ל משום דס"ל דעל חס סבל יקורין קשם כאלו
 ולא הוועלו לו לתקן עון של ע"ז דהא מקב"ה
 ילפינן בגמ' חוקרין מתקין הוא לוק' דשן ועין
 ומה שן ועין דהם א' מאיכרוו של. ארס עברי ופ"ה
 פהם לחודות וקורין שמתקין כל נפשו של ארס עאל"ו
 וכיון דמק"ו ילפינן לה א"כ דיו לב"ה מן הרין
 לסינת כדון מה שן ועין הם ראשי אכרס' שארס
 חודים אף יקורין לרין שיהו בן וכוון. חוקרין אויב הוא
 פריאזי אויבים שחורים א"כ לא וועלו למק'
 ופבר יודע פלוגתא דתנאי כמס' קמח' אי חקרינן
 דיו אי לא חמרינן דיו

עד נקדים מ"ש בגמ' דהונו טעמא שפי
 משק מ'אשטו משום שגאל ק"ו ומק' נשר'
 שלא נתתיחד להם הרטר אלא לפי שעה אמרת
 תורה אל תגשו אל אשה אי שפסכגה מרבית
 ענין תמיד עאל"ו והקסק הרב בעל-קשר הבסור
 פענח דהא דאומא דיו לב"ה מן הדיו לטות כדון
 מס' התם בקולות וברקיס לאשקוי משה שנתתיחד
 אליו הרטר בלא קולות ותי' דהאי תנא ס"ל כמ"ד
 דלא חמרינן דיו

ומעתה יבא המאמר כטון חומר דלויב הית
 מתרעם על חוקרין שפאו עליו על
 חס דכענין שיהו כראשי אויבים שאינם חוקרין
 משום דחמרינן דיו אכן מבין שראה למטרוכס
 והקט

אמנם מחזיקים לו לטעון שיש עוד חידוש אחר
 כמה שגאל ועקב כ"א משום דהוא
 חס וכוונת הגאון מהרש"א ז"ל משום דהוא
 נקדשה בצבורת ו' ארס ולתה שפאו לו כערמס
 וא"כ כון שכבר לקח את לאם לא היה אפשר לו
 לנרש דתל משום דהוא או לאם אחות גרושתו ומא
 אלתה וזאסר ב' אחיות מאיסור אחות גרושתו
 ולגרס את שפאון א"א זה תורף ד"ק.

והנה הדבר ברור ופשוט דתי' זה לא יודק
 אלא למ"ד אינה לשכרות אלא לבסוף
 דאשחא בסוף ימו השכרות. נקדשה דתל כפרועה
 אחרונה אבל לתי' דישנה לשכרות מתחילה ועד סוף
 אי"כ מיד תי' מלטה והתקדש. במלטה א"מ וא"כ
 ואל לא נקדשה כלל ומאחר שרימעה בלאם אי"כ
 לא היה לו ליקח את רתל ושטר יש עליו לפ"ו
 עון ב' אחיות.

ונקדים עוד מ"ש כמ"ד שהטעם שכהו
 עינוו של יחזק כדו שובא ועקב חטול
 פכרבות וכבר יודע פלוגתא דתנאי אי שכר מנות
 כהאי עלמא איכא או לא וכתיב הרכ ורע בירך
 דתי' דשכרות אינה אלא לבסוף ס"ל דשכר מנות
 כהאי עלמא טיבא ואין לו לעקב לטול הכרבות
 אבל למ"ד ישנה לשכרות ס"ל דשכר מנות כהאי
 עלמא איתא ושטר כהו עינוו של יחזק. כדו שוכא
 ועקב חטול הכרבות ו

ומעתה א"ש ואיוב היה סבור ואין עון אשר
 חטא כדו ועקב כמה שגאל ב' אחיות
 ובכו. שתי' הגאון מהרש"א ז"ל דהו חס אכן
 מבין שראה שפאו לרמוח זה יחזק כדו שיטול
 ועקב הכרבות א"כ ש"מ דישנה לשכרות מתחילה
 ועד סוף ושכר מנות כהאי עלמא איכא וכוון
 וישנה לשכרות ותי' א"כ רתל לא נקדשה בשכר
 סעסודו דתקדשה ממלטה אי"כ מתקדשת וכיון שרימעה
 בלאם לא היה לו ליקח את רתל וכדו
 שטר יש סודו איסור כ"א וע"כ לתי' אויב לתקן
 עון זה.

אמנם גמון יש לו לטעון דאכתי יש עוד תי' אלה
 כ"א שגאל על עון ב' אחיות וחוא מה שתי'
 חוק' א"ב ו' אשעקב נשאל כח"ל והמנות הם
 משפט אלהי הארץ ומש"ח תקפו לכניסו לתרץ
 מתת דתל אלא וכתב לתרץ באיסור כ"א.

אמנם נקדים עוד מ"ש הרב גמלת בנימין
 דלמ"ד כשט יחיד הו כבוט וקודשת
 א"ו יש לו א"פ קדושה זו חלה למפרע וס"ל ארס
 פורים שס נשאל ועקב כשאר א"ו וא"כ לפ"ו
 נסתר תי' של הרמב"ן ו"ל

עוד כתב הרב הסוכר דמאן דס"ל רכבוט יחיד
 ס"ה כבוט ס"ל דא"ו חוקקם לאחתינו וכיון
 דהיאם שפאון חס והחוקקו נה פשטה קדושתה ככולס
 מ"ד רכבוט יחיד לא הו כבוט ס"ל דהארץ לא
 חוקקם מ'אחתינו עכ"ל.

ונקדים עוד מ"ש הרב סגא ז"ל דתנאי
 וכתוב קום התהלך בארץ הוא מיון
 חקם נענו כה וא"כ למ"ד דמשטמול אכרסה ער
 מ'תדן כ"ג יש לנסי א"כ לא קנה אברהם את הארץ

והנה מרים מנאמרת כאלו מאוס שדברה באותה שפי' מאמתי וקסה והא כרון דברה דהא' האו קל והומר דעבוד ליה משה אמת ליה שירא' דדיו לבא מן הדיון לבנות בנדון מה החס בקולות וברקיע וכו' ובטו שהוקשה קרב בעל פענת רוא' אלף דליו מדעבשה ס"מ דלא אמריון דיו וכיון דלא אמריון דיו א"כ ממולא' שפיר וועילו יסורי אויב אף שהס בראשו אוברים שאינם חוזרין משו"ס אמר שכור הויה דשפור מעולים לי לכפר

ומה שאמר כיון שראה למשה שגערד לוכנס לארץ ויכן עפ"י מה שראויה למפרש ו'ל' שכתבו דה"ט שגנור על אויב וקורין מאוס שהיה דר כח"ל ורמוז זק צמ"ס בארץ עין בארס טכה וכבר כתבנו לעיל דלמ"ד כבטס יחוד הוי כבטס א"כ ארס טכה וארס נהרים סס בקרושת א"י ואון על אויב סוס עון במס שאיס דר באר"ס חכל למ"ד לא הוי כבטס-לא או כא"י

ונקדים עוד מ"ס הרב כס' לפנת פענת ו'ל' דקודר פלוגתאיהו דהני תנאי או כבטס יחד הוי כבטס הוה עפ"י מה שדורע דה"י הוי תדומתי של עולם ולמ"ד דהתדומה היא א' מהמשים א"כ לפי השכון זה ארס טכה וארס נהרים אינם מכלל א"י הם ולמ"ד דהתדומה היא אחד מארבעים א"כ לפי השכון זה אר"ס וארס נהרים מכלל א"י הם ע"ש שהעלה זה עפ"י החשכון של אורף ורוחב העולם ואורף א"י עפ"י

עוד נקדים מ"ס עוד סס דעבש משה טלף איה וכול לוכנס לארץ מאוס שהו שטחו ק"ך ספס ספס תדומתי של עולם בית אלפי סמיהו עלמא א"כ ס"מ לפ"ד דהתדומה א' מן' שאח ביטנית דהי אחד מארבעים-היה לו למטה לאות עוד ושפור סוס יבול לוכנס לארץ

ובזה א"ש דאויב ס"ל דאר"ץ כרון קדושת א"י יש לס וכבטס יחד הוי דהתדומה של עולם היא אחד מארבעים ושפור יש לו גרור באר"ץ דהיא א"י ולמה באו עליו יסורין אבן מכיון שראס למטה טלף מבטס לארץ משם שהו שטחו ק"ך כנגד תדומה ס"פ א"כ ס"מ דהתדומה היא א' מן' וס"כ ארס טכה אינה מכלל א"י ושפיר באו עליו יסורין על שאיס דר כח"ל וסודה ואמר שכור הויה

ומה שאמר כיון שראה סקמא' להוכנס ולתק ויכן עפ"י מ"ס הרב זרע בורך דלמ"ד שכר מטות פסאי עלמא ליכא-משו"ס, באו עמוי של יתקן סקאי-סחה מוה, הסכינס בשנת סעקדס ושכר-והוא בעולם ס' סקויקס וותבס ונהינס מוה סשכנס חסו נ"כ טעס-כרב ואביהא ונקדים עוד מ"ס ו'ל' דה"ט דקרא אויב תגר על סקורין וכו לא ידע כו במה חייקס מניע אליהס כמעבש קרשעים פאר ששכר מטות פסאי עלמא ליכא וו"ל דהיא ס"ל דשכר מטות פסאי עלמא אויב ומש"ס הוי מתרעס על סקורין אבן מכיון שראה סקמא' לדוכוס מאוס שנכנס מוה סשכנס א"כ ס"מ דשכר מטות פסאי עלמא ליכא משו"ס חור ואמר שכור הויה דהי' חייקס ויבאו עלותס יסורין דשכר מטות פסאי

עלמא ליכא... **ומה** שאמר כיון שראויה לאכרס חודג קרב וכו' ויכן נ"כ עפ"י מ"ס ו'ל' דכל סעבטת' על אויב על סקורין מאוס דס"ל דהי' מושל לבטס כח ולפינן לה שפור מקין דהי' טס כב זמ' ועשתה תשובתו מנחה ו'ל' כלמס, לא סגינה-סמחה-עליו מהקורין סקמס חלל אבן למ"ד דהיא לחק א"כ אין ללמד תשו' מקין-דליו כג' א' דר קול וסוקמס כל הבורה עליו

ובהקדים עוד מ"ס הרמב"ן ו'ל' שאון חסד על אכרס באשרת פנת סרוב כי היא מסופק סו ועש כנגינס תשו' ו'ל' להאב"ן ו'ל' דהי' מעול לכ"כ וסוה א"ס-דאוס-ס"ס כהרמב"ן ו'ל' דתשו' מעול לכ"כ והיס ממכנס על יסורין ולמה לא תעולס תוסכס אבן כיון שראס שגור על אכרסס ודוע תדע מאוס שאמר בקום חרס וקסה דתפוק לים דלא תעו אברהם סוס מאוס דתשס שמה ועשו סכנעמס סכ"ל-אלף דהי' ממעבש על-סס ס"מ דאין מעול תשו' לכ"כ א"כ ממולא' כ"כ ססוף-סוף עממיס או אפי' שהיס וסחל-אויס סגת סוס ל' דוד כ"כ קורס מ"ת לא תעול לבתס' משפס-סומר-ספיר סיוף ורף וסבון על שטחו

ומה שאמר שראס סקרב קסין על יעקב-סוהו טלע על ויכו ויכן ג"ס עפ"י מ"ס סרוב עוד וד' ודרכ כסף-כסד סשכס דאויב-סנה כמעבש ולכך באו עליו יסורין וס"כ הי' אמרין דרין כו וסחל וס' להס אפי' קודס-ס"ת-א"י-אין להענינו על סמחשכר רעס דסא ק"ל ביסר' מהשס רעס אינו מרפס למעשס וסוס א"ס דאויב קל דליו אפי' להקל ואין עליו עונש על-סמחשכס אבן כיון שראס סכנעס יעקב כעטור ב' חסות סלגו סמלך וקסס דתפוק לים דהיין וקסין פת' ס' ססס' ו'ל' אלף דהי' מוה מוכח ככרור דערין לא וסאי-מכלל-ב' ואלף סוף לגיורין וס"כ ממולא' שפיר יסוס כיון על-סמחשכס דמחשכס ככ"י מרפס למעשס מש"ס תקף אמר סטר סיוף

ובמסילה זו חכא ככה לכח' מסמר טלףס סכ"ל בס' כסף ככר סשככו תס' טרף וספס ח"ל כשעס סקרא אויב תגר על סקורין סוהס סקכ"ס סוכס סל' ד' דעתי סתס-כחככו ונ' אפי' טעס-מחשק-ע"כ וכל סעבור וקסמס דסס עפון יסורי אויב לעפון קובס חק' סעבש-עוס-אלף לקסס

אמנם ויכן ובהקדים דה"י ו'ל' סו כלמס עלס אויב-סחק-פסין-סורין-בית הרב כסף-כסד ו'ל' דהי' פסאי-דסס-סעס-כס כמס סחק-והי' דאויב-מסכסו-חחס-ליעס-ב' לפסוב-סת-יסרל וססקדס עוד ע"ס ס"ס-ס"ס-ד' ס' נגנ"ס בגמ' אפי' ד' קולס סוהמ' סחל-דאפי' ס' סאי סיסמח חקס' ו'ל' דקוס-סוטוט-מס-טרף-למ"ד והי' דהשס' סטסס כמעבש ב' ד' וסחשכס ע' סקכ"ס סלרפס למעשס-ס"ס-אפי'-סאי-מעבש-ס' סיסמח-מעבש-עכ"ל-וה"כ-לפי'-אפי'-סין-סוק-סל' לסכמיס אפי' על וס וסלמח-ס' דהי' קר' ו'ל' דה"ל דהס סאי' פני כחמא' כ"כ ו'ל' דהי' ס' סל סמסכס

כנסו ואלו שרופין עב"ל וקורו מולד כזה המאמר
 כמאי דקאמר לואת וקדד לכו דמה לו עסק כנסתרות
 ולהרהר אחר מדותיו ות' אמנסיוכן בקהיום עוד מה
 שדוע כח"ל דעמס סעענשו כנה אהרן הוא ממוס
 עון אכיהס סעעה את העגל לישראל וקסה דהרו כת'
 ארכ חן טוב ו"ל דכרין עשה להס את העגל ממוס
 דכשעת מיה היו מהרהריו כע"ז ומחשבת ע"ז
 הקב"ה מורפה למעשה והיו מחויבים עונס וע"ז
 שמעניסו יסוה חלול ה' בדבר שהאומות לאו ידעו מוס
 ואיכא חלול ה' בדבר באומרוס זו תורה חו שכתב על
 כן עשה להס העגל לחטא כפיהקייא וזו לא תקלל
 ש"ס על דס אמנס עכ"ז מא שהקיימו לעול דכרו
 אה"ס ו"ל שכתב סאפי' מחשבת ע"ז אינו מעניס
 עד שיעבו כפועל א"ס ולק"מ

ומענה

ותכאר המאמר שפיר דכתולה הוא
 שמח כוסורין לכפר עליו מאשר חטא
 כמחשבה אכן מבען שראה לכו אהרן טולא שרופין
 בעון אכיהס א"כ ש"מ דלאו שפיר עכרה אהרן כמה
 שעשה העגל אע"פ שהיו מהרהריו מחשבת ע"ז
 כלכפ ממוס דאין הקב"ה מעניס על המחשבה אפי'
 מחשבת ע"ז וכדכתב הרא"ש ו"ל וא"כ על חס סכלתו
 וקורין כאלו דחשבת מופת דאין הקב"ה מעניס על
 המחשבה ולמה כתחייבו וקורין על המחשבה ולואת
 וקדד לכו ויתר ממקוט דאינו מחויב לכו על
 מחשבתו שחשב

כתב

הרא"ש כד"ה לפניהם ולא לפנופנו' א"כ
 סד"א דונא דמלכותא דנא וכו' עכ"ל וכחכ
 עליו הרב ורע אפרהס סו"ג כתשו' לת"ת ח"ל ול"ל
 כחחורו דכ"ו דד' לא שידך אלא כחוקו משפט המלכ'
 וכו' אכל כד"ה הערכאות אשר הם קטעם מפי ופנימיה
 אשר כ"ו מלכס אין למלך עסק כהס כמ"ס הרשב"א
 וכו' עכ"ל ואין לומר שכונת הרא"ש באומרו
 דס"א וכו' אכל להקטע קמל"ן קרא דלא הו
 דד' כזה והו' נאל דהא והא כל קסות אכ"כ
 דמעיקרא לא שידך כזה דד' כון דכד"ה מלכס
 להוכיח תיחו להגלות על הרעף שוק ובעס כסוב
 ד"ד עד ד"ז קרא למעוטו פשטא דהס דה"ל
 למור דאין למלך שוכות כזה כלל כון שהס דעין
 על פי שפרהס ההפאו ול"ל קרא סכרה הוא אלא
 מקור דד' כמ"ס הרשב"א והר"קו אל דה"ל
 כטלת דני תורה סו' ועד אי מקדש מנ"ל דקמ"ל
 דהו' כל ואין כו' ד"ד אימא דקמ"ל קרא אלא
 הו' דד' ואין כו' נול אפי' הס אפי' לילך לשניה
 וליוקד ח"ו הבלא וסני משמעותה דקרא דה"ל
 רען כדונט אלא דהו' דמהסכרה מוכח כדכתי'
 הרשב"א דלא יבגס זה כסון דד' וטודאו דהו' נול
 ול"ל קרא כזה והנהיג לע"ד לושב דכתי אה"ש ו' ל
 עפ"ו מה שראינו להרשב"א כתי' לנטון שכתב דה'
 דמשט חון מבגטו נשים וכו' ולא משטון ממוס דד'
 לפי שאין המלך מסייע מתון וזאל אלא חטאו אלא
 כל זמן שהוא כל לרון כערכאות שלהס הולכך אעפ"י
 שעשה ישראל שטר לחכורו כערכאות שלהס לא
 הופקעס חסרה מן המוכר גל אהו' שטח כל זמן
 שלא כאו כערכאות שלהס עכ"ל וא"כ ו"ל דעל
 לוטא בוס קאמר קרא"ס ודע"ג דד' אס ולק"מ
 בערכאות

סממחבה וזכר סכ דל דמחלוקת סר"ס וסר"ן תלך
 כפולתא דנא חו דרשן תולת לו לאו דהרא"ש
 סל כשעת מ"ד כסג"רין דודישן תולת ולכך דרשון
 שער ותי ס' קודס שיחטא ותי ס' אחר שיחטא הארס
 דסינו סאינו מעטס על המחשבה והר"ן חול כמ"ד
 דהן דרשן תולת וליכ סס ארשן אינו נדרש וממילא
 לפ"י ואלא דה"ל על המחשבה דקא מעניס ע"ס
 סר"ן כאלוך כס' שמיני וסנס ככר ידוע כגמ'
 דמסדדין סס ומאן דס"ל דדרשין תולת ס"ל
 דענות וסכס נ' ככלכתן וד' אפי' טפח דכהו' כסוכות
 סכנת כסכת חד מלס וכו' סקריס סרי ד' רפנות ואתא
 קלמא דהוקמוס לד' אפי' טפח ומאן דס"ל דכ'
 ככלכתן אפי' טפח ממוס דס"ל דאין דרשין תולת
 וליכ דל סרי לגופיה ולא כשאר לט אלא נ' כסוכות
 ואתא ככלכתא וקמוס לג' אפי' טפח

ומענה

עפ"י האמר ותכאר מאמרוט שפיר
 שאיוב הוא קודם חנו על היסורין
 שנגעס כסס ממוס סחך וטרון על המחשבה דהו'
 כתי' אפי' ס' קודס שיחטא והינו כמ"ס הרא"ש שאינו
 קעניס על המחשבה וא"כ אין לכו עליו וקורין
 מטעמיס כאלו ונריך להזנה עמו כמרה"ר
 מאחר שאינו מוחיב כ"כ על המחש' לכן תכף הראה
 לו הקב"ה רפנות סוכס כ' ככלכתן ונ' אפי' טפח
 וז"ל מה מנבח כדוד כמ"ד דאין דרשין תולת
 וטון דאין דרשין תולת וא"כ ליה לן הו למולך אפי'
 ס' קודס שיחטא הארס אלא דשפיר נדון על המחשבה
 וליכ סר"ן ל' דסס הא' מרס ולינו נדרס ממו ס סחך
 ד דרין פלו עליו וקורין וכו' ע"ז שנת הרב ו"ל

אמנם

נדחה עוד לפרס בחופן אחר ונאמר שמה
 ססורין אפי' על היסורין הוא לממוס חנה
 עון שהיה סדו ותקעמחו היתה יען שהיו כתיב ה' ס'
 ותי קודס שיחטא ותי ס' אחר שיחטא ה"כ אפי'
 ותי שילטא כרף להזנה עמו כמרה"ר ולא להכח
 עליו וקרי' כשע' קודס ומרוס בבת אהת אמנס
 אמרינן צ"מ סבא דתפסס מעעט חססת זכונט דהס
 לנו לפ"ס קרא כמסכר עפי וא"כ לפ"י ודאי הו לא
 דישן אלא וסס הא' מרה ולינו נדרס א"כ פלו
 דכתי' ותי ה' כמרה"ר מסכתו לחוקמי כוהר קרוב
 דהו' קודס שיחטא דלא חטא כעעל כו' חס כעסבת
 וזה ראו למדו"ד לא כן אחר שטא כפועל שחשב
 עובס ליה לן אלא וקרא נווהר למררס מנה כונת
 ע"ס אלא וכו' וכו' כסורין שאלעס מכונערוס
 ומענה ה"ס דהו' כה"ס ל' כמ"ד דרשין תולת ונס
 אלא שיחטא נריך להזנה עמו כמרה"ר דה"ל
 קודס שיחטא ותי אפי' שיחטא אהה' שענה הראה לו
 דענות סוכס כ' ככלכתן ונ' אפי' טפח דמה מוכח
 אלא כמ"ד דאין דרשין תולת וכיון ככך לא כשאר
 אלא ה"ס ולינו ותי דמוקמונ ליה ל' קודס שיחטא
 דהו' מסכתו עפי דאין דלא חטא כפועל וא"כ ליהן
 לן ע"ד ולפיהל לחור שיחטא דנריך להזנה עמו
 כמרה"ר אפי' סחך ולא ענה עד

ועל

פ"זס וינן מהמרס ו' כל אפי' ר' אחא
 וי' וערה פיה אפי' לואת וקדד לכו ויתר
 מחילתו אחר אפי' לא וסו כנו סל אהרן דמוס
 למחילתו חנה אפי' ע"ז וטעמס לכו וכנו ס' ה'

מבואר ענינו בקרא ליראה את ה' והשלה וכו'
 ובין דקום מקלל עונשו מבואר מלקחתה ח' כמקלל
 קיין ואיכה בים לאו הו"ל כאלו מפרש ענינו
 מלקחתה מקלל קיין לא ילא מכלל מקלל חמור
 עוד כת' הגאון מפרש"ל עליו ע"ש ח"ל ורע
 שרש"ו וכו' אבל גם הוא לא דק כמ"ס דשאר
 סגס וכו' כמ"ס שבעת העדות עב"ל ועיין להר"ן כה"ן
 למהר"ר מ"ס שם רעפ"ו דכרו שם נתיישבו דברי
 סרס סו"ל וכי' דה"ך כת' סר"ן ואסו ככלל וכו'
 סוד"ב יעאל דאבו דקא דה"ק ככרו וכו' ו"ל
 דה"ס יוכי' .

פ' תרומה

איתא במדרש בס' זו כשעק שהקדמתו וישראל
 געשג לנשבע מיה אמר להם וקחו לי
 תרומה ע"כ . מלהבה ה' ערת יארוון נתן להם
 תורה ומטת עינים מלהבה ביטול הכתוב מרבי
 והיכה דשכיח תנאס דחמנא פגוריה ולא יתאבד ה'
 לו עון וכבר ידוע שאשאל פליש בעע"ל זו באחרת
 אטקיס לאנו ובפארס ו"ל כפ"ט דשפת חיל
 והיטבו כחמית. הכר אמ"ר אכדמינו כד חמא מלמד
 שפיה עלוהם את הכר פגוריה ואמר להם אם מקבלים
 את הכתרס מוטב ואם לאו שם קהא קבדחתם שם תהא
 מיתתם אר"ה כר ועקב מכאן מודעה רכה לאוריתא
 ע"כ ופרש"י שאם חמוס לדין לט"ל הם למה לא קיימת'
 מה שקיבלתם עליכם ות להם תשובה שקיבלה באונס
 עכ"ל .

ודנה

רבע אדבר כה במה שראוי להרב מנסה
 למלך אל שחקים מקומו או למ"ס המדרכי
 כמ"ס הסוקין ח"ל מעשה ביהודים שדקו את חביתיהם
 בתפיסה לקבל עליהם חרם להת להם כך ופסק מהר"ם
 ו"ל דאין האורו קום ממש דאטקיס הו"ל דמי לגורם
 קמיתא דסקריקון דאמרינן אנב אונסא גמר ומקני
 דשגנו קום דסננים הו"ל רוליס להורנו ומפט האריה
 של מילת גמר ומקני אבל הכא לא שיק דאי גשום
 דנורי עבדו אונס דגוים ולא עבד כ"ס דלמקטל דלא
 עבדו דהויס היסודים מתט ש"ר ומפט עלולות השרים
 דאעפ"י שהו מגומיין להורנס לא הו"ל רשאין לעשות
 לבי זה עב"ל דהכי כתב המרדכי דאם חטבוה באונס
 מיהם גמר ומקני ח"ך בלא דמוס דהא הכא גבי כפית
 סה"ך ח"ך דאיכה דאונס מוקה אמרוין מכאן מודעה
 רכה לאוריו: נסוח קושא זו כמ"ע :

ובאמת

דלדבר קשה עלי מאד דהא המדרכי
 הענינו סמך ונראה עמו באורו פרק
 וכלותו ענין הסת הסוף סוניה בעלמא מכאן מודעה
 רכה וד"ך הכא לא סת לבו וסעלים עומה מניה .

ועוד

תני תמא תסתיא זו ארברי מרן כב"י
 ס"ד כמ"ס שדחת דברי המדרכי ו"ל וילא איהו
 גענה לדון בדבר חרש. דאיכה דהו גזרת מלך חושב
 סתקייס טוניה כל ימי אותו החד ומס"ס לא חסיק
 תעניס למתבעיה ואלכך אנב אונסיה גמר ומקני
 כלל קא"ל דמוס עב"ל דמס יענה כהאי סתיא זו שהבאנו
 בתקנת מכאן מודעה רכה לאוריו והו"ל אטקיס חע"פ
 סת"ג גזרת מלך על בן אוכי העבר אכרהס נלע"ך

למשכ חני תרי חמיתו וכו' אחד עולם לשיטה ויאל
 עפ"י מ"ס הטור שסו"ל ואם מקר מודעה תחילה
 שאמר לעדים דעוזה שאני מוכר סקן זה לפ' מסט
 שאני אנוס המכר כול עכ"ל סתמ מבוא' מרבריו דאע"ג
 דקי"ל דתלויה חסין וכוניה וכוני דאנב סתאס דחיו גמר
 ומקני ועכ"ל כשמסר מודעה גלו ארעתיא דלא גמר
 ומקני והמכר כול ח"כ גם כשהוא דהמרדכי ומרן ו"ל
 אע"ג דגמר ומקני באונס מיתה או בגזרת מלך מ"מ
 או מקר מודעה לא גמר ומקני וה"ג כמתן קורה איכה
 מסירת מודעה שהיו כתב הר"א ש"ו"ל כמס דו' דרפסע'
 קבלת חזורה הו"ל ישראל מתקיים מתשבת ע"ז כלכס
 כדכתי' ויפתוהו כעיסה וכו' ולכס לא ככון עמו עכ"ל
 וא"כ אין לך מסירת מודעה גדולה מו וטפיר קאמר
 מכאן מודעה רכה לאוריו ח"ך דאיכה אונס מיתה
 וגזרת מלך .

ועוד

עפ"י מס שכתבאר במד"ר בסודי כו תש
 ח"ל משה לקב"ס וכו' אדם נשבע לבלותם
 והלא כבר נשבעת לאבות כשמן הגדול שלא לבלותם
 ח"ל חקב"ה וכו' אדם לא מודעס עכ"ל וכתב מהרש"י
 ו"ל דמשה לא נתקדיה דעתו כוה משום דס"ל דכלל
 שבעת ה' שאמר ככוכבי השמים הוא שלא ימותו ויהיה
 זרעם קיים ככוכבי השמים ולכן אינו מספיק בהשאלה
 זרע משה לכו ע"ש ומקני שם במדרש שחור הקב"ס
 והודה למשה משום שבעה ששבע לאבות ע"ש ח"כ
 וזה לנו מזה דאין זכול לכפות קהר עליהם ולהמתת
 כולם כא' וא"כ ע"כ מ"ס להס ואם לאו שם תהא מיתתם
 אינו אלא גוים ואיום בעלמא ולא יו"ש עליהם כי אם
 אונס תפיסה שקובש אותם תקת חיה וספתא דמניא
 ממש לגיון המדרכי שכתבו לעיל בהיות מעשה של
 האהדים שדקו את חבורהם בתפיסה לקבל עליהם
 חרם לתת כ"כ שכתב דהו אטקיס ואין באורו חרם
 כלום ואעפ"י שמתחייבם אותם בהוינה לא הו"ל רשאין
 לעשות דבר זה ואינם אלא מגומיין עכ"ל . וס"כ ממש
 אע"ג דהויס מפתוד אות' באונס מיתה אינו רשאי לעשו'
 דבר זה מפני שכבר נשבע לאבות והיו אלא איום וגו'
 בעלמא והו"ל אטקיס כחטובה וו וטפיר קאמר רכ אחא
 מכאן מודעה רכה לאוריו כמ"ל ככון לוישכ דברי
 סמרדכי והכיו"ל .

וראיתי

להרשב"א ו"ל שהקשה כוון דהס אטקיס
 למס נענינו ואם קאמר מפני שעברו
 על גזרת מלכס ח"כ בטלה מודעה זו וכו' עכ"ל . ולי
 ההדיוט נלע"ך לוישכ עפ"י מ"ס לעיל כמס המדרכי
 ות"ל ולא דמי לגזרה קמיתא דסקריקון וכו' דהתס ודאי
 גבי מקרקעו דלא מתוקרי גובינה סוק לומר אנב
 אונסא גמר ומקני אבל גבי מטלטלין דמתוקר גובינה
 לא קנה סקריקון עכ"ל . וכבר ידוע שהחזרה דין
 קרקע יש לה ובמבואר במדרש סדר זו ע"פ שלחך
 סדרס רמונים ע"ס וכוון דיון קרקע יש לה לא מתוקר
 גובינה וטפיר אנב אונסא גמר ומקני אמנס יש לחלק
 כפסיעות דהיינו דוקא לגבי מטלט' ת דלית כהאי אס
 סכ ואל תעשה ומקרו ספיר לאו מתוקרי גובינה אבל
 לגבי מ"ע דלרזי קיום כקו' עשה הוא דהו כמטלטלין
 ולא גמר ומקני ומעתה לפ"ו וכולם אינו גמר דהא
 דקאמר מכאן מודעה רכה לאוריו והו"ל אטקיס אינו אלא על
 מ"ע דמתוקרי גובינה ולא גמר ומקני אבל על ל"ת
 לוכא

לובא טענת מודעה ביון דלא מחוקקו גבוהא שפיר
גמר ומקטו כמקדקטו וא"כ ו"ל כפסגת דמה כענשא
הוא משום ל"ת והמודעה על מ"ע

והנה ראוהו לחרב פ"ר שתמה על הרשב"א ח"ל
ולא ודעה למה לא יקשה לפי האמת דבטלה

מודעה זו והם נענשים על גזרת מלכס שעברו עלות
דק"ל בשמאל דדיכא ומלכותא דיכא דלא שיק מודעה
במלך שמטרה לעברו כר"כ יעשו שהרי הם מחויבים
לעשותו והי' ע"פ מ"ש ההו' דהא דאמרין דד"ר במלכו
אז"ל ע"פ משט שהארץ שלו וכול לומר להם לא תעשו
מטות ארנב אחכס מן הארץ אבל במלכו ישראל לא לפי
שא"י כל ישראל מחוקקין בה ואחפין בה וא"כ הי' א"י
מחוקקת מאכותו ואנו זוכין בה מבח ירושם א"כ לא
שיכח הא דשמאל דד"ר והו' דומיא דמלכו ישראל
שהרי לא נתן לנו ה' שום דבר מחדש ולא נשאר לנו שום
חוב אלא מנה קבלתינו ולזה יש טענת אונס וכו'
עכ"ל

ואנכי העמד לע"ד יראה מדבריו תמוהים ואין
דמיונו עולה ויפה דלגבי הקכ"ה חף דא"י

הוא מחוקק לט מאכותו מ"מ כ"ע דיליה ולא יאחס
משהו וכו' שפיר לגרשם מארס כל שעה וכמבואר
בתנחומא הכיחו דאי ז"ל בתולת כראשית ח"ל הם
ואמרו אז"ל ע"פ לטעם אחס וכו' הם אומרים להם העולם
ומלואו של הקכ"ה ברטנו נתנה להם וברטנו נעלה
מהם ימנה לנו עכ"ל: הרי מבואר דאע"ג דנתנה
להם כבוד לגרשם וכהרוע כתיב בו לא כהרועין יאחס
בה לרשת את הארץ כי אם ברשעת הגוים וא"כ כודאי
אם ורשיעו ח"ו ונסלקס מן הארץ ואם יעשו הכנענים
השוכים אינו מסלקס מארס וכמ"ש הרמב"ן ז"ל ראכרס
אע"פ שהיה פתיה הוה קאו פן יעשו הבבלים תשבת
ויכל ושמטרה ויכית שהארץ לא יאחס מרשותו ודומה
ממש למלכו אום"ע שהארץ שלו ואין להם שום טענת
אונס וקדרה קושא לזכותה דמחויבים מדינא לקיים
גזרת מלכס דדינא דמ"ר וע"ק דלפי שטתו משום
דא"י מחוקקת הוה במלכו ישראל וכו' א"כ אליכא
דשמאל כולד יתקיים מאמרס ז"ל מבאן מודעה רבה
לאורו' דהא שמאל קאו כשיעת מ"ר דא"י אינה
מחוקקת כמבואר בכ"כ בתרא דק"ט ואיכו ס"ל דד"ר
וא"כ היכי קא"ר אחא לפ"ו מבאן מודעה רבה לאורו'
בוון דדיכא דמלכותא דיכא וכו' מוכרחים חט לומר
דאח"כ הליכא דשמאל לובא טענת מודעה משו"ה
הקשה הרשב"א בתמה נפסך דלמה נענשו אליכא דרב
אחא דאמר מבאן מודעה וכו' בוון דהן אנוסים דא"י
לרב אחא דא"י אונס מחוקקת ומשו"ה נענשו על
שעברו על גזרת מלכס דד"ר א"כ מעיקרא בטלה
מודעה ואיכו קאמר מבאן מודעה כאופן דדיכא הרב
ז"ל ע"ע והנכון כמו שכתב הרב גופיה אח"ך שכתב
משום ר"ת דהא דאמרין דד"ר היינו במלך שמטרה
גזרתו ע"כ כו' מלכותו וכו' מטות כ"כ השום גזרתו
ע"כ העולם ולא שיק כהו' טענת אונס אבל בשאר
מטות יש להם טענת אונס בוון דלא השוה גזרתו והא
דנענשו משום ז' מטות ואע"ג שכתב הרב דישאל
בקראו כו' מלכותו אבל שאר האומות מסרס לתחת
ממשלת השמים ושפיר מקדי שהשוה גזרתו ע"כ כו'
מלכותו עכ"כ הנס דדינא קודם אבל לפי האמת חף

שמקיים לתחת ממשלת שמים ערוין מקחו קחו
מתלנו טון והשמים בעלמס הם תחת מתלנו וכו'
לחפול לאומה ולאלוהים וכבר כת' הרשב"א ז"ל כו'
השמים והדוטים שמויטס המלכוס בכל המקומות
אין כהו' דנה דמלכותא דינא בוון דעפ"ו המלך הם
ממויטס וכו' דכותה ממש איכרת דכ"ה כל תחת
ושרים שכת' דלא בעינן שיהו גזרתו ע"כ העולם אלא
על אומה אחת קטו קשים לכאורה דא"כ קוטו קאמר
בגמ' מבאן מודעה רבה לאורו' טון דהשוה גזרתו
על אומה אחת הוה שפיר דד"ר ואמר דס"ל טע"ס
הרמב"ם ז"ל דלא אמרין דד"ר אלא ברב שיש בו קנאה
למלך וא"כ ו"ל דס"ל לא מקדי סתם למלך בקבלת
הגזרה דהא כתיב חט לדיקת מס נתון לו משו"ה סו'
שפיר אנוסים חף שיהו לא עת האסף דאמרס מכל
האמור לעיל עפ"ו דעת המדרכי דלס הוה דבר כוונס
מיתה גמר ומקטו

ועפ"י זה נכח לכאר מאמרס ז"ל כש"ר סס' באלס
ח"ל הוה ה' בקרבט הם אן רבואע אמ'

אמרו ישראל הם מהרהרם אנתו בלבט ואחא ודע
מה שמהרהרין אנתו עוברין אחו' ואם לאו
אין אנתו עוברין אחו' עכ"ל והם באמס
איכא למדק טובא דמה דא"ו ככ"ו לנסות אלה ה' הם
וכמה וכמה איכא נקיונות טובא ומס נפקא לכו כנסין
זה ויעוד דאך מחויב ע"י שהו' וודע מה שמהרהרם
בלבס יתחייבו הם לעבד אחו' אמנס נקדים עתה מ"ס
הרד"ך בתס' בית י"ז חד"ו ז"ל שספקסו ל' סרי לסיח
שמי שאלנס ע"י אחרס בעו למומר בלבט הוה חס לא
אמר בלכו הוה אגוד או השטיעה קיימי' והכא ישראל
לא הרהרו שום תלאו בלבס חף שהו' אנוסים שטענת
קיימת והיכו אמ"ר אחא מבאן מודעה רבה לאורו'
זו' דרב דשאיט הוה דנודין דאנתו אנטו אונס אלא
במה שטעית בשפתו אך ח"ל לו לרעת אונס ואם לאו
ביטל השטיעה בלכו כוון שאמר הוה אן כוונס ס' ח"י
הוה נשכע ברטן אבל בקבלת הגזרת שהאנת ע"פ
הדיכר וודע מה בלב האדם כי הוה ודע נסחן לכות
וכליות וודע מחשבות האדם שישאל ולא סו' וכולן
לבטל השטיעה בלבס דהא גלוית לפניו מחשבות לב
של האדם כונו שטעית כפו וא"כ אנוסין לקבל השטיעה
הן כפס הן בלב עכ"ל נמויט למדון מדברו הרב ז"ל
ששאל ללא דהרדו שום תלאו בלבס וא"כ לפו דבר ס' ה' ז"ל
שכתבו לעיל דהיכא דהוה גזרת מלך חושב שתקיי'
הגזרס כל ימי אותו הודו משו"ס לא יאיקו ארעיקים
למתבעיה הילכך אנכ אונסא גמר ומקטו ולא סדין
להפך דבוון דלא הרהרו שום תנאי בלבס אע"ג דאנוסים
הן כפס הן בלב אנכ אונסייהו גמר ומקטו בוון דאחא
גזרת מלך וסוכ לית לאו טענת אונס גס מס שתי'
מהרד"ך עזר דאיכא דהו' אונס הוה לא בעי למומר
בלבו הוה והכא לנבי ישראל דלס לא הוה מקבלן הוה
מריעס במדבר שהוא אונס גדול ממחקה שסס וסדין
שאין להם קבלה ולכך אין לרדך שאמרו בלבס הוה
ושפיר סו' אנוסים עכ"ל א"כ לפו דבר המדרכי ס'
דבאמס מיתה גמר ומקטו ואלא ג"כ תכא לקסך דיקון
דאיכא יסודין קשים ממחקה א"כ גמדי ומקטו ואנכ
אונסא ויסודין משעברו נפשיהו ומעמס עפ"ו כל זה
אחי המאמר שפיר וכו' דקאמר חס מארסין חס בלבס
ואח

הוא חודש מה שאנו מפרהרין נעבדנו על כרחו אפי' לא ידעו אלוהים רבות ונלו לפירות' שלא הראינו כלכוו אלא תקיף ולא אמרנו כלכנו היום א"כ ממולא נמרנו כלכנו להשתעבר בפקלת החורה רחב אונסו דיקרון וגדחת מלך במד ומקני מש"ס נעבדנו בע"כ אבל אם אינו יודע מה שאנו מפרהרין כלכנו ת"ו א"כ יכולי' שלא נעבדו דחילק לטעון אטוסים ואמרנו כלכנו היום רחא כחכ ארד"ז בקצ"ו דמי שאו אנוס נאמן למד אשכב כלכו היום אין לך לא אשכבה ולא קרס וא"כ שפיר תלוי עכודו ו"ו הם התנאי שהתנו דאם יודע מה שמפרהרס כלכס עכודו דאשקף אינס וכלון לטעון דאשכב כלכס אחי תנאי וכאמר' ועפ"ו וכו' וא"ו מן' וכו' וכו' כ"ו ותתקן לא תלכו אחרי אלהים אחרים כי אל קדש ה' אלהיך בקרבך ע"כ דלכאורה תופת בקרבך ודחה אהנס עפ"ו האמר' א"ש דקאמר לא תלכו אחרי אלהים אחרים כטענת שקבלתם את התורה כאונס וקאמרו שעשייתם תנאי כלככס היום רחא לישא כי אל קדש ה' א"כ בקרבך ויודע מה שאתם מפרהר כלכו ויודע שלא תשכחם שם תנאי כלככס וכמ"ש הרד"ך ו"ו וא"כ אע"ג דבאונסקבלתם כיון דליכא עובד וקרון שהם קשים ממנה נמרזומשעבר נפשים

והנה

מלאם תרומים רבום כרברי המפרשים ו"ל כהטול מודעה זו שאמר רב אחא אמר' לאחיו עי' ע' ותקף הניחו לי להסגוד ומנס להביא מן הסדיוע והתקדים מ"ש המדני אל ואל אם מכר באונס וכו' אד מכרו מאד מודעה על כך ואסיכ טיה לפופר לבתיה עד ופ"ו כח כשטר המכר הרי הוא כמו קמבטל מודעה זו כשי' דאם איתא שרעוה האם זכטל סמכר מעיקרו מה לו למד לטופר לבתוב ופ"ו כח ארדכה היה לו לבקש לפופר לבתוב לשון גרוע אלא הרי שמעיתא שגה בטול: המודעה וטחא ליה במכר עב"ל:

והנה

כח' סדע מתאמר' ו"ל כערובין גע"פ דהשנים ישנים דחי לפנאי לך אמרם ג"ל לפי הקב"ה רכש"ע הרבה טרות גורו על עממי וחר מתם שטרות עלו וקיימסו ע"כ וא"כ רחא אין לך ופ"ו כח גדול מוס וברחי שוכה טיטול המודעה כפי' רחי הכי למת להס לטוסף סייגט ודחירות עליהם מה שלא נטונו די להס כמס שנטונו ועל הראשונים הם מלעגרים וכה כאלו לטוסף עליהם א"ל ודחי כה"ל הסוכפה גילו דעתם שטענו המודעה וקב"ו קמלו עליוכ כרעת נפשיכו כרל' אטוס כלכע"ד נכון

ועפ"ו

הכ"ל לבאר מתאמר' ו"ל בעינותן ח"ל כיון שתיקן שלמה נט"ו וערובין יתת' כ"ק ואמרם בני אס חכס לבך ישמע לבי ג"ל נ"ל נאגרה שרפי דבר ע"כ ודקרוק מביאר סס המתאר דמי' דס לשמות כחכמת שלמה אמנס מה ססיס ואשכח חרפי דבר חין לו מוכן לבאורה דמה כס המתארים ואך נחת התרפס ומס טענס יס כה אמנס נקיים עד מ"ש ו"ל דאם ישראל עשאים המתות הסחירה ממסת סחונס או אינס מקבלים שכר כי אם כש שאנו ממוס ועושה רחא לרעחיוהי סס פטורים נחמס שקבלו סחונס וטחאי דלשטתס וו עינשאן ג"כ ת"ו שלא כיון ובמט שקפסה הרשכ"ו ל"ל דאם

יש להס טענת מודעה למת נכנסו וא"כ אם נכנסו וקאם ת"ו חלול ה' ברבר כיון האמות כיון דאינס חייבים וכוס א"ש ונכון כיון דתיקן שלמה נט"ו וערובין וזה הוספה על ד"ת מודיעהקבלתם ושראל א"כ אין לך ופ"ו כח גדול מוס וקמבטל המודעה אחת שגה יתת' כ"ק ואמרה' לו כמי אס ח' לכך ישמח לבי גס אינו דמלכר שיש לך אחת שמחס שער עכשו אחת לוקח שטר חיו' והמטות כמו שאינו מטוה ועושה אבל עכשו שביטלת טענת האונס כפוספה וו התס טעל שכר כמי שמתוה ועושה וא"כ מלכר שמחזק ישמח לבי גס אינו רעכשו יש פתחון סח להשיב חרפי דבר דחיונו חו"ע ופ"ע ישראל שאמרים שאנו מענטס לוישראל שלא כיון ע"י טענת אטוסים כקבלת חיו' דליתא רעכשו כדד מחכטלה המודעה ופי לוכא חלול ה' ברבר ושכ לא יתרגאו חקר מרזו מו"ס ושמח לבי גס אינו

עוד

לכע"ד כמטול מודעה זו עפ"י מאו דקו"ל דהאומר למחר אשכס ואשגה פרק זה נדר גדול כול' לאלהי ישראל וק"ל דאמרוסו לבכום כמסחרי לחיוט וכ' הרמב"ם ו"ל כח' גרושין דמי שאקסוה לעשות דבר שאו חייב כילא מקרי אונס וא"כ שפיר ו"ל הכא רליכא טענת מודע' דחא קורס שכפס עליהם החר כנוטת אמרו נעשה וכשמע וקוי כדר גדול לאלהי וס' וכיון שמתחייבים מדיון נדר א"כ אף שאכנסו אח"ך לא תשיכ אונס ודחא אונס כדבר המתחייבים כי דלח' הוי אונס

ובזה

יובן משאר תמוה הוכח בליקוט סודי כי תשא ח"ל פאה להס ליש' למד נעשה ונשמע כלום הים כאה להס למד אלת הלוואך ישראל ע"כ וסקוסי מביאר כיה דמחי קמ"ל פטעוה דחין כח' למד שח אלהיך ישראל ומלכר דחיו כח' חלל מבער ואקור הוי אמנס לכע"ד א"ש רכשלמה חלו לא ואמרו נעשה ונשמע וחייבו את עצמם מדיון נדר שפיר היה להס מקום פטור כאומרם אלא אלהיך ישראל משו' שטועטס אטוסים ובמט שאמ' ר' אחא גמ"ר לאורויחא אבל עכשו כאומרם נעשים ונשמע שוכ לוח להו טענת אונס וא"כ איך אמרו אלא אלהיך ישראל

ובמסלה

זו נעלה לבאר מתאמרם"ל כמ' כסדרי לך לך ח"ל ונתתי לך ולורעד אחרך את ארץ מערוך ר' יודן אמר חמש אס מקוימון כטך אלוהיו אינו אהיה לכם לאלות ולפטרון אס נכנסין כטך לארץ סס תקבלין אלהי' וחס לאו א"מ אלהותי אס מקוימון כטך את המעלה סס מקוימון אלהותי וחס לאו א"מ אלהותי אס מקוימון כטך את השבת סס מקבלין אלהותי וכו' ע"כ ואיכח למדוק דאיך תלוא קבלת אלהותי ות' כאלו דוקף וזה כמטות אחרות ובפרט מה שחלה קבלת אלהותו ככניסתם לארץ אמנס עפ"י האמור כבורח מוקדים ממש הרב התנאי ו"ל משס הרשכ"ו ו"ל א"ש דמדינה דמלכותא לית לה לוישראל לטעון אטוסים הוינו וכעלה המודעה דר"כ ואע"ג דכעיון שישוה גורותו על כל בני מלכותו הכא כמו מקרי תסוח גורותו לכל בני מלכותו דישאל דוקף מקרי כט מלכותו דשאר האומות מקרים לשרים אל מעלה ויעקב כחר לו יח ופ"ד אמרו כמטלתיא וחס תבוו לו

בחתן שיונה לקרחת כלת ואין לך הגאה גדולה מזה
שנתא ממ"ח ספק"ח בחתן לקרחת כלת ענה בתל
מהר"י אלפאחי ו"ל דבהאיא הגאה דעבך פ"ע והוא
לפיוסא חוין לך עופת הגאה גדולה מזה ונמרי ומעברי
נפשיהו וחור הגאה ואונס באיס בלתי דיקא ע"י הגאה זו
דעבך פ"ע הי"ט פ"ט כמבואר במשנה י ומכ"ט
דעבך מלאכי מרום שנתאוו לה ונתנה לישאל דאין לך
הגאה גדולה מזה

צניור בת' הר' אש דת רביון סקוליהם ממזרים
פאין עבד יונת משם לעולם איך לך הגאה
גדולה מזה ו"ל כ' נמצא בשעת שאונס אם לא יצא
בתחתות ההר היו עבדים תחת פרעם ו"ל לא מקרי
לאונס וחשיב פסאונס והגאה פאים פאחד ומש"ל
תמה עליו דהא קדמה ההגאה לאונס ע"ש ולתא דהא
מבואר במדרש אנפי ח' אלאך ע"מ כן הונחזיק
מא"מ שתקבלו אלהותיו וכיון שתכף אם לא יקבלו
חכמים למזרים חשיב שפיר הגאה ואונס פאים בלתי
דחיי דיוקי דברי הרב ו"ל שבת' פאים לא היו בתחתית
ההר היו עבדים תחת יה פרעם וחשיב פסאונס והגאה
פאים פאחד עכ"ל

איך עופת עפ"י כל הקטנות הללו נפיל
לכאך הני קראי האמורים פ"ה הולת
הכריכה ח"ת"ס משיש ב"ה חיה משעיר לשו הופיע
מהר פארן ואתה מריככות קדש גימטע אש דת לשו אף
חופכ ענשם כל קיוסו בוודך וספ תפיו לרנלך ואל
מריככותך ע"כ ואין להאריך דקדוקים ומא קמ"ל דה'
מאנע ב"ה ובפרט מה שפ"י רש"י בחתן שיונה לקרחת
בלת דמה נחפון לרמח לשם כזה אמנם לשו פאחד
א"ש דב"ה מרע"ה כלשונו הך והטורר לרשות להם
טענת מדע"ה לכל ואמרו אטקסם היטו ויפרקו על
התו מעל פאירש ואייט דקאמר ה' סקמי כל דהיינו
בחתן שיונה לקרחת כלת וא"כ אין לך הגאה גדולה מזה
עם האונס שאלך ממ"ח ויולא לקרחת בחתן זאת ועד
הגאה אחרת חרם משעיר למו הופיע מהר פארן ואל
צקנס להם בע"כ כיוסאל וסבך פ"ע ולתא לביחוס אין
לך הגאה גדולה מזה דהוי כהאי הגאה ש"ט ועד ואתא
מריככות קדש שפנית מלאכי שרת ולא נתנה להם אף
שנתאוו לס"ח אין לך הגאה גדולה מזה ועד כל
קיוסו בידך שתיורנס אינקלס ראפקטן משרע"ה
דמלרים בבכוריהם וא"כ אין לך הגאה ג"כ גדולה
מזה וכחן גיש כל אלו ההנחות היו בשעת ת"ת
והוי שפיר ההנחה והאונס באיס פאחד וכל וס
וכיעל את זה וה"כ העפ"י שפס תיט לרנלך שכתם
עליהם את ההר כנוגות וכפרש"י אש"ה ואל סבכרותך
אפילו בע"כ ולא מקרי אונס דהוי וס משם כנדרן
מותריקו דתפ רזי מטי לס הגאה בשעת האונס
הוי כמו תלוס חבין דזכניה זכיה דגמיר התקא
ואיך לית לשו טענת מדע"ה

והנה ראויה לכרכ מהר"י אלפאחי ו"ל שפ'
לכנו קראי עפ"י דברי הרב ס"ח ס"ח
שכתבו לעיל דאין פאין מדע"ה משרע"ה דה"ה
וחאי שפיר משות גורחיו פ"כ פ"מ משות דב"ה
הס בני מלכותו ומקרי אף האמות לע"ה שחם
וישראל לקחם לו לגדלו חסו דקאמר וסי. משהן
אלך פרש"י וסי סק"ס חלף על ישראל דאין
חלף

ל' ככובל אינו משלנו עליכם שום שר אלא אינו
יודע דמה"ט גמנו א"י דוקא לישאל משום שכל העולם
מסרו לשמים וא"י היא תחת ממשלתו דוקא חוין
לו חלק בה שום שר מסרו מעלם וכתבי סמפרסום
ו"ל פהאית החותך כוס היא אית סמילת שחכילוס
מן אר"ס כחותנו שהם דוקא תחת מלכותו וגם
מאות שבת יש ראויה חותמת שהם מופרלים מן
האומות דהו שפנת חייב מיתק ולן כתי' אית היא טי
ופינפס לרעת פו אינו ה' מקדשכם

ומעתה יתבאר המאמר פטור עעס ורעת
והוי דקאמר אם מקבלין כניך אלהות
מכת דר"ג א"ס מוערת שיהיה להם דוקא לאלוה
ולסטרוין ולא לאר"ס פרי שב"י זה וקראו בני מלכותו
ומקרי שפיר משות גורחיו על כל פ"מ אפל אם חוינס
מקבלין אלהותו מדינא ומלפניה דינא וס"ל דלא
השויתו גורחיו על כל כ"מ דהיינו כל העולם כולו
א"פ מוכרח לידעו שלא אחיס להם לאלוה ולסטרוין
דוקא אלא גם לאות"ע והוי כגווי הארץ שגם להם
אגונו ע"י השרים דהא מה שנטלתו אותם לחקוי כיו
שיקבלו אלהותו בע"פ מוד"ג וכיון דשם לא רט לקבל
אלהותו גם אינו לא תסתין כהם לחיות לחקוי ולטרלו
וגם מצינא לא יושלו לזכות פא"י דמאי שגא סס
מהאומות אכל אש' נכנסין לארץ כטע"ה שהיא תחת
רשות הקב"ה וגם הם במדתה שהם תחת יד הקב"ה
ולא שר"פ ממילא מקבלים אלהותו בע"פ מוד"ג והוי
שפיר משות גורחיו ע"כ ב"ג פון שהם דוקא בני
מלכותו וכן ע"י שמקבלים העולם והשבת שהם אית
שהם מוכרלו מאוס ע"כ ויור כוס שהם תחת ממשלתו
ולא עכר וד פתוכס ואז מקבלים אלהותו בעל כרחם
אפי' באונס דר' גדאלו סימן טבחה הם שישאל דוקא
מקרו בני מלכותו

א"ל יום לפדש דה' לתא קבלת אלהותו ית' ככניסתן
לארץ עפ"י מ"ס סר"כ. אש דת זל ככניסול
מדינא וזע"ה דרברי מותריק"ו ו"ל שבת' דהוי מטי
הגאה למו פסאונס איתו פאביל אותי דבר פאנסוהו
דלא חשיב אונס כיון דמטי לים הגאה דהו"ל פתלוס
חבין דקובינס זכיו ואין לך מקבל הגאה גדולה כקבלתם
את הקו' שעל יתח חסו לא"כ ויס לחלק רשאני שהיה
דמותריק"ו שכבעת האונס עלמו מטי לים ההגאה
וכיון שפאירש והאונס באיס פאחד ב"ה זה וכיעל את
זה הכל ישראל בשעת האונס לא איה להם שום הגאה
כי אש הבטחות שהכניסו להם סק"ס להכניס לארץ
אפי' מותריקו מודה לא אמריון למר ומקטו ולא דמי
לתלוס חפון והדרח טענת מדע"ה עכ"ל . . .
אפי' לפי דברי הר' אש דת ו"ל לא שיק מדע"ה
אלא כל עת שלא ככנסו לארץ אכל אש נכנסו לארץ
חור דמי ומותריק"ו והוי האונס והגאה באיס פאחד
דהא פירי לאונס איתא שגם כעת שהגאים ושפיר
חשיבי הגאה ואונס באיס פאחד וכ"כ הרשב"א
לסדויה דכל זמן שהם בא"י ליפא טענת מדע"ה
מטעם אחר ע"כ ועוד נלע"ה ראשי' בשעת קבלת
התו' יש להם הגאה גדולה וכמ"ס ר' מהרש"ק
ו"ל דע"י קיבצם לפני הר סימי חשיב שקבלו הגאה
וככענו ואין להם התרה כי אש עפ"י המשניע וכן
אמר המגיד אלו קרפנו לפני הר סימי דייט וכן פרש"י

דמלך פלגס סו משום נזרחיו ע"כ כ"מ ועמ' רש"י אלס הגה מקום ארץ לכאר מה שסיוס אח"י יח ראונו ואל ימות ופרט' שחפסלל עליו שיקבלו בנשכיה דלך מקושר עם האמור לעיל וסיה לו לנאקויל מואדה שהיא מלך אמנם כבר כתבנו לפיל משם הרב התנא ו"ל דא א"י אינה מוחזקת אף היא שפיר ד"ר דהו כמו מלכו האומות דכיון דהארץ של חובל לברשס יכול לכופס כע"כ דד"ר א"ל במלכו ישראל דאך הארץ של אלא לכל ישראל ויחן סויו לברשס לא אמרונו דד"ר א"כ מוכרת למד לפ"א דא"י אינם מוחזקת מאכוחאנו עיון עליו באורך :

עוד

כת' הרב הנזכר כמקום : אחר דהא דא"ל ללברשס קום התהלך בארץ סינו מדין חוקס וכ"כ איט קונה בחוקס וכמו שפסק הרמב"ם ו"ל :

עוד

חזק מ"ש הרב הנזכר ויחן עין על ראונו כמה שכל על פלגס אכיו דמשנה שלימה שטט נוסף ארס אטקת אכיו ומטקת אכיו בלו כהכס וקדושוין אכל זה וזקף ברין ישראל אכל ברין כ"כ דלית לכו קדושוין וככעולם תלמי מולתא א"כ חכף קתאם יעקב לבלהס ואיחא אשאר ואקור' על ראונו משום אסת אב ואסת אש :

ומעתה

א"ש סקמיכות ושפיר מקושר עם סקורס דכיון דאמר לסס היה פסורון מלך ומסוייבים לשמור נזרחיו מדינה דמלכותא דינא א"כ מוכרת דארץ ישראל אינה מוחזקת מאכוחאנו ושפיר הו בידו לברשס כדון מלכו האומות וכיון דלא קנה אברהם את הארץ א"כ ש"מ דיון כ"כ יש לו דאנו קונה בחוקס וא"כ ממולא לפ"א יש עין על ראונו כמה שכל על בלהס דהשתא לוכא לממור דשרי מדין האמור כמתני' דטשא ארס וכו' ס"ה פלגס אכיו דהשתא ישראל מתטילא ולא בכ"כ לכך חכף קום ואמר יח ראונו שהתפלל עליו שיקבלו כהשוכס דהשתא לפ"א לרד ראונו לתפלס שתקופ השרכות :

ואן

האמר באופן אחר כהה קרלי דאמרן והוא כהקדוים מ"ש מהר"י אלנאו ו"ל כטוטל מדעא זו ע"פ מ"ש מהר"י ארכ בתש"ו כפי קע"ט על אודות אכ שאנס את כחו למחול סך וכו' וכת' ו"ל וכת' מה אינם סוף זה הדי הוא מתחבת לקיום מצות כבוד אכ ואס וליכא אונס הא ליתא דאפי' מאכיו מקרי' אונס דכבוד משל אכ ואיט מתחייב הכן לחקר ממנו כשכל אכיו והיחא אטס' עכ"ל מהר"ר כ"כ ו"ל וכ' הר' הנו' דה שפוט דאיט דוקא גבי אכיו של יבשר דים אכל לגבי אכיו ששמיס בו ממנו הכל ומנידו נתנו לו לכ"ע אשל כן דאס של כן נמו רידיה הוא וא"כ הדי דינא דאע"ג דאטקיס לא הו אונס דהא הם מתחייבים לקיום מצות אסתס ואין להס טענת מדעא עכ"ל הגה מוטא כדבריו דכיון דיון כטס יש להס חו ליכא טענת מדעא ואנס כמה הוכחות ואיאות יש דישאל יש להס דין כטס אף קתא מ"ת וס"ן הגה מה שזכרון לעטוינו האחת ויחן יודי הקב"ה בכבודו ובעטמו למגרים כדכתיב ועברת בא"מ תי ואל מלאך והא ארץ מגרים טמאת ומלאה גליליט ויחן כטוטל עכר על לאו דטומאת אלא

מוכרחים אנו לומר כמו שתי' מהרש"ו ו"ל דהאכ מטמוח לבנו וכמ"ש התו' ו"ל על מהו דאר"ל כד קבדום למשה כמא עטיל כתבו ו"ל וסא דלא קאמר היאך נטמא משום ישראל וס להס דין כטס והאכ מיטמא לכנו עכ"ל :
הדאיה השנית ממ"ת גופיה היאך דחו לעצנת המלאכים שטענו על התורה מדין ו' המגד אלא ודאי משום דיש להס דין כטס והכין מסלק ו' המגד וכת' ש' הר"ף בתשו' הדאיה הג' מה שהקס' מהר"י אלנאו ו"ל כסס הר"שומי' ויחן העביר הקב"ה את התורה מאוס"ע והא קי"ל כדיון דלא תיחוי באעבורי אסתתא אשו' מברא כטשא לכרא טכא ותו' דשאני דשראל נקראו כטס אכל אר"ה נקראו עבדים ע"ש הרי מג' אלא מוכח דיש להס דיון כטס אפילו קודם מ"ת ומעתה אפי' קראו שפיר ככון חסו אומרו ה' מאינו בא חדח משפיר למנו דאינו שהניח לבנו עשו וישמעאל ונתן סתו' לכס מזה מוכח דאתס יש לכס דין כטס ולא אר"ה דאל"כ אף העביר הגולה הטוב' האתת מאו"ה הא ק"ל לא תהיו וכו' אלא דאיו מזה מוכח דיון כטס יש לכס ועוד ראוה ואתא מיככות קדש סס המלאכים שאפי' טענו דין כן המגד יש להס אפי' לא הוציגלם טענתס לגבי דודו משום דכן מסלק כן המגד ועוד הדי כל קדושוין כדיון וכמו שתי' אונקלוס דאפקוטן מארעא דגזרירס כגבורותיה ויחן יודי וטמא עצמו ח"ו כעבורכס אלא דאיו משום דיון כטס יש לכס וכיון דכמה הוכחות יש שאתס יש לכס דין כטס עם הקב"ה א"כ אפי' שזכו להגליך כפרש"ו ו"ל שפסח עליוס את ההר אפי' ישא מוכרותך וטריך לקבלה אפי' באונס דהאכ האונס לבנו לא מקרי' אונס כיון דחייב לככרו וכמ"ש מהר"ר כ"כ ו"ל חתו אומרו אכיו ה' אלהיך כע"כ יען אשר האלףתיך מאריך מגרים ככבודי ובעטמי מזה מוכח דיון אכ יש לי עמכס ואונס שלי כרפון' ועוד כיון דהולאחיק מא"מ שאין עכר ונא משם לעולם הו הנחה ואונס באחר שעל מנת כן האלףתיך מאריך מגרים וא"כ לא הו אונס' **ובדרך** זה נבא לבאר אלה קראו הגאמרים כטור ויחן אסת ראוהס אשר עשיאו למגרים ואשא אסתס על כטס כשרים ואכיו אסתס אלו ועתה אס שטע תשמעו בקולו ושמתס את בריתו והיאות לי סגולה מכל העמנו כו לי כל הארץ עכ"כ והדקדוקים מבוארים דאך מתחייב ממה שעשה למגרים וממה שנשא אסתס על כטס כשרים שמחייבים לשמוע בקולו ועוד למס ככל אומרו שטע תשמעו ועוד מאו קמ"ל כו לי כל הארץ אמנס עפ"י כל האמור ובהקדס עוד מ"ש רש"ו ו"ל על כטפי כשרים כגשר הטשא נחלו על כטפו שכל שאר העופות טתנים כטסס אחת רגלוסס אכל הגשר הוה הינו מתוודא אלא מהארס שמה זורוק כו חן לפי שאין עוף פורח עליו אמר מוטב שיכא חסן כו ולא ככנו גס אט עשיאו כן ויסע מלאך האלהים וכו' והו מגרים זורקין חטוס וכלסטרואות והענן מקבלס עכ"ל הדי מזה אות ומופת שהס כטס ממש ועשה עמכס כמנהג האכ על הכן וכזה א"ש חוה דקאמר אסת ראוהס אשר עשיאו למגרים ועברתי בארץ מגרים ככבודי ובעטמי כעבור מכת כטור' אף שאני כהן טמאתי עצמי ח"ו וגם ואשא אסתס על כטפי כשרי' א"כ מזה מוכח דיון כטס יש לכס וגם ואכיא אסתס אלו לקבל את הארס וכדאמרנו בלוקט אף שמה"ש טוענו על התו' מדין

מקצתו: כ' ועוד ג' כ' חכה מתחייב משום חלל תעוה חרות
אמן ומתוך שאבותיו נסגו מתחייב חכה לנחום אחריות
ועוד כי ליה חן סס לראשון וכו' ובין דמנו לך הנחה
מדוכה מהם טרדו נמר ומשעבר נספים אפי' באונס
מש"ס אס ופתח טעמים בטענת מודעה לאוריות
ססס אטסים בקבלתם אל חאכה כי כרי לך ג' חילוקים
עפ"י הדין לסקל טענת מודעה זו :

ועפ"י חזן מאתרת ז"ל כפ' הניקיון כהחיה
מעשה דר"י שסס מהלך כשוק של רומי
ותמע שתנוק אחד חכום כפית האקרון חלך ר"י ועמד
על הפתח והמר מי נתן למסוס יעקב וישראל לבחוס
עגבו אורח חטק הלך ה' זו חטאנו לו חמר מכבטמי
בו שמוס הורלות טס' העבודה אינו זו משס עד
שאמדנו ככל מתן שבעולם ע"כ והקושי מבואר
כמאמר וסרמה דאמ' ר' חכמה כעלאת בזה התנוק
כמס שסס לו זס השוק אנו מאן דאמר הא גברא
רבה הוא אמנס ע"פ האמור ובהקדום עוד מ"ש התי'
שקבו דחך קאמר מבאן מודעה רבה לאוריות והלא
כבר כרת עממס ברחיקושוב מרטנס הטוב והאמור
תי' דסהא כרית הוא על ע"ז עב"ל מבואר מוכריהס
ז"ל דעל ע"ז לוכא טענת מודעה עוד כתבו אפמתי'
ז"ל דמפמסרס שטיטו טיטו ולא כין אזה ע"כ ש"מ
וישראל דיקא סס בני מלכותו ושפיר הו משוס גרותו
ע"כ כ"מ: נס כבר כתבנו משוס דעל ידי השרת
שכנה בישראל ש"מ דתן כנוס וס להס :

ומעשה א"ס ונכין דר"י מקשה כעס דמי נתן
למסוס יעקב וישראל לבחוס וגלו
מארמס או משוס של קוימו את התור' הא יש טענת
אטקיס ולא הו אלא כשוונן ולוס בא התנוק כחכמתו
ורמו לו ככביו ג' חילוקי דוטס ומכטלים מודעה זו
ורמו לו כאלכנו הלך ה' זו שהכונה שרויה כוטינו
וא"כ מלכד שמוס מוכח דדין כנוס יש לו והאכ וכול
לאטס את בני וכדפסק מהר"ר ז"ל אלא ג"כ ע"י
השרת שטניתו טיטו מוכח דוישראל בני מלכותו
דקא והו שפיר משוס גרותו ע"כ כ"מ דד"ר
ולוכא טענת אונס ומודעה ועוד דהלך ה' זו תעאנו
לו דיקא דאינו עון ע"ז הטנע לו לברו דיקא
וכה לוכא טענת מודעה וכמ"ס התי' וביון שרמו
לו כאלכנו ג' חילוקים אלו עפ"י הדין מש"ס חמר
העבודה שאמדנו ככל מתן שבעולם כדין ת"ס
שפרין אורח ויתר מבדו דמו :

ומעשה חל עלינו לבאר מהמרינו הנכב פתח
השער ההוא חמר בשעה שהקוימו
ישראל נעשה לשממע מיד א"ל ויקחו ליתרומ' עב"ל
ואיכא למדק דמס ענן זס לוס חמנס ע"ס מ"ס
לעל דע"י שאמרו נעשה וכשמע א"כ מהחוסס
לקוים מכח נדו ואין להס שוכ טענת מודעה עוד
א"ל שאמרו נעשה שכבר אטקוט קוימו התי'
קודם שנסמע אכחו ופי' מהר"ש ז"ל דהכוננה
ססס חייבים לשמור מבח מנהג אבותיהם משוס אל
תעוה חרות אמן וקויים עוד מ"ס ז"ל דיהבו זכב
טעמן ויכפר על זכב העגל וכוס א"ס כיון דאמרו
נעש' וכשמע א"כ שוכ לית להו טענת מודעה
או משוס כרכיקנה דנתחייבו מדין נדר או משוס
כמ"ס מהר"ש ז"ל וכבר נתחייבו מבח אבותיהם שטעו

קודם ששמעו חס מש"ס חמר להס איתנו לו
תרומה כרי שיכא זכב חמשכן ויכפר על מעשה
העגל לא כן אס יש להס טענת אונס דאינו
לרובין לכפרת' ואל זו נמשך כוננת מאמרט
ז"ל כמ"ל חק"ס לישראל גאלתי חתכס ממנרים ואין
חחס נחמן לי תרומה ע"כ כי הנה כבר כתבנו
לעיל דמוריות חק"ס למנרים מוכח דדין כנוס יש להס
מרטמא עלמו ככובול כדין חאכ שטעמא לכנו וכאכ
לכנו שמוטרו אפי' אכחו לא הו אונס דחוכב כמאמר
וכמ"ס מהר"ר ז"ל וכבר כתבנו ג"כ משס הרב
אס דת דעל ידי שקוימס ממנרים דאין עבד יולא משס
לעולם ואין לך הנחה גדולה מו והו כדין תלויה חזון
דאנכ הנחה נמר ומקני אפי' כאונס וא"כ היינו חומרי'
גאלתי חתכס ממנרים אנו בעלמי וגס ממנרים שאין
עבד יולא משס וק"כ חו לוכא טענת מודעה ואו חתס
כותים לי תרומה לכפר על מעשה העגל כטענת
אטקיס חתמהו ד לוכא השתא חכא טענת מודעה וכוס
יבואר ג"כ מאמרט כמ' קדר זק ויקחו לי תרומה חס"ד
כי לקח טוב נתתי לכם וכו' עכ"ל וקוימו דקשיא לוס
לכעל המררש דלמאי אלטרודך תרו' או משוס שיבא
זכב חמשכן ויכפר על מעשה העגל ת"ל כלאזכנו
פטורים דיש להס טענת מודעה רכס ולוס הפיכ
הס"ד כי לקח טוב נתתי לכם וכיון דבמה טובות
מטע לכס מהתו' עלמה כעשה' וכעשה' כ הא ודאו
שנמרו ומשעברו כסאיהו והו כתלויה חזון דאנכ סנא'
נמר ומקני וא"כ לית לבו טענ' מודע' מש"ס חמר חומ'
לכס ויקחו לי תרומה שיכא זכב חמשכן ויכפר על
מעשה העגל :

אין נאמר באופן אחר כהני מאמרין סגו'
ובהקדום מ"ס הרב ספר לפנת טענת
דעמס לקוחת כסף תרומ' הוא כרי לקדשס כהס
קדושי כסף וכבר דרש מ"ס התי' בריש קדושיין
כר"ה האס' נקנית ההא דלא קמי האיש קו' משוס
דהוה אמונא בעל כרחה ולכך קמי נקנית מודעת'
ולא כע"כ ולס"י אס כפיות הקד חשיבא אונס
א"כ אין כקדושיין הללו כלוס וכוס א"ס כיון דאמרו
כעשה וכשמע גלו דרעתס שאונס אטקוס מש"ס
טוה להס ויקחו לי תרומה כרי לקדשס ככסף
דהשקא הו קדושיין וכן ווכו המאמרים הנזכ' ע"פ
דרך זס :

אין נאמר באופן אחר דמאי קשיא ליה לבעל המ' ככתוב
ויקחו לי תרו' ומתרטו בקד' אחריו' כי לקח טוב וכו'
ובהקדו' חקיר' הראשו' דמא' שיעקב וע"י חלקו העלמי'
מאין זכו וישראל לכל התענוטס ולשמש כסף חתב
הרכס להס וכמעט שקוף גול דהו לעשו שבעל חלק
העוה' ומהר"ש ז"ל תי' עפ"י מאו דק"ל כדין
המטל מוטו של יס הריחא של וס ג"אס לא הו יס'
מקבלין את התי' חו הוס העולם חחר לתומו וטוה והס
קוימטו ע"י קבלת התי' דהו כמטל מוטו של יס דהו
שלהס וכוס א"ס והיו דקשיא ליה לבעל המ' דהו
קאמר ויקחו לי תרומ' זכב וכסף ואכטס טובות
ומרגלות והרי חק"ס שוכא גול כעגלה וכל זס הוא
גול כודס מבני עשו וישמעאל ולוס השוכ דמהא לא
תיחוס חס"ד כי לקח טוב וכו' דאינו ע"י התי' שלקחו
הו סיבה לקוים העולם והו חבל שלהס כדין מטל
מוטו

ואתו משום שאינו יודע שיש לו חטאי לו יפסק לו
 לחייו להחיות לו וכוונתו כי חכה הנקבע בזה שיש
 טוה משל חטאו דהו משום מחילה מה לו ודע דמחיל
 עב"ל וזוהו דברו דהמ"ע והרכיב ב"ח דלא ק"ל וחס
 ע"פ

עוד

בחדשים מ"ס הרמב"ם ז"ל דלא דחיק וכתב
 לאחר מותו וכע"ד מנקה ללמנו וחינו ודיע
 לחבר הרבנים או שיהיו מנעיד ללמד עמו כעצמות
 חמת ומפני החמת והכעס דחילוף עמו כי עתה
 מפני הסבלות ה"ו עתה לפיכך להטע תחלת דברים
 משום פתח פה לאלם יב"ל וזהו ה"ס וזוהו דקשרי
 החכמה לרין ותפלה דשע וכמו שא"ל חסד לרין
 כי דיווחי דהוט כנו' פליחות וזות לחיה וכו"ע מביק
 לאומרו וחינו וכל לחבר הרבנים וכו' וכן שיהיה לו
 חזקתו יס' לו לחובב ויתר עמה חלצע וסוף עומע
 וחינו כף ואתה חרבת דברך לבידו ולחמט וטעמי
 לו ממנו ויתר עמה חרבע וחסד דשע ולש חסד
 גל וחינו דר חרבע ודכחה עיניה חלע לו סוף לו
 ודע דמחיל וכו"ס דה"ך וכיון שיהיה שלום כן על כן
 דבעבורי זאת משך חלום חילוף לזאת עמדה על
 הצב' ויתר מחסיד חכיה לזרות כסמו סוף חלעו כס'
 שיהיה לו על כל החסידים וכו' נט' חסד וזות לחיה
 עכ"ל לזרות רש' מכל חסיד יען כל ספק ויחסי
 לידוך חזקתו והגדך וזה לרין ע"פ עיניה חסד
 חלע על חסד' העוסק ועד' חט' עכ"ל חסד' חסד'
 חסד' על חסד' ער חליות קדושת' לו כדחיה
 וכמו שא"ל חילוף וחתן וכד' עמלון עוקד' חס'.

אמר

המעתיק ועל פי דברי אבן סנאמר סוף
 מה דפסק הר"ב ע"ך לר"ב דה"ס סוף
 חכע מחסרו דבר מולצע וכו' ונט' חסד' חסד' כס'
 הרמב"ם דלא ראה חסד' וכות' לו חסד' וכו' וכן פסק
 אחר כס' יתרו עמלון עמס לחסד' דק"ל וחינו
 מזה לחסד' כי וסיה ללא דבר סוף לו חסד' חסד'
 חס' וסין רעה וכו' יענה חס' חס' חסד' חסד'
 חסד' חס' לרין דמה כס' לו חסד' חסד'
 למחור כחיס חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'
 חס' חס' חס' חס' חסד' חסד'

גדלותו שאל תהיה תודתך נורמות כלו טענת כלל
 ומ"ס שמוכך הוא שחופה לגמור כחורה ממדת
 החסד דהוא ומכאן כמו ב"ה שוכו ללמוד נמדת
 החסד שהוא בזמן ולא עב"ס שהיו מנה הלבדות
 שהוא כשהוא ולכך לא זכו לקבוע חלום כחוסם
 עמו עמו קפדנים ומ"ס חסד' חסד' עמו
 החסד' ופלו כלל חובב חסד' חסד' חסד' עמו
 חסד' עמו מה חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 לחסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'

ומה

שארם שכת מישור שכת מלכותך הוא
 ע"פ מ"ס הרמב"ם ז"ל חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'

ומה

שארם חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'
 חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד' חסד'

אחרים רעויות מוכחות לך תוכלנה בשמחות ונול
 תבואנה בהיכל מלך יוכן ג"כ ע"י מ"ל על
 אשתי של ר"ח בר"ם שבמה ובמה הולאה לו אשתי
 ממון רב ומחמת שהיה בעל תורין שכל לילה ולילה
 היו מקימין כמה מנות ומלעות מחתיו עד שכלה
 לכל ממון בית אביה ואח"ך שמעה שהוא היה בעלמע
 היה קורא להקורין ובע"ז עליו והטחחו לאותו לזיך
 מה עשה הקב"ה היה עשיר אחר סוחר גדול ויש לו
 כמה פניות בים ועמד עליו נחשול של ים לטובעו
 ותכף נדר כמה עבדים ושפחות וממון רב בעבור
 ר"ח בר"ם וכו' וא"כ זהו דקאמר דמלכד העושר
 שמשאו לו אלא גם שפחות רבות לשמשו ו"ל בתולות
 אחרים רעויות מוכחות לך לשמשך ואט מכשרך
 שחובלנה בשמחות ונול תבואנה בהיכל מלך שיכרז
 השפחות להיכל מלך בשמחה לא כמו שהלך דר"ח בר"ם
 שכלו ע"י כעס אשתי ויסורין שלו ועוד אט מכשרך
 שחחת אבותיך והו בניך כמ"ס הרמב"ם ז"ל דהרבות
 והנשיאות היא כמלכות רעוים כתרז לפניו ו"ל אף
 קאמר בניך כלטון רבים הא לא אי פו א"ם בכני
 הגדול וכמו שא"ל אע"פ ששמעון בני ח' גמלא
 בני נשיא לוח קאמר תישתמו לשרים בכל הארץ שיחיה
 כל אחר מהם ראש וא"כ כ"ר במקום אחר וכמ"ס
 מור"ם מלובלין ז"ל שהרבה תלמודי' היו לו וכולם נעשו
 ראשי ושיבות בחיין כל אחר בעור אחת וע"י אהת
 זוכה לכל זה אזכרה שמך לכל דור ודור ותמיד ישבחך
 במדות הטובות הללו לעולם ועד

ומעתה

אלכה ואשובה אל מאמר הפונה קדים
 בשעה שא"ל הקב"ה למשה ואהת
 סקרב אליך את אהרן אחיך ארע לו וכו' ובאן התמונה
 מלחה מקום לטוח כי איך ולמה הרע לו בעבור גדולת
 אחיו אהרן הגדול ממנו וקרא משתבח ביה בכל וימא
 והאיש מהם עניו מאור

ועוד

דאיך נתקדרה דעתו כמה שאמר לו
 שנתן לו תורה וכו' לא ירע שיש כבוד כתר תור'
 וא"ס קא תבע אל הכהונה אמנם הענין יוכן ע"פ
 מה שהקדמנו לעיל בשם הרמב"ם דבני ת"ח
 קודמין כשרים מאשרים ובת' עור דהמלכות היא
 ירושה שג"ל למען יאריך ימים ע"מ הוא וכטו הטת
 כן קטן משמרון לו המלכה עד שגדול ולא המלכות
 כלכד אלא כל השירות וכל המנומן שבישראל
 ירושה לבנו וכן כטו עור עולם ואוא שיהא הכן
 ממלא מקום אבותיו כחכמה ויוראה עכ"ל

עוד

נקדים מ"ס כנמ' שסבור היה משה שכני
 י"ש כתר מלכות של א"ל הקב"ה לא כמו
 שאתה סבור אלא יואשע תלמודי' הוא וירש כתרז והיונו
 שארועו שכנו אינן ממלאין מקימו לא כתבנה ולא
 טראס וכבר כתבו לעיל דהחכם המתמנה על האבור
 לייך שיהא טכאד מכל הדור בחכמה וביוראה ומעשה
 א"ס כיון דא"ל הקרב אלך את אהרן אחיך ואת בניו
 חתו היו שהוסיף גם כטו של אהרן פיתו נכונתון
 עמו לכהונה באותה שעה הרע לו דלמה נכחתי
 בו אהרן ולא גם כטו והיו כיון דהוא היה כהן
 וישגם כל אותן מ' שנה כמדרב"ז כ"ב ממלא כטו
 וירשן כתרז דהטו קי"ל בכל השירות והמנומן
 שבישראל ירושה לבנו וא"כ למען נהנו כטו וע"י
 היא

אמר רבי וכו' וכו' בא אלג ולא חלהם רכבע"י
 לבקק לאמריו ואינו יורע לחבר הכריסו או שהוא
 בלעטור וכו' או משתכש ומש"ה איט יכול לאמר
 תפטרון כן איט ובין רעשו וגם על אורו וכו'
 וכו' הוא הענין הרי אורו גופים כבע"ד איט יודע
 לחבר הכריסו לוס קאמר וארעתי ואני מקעוד
 וקאמר ומרעו תחלת הדבר משום פתח פיק כמ"ס
 קרימ"ס וכס ויטום את חוקי האלפס ואת תוריותיו
 ומעשה הדין ככל חוקותיו וכל משפטיו ע"כ כאלו
 דברי המעתיק

ומה

שאמר כטת מלכוס ביקרוחך נכבה שגל
 ליתוך ככתס אופיר סוף עפ"י מה שידוע
 בנמ' דהקטות כסוף עוכרז דניחאו דלכיו כלה
 לפני רכא לפסיק לס מוונת ולא פסק לה כמלטרך
 וסנו סני גליחא לרדענה ונפל כקארז ומוד קסרכל
 תבעה לרשתו כח שלא יכא ח"ו לרסר על סוס
 אהת וס' א"ל דכיתו מלי סוף סופר לס היה עוכרז
 תקמו דכיתו דרבא ונרשס לרשותו דלכיו ע"כ
 וא"כ זהו דקאמר כטת מלכוס ביקרוחך דלפעמי'
 לאיס כטת ישראל ביקרות אלל הדין לאהם עסק
 וכו' שח"י שלא תכא לרסר שס דבר רע אלמדך
 לרשע' שהיס תמיד בשגל נכב למונך שתיהם
 קמר מוכנס ומקושטת לך כח שלא תכא לדרך
 כסוף דכא בדיקתו דלכיו וע"י שתיהם ניכסת
 למיך א"י האלס קלכסת עמך כוח א"כ משל
 לאיכא לך שס תקלס מהנשים ביקרות סבאות אללך וכו'
 ויסס כעודק וסמר רגל מלכר

וא"כ

מכניו לוס האכ כ"ד שהגם שלא עשורו
 אדור מכל מקום איט מכשרך כטת מלכוס
 ביקרוחך נכבה שגל למיך ככתס אופיר וכמו שא"ל
 למוד ארס כל מס שס לו אישית כחו לת"ח וא"כ
 סא כלס ור"א שמערתך ולא תלטרך לאתים להחסיף
 לפס וא"כ תוד וסכור לכלס זו שאף שהיא בת גדולו
 תוד והכנסה לו סון ועושר ככיתו משכח כן
 אכיס וכסו ססוף רכז כלכא שטוע שהכנסה לר"ע
 מכל מקום לא תחלס עליו אלל כי הוא אדומך
 וסגורו לו ואף בנאקס כטד איכ וא"ס סוף קודס
 אכס שא"ל יראה כח שראת אפרים עליה חס
 דקאדכס עמן ובת אשך וב"ת היו אמרו שישראל
 איט ליקן בת ת"ח וא"כ מן הסתם אין העושר
 ססוף בת"ס ור"ל לתכוסם לחס וא"כ מה זו הכנסת
 ככנסתה כטת מלכוס ביקרוחך לוח אמר גם מהא
 לא תהא חף שא"ס ליקן בת טר דאיט איט עני
 חסין דמ"ס יס לוס דיקן אחר וסוף כי כמנחס
 פסך וכל עשיר עס וסוף ע"פ מ"ס מהרש"ם ז"ל
 דקענט סוף לוסוף כלל לפי הקדוטים והעשיר'
 וסוף דס טתס שלחוס לו מענות הרכס ואף
 סוף כס עשית חל אינס חריוס כן הס דמו
 סוף ססוף סוף ככס כל וכתוסס כן אין דרכה
 לפטר ככס סכנס חסו שסיס כל כטורס בת מלך
 פססם וסוף וסוף סן ממחלטה לפס האנשים
 סוף סוף לתלות ססוף כמנחס עשירי עם וא"כ
 אף שסיס סן שסיס כן גדול הדור ועשירי או
 סוף סוף ממעכסת וסוף לטוס לרקמות וכל למלך
 וסוף סוף כלס מפשעית לת"ס ומ"ס בשולת

לא יזכר עמו יודע כמחיר' ו'ל רעל האת
 תשם עמו תחד זכה לקבל תורם והרואים מסימי
 קצתה מכל החרים כקבלת התו' מאס שהיא נמוך
 ופסל ונקיים עור מ'ש הש' ע' עם' כי טעם אומרת
 ואתם הקרב אליך שאתם מלך ולכן חכמה לאסרן
 אחד

ועל פי כל זה יבא המאמר כמין חומר כשעה
 שא"ל ואתם הקרב אליך את אהרן אחיך לכפר
 לו מאס שאתם מלך א"כ הו' לית ליה טענה ליכנס
 לא"י כדי לעבר שנים רח"ל און מואיבין מלך
 בעבור שנים ואלו תהיה חכמה הגדולה אללו עם
 שמלכות היתה טענתו קיומת שחנם ליכנס לארץ
 לעבר שנים רח"ל הוא מלך וכו' יושב כעבור
 השנה כדאמרן אבל שאתה האזנה חכמה ושאיר
 מלך לבד הו' לא מני לישב כעבור השנת וטון
 דאזני נכנס לארץ א"כ ממולא חקר כמה מלת
 פתחויות בארץ ונריך לבא בגלגול בעבורם מא"ס
 פרע לו וע"ו השיבו להקב"ה תשובה מנחת תורם
 שלי ונתתם לך ורמנו לו הקב"ס כתשו' סרמקס ג'
 קורוטים סגאמרם לגבי ריחם ולית ליה למיתא
 מאס גלגול חוה אומרו תורה שלי ונתתם לך וטון
 שיש טוך ואת התו' סרו באלו קיומת ע"י עסק
 שיש' את כל המטות ועוד דלמס נתתה לך והייט
 מאס שכל נשמות ישראל כלולת בך וגם מאס
 שאתם עמו מאד א"כ מהט תלתא טעמו תולית
 לך למתא מאס הנלגול דאונך חקר כלום מן שום
 מנה :

ובזה יתבאר אומרו אעברה נא ואראם מאס
 מלת התלויות בארץ והשיבו להקב"ס
 ו' מהא לא אריווי שריב לך דהיינו שרבי' תלוים
 בך שכל נשמות ישראל כלולת בך וא"כ סרו אתם
 מקיים כל המטות ע"י כללות כל ישראל :

וא באמר באופן אחר ובהקדים מ"ס הרב אש דת
 משם הראשונים ו"ל שטעם משה שסירב כשלתו'
 אל מ'קום עפ"י הש"ס דקדושין רי"ח דתמן תנין
 עובר אדם את כתו לשפחות ושניה לאישות אחר
 שפחות חבל לא לשפחות אחר אישות ור"א אומר
 דאזני יכול למכור לשפחות אחר שפחות אבל ר"ע
 ס"ל דיכול למכור לשפחות אחר שפחות ע"ש בגמ'
 פלוגתיהו באורך וא"כ אליבא דר"א און עור גלות
 אחר אחר מ'רים דישאל ושלם דין אמה העבדים
 וכמו שאמרו בוחר וכו' ומכור איש דה' קב"ס את
 שתו דא' כ"י אמנם אליבא דר"ע יכול למכור עור
 בגלות אחר ואם הוא הקב"ס בעלמו מוליא את ישראל
 קממ'ים היתם גלות עולמית שאין אחריה שעבור דמח
 סוף ות' חו' וקיים לעד כך גאולתו קיומת כרבתי'
 ישראל טעם כה' תשועת עולמים אבל כשתהיה
 גאולה ע"י כ"ו מה הוא עובר אף גאולתו עוברת
 מש"ה סרוב משה ללכת כשלתומו לטובתם של ישראל
 שהיא ס"ל כר"א דאזני מוכר ושונה ולכן רמס לילך
 הקב"ס בעלמו ונאלס עכ"ל וא"כ אחר שממנו
 שנגעש על שפסן כר"א ונכנס עליו וטעלה ממנו
 קבאנס ואלא וכנס לארץ ע"כ ש"מ דהלכה כר"מ ויש
 עוד גלות אחר אחר שעבור מ'רים מדגאלו ע"כ ה'
 קבדקיים מ'ס בגמ' דלא קבלו ישראל את סא' אל

ע"מ שלא תשלו: כהס אומה ולשון דתו' איתת
 על הלחות חירות מעבוד מלכות ופוס' א"כ שבעס
 שא"ל ואתם הקרב אליך וטל' חכמה מאס שקורב
 כשלותות ותפס השיטס כר"א דאזני מוכר ושונה
 ומסו"ה סרוב שילך הקב"ס בעלמו וטון דנפסו
 לו דהלכה כר"ע דמוכר ושונה חכף הרע לו עפ'
 דתתם של ישראל שיש עוד לפניהם שעבוד וגלות
 אחרים וככל דתתם לו לר' אז השיבו לו הקב"ס דאזני מ'ר
 סא אל ירע בעיניך כי תורה שלי ונתתיה לך וטון
 שובלים לקרות כתו' הרי הם חירות ממלכות וטפס
 מכה לך רשואה פרה זאת התו' שאתה מגונה
 עליוסם מעול מלכות וכמו שאמר התנא דע"ו עול
 התו' פורקין ממנו עול מלכות :

עוד זאת אדרס כמאמר המכר ובהקדים מ"ס
 כמדדס ס' ואתתן א"ל הקב"ס למשה
 רב לך ומנו והושע שכבר הטענה מלכות והושע ואון
 מלכות נוגעת בחסרתה אפ"ו כמלא נומא ודאזני כתוב'
 משס הרב בעל ווו העמוריס שמש קבל על עצמו
 להיות תלמוד ליהושע וליכנס לא"י ורב שמחל על
 כבודו כבודו מחול אבל באמת משה נקרא מלך ומלך
 שמחל ע"כ און כבודו מחול :

והנה דאזני לא' מרבנו אשכט שחק' על זה דאמר'
 און כבודו מחול מהא דאמר' וו' הולך לפניו
 וזמס והרי הקב"ס מלך ותו' דעו שהוא רב ומלך
 יכול למחול מאס שיש לו התנלות שמחל מאס
 ססוף רב עכ"ל ולע"ד יראה דמעיסקא וקסוף
 ליתא דהא דמלך אינו יכול למחול הוא מאס דאין
 המלכות שלו אלא להקב"ס לא כן הרב שמחל
 דאורייתא דלית היא כמבאר כל זה בתו' בפ'
 שטענת העדות כר"ס עשה דכבוד תו' עדיף וד'
 לגבי קב"ה דמלכותו דלית הוא שפיר יכול למחול
 וכוס א"ס דשבעס שא"ל ואתם הקרב אליך שאתם
 מלך ואון מי שימחה על ידך וכמ"ס הש"ך עם' ס'
 איתת שעה שחזיקו ליון מלך ממש הרע לו ששום
 אינו יכול למחול על כבודו חו' היא שקשה עפ"ס
 מדרשו של משה שהוא עמו מאד וטכעו שמוחל
 וסולח תמיד ועלוב מכני ארס וא"כ קשה עליו לשנות
 טכעו הטוב ולהקפיד על שום ארס ואדרכה לכוס
 עטתנתו הרע לו בגדולה זו ששוב אינו יכול למחול
 וכוון שראשו הקב"ס מנטער על זה השיבו לו דאל
 חמוס על זה שאתה יכול להיות כמנהגך הטוב מתנא'
 וסולח שהרי תורה שלי ונתתיה לך והייא סלך ואורייתא
 דלית היא וא"כ שפיר אתם יכול למחול מ'ר שאתה רע
 וכמו שתו' הרב הזכר ואון לך להטעם מאס שחזקתי
 איתך כדן מלך טון שאתם רב ג"כ יכול למחול
 מ'ר זה :

עוד לאלוה מילין כמאמר זה ובהקדים מ"ס חב"ו
 בח"מ קימן א"ל ואת' כשלאש שגברא
 העולם דהיינו התו' והעבורס ונ"ח וספיק לקומנו
 שמי שסוף סיכה להות את הוכר כ"ס סוקימנו ול"ל
 דין ואמת ושלום לקיום העולם ודו' דאם כ"ע ס' שארץ
 וכוס כ"ל טעם נכון למס שפסק מין כס"ע אס"ע
 דמי ששקס נפשו כתו' ככן עזאזי עבור ממנות פו"ר
 דכל טעם פו"ר הוא מאס קיום העולם אבל העסק
 פו"ר יש פו"ר דבר שכשילו ככרא סעילס ומי ססוף

לפניו לאות הדבר כ"ס סוקוימו וכבר ידע עלנחא
 רחמי במס' ובמס' בעד כמה וקרא קיום מנחא פ"ר
 רב"ש ס"ל ב' זכרו' ו' ו' לפי לה ממשא שהטוא ב' זכרים ו' ו'
 מאתמו וב"ה ס"ל זכר ונקבה ו' לפי לה מכריותו
 של עולם אדם וחוה ור"א ס"ל ב' זכרים וב' נקבות
 חלף לה מ' זכרתי' וחוסף ללדת את אחיו את הכל
 לרבות תאוותו של זה ותאוותו של זה וכבר ידע
 בגמ' דאיכא מאן דריוש את לרבות ואיכא מאן
 דלא ריוש דר"ע ריוש כל אחו ושמעון העממיני
 לא ריוש את וא"כ איכא מאן דריוש את א"כ משא
 לא קיים מנחא פ"ר ונקיים עור מ"ש הרב קול
 יעקב כדלום א' ח"ל והנה כבר כתבנו שהשלוש ת'
 שנה וש' מו שתי' כשכיל קושי השעבוד ויש מו שתי'
 שבגלות אחרים נשלמו כי לא סוף רב"ה ת' שנה
 רבועים במקום ח' והנה משה רב"ה ראה שה' שלח
 איתו כנראה שהוא בעלמו אינו גואלס והוא לפי
 שעדיין לא הושלם הומן מש"ה שלח איתו ונתרעס
 ואמר למה הרעות לכם היום כשעבוד ואם כד'
 להשלים המנין א"כ למה זה שלחתי אתי לך לעשו'
 גאולה שלימה שלח תהא אחרים שעבוד ואתה תרד
 לשלום ע"כ והנה לפי דברי התו' בס"ק השכת
 אין מקום תרעומת למשה לומר למה זה שלחתי
 שהרי כתבו התו' על הא דאמר' מפני מה נשתעבדו
 בניו של אביע"ה מפני שעשה אנגרווא בת"ח ועכר
 ח"ו על דבתי' את ה' אלהיך תודא לרבות ת"ח
 פדשו' הרב בסף נכחור ואת הרי מפורש בתו' משום
 שאמר כמה הרע עם נאמר לו ידוע תרע ותו'
 דמשום הא לא היה נגור עליוס קושי השעבוד
 עכ"ל הרי מוכרר מ' זכריותו דקושי השעבוד כשכיל
 אכרסס נגור ואינו להשלים המנין וכבר כתבנו לעיל
 למשום שקירב משה בשליחות קנא' עליו לטור'
 שכחנה ממנו והוינו משום שלח כדון קרב בשליחות
 ודלח לירד הקב"ה בעצמו משום שלפי האמת
 קושי השעבוד אינו משלים המנין אלא כשכיל שעשה
 אכרסס אנגרווא בת"ח ולא ריוש את לרבות ת"ח
 וריוש עור לשעבוד הגלות להשלים המנין מש"ה
 לא חלף הקב"ה בעצמו לגואלס ונקיים עור
 מ"ש בגמ' רמי שלח קיום פו"ר באלו ממעט את
 הרמות וכלו שופך דמש' וגרם לשכונס שתתלק
 מ' ישראל

ומעתה

עפ"י כל האמור לעיל מה נעשו
 דברי המאמר וכשעשה שא"ל הקב"ה
 למשה ואתה הקרב אלך והעבטו שנטל ממנו הכהונה
 בעבור שהרב בשליחות המקום וקש' שהרי כדון סורב
 ודלח להקב"ה בעצמו לירד ולכילס ותחיה גאולה
 שלימה כיון דנשלם המנין ע"ו קושי השעבוד ואין
 חייבים עור גלות אחרות להשלים המנין אלא ודלח
 נריוש אתו לומר כמ"ש התו' קושי השעבוד משו'
 שעשה אכרסס אנגרווא בת"ח ועבר על א"ה קרא
 לרבות ת"ח דריושין את ומנין דריושין את א"כ
 משא ממלח לא קיים פו"ר דבעינן ב' זכרים וב'
 נקבות דבתי' את קין ואת הכל את לרבות תאוות
 לנח ותאוות לזו וכיון שכתביר לו אח שלח קיום פו"ר
 הרע לו דהאז כל העונשין הנאמרוין בגמ' כאלו
 שופך דמש' וממעט את הרמות וגרם לשכונס

שתתלק מ' ישראל עליו נאמר ח"ו לזה הויס הקב"ה
 אל ידע בענין על זה דלאו עלך ועל כיוצא בך נאמר
 עונשין כלל משום שאתה פטור משו"ר כלום ע"ש
 פו"ר לא משום קיום העולם והרי תו' שלי הוא ומתחיל
 לך שאלמלא הוא איכדתי את עולמו והרי אתה יש
 כורך דבר שכשכילו נכרר העולם הוא התו' וא"כ כ"ס
 שכסוכת התו' שיתקיים העולם שמי שאיך יוכה להיות
 הדבר כ"ס שישפיק לקיימו והרי פטור משו"ר וכש
 שכתב מרן כב"י וכש"ע

ובזה

יומתק מאמרס ו"ל שלח נא פו"ר תשלח סד'
 מו ש"גל שתשלח ומט' ההין דהכונס דמנחא
 נפסך אתי אינו וכול לילך בשליחותו דלח לה דריושין את
 וליוכא חטא על אכרסס כמה שעשה אנגרווא בת"ח
 ג"כ קושי השעבוד השלים ופרך אתה בעצמך לגואלס
 גואל שלימה ואי דריושין את לרבות ת"ח וקושי השעבוד
 משום חטא אכרסס ומכרר להיות בגאולה ע"כ ו'
 שאינה גאולה שלימה דקושי השעבוד אינו משלים הלימך
 א"כ מכרר מנ"ט מו שלח אלך אתי אלא תהין דהוא
 גדול ממני ואת אכך לרבות אכך בגדול חסו ג"כ
 כוונת אומריו שלח נא פו"ר תשלח פו"ר ר"ע והויס דלח
 אינו סובר כשמעון העממיני דלח דרוס התו' ומשולס
 לא יש חטא על אכרסס משום שעשה אנגרווא בת"ח
 ונשאר קושי השעבוד להשלים המנין ופרך לחד
 בעצמך אבל לפרך דריושין את וכר"ע א"כ אינו
 נ"פיה ולך בשליחותו

ובמסילה

זו ודלח לך למאירת עיניס מ' אמרס
 ו"ל האכ"ה בס' אור סמור זכס'
 בסף נכרר כשעשה שא"ל הקב"ה למשה חן קרבו ועדך
 למות ואי אתה נכנס לארץ אתה שעס אמר זמור רליון
 ואל ימות עכ"ל וכהקדים עור מאו דאמר' בסס' שמת
 כל האומר רליון חטא אינו אלא עושה ומת את
 מקיים וישכב בלחה ש'עלגש אכיו מלמד שכלל את
 מלכה עכ"ל. ופרס"י כל האומר רליון חטא כמ"ש
 בלחה עכ"ל והנה ודלח חטא עכ"ל כמ"ש שכלל
 מלכה חלול כה דת אכך לרבות את אב חכל כמ"ש
 בלחה דהיינו כערוות לא חטא אמנס אי לא דריושין את
 לרבות א"כ אינו מחויב ככבוד אשת אכיו ולילח חטא
 עליו לזה כלום וא"כ מאו דבתי' וישכב את בלחה
 היינו שכוכה ממש שחטא כה"ל כערוות וכבר ידע
 פלגתא דקמאי דאיכא מאן דס"ל דכלל וס' תשוכה
 חון מנ' עכירות החמורות והס' ע"ו ונ"ע וס"ד
 הרמזים בקרא דכתיב תשכ אמוש עד רכא בר"ת רב"א
 דס' כופר אשם וס"ל דצד ולא עד בכלל ואיכא מאן
 דס"ל עד ועד בכלל ואף לאלו סג' וס' תשוכה ונקיים
 עור מ"ש ז"ל דמשום שלח קיום משא מנחא פו"ר
 מש"ה לא נכנס לארץ א"כ מוס טוכה דריושין את
 ופרך עור כ' נקבות לקיים מנחא פו"ר

ומעתה

יע"ן רכיון שיהא שנקנס עליו שלח
 יכנס לארץ והוינו או משו' דלח קיים
 מנחא פו"ר או משום שנקנס לרבר למה הרעמת
 דמהי חיו מוכס שפיר דריושין את וא"כ מהשקא
 יש לגמר זכות על רליון ולומר שכללו בתא'
 דהשתא מנחא להקל בעונו ולומר כמ"ש בגמ' דלח
 חטא באשת אוש כי דוקא בכלל וטעמי אכיו שאינו
 אלא חטא קל שגבר על ואס אכך להסת' אשם אכך
 ודלח

ער ל' ווס לאחר ל' ווס פקעו קדושי שני וגמרו
 קדושי א' ר' יוחנן אמר דאפי' מאה תופסין בה כגון שאמר
 הראשון מעבשיו ולאחר ל' ווס ובה הכ' וקדש' מעבשיו
 ולאחר עשרים ווס וכו' לרב מספקא ליה או תנאה הוי
 או חורה הוי ושמאל ס' ל' דתנאה הוי ופרס' ו' ל' לרב
 מספקא ליה או תנאה הוי אם לא אחזור כי בתוך ל'
 ווס יקוי קדושי מעבשיו או חורה הוי חור ממאי דאמר
 מעבשיו וקאמר אינו אומר מעבשיו אלא התקדשו לי
 לאחר ל' ווס הילכך לעולם הוי בספקא דאי הוי תנאה
 קדושי ראשון חילוי קדושי שני לא חילוי ואם חורה קדושי
 שני חילוי וקדושי ראשון לא חילוי ושמאל אמר אינם
 בספקא אלא עד ל' ווס שמה ימות הראשון ולא
 יגמרו הקדושי ונמלא קדושי שני חילוי למפרע ורבי
 יוחנן ס' ל' לא תנאה ולא חורה אלא שורה דכוונתו
 דמעבשיו ותחילו הקדושי ולאחר ל' ווס יגמרו וכתבי
 סתו' דתופסין בה דקאמר ר' יוחנן הוית דכולם יס
 עד קדושי ולא הוית כה"א גמורה ע"כ כגמ'
 ומעתה נבא לרב מ' משפט כדן קדושי ישראל עם
 הקב"ה ונאמ' שכך הוי הקדושי סא' וקדשתם מעבשיו
 ולאחר מ' ווס כדדעו מן ההר אחר קבלת התורה כולם
 וס' פשטו וייהם וקבלו קדושי מאחר בתוך המ' ווס
 שקורו מאחרי ס' ונתקדשו לע"ז וא"כ אליבא דרב דס' ל'
 דמקודשת ואינה מקודשת לעולם משום דמספקא ליה או
 תנאה הוי או חורה הוי לא הוית כהשת איש גמורה וכן
 קדושי ראשון וכן קדושי שני חילוי מספקא ואלבא
 דשמאל דתנאה הוי ודוקא בתוך ל' ווס מקודשת מספק
 לב' שמה ימות הא' קודם כה' הל' ווס אבל אחר ל'
 פקעו קדושי ב' וחילוי קדושי הא' למפרע וא"כ ו' ל'
 דכהא פליג הקב"ה ומשה וישראל דהקב"ה וס' ל'
 בשמאל דס' ל' דתנאה הוי והאומר מעבשיו ולאחר
 ל' ווס היינו שהיא מתנה לאחר עבור ל' ווס יקוי
 קדושי למפרע מעבשיו לאפוקי דאם מת תוך ל'
 ווס ולא חלו הקדושי כלל וא"כ לגבי הקב"ה הילא
 שייך זה כי הוא קוי וקיים לעד ולע"ע יתברך
 שמו ויתעלה א"כ תכף עבור הל' ווס חלו הקדושי
 למפרע והוית כה"א גמורה ומש"ה אמר הרף ממני
 ואשמדס כדון אשת איש שזינתה שחייבת מיתה אמנס
 משה וישראל ס' ל' דהאומר מבאן ולאחר ל' ווס הוי
 חורס שחור כי ממה שאמר מעבשיו אלא שרוב
 לקדשה לאחר ל' ווס וא"כ קדושי השני חילוי ולא
 קדושי הא' ושפור יכולים לקבל קדושי מאחר ואין
 דינס כה"א כלל ולא חילוי קדושי הא' הוא הקב"ה
 או ס' ל' כסכרת רב ממש דקוי ספיקא והו' אשת
 איש מספקא ולא כהשת איש גמורה או ס' ל' כה'
 ויחנן דאמר דהאומר מעבשיו ולאחר ל' ווס הוי שורה
 דמעבשיו ותחילו הקדושי ולא יגמרו עד אחר ל' ובתוך
 ל' אפי' מאה תופסין בה קלת קדושי ולא הו' כה"א
 גמורה אמנס אכתו לפ' לא נתיישב כל הטרך דלמה
 אחר שבה שג' ולא כה' משה עשו אותו המעשה דאך
 נפקא להו הותר ע"ז עכברו וותר משה דמיה דקאמר
 להם דקוף מ' ווס בתחילת שג' אפי' כה' לקוף מ' ווס
 וכמ"ש במדרש שלקוף מ' ווס בה שטן וערכב את
 העולם א"ל משה רבכם הוכן הוא א"ל עלה למרוס
 א"ל הרי כהו שג' ולא כה' ופר"ש שו' שהם עשו וסכרי
 שאריו ווס מעלה כי הו' מן המנין אבל מכיון שלא

היה לנו עמו לא עלה להם מן הספק דאך לתקום
 מפני שעברו שג' לכו דעתם שיערקו על הקב"ה
 מעליהם וכפרו למעשה השטן שהיה להם ס' שמוס
 מת וכשו כמטו דוכו כל זמן שמה או מתחייבים
 בעבורה וי' ובאחריו מוחו השהת וימחוק א"כ כיו
 ליושב כל זה טעמים הט' לומר לטפך מוחותיהם
 דישאל ולא לעשותם מודים סכך תנאי הקדושי ס' וס'
 מעבשיו ולקוף מ' ווס בתחילת ו' בדרשו מן סתו' וס'
 נגמרים הקדושי וכוון דתלה הקדושי בקוף ס' ע'
 בדרשו מן סתו' ודאיה שמת א"ל ע' ל' לחדו דמגבר
 הקדושי וא"כ אפי' אליבא דשמאל דס' ל' דתנאה הוי
 ואי כה' קדושי אלא תוך ל' כי שמה ימות הראשון
 ולא יגמרו הקדושי ונמלא קדושי שני חילוי למפרע
 א"כ ס' ל' שמת קודם דדעו מן סתו' לא נגמרו הקדושי
 וממילא חילוי קדושי שני ולא הו' כה"א שמתם אלא
 כפשוטו אליבא דס' ל' דספיקא הוי או תנאה או תנאה
 א"כ הכה' נבי ישראל לא נתקדשו לא ווס הקב"ה מנ"כ
 דאי חורה הוי הא אמר אחר מ' ווס מ' ל' דתנאה הוי
 לב' ולא לראשון ואי תנאה הוי חרי תלה גמר הקדושי
 בדרשו מן סתו' ודרי לא יוד' ולא עמית קדושי ס' ל'
 ונמלא אליבא דרב שפיר' שג' לומר זכות על ישראל
 מנ"כ וא"כ אף שירד אחר מן ההר לא הוי קדושי
 למפרע דהס' ס' ל' שכוונתו בתחילת שג' אפי' כה' ס' ל'
 מכלל התנאי וכוון שלא נתקיים התנאי הוי לא תנאה
 נגמרו הקדושי ואפי' אה"ל דבתחילת ו' דקאמרו
 אינם מעיקר התנאי אלא העיקר תלה בדרשו מן סתו'
 ההר ואפי' נתעכב וותר מנ"כ ווס ע"ש : ס' ל' ס' ל'
 שראויהו מת כחוס חזקן אליבא דכ"ע הו' שפוטקס
 ואין להם עין כמה שקיבלו קדושי מאת
 דהינו הע"ז ולוה שוכר הלוחות לשמיע דס' ל' ס' ל'
 אהם דהו' יאנוסיס כדכר הוה אמנס הקב"ה ס' ל'
 דעיקר תנאי הקדושי אינו תלוי בדרשו מ' משה גן סתו'
 אלא הקדושי הו' כמעבשיו ולאחר מ' ווס ס' ל' ס' ל'
 כה' ווס ס' ל' יהו קדושי למפרע בשמאל דס' ל'
 דהו' תנאה ולא כה' דאמר ספיקא הוי או תנאה הוי
 חורס ואפי' רב הכה' מודם דליבא ספיקא קמיה שמיא
 וגלו ודוע לפטו באומר מעבשיו ולאחר ל' ווס ו' ל'
 הוי חורס או תנאה והם חייבים על מה שטעמו למפסג
 ואלו יקבלו הלוחות הו' גם הם מודים שחייבים ולא י' ל'
 להם עוד פ"פ אכן עכשו כסכרת הלוחות הו' ל' ל' ס' ל'
 פ"פ לומר שאלחנו היינו סטריס שעיקר חומן הוא
 בדרשו מן סתו' ודרי לא יוד' ואנוסיס פליג ס' ל' ס' ל'
 שמת ואליבא דכולהו כון לרב כון לשמאל כון ל' ל'
 אכחנו פטורים כמה שקיבלו קדושי מאחר ו' ל'
 מה שלע"ד להלן בעד ישראל ולאפ"י דכמתיהו
 דרכים עפ"י סוגיה הו' ו' ל' ס' ל' ס' ל'

אמנס

פס גכן לאפוקי בזכותה דאחר' וכתב'
 מן התוימא עליו אך לא תתיר עמנו
 קיה ועבר על מ"ע ונקדשת בתוך כה' ויהוה לו לסכר'
 ולא לעבור וכס' כויד' ונפקת תי' דכון דבטלן קדושי
 הראשונים למפרע חור דינס ככ"ז ואפי' שאהרן מלמד
 באמונתו מ' מ' אינהו נופיהו חור דינס ככ"ז תואפי' או
 כ"כ מ' מ' על ק"ה היינו כפרהאיה ואליבא עשרת
 עשרת אל' אבל כה' הו' כה' כ"כ עכ"ל

קדושא אחרן משאח רחלחא רבא בחסידותך
 גפלו כמה מצגא קדושא מה עכרי פליגו
 תרשייהו יהוא דהכא קמו לקובל שמא כזית שעתינ
 עכרי חרשייהו וכלטו כלטיוהו וכחשו דפומ' כיון דמגא
 שירותא דו' ארינט תרשייהו ודוהו על ידו דאחרן כיון
 דאחרן קבול מירס נפק קלא ואמר יד לור לא יבקה רע
 דכתיב כי ברע הוא איתו רע לעלמא דא' דמלה זיגון
 חייבין כנוי דבלעס חייבא חמו דכוס של ברכה כמינ
 איהו ומן ימוגא אחקף תדור אמרו או יבא כסטור דא'
 סהוא רישא דומיגא הא תוקפא דילן כדקא יאות כיון
 דמגא ז' שעתינ והכי לוס לאהרן או הוה אמר לון שו
 ליה בארעא בקדמיתא ואנא חטול לא חו וכלן
 כחרשייהו כלוס אלא מירס נטל וקרא מתרעס ואמר
 ויקח מירס עכ"ל . למרנו מדברו קדוש דע"ו זיגון
 חרשין דהו כע"ר ואהרן קדושא חתענדר העגל וא"כ
 ס"ו דומה למא שהקדמט לעשרה בני א"ס שהכחו
 ומת דאליבא דרבנן כולס פטורים ה"נ אהרן פטור
 זאליבא דר"י אחרון חייב ה"נ אהרן הוא אחרון חייב
 זכנה לכאורה נראה דהכא ככ"ר אפי' לרבנן מחייב
 אהרן דהא כתבו התו' ככ"ק דה"ט דלרבנן כולס
 פטורים משום דיש כמעשה הראשון כדי להמית אבל
 אם אין כמעשה הראשון כדי להמית לכ"ע האחרון
 חייב דהוא גרס מיתתו וה"נ ממש גבי אהרן חילול
 שלקח מירס לא הווי וכלי למעבד כלום כחרשייהו כנ'
 במה שהבאנו וא"כ לכ"ע אהרן הוא דחייב אמנס כ"י
 מצייטין שפיר דא"רבה הכא גבי אהרן אפי' אליבא
 דר"י פטור דהא אליבא דר"י אם הכוהו בכת אחת
 כולס פטורים ונרון דאהרן הוא דומה ממש להכוהו
 בכת אחת דאפי' לקח מירס והשליכו לאש אפי' אותם
 שעה הם היו עכרי חרשייהו כפומא וכיון דסווי בכת
 אחת לכ"ע פטור ועור מטעם אחר יש לזכות אהרן
 גמאוי דאמר רבה בכך הוורק כלי מראש הגג וכו' אחר
 וקרא ושברו פטור מ"ט דמאנא חטורא חכר וא' רבא
 הרג את הטורפה פטור דנכרא קטולא קטול וה"נ
 גבי ישראל בכר הוא מהרהריו ע"ז בלבס ונכרא קטולא
 קטול ועפ"ז ותכן דכזה הוא דפליגו משא ואהרן חזת
 דיתת תמיהתו של משא על אהרן כחמרו מה עשה לך
 העס הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה דאפי' דע"ו
 סע"ר אלו תרו חרשין דילהון דע"ו כיוסופן וא' העגל
 מ"מ הכא דחתה לקחת מירס זאלולי לקחת לא הווי
 יכולין לעשות כלום כחרשייהו ופא כאון כמעשה
 הראשון כדי להמית דלכ"ע אפי' אליבא דרבנן דאהרן
 חייבוא"כ אתה העיקר כמעשה ועל זה באה תשובתו
 של אהרן וא"ל למשה אתה ידעת את העס כי ברע
 הוא דהייט שרמו לו שני החילוקים שאמרנו לעול
 דאיבא דהכוהו בכת אחת לכ"ע פטור ודוקא בוא"ז
 הוא רחייב ו"א אתה ידעת את העס דהייט הערב לכ
 סהוא תרו חרשי כי ברע שהם חטאו את הרע ע"י
 חרשייהו דהכל נפעל ע"י ויטורס ואפי' בשעה שקבלתי
 מירס והשליכתו לאש הם כלטו כחרשייהו ושוו כעשרת
 שהכוהו בכת אחת וכאנים שעשאלה דשניהם פטורים
 אפי' אליבא דר"י ועוד דמו לו חידוש הכ' רכבר הז
 ברע ומאסכת ע"ז כלטויהו והווי כהרג את הטורפה
 ומאנא תבירא חכר וכאמר והשתא נחוו אנן אם
 דומה נרון אהרן להא דתנן במס' קתא כל שחבתי
 כשמרתו

דליתא - דהא קאי טכט לוי טלו הלל . כנוי אחר
 סע"ז וגם פנחס ואלעזר וע' וקנים
 סתמא כמעשה קיימו וגם הנשים כמעשה קיימו
 וגם שאלתי שאלתי לא ידע מזה וספור שכולס כדמו
 העס ס' מכל מקום הית ל' לחוש כי שמא יש עשרת
 פוטוראל פלא כנוי אחר סיבול ואפילו מספיקא היה לו
 להסיר נלא לעמוד זכנו ספק ספק תרומת קדשן
 דבעזר וס' לא אמרית ספק גפשות להקל ע"ס
 ועשרת"ל בס' עין חיים חרין דאהרן לא . עבד ע"ו רב
 סעשאים דהו ל"ת דלפני עור לא תתן מכשול ואף דק"ל
 רע"ז וכל החזויהו דהרז האל ועבור ככר כתב הר"ן
 ז"ל דעל לז' דלפני עור ועבור האל יסדר עכ"ל וליתא
 והעלם מפור רבתי מ"ס הרמב"ם ז"ל בס"ג מס' ע"ז
 דהעש"ט ע"ז לאחיים אפילו עשאה לכותי לוקה שא'
 אלסו חסכה לר' קעשס לך ע"ג הווי דאיבא ל"ת מלכר
 לז' דלפני עור ופא ע"ז ואסורויהו דק"ל דהרז האל
 יעבור

דראיתו - סת' פסח סת' פ"ו ל' דאהרן היתה כונתו
 לראש' בס' דודע סת' דכעשה מ"ת הוא מהרהר'
 ע"ז כולס וק"ל דמחשבת ע"ז מרפה למעשה וס'ס
 סידך להעניש' ואחזות איכס ידעס מזה כלס וכשדוהו'
 סת' ס' מעשה איבא חלול ס' כדכר בין האומות
 מע"ס עשה להס העגל כדי שאס יענישס תו לוכ' חילול
 ס' כיוודעס שהענישס משום העגל עכ"ל וגם תו'
 זס ליתא דהא כתב סת' פ"ק דר' הדאפי' כמתכנה
 רע"ז דק"ל דמורפס למעשה היט אחר שעשאים
 חזר ונעריב גם על המחשבה אבל על מחשבה גזירה
 איט מעניש אפי' כמתכנת ע"ז מ"ס יתבאר הכתוב
 דקאמר מס עשס לך העס הזה כי הבאת עליו חטאה
 גדולה והרי גרמא בגזיקין חייב כדונו שנים ונרול
 במחשבתו יתיר מהסורו וא"כ הית לך ליהרג ולא
 לעבור רע"ז וכל הסודויהו מחייב ליהרג ולזה הסיב
 לתת ידעת את העס כי ברע הוא כלומר שכבר אתה
 ידע אפי' קודם עשית העגל כי ברע הוא ומחשבתס
 בכר סתתה כע"ז ומשום חלול ס' שלא ותחלל כנויס
 עשיתי להס העגל דבלא"ה היה נרדך להענישס על
 מחשבת ע"ז וסאופת לא ידעו מזה וכהא להענישס
 וסיה חלול ס' כדבר וא"כ כל כונתו לשי"ש ומשה
 ס"ל כסית סת' פ"ק דר' דה"ה דאפי' על מחשבת
 ע"ז איט מעניש ער שיעשו מעשה ומשו"ס תמה על
 סתין כעשיתו זאת

ומה שנלעד - אנוי העבד להלן ולהסך
 ככותיה דאהרן חסידא והוא
 ספקים מ"ס בגמ' בס' סכאספן פטורס ר"י
 ריבן דאס סטיו עשרה ומת דכולס פטוריס ר"י
 סאהרן חייב סקדב את מיתתו ואמר' כנמ' ללא
 מתיב ר"י אלס כסטיו סס אחר זה אבל בכת
 אחת אפי' ר"י מירס דפטור ופרש"י ר"י כי
 זכס כדפ' ולא פטס סככוהו ונקודס 'עור מ"ס
 בוס' ק' בס' זו ח"ל אהרן לה אסתמר מאיטן
 חרין חטוין דסו כדוסייהו דההוא ערב רב חו
 סגויו סוס קטוס ואחרת סוס עטר כחרשו כיון
 חתויהו חתיענו כחד נטלי הוה דהכא תרי
 סלטי סידו דר' וסליס טורא דאחרת כנון דהכי
 סאנרין כססא זינא דרשא ככה ר"ס ואמר או

בשמירתו הכשרתו את נוקו הכשרתו כמקל נוקו
 חכמי בשלמותו נוקו כהפטר כל נוקו ומפרש כגמ'
 כינוי סגנו החופר טור ט' וכו' אחר והשלמו לי'
 האחרון חייב מתקייף לה ר' זרע וזו לובא והא לובא
 מסר טורו לה' בני אדם ופסע בו אחר מהם והזיק
 חייב היכו דמו או לומא דכלאו איהו לא היה
 מנטר פשיטא דאיהו קאעבוד אלא דכלאו איהו הוה
 סנטר מאו קעבוד מתקייף לה רב שעת והא לובא
 פריכה כחכילה היכו דמו או דכלאו איהו לא היה אולה
 פשיטא הלא דכלאו איהו הוה אולה מאו קעבוד מתקייף
 לה רב פפא והא לובא חמשה שיטבו על הספקל ולא
 שברוהו וכו' אחר וישכ עליו ושבדו חייב ה' ד' או דכלאו
 איהו לא מתכר פשיטא אלא דכלאו איהו נטו הוה
 מתפר מאו קעבוד לא לזוכא דכלאו איהו הוה
 מתכר בתרי שינו והשתא חותכר כשעה הרף דחמרי
 לום או לאו אנת הוה יתכונן פורתא וקוימנו ולומא
 לאו או לאו חזון כדרי לא הוה מתכר לא לזוכא
 דכדרי דמייך כהו תכר פשיטא מ"ד כחו לאו
 כגופו דמו קמל"ן דכחו כגופו דמו ע"כ כגמ'
 ופרש"י מאו קעבוד ואינו חייב כלום והתר' כתבו
 מאו קעבוד טפני מתחרוני השלם כל אחר חלקו
 ואין לומר דליפטור דתניא כפ' הפרה אחר החוקין
 טור לעשרה וכו' א והשלמו לך' כולם חייבים אע"כ
 דכלאו איהו הוה מיתה מוחו כזה יש לרקרק וכי
 בשביל שהשליך עץ בתוך האש גדולה יתחייב הא לא
 דמו אלא לא' שחופ' טור עשרה וכו' א' והשלמו לך'
 עכ"ל נראה מדבריהם שחזרו להודות כפרש"י ו"ל
 דאית חייב כלום ולא דמו לחופר טור עשרה וכו'
 אחר והשלמו לך' אלא לחופר טור עשרה וא'
 השלמו לי' א דפטור וא"כ לכאורה דומה מעשה
 דאחרן לחופר ט' וכו' אחר והשלמו לי' דחייב וכן
 דומה למסר טורו לחמשה כ"ה ופסע א' מהם והלא
 והזיק דחייב דהא מסתמא כשע"ה משה רועה
 ישראל למרום מסר את ישראל לשומרים ולהנהיגם
 ביד אהרן ויהושע ופנחס ואלעזר וע' וקטס
 ופסג אהרן כשמורה זו שעשה להם העגל וחלאו
 והזיקו ע"י פשיעם זו דחייב אהרן וכן דומה למרכה
 בחכילה שריכה חכילות ומירות כהרלקתם של חכירו
 וקריכה ע"י החכילות לגרוש אחריים שהיה בדין שהא
 סוף חייב ולא ארשתון וכו' נבי אהרן ע"י שלקח
 מורס הגריש כשרף הלו ישראל וסוף חייב ולא חריש
 דאו עמו וכן דומה להא דתניא ה' שיטבו על הספקל
 וכו' אחר וישכ ושתכר האחרון חייב ואמר רב פפא
 כגון פפא בר אבהא שהיה בעל כשר וכו' א אהרן
 דהוא יומנא וטורך גדול הוה להרשיהו וא"כ מתחייב
 אהרן כזה אם דומה עניינו לכל הני דכתיבנא
 אמנם בר חזיון שפיר דאפי' נומא דרזון אהרן
 דומה להט עכ"ו י"ל הכה נבי אהרן דב' ע' מורו
 דפטור וכתיב אחר לחתת הראשונה אע"כ דק"ל
 דהחופר ט' וכו' אחר והשלמו לי' דחייב מ"מ
 הרי כתבו התי' דהחופר טור עשרה וכו' אחר
 והשלמו לי' א דשטור דומה לא' שהשליך עץ בתוך
 אש גדולה וכו' כ"ן אהרן דומה לזה וסוף עפ"י
 מ"ש עור הווסר שס וירא ח"ט כי כושש משה מאן
 חטם אינון ערב רכו' כ"ן דחמו ניקס ופליאן דעבר

משה במתוכם אחריו לטוב משה אל חק"ה למטה לא
 תקבל לון אחר משה מארו דעלמא כון דחמו נבירק
 בעלן לאחוריא וחסון נבירק ככל יומא חנריתן דלת
 אלהא בר מוכד וקטל לון משה ע"כ הרי משה
 דחק"ה לא חפץ כהם וידע שארשם רב ואו אשאר
 להם לשוכ ומשום משה שחק לו חק"ה לש שעה
 להראות לו דלאו כהוון עבר סקילטם זכמו סוף
 לך רר כי שחת עמך ולא עמנו עוד אמרו שש
 אשר ילכו לפטנו מאו אמרו אלא הוה אמר חסון
 דחזון ישראל כל טוב וכל יקר דעלמא לט ואין
 דחזון לבר דלהו וס' הולך לפניכם יומם אף סוף
 אלהים אשר ילכו לפניכם כמה דחזון קמייא ס'
 דהא דשו אית לסטרא דילן למיך אף סבי לקשתא
 או כומן לום עוכרס ח"ח כל ענטו יקר דחזון
 במרכלא לא הוה חפיון אלא לכטו ישראל לתחיה
 ולא הוה אכלו מנה אלא מתמנות מה דאשתאר
 מכפר רחמיא פסולת וכו' עכ"ל הרי מכתב דעוקר
 מה שעשה אהרן העגל הוא לע"י וס' חו קייטו
 פרשעיתם מתחילם ועד סוף ולא דמם חק"ה כהם
 לוכנס באונטתו וכל כ'איה לא יחוטן ועגל יקף
 ויכחו שלא היו חפיון עלוהם וא"כ הוה משה
 לחופר טור עשרה וכו' אחר והשלמו לי' א' דלא
 עבוד מדי ופטור וכו' ככר הם דחוקים בע"י
 ולא כשתקע שם ע"י מנייחו דומה לא' שהשליך
 בתוך האש גדולה עץ קטן וכן נטו ה' שיטבו על
 נבי ספקל דאמרוין או ברלא דיהוה דאחרן מתכר
 מאו קא עבוד וכו' נבי ע"י בלא דיהוה דאחרן
 סוה מתכר וכן נבי מסר טורו לה' כ"א ופסע
 ה' מהם כשמרתי אמר' או כלאו דיהוה סוה
 מנטר מאו קא עבוד וכו' נבי אהרן בלא דיהוה
 הוה מנטרי דהא קאי עינתם ואלעזר וע' וקטס
 וכל כללות ישראל שלא כקאו העגל ושפיר בלאו
 דיהוה הוה מנטר ופטור וכו' דניא דעשיתם העגל
 לע"י ואין חשמה על אהרן מכל מקום סרי נמשך
 נוק מוה שרוב ישראל נטו ונמשכו אחר העגל
 וא"כ לנבי ישראל אשר הם קדושים חזרו כל סרי
 פסקו דינון שזכרנו למקום דהשתא לובא לממנר
 דכלאו דיהוה דאחרן סוה מנטר אמנם יש לישב
 לזה כפשיטות דאדרבה משום ישראל קדושים לא
 חסיק ארעאיה דאחרן כלל איהו טטוס אחרי הערב
 רב ואדרבה עשה העגל להם שלא ושתקט עס
 עמא קדישא כמבואר בוק"ק וא"כ הוה דבר שלא
 שכיח כלל דלא הוה ליה לאסיקי ארעאיה וכו' כעון
 אינוס דלא שכיח דלא קביל עליה -

ובזה יתכן הוא רפלוט משה ואהרן רמזם קא
 מתתם מה עשה לך העם הזה עש שלי
 אשר טפחתי ורוביתו וניירתיס הבאת עליו חסיה
 גדולה שהיה חייב מדין חסיפס כו' ט' וכו' אחר והשלמו לי'
 לי' דחייב וכו' דין מסר טורו לה' כו' אחר ופסע א'
 מהם ואלו חזיקו דחייב וכו' ס' שיטבו על הספקל ולא
 שברוהו וכו' אחר כש' רב פפא שפא בעל כשר-ישכ
 עליו ושכרו דחייב לזה השיב לו אהרן תשכס ילחת
 אתם ירעת את העם ראיתם ערכי רב כי ברע סוף
 ואין ס' חפץ כהם אפיעתה וענני כבוד ומן יחמו
 שלא ענקי ע"י מלכס וא"כ בלא רח"ס פתחיס
 כרשעס

שודיע לכל שפיר לקס מעשה העגל ע"ו השאלת.
 שכינתו כמשכן והו סקיס סכוכו וחתם ה' מנן
 כערו ככורו ומדיו ראשי ספך סכרית אוח' ע' י'
ובזה יבואר ג"כ מדרש חזקוני כס' זו עור
 שס אמר' פנתס סכסן שני דכריו סאלו
 ושראל מהקב"ה לראות דמותו ולשמע עשרת
 דברות מפיו כמ"ג ישקטו מנשקות פיהו אמר'
 ספרו וכי שומעין לטועה מה סהול' מבקש אלף
 סהיה לפיו ולגוי לפנויות' סעבודים ושראל אחר מ' יוס'
 לעשות את העגל אמר הקב"ה אם אין אני שומע לקס
 עבודים סס לומר לא תבענו מיד משה אלף ארלנו
 דעתו ודבר עמנו סלף יהיה להס פ' פ' לומר מפני
 סלף שמענו מפיו עסק לנו אלסיה אלף מה לנו סעשס'
 הרינו מדבר עמסס פה אל פה עכ"ל והוא מתעלה
 ספיר ע"פ הקדמותו דאלו לא ישמעו הדברות מפני
 בעלתו הו טוענים גס על ע"ו סנוקס הונו אכל
 הסתף דשתי הדברות שמעו מפיו דהקב"ה תתן לוכף
 טענת מודענא והו סלף יהיה להס פ' פ' ל' סנוקס'
 אכל הסתף לוכף למומר הכו'

ועפ"ז הייתי מפרש מאמרים ז"ל בס' וזאת
 הסברה תורה טיה לנו משה טווי זה
 אינו אלף לנו אינו אלף בעבודתו עכ"ל ר"ל דהשתף
 ספיר יש לנו טענה סלנוס' אינו ואינו וכול להענין
 כמותים מדין כל אשר ימרה את סוך דסכיל מויד
 כשומע ממנו פה אל פה לא ע"י שליח וא"כ הו סלף
 טווי ע"י משה שליחו סל מקום הו לטוכתו
 והנה עור יש זכות לומר' וגם להרין סעשס להס העגל
 עפ"י אומרים ז"ל לא הו רשוים ושראל לחוקו מעשס
 וגם דור לא היה רשו לטותו מעשס אלף סלס קטל
 זכור אומרים לו כלך אלל זכור וסל סתף וסור אל כלך
 אלל וסד ופרס' ז"ל סגורת מלך הו סלטוף וסו כעין
 סנוס' עפ"י הדיבר עכ"ל ולכאורה סדכר קסה דלך
 יגור עלסס לחטוף וע"ק'אי לפנו גלוי לפניהס מי
 גלוי סמנס בדרך פשוטה ז"ל והו עפ"י מ"ג
 בלוקטו' ס' וסלססן מלמר סלון מניחס ללדיקוס
 לעבור עכירה סמורה ור"כ כיון שישאל הו כלוקטו
 שעה ז"ג כרכיב מי יתן וסוה לכסס. זס ליראה לוקטו
 כל אימס וכן דור כרכיב כיה ולכי סלל. כקריב
 לך הניחס הקב"ה לעבור עכירה סמורה כו ותי'
 מסוס כד להורות סכוכה וגורת מלך הו אינו סלף
 מנעס מלחטוף כמנהגו הטוכ סליו מניח ללדיק
 לעבור עכירה סמורה וכאן לא מנעס מלחטוף
 כד להורות סס' והו אומרו הרב ככסני מעוט כד
 להורות סכוכה וכמו סקיס. אלמרה פוסעוס דרכיך
 וסלסיה אלך יסורו למען סלך בלדיך כלומרך
 סלמרת דלוק מניח ללדיקי' לעבור עכיר' סמורה וסך
 לא מנעטני מלחטוף מלכף כלימס אלף ורשו דגור' מלך
 הו כד להורות סס' א"כ סלך כרכיך סלסס גורת
 עלו לחטוף

אמנם אכתיו לא הוכח לנו מה סהפסס מהר"ס
 פרימו ז"ל ו"ל קסה לע"ד טובח ראוס
 אשר וסלף וסד או רכוס לא ומנענאו מלמטוס כרכיב
 סס' סלף ורלו וליקו מוסר כו סס' סוה לנו
 על סכוכה ככו וסל ס' אינס מלמטוס כד' סמקל
 כס' סלף גס סמס יפנו לכס סור וסרכי וסלמרו
 ח"ו

פרשנים וכלל דודי הוה מתכר והו כחוסר סר עסרס
 וכל אחר וסלמטול' ס' ולסחר סהסליך ען קטן כחך
 סס גזולה לפטור וס' ז' א' ססר לרסיהן דערב רב
 סלף וסליו סלסרופו ככלו סקוסו ליסכר וכל אחר
 וקס וסכר וסטר מוסס דמלכ סכיר סכר וס' ז'
 לא עבדוק כלס וסן עלו עופס מלך הדין וסלדיכס
 מלכומנו לס' ס' לספריסס מעמל קדיס' דלף לסלסערבס
 ככו ולס ורעיו סמזס ימסך טוק דס סו רכר דלף
 סכית דלף הוס ליה לסלוקי סרעקיה הו מליטו קסל
 זכות ליסרלל ולסרין כפי קולר רעיונו

עור יש מקום ללמד זכות על עם כנ"י והוא
 עפ"י מ"ס סרו' כפ' ק' דסכת סלס דלמרו'
 מבאן מודענא רכף ללורוי' ומס סכרת עמסס כרית
 וסושע לעטר את הקב"ה סחס סלף סכלו אלף סלף
 לעבוד ע"ז כרכיב חלולס לנו מעובד את ה' עכ"ל
 וסכר הרב סלסל דמרכיהס מוכח דכע"ז לוכף טענת
 מודענא סכבר כרת עמסס כרית וסושע איכף ספיר
 טענת מודענא וסונס סמנס מתוך מ"ס מלרס' א' כסס
 סרכ סר' טנת ורסס כרסס זכות זס סככב כסס הרב
 גר' ח"ל וסע"ג דבסלסו נגמר סדין משמע דכתיבה
 לא סלומל כרכיס סכע' פ"ל דגורת סככוב דלף
 גנפס סככוב לעומר על דכר סמלך רק כסמטורו פס
 אל פס ולס כסמטורו לו ע"י ככב ע"ס כלורך וככב
 סקרו' א' ז"ל דלסטה וסלס מלך דלמרו' כנמ' מכלן
 מודענא רכס דסס להעור דמס סיק מודענא דהא כו
 מלך כרכיב כל אשר ומרה סת פוך יומת ולס גרע מלכות
 ס' מנורת מלך ועור קסה סלסו קרוך סלסו וסכטעות
 כעכרת' מעלכ סמנס עפ"י סיעת הרב גר' סלס
 דליו סמלך אין כו מותה ט' סס פס אל פס דוקל אכל
 לא כככב סף סלס כלמר דה"ה מלך סטה על שליח סלן
 כו דין מותה דקרת כרכיב כל אשר ימרה את סוך עכ"ל
 גמלס הולל מתוך דכריו ז"ל דכע"ז לוכף טענת סונס
 ומודענא דלככי ולס יסיה לך מפי הגבורה שמענטס
 וסד' וסל דמלסוסיכוס כהו מרכיב כל אשר ימרה סת
 סוך יומת ועפ"ז נכח לכאר מלמרים ז"ל כמרסס כס'
 ו"ח' ל' כו סלס את רלס כני וסרלל סה' ד רכי' אומרים
 לנפשו רטס סלס אר"ס לנפשו סלס וסרלל אומס ססמנע
 כסני סככי ולס יסיה לך ולכסוף מ' יוס עשו סת העגל
 כלס יש להס תקנה ע"כ וסיוט דקסל ליה לכעל
 סלרסס רלמס סלטרין להס סקלס כדו לכפר על
 מעשס העגל סל כללו הכי סס פטורים כלסר יש להס
 טענת סונס וכמ"ס כנמ' מכלן מודענא רכף ללורוי'
 דכל עור סלף כרת וסושע כרית עמסס על סג' יש
 לסס טענת סונס אס' על סג' וע"ז ססכ סה' ד'
 דכיס סמרים לנפשו סלס אה"ע סהו אומרים סין
 ססמנע ככטי מפי הגבורה סככי ולס יסיה לך ולס ע"ז
 סלס כסלר סמטת כלסס יש תקנה דללו לוכף כסס
 טענת מודענא וסונס כיון ססמנעו פה אל פה וקרת
 כרכיב כל אשר ימרה סת פוך יומת דכסלמל סס גס
 כ' מלכות סלס הו ע"ו סלס כסלר סרו' ספיר
 יש להס לטעון סנוקס דכל אשר ומרה סת פוך יומת
 סלסו סלף כטווי סמלך פה אל פה לא ע"י סלס אכל
 כנפשו סלככי ולס יסיה לך הו מפס לפס סו לוכף
 טענת מודענא וסונס וס' כ' ורלו דלף יש להס סוס
 סקלס על ע"ז מסו' ס' סורכו לכי סלס לקרס רלסס

ועכשיו משקרו להריון שחשבו הע"ז עם ה' ואמרו
ששניהם הריאום ממל' רים חיו אחתהא .

ומעתה

אזא עטו אל מאמרינו חטונה קרים
כיוצא את ראש כנ"י אר"י רמונו שהוא
עתיד לקרא ראשן של ישראל לשכינה ואזנה זה יואכן
שהוא ראש השכטום שנ"י יחי יואכן עב"ל ולבאורה
אינו מוכן מה עטין רמו זה עכשיו טטו השקלים
אמנם העטין יוכן ובהקדים מ"ש ז"ל דעטע מחטת
השקל מסום שא"ל הקב"ה אתם מכרתם פגם של רמל
בעשירם כסף לכך כל אר"י אמכם יתן עשירי כסף עב"ל
חיי שהראש להם כנוו זה בחטאו במכירת יוסף ועלת
כרין מכרוהו וזכרון כפר' על זה ולכ"י קאם על וס'
דחא עפ"י הדין מכרוהו שרנו חורו ע"ש קשו כרין כן
סודר ומורה שמלות ושנה יש עליו וז' מלוח ושנה יש
עליו שבה מאיסור ב' אחיות הלא שזרין ל' כמו שד'
ערהש"י ז"ל ויעקב גיירם ונשאה ונר שחצוור כקנון
שטלר דמו ונשא אפי' אחיות חה הת' לא יואכן הלא
אם נאמר דהאבות ילאו מכלל ב"כ אפי' לקבל מעת
שנמול אברהם וכמו שכ' הרמב"ן ז"ל אבל למד'
לא ילאו מכלל ב"כ לא שיק לומר שגורים וכפר ידע
מ"ש הרב התנא בס' פ"ר דאם ילאו מכלל ב"כ א"כ
שפור יש הללה לראובן במעשה בלהה דהכי קו"ל ברין
ישראל דנשא ארם חטפת אביו ומפחת אביו וס'
פילגש אביו דפילגשם בלא כתיבה וקדושתו ולא קנס
יעקב את בלהה לאשה אבל למ"ד לא ילאו מכלל ב"כ
א"כ הווא אשת אב נמורה ולא יש הללה לראובן
ובזה יע"ן והיינו דרמו לו הקב"ה למשה וטווחו על
השקלים מסום מכירת יוסף למתמר דלאו מלוח ושנה
יש עליו דלא חא מאיסור ב' אחיות מסום שיעקב גיירם
ונשאה וז"כ הו כרין ישראל נמור וז"כ ממילא שוכ
אין עון כור ראובן במעשה בלהה דהכי קו"ל ברין
ישראל דנשא ארם חטפת אביו וז"כ פילגש אביו
ח"א טעם שזוויזי על השקלים בשביל יוסף משו' שאתה
בעלמך עתיד לקרב ראשן של ישראל לשכטנה ואזה זס'
ראובן שנאמר וחי ראובן במעשה בלהה חיי שהכרעת
שאין כירי עון בלהה מסום שזינס כיושראל אפי' קודם
מ"ת ונשא ארם חטפת אביו וכיון דרין ישראל יש להם
ה"כ ממילא שלא יש כור יעקב מאיסור ב' אחיות דגורם
ונשאה וז"כ שלא כרין דנוהו ליוסף ע"ש קשו דשאי כן
סו"מ דמלות ושנה יש עליו דכא מאיסור יס"ק
אבל יוסף לא יש מלוח ושנה עליו דלא בא מאיסור
ב' אחיות ושלא כרין מכרוהו מש"ה אינו מסום אותם
על השקלים לכפר על מכירת יוסף .

א"נ

יש לפרש אישכח ובהקדים מ"ש במדרש
דעל תלתייהו לקה דעל שאמר השוחן כגון
על אכר מן החי וישתחו שער עווס ועל שאמר
קורים לבט השפחות עבדים לעבד ממכר יוסף
וכו' ע"כ הרי לפי המדרש והו דברין ממכר יוסף
מסום שהויה דבה עליהם . והנס הר"א ז"ל סק'
דלמה נענש והלא מה שראש אנדר לאטו וחי' דאם
הו אוכלין מפרכסת וכיושראל שרי כיון דשטו בה רוב
טעם אבל יוסף טעה כרין וכבוד דאקורים במפרכסת
ע"ש ומרהש"י ז"ל דחה דכריו ז"ל שאין יתכן שיוסף
טעה כרין והלא כל מה שלמד יעקב מכות מדרשו
גלשם ועבר מסר לו ובר חכים קא' לוח ע"כ בסר
דד

ח"ו דלא נתקבלה משוכתם ואף כי כתוב בחו' כן ולא
ראינונו מה שהרנים כוח הקושו העלוס עב"ל ולע"ד יש
ליושב כפשוטו עפ"י מה שודיע פלוגתא דקמאי
דאזכא מ"ד דלשמה העבירות החמורות לוכא תשו'
דסכי כתוב תשב אנוש עד רכא דס כופר אשה וכתיב
עד ולא עד בכלל ואזכא מאן דאמר עד ועד בכלל ואף
לנ' אלו יש תשו וז"כ ו'ל ודאי דהס מאמנוס שפיר
דאפי' בקולס של ו"ד הס מאמנוי' אבל הא מספקא להו
דמאי דכתי' בתו' ושבת עד ה"ח או עד ועד
בכלל ואפילו בעון ע"ז שגוגע בה' ח"ו בכלל
ושבת יש לו תשו' או נומא עד ולא עד
בכלל ונב' החמורות לא יש תקנה בתשו' לוח קאמר
לא הו ישראל ודרד ראחין לאחורו מנעסה לחטוא
בחמורות אלא כוד להורות תשו' ולומר דאפי' ללאו
הב' החמורות יש תשו' רעד ועד בכלל . וענ"ל עפ"י
מ"ש ז"ל במדרש דה"ע דאמר אנכי ולא יהיה לך בלשון
יחוד כוד ליתן פ"פ למשה ללמד עליהם זכות וכמו
שאמר אח"ך וכי לי טות ולא להם ולבאורה ראין
בהללה זו כלום דהא כתיב במ"ת ויתן: שם ישראל
נגד החר בלשון יחוד והיינו מסום שהו ישראל אז כלום
בלב א' כלוס אחד וכדפרש"י ז"ל וא"כ משו"ה קאמר
אנכי ה' אלהיך בלשון יחוד שוכ ראיותי להרב בעל
השקלורה המאורה שכ' דהמדרש תוח דפתח בהללתם
של ישראל ס"ל דהאי דכתי' ויתן שם ישראל הוא על
ישראל ספא כמ"ש הוהר דאזתה טעה היה יעקב
אע"ה נגר החר ע"ש טעמא אמנס לפי דכרי דש"י
ז"ל שפי' על כללות ישראל חו לוכא הללה מסום דכתי'
אנכי בלשון יחוד וא"כ י"ל שפור דהיינו דמספקא להו
דחא דכתי' ושבת עד ה"ח או חו על כללות ישראל
וא"כ לוכא ראיה שיש ליחוד תשו' דשאני כבוד דכותם
אלים ומפשי דכתינו או דילמא דלא יואמר על הרבים
לשון יחוד והא דכתיב ושבת הוא על היחוד דוקא והו"א
דוקא יחוד ראינו מפורסם חטאו אבל רבים לא
קמ"ל דקרא איורי כון על היחוד כון על הכבוד
וישראל ודר וכוונתו כנ"ל לישב כון קושיא זו של
הרב ז"ל .

ועפ"י

זה הגה מקום אחי לבאר מאמרם ז"ל במ'
ס' זו ח"ל נחה להם לישראל לומר נעשה
ונשמע כלום נחה היה להם לומר אלה אלהיך ושר'
עב"ל . והקושו מבואר דפשיטא דנחה היה להם לומר
נעשה ונשמע וע"ק אומרו כלום היה נחה להם לומר
אלה אלהיך ומלבד ראינו נחה אלא גם מעונה הו
אמנס עפ"י דרכו א"ש דה"ק דנחה היה להם לומר
נעשה ונשמע אע"ג דמן הראויה להם לומר אעשה ואשמע
בלשון יחוד כיון דהו באחרות תחת ברכתיב ויתן שם
ישראל אבל עכ"ז נחה ויהא אף שאמרו בלשון רבים
מסום דס"ל דעל הרבים לא יואמר בלשון יחוד והשפא
ממילא יש להם פ"ס על מעשה העגל לומר שלמשה
טווח ולא להם שסם א"ל בלשון יחוד אבל עכ"ז נחה
דיש להם התנלות קת מכל מקום כלום נחה לומר
אלה אלהיך ישראל אשר העגלך והו כפחו עוכה וימירו
את כבודו בככנית שור אוכל עשב ולא די אלא דקא
משקרו ואמרו אשר העגלך מארץ מצרים והא דהס
דקדקו בנעשה ונשמע ולא אמרו בלשון יחוד מסום
ראינו נאמר על הרבים בלשון יחוד ומתו כשקרא
לב

דך אמרת ע"ש ופירש התנא בת' רבא פלוני ויוסף
 ס"ל דערין לא ינאו מכלל כ"כ ולכך לא הוה להם
 המפרכסת והס"ל הינאו מכלל כ"כ ושד' להם
 המפרכסת עש"כ ולפ"י אס' פלכתא כמ"ד ינאו
 מכלל כ"כ שלא כדן הילא הדיכה וחפור נמכר
 בעון זה אבל למ"ד לא ינאו מכלל כ"כ שלא כדן נמכר
 וזהו א"ש שהקב"ה טווט על השקלים כשמיל מכירת
 יוסף וכו' שלא נמא דכדן נמכר יוסף מא' שאוטא
 רבה על אחו' שסוראוכלן מפרכסת דכדן ישראל שרי
 לזה א"ל דממו שהו' עתיד לקרב ראשן של ישראל
 לשב"י וזהו זה ראובן שאמר וחי ראובן ואל ימות
 ושרי' שהתפלל עליו שהקבלה כחצובה וקשה אס' איהא
 חטאו מכלל כ"כ א"כ מעקירא און כד' ראובן עון של
 פלגה דמטתה שלימ' סוף דעשה ארס הטתה חכיו וס'ס
 שילגס חכיו ולמס' התפלל עליו שהקבלה כחצובה
 שאתה מורה ויש כדו עון כלה ופריך תשו' א"כ מזה
 מוכח דלא ינאו מכלל כ"כ וכיון דלא ינאו שפיר יש
 בידם עון מכירת יוסף ושלא כדן מכרוהו דמפרכסת
 אסרס' לב"כ ואון כדו עון כמה שהכח דבתם רעה
 אל חכוסס דלא חגד' אלא מה שראה וכמו שהקשה
 אר"ס ו"ל איכ' נחיון להביא שקלים לכפר על
 מכירת יוסף

או אמר כאופן אחר ובהקדים מה שטרע מרז"ל
 דהשקלים היו כפר' על מעש' העגל ונקדים
 עוד מ"ש ו"ל כמ' כפ"ק דשכה ויחיתו כחחיות סהר
 אמר רב אברמי מלמד שכפה עליהם את ההר וכו'
 א"ר אחא בר יעקב מכאן מדעא רבא לאוריותא
 ופרש"י ו"ל דאס' כח להענישם יש להם לטעון שהם
 אטוסין וכבר כחכטו לעיל משם הו' דכל עוד שלא
 השביעם והאשע מרטנס אפי' על עיז' וכולין לטעון
 אטוסים עש"ב ולכאו' דכרי הו' תמוהים מאד דהא
 בכר מוויין ועמדין כע"ז מו' מטות כ"כ וכבר קיבלום
 קודם מ"תוא"כ לא שידך טענת מודעא על מטות ע"ז
 אמנס נלע"ד לישב עפ"י מאי דאיתא בכהדרין דס"ג
 אמ' ר"י אלמלא ור"י שכהעלך נחתיבו טוגאו ישראל
 כליום כחנאו אחיז' אמרס' אלמלא ור"י שכהעלך
 וכו' א"ל רסכ' והלא כל המשחף ש' שודכר אחר נעקר
 מן העולם שכתמר בלתי לה' לכו' אלא מת"ל אשר
 העלך שאינו לאלהות הרבה והנה כתבו התו' שם
 ע"כ שכו' נח אינס מטוים על הזיתוף ע"ש וכו' עלו
 דכרי הו' כהונן דאפי' על העגל יש להם טענת אונס
 ומודעא דהיטו על השחוף דכ"כ אין מזהרים על
 השחוף והשתא תוא כח לטותס כמ"ת על השחוף וכיון
 דהו' קבלה כאונס א"כ אין מחוייבין בעשיות העגל
 דהם לא עשו אלא שחוף כלע"ד נכון האמנס כל זה
 אס' נאמר דלא ינאו מכלל כ"כ עד מ"ת אבל למ"ד
 דנאו מכלל כ"כ לגמרי וקיימו האבות כל המטות
 ובטתס אחריהם וא"כ כבר הם מחוייבים בשחוף אף
 קודם מ"ת שכבר קבלום עליהם מאבותם ברטון
 ומחוייבים ועומדים והו' לוכא טענת מודעא כלל
 אף לשחוף וכמ"ס מאר"ס פרימו ז"ל ונקדים עוד
 מ"ס הרב קול יעקב ז"ל דאליכא דרש"י ז"ל דק"ל
 דפילגס הוא כחצובה וקדושין א"כ אדרבה דאס'
 ינאו מכלל כ"כ דין ישראל יש להם א"כ יש עון על
 ראובן במעשה בלהם דהיחא אשת איש כיון דכבר

קנאה ועקב ככתו' וקדושין אבל למ"ד דין כ"כ יש
 להם יעקב לא קנה בלהם דהו' קונה כ"כ כביחא
 שהיא אסורה כיון דבלהם חלפה אחיות הו' וא"כ
 אין על ראובן במעשה בלהם כלום דלא היחא אשת
 איש עש"כ וכבר הכתו' דכרי כס' וחי בארץ ועפ"י
 כל זה יכא המאמר שפיר שהקב"ה טווט על השקלים
 כדי לכפר מעשה העגל וכ"ת דמעקירא לא יש עליהם
 עון כזה כאשר יש להם טענת מודעא ואטוסים דכ"כ
 אינו מוחסר על השחוף והשתא הוא דבעי לטותס
 וטויוזה אינו אלא כאונס וא"כ למס' חורטו השקלים
 לכפר להם עון זה של השחוף לזה א"ל הקב"ה דממו
 כי תשא את ראש בני ראשן של שבטום וחי ראובן
 שאתה עתיד לקרבו אל השכונה ע"ז תפלתך
 שאמרת וחי ראובן ואל ימות שאקבלנו כתשו' ואס'
 איהא דקודם קבלת התו' יש להם דין ב' ואלא החסדי
 בשחוף א"כ מעקירא לא יש חטאו על ראובן
 במעשה בלהם שהרי לא קנאה ועקב כביחא זו
 שהיא אסורה לו אלא מזה מוכח שפיר דין
 ישראל יש להם דכרי קנה ועקב בבלהם בקדושין
 אחר בגיורס וחיחא אשת איש עון גדול על ראובן
 ולכך אתה פריך להתפלל עליו שתקובל תשובתו
 ומכון דקודם מ"ת דין ישראל יש להם א"כ ממילא הם
 מחוייבים בשחוף אפי' קודם מ"ת דלכא' או כפיהו
 ושפיר יש בידם עון העגל אף שהוא אסור שחוף
 ולכא' כיה טענת מודעא מש"ס אינו אומר לך כי
 תשא את ראש בני לחביא שקליהם לכפר על מעשה
 העגל

עוד זאת אדרס' במאמר הלזו ובהקדים מה
 שידוע במדרש ס' זה שמשה פתח בהלכה
 דלי אמרת ולא להם וכ"כ רש"י דהא דכתוב איכתיב ה"ת
 כלשון יחוד משום שגלו לפניו ית' שעושים העגל
 ויהיה פ"ע למשה בשבילם וכתב הרב אספקלריא
 המאורס ז"ל דלפי מדרש קוה הא דכתוב ויחן סס
 ישראל הוא על ישראל סכא הוא יחיו יעקב אע"ה
 שהכילו הקב"ה והעמיוו בטינו וטעמא שהעמד
 יעקב אותה שעה משום דאיתא במדרש דבשעת
 מ"ת נתקנאו האומות ואמרו מה ראו אלנו להתקרב
 וחתר סתם הקב"ה פיהם א"ל חביו לו ס' ויחוסין
 שלכם שנה' חבו לה' משפחות עמוס וישראל כתי'
 ויחיונלו על משפחותם לבית אבותם וכדו שלא יאמרו
 האומות שנס' ישראל הם משפחות שאונס מויהאס
 והיטו מאוסור ב' אחיות על כן העמוד את יעקב
 להודיע כי לא באוסור נשאם והיטו ע"פ מ"ס מהרש"ל
 ז"ל דגויין יוגשאם עכ"ל עו"ע כס' ויקהל וא"כ
 לשטות מ"ד דלא ינאו מכלל כ"כ נסתר האי תירוטא
 דגויין ונשאים ויש עון על יעקב כזה ומ"ס נמכר
 יוסף וכמו שאמרנו בתנא דכו' אלוהו דבשכיל שכל
 יוסף מכ' אחיות נמכר וא"כ ע"כ לפ"י האי דכתי'
 ויחן סס ישראל הוא על כללות כל ישראל ואף שהם
 רבים שפיר ואמר עליוהו כלשון יחוד כיון דהו' כולם
 כלב אחר וכתחיות אחר וכנסס אחר דכו' וא"כ לפי
 לא נשאר עוד התנלות לישראל על מעשה העגל
 משום שאמר כלשון יחוד ולמשה טוים ולא להם דהא
 חיונן דכשהן באחרות אחר יאמר על היחוד אף
 כלשון רבים

לומר אלה אלהיך והשאל לני סכרתי סוס לנס
 לומר אלה אלהיכם ישראל ולא לומר כלשון יחיד
 כיון דלא ואמר על ארבים לשון יחיד אבל סתם
 ואמר כלשון יחיד א"כ הי ליכא עור התגלות
 להם כמא דכתיב אנכי ה' אלהיך כלשון יחיד דלא
 סס הכרועו ואלרו על ארבים לשון יחיד ואין סאס לנס
 לקיור דכרעהס כחך כד חסר

פ' ויקהל

איתא בילקוט כסס מדרש אכתי ה"ל ויקהל
 משה רבותיו אמרו מתחלת סוף וישי
 קופה אין כה פ' שנאמרה בראש ויקהל אלה וז סלפי
 אמר חקב"ה למשה עשה לך קהלות גדולות וחדש
 בפנים רבים הלכו שבת כדו שילמדו מתוך ודחת
 הקאים להקהיל קהלות בכל שבת וספת ולהכנס בסוף
 מדרשות ללמד ולהורות את בני ישראל דכתיב וישי
 ויאמר כדו שיהא שמי מתקלקס בין בט מבאין אמרו
 משה תקן להם לישד' שיהיו ודרשין בעמיתו סג' סס
 הלכות פסח כפסוק והלכות עליות בעשרת והלכות
 חג בחד אמר משה לישראל אם אתם עושים כסדר
 הוה מעלה הקב"ה עלכם כאלו סמלכתם איהו
 בעולמו סוף ואתם עדי נאס ה' עכ"ל אסר ע"כ
 משה וקובה עלט לדרוש בהל' שבת ולסמלכתם
 אקריה כפי אסר תשג' דני וד עטו חן חס וס'
 דאסונה שראו לרקיק כסדח הוא דכתיב בס'
 מרשתי וז' ששה ימים קעסס מלאכת וססס ה' וסס
 לכס קודש שבת שבתין לה' כל סעושה בו מלאכת יומת
 ע"כ וסרוסס ורסס רכולו קרס ויורס רכר כתיב
 וסססו ועונסו בס' כו ססס ולמה חרד וסססו כסן ער'
 דתי' לכס ויורס וערד למה כפל שבת שבתין וערד
 מרד לס' וסרד זס ססרד סכ"ד לתחלת סססרד סססרד
 לכס וערד דססרד קסמר כל סעוסי בו מלאכת
 יומת דססרד ססס לרבוו כחלת כל

אמנם הכל יבא לכלל ואבד ובהקדים מס סאל
 בנמי' דלא נקטו שבתות ו"ט אלא לעסקן
 בהס כתי' וכן אמר' במדרש שכסע' סססס סססס
 ליתן חו' לישראל אמרה חו' לפימי תינת עכסו ססס
 בטלו' ממלאכתם למחר וכסו לסרן זס עסקו בכרס
 חס עסקו כסרה חו' מה ססס עלס ס"ל ססס"ס
 חרד אנו עתן לך כן זס שבת וי"ט ערד ססס
 בירוסלמי ובתנחומי סססס מרן ככ"י ס"ח ססס
 רפ"ח ר' חנוי סמר לא נתינת סכסס ח"ט אלא
 לאכילה וסססס ר' כרביה סמר לא נתינת אלא
 לעסקו בהס כתי' וסמרונן בתנחומי ו"ט סס ססס
 דרבי כרביס קאי על ססססו' ססס עסקין במלאכתם
 כל ימי סססס ובסכת סס סססן ומתעסקין כתי'
 ומה דסמר ר' חנוי להסענג קאי על סססן סססן וססס
 כתי' כל ימי סססס ובסכת סס מתעסקים עכ"ל
 וס"כ לפי כל זס וס מקום לטענות חו' ולי' דססס
 וססססו לא נתינת אלא לומר ססס אסר עסקין
 במלאכתם כל ימות סססס ואלו דיקין עליסס
 כסססס סססס סכת כדו סססו סססס לעסקן
 בתורס ביון דלכסרס כל טעמא סססס סססס סססס
 מסיס עסק ססס חו' וכיון ודסס' טעמא וסססס"כ
 מסיס

וכוה יוצא שפיר כו ה' טווחו להפיל ישראל
 שקלים לכפר על מעשה העגל וכ"ת
 דאין עליהם עונש על זה דהא כתיב אנכי ה' אלהיך
 יחיד ולמשה טווח ולא להם לוח רמו סססס עסרד
 לקרב ראסן של סססס וסססר יחו רסוכן כמעסס
 בלסס ולמס ססססס להספלל עליו לקבלו כסס'
 פסיטט סוקובל כססו' דאין לך דכר סעומר כסני
 סססו' וסרד ססס מ"ע ממנוות סססו' אלא ורסו מסיס
 דסוכס מ"ד דאין ססוכס מועיל לכ"כ וססס מתפלל
 סססססו בתסו' וסכרוע כתי' דסס לכ"כ ססו' וס"כ
 לפ"ו וס סוקור על יעקב ככ' סססס דסססס לוכס
 למומר גורס וסססס רככ"כ לא סייך חו גירות וכיון
 דסס כדו סוקור כ' סססס ס"כ ע"כ מאו דכתי' וססן
 סס וסרסל לאו על יעקב ססס' ה דלא יתכן להססססרד
 כיון סססס כ' סססס וסו וסרסל ג"כ אינס מווססין
 אלא דקאי על כללות וסרסל וסמר על ארבים כלשון
 יחיד סוכס דסו כספס אסר וס"כ חו ליכס סססס ססס
 לישראל על ססססר אכסו ה' אלהיך כלשון יחיד דסס
 חויון דעל ארבים וסמר כלשון יחיד כרכתי' וססן סס
 וסרסל וס"כ מוכרסס לכסרה כסכיל סעגל ולכך אנו
 מנזר להס סוכסו סקלוסס ויקרמו סקלוסס ולא
 ינחו מקוס למרת דרין להסעורר עליסס חו'

וע"פ האמר ויבן מאמר תמוה כמ"ד בס' זו
 ח'ל כשעה שעשו ישראל אותו מעשה
 אמר אם מניח אני את ישראל וארד אין להם תקומה
 החיול ללמד עליהם סטגוריוס וכו' ס"ל להקב"ה
 הזכר להס מה ססססו כסני אנכי ה' א"ל עכרו
 עליו ססס' וסססרו אלה אלהיך ישראל ע"כ וססס
 לכסרסס ססס קסס מרד דאין זו סונווריוס אלא
 קטיווריוס דסררסס מסיס ססמר להס אנכי ה' אלהיך
 וכו' לא יסס לך אלהיס סססס סס מחוסכוס ססס
 עכרו על סויוו וססר וססל סססס כמה סס"ל ססס"ס
 עכרו עליו דכתיב אלה אלהיך ישראל וכו' לא ירע
 מסיס ססס עכרו וסס"ס כעו ללמר זכות עליוסו
 סססס עפ"י סססר ח' סססס דמסיס מלא סטגוריוס
 כוס סססס מסיס ססס' כלשון יחיד ה' אלהיך ולי סויות
 ולא להס חסו דקסמר הזכר להס מה ססססר אנכי
 ה' אלהיך כלשון יחיד כדו ליתן לי ס"פ ללמד עליהם
 זכות לומר לי סויות ולא להס ס"ל עכרו עליו ססס'
 וסססרו אלה אלהיך וס' וססס לפי ססססס דלא וסמר
 על ארבים כלשון יחיד ח"כ הוה להס לישראל לומר
 אלה אלהיכם וסרסל וסין סמר כלשון יחיד אלא
 דסססר סס מרסס דסמר על ארבים לשון יחיד וס"כ
 אין להס ערד סססססס באומרס אנכי ה' א"ל כלשון יחיד
 וסס סויותי מפרס נוסמרס ז"ל ססססו לעול כסס
 הוה להס לומר כעסס וכססס כלוס ססס ססס להס
 לומר אלה אלהיך וסרסל וסויון כס לעול דסססו כסס
 דקסמר ססססו וערד וסין קסמר כלוס ססס ססס להס
 לישראל אלה אלהיך דמלכר דססו כסס אלא דסו
 מנזנה סססס עפ"י ח' ססס וססו קסמר דלסס ססס להס
 לומר כעסס כלשון רכוס חף דסו לריכין לומר סססס'
 כלשון יחיד כיון דסו כסססס ססס אלה דססס ססס
 להס לומר כעסס וכססס כלשון רכוס ולא סמר סססס
 כדו סססס להס ס"פ כמעסס סעגל לומר דססמר
 כלשון יחיד כסכיל מסיס אכל ח"כ ססס ססס להס

ממולא וכל ת"ח שעוסקים בתו' תמוד ככל ונתת
 כחול וסוכות ממלאכה א"כ לידהו שבת כחול
 שחודו רבנו ולא יט עליהם חוסרת מלאכות כלל
 ביום החול

אמנם הא דלא ליתא כי עיקר מלת שבת
 הוא משום כבודו ית' שהוא מורה
 השגחה וקדש העולם והירה מן השמים וכמ"ס מרן
 כב"י כיום הלכות שבת והוא מביאר בכמה מקראות
 בתו' שעיקר טעמה שפוסע על מלת שבת הוא להודיע
 קדוש העולם לאפקו"ס הכופרים שאומרים קעולם
 קדמון ות"ט נ"כ פעמים תולה שבת ביצירת מלחם
 ועין שמוציאת מלחם ותבאר בלות ומופת חרוש העולם
 וכת"ס מהרי"ט ו"ל דאפי' אריסטו ראש הטופרים אלו
 דלא ילמדת מלחם היה חזר בו וא"כ מוכרחים אנו
 למודי דמה שאמרנו ל' דלא ניתנו שבתות וי"ט אלא
 לעסוק בהם בתו' לאו למימרא דהו' היה עיקר תחינתם
 אלא ה"ק מאחר שמתנו בהכרח מטעם האמו' להודיע
 חרוש העולם א"כ חובה עלינו לענו במלאכה וכמשתת
 כיון דהוא חס קדוש לאלהינו דע"י טבר אלהותו ית'
 וא"כ דלא שגטלם ונשתחה בו לזו אמרו דהא ליתא
 דלא ניתנו אלא לעסוק בתורתו חסו קדושתו שע"י
 ויהי קודם לאורח דאם אינם פנוים ממלאכה תורה
 איכן היא

אמנם כה יס חלוק בין ת"ח לשאר העם
 דהת"ח שעוסק בתו' תמוד ניתן לענו
 במלאכה וכמסת' כל היום אבל שאר העם יענו
 בתו' נ"כ אבל לענו איסור מלאכה הכל שון
 אחד ח' ואחד שאר העם שאסורין במלאכה כגורת
 הכתוב

ועפ"ז הנה מקום התו' לבאר הנו קראי האמורים
 טעמיהם הפוא אמר וקראת לשבת עונג
 לקדוש ה' מכבוד וכבדת מעשות דרכך ממטא חפצך
 ודבר דבר וגו' כי פו' ה' דבר ע"כ ולכא"ו יס לרקדק
 אומרו וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכבוד דמהו
 הכוונ' דאם כוונתו למודי דהשבת הוא שנקרא קדוש ה'
 מכבוד א"כ דאל' לוקראת לשבת לקדוש ה' עונג ועוד
 באין מבין טי פה' דבר מה דבר ה' אמנם עפ"י
 האמור א"ס כי הנה כבוד יודיע דת"ח אקרי קדוש ה'
 מכבוד וכמו שאמרו בזה מאן הוא קדוש ה' דא רשכ'
 ולפ"ז הונו אמרו וקראת לשבת עונג דהיינו כמו
 שאמר ר' חנניא ללא ניתנו שבתות וי"ט אלא להטענו
 בהם באכילה ושתיה אבל זה דוקא לקדוש ה'
 מכבוד דהיינו הת"ח לדידיה נאמר כן וכמו שאמרו
 בתחומת דל"פ ר' חנניא ור' ברכיה דמר קאו את"ת
 ואר קאו אשאר העם וכדי שלא תטעה ותאמר רבון
 דלא ניתנו שבתות וי"ט אלא לעסוק בהם בתו'
 וטון דהת"ח כלא' העוסק בתו' כל ימו השבוע א"כ
 לדידיה כמו שניתנו לו השבתות לאכול ולחיי נס
 ה. גלאהו בשבת לדידיה רשות ואינו מזהר בהם לזו
 קאם דהא ליתא אלא אף שאתה קדוש ה' מ"מ
 ובבדתו לשבת מעשות דרכך וממטא חפצך ודבר
 דבר דהש' דבור של חול אסור דלענו איסור מלאכה
 אבל שון ולא יס הפרש טייהם כי אס כעונג שום
 קאמרו באטל' ושתיה וזה בת"ת חסו שמיס או
 תענוג אמר טקטמור חסו במלאכה או אתה וכל

לענו באכילה שחיי כל חבלות טווי השבת פו
 ה' דבר וחייתו ושמונו בני ישראל את השבת וכו'
 כי אית היא וגו' כי ששת ימים עשה ה' את השמים
 ואת הארץ וכיון דכל עקד מטות שבת הוא להורות
 חרוש העולם א"כ גם הת' מחוייב לשמרו ולא
 שגטנו בשבת בשבילו לימוד התו' אלא ממילא אחר
 שמחוייבים בשבת משום כבוד אלהינו ממילא שאר העם
 יעסקו בתו' בו חסו קדושתו והת"ח יעגגאו באכילה
 ושתיה : ומעתה עפ"י כל האמור ויכנו קראי דרך
 וה"ק ששת ימים תעש' מלאכה ר"ל כיון דכל ששת
 ימים אתה עסוק במלאכה א"כ כיום חו' קודש יהיה
 לכם ע"י לימוד התו' ואינו לכם דוקא שאתה עסקי'
 בכל ימות החול במלאכה' לאפקו"ס הת"ח דאין לדיק
 לקדשו בלימוד אלא במלאכה וכמסת' ואל תענוג ולומר
 דהת"ח פטור גם מאזהרות שבת לזו קאמר דהא ליתא
 אלא שבת שבתן דהיינו אפי' הת"ח שנקרא שבת עב"י
 שבתן מחוייב לשבת ועין כי עיקר מלת שבת היא לה'
 משום כבודו להורות על חרוש העולם וא"כ אפי' ת"ח
 מחוייב לשבת והיינו אמרו כל העושה בו מלאכה
 יומת לרבויו אפילו הת"ח דישנו בכלל שמתק
 ואזרח :

ואמר בדרך אחר בהו קראי דאם תשוב משבת
 דגליך ונדקדק עור באומרו משבת דאו"ל
 למימר בשבת ועור דהול' מעשות חפצך כיום
 קדשו וכמו שהחול אס תשוב משבת ואין קאמר עשות
 חפצך דמשמע דיוכל לעשות חפצו אמנם
 נלע"ד לפרש ובהקדים מ"ס הטור וא"ח בסומן
 דמ"ח ח"ל און מפלגון בספינה פחות מג' ימים
 קודם השבת והטעם י"מ משום איסור תחומין
 ולכך מתירין בספינה גדולה שהולכת למעלה מי'
 והר"ף ו"ל פי' הטעם משום עונג שבת שכל ג'
 ימים הראשונים נוש משתכר ואין רוחו חוזרת ער
 אחר ג' ימים עכ"ל הטור וכתב הכ"ו ז"ל בשם רשכ"ס
 דהאי כוונתו דאין מפלגון בספינה פחות מג' ימים
 קודם השבת אתי ככ"ס דלא שרו לעשות מלאכה בשבת
 אלא בכדי שיעשו מבע"י אבל לכ"ה דשרו עס השמש
 אעפ"י שהמלאכה נעשית בשבת שרי לוכס וכתבו
 הסנהדות דאין פרהה לרוב"א דלא משתכר למודי דפלוני
 ר' ורשכ"ג אליבא דכ"ס דלית הלכתא כוונתוהו אלא
 אליבא דכ"ס ואפ"ה אקרי פחות מג' ימים קודם
 השבת וכן דעת הר"א שוכל הפוסקים ודעת רשכ"ס
 יתודעה ששום פוסק לא אודה לו כזה וכתב עוד
 כ"ו משם ארי"ף והרא"ש שרעעמא דאין מפלגון בספינה
 לאו משום טרת תחומין נגעו בה אלא משום בטול
 עונג שבת וה"ט דלכל דבר מטא שרי משום
 דפטריו ממטות עונג שבת דהעוסק במטא שטור
 מהמטא וכתב הגאון מהר"קו דלכ"ע אס ככס
 בספינה ג' ימים קודם השבת אעפ"י שהספינה
 הולכת במים שאין בהם עשרה שרי ואעפ"י ששאר
 סרי"ף דכרי ר"ס שמעמוד האיה דאין מפלגון ג'
 ימים קודם שבת למטה מי' משום תחומין דא"כ
 אשו' מפלגון קודם ג' ימים יהא אסור וא"כ קאי נר'
 לכא"ו דלמטה מו' אשו' במפלגון קודם ג' ימים אסור
 מ"מ נלע"ד דלכרי ר"ח הוא דקאמר הכי אבל
 לרעת ארי"ף גפינה איבא למי' דלא ס"ל לאסור
 משום

ומעשהו איתו קראו שטר אי בעית איתמא לויכא דר"ק
 חזו וקראמר אס תשיב משבת זוקא-רגלך דהייט טוול
 בעלמא דהו אקור להפלוג כספינה אכל עשית חפטיך
 כיום קדשי דכשכיל סקורה מתר דגס זס מקדי דבר
 מטה דהא כל טעמא דאין מפליגין הא ממש וקראת
 לשבת עונב א"כ העוסק במטה פטור מהמטה לא
 כן אס הים הטעם דאין מפליגין משום אקור תחומין
 דהו אינו נודחא אקור זה אפי' כמקום מטה ממש
 כ"ש הליכתי לסחורה דאינס מטה ממש כשאר מטה
 זהו אליכא דר"ת ואליכא דהפוסקי' שגמלקו עליו וס"ל
 דלא תשיב הליכתי לסחורה מטה ממש לרבות מקום
 מטה עונב שבת דהיא מטה ממש ה"ק אס תשיב
 משבת רגלך דהייט וקור להפלוג כד לטוול ולא
 לטוול כלכד אלא אפי' לעשות חפטיך דהייט וס"ל
 מטה אפי' לא תלך ועין כי קראת לשבת עונב חז
 מטה ממש כשאר מטה ואינה נודחית מפני מטה
 זו שהולך בסחור' שאינה מטה ממש ולא קראת מטה
 זו של העונב כיוס דוקא לקדוש ה' מוכרי' דהייט
 ידועלס או להקביל פני רבו או ללמוד תו' סס שפיר
 נודחית מטה עונב מפניה כדכתב סמיכ' דחז מקדי
 הילך לדבר מטה ופטור מהמטה חזו חקא וכבר
 יודר ממטה חפטיך ומעשות דרכך ודבר דבר עס
 חטיך דכל אלו לא יקראו מטה ממש לרבות מטה
 עונב מלפניהם

עוד

יש לפרש עפ"י מ"ש הטור שם בסמך חז"ק
 אין צרין על עיירות של גוים במלחמת אר"י
 אלא א"כ התחילו ג' ימים קודם השבת ואס התחילו אין
 מפסיקין אכל במלחמת מטה מתחילין אפי' בשבת אין
 הולבין בערב שבת יותר מג' פרקיות כד שניע
 למלך בעד האוס גדול להכין לרכי סעוד' לשבת וכתב
 הרי"ף והרא"ש דטעמא דאין צרין משום דלא מתקין
 ליה ונכלל ומשתייך לך ג' ימים הראשונים משו' טרדא
 ופחדא דלכא ולכתי ג' ימים פרח עהדיה ומקמייה
 ליה לעונב שבת ומ"ש דבמלחמת מטה צרין כ"כ
 משום שכבר נתבאר דהעוסק במטה פטור מהמטה
 ח"א אס תשיב משבת רגלך דהייט שלא תלך על סעוד
 חז"ק ימים לשבת אלא קודם ואס התחילו אין מפסיקין
 אפי' בשבת ח"א עשות חפטיך אפי' מלחמת ארשות
 שרי אפי' כיום וקדשי היכא שכבר עבר והתחיל
 ומכ"ש היכא שהתחיל קודם ג' ימים חס וכול לעשות
 אפי' לכתחלה ועין דטעמא וקראת לשבת עונב ולחז
 ג' כבר פרח פתחא עמייה ואיכא האס כאלים וסתייה
 חזו דוקא שאין צרין תוך ג' ימים היט בשביל
 לעשות דרכך וחפטיך דהייט מלחמת ארשות אכל
 מלחמת מטה שהיא חפטי שמים או איך צריך לכד
 השבת ולענוג ועין שאני מבטוחך והדרכיך על כמות
 ארץ שאתם טובשם והיו מסורים מיד אפי' שאתם
 כבשם בשבת ועין כי פו' ה' דבר לכבוש א"י וסעוק
 במולה פטור מהמטה כמ"ש חכ"ו א"כ שמיטו עפ"י
 מש"ל שלא ילך יותר מג' פרקיות בע"ש וסמיטו עפ"י
 משום עשות חפטיך כשכיל ווס קדשי דהייט שצריך
 להכין לרכי סעוד' לשבת בעוד האוס גדול ח"א שפיר
 מ"ש הטור שם דאפי' אס יש לו כמס עבדים לשמש
 ואחדל בעצמו להכין לרכי שבת כד לכבד ולא
 ואמר לא אפטוס כבוד כי וסו כבוד שמכבד את פסוק
 כמו

משום תחומין כלל אלא משום טוול עונב שבת
 מש"ה לפני ג' ימים מתר דלויכא כטול עונב עכ"ל
 ועפ"י כל זה אסו קראו כמין קומר והלכתא
 גברותא איתו לאשמעו' והייט וקראמר
 אס תשיב משבת רגלך דהייט משבת שבת שהיא
 לפסוק תשיב רגלך שלא תלך כספינה ג' ימים
 קודם השבת דכל ג' ימים מתקט שבתא מקדי
 וקמל"ן קרא דלא תומא כרשב"א דס"ל דהא דאין
 מפליגין כספינה ג' ימים קודם השבת אליכא דכ"ש
 מתניא דלא קו"ל טוחמיה אכל לכ"ה שרי אפי'
 בערב שבת עם השמש דהא ליתא אלא שתשיב משבת
 רגלך שלא תפרוש ג' ימים קודם השבת ואליכא
 דכ"ע מתניא בריותא זו דלא כמ"ש רשב"ס ז"ל וס'
 ויודעה היא וס"כ אס תפרוש ג' ימים קודם השבת
 או עשות חפטיך כיום קדשו דאפי' שהספינה הולכת
 בשבת כמים שאין כהספינה מתר וכמ"ש מהר"קו
 ז"ל דלכ"ע אס ככנס ג' ימים קודם השבת אפי'
 שהספינה הולכת בשבת שרי וכ"ת איך אפי' שיתקיימו
 דברי מהר"קו דאס יש אקור תחומין ח"כ אפי'
 במפליג קודם ג' ימים לשבת אקור וכמו שדחא
 הרי"ף דברי ר"ח מה"ט גופיה לוס קיים ותרך
 וקראת לשבת עונב דכל טעמא דאין מפליגין ג'
 ימים קודם השבת הוא משום עונב ולא משו' אקור
 תחומין וכמ"ש הרי"ף ז"ל דלא כר"א וכיון דכל
 טעמא משום עונב כיון דהו קודם ג' ימים חז
 לויכא כטול עונב דרוחו ונשמחו אלו וקסוף אחר
 ג' ימים וכמו שתי' מהר"קו עמנו בדברי הרי"ף ז"ל
 וח"כ תהא טעמא אפי' שהספינה הולכת כמים שאין
 בהס עשרה בשבת שרי כיון דלאו מטעמא דתחומין
 פגגנו כה אלא משום עונב והא איכא עונב או יש לפ'
 שאופן אחר עפ"י מ"ש הטור שם במד"א דאין מפליגין
 אופי' לא לדבר ארשות אכל לדבר מטה שרי וכ' מרן הכ"ז
 כיון דכל טעמא דאין מפליגין משום מטה עונב א"כ
 אס מפליג כספינה לרכי מטה מתר דהעוסק במטה
 פטור מן המטה ע"כ כונת דבריו מבוארת לאפוקי
 אס טעמא דאין מפליגין משום אקור תחומין או
 אפי' מפליג לדבר מטה אקור דהעוסק במטה
 פטור מן המטה אמרו ולא שיעשה איסורא דהרי
 קו"ל דהענינו חכמים דכיהס אפי' במקום מטה
 ודחוק למטה דאורייתא כשב ואל תעשה מקמיה
 שבת דכרוסס בקום עשה עוד בת' הטור בשם
 ר"ת דמטה מקדי אפי' שהולך משום סחורה או
 לראת חבירו ולא מקדי רשות אלא לטוול דוקא
 והנה מוכרחא אפי' לומר דלר"ת טעם דאין מפליגין
 הוא משום עונב שבת כטעם הרי"ף ולא מטעם
 תחומין דאל"כ איך ידחא האקור משום שהולך
 לסחורה וכדתי' ובת' מרן הכ"ו ז"ל דמ"מ כ"ל
 שאין כל הסוקים מודים לו לר"ת בוס דא"כ למס להו
 לאהדורי אטעמא דהיתרא שנהגו עכשו להפליג כוס
 אפי' בע"ש ח"ל רכל האולכים כספינה אינס מפליגין
 אלא משום סחורה ולא לטוול וכ"מ מוכרי הרי"ף
 והרא"ש וס"כ הריב"ש כתשו' על דברי ר"ת שקולא
 יתרה היא ומ"מ כחכ שכשכיל לעלות לא"י או שפיר
 לרכי מטה עכ"ל וברדאו דס"ה אס הוא הולך אלא רבו
 ללמוד תורה או להקביל פניו דהו שפיר דבר מוטק

במשו שמיטו ר"ח פרוס סלקא ורכי ווסף מכקע עטא
 ר' ודא-מלניק האש ר"ב מכחף ועיול אמר או מקלעו
 ר' אמי ר' אפי מילא מבתיסנא קמיהו עב"ל וא"כ
 איט דקאמר עשות חטוף אתה בעצמך מכחף ועיול
 בעבור ווס קדש כמו שעשו אלה הקדושים הו' ואל
 האמר שלא לעשות כטרי שהרי לקדש ה' מוכרד דהונו
 ח"ס במו' ר' אמור' אפי וכדדכו שאתה בעצמך
 מכחף לפניו וא"כ כ"ג השבת וכמו שאמר
 ד"ב או מקלעו רבי אמי ור' אפי לא מבתיסנא
 קמיהו .

לא

כאמר באופן אחר בהו קראו קדיון שעת
 ימים תעש' מלאכ' ונדקדק עוד באומרנו תעשה
 בשרי ועוד במאי דכתיב וכיום הו' דהו"ל כיום הו'
 דמוקדמו וכיום הו' משמע דגם כיום השביעי הותרה
 מלאכ' ועוד דאמרו סולדך כאן לומר כל העושה בו
 מלאכ' וזאת אמנם וכן בהקדים מאי דהנינו ככ"ק
 השמיטה-בשבת אעפ"י שמתחייב כפשו שיעשו כשרים
 ואמרו בגמ' דהו' מתני' איתיה כר"מ ור"דס"ל דהמכשל
 בשבת טונג ואכל דלא נאסר מעשה שבת דכתיב כי
 שיה קדש דקאנין ולא מעשה קדש דוקא במזיד
 אסור משום קנסא חללא כר"י הסגולר דס"ל דמעשה
 שבת איתיה' מוכחי' כי הו' קדש להקיש מעשה שבת
 בקדש מה קדש אסור באכילה אף מעשה שבת כן עוד
 היע דהא בקי"ל דאמורה לגוי שבת היינו דוקא סוכא
 סא"ל כן אכל אם עשה הגוי מעלמו או מותר לישראל
 וכדאן מעש' בגוי שעשה כבש וירדו אחריו ר"ג וכתרו
 וכו' ח"ס חסו דקאמר שעת ימים תעש' מלאכ' וכיום
 הו' לאשמעינו דסוכא דנעשית המלאכ' ע"י אחרים
 בלתי טוי ישראל דשרי אפי' ביום הו' וגם אשמעינו דאם
 נעשית ג"כ התלחכה בשבת שעבר וכשל כיום השבת
 המלאכ' לא נאקרת חכו סקיים ובוים הו' קדש ית'ם
 לבם הוא בעלמא אבל לא התלחכה שנעשית או דהו'
 קדש ואין מעשו קדש חכו ג"כ סקיים כל העושה בו
 מלאכ' וזאת לית דאפו' שפיעושה בו מלאכה וזאת עכ"ל
 מלאכ' שנעשית בו שריא וכדאן השוקט בשבת וכו' כ
 אעפ"י שמתחייב כפשו שחי' כשר' ח"כ לרסח מאי
 בקי"ל חמר' לגוי שבת חכו דקאמר אעפ"י שעת
 ימים תעש' מלאכ' ע"י אחרים עכ"ל וכיום הו' יהיה
 קדש דאפו' ככה ג"ע יי אחרים אסור חכו סקיים שבת
 שבתין לה' ואמורה לגוי שבת אמנם אפי' שאסור לא
 תעמא דהיבא חיוב מיתה חללא דוקא כל העושה בו
 בעלמא מלאכ' וזאת אכל ע"י אחרים אינו חללא אסורא
 בעלמא .

לא

כאמר באופן אחר ונדקדק עוד כמה סקיים לא
 תכלעו אש בכל מושבתכם דמאי סיבא דפרט
 מלאכה זו מכל המלאכות ועוד דהו' אמרו ז"ל
 דהעברה בכלל לא תעש' כל מלאכ' ולמה חזר ופרט
 אמנם וכן ובהקדים עוד מ"ש הטור בקימן רכ"ב ח"ל
 מותר להשתחיל המלאכ' סמוך לחשיכה כע"ס אעפ"י
 שאינו יכול לגומרה מבע"י והוא נגמרת מאלוה
 בשבת ואסור לתן על הטונה תבאל מבע"י להשהותו
 עליו לטרך הלילה חללא ח"כ נתכשל כל זריט או סקיה
 או דמסיח דעתו הימנו עד למחר וככל הלילה וכל
 להחביל בלא חזיו ע"כ נמצא לפי זה דהיבא למחש
 לחזיו' או אשלי מבע"י אסור להשתחיל וכו' ח"ס ח"א

שעת ימים תעש' מלאכ' וכיום הו' לאשמעו' הוא דהו'
 בעלמא דאם אשתחיל מבע"י והוא נגמרת מאלוה כיום
 הו' מותר כיון שאם שבת שבתין ואינו עושה כלום
 חללא נגמרת מאלוה דדוקא העושה' בעלמא של יום וזאת
 אכל אם השחיל מבע"י כחול שרי אמנם אכתי שרי
 ככה ג"ל לא תבערו אש בכל מושבותכם כיום השבת
 דהיינו דבר שאינו לריך חזיו אכל דבר הרריך חזיו
 חזיו' שמה וזאת ויעבור על לא תבערו אש ועפ"י
 וכן ג"כ קראו דאם תשיב משבת באופן אחר ובהקדוש
 עוד מ"ש הטור עוד שסו"ל לא יולא החיוב במחנה
 ולא הלכלר בקולמוסו ע"ס סמוך לחשיב' שמה ושבת
 חללא כיום השבת אכל בתפילין מותר ללאת סמוך
 לחשיב' ולא חיישינן שמה ישבת וולא בהם שאסור להקיש
 דעתו מהם בעורם בראשו ומשמע בהם כל שעה
 עכ"ל וכלע"ד דאף דלא יולא החיוב וכו' אם הולך
 במתכוון להלגיע משום שבת או דהו' שרי דככה ג'
 ודאי לא חיישי' שמה ישבת וולא בהן בשבת כיון דהו'
 בעלמא הולך להגיע לא חזי למשכת וכה"ג אמרינן
 בפסקים גבי ביבור חמץ דלא חיישינן שמה ע"י
 שפורטו דלמא חזי למיכל ממה משום דאמרינן סו'
 עלמא מותר עליו לשורפו חזי למיכל מיטו וכו' ח"ס
 ח"א אם תשיב משבת רגליך דהיינו משום שבת שבת
 תשיב רגליך שלא תלך סמוך לחשיכה ככלי אומטוף
 דחיישי' שמה עשות חטוף כיום קדשי דהיינו שהשבת
 ותללא בהן כשבת אמנם יש זריים ויש דברים שאתם
 מותר ללאת בהם עם חשיכה חללא משום וקדחת לשבת
 לעונג דהיינו שהולך להלגיע משום כבוד שבת דוראו
 כיון דהולך להלגיע בעבור השבת לא חזי למשכת
 ועוד יש דברים שמתיר ללאת בהן ע"ס עם חשיכה
 ולא גורדין כהו בגון לקדוש ה' דהיינו תפילין דכוס לא
 חיישינן שמה ישכחם בראשו וולא בהן ועין וקבריא
 שאתה חייב בכל שעה לכדור ולמשמש בו ולא שייך
 להקיש דעתו ממנו מש"ה לא חזי למשכת ומג' סקיים
 או תתענג וגו' כרפי ה' דבר יוכן עפ"י מ"ס חרמב"ם
 ז"ל דאפי' העושה' המטה בתקנה וכלל תנאים חללא
 שעש' עפ"י המושכל ולא משום שה' טוח אחרו ה"י
 כמו שלא עשה כלל עכ"ל ח"כ היינו דקאמר או
 תתענג וגו' ואכתי זה חזי מבעווחך כשלא תעש' השבת
 לשום הנחתך חללא משום כי פיה דבר שתעש' המטוס
 משום שה' טוך וכאמור .

ומעתה

חל עליו לכאר המאמר הנזכ שתח
 השגור הוא אמר ויקסל משח וכו'
 ולכאורה יש לרקדק דמג"ל לרו"ל לדרום שמשח תקן
 להם לישראל להיות דורשים הלכות שבת בשבת או
 משום דכתיב ויקהל משח הא שפור י"ל דס"ט
 שפרשה זו של שבת נאמרה בהקתל לו' שכל ישראל
 חייבים בשמירת שבת אפי' לאותם העשוקים בתורה
 בכל ימי השבוע ועוד דמשונה מטה זו של שבת
 ליאמר בהקתל מאחד שכל תקון מעשה העגל אינו
 נמחל חללא ע"י שבת וכמו שאו"ל דכל חומר
 שבת כהלכות אפי' ע"א כאשט מחלים לו וא"כ
 מאחר שפורס' ז"ל שפרשה זו של ויקסל למחרת
 וה"כ הוא ואיתא בת"א דכיום הכפורים הרבו
 ישראל כרמנים ובתחטיטם מאד למנוה ומרע"ם
 למעלת עד שכלל קגורם וא"כ מעשה זה חפך צום
 צתק

ואתם על מלת שפת בהקהל כי על מנוח וזו נמחל להם
עון הענגל לגמור דכמו שעשו בענגל ויקהל העם
על הארץ כך כדו לתקן זס ויקהל משם שוכח ויקהל
ויכפר על ויקהל.

אמנם

גלע"ד לישב זס עפ"י מאו דאמרוק
במס' שבת הט ע"ל מלאכות היכן רמזו
מרבתיב אלה הדברים אלה בנימט' ל"ו רבדים
הדברים יג' הרי ט"ל ע"כ וא"כ השתה אוכח למורק
טובח דאין סיים קרא על זה ואמר אשר טוה ה'
לעשות דלפ"ו ה"ל לו' אשר טוה ה' שלא לעשות
דכל ט"ל מלאכות אוכח אלה בשמירה כשכ ואל
תעשה ועוד אמאי בא תרמו באיסור ט"ל מלאכות
במלת אלה הדברים ולא כמלה אחת כיון דאויכח
למטעמי בהאי רמזוה אשר ע"כ הוכרחו דז"ל לומר
שכך א"ל הקב"ה למשה שיקהיל קהלות ברבים כיום
השבת בקום עשה לדרוש להם הלכות שבת על ט"ל
מלאכות בדברים להכניס המלאכות האסורות והיונו
שרמזו ו"ל ט"ל מלאכות באלה הדברים ולא במלה
אחת יי' לאשמעינן אנב אורחין שמחוייבין לדרוש
סדריהם א"ל הלכות שבת בדבור וכיון שראה משם
שכל תכלות טוויי ית' בקום עשה שיטה לישאל
להקהיל קהלות לדרוש בהל' שבת תכף עמד והתקין
לדורות הבאים מבח"ק"ו וארס דן ק"ו מעצמו דמס
דור המדבר שכל ימות השביע הם פטויים ללמוד
חורה ואינם רביבין כ"כ ללמוד בשבת אפ"ס ליום
ה' להקהיל ולדרוש א"כ ק"ו לדורות הבאים שזה עסק
בכרמו חס עסקו כשדחו ואינם פטויים ללמוד חורה
בחול שחל החיוב עליהם כשבת מש"ה תכף עמד
והתקין כן לדורות ולע"ד שזה הק"ו רמז בקרא דכתי'
ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת
לדורותם דהשמירה היא דלא תעשה לעשות סיונו
בקום עשה הוא הדרשה להקפידם בקום עשה ועל זה
סיוס לדורותם דאף לדורות כן א"כ מה שאמר לתקן
אינו משום שכבר כתבו לעול רלכ"ע דהת"ח אינו
מחוייב ללמוד חורה כיום השבת אלא לרין לענג
בכל מניו מאכל ומשתם והא דלא ניתנו שבתות וי"ע
אלא לעסקו בהם בתורה אינו אלא לשאר העם
העוסקים במלאכה בחול מש"ה בא משם ותקן אף
לת"ח שיקהילו קהלות דמיו דמגד עלמן הם פטורים
היום מת"ת אבל מ"מ משום תעס ללמוד להם הלכות
שבת גס הם חייבים במשום זו שחובב רמז עטסה
להורות וללמוד להם את הירך דמי שבת וי"ע דודאי
דכלא זה לא יש קיום לשאר העם ללמוד חורה
בשבת דאס ר' לא שנאה ר' קייא מנ"ל והו שפייס
המאמר כדו שותקלם שמי בין בני ואס הת"ח עסקוים
כל היום באכילס ושתייה א"כ ממולג יהיו כל ישראל
בגדרון אכתרויו רלכ"א מי שילמד אותם הכי
ותקלם שמי ית' טין בניו ישראל מש"ה עמד משם
ותקן לת"ח שיהיו דורשין הלכות שבת בשבת וי"ע וכו'
כנ' כמאמר

ועפ"י

כל זה הגה מקום אתו לבאר הני קראי
האמורים כס' ותרו אתם ראותם אשר
עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא
אתכם אלי ועתה אס שמוע תשמעו בקולי ושמרתם
את בריתי ודרשו ו"ל זו ברית שבת כי לי כל הארץ
ואני

ואתם תהיו לו ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה סדריים
אשר תדבר אל בני ישראל ע"כ ויהי קדוש ממש
כהני קדוה קדוה רמה ראה לפרט להם מכל המלות
מלות שבת דוקא ועוד מאו קא משמע לן עכשיו
טל הארץ ומלואה ועוד דאמאי הוירך לו' אלה
הדברים אשר תדבר ל בני ישראל הא כבר כתבם האמר
לבוית ועקב ותגר לבני ישראל אמנם עפ"י כל האמור
לעול א"ס חוה דקאמר אתם ראותם שבתם כרטרס
כרברתי בעבור להטו אתכם אלו בקבלת סדריים
וכרפרט"ו ו"ל זכור שלא תאמרו דהשתת עכשיו
במורכ שאט פטויים ממלאכה ואמר אט וטלן ללמוד
בתורה אבל למחר כשאת נכנסן לארץ זס עסק
בכרמו חס עסקו כשדחו והרי אט עסקוים ככד
קייט חורה מוס תהא עליה וכמו שנוענס חתוים
בעצמה כן על הקב"ה לוח אמר או מהא לא ארס
דהא ושמתם את בריתי זו שבת ולא ניתנו שבת
אלא לעסקו בהם בתורה וכד שלא תאמר מתקן
שכל תכלית מנות שבת הוא משום כדו לעסקו בהם
בתורה א"כ ת"ח שאנו בלמוד כל ימות השביע אין
דמאי עליה מנות שבת וכחול שחוייב רבנן ליה סיוס
ואמר דאנו כן רכל עיקר מנות שבת הוא להודיע
שכי לי כל הארץ ואין העולם קרמין אלה מתוים
והכל מעשה ידי ולטעם הוה הכל שון בשמירת
שבת אחר ה' ואמר מתקן שאר העם חסו נאתם תהיו
לי ממלכת כהנים וגוי קדוש שאפי' תהיו ממלכת
בהעם מאן מלכו רבנן אפ"ס אלה סדריים מחוייבם
בט"ל מלאכות הגרמזים במלת אלה סדריים וכמו
שא"ל וגם תדבר אל בני ישראל על א"ל מלאכות
שאתם תקהיל קהלות ברבים ודרוש להם הלכות שבת

אמר

באופן אחר כהני קראי ונדקדק עוד
אמרו ועתה אס שמוע תשמעו בקולי
ודשו ו"ל אף ועתה אלה תשובם דמס רלס עכשיו
לשוררן בתשובה ועוד כמאי דקאמר אתם ראותם
את אשר עשיתי למצרים וכו' דאמאי הוירך לו' להם
זה ועוד מס שדרשו בלוקוט ח"א ושמתם את בריתי
זו ע"א ות"א זו שבת דמאי שינא חס דנקט
ותי לא

אמנם

חוכן בהקדים עוד ת"ס מרן סכ"י
בא"ח ברש הלכות שבת עמ"ס סטור
סס סהיא רכל השומר שבת כהלכתו אפי' ע"א
באטס מוטלים לו דהכוונה מפני שהשבת שקולה ככל
המנות שהיא מורס השבתה ודרוש העולם ודורס מן
השמים וכיון שהיא שומר שבת בריאוי ויא ע"א
שעבר אינו מפני שמאמין בה ולכן יש לו תחלת
מחילה ע"י תשובה משא"כ בעובר ע"א שחמטין בה
שעולה כדעתו שיש בה משם שהיא לחוק מהתשובה
דאינו שכ עכ"ל ודכרוו כאלמו מאד ותקרא מלה רב
שכתוב כל באיה לא ישובו ודרשו ו"ל זו מיתת וקדוים
עוד מ"ס במדרש רבה על פסוק ולא שמעו אל משם
מקולך רוח ומעבורה קשם שאס קשם בעימותם
לפרוש מהע"א ע"י שחו לחזקוים בה סריבם עוד
בקדוים מ"ס מהר"ס ו"ל דאלי ארמנת סיוס דחאס
ויליאת מורס והפליאת אשר נעשו בהם סיוס חוד
ומורס שפעולם מתחדש ואת אלוס ססדרי ואין מלמד
ואני

ושפור ואמר על סרבים לפון יחיד וממילא לא יש עוד
 תי' לישאל כמעשה העגל משום שאמר כלשון יחיד
 ולא כל' רבים עוד אמרו כוונת חרש וכל טעם שנטעו
 ישראל על השבת הוא משום לתקן עון מכירת יוסף
 שהוציאוהו מרשות ה' יחיד לרשות סרבים וכתב הרב
 הגו' ראם נמכר יוסף כעבור ששאל יעקב כ'
 אחיות איך הו' לא לריך כפרה לישאל כשכיל מכירתו
 וא"כ מוכרת לפי דבריו האחר חרש שיעקב אין כיוו
 אחיות כ' אחיות ושלא כדון נמכר מנ"ס האלרכו
 לכפרה וטוהן להם השבת עכ"ל ומעתה עפ"י דברים
 אלו חתי המאמר שפור וכוון אמרו ישר' לפני סקב"ס
 כיון שגלות אחת והיונו מעון העגל וקשה רחא
 יש להם תי' דכלשון יחיד נאמר ולמשה לויות
 ולא לסם ומאי דכתי' ויחן שם וישאל הוא על יעקב
 אע"פ שהעמידו שם להודיע שאין כיוו חטא כ' אחיות
 וא"כ מכירת יוסף היתה שלא כיוו ושפור אנו מחוייבים
 לשמור שבת כדי לתקן עון מכירת יוסף אבל השתא
 שגלות אחתו מעון העגל מוכרח דס"ל דאין כתי' של
 משה כלום במה שאמר לי אמרת כלשון יחיד משום
 דשפור ואמר על הרבים לשון יחיד ומאי דכתי' ויחן
 שם ישראל כעשניה אולי דקאי על כל ישר' שאין
 באחרות אחת ולא על יעקב אבינו משו' ריש כיד יעקב
 איסור כ' אחיות וא"כ מהשתא מכירת יוסף היתה
 כשכיל שבת מאוסור כ' אחיות ומעון יעקב ח"ו
 נמכר וא"כ טוב אין עלינו מן הדיון שגמור שבת
 לתקן עון מכירת יוסף כיון דמן הדיון נמכר ו"א כיון
 הוא שלא נשמר שבת ומעתה לפי האמור וכוו קראי
 דיון הגו' ו"א אס תשוב משבת רגלך וגו' וקראת
 לשבת עובג שתשמרנו כראוי ואת אולי ומודה שיש בודך
 עון מכירת יוסף שנמכר שלא כיוו ולכך אתה שומר
 שבת כראוי לתקן עון זה ולא תאמר שאיך מחוייב
 בשבת משום שבת יוסף מאוסור כ' אחיות והו' קראי
 דבר דבר דהיינו שלא תפנוע ח"ו בכבוד אבך
 הזקן ישראל סבא ותאמר ששאל כ' אחיות ושפור
 נמכר יוסף כיוו ואיך מחוייב לשמור שבת ואם אתה
 שומר שבת ואיך עונג בכבוד הזקן או בשכר
 זאת והאכלתיך. נחלת יעקב אבך שאני נתון לך
 נחלה כלי מזרים לא כן. אס פגעת בכבודו או
 אפ"ל לך ליקח נחלתו דדאי אין רעיוו להאכלך עוד
 וכ"ת דאיך אפשר שאומר דאין כיד יעקב איסור כ'
 אחיות דטאי דעדין לא ניתנה תורה מ"מ הרי האבות
 קיימו כל התורה עד שלא ניתנה ליה סיוס ואמר כי
 פי ה' דבר דהיינו דעפ"י הדבר נשאל ואין כיוו
 שום נדנד חטא כי כן טוה ל' המלך מלבו של
 עולם.

כתב

הרא"ם כד"ם הקדים להם וכו' אמר
 איפכא וכו' עכ"ל ולכא"ו דבריו קמוחים
 דהכי מטינו למומר אויפכא הא קי"ל דלחומי מקשינן
 ולא לקולא דמשכן עשה ושבת עשה ול"ת וכ"ת
 דלדירה דה"מ נמי קשה דל"ל סמיכות הא כל"ה
 לא דהו' דאין עשה דהו' עשה ול"ת לזה ו"ל כמ"ס
 הרא"ם גופיה בפ' קדושים ח"ל וטמא ו"ל דאי לאו
 קראי וכו' ע"ש וא"כ ה"ל גבי משכן אלטריך סמיכות
 לומר שאינו דוחה דליכא למומר אויפכא דא"כ כלי
 סמיכות נמי ו"ל שדוחה מראשטריך קראי גבי מרח
 אב

ואינו קדמון
ומעתה עפ"י כל זה יבוא קראי על נכון
 לכל ועלם על דעת ישראל מאמר
 סקו' ארוקים כ"כ בע"א א"כ רחוק מאד שואבו
 בתשובה ולא תועיל תשובתם כי הוא משפט ולחן
 וזהו כתיב כל באים לא ישובו לזה אמר דלא תחשו
 לזה ספר אהם רחוקים את אשר עשיתו למזרים
 ואלא תחכם על כפני נארים וא"כ אפי' אריסטו ראש
 הכופרים אלו ראה זס היה חזר וא"כ כ"ס אהם בני
 ישראל וכ"ס בראותכם שאינא תחכם אלו משום קבלת
 התורה הרי אהם מודים שהתורה מן השמים מנ"ס
 ועתה אס שמוע תשמעו בקולי ולדרכו שפור יש
 תיגם ותחלת בתשובה כון למה שיעבדתם כבר כון
 למה שאהם עובדים ח"ו לנגיד והיינו משום ושמתם
 את כריתו זו שבת דע"י שאהם שומרים את השבת
 שאח מורם על חרש העולם ועל ההשגחה ועל האירה
 שהיא מן השמים א"כ מוכרח ושמתם את כריתו
 זו ע"א דקשתא אפי' עבדתם ע"א אינו מלך שאהם
 מאמינים בה שיש בה ממש חס לא יתכן בשמירתם
 את שבת שאח מכחש לזה וא"כ שפור יש לכם
 דוחלת מחיל' ע"י התשובה כיון שאהם עובדים לאהם
 משפט ולחן. לא כן אס לא שמרתם שבת דאי ודאי
 לא יש דוחלת מחילה ע"י התשובה כי המאמון בע"א
 רחוק הוא ששוב וכמ"ס הכ"ו ז"ל.

עוד

וזאת ארש כחני קראי דאס תשוב וכו'
 והן קדם נבחר מאמרים ו"ל במודים אמרו
 ישראל לפני סקב"ה כיון שגלות אחתו כיון הוא גלל
 נשמר את השבת ע"ב ודבריהם אינם מוכינים
 דלדרכם מחוייבים הם כשמירת השבת יותר כדי
 להיות ננאלים וכמאמרים ו"ל דאס ישראל שומרים
 שם שבת מיד הם ננאלים וא"כ איך מתקייב ע"י
 שגלו שלא ישמרו את השבת נלע"ד לוישב זה עפ"י
 מה שדוע כח"ל דכל טעם הגלות הוא לכפר על
 מעשה העגל שסם נתחייב כלויה לפני המקום ועמד
 משה ומקד נפשו עליהם ופיראס ממות ואו נגור
 עליוסם השעבר. תחת המות וכבר דודג שמשה בא
 כטענה לפני המקום להטיל את ישראל באמתו לי
 טות ולא להם דכלום אמרת אני ה' אלהיכם אשר
 האנאחי אתכם אזכר ה' אלהיך לי ולא לאס דדאחי
 להריב בעל ספר הכהן אסקלקלוא. תמאירה דלפו
 הגלגה זו א"כ ע"כ מאי דכתיב ויחן שם ישראל הוא
 על ישראל סבא יעקב אע"פ שהעמידו בשעת מ"ת
 מנועם קאמרו במודים דבשעת מ"ת נתקבאו האומות
 ואמרו מת ראו אלו להתקרב יותר אמר להם סקב"ס
 התיאו לי ספר ויחן שלכם שחא' הרי לה' משפחות
 עמוס ובישראל כתיב ותולדו על משפחות לבית
 אבותם וכו' שלא יאמרו האומות שגם ישראל אחו
 ממשפחות שאינם מיוחסת והיינו מאוסור כ' אחיות
 ע"כ העמד את יעקב להודיע כי לא באוסור נשאל
 ודאי עפ"י הו' רבים הנאמרים או משום שגויין או
 משום דעפ"י הרבר נשאל או משום דהו' כח"ל ע"ע
 ונאס כוונת איהא שגער מכירת יוסף היה ליעקב
 כשכיל שלקח כ' אחיות באוסור והנה לפי זה ע"כ
 דמאי דכתיב ויחן שם ישראל הוא על כללות ישראל
 ס"ס בולס בלב אחר ובאחרות אחת וכנפס א' דעו

אז ואם וכו' ומשם הר"ם נוסח וא"כ ע"כ
 והסמיכות לה אחי אלה לומר דלא דמי שבת
 ובדרכי הרמב"ן ז"ל כפי כי תשא ח"ל ומלאכת
 המשכן שאינו דוחה שבת וכו' ע"ס גם מה שהק'
 הר"ם על אי"מ דא"כ ל"ל מועטא וכו' נראה
 לע"ד דה"מ דקאמר ל"ל דוקא הם קאי על דברי
 המכילתא שלשן זה שכתב רש"י הקדוש וכו' הוא
 לשון המכילתא ועל דבר המכילתא קאמר אי"מ
 דלא דוקא הקדים וכוונתם לרחוק דברי רש"י ור"ם ל'
 שהקדים דקאמר המכילתא הוא דוקא וכמו שכתב
 בדבריו בס' כי תשא ע"פ דרך את שבתות וכו' ע"ס
 וכו' מ"ס ל' דרך את שבתות אחי לומר שפקוד
 נפש דוחה שבת וכמו שאמר המכילתא להוציא וא"כ
 מוכרח רמה שאמר המכילתא הקדים לאו דוקא
 דלא דוקא הוכי הקדים בס' כי תשא משכן לשבת
 כיון דמועטא דרך את לפקוד נפש שדחה שבת
 וכמעט דה"מ הם הרמב"ן ז"ל דהכי כתב ע"ס
 גם מ"ס הר"ם ואינו אלא מדהקדים דא"כ וכו'
 ולא ידעתי למה שבת דברי עמנו מ"ס בפרשת
 קדושי דה"ל דה"ל וכו' ע"ס ואולי משום שאמר
 בלשון שמה עדין לא אסיק ארעתיא הכי .

ומעשה עפ"י כל האמור נחם שקטע המעשה
 שפיר דה"ל דהקדים בלוי ה' למשה
 מעשה המשכן לשבת לומר שדחה את השבת דכתיב
 דה"ל הוא קודם מעשה העגל והיה נעשה ע"י
 הקב"ה והוא כמעשה שבושין בו ישראל מלאכה ממע
 אלא שבעצת מלאכה וכו' והוא שדחה שבת וסמי
 דקיים אך את שבתות מועטא במשה עלמא
 במלאכת המשכן שיהיה מותר לעשותה בשבת כמו
 פקוד נפש וכו' ואלא אמרנו בלוי משה לומר שכתב
 קטאו בעגל ואז אורה שעה לדרך שיהיה מעשה
 המשכן ע"י אדם ולא ע"י הקב"ה ודאי שאינו
 דוחה המשכן לשבת מש"ה הקדים משה להם
 אחרת שבת למשכן למימרא דהשתא אינו ראוי שדחה
 שבת בעבור המשכן כ"ל כפאר וע"ה .

אמנם אכתי איכא למודק טובא דלמה בלוי
 ה' למשה הקדים טווי מלאכת המשכן
 לשבת וכמו משה לישראל עשה להפך והלא חייב
 אדם לומר בלשון רבו ואע"ג דה"ל שמה קלר
 לישראל ולא שמעונו היא גופה דישנה לתלמוד דרך
 קלרם והו' אליבא דרש"י אלא לה"מ קשה ועוד
 בלשון ה' למשה למה הקדים והולך לו אך למועטא
 וכדרך דרש"י ל' ליישב משום שכבר ידוע דכל
 תכלית המשכן להשרות שכינתו ביניהם ולהודיע
 לכל שיתיר להם על מעשה העגל וא"כ לטובתם של
 ישראל נעש' ומלח שבת הוא לכבודו וה' דוקא שדחה
 הוא שהעולם מחרוץ וא"כ כדי ללמד ענה לבני
 אדם ממנו הקדים דבר הנוגע ליש' קודם דבר הנוגע
 לו והגם שהוא עשה ענוה יתירה הוא כביכול רשאי
 כשלא אכל לפי שאמת הוא קודם לבני ומש"ה משה
 עשה להפך ודומה זה למה שפיר מהר"ם אלשאך ע"פ
 אל המשקוף ואל כ' המזוזות ע"ס אלפי זה מסמיכות
 לחודיה ודעונו דאזו דוחה שבת כיון דהשבת מעיד על
 יחודו של מקום וקדושתו למעלה מקדושת ישר' וככה ג'
 בת הר"ם כ"א ע"ס וע"ל ה"ט דשינוי משום והקדים
 שבת משום כיון דעיקר המשכן להודיע שיתיר על
 מעשה העגל וכבר כתבנו לעיל דעיקר תשו' למעשה
 העגל הוא ע"י שמירת שבת ובדרכי' משמיה דמין
 הכ"ו ז"ל דהשומר שבת כראוי יש לו תוחלת מתו'
 בתשו' ל' ע"ס א"מ הקדים להם שבת לומר להם דאי
 אפשר להשכן שכינתו במשכן כי אם ע"י שמירת שבת
 כראוי ואז מודיע לכל שקכל תשובתם כשכל העגל
 ע"י השראת שכינתו ומה שהקדים בלוי ה' למשה משכן
 לשבת והולך למועטא דרך כלל בזה עפ"י מ"ס
 הרב ז"ל בס' פקודי משום הזכיר דטווי המשכן היה קודם
 חטאם בעגל דלא כפרש"י ז"ל וכו' הר"ם ז"ל דהענין הוא
 דהקב"ה שאמר למשה מעשה המשכן ככ' אופנים פעם
 אחר ככל אשר אינו מ"ה אתה אומר את תכנית המשכן ואת
 כליו שהקדים משכן לכלים וא"כ אמר ועשו כלים

פ' פקודי

איתא במדרש רבה כפי' זו ויסאו את המשכן
 הה"ד עז והדר לבושם ותשחק ליום
 אחרון שכל מתן שכרן של לויקים מתוקן ליום
 לעה כ' הו' ותשחק ליום אחרון ד"ל איתאי סתויה
 משחקת למי שהיא עמל כה ליום אחרון ד"ל
 בשעת סלקון של לויקים מראה להם סקב' ס' נתן
 שכרם ומשמחן אמר בן עזאי וקר בעשי ס'
 המותה לחקונו אומתו מודיע הקב"ס ללויקים
 הקר' המתוקן להם סמוך למותן שאמר אמתם
 לחקודיו אותה שעה הם ריאו ושותקן לפי' ומשחק
 ליום אחרון ע"כ והנה ראוי להאמ' לכ על מאמר
 הלום וכו' אינם מאמונים ח"ו שאינו מקפח סכר כל
 כדיה והכל מתוקן לעם כ' ומה טרף לסראתם שכרם
 וגדולה שמיעה לבני דדהו כראייה אמנם כלל' ד' לפרש
 וכהקדים מאו דאיתא בירושלמי דברכות פ' כ' בר דמך
 ר' אבין בר חייה עאל ר' זורא ואפטר עלוסי מתוקם
 שינת העובד אם מעט ואם הרבה ואכל לפה אם רם
 אכין דומה למלך שאכר פועלים הרבה וקאי עס' סוגל
 אחר מתכשר במלאכתו וותר מרשו מה עשם המלך
 בטלו והוא מעויל עמו. לעת ערב כלו סתעלים
 ליתן להם שכרם ונתן לו שכרו עמהם משלם וקאי
 סתעלים מתרעמים אמרו איתנו יגענו כל היום חס'
 לא יגע אלא כ' שעות ונתן לו שכרו עמנו משלם ח'
 המלך יגע זה ככ' שעות מה שלא יגעתי אקם כל
 שישגך יגע ר' אבין ככ' שעה מה שאין תלמוד
 וקאי וכול ללמוד כמאם שנה עב"ל סתויה ודאי

לשבת וכו' משה לישראל עשה להפך והלא חייב
 אדם לומר בלשון רבו ואע"ג דה"ל שמה קלר
 לישראל ולא שמעונו היא גופה דישנה לתלמוד דרך
 קלרם והו' אליבא דרש"י אלא לה"מ קשה ועוד
 בלשון ה' למשה למה הקדים והולך לו אך למועטא
 וכדרך דרש"י ל' ליישב משום שכבר ידוע דכל
 תכלית המשכן להשרות שכינתו ביניהם ולהודיע
 לכל שיתיר להם על מעשה העגל וא"כ לטובתם של
 ישראל נעש' ומלח שבת הוא לכבודו וה' דוקא שדחה
 הוא שהעולם מחרוץ וא"כ כדי ללמד ענה לבני
 אדם ממנו הקדים דבר הנוגע ליש' קודם דבר הנוגע
 לו והגם שהוא עשה ענוה יתירה הוא כביכול רשאי
 כשלא אכל לפי שאמת הוא קודם לבני ומש"ה משה
 עשה להפך ודומה זה למה שפיר מהר"ם אלשאך ע"פ
 אל המשקוף ואל כ' המזוזות ע"ס אלפי זה מסמיכות
 לחודיה ודעונו דאזו דוחה שבת כיון דהשבת מעיד על
 יחודו של מקום וקדושתו למעלה מקדושת ישר' וככה ג'
 בת הר"ם כ"א ע"ס וע"ל ה"ט דשינוי משום והקדים
 שבת משום כיון דעיקר המשכן להודיע שיתיר על
 מעשה העגל וכבר כתבנו לעיל דעיקר תשו' למעשה
 העגל הוא ע"י שמירת שבת ובדרכי' משמיה דמין
 הכ"ו ז"ל דהשומר שבת כראוי יש לו תוחלת מתו'
 בתשו' ל' ע"ס א"מ הקדים להם שבת לומר להם דאי
 אפשר להשכן שכינתו במשכן כי אם ע"י שמירת שבת
 כראוי ואז מודיע לכל שקכל תשובתם כשכל העגל
 ע"י השראת שכינתו ומה שהקדים בלוי ה' למשה משכן
 לשבת והולך למועטא דרך כלל בזה עפ"י מ"ס
 הרב ז"ל בס' פקודי משום הזכיר דטווי המשכן היה קודם
 חטאם בעגל דלא כפרש"י ז"ל וכו' הר"ם ז"ל דהענין הוא
 דהקב"ה שאמר למשה מעשה המשכן ככ' אופנים פעם
 אחר ככל אשר אינו מ"ה אתה אומר את תכנית המשכן ואת
 כליו שהקדים משכן לכלים וא"כ אמר ועשו כלים

וממשיכו בערם ומכפר אנדעליותם על כל פונותיהם
 ע"כ וכוה א"ס והיונו דקאמר אשא עיני אל התרים
 דהיונו שני מקדשות סעתיזון להסתמשכן בעצור
 ישראל וא"כ אחר שאלו עתידין לומר מאין יבא עזרי
 אש חטא ישראל וכמו שאלו ארון הנבואות משה
 רבינו עליו השלום ופ"ת שלוקח לדיק אחר ומכפר
 על הדור וכמו שהשיב הקב"ה למשה קשה איך יתכן זה
 דהא כיון דמפקיד הדיוק בזה דשוב הוין לו שבר אלא
 פמו שעשה וכמו שאמר רבה האו מאן דאמר אונורי
 ואתה מטרא פסידא דטועלים וכיון דחובה ללוקח
 בזה באומריו אלו לא סלקתני היתו עושה הא' יק"ל
 ואין חבין לאדם שלא מרעמו ואך יכול לסלקו קודם
 זמנו וא"כ מאין יבא עזרי אש ותחייבו ס"ס ישראל
 כליה לזה השיב בטוב טעם ודעת תו' האו' ודוקא
 פועל אין לו עוד שבר אבל ארוס ושותף בטול שברו
 משלם חוהו שפוס עזרי מעם ה' עושה שמיס וארץ
 דהיונו הדיוק שארא עם ה' ושותף עם הקב"ה
 במעשה שמיס וארץ בקוומס וטון דהוא שותף וטעם
 שברו משלם א"כ דהא להלוקח הוה יחא ליה להסתמשכן
 בעצור כל הדור דמלכד שלא יקופח משכרו כלום ובאלו
 חיה ועשה אלא אר"כ' גס לוקח שבר יתר בעצור זה
 וכמו שבחכנו בשם הרב תספקלריא המאורה ו"ז וזו
 לפי דרכו של הרב כושוב דברו אירושלמו והסתמא
 אמנם אכנו העבר לבע"ד בשוב שני מאמרים הללו
 עפ"י מה שפסק מור"ס ו"ל בשם המרדכי בסו' ר"כ
 ח"ל ואם הריוח במענת של הפקדון אין לריך לתת מן
 הריוח לבעל הפקדון מיהו אש בא בעל הפקדון ואמר
 תן לי פקדוני ואני ארווח בהם לבעמי והלה נעצב בעל
 ידו חייב ליתן הריוח מכאן ולהבא עכ"ל וכחכ עליו
 אש"ך ח"ל ורש"ל פסק דאפי' תכעו לרין ואמר לו תן
 לי פקדוני כיון שיש לי ריוח ברור ומברר דבריו וזה מעכבו
 פטור דלה הוה אלא מבטל כוסו של חבירו וגם כנ"י
 הביא מהירושלמי דהמבטל כוסו של חבירו פטור
 עכ"ל הרי שלך לפניך דמבטל כוסו של חבירו במחלו'
 היא שנייטם ולהירושלמי פטור וכוה ותוישב שפיר מה
 שהוצרכו טרושלמו לטעמא דונע ר' אבין כפ"ח
 שנה מה שאין תלמוד ותוק יכול ללמד במאה שנה
 משום דהירוש' הוה אהל לשיטתיה דס"ל דהמבטל כוסו
 של חבירו פטור ולכך לא מלי לומר טעמא משום
 שיעול לטעון אלולי לא סלקתני היתו מרווח פותר
 למנס' בתגומא שאמרו טעם זה ס"ל כמו שפסק
 מור"ס בשם המרדכי ו"ל ראש הוה ברור שמרוח אלו
 היה טיוד חייב ליתן לו הריוח דמבטל כוסו של חבירו
 חייב א"כ י"ל דהא דהשיב להם הקב"ה זה ונע וכו'
 אינו אלא להפוס דעתם של אלו שטרחו בטעם זה לא
 טרח אבל אה"כ משר' תרעומ' החדוק מהא דמדיחא פטור'
 ואין לו שבר משלם מ"מ כיון דנרמא בגווקן מחייב
 ברני שמיס ומבטל כוסו של חבירו הוה נרמא כנואקין
 וכמ"ס הש"ך זל מש"ה שפיר יוכל לטעון הדיוק אלולי
 לא סלקתני היתו מרווח כותר ואפי' שנגע עדין יש
 לו לתבוע אלולי לא סלקתני היתו ינע כותר'
ועפ"י יוכנו אלולי הו קראו שאמר שלמה בזכמתו
 הלל לקוחים למות ומטוס להרב אש תחשוך
 כו האמר הן לא ודענו זה הלא תוכן לכות הוא יוכן
 חונו נסדך הוא ודע ומשיב לאדם בפעלו ע"כ אלכא

לקח בעל הספקלריא המאורה אחר הקדמת ח' בזה
 ח"ל ואיכא חומא רבא אש ראה שיגע כ"כ כומן
 לעצט ח"כ מכ"ס אש יחיה ותקיים יתיר בודאיתכשר
 ביותר וא"כ אמאי מסלקו קודם זמנו וכי שיק לומר די
 במלוא וממעשים טובים ויחא ליה להרב ו"ל דרדיק
 בזה טעם בעצור החד וחלילה אש ללוקח בזה
 למכה לו משיכוחו שהיה עושה אש הוה ונותן לו
 שכירותו משלם כאלו עשה פעולתו שהרי יש ללוקח זה
 לתרעומת דאלו היתו בעולם כשאר הגרוקים הוה
 מתכשר יותר הרבה ער אין קן והוה שברו עין לא
 ראתה ולא די שלוקח שברו משלם כאלו חיה ועשה כל
 השמיס אלא גס נתן לו שברו עבד זו שסלקו
 קודם זמנו בעצור הדור עכ"ל והנה הרב קול יעקב
 הקשה עוד בירושלמי הוה ח"ל וקשה דל"ל טעמא דינע
 שהדי וכל לטעון אלולי סלקתני היתו עושה וכמו
 שאמרו בתגומא כויד ארס שכל שנתו שלשים שנה
 ונע כהורה וכמטות וארס אחר חיה שמיניס שנה
 שנה ונע כהורה וכמטות לה היתו שהק"כה מרבה
 שבר לזה יתיר מזה אלא שוין חכו אש מעט ואש
 ארבה יוכל שיכול בן שלשים שנה לו' אלולי סלקתני
 היתו מרבה הורה ומטות הרי שמאמר זה של תגומא
 פותר לרבי הירושלמי וכו' איכו קאמר דבענת אלו
 לא סלקתני טעם שברו משלם ככן שמיניס הא
 אמרין בתגומאמיס האם הלכו החמרים ולא מלאו
 אפואם פועלים ומלאו שדה כשהוה לחה ניתן שברם
 משלם אבל אינו דומה סבה טעון להבא רוקס
 ופירש"י וטעם כטעם בטל ותו' הרב ו"ל דהירוש'
 ותגומא פליגי כפ"תהא דרבה ורב יוסף דפרק מי
 שאחו כההוה גברא דאמר לאריוסיה כ"ע רלו קלת
 ואלולי רבעא את רלי ארבעה ואכול תולתא לוסף
 אהא עטרה אמר רבה הא לא אנטריך ורב יוסף
 אמר הא לא דלם והקשו האי' דכפרק האוממיס אמר
 רבה האי' תאן דאנור אונורי והתו' מטרא פסידא
 רשועלים והי' דשאני ארס מפועל דבאריס דוקא
 אמרין דטעם שברו משלם דהו כשותף ראי איתתסת
 הוה ארבעים לא סום שקול מרו סלכך כו לא
 אנטריך לס פקעה מנתא דריוה וא"כ י"ל דהוה
 דאירושלמי שזלה הרב טועם ס"ל דדומה עבדות
 ארס בעה"ז לטעם ואין שברו אלא לש ערמו לכך
 אורח טעם דונע ר' אבין רלו ינע איט עולה
 כיון שברו משלם ותגומא ס"ל דדין הארס כדון
 ארס מאחר שגנית הארס קטוכן לפטור ית' מש"ס
 ח"כ בארס טעם שדה לשנה או ב' וס לו חלק
 בקריקע וא"כ הדיק הוה ריט בארס או שותף הוה
 להקב"ס במעשה שמיס וארץ בקיומן כמ"ס ח"ל
 וא"כ אף על פי שלא ערס ונע טעם שברו משלם
 דהוה ארס כאתר עכ"ל ועפ"י דברים הללו יוכנו
 אלו הו קראו שאמר וד ברות קדמו אשא עיני אל
 סלריס מאין יבא עזרי עזרי מעם ה' עושה שמיס
 וארץ וכחאקיס עוד מ"ס כמורש כס' תרומה על
 קסוק ועמית קריס למשכן מהו למשכן על שהוה
 נעמד למשכן שאם מתחייב סנהאיה של ישראל
 כלום הוה משטוכן עליהם אמר משה לפני הקב"ה
 והלא עתידין הם שלא יקום להם לא משכן ולא מקדש
 ומה תהא עליהם א"ל הקב"ה אינו טעם לדיק ח'
 ח

ואם לקרן אומרו הכל לקוואים למות דבמאי אורי אם
 נתיבויגומתה כרון אוך אפשר להטיל ואם לא נתיבויג
 לרון פשוטא רבעמוד והכל קאי ומקר' מלא דבר חבתי
 לא תעמדה על דם רעך ועוד רמאי קפוי לך בלומרו
 כי תאמר הן לא ידענו זה דמאי חסר ידיעה ועוד מהו
 זה שהשיב הלא תוכן לבית הוא יבין פשוטא כי הוא ית'
 מלכין והוא מקור החכמה והבינה אבל הו' חכין
 לחבין ומאי נפקא לן מנה בדריעהו ות' ועוד מהו
 בפעולו הול' פעולו ברכיב ומלו' זלם לו אמנם
 עפ'י האמור ח"ס רהכוכ' לומר דאם הדור נתחייב
 בליה ולקוואים למות הכל אותם ע"י שאתה נוטל הדין
 שבהם קודם ומנוכ' ת' הן לא ידענו זה שאיך יתכן
 שישלך הדודק קודם ומנו ומנועו מהריוח והת' יש לו
 תדעמתי בלומרו אלולי לא סלקתני היתו מרווח בותרי
 וכמו שאמרו בתנחומא וא"כ הא קו"ל רחון חבין לאדם
 שלא מרעתי לזה שאיב בחכמה הלא תוכן לבית הוא
 יבין ויוכר כפסך הוא ודע וכוון דלפניו נגלו כל
 תעלומות הודע שנת האדם בתה חו' מש"ה דמי
 בארץ שנוטל שרה לשנ' הו' שנתים ויש לו חלק בקרקע
 דנוטל שכרו משלם הפי' לא עסק וכמו שכח הרב
 קול ועקב חו' שקים ומשיב לאדם בפעולו דהיינו
 כיון דהוא הרים ושיתק משיב לו נמולו באלו פעול ועס'
 אע"ג דלא עשה מש"ה לא הו' חובה לו בהתלקו קודם
 זמנו הלא ארר' וכות הוא לו בזה דמלבד שנוטל כל
 שכרו משלם באלו עשה הלא גם לקח שכר יתיר בעבור
 זאת שילקו קודם ומט וכמ"ס הרב אסף קלירי המאירי
 ז"ל ועפ"י כל ההמור מה נעמנו דהרי התנא שאמר
 אחר המרכ' ואחר הממעוט ובלבד שיכון לבו לשמים
 ע"כ ולכבוד' הרב תמוה מהר דכוון דשניהם נתכוונו
 לש"ס היכי משה המרבה להממעוט אמנם עפ"י
 האמור ובהקדים עוד מ"ס הר' אסף קלירי המאירי
 צור שס' וז"ל לפני זה איך הדודק הו' התתפס בעד חזר
 דשאו לקבל מרעת עצמו להיות הוא נתפס לכפר על
 חזרו והוא מובטח בעצמו שיקבל שכרו דא"כ הו'
 בעושה להנחת עצמו כדו שיקבל שכר טוב לעה"כ
 הלא לרוץ שיהיו עושים לש"ס לא תשום הגאה ה' הלא
 משום כבוד' לצור עכ"ל ובה"א"ס דהתנא הו' בא
 להכתיב ללדיק הו' שהלך לפני זמנו בעבור הדור ועל
 זה ממעט ממלאכתו מלאכת שמים ראלולי לא סלקו
 הים עשה בוותר לא תומא רחון לו הלא מה שעשה
 דוקא כדון פועל וכמו שאמר רבה בבמ' הו' לא
 ילה תא ליתא הלא אחר המרכ' דהיינו שחייב
 היבה וז' הממעוט שלא תוה הרבה שניהם יתר
 שון פשיעוריהם דשפיר וכול לטעון אלולי לא סלקתני
 כותי מרווח בוותר והו' כמבטל כיוסו של חבירו
 דמחויב בריט שמים ופאריס ושיתק כשרם רמי דטעל
 משלם חכן בתנאי שיכוון לש"ס וכמ"ס הרב הגו'
 דאו נוטל שכרו משלם ואפי' בעבור זאת שנתלק
 קודם זמנו נוטל שכר'

דרוש לפורים

איתא עפ"ק דמגילה ר"י פתח ראו כל אשתי
 ארץ את ישועת אלהים אמתה ביש
 מרדכי ואסתר ע"כ והיכא למדק מ"ס דקנא
 בימי מרדכי ואסתר וזא ככל דור דור עומדים עליו
 לבנותיו וסב"ס מלכו שמים

אמנם עלג"ד לישב בידך פשוטם ובקדים מה
 שידוע טעם שכל סעודה נע"ה באלו
 עופר ככל אהו' כולה ושקולם בעד כל העבודות טולם
 מיום שפונם למעלה כביכול ועשה לו התקנה אדם
 זנוגע בכבודו של מלך עלמנו וגם מוטל ליה' לטעום
 יקראו לחוטא מוזק ופעם וקראותו ליה וכתב הרב ז"ל
 ז"ל דהחוטא כע"ה נקרא מוזק למעלה ועושה עגור
 חלילה כביכול עוד נקודם מ"ס ז"ל במדרש תנא
 ד"ה בשם ר' דוסא אמר בני יוצאים צויה תקיפה ית'
 ע"ז והר' זוטל רע"ז בעקר אומרו בעקר ר' בכימו
 אמר ראו מרדכי ואסתר ע"כ ובס' ח"ס דאו כל אשתי
 ארץ את ישועת אלהים כביכול שניטלומן סתוק אמתה
 בימי מרדכי ואסתר ע"י שנקדו יתיר רע"ה רחון לך
 ישועת אלהים נזול מו' וזו הנראה לפת' סידך
 פשוטם אמנם יש לפת' בידך דיש וקודם שכח לטעור
 נפח לכאר חלם קראי הנאמרי' כבוד מנלם ח"ת אמר
 דבריהם האלה נזיל המלך האשוחים את המן בן
 קמרתא האגבי והשאהו ויש את כשאו מעל כל הסגרי'
 אשר אתו וכל עבדי המלך אשר בשער המלך בורעים
 ומשתחוים להמן בו בן זווה לו המלך ומרדכי ליה וברע
 ולא ישתחוים ואמרו עבדי המלך אשר בשער המלך
 למרדכי מרוע התה עובר את מלכות המלך ויש
 באומרים ויש זום ולא שמע אלהים ומרדכי למתן לראות
 דאעמוד דברי מרדכי כי הגיד להם אהר' סא וסודי הו' הו'
 המן כי איך מרדכי בורע ומשתחוים לו ומלך המן
 חומה חבו בעיניו לבלתי בלתי מרדכי לכדו ט' סגרו לו
 את עם מרדכי ובקש המן לטעמוד את כל הסודים ות'
 ע"כ ואין להאריך בדקדוקים בהני קראי כי משתחוים
 מהליתם ובפרט מאי דקאמר אהר' פרישים סאלם גדל
 המלך ות' רמ"ס אהר' סודים ולא מקודם רמס רמס
 עכשיו לגדלו ועוד במאי דקא' כי בן זווה לו המלך הו'
 לו יתירם גם הול' ומרדכי לא ברע ולא השתחוים ולמס
 נקטו בלשון עתיד גם אמרו תדע אתם עתיד תי'
 אתה יתירה כיון שמהררים עמנו לטפח וצוד דלמס
 בתחלת הסכים להיון מרדכי לבדו וית' לכל ישראל
 ופאזיה עלולה בא עליהם אמנם סעמן זקן ובקדים
 מ"ס במד' ר' כס' מעיל' ח"ל בשם אבא בן גרמון אמר
 סודים האלה נזיל ות' השם את כסא ות' עשה לו
 בימה למעלה מבימתו וס' אורי רמס על כל פשיע
 אהר'

ומיעתה

הנה מבואר מאמרינו הגלב בפתח
 השער ההוא אמר ותשחק ליום אחרון
 בשעת סלקון של זריקים מיראה להם שכרם ומשמחה
 דהכונה בשמלקון לזריקים קורה זמנם בעבור הדור
 פוד שלא יחשבו שרינס הו' כמו מבטל כוסי של חבירו
 אפסוד וכוון פועל רחון לו הלא מה שעשה ובמו

את כל אשר קראתי לך בן בטי של קראו בא עלוט הס' ר'
 אשר קרן ע"כ והקושי מכואר דמה נחבונס אסתר
 בשאלס וזומה השיב לה מרדכי ועוד ובי נעלס ממנס
 שנהנו מקעודתו של אחיו רשע וכל ישראל
 ערבים ז"ל

אמנם עפ"י האמור א"ש דשפיר ירענת דנהנו
 מקעודתו של אחיו רשע אבל ע"ז
 לא היה ק"ל דכבר יש להם טענת אנוסים על תורה
 שבע"פ ואע"ג דקופס ברטון הא קי"ל דתחי' באונס
 וסו' ברטון פטור וזהו שרקקה בדברים ואמרת שמה
 כפרו בתורה וכליות דכתוב בהו מזה ומזה הם
 כתובים דהיינו שכפרו ח"ו בתו' שככתב הא ליתא
 וא"כ למס בא עלתים. לרס כואת ומרדכי ודע
 כוננת קושייתם והשיב לה תאו' נאחת וא"ל כן בטי של
 קראו בא ועלנו כלומר דהשתא שנהנו מקעודתו
 הכריעו כמ"ד דתחי' באו' וסו' ברטון הוא אונס וא"כ
 ממילא יש לו לטעות המן ולטעון על הכבוד כטי
 שטען עמלק וקנו דהיי המכורה באונס ואין בה ממש
 ובה ויכן ג"כ מאמדם ז"ל בפ"ק דמגיל' ר"ל פתח לה
 פתחא מהכא ארי טוסה וריב שוקק מושל רשע על עס
 דל ארי טוסה זה כ"ג דרוב שוקק זה אחארוש מושל
 רשע זה המן על עס דל אלו ישראל שחס דלוס מן
 המטות ע"כ דהדקדוק מכואר דלמס המן מושל על
 ישראל שהס דלוס מן המטות באשר יש להם טענת
 הנוסים היו ואף על גב דהיי קושי ברטון מ"מ הא
 קי"ל כמ"ד דהיי אונס אבל המן הרשע המושל על
 ישראל כמ"מ דהיי ס"ל דתחי' באונס וקושי ברטון היו
 רטון א"כ ממילא הם מחויבים שהס דלוס מהמטות דשוב
 לא יש להם טענת מורעא טון דהיי קופס ברטון ואס
 ס"ל דתחי' באונס וקושי ברטון היו אונס ומש"ה דלוס
 מהמטות בטענת אנוסים א"כ ממילא יש לו להמן לנקום
 נקמת הכבוד שלקחו שלא כדון כיון דהיי תחלתם
 באונס

ומעתה עפ"י כל האמור קום קרא לטני קראי
 דאמתי אסתר הרברים האל' גדול המלך
 אחארוש וגו' דהיינו אחר שבע' השמט' ונהנו רוב
 ישראל מקעודתו א"כ ש"מ דהס מודים וס"ל דתחלתו
 באונס וקושי ברטון דהיי אונס א"כ ממילא המכיר של
 הכבודה אינה כלום ועשו הוא הכבוד חרעו אחריו
 וא"כ המן שהוא מורע עשו לו משפט הכבוד מש"ה
 ונשארו מעל כל השרים אשר אתו ועס' לו כימה
 למעל' מבימתו להורות שלו משפט הכבוד מש"ה גרלו
 אף על עלמט ומלכד שהרים כסאו אלא גם כל עבד
 המלך אשר בשער המלך דהיינו אשו' איהודים כורעס
 ומשתחו' להמן כי כן טה לו המלך להחוק הכבוד
 ביוד ורבי המלך אין להשיכו והיי כורעיס ע"י אונס
 בזרת המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחו' דהיינו כל
 טעמי של מרדכי ורטי דעתה היו באונס אבל חשס
 שלא ישתחו' ויכרע לעתיד ברטון. דס"ל דתחי' באונס
 וקושי ברטון היו רטון ויאמרו עבדי המלך אשר בשער
 המלך אלו דהיינוס וכמו שכתאר במדרש מרוע אתם
 עובר את מצות המלך אתם דייקא שאתה כעלמך כל
 יום ויום פוסק כמ"ד דתחלתו באונס וקושי ברטון דהיי
 אונס והיינו שרמנו לו דהיינוס על מעש' דידם שכל
 יום ויום עובדת אסתר ויושבת בחיקו ואף אסתר לו
 לעצת

קראי בשער המלך אלו דהיינוס שאלמר ועלתה ובמתו
 השערס ע"כ והנה קשה מאד דמה רחם אחארוש
 שכנס בטעות כוז להגדלו עליו ולחשו יוצר ממנו
 ולסבך זאת לריבין אנו להקדים רברי חרנוס וינתן סס'
 זו רכל שאלת המן עם ישראל הוא כעטור הכבודה
 שלקח ועקב מעשו שלא כדון כמרמה וכן עמלק ג"כ
 כל מלחמתו עם ישראל הוא מאוס הכבוד וס"ל דאין
 במכרס זו כלום וכמו שאמרו במדרש שטעו הכניס
 עמו כת של פריס אמר ניכול מריליה וינתק עולתיה
 וזהו ק' אמרנה ערוך שלקח לפס השפית קרר המנרתא
 קימו שהרים אלו מוכאל וכיואל וכת' שהכבוד ליעקב
 ע"כ ודקש' בס' נזר המור ובי שטעה עשו שמכר
 כבודו ואמר תאך עולתיה ובי ארס שמכר דבר
 להכירו ועשה לו קמן ונתק עליו ותו' דטעות עשו היא
 דאשר תיה סדכר תחלתו באונס שמכר מפני זלעפות
 דעב וא"כ אף שאל' ככתלם ועשה לו קמן לא מהני
 מאוס דק"ל דתחלתו באונס וקושי ברטון היו אונס
 ע"כ ולכא"י יש לויקק כרכיו דא"כ הוי קאמר
 שטעות עשו כיון דכדון הכע דהיי קי"ל דתחלתו
 באונס וקושי ברטון פטור איש ליישכ כפשיטות עפ"י
 מוא דק"ל כדון דהיכא דהיי האונס מחמתיה רמוכר
 ולא מחמת הלוקח לא הוא אונס לבעל המכירה וא"כ
 י"ל דעשו הוא שטעה ולא חלק בין אונס הבא מחמת
 הלוקח לבא מחמת המוכר וכהלע' זו פי' הר' כסף
 עבדו אשכנזי ז"ל מוא דאמרוינן כמס' שבת ויחלבו
 אמתיות הסר וכו' אמר רבא דרור קבלוה בימי אחארוש
 ילמנה בימי אחארוש דוקא אלא הענין הוא דגס בקבל'
 יתרו' הים הרבר תחלתו באונס וקושי ברטון שהרי א"כ
 ארס הקב"ס כרית עמס והיה ברטון אלא אעפ"י כן
 שועטס שהס אנוסים באשר קי"ל דתחי' באונס וקושי
 ברטון היו אונס לכן באשר שלחו לאסתר לעשות כל
 הפעולות לנטול ולהער מחשבת המן וקשה והלא בלין
 ביה עליהם לנקום ולתבע הכבודה שמכר' שלא כדון
 דהיתה תחלתו באונס וקושי ברטון אלא מזה משמע
 דס"ל דתחלתו באונס וקושי ברטון חייב דהיי רטון וא"כ
 ממילא טוב אינס ויטולן לטעון על קבלת התורה שבו
 אנטסיס כיון דקושי ברטון היה מש"ס קאמר דסדור
 קבלתו בימי אחארוש עכ"ד עור כ' הר' סו' דמא
 דאמרת אסתר וכאשר אבדתי מכות אבא הכרתי
 ממך לא כשטיל אחיו הפעם בלכר אלא כשכיל כל
 הכעולות והיינו דאמרים אסתר למרדכי מאחר שאתה
 דולה לילך ולהער מחשבת המן על טענת הכבוד ת"ל
 דהאמת אחו דתחלתו באונס וקושי ברטון היו אונס
 אלא דהיי דס"ל דהיי רטון א"כ כל הכעולות היו באסתר
 בון דקופס ברטון עכ"ל ונקדים עור מ"ש הרב ז"כ
 דהיינו טעמא דנהנו ישראל מקעודתו של אחיו וכו'
 'סוף מש"ס דס"ל דהיי אנוסים על תו' שבע"פ ולא רט'
 לקבל בו חס תו' שכת' מש"ה לא היו משטחים על
 דברי מרדכי שגור עליהם שלא לילך מאוס בשולי גוים
 וקסס יונס דאסתר מדרבנן והס לא חשו לאסתר ודכנן
 אלא דוקא מאוס נבלות וטרפות הס נהרים וכדאיתא
 בערקי דר' א"ו' עכ"ל ועפ"י דברים הללו יוכן
 'שאלמס ז"ל כמ"ד אמרנה אסתר מה זה ועל מה זה
 שמה כפזי בתו' ובלחות דכתוב בהו מזה ומזה הס
 בתו' שמשפס עלי' אמר' לא באו לגרס זו ויגדלס מרדכי

לעשות כן בו שמה כרצון אלה והוא מזה מוכח
 דהלפתא כמ"ד דתחולמו באונס וסופו כרצון דהו אונס
 וא"כ מרצע אחס עובר את מטת המלך אף שיהיה
 סופו כרצון לית לן כח ויטרו להמן לראות היעמדו
 דברו ימדכו דהו שטרו לו טענתו זאת וסופו
 כרצון חייב ואז הנוד להם מרדכי להם לברס כסדר ס'
 שלא כאלה אסתרי עליו וענן כי הוא יקרו וכפר וכוון
 דהו כפר ונדיק הו קי"ל דאין הקב"ה מכוון תקלה
 ע"י הלוויים כמרו דאכול והו נמו אכול מקרו כרצע
 וא"כ דהו מוכתמי שלא נגע בה אחרים וכמו
 שא"ל ספרדמה לו שידם תחתיה וירא קמן כי אין
 מרדכי כרצע ומשתחוו כהו טענה דס"ל דתחו'
 באונס ותשו כרצון דהו רצון וחייב ויכו כענינו לאלות
 יי במרדכי לבדו וענן דלפי סברתו זאת הוא הגורם
 לאכר הבכורה ממנו ומכיון שהטרו לו את עם מרדכי
 שגם השחורו להודות כס' מרדכי הו כקס להשמיר את
 כל היהודים דהו ממילא מחוייבים כשכול שהם
 רלוס מהמטות דהשתא לית לכו טוב טענה והלה
 משום שקבלו את התו' באונס כיון דהו קופס כרצון
 והם הכריעו כמ"ד חייב

ועפ"ז

וימתק מאמרס ז"ל כפ"ק דמגילה ר"כ בר
 יפתח פתח לה פתחא מהכא לולי ה' שהיה
 לנו בקום עלינו אדם ולא מלך דכבוותא ה"ק דכשלמא
 אלו קס עלינו מלך אחרים להריע לנו משום שהם
 רלוס מהמטות אין לחוס כ"כ דשפור יש לו הגלה משו'
 שהיתה קבלת התו' באונס ואע"ג דהו סופו כרצון
 מ"מ קי"ל כמ"ד פטור דהו אונס ואין הקב"ה מוסרנו
 כוודי לכל עתה שקס עלינו אדם הדיוט זה המן הרשע
 טוב איך אנו יכולים להטיל את עצמנו כטענה זו דתחו'
 באונס וסופו כרצון דהו אונס דא"כ טלכר כחיותתו
 ממיחוס אחר דהשתא כה עלינו מכח טענת הבכור'
 שהיתה באונס ואע"ג דהו סופו כרצון הו קי"ל דהו
 אונס ואם באנו לבעל דבריו וכברע כמ"ד דתחו'
 באונס וסופו כרצון דהו רצון א"כ יבא עלינו כטענה
 שסם רלוס מהמטות דהשתא ליתא למומר טענת אונס
 כיון דהו סופו כרצון וא"כ דהו לולי ה' שהיה לנו
 שבעה חסד גדול עמנו שהגילנו מירו ועלנו לשבח
 לארון הכל על כס גדול כוס והויתו דקאמר המן
 הרע הזה היתהם שונת מכל עם דיש מהם דס"ל
 דסופו כרצון חייב ומש"ה חונס רוטס להחזיק אותו
 בכבורה ויש מהם דס"ל דסופו כרצון הו אונס ומש"ה
 באו לסעודה כהו טענה דהם אנוסים בקבלת התו'
 אע"ג דהו סופו כרצון ואפ"ה את דתו המלך שגור
 אומר שאני הוה הבכור אינם עושים וא"כ כמ"ד אין
 על המלך שיה לנתיחם דהו ס"ל דתחו' באונס וסופו
 כרצון חייב א"כ ממילא הם מחוייבים כעבור שהם
 רלוס מהמטות דהשתא לית להו טענת מודיעא כיון
 דהו סופו כרצון ואם ס"ל דתחו' באונס וסופו כרצון
 דהו אונס א"כ ממילא הם מחוייבים על שעברו על
 גורת מלכט שגור שהכורה היה לעשן ולורעו כיון
 שהיתה המכירה באונס :

ועפ"ז

ג"כ וכן מאמרס ז"ל כפ"ק דמגיל' ה"ל
 ומת דהו על ככה מה דהם המן להשמיר
 את כל היהודים על ככה דמרדכי לא יכרע ולא ישתחוו
 ע"כ וקופס מביאר במקמר זס ונר' דכל שאלת בשל
 לה

המאמר דלמה גור על כל היהודים דהו לר' לגורעל
 מרדכי לבדו שלא שמע אלו הוא דוקא וא"כ מה דה
 פהיב משום שמרדכי לא יכרע ולא ישתחוו
 דה תכרע חו היה עוקר הקופסית בתם -

אמנם

עפ"י סאמר ח"ס ונכח וסוף דקפסא
 לים לבעל המאמר דמה דהם האמן דשיט
 באחס טענה כה עלהם לחייבם כלים הו משום ססס
 דלוס מהמטות ועברו על גורת מלכס הו סעור וס
 להם טענה על זס דהו אנוסים בקבלת התו' אע"ג
 שסיס סופו כרצון מ"מ סר קי"ל דתחולמו באונס
 וסופו כרצון דהו אונס ועל זס סאבי ספיר כעל
 המאמר משום דמרדכי לא יכרע ולא ישתחוו דהו ל'
 ומרדכי לא כרע ולא השתחוו ולתס נקט כמסן עמור
 אלה משום דס"ל למרדכי דהו ג' דהשתא קו באחס
 מ"מ חשש שלא יכרע והשתחוו לעתיד כרצון ע"י
 סהים אחזק כע"ה הו שקברע מרדכי גדול סיתחוס
 סלכ תא דתחולמו באונס וסופו כרצון חייב דהו רצון
 וא"כ ממילא הם מחוייבים על ססס דלוס מהמטות
 דהשתא טוב לית להו טענת מודיעא על סתחוס כיון
 דסופו כרצון :

ובהצעה

זו נכח לבאר מהו דאמרינן כפ"ק
 דמגילה מהו אחר לא ברית א"ר
 ודמנה בר אבא שלא ברית של תורת של כל יום ויום
 טככל יום ויום באונס ועכשוו כרצון באשר אכרתי
 מבית אבא כך אכרתי ממך ע"כ ופרש"י ז"ל דה"ה
 שאנאנסה מתורת לכעלה כרצון אסורס לבעלם עב"ל
 ותמרו בזה חכמי לב קרו"ף והמהרש"ה דזה סותר
 מהו דאמרינן לקמן סעוק ונר' אר"ל כיון שהגיעם
 לבית הגלמים נסתלקה ממנה שכונס אמרס חלי חלי
 למה עובתני שמה חקה דן שנג כמסד האונס כרצון
 ופרש"י אעפ"י שאני באה מחלי אונס הו ע"כ והו
 זה סותר הקודם דהשיב כואתה מחליה כרצון מודיעא
 על כעלם ומה שתו' בזה קרו"ף אינו מעלה ארובה
 עם קוניה דתחובות ע"י ולרדודי גר' להשב עם מאי
 דאמרינן כמניעא כפ' הזכור את הסתעלי' כדן סמורת
 הרועה ח"ל הארו והרוב והנחש קרו אלו אונס אימתי
 בזמן שכלו מאלוין אכל הולוכס למקום גרודי קיפ
 ולקטום אינו אונס ואמרו שס כנמ' רועס שאמר
 כדוכתב פלגיא ויקיבנח הו כהולוכן למקום גרודי קיס
 וטעמא לפו שהוה גרורו על עלמו וכמ"ס הרמב"ם
 ז"ל והנה ח"ע"ג שכל הנו' הם אונס חס הם באופן
 שאם לא הולוכן לשס הו באין עליו מ"מ חס לא הולוכן
 הוה אפשר שלא הו באוס שרתוף לכא שלא במקומם
 ואינם מטיים במקום הרועעס והולוכן אפי' שבאונס
 הוה כוליס פשיעס מקרו וסאבי כאלו הוה כווד להטיל
 ולא הטיל דחייב אלובא דכ"ע וכדכתב הרב כעל ספר
 הכהור כתי כהונס ז"ל ח"ו דה"ע דחשיב כוליס פשיעס
 משום שאם לא הוה מולוכן שס דקוק מן המלאות
 הוה שמו באין והו כחלו גרס אוקס עליו עפ"ל ע"ס
 משמע להרויה מרכרו דחס הוה קרוב למלאות שהו
 באוס עליו לא הו כגורה אותם עליו וזנה הבא כעטן
 אסתד שהיתה הולכת מחליה אלו הו תמס כהולוכן
 למקום גרודי חיה ולקטום והו כולו פשיעס מש"ה
 אמרס למרדכי אכרתי ממך דהו ג' דהו חגיגין באונס
 מ"מ כיון דסלכס מחליה הו כגורס אוקס עליו דהו
 לא

תשובה בראשית חנוכה

עוד זאת אררום במאמר הלוא וכן קודם נכתב לכאור הני קדושי של מלשניות האין על ישראל ובער סו ואמר ויאמר המן למלך אחשוורוש וישט עם אחד מפתח ומפורד בין העמים ככל מדינות מלכותך ויהיה שונות מכל עם וזהו דת המלך אינם עושים ולמלך אין שום להיתחם ע"כ אחד השומע דברי כהן במתלפלה בורה זקן אין מבין מאי קאמר כי איך תלמה עפ"י הרברים הוללה יחייב ראשם למלך והלא לת דיע למתעו כלשנא בישא כהרין סמך ודע הוה ועור דמס חורף ללשנא בישא ודויה פסוקי סתן מפורדים ומפורדים בין העמים ככל מדינות מלכותך דמשתע דאס היו בתקום אחד אינו מן הדתוי לאכרס ועוד מאו זה שאתע וישט עם אחד הול"ל יס עם אחד וכבר הרגשו כח ר"ל כמרשט ואמרו שאמר המן עליהם שיטתו רכרכין אולכין ושיתין הרבה ואומרים עונם שבת עונם י"ט ומכטקין פחת כמותו של עולם ויותר יגדל סתמא עליו וכי מדינות אבלי ועוט לרה כסל אחריס

אמנם

כלע"ד לפרש הני קדושי והוא בהקדוה מאי דגרסי' במס' בתרא דף כ"א אמר רב אבהו ברין דהביהאסע פאטע לי דבר מתא אבד מתא אחרייתו מני לעכב ואי איך ככרנא דמתא לא מני מעכב ופרש"י ז"ל מעכב עליו מלשעות אומנותו כאן ולהכי כאן למכור סחורתו ואי איך ככרנא ומלכא שותן כסף גלגלתי למשל העיר הוהת לא מני בר מתא לעכב עליו מלמפור שס סחורתו ולעשות אומנותו ומכורתי עס טעמא דמני מעכב משום דאמרי ליה קא פסקת לחותנו ודין זה פסקוהרמב"ם ז"ל בפ"ו מסלכות שכנים וענין זה נקרא כלשון הפוסקים חוקת הישוב דכוון דכח העיר החזיקו בישוב זה מקודם שוב אינם יכולין אחרים כח עיר אחרת לכא בעירם ולהחייבם שס עממם ויעשו אומנותם וימכרו סחוריתם משום דקא פסקו להו לחותהו של בני העיר שהחזיקו מקודם שהם טועני' מהם הריוח שהם היו מרווחים מהם שהיווהו אלו ובתב סמריכו שס ו"ל כח העיר שברחו לזאב מפני הסכנה דבר אורעב אין כח העיר והישוב יכולין לעכב כדס מלהרויח בעיר כשעיר חיותם עד שיעבור זעם וכפי טפול ביתם וכפי מועוט עסקם ושאו בעול כרנא דמלכא כדאמרונן ואי איך אכרנא דמלכא לא מני מעכב ואין חלוק בין מי שאין יכולין לעכב על ודלום שיש לו ללאת מן העיר עד ועבור זעם עכ"ל נמצאו למדן דכולין כח העיר לעכב על בני עיר אחרת מלוסכ בעירם ולהסתמך שס אס אין טיתוס מס למלך ואפי' סכאו לעיר הוהת מחמת סכנה אפי' יכולין לעכב עליהם אי לא טייכו ככרנא ועור מכוור מדברי סמריכו ה"ס דאפי' טיתוס כרנא און להס להתעסק ויתר מכור חיותם והגה כ' רס"ו ז"ל על פסוק זה ואת דתו המלך אינם עושים לעבדות ומסים וגלגלות וארנוטות אינם נקטטם עכ"ל וכ"כ הרב ז"ל שמתחלה נתיירף אהשוורוש להטול עליהם מס כאשר לבי בקשו סמך ופאו מחמת ודו כאשר קרבה זמן סתולתם ופאו לרין

לח סתם הולבת מאלים חשאי של סיה חכסן אהתה אהשוורוש אהתם טענה והיו כדועס רחוב משוס שאס לא סיה מולוכן לשס חשאי של סו כאין וט' אפי' ל בני אהשוורוש דהיו חזק מואסתר וכלל שעתה סו כוד לא סה כפאיעס וגריה אהתם עליו והוא פסוק אהתם ולא סו כהולוכן למקום גרתי חיה וכו' ומס"ה מחמת ספקום נאסרה כסלובה זו על מדרטי רכין סהלכס מאלים כו אמר סו זס בולים פאיעה ואין סוד סב"ד לרעת ולחלק בין ענין אסתר שהלכ' מאלים ללשנא שהולוכן למקום גרתי חיה מס"ה אסרוה מסעק אכן מבין פאטענה לבית הללמים ונסתלקה ממנה רח"ק לא פיה פתחה כחכמה ואמרה אלו אלי למה עבדתי שמאלתה דין אינם כרען דכאלמא כוויי אפי' דין הלא סלטי נאסרה על מדרטי מחמת ספק דאמרו וסח"ה ענין דהי להאי דהולוכן למקום גרתי חיה סב"ד אהתה רוקא אלהים אהתה ידעת שרשע זה כרעתי אינו עומדת וכל רגע כודו לשלח וקרוכ מאר להפסא אחרי אינו דומס כלל להאי דהולוכן למקום גרתי חיה דהתם אס לא סיה מולוכן רוקא סו לכא סלא כמקודמס ואינם מ'מיוס כמקום הרועים אכל כאן אינו רחוק מן סתולות לכא אלי וכא"כ לא סו פאיעה וכמו שמשמע מדברי הרב כהן כסונה וא"כ אהתם למס עובדת סמך אהתם דין אינם כרען חוה מוויקרק דברי רס"י סב"ד אעפ"י שאינו סולבת מאלים אינם סו ולא דמניא להולוכן למקום גרתי חיה

א"י ית לפרש על פי מאי דאמרין בפ' המפקדן אס פאטע כס סלא כעל כפטיס כרתי ויהאס ללנס ומתה כררבה אכיו אמר חייב ויבא אמר פטור אכיו אמר חייב ל"מ למ"ד תחולתו כפאיעה וסופו כואונס חייב דחייב אלא אפי' למ"ד פטור הכא חייב מ"ט דאמרין סכלא דאנס קטלא רבא אמר פטור ל"ט למ"ד תחולתו כפאיעה וסופו כואונס פטור דפטור אלא אפי' למ"ד חייב הכא פטור דאמר' מלאך סמנת מ"ל הכא מ"ל התם ע"כ וא"כ י"ל דרבי לוי דאמר שאמרם אסתר כלום אהת דין אינם כרען ס"ל כרפא דרתי פאטענה והלכס מאלים מ"מ ס"ל דפטורה דמ"ה סו סויה אהשוורוש מה לו הגא מה לו התם דאפי' התם אסתר כהרדי חרדי' סולח אחריה ומביאה אללו ור' ירמיה דאמר שאמרם אסתר כאשר אכרתי מביא אבא אכרתי ממך ונאסרה עליו ס"ל כהכו דאמרין סכלא דאנס קטלא נס הכא אלולו לא כהת אללו סוים אפסר סלא סיה סולח אחרים וע"י טיתתם אללו מתעורר דעונתו וליכא תרי קרסורי דאטאה או"ל דר"ל ס"ל כמ"ד דתחולתו כפאיע' וסופו כואונס פטור ור' ירמיה ס"ל כמ"ד חייב וככן אשא עיני אל מאמר סעונה הקדים ראו כל אפסו ארין את יסועת אלסווי אימתי בימי מדרטי ואסתר ע"כ דהכוון דהרור סוה כחייב כמ"ג דאס הלכתא כמ"ד דתחולתו כואונס וסופו כרען חייב דהו רען א"כ סה כרסת אהשוורוש ע"כ סהס דלס מהמנות דהסתא לית להו טענת מרעא כוון דהו סתוס כרען ומכ"ס סמרטי ואסתר כרעו דהו רען ואס ס"ל דהו אינם א"כ טופלים סס פרסת סתן כעמר סכר' דהסתא לפ"ו המכר כעול דהו קתולתו כואונס ואפי' דהו סופו רען סו אינם וא"כ סמ"ג חייבס ואפי' קנר ססו עליסם והלכס ואין לך

דאין להם עור לאכול כענה וזול הוא סוד והכל
 לעשו ולורעו ולכן בא הרשע בן בנו של קדשו סוף
 מורע עשו וכו' לתכוע ממשו מהם הוא דקאמר יספ
 עם אה: דהיינו שיטחון דרכיון שאוכלין למערכת ולא
 מורידו קא אכלו דכבר חלקו העולמות ועקב ועש
 ואלו היו עושים כדו חיותם נוחא חבל מעטס אה
 עלמס כאומרס עונג שבת ועונג חס טוב והכל של
 וכדו שלא ישיב לו האשדות דהיינו דיום כדון מליט מעונג
 על יס דהיינו של ווא"כ נס ישראל ע"י עסק סוף והמלת
 הוא סכס לקיום העולם והיו מליטס מוונטו של יס
 מההפקר והכל שלהם ליום סיום לשון הרע של ווא"כ
 מפתח ומפורד בין העמים דהיינו של מליטס לבין
 האומות והיינו דהיינו מטיעמא דבעלו סוף והמליט וכו'
 דאלו המלות הם המוכין אותם כנחלת עם ו' וכן עתה
 אינם בידם ה"כ טוב אין להם כענה ו' כלום ובשלא אל
 יתורו בהם ויקיימו חמול' ויעסקו בתי' יחא חבל אה
 דהיי המלך מלכו של עולם עד עכשו אינם עושים ודאי
 אין על המלך סוף להניחם לאכול ולשמוע מן הגול דבר
 שאינו שלהם דכ' ממו' על סוף דהיינו מליטס להפחית
 מן הגול

ועפ"ז מה נעשו מאמרים ז"ל כפ' קדמול' ח"ג

ליתרם הית' אור' זו תורה וכו' כי כל
 מטה ואורה אור שמחה זו יע' כמד' א' והמחה כחנך
 ואשון זו מילה כמד' א' ש' אכיו על' אמרתך ויקר אלך
 תפולין וכו' א' ורואו כל עמי הארץ כי שם ס' נקרא
 עליך ויראו ממך עב"ל דלכבוד קש' דאמאי נכנס
 עממס לבטל אותם ממטות סדאס וכפרנו שהקפד
 לבטל מהם מטות תפולין ומ"ש הני דוקא עלה על רבית
 סמן לבטלם מהם אימנס לפי האמור' וכהקד' עד מאי
 דאמרינן בילקוט תהלים ח"ג אמרו ישראל לפני סקב"ס
 רטנונו לעסקו בתי' יומס ולילה אכל אין לו פנאי א"ל
 סקב"ס קיימו מטות תפולין ואנו מעלים עליכם כאלו
 עסקתם בתי' יומס ולילה ר' אומר מקרא מלא הוא
 דכתיב למען תהיה תי' ה' כסוף עב"ל יעפ"ז
 א"ש דכל חכמת סמן הרשע לזכות בדיט וכדענתו רב
 מה שכדו ישר' הוא גול ואינו שלהם ואין להם להפחית
 ולשמוע בימים טובים שלהם כממון שאינו שלהם חכף
 נור עליהם ליבעל מד' ומילה ותפולין ע"י אלו הם
 זוכין כנחלת עם ו' מדין המליט מוונטו של יס וע"ז
 שנתבעלו מהם טוב טוב אין להם עור זכות ועענה כנחלת
 עם ו' מש"ס חכף שבעקר סמן סרע סוס חורו וקיימו
 מלות מיל' ועסק סוף ותפולין כדו שזכרו לשמוע ביי"ט
 חורו דקא' ושמחה זה ו' רב"י מלות אלו חורו לקות
 זוכים כממון עם ו' כדון מליט מוונטו של יס ושוכ אין
 טענה עליהם כמה שאוכלין למערכים בימים טובים
 שלהם ומשלתן גבוה קא וכו' ומורידו אכלי וחורו או
 נאמר באופן אחר ונדקדק עור אומרו זה סרע אין
 למלך סוף להניחם רהול' ל' לקיימם ומאיו להניחם דקא'
 אמנס חובן כסקימס מה שא"ל כמד' ש' אמרו ישראל
 לפני סקב"ס חובן שגלות אחנו כדון הוא שלא נשמע
 שבת ופי' בת הקדמס דהכחוס ויעטס דקיל' דנא
 ששבת חוב מנהג עמס דמשתמש כשדמינו של מלך
 אכל ושראל דסס נקראו כיום מעור לבן להשתמש
 כשדמינו אכיו חפי' ססוס אכיו מלך עור וידע מה
 שהמרו ו' דר' מאיר ס' ל' דבמון שששים רטנונו
 מקימ

לסחוף להם ולא להכעיסם בכבוד המס עב"ל אנה
 למדנו מדבריו דשראל היו אכל מלכות אשורוס כדמות
 כדו חנינו שכרתו לעור אחרת מחמת סכנה וכדיעכור
 זעם יוסי לארס דהא אשורוס כה"י סחוף הוא קאי
 סמא חיוס או למחר ילאו מתחת ידו ועפ"ז דכרבים
 סללו יס לכו למחר סמן הרשע ח' להרע דבעלולס
 גזילה בא עלוהם עפ"ז דסס וטימוסס חורו דקאמר
 וסס עם אחר לשון הרע כדק' וכמ"ס כמד' ס'
 שיטחון דכדבין שאוכלים וסחופים למערכים ואומרים
 עונג שבת ו' טוב"ת מה איכפת ליה ליה סוף
 משחר ומפורד בין העמים כגל מדינות מלכותך
 ובין סגלו מארסס חיי זה מונס ככני העיר שכרמו
 לעיר אחרת מחמת סכנה ער יעבור זעם שבת'
 המרדכי דאין להם להריות יותר מכדי קיומס ואין
 סללו אוכלים למערכים ומדינותיו כיותר ודחיקה
 שומת מכל עם דלות עמא שידון כדיום וממנס
 כוס דחיקה בעלמס כי סס בעלמס לפי דחיקה הורו
 דכר מתא מלי מעסכ אבר מתא אחריתי מוס
 דיכול לטעון קא' ססקת לקיותוהו ובשלא אל
 שייכי ככרנא דמלכא יוחא דלא מנו מעככ עליוהו
 כדמתא מוס כדו חיותם אכל אלו את דתי המלך
 אינס עושים וכדפרס' ו' ז"ל דאין טתניס מס ו' כ' לא
 שאכי ככרנא דמלכא וכיון דלא שייכי ככרנא דמלכא
 אפילו להסתור ככד חיותם אינס וכוליס וכ"ס שאינס
 ויכלין להריות כיותר וא"כ אין על המלך סוף להניחם
 אלא לגרסם ממלכותך כיון דכני העיר יכולין לעכב
 פליחם ממוס דפסקי לקיותוהו וטתניס סמת כממון
 של בני מלכותך שלא כדון חפי' לפי דסס ומוכרח אהה
 לוקח מהם מס או לגרסם דלא ליתו בני מלכותך
 למרוד כך

אז נאמר באופן אחר ובהקדים מה שידוע הקורח
 סראשטיס דחיק ישראל אוכלים כענה ו' והלא
 ככר חלקו העולמות ועקב ועשו דיעקב טעל עם כ'
 זעמו עם ו' וא"כ ניהו דסס להם כדו מחיותם כענה ו'
 כדו לכא לוד עם כ' וכמו שאמרו ז"ל דהאחוס שחלקו
 דסס להם דרך זה על זס מ' קא חוננא דמלכד דסס
 להם יותר מכדו ספוקס אלא נס כספ חסב סרכס להם
 ולכא' סכל זה הוא גול כורס ח' והוא לעשו ולורעו
 וסנה ככר תרין יתוב לוח מהר"ס ערומס ז"ל עפ"ז
 מאו דקי' ל' כדון דהמליט מוונטו של יס הרו הוא של
 וה' כגבי ישראל דלא מלא חתי' שזכרו דהס החולם חור
 לתורו וכדו כדתי' אס לא כתי' יומס ולילה חוקות
 שמים וארץ לא שמתו וא"כ כיון דע"י עסק הקורס
 סס תקיימוס העולם וכל ממון שבעולם הוא שלהם
 דסו כמליט מוונטו של יס דקי' ל' דסכל שלו ע"ס וכת'
 מסר' חלבאו ו' ז"ל רבן ע"י המליט אנו זוכין כנחלת עם ו'
 דיעקר קייא דאס לא כתי' יומס ולילה חוקות שמים
 וארץ לא שמתו הוא על העולם ונקדים עור מאמרס
 ז"ל כמד' ש' א"ל אכרסס להקב"ס בני הוכן סס א"ל
 חטאו והגליתם לבין האומות ז"ל הוא לך להשתכל
 כמילה שבכרסס א"ל חייך כפרו כס סנא וכשר קדש
 יעבדו מעצונך חיי מביאר ע"י סהפירו כדית מילס
 גלו מארסס וגס וידעו נקרא מלא דבר סכתיכ סע"ז
 עין בטול תורה גלו מארסס וכחריכ וסית סנקדיס א"כ
 לפי' שבעלו חתי' והמליט חורס סטענעס למקומס

אחלים בקרית בימי זמנן אהן עושים רגשו של מקום
 לקראו עבדים וכן מטאר במדרש שבה נביא ואמר
 למה חזרו בקראו אל עבד שמכרו רבו כלום יש לו
 פלא כלבשה אל כיון שגלות אחתנו ע"י העונות אל כ"ו
 לשון דין עבדים וכדון הוא שלא נאמר שבת דהא
 מהלכות בערבותו של מלך דחייב מיתה ונקדים עוד
 מ"ס ו"ל דלמלא ישראל שומרים כ' שבתות כהלכתן
 לחד הם נגאלים ומעקה טבל לומר דאיש הכלועל חס
 קמן הרשע כהאי פחדא הוא קאי שלא יהא נגאלים ע"י
 המורה שבת כדלוי נחכסם לסקות למלך לבטל מהם
 מלכת שבת ח"ל וישט עבד אחד כשאו על אדמתה ועתה
 מפורד ומפורד בין העמים ככל מדינות מלכותך והו
 בעבד שמכרו רבו וכיון שגלו ע"י הטאם יצאחר להם
 דין עבדים ותיקום שונות מכל עם דעבדי דבר מאונת
 לפי דתם דבאלהם לא הוא שומרי שבת ועבשו שומרי
 והסוף הוא דכשהו על אדמתה הוא חייב לשמור
 שבת בזה דהוא להם דין כנוס והדרבה עבשו שגלו
 וקפוחם לשמור שבת דכיון דדינא עבשו כעבדים אסור
 להם להשתמש בערבותו של מלך וכמו שאמרנו במדרש
 שזקני על משפחה שהיו את ע"י שוחקי עליהם ואומרי
 שונים שבעולם בארבעים לא שמרתם שבת ועבשו אתם
 שומרים שבת והיינו דהכונה במ"ס דעבשו הוא
 מהשתמש בערבותו של מלך שחייבים מיתה וא"כ אין
 על המלך שיהא להניח לטח ולשבות כיום השבת והם
 על המלך טוב וכתב לאכרס כעבור שאמריה את
 השבת דהשתא מחייבים מיתה כפי הדין וכיון דהאי
 באלכותא דיקיעא מורדים כ"ס במלכותא דארבע
 וע"י כן מורדים בך עבדך והו מרוקדק אומרו אין
 למלך שום להשתמש בו זה מוגע לבזק המלך שימרו
 בך הם ועבדך ומה שאמר ועשרת אלפים כבר כסף
 אשקול הוא שאס המן דשמה אחד שוסטים תשורו
 בהרבה וסורו בו ויטעון דהא הסבים כתלה
 נשום שהשורו המן כ"כרית ע"י אהר לוי שם יתו
 נעדים וממדין כן את העולם מש"ס קווי אטס דהבו
 ק"ל בדין דאם הפחדו כדכרס היו אינם לזה נחכסם
 המן ואמר ועשרת אלפים כבר כסף אשקול ע"י עושי
 המלכות דהשתא נכטל האונס דהבו ק"ל דתלוס
 חבון זכרית זכרית דאנב הנהא דחוי גמר ומקט
 ואלהוהו ח' להרע וסוגיא ויתר מהמן ע"י שהבין שכל
 לגמתי של המן שלא לטעון עליו הוא טענת אונס או
 חסר סמלך את טבעתו מעל ידו ויתנם להמן והאמר
 הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך וכונתו
 לומר לו דהבא חס' כלי כסף לא תחזו לטענת אונס
 דטון דאני טון לך הטבעת מה שלא בקשת ממני חס
 הו יפח אפ וסרי כ' המרדכי שמי שמוסר מורעא על
 סמבר דק"ל דהמכר בעל חס כשגז כזיבת השטר
 טום לסימור לעשות ללוקח יפח כח אז בעל המורעא
 גמר ומקט דל"י לעשות יפח כח דבר שלא כאנס עליו
 חסר דאני אור מהמורעא וקיים את סמבר מש"ס אל
 תישא דאני הכסף נתון לך ונתן אני אותם לך כמתק'
 לרב טענת אונס כיון דעשותי לך יפח כח כהסית
 סמברעא וזה יוכן מה שאמרנו כפ"ק דמגיל' אר"ל בר
 למה נתן' יספרת הטבעת ויתר ממ"ח נביאם ח'
 פהות שנתנהו לקס לישראל שאלו לא הסורו למוטב
 חללי הקלית וטענת זו החזירתי למוטב ע"כ דהכונה

דלמלא הסית הטבעת לא היו ישראל חוששין כל
 כך על המכירה שמכר אותם כי שמה וקרום
 ליהו שיטעון אחשורוש שמסר מורעא על המכר
 והמכר בעל חבל פון דתתן לו הטבעת ועשה לו יפח
 כח ח"כ בעל המורעא ואני וכול לחזור במכורם
 זו חו כמתנה זו ויפלו ביד המן הארד מש"ה חכף עשו
 תשובה גמורה

א נאמר כאופן אחר והוא כסקדים מ"ס
 הסופקים ו"ל דהבא דלשנא דשטרא משמע
 לתרי אנפי וד בעל השטר על התחובים ונקדים
 עוד מ"ס הרב דת דין דמלת לאכרס סוכל . סי
 שירושים מתחלפים אם לאכרס מן העולם ולא חכר סס
 ישראל עוד ואם כאכרס המהבקשת ופשו שאמר
 בנמ' על פסקו ואכרסם כנחם דדלמלא כאכרס
 המהבקשת ע"ס ובכר דיעב"כ . מאי דק"ל בדין
 דהמכר כעין רעה הוא מוכר ואם מכר לו הסית
 לא מכר לו המכעול עד שפירש בהרא חבל הנותן
 כעין יפה הוא נותן והנה המן הרשע כערמה עשה
 שלא בקס תחלה מתאשורוש ליתן לו את ישר' לאכרס
 שחש שלא יבטוס עליו המלך כחמור לו שאך אתה
 חפץ לאמר ממלכותי אותה שלימה יהא מלכותא
 קטועתא אין זה אלא לזולל במלכותו ויבא להרע
 דהשתא לא מצי טעין דאין כוונתו לאכרס לגמרי
 אלא לאכרס כגלות דהא קי"ל דכל הנותן כעין יפה
 הוא נותן וא"כ תוראי שלאכרס לגמרי נכתוב ע"כ לא
 בקס כי אם למכרם לו בכסף והשתא אינו חושש
 מן המלך לומר לו דאך אתה חפץ לקרא מלכותא
 קטועתא כיוסוב לו בפשיטות דמה שאמרתי יכתב
 לאכרס היינו לאכרס כגלות וכאכרס המהבקשת
 דכל המוכר כעין רעה הוא מוכר ויד בעל השטר על
 התחובים ואחשורוש הרשע הכיר כערמה זו ומרוב
 אהבתו בו ח"ל הכסף נתון לך וכלו כסף אני נותנם
 לך כמתנה וכל הנותן כעין יפה הוא נותן וא"כ משגל
 והעם לעשות בו כטוב בעיניך דבאונס פירוש שאתם
 רוצה לפרש לושנא דשטרא כמלת לאכרס דך על
 העלוונה ואין מוחה בידך

עוד יתכן לפרש ודקדק עוד דמה עלה על דעתו
 של אותו רשע לקעקע כיתום של ישראל
 ומה אכפת לים בהו כיון דהא אינם כרשותו כי אם
 ברשות המלך :

אמנם כלע"ד דכל כונת המן אינו אלא לוקח
 המלכות מיד אחשורוש כערמה זו והוא
 עפ"י מה שדוע מ"ס בנמ' דאכילוס הגר בר אחתיה
 דטוטוס הוא בעי להנורו חול אסקיה לטיטוס כנגדא
 ח"ל מאן חשיב בההוא עלמא ח"ל ישראל ומהו לארבוקי
 כהו ח"ל מלוייהו נפושן ולא מליה לקיומניהו אל אגרי
 כהו כהאי עלמא וסוית רישא דתיוב אוו לריש לראש
 וכל המגר לישראל נעשה ראש ע"כ וא"כ ו"ל דהמן
 עכר עליו רוח קנאה להסתרות בהם כדי להות ראש
 ויקח המלכות מאחשורוש ונקדים עוד מ"ס חתו' כפ"ק
 דמגלה על פסקו הכסף נתון לך כנומטריה העין עכ"ל
 והנה כל המס' נקחטנו כדבר זה דמאי אתו לאשמעו'
 כום ואין מדרך חס' לעשות נומט' ודאיתו לסיכ
 מסראנ' וסריב דין דין ו"ל שפי' שגל כונת חס'
 לתרן קרית עטומה פלטינא דקרי' דאני קא' סכפ'
 טון

נתחן לך כיון דערוך לא לקחו לא סוף לי לטח
 כחון לך ועל זה תו' הכסף בני העץ שרמו לו סתלמו
 על העץ וסוף ספור לישכא דנתחן לך על העץ ע"כ
 ולרדו ים לישכא קושיא זו ראיך קאמר נתחן לך והוא
 בהקדים מ"ש כמ"ר כס' תרומה ח"ל נכחז שם
 מעושר רב מכסף חוב חן טוב נכחז שמו של מרדכי
 מעושרו של המן אר"י מה עשה אותו רשע האלו כל
 כסף חוב שמים לו ונתחן לו לאחשורוש עכ"ל הרי
 מכושר ומלכר עשרת אלפים כבר כסף שרומה
 לשקול כבר הקדים ונתחן לאחשורוש כל כסף חוב שים
 לו וא"כ ר"ל דה"ק אחשורוש דאפי' הכסף טודע
 שהכחית לו מכושר נתחן לך וכ"ש שלא שקול עוד
 ממך כסף שאתה עתיד לשקול והשתא דאתינא
 להבו ים לפרש ככוונת חתו' דקשיא להו כלושתא דקרא
 דקאמר הכסף בה"א הודיעה כיון דערוך לא בא לעולם
 ואינו כרשתו ורומה לעתיד לקבצו מעושי המלאכ' לוח
 ח' דהא ר"ל הכסף בה"א הודיעה כדי לרמוז לו העץ
 שהוא בנינו' הכסף אמנם כן לפי' זה כיון לפי' הרב
 מהראנ"ח ו"ל קשה דאך בו כפרק שמראה לו
 חיבתו כותר רמו לו זה ואין זה אזהב אלא שוכא
 אשר על כן נלע"ד לפרש דברי חתו' עפ"י דרכנו
 שכתבנו לעיל דכל מנמת המן בעשותו זה הוא כדי
 ליקח ממנו המלכו' רכל המזר לישכ' ע"כ ראה ועל זה
 הקצו חתו' ראיך ח"ל אחשורוש הכסף נתחן לך והעם
 לפשתה בו כטוב כענין וכו"כ מלך טפח הוא
 שלא הרגום כמעט' המן הרע שרומה לאכר ממנו
 מלכתו ועולם ממנו מקרא מלא הוא לראש וע"ז
 ח' דהכסף בני' העץ למימרא דהרגיש אחשורוש כוס
 חמו לו דאין לפניו אלא העץ כי אין מורד גדול ממנו
 וכדי שלא ירגש המן כוח הקודם ונתחן לו הטבעת
 לנכוח רעתו להראות לו שלכו שלם עמו וגם כתיבת
 הטבעת וז' חכמה בדכרי אחשורוש שלפי פשוטן של
 דברים הוא מראה לו חיבה כותר אכן עומדת כוונת
 אחשורוש הוא לנסותו דאם נתחן עניו כמלכות אס' לאו
 דכיון דפושט ידו ליקח הטבעת נראה שזה ממש
 כוונתו למרוד בו ולכן אמר חכף אחר הסרת
 הטבעת הכסף נתחן לך שרמו לו שנתחייב על זה
 תלויים על העץ וגם כמה שמים לו והעם לעצו' בו כטוב
 כענין יש עומק כדכרו מלכר פשוט' בדים והוא
 דה"ק אס' טוב כענין שתקח המלכות ממני עשה
 כעם מה שחירס ואם לאו לא תעשה כהם כלום וכה"ג
 פי' הרב דת דין עפ"י דרכו דה"ק אחשורוש והעם
 לעשות בו כטוב כענין הוא לשון הוילי דה"ק אס' טוב
 אתה וחר ממני וחסוכ ממני ונתינת הטבעת הוילי
 הגאה לו כמה שקבלו ממני עשה כעם מה שחירס
 ואי לא לאו עש"כ באופן שכל דברי אטשורוש
 בחיבה זו וקבל שני פירושים והמן הרשע עליו
 גאזר משיב חכמים אחר ורעתא יסכל לקח הדברי'
 כפשוטן שמתר לו ישראל לעשות כהם מה שהוא
 חסן מ"ס דכדורו למלך אמר לאכרס ואח"כ אמר
 לאחשורוש כדכתי' זאת פתשנן כתב הדת אשר נתחן
 כפושן לאחשורוש והו' בעצמו כוונת מרדכי הדין
 שום שמוענות וכהו' וטו' להחך סגור לאחשורוש וס'
 מלכר חתו' לו מרדכי את כל אשר קראו זאת פרשת
 חכף אשר אמר חסן לשקול על גבי המלך כיוסודים

לאכרס זאת פתשנן כתב הדת אשר חסן כפושן
 לאחשורוש נתחן לו להראות את אסר ולכנר לט
 ולטות לכאולל המלך להתחנן לו ונ' שטוחה מרדכי
 להודיע לאחשורוש נוסח דברי אחשורוש וחסן בו סוף
 אמר לשקול אל נמו המלך והמלך חייב לו הכסף
 נתחן לך והעם לעשות בו כטוב כענין אס' הדכס'
 כפשוטן שנתחם לו כמתנה נמורס וכל חסון כענין
 יפס הוא נתחן ומא' דכתי' הכסף נתחן לך קאי על
 כסף חסכ שהכוח לו מכהו וחסור לו אוחס כמתנ'
 ח"כ ויאלו שלט' ו' טענת לאכרס הוא לגמרי וטו'
 סתך חסן וכו' לאחשורוש או חסכ' לאחד וטו' שמועלות
 לא עלה על דעת אחשורוש לטקוט לו וס' לטחן בו
 הוא יודע שבוה טבעל מלכותו ויקחה חסן רכל הסגור
 לישכ' נעש' ראש והא דקאמר כטובעת ממנו לטחן לרמוז
 לו שלא נאמר לו כי אס' לבקש חסכ' סתלפות וטו' סוף
 הכסף נתחן לו לרמוז לו העץ שחייב פליים על כפשה
 זו כל זה שלא מרדכי לאחשורוש לחסך מהמלך עגמו
 דמת' נחכחן ככל הכבוד והחובה שגשס להמן אס'
 הדכרס כפשוטן ולא הרגום המלך בערמס או של חסן
 שכל מנמתו לקחת ממנו המלכות ונתי' למלך שכל
 מה שעש' המן הוא לנזף המלך ומתולא יתחייב סרמס
 על מה שרומה להרס יד במלך .

וכוונת דכתי' אסר המלכ' פתחא לפני המלך
 כי נכדרכו חני ועמי ואלו לעברת
 ולשפחת נמכרתו הדרשתי כי אין סגר טוס כטח סתלך
 ופרש"י אינו טוש כטח המלך ויאמר סתלך אחשורוש
 ויאמר לאחשורוש המלכה מי סוף זה וואחס סוף אסר מלכ'
 לעשות כן ויאמר איש טר ואויב ונ' ע"כ דלכא' ופלא
 דהיכו ק' מ' סוף זה ונ' אענה שכנעולס
 שכת דכרי עגמו סוף' והעם לעשות בו כטוב
 כענין .

אמנם עפ"י כל מ"ס ח"ש דקאמרס אסר
 דכשלתא חלו לעכרס נמכרתו סוף
 דאין כמטרה זו כלום דמת' שקנה עבד קנס רב טו'
 סמן עבד למרדכי וערוך אנהטו נקדלחם עם מרדכי
 ואין כוונת למלך כלום אכל מטון דלשמהד ולסרות
 ולאכר דהוילי לאחשורוש להמור דחם ולהרוג מטס ולאכר
 בגלות וכמו שפי' הרב ו"כ ח"כ טוכת דרוסס להקנות
 כהם כדי שיהיה ראש וליקח את המלכות מידך ואין
 לך נזק גדול מזה שפסיד לו מלכתו ופברו' לאחרי יתן
 תדולתו לביצי' ויעב' לו כמלכ' חסמס אחשורוש ואמר
 מי הוא זס ואיפוא אסר מלאו לבו לעבא' כן לונע כקדח
 ולעול את המלכות ממני דמעולס לא נכתובתה
 להקנות לו את ישראל והדכרס מכותסם שכל דכרס
 שאמרתי להמן אינם אלא נטכה דעת ומעטס חט' כן
 ולפורס סכ' נכתובתה ולא דכרסס כפשוטן וכבר כתב
 מהראנ"ח ו"ל דהיכא דיש אומניא דטובה לאחך
 מכ' פירושים של השטר אזלינן בתר האימוניה ולא
 כפר פשטא דלישכא וס"כ אומניה דטוכת שלא
 נכתובתה לאכר מלכותו והמן זה הרע שלקח הדכרס
 כפשוטן ולא אזיל בתר האומניה אטו' אלא מרדכי
 כמלכות וחיוב מיתה חכף והמן נכעת מלפני המלך
 וסתלכס שפרגשו בערמס זו שעשס וטוב אטו' יכנל
 עוד להנלל .

מתחנניו להדינה ומלכותא לה הדרה ואם תחזור
 בך ותשלינו לי לבדו מכל אומתו א"כ הרי לא סמית
 גזרותך ע"כ האומה וכוון רחמים חזר מרדכי
 מהאמת שאין אחס מלך דכלא"ה יש מערערים על
 מלכותך ומת"כ יש נזק למלך כזה האמר לה המלך
 מי הוא זה רחם הוא שגורס לאכרך ומנני ורדאי מכור'
 כזאת היא בטעות דאלו שארע שמנוב לי כזך
 גדול כזה לא הויתו מעבר ולא נתמלא המלך על המן
 הימה שהוא האם סכה כהדינה האשו ראשונה ורוטס
 ג"כ לסרונ אתהשננים חזו דקאמר והמן בעצת
 מלפני המלך והמלכה דפגע בכבוד תרואתו המלך
 והמלכה.

ובמסילה זו גבול לבחית מאמרה ו"ל במגו'
 שהכאט לעול לולי ס' שאים לו
 כקום עליו אדם ולא מלך ע"כ ונאמר כאופן אחר
 ובהקדים מ"ש מרן הכ"ו כח"מ סימן ר"ה שהקשה
 על הא דאמרינן כפרק חוקת דתלויה חזון זכיות
 זכיות דאנב הגאס דזוחי נמר ומקטו ממחי דאמרין
 כהניזקין אמתני דסקריקון קילבך מנעיתא כיון דקטלי
 אנב אונסא נמר ומקטו וכו' הרי משמע דע"י אונס
 בלי דמוס נמר ומקטו ותי' ו"ל דסא דאמרין דאנב
 אונסא לא נמר ומקטו בלי דמוס אלא דוקא בסתם
 אדם שהוא חייוט דאפטר לים למקבל למחר עלים
 למחר וליומא אחריוטא אע"ג דהשתא השעת משחפת
 לו בעצמים כעלו זרוע לטול סלכך לעולם דעתיה
 למתבעיה והילכך לא נמר ומקטו חבל כשאין גזרת
 מלך חושב שתקיים סגורה כל ימי חיותו חדור ומש"ה
 לא חסיק ארעותיה למתבעיה קילבך אנב אונסא נמר
 ומקטו וכבר בחבט לעול דכטל מהס תורה ומילת
 דהפלון וכל מנמתו של חמן כקניס וז כדי להמיר דתס
 ולצב"ס בגלות וע"י שעוכרים עה"ת והמטות וקיר
 הקב"ה השנתו מהס חבל לא דרע דכוון דהס אטוס
 לא יענשו ואטוס דחמנא פטוריה וברדאי לא נמרו ומקטו
 ולא שכקי דתס דאמרו דאפי' שעכשו שעת משחפת
 לו להמן נ"מ עשוים כעלו זרוע לטיל סלכך
 לעולם דע"זיטו לחזור לדתיהס ואין עוכרים
 מלכ ומנפס חבל חמן הרשע מרוכ גובה לט שנאזו
 המלך מכל השרים וכן תחתו על די ומנו חשב סכום
 והס לו דין מלך וע"י אונסא דדוס נמרו יסד' ומקטו
 דתס מלב ומנפס ובוס תכאד סמאמר שטור ונכון ח"ה
 לולי ס' שאים לנו ספקי"ס רפואה למכה בקוס עליו
 אדם ולא מלך זה חמן דהשתא כיון דהדיוט גזר
 עליו להעבורט על דת שפיר מקרו אטוס ולא
 גמרו כלכו להקטת ולצטק דתונו כו אטו כטוחס
 פטוחס סלכוס ולמחר תכנול גזרת סאן כו עשאין
 בעלי זרוע לטול וזון עליו חטא כמה שעוכרים
 מטות ה' כאונס לא כן אלו קס עליו מלך דהשתא
 אע"ג דהו אטוס נמר ומקטו דהא קו"ל דכגזרת
 מלך נמר ומקטו וא"כ ממולא יש עלטס עונס
 דעכרים מטות ה' דאנב אונסא דמלכא שכקין דקוטו
 מלכ ומנפס מש"ה עלוט לכח לחיון חבל שאית
 גורס וז תסמן שפוא חזונו ולא מהמלך עצמו
 וכאמרו ומוס תכאד מאמרנו הנכב סתח השער
 דאו כל אפסי ארין אתי יסועת אלהיט אימתי כומו
 מרדכי ואקאר דאפי' סעכרו על הקורס וסמטות

ויקום כל האמר יכחוד יכחי הנב' שאמרו
 סס ומרדכי ורע את כל אשר יעשה ויטעק
 יעקב נחלק ומרה מאי אמר אמר רבא שאמר נכה
 אלו של חמן מאחשורוס ע"כ ולכאורה דכרס אלו
 יסרמס ולא די לנו אלא גס דכרי דס' סחומוס שט'
 סררי חמן אלא עלם על דעת אחשורוס ע"כ ורדך
 וס' לפיכך ספרי חמן לא עשס במחשך מעשאו כו
 אס פנאי לצוסי כל העס כזס המלך אחשורוס נכתס
 ורחס בעבעת המלך והסכוס מרוס על דיוס וא"כ
 סס יתן ומה יוסף לעקת מרדכי ומה כמו לרכי
 דכרס כאלו כרחוב העיר

ואבנים עס הקורס מטאר סרבר מעלמט וזון
 כן הדכרס שרס רכא סהס טענא
מגדו סוף העיר נכה חמן מאחשורוס וכוננו
 ססמנו גל העס אס כרחוב ער סוכן הגעס
 דכערו של חמן ונאויק שמרר בתלך כחשכו שכבי
 קנס וסרל והרשות נחונה לו לעשות כהס כטוב
 בעטו אע"י זס סח וקס לראש דכל סמנר לומר'
 אעסס רחס ומעקס ומעכסו סתמל להתנאות ונכה
 מאחשורוס מאחרי ססרל סקורס כידו וקס חס
 יליתס אחשורוס לונכ וברדאי כשאשמע סרבר למלך
 ידוט כוס וסרס אשו ונמוט וסלסו חרו כונת רס'
 אפי' סרבר חמן מה אלא עלס על דעת אחשורוס כו
 ארן יתכן ככונתו של אחשורוס שקנה לו וסרל לנמרו
 אפול מלכטו כיו סא דלוי סכל דכרי אחשורוס אינס
 אלא כמראס חממה ותקדוס ערמה ואומדנא רמוכא
 אכל כונתו לאומרו לו סכסך נחון לך סויט העץ ומאי
 דקא"ל וסעס לעשות כו סויט כפי' ססט שט' לעול
 ובמ"ס סרס דת ודין

ואמר כאופן אחר במאמר הקאר שאמרה ט
 נמברט ונ' ודקדק ער כמה שאמר אחשורוס
 אכסך נחון לך דכוון דכסך אין כאן קנין אין גלון וא"פ
 צמוס קנאס חמן ומוכרסס אטו לומר מאוס דקו"ל
 ומלכותא לא הורא ודפר סמלך חסוב כמעשה ונקדס
 מ"ס סרמב"ס ו"ל כס"ה דגולס נפו דוכא דמלכותא
 דתא ח"ל כמ"ה וסד' סמלך טעכעו חלא ככל
 ארעותיו סמיו סכמוטו עליו כל כנו אחס הארץ
 אקמטו דעחס עליו סחוס אדווסס וחס לו לעכרס
 אפי' עכ"ל וכ' סרס סה"ג ח"ל ומפלא רחיס למלך סגול
 אמתך מדינח וכחחך יד סחא מעלך עלותס שאין
 חזוינא ומלכא וכבר ידוע מאי דחיתא כמס' מגל'
 אמתך אמר רכא סמלך מעלמט דאמרו לס לנכאי דלא
 פיר חו למלכותא וסוכ ממופא יקורה וקס וכ' מהרס"ל
 ו"ל פסגרו כ"ד ס"ס לפי דברי סר' מוסס"ג הללו
 דאין לאחשורוס דין מלך כיון סמלך כחחך ע"י ממוטו
 ע"ס ערודי דע מיס ר"ת סכל מלך סחוט מסוס
 גזרתו על כל כנו מלכותו לא חסוב דד"ד וכבר
 ידוע ג"פ שמרדכי קנה להמן כמלתמה לעבד לו

ועיני כל זה א"ס דקאמרו ונ' דמוכרס דהגורס
 אנו ועמו להשמיר ונ' דמוכרס דהגורס
 חזוח תחול גס על שאי ג"כ נעריע ססרדוס ואלו
 לנכרס וספסח' נמכרט סרס'י ללא יס לו ולך
 סח כוס סאחור למרדכי סררין ומרדכי ככר סלך
 וזו ממוט כעטור כבודך חכל עתה סלסמטי ולסרונ
 נמכרט א"כ אין חסר סוס כסך סמלך לוקח מעכט

ע"מ לא הו' אלא באונס כיון דהויה גורת הדינו. כי
 האמרו כי הויה ולמחר עשוין בעלי זרוע לופול וכן הויה
 ודאו כל אפסו ארץ את ושועת אלהיו כבוטל ובכן את
 ליה ולתו עשנו שתעשה עמנו את לטובה כימי מדרבו
 ואסתר כולא"ו

פ' ויקרא

איתא

במדרש רבה וכתנחומא בס' זו חזת
 תורת השלמים זהו שאמר הכהן' אשמעה
 מה וידבר האל ה' כי ידבר שלום אל עמו אמרו אה"ע
 לבלעם למה אמר הקב"ה לישראל שיביאו לו הקריבו'
 ולנו לא אמר א"ל לבלעם בקריבנות אינם שלום אלא
 אלא לנו שקבל התורה והתם מהחלטה פסלתם
 אותה ועבדו אתם. מבקשים להקריב קרבן מי
 שקבל הוא מקריב שיאמר ה' ענו לעטו יתן ה'
 יבדק את עמו באלו לפי נאמר כי ידבר שלום אל
 עמו עכ"ל הנה טרם אדבר בביאור מאמר הלו
 אלקים לי לפרש הני קראו האמורים בשמואל א' ס'
 ע"ו ח"ת וואמר שאול אל שמואל אשר שמעתי בקול
 ה' ולאך כדרך אשר שלחני ה' ויקח העם מהשלל אלן
 ובקר ראשית החרש לזכות לה' אלהיו בגלגל וואמר
 שמואל החפץ ה' בעולות חכמים בשמוע בקול ה'
 הנה שמוע מובח טוב להקשיב מחלב הליס ע"כ ודאו
 להשית לב כהני קראו ח"ת ראיך ח"ו שאול בחור ה'
 מוצא דבר שקר מפיו ואומ' שמעתי בקול ה' והוא כפי'
 טוהו משור וד' שה ואיך מלא התר כמה שהניח
 לאן ובקר לזכות לה' ועוד דהיב קאמר שמואל החפץ
 ה' בעולות חכמים בשמוע בקול ה' כיון דעל
 טוהס טוה לשמוע דברו ולקיים מצותו ומג"ל דתפן
 בזה ויתר מזה .

אמנם

כדי שובנו הני קראו ראשית הכל לרובין
 אלו להבין טעם הקריבנות דלמה צוה
 עליהם אם אדם חטא אלק האלן מה עשו וכבר נבחו
 בחקירה זו קמאי דקמאי ומלכה בראש הרמב"ם
 ז"ל בספרו מורה הנבוכים ונתן טעם בעיקר למצות
 הקריבנות ח"ל כי להיות מייני הכ"ח נעבדים מהנזים
 בענין מלחם שהיו עובדים לשה ואנשי הגו לא ושחטו
 בקר לעולם והכשדים לשרים שהם ברמות השעוים
 כמו שאמר הכהן ולא ויבחו את זכיהם לשעויהם על
 כן צוהם התורה אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן
 פנהמה מן הבקר ומן האלן כדי להכניע את אלהי
 קניס ולא שחטם ולהראו' להם כי לא אלהים הם עכ"ל
 והרמב"ן ז"ל הקשה עליו בזה ח"ל ואדרבה זה אינו
 הכנעתם אלוהות ההם אבל יקר יותר להיות נקריבים
 לקרבן אדם לה' ויהי להם הכנעה במה שהם נחשבים
 וכאלוהם לכל נפש אבל להקריב אותם קרבן לה' אדרבה
 חזקות הוא להם עכ"ל ועם שאינו כדאי להכניס ראשו
 בין שני אדים גדולים מ"מ נלע"ד דיש לויש קושיא
 זו מעל דברי הרמב"ם ז"ל וסוף עש"י מה שדוע
 בטעם הכ"ח הנעבדים הוא שצדק העבדים היא לשר
 שלהם וסוף קין כבוד לגורו משום כבוד השר השמנה
 עליו וחושבין שיש ממעות בשר הוא ומשחבין ואמרו'
 שיש כמה ראיות בשמים ח' ווא"כ ז"ל שפור דהויה
 געמא שמקריבין קריבנות לה' לאודיע ששר שלס

אנו מתעוררין אלא בעקר הכפוף לפניו ית' וקלן
 חזקו לשנו ועל ידי שאנו מקריבין ומבוכים כשעת
 הקרבן להשפיל השר ולהכניעו לפני הבורא ית' וא"כ
 ודאי לא לנו כמה שהם נחשבים ונאכלין לכל נפש
 לכד דכוח לא יש התעוררות דמאס כוונה זו נשחט
 וכאלו אף שיהיה לו השפלה כה ולא ורנ"ש כל אדם כוס
 אמנם ע"י טוהט מטה מיוחדת בזה בעבור להכניע
 להשר ח"כ הרי כשעת הקרבן הרי אנו משעבדים לבנו
 לאינו שש' ומודים באלהותו ואין לשר שום שלטון
 והרי כאלו אנו ונכחם אותו לפני אלונו שהוא ארון הכל
 והיבר זה לא יויה אלא כשעת הקרבן .

עוד

כתב הרמב"ם ז"ל טעם שני לקריבנות עש"י
 שהם זובחים ומקטרין לפני ה' ואלו
 למזון שלא לחטט לפניה אלא אדרבה לפניו ית' אלו
 שוחטים וז"כ מתולא בטלה עבודתה שאין אנו שוחטין
 לפני ה' אלא לפני ה' דוקא עכ"ל ונס על טעם זכ
 הקשה הרמב"ן ז"ל מקריבנות הכל וכן שלא התם אלו
 הרחיק ע"א נס מאלף עולות שהעולם שלמה של
 תדק שם הכונה האת עכ"ל נס לוח לישב כפאקו'
 וכהקשות עוד לרברי הרמב"ם ז"ל משר שיקריב אדם
 הראשון דלמה הקריב כיון שלא היה אלו הרחיק הע"א
 אלא ז"ל מאס דהיה ר"ג עובר ע"א היה וחדו בו
 והקריב קרבן והודה שאין בע"א תמש ומטע' זה עשם
 ג"כ הכל שלא יבא לטעות כמו שטעה החזו וללמד
 ל וות הכאים לכל יעשו אחר הע"א וגם מנה לקי'ל
 כי כל עין רוד העבול הוא מאס עין ע"א וכמא"ל
 ע"פ ותזתה הארץ וט' מש"ס חכפ ביטאיתו מן הדיבס
 הקריב קריבנות כדי שלא יבאו לטעות כדור המטיל
 וגם שלמה אחר כיון הכות שרתה שטיג עתה כמק'
 המקורש הוא חכפ הקריב הקריבנות לאודיע כי לשמו
 דוקא דאי להקריב ולא לפני ה' אלא כאשר נעשו חרות
 אשר היו מימי קדם דכל חרבן הכות סיס כעין הע"א
 וא"כ אין קיומו אלא בהרחקת הע"א באופן דיש מקום
 קלה ליישב דברי הרמב"ם ז"ל וטעמו וימוקו עמו
 אמנם הוא ניהו גופי' הרמב"ן ז"ל נ"ט בעקר למצות
 הקריבנות וכח דמלכד דעל דרך אמת יש בעת
 הקריבנות טוב טעם ודעת עוד כי כפי פשטן של
 דברים כי הקרבן הכנעם גדולה לנפשו האדם והוא
 אלו הלאן ואת סבקר הואו נאסף דמו ונעשה איברים
 איברים ובשרף על המוכח ויחאכ כלבו כי מן הראוי
 בכה יעשה לאיש שהוא אלא שכתב לקחם תמלוצ'
 הכסמה הסוף ובוט וכנע לבנו ומשני שתי נותן
 קוף עכ"ל נמלא לפי דברי הרמב"ן ז"ל עיקר
 ס' קריבנות הם הכנס לתצובה עש"י הקרבן מתעורר
 לשוב ויכנע לבנו הערל ועש"י דברו אלו מס
 געמי אמרי דוד כרות קדשו שאמר כי לא תחפן
 וכן ואתה עולה לא תרלה זכאי אלאים רוח נשכרה
 לכ נאכר וירבה אלהים לא תכוס ע"כ דלכא' קדם
 דהויה קאמר כי לא תחפן וכן ותתנה מאחר שלוחט
 על הקריבנות אמנם לפי האמור ח"ש שלא האמר
 דהקריבנות הם גורת הכחוב ואפי' שלא יחאכ בשעת
 קרבן להיות נכנע וישוב מעטרות שכוז מהני
 הקרבן דהא ליתא אלא יחפן בוכח ועולם כוס חכס
 דשעים תועבה אלא עיקר זכאי אלהים ויהי
 סעיקר שחפן ה' כוכסיהם ועולות הוא דת נשכרס'
 זל

וקמי עמו איני חוש לו שמואל ללאו טעמא בהרמב"ם
ז' ללא בהרמב"ן ז' רעיקד טעם הקרבנות הוא
משום שישוב אל ה' ושמע בקולו והם הכנס לתשובה
ז' א' הגה שמע מוכח טוב להקשיב מחלב שעי' זכת
וחלב אלים יהיה שמוע לה' וחזור בו וקיים את
מלתיו

ובדרך וויכחתי אתי הרי קראי הגאמרי' טרמס
ח' ת' כה אמר ה' לכחות אלהי ישראל
עולותיכם ספו על זכבכם ואכלו בשר כי לא דברתי את
אבותיכם ולא זמיתם ביום הוטיאיו אותם מארץ מצרים
על דברי עולה חכה כי אם את הדבר לוייתו אותם
לאמר שמעו בקולי וקיימו לכם לאלהים ע"כ והגה בל
העובר בלאו יתמה דהוי קאמר ולא זמיתם על דברי
עולה חכה והלא פרשת הקרבנות תוכיח כי הוא טוט
עליוס

אמנם עפ"י האמורא' שנוכל לו שהיו קראי
אתי לאשמעו' או בהרמב"ם ז' ל' או כרש"י
ז' ל' או בהרמב"ן ז' רעפ"י דברי הרמב"ם ה"ק קרא
כי הגה מקחיס לום וסמך לו היה משחעי כענין הע"א
כמה וכמה ארוקים כה דכתי' האינוך רואה מה המה
עושים כערי יהודה חכמים מלקטים ענ'י והאבות
מבערים האש וגו' לעשות טוטים למלאכת השמים
והקד נכטים לאלהים אחרים למען הכעיסו ע"כ
וא"כ חליבא דהרמב"ם ז' דכל טעם הקרבנות
בדי לבטל הע"א ולהרחיקה ולהכניעה היונו דקא
טוה עליוס הנכיא ומתמה וכה אמר להם מאחר
שאתם ארוקים כע"א כ"כ ער ועד בכלל ולא
פירשם הימנה א"כ אתמהא מה מועילת הקרבנות
שאתם מקריבים והיו אין בהם ממש ולא הועילו
להרחיק אתכם מן הע"א וכיון שכן יותר טוב
שעולותיכם ספו על זכבכם שהאכלו אותם יתר על
זכבכם ולא ילכו לאבד ואנס אלא כמולין בעזרה
מאחר שלא יועילו לכם להרחיק מהע"א והראיות
שהיו לא לוייתו על הקרבנות תכף כיום הוטיאיו
אותם מארץ מצרים משום שהיו ארוקים אז כע"א
מאד כדכתי' ולא שמעו אל משה מקוטר רוח
ומעבודה קשה שא"ל שהיה קשה בעיניהם לפרוש
מהע"א וכיון דהיו ארוקים כה לא יועיל אז הקרבן
אלא המתנתו להם לזויתם על הקרבנות אחר שעמדו
על הר סיני שנעקרו אז ע"א מלבם ואח"כ לוייתם
על הקרבנות לעשות הרחקה לע"א שלא ישונו עוד
אלוה וא"כ אתם שאריותי' כה מאד לא יועילו הקרבנות
ועפ"י דברי הרמב"ן ז' רע"י ה"ק אתם סוכרים דטעם
הקרבנות הוא משום כדי להרחיק את הע"א ולהכניע'
כס' הרמב"ם ז' ל' הא לתא דה היה די בהכניעת
ליות עולותיכם ספו על זכבכם ואכלו בשר דע"י
מה שאתם זוכים ואוכלים זהו יותר כניעה לע"א
מלסקריבן עולות לפני שארבה זאת מעלה להם
וכמו שהשיב הרמב"ן ז' ל' על הרמב"ם ז' ל' מהיט
והראיות על זה שלא לתכלית רחוק הע"א לוייתו על
הקרבנות שהיו אתם רואים שלא לוייתו על דבר עולה
חכה ביום הוטיאיו אותם ממצרים שהיו אז עובדים ע"א
וכמו שא"ל מה אלו חף אלו וא"כ אם איתא דטעם
הקרבנות כמ"ש הרמב"ם כדי להרחיק ולהכניע הע"א
היא תריך לזוית אתכם תכף לויית מתמים על
הקרבנות

ולג' זכר ומרס שיחרכ בשעת הקרבן שלאוי סוס
לחות משפט כהמה זו כנפיו ועי"כ יהא לכו וחזוי
בשפוט חסו תכלית הקרבן ע"י וכלע לכו הערל
דאי אלהים לא תכוס חסו תכלית הקרבן להיות הכנס
להשכח כמ"ש הרמב"ן ז' ל' ורש"י ז' ל' כיט כעיקר
לקרבנות והוא מדכרי ח"ל שהקרבן איט נסיון
אם ישמעו בקולו שעל כן נאמר ככל הקרבנות אש
רוח ניהם לה' על שם נחת רוח לפי שאמרתי ונעשה
דע"י עכ"ל הרי לך שלשה טעמים נכונים לקרבנות
דע"י ז' ל' והרמב"ם ז' ל' והרמב"ן ז' ל' ונקיים עוד
מ"ש ז' ל' על פסוק ויחכך כד שהיה עמלק נוטל מילות
וישראל חורקן בלפי מעלה ואומר טול מה שכתרת
ות' שרבי אש דת דכוונתו כזה לו' דאם חפץ כמילה
למס לא כדאי מהול וס"ל דמעשה ודי שמוס ערוף
תקטילא נ"כ גם כע"א וס' לו' כן אם איט חפץ
כע"א למס אינו מכללה ומה היה מכריח לישראל
לקטות אחר הע"א ע"כ ומעשה עפ"י כל האמור
אתי קראי דיון הטוב כי שאל כסיר ה' דש טעמא
דקראי דכלס בל טוה מחית עמלק לא משום ליתא
דע"א דע"י טענתו ויטאו לעבד ע"א וא"כ ע"י האין
והקד שיחשט בפניהם את אלוהים לקרבנות יהיה
ג"כ סכה בטול הע"א דס"ל כטעם הרמב"ם ז' ל'
אם כטעם הראשון אם כטעם סב' הוא כדי להרחיק
את הע"א ולבטלה חסו דקאמר שאל לשמואל אשר
שמעתי בקול ה' ואלך בדרכיו כי הוא חפץ בקרבנות
מטעם זה להרחיק הע"א וא"כ כמו שטווינו על
מחית עמלק מטעם להרחיק הגורם לעבד ע"א
גם אם עשוהו כן להוריע בקרבנות אלו שאין כע"א
ממש... לזכות את אלוהים לעיניהם מש"ה נחתו
לעם ליקח מהשגל טאן וכקר לזכות לה' כי זהו
תכלית טויו או אמר שמואל החפץ לה' בעולות
הכחיס בשמע בקול ה' דמי סכרת דטעם הקרבנות
הוא כע"ש הרמב"ם ז' ל' כדי להכניע את אלוה הגוים
והראיות להם בילא אלהים המה הא ליתא דאדרבה
זאת מעלה להם ולא הכניעה בהיותם נקרבים לה'
וכמו שדחה דבריו הרמב"ן ז' ל' חסו דקאמר החפץ
החפץ לה' בעולות חכמים דהיו דמי סכרת דהרטון
פקס משום כבוד ה' כדי להכניע ולהרחיק הע"א ואז
תמללא לה' והו כשמע את דבר ה' ושפיר מקרו
ששמעת דבריו ה' כי זה רטנו לאבד הע"א כטויו של
מחית עמלק ומזה למדת לסיח טאן ובקר לקרבנות
להרחיק הע"א הא ליתא דאין זה טעם הקרבנות אלא
עקר טעמא כמש"ל וכבואו רש"י ז' ל' דכל טויו
הקרבנות הוא משום נסיון אם ישמעו בקולו חסו הרת
סחוח לפי שאמ' ונעשה רטנו וכיון דעקר טויו הקרבנות
משום זה א"כ מזה כדאי מוכח הגה שמוע בקול ה'
מוכח טוב להקשיב לברו יותר חפץ מחלב אלים וא"כ
אתמהא ביון דכל טעם הקרבנות הוא משום נסיון לשמע
בקולו אשר טוה חוף לא שמעת בקולו כטויו מחית
עמלק שטווח גם על האין ועל הכקר והלא אדרבה
מזה מנות הקרבנות מוכח אדרב' שצריך לעשות טויו
חסו הכ"ר טלו ואין עבד תיתי דסתין ויאמר שאל
האמרי ולא דעתי טעם הקרבנות משום זה הטעם טל
הע"א ז' ל' אלא לויית סכור כס' הרמב"ם ז' ל' מש"ה לא
הי כדאי לתא עין שונג ולא מויד על כן כבדס לא נגד

הקרבנות כחו שלחתי על מנת שבת חכף סחבלתה להוציאו ששעולם מחודש ולסרחיק העיף וסכרת עזבויה אלף וחיו מוח מוכח כבורר דאין זה עעם הקרבנות אלף העעם הוא משום נקיון כדו לשמוע בקולו והו דקאמר כי אם את הדבר הזה לויחתי אותם לאמר שמועו בקולו ולתכלית זה הוה אח"כ אחר קבלת התו' לויחתי על הקרבנות ולנקותם אם ישמעו בקולו או משום כדו להיות להם הכנה לתאו' שתשמעו בקולו ותחורו מדרככם הרעים ואו ויטכ לכם מעש' הקרבנות ובין שאין אתם שומעיה בקולו של מקום וגם אינכם משימים לב לשוכ מה וועילו הקרבנות הא' אמרין בנמ' או לא שכ זכח רשעים העעב' והעקר הוא כדו שיכנעו ולשוב אל ה' וירחמו.

ומעתה

בנו הקדים וק"ל שר שנגח וא"כ הקדים פלוג' אה"ל אם נגמר דמי ואח"כ הקדים איש הקדש וכוון דביחודם של כג"ח אחרים שלהם זו היא נפתח ואין להם הדד' א"כ חכפ שחטאו היו כמו שר שנגח ונמחר דמי ואח"כ הקדים שהוא חייב לכך אין חשוכו מרגיל עכ"ל וכבר כתבנו לעיל שהרמב"ן ז"ל חשב על הרמב"ם ז"ל כמה שמו' להקרבנות משום כדו להכניע ולהשפיל את ה' ודורכה זו מעלה היא להם כמה שמקריבין לפני ה' ודי בהשפלתה כמה שאנו זוכים ואוכלים הארץ והבקר וע"ז זה ויח' לדון הרמב"ן ז"ל בטעם הקרבנות שעל דמם יכנע האדם וישוב בתשובה ואינם אלף הכנס לתשובה.

ומעתה

עפ"י כל זה התבאר עולמית פתח חומר דה"ע ס"ל דעעם הקרבנות הוא משום כדו להכניע ולהשפיל את אלוהות תאו' ולסרחיק הע"ל כטעם הרמב"ם ז"ל מש"ח שאלי כבת אטעענה חוקה ולמה לא נזום להם על הקרבנות דאדרבה לחודיה שייכ טעו דאומותם בכך וליחי להם הקרבנות כדו לסרחיק הע"ל שיהי שקולם כנגד כל האדם כולה ואו השכ להם כלעם ודעם להם דאין טעם הקרבנות כדו לסרחיק הע"ל כמ' הרמב"ם ז"ל דזה קדרכה מעלם להם ליקרב לפי ס' אלף העעם הוא כמ"ס הרמב"ן ז"ל דכל טעם הקרבנות אינו אלף הכנס לתאו' וא"כ ממילא לא שייכו הקרבנות אלף דוקא לישראל שקבלו התו' ונתקדשם סלכס להם דאוסרין לא היו מנתקם כדון בני נח אלף אדרבה לדיכו התראם וא"כ כדון הוא שקיבלו בתאו' דהיי כמו שר שנגח ואח"כ הקדישו דק"ל דפטור ולכך צריכו להם הקרבנות כדו להוות סכנה לתאו' אכל אתם מתחילה פסלתם את התו' מטעמה דאית אומותכם בכך ומיחא לכם לעמוד בהנכם שנתרין כע"ל וכדון אחר וכלו התראם ואחרתם זו היא מיתתן וא"כ לדיכדו לוכא תאו' דלא שייכא לנביאה דתאו' כמו שר שנגח ונגמר דמי ואח"כ הקדש דחייב וכוון דעקר התשובה ליכא בזה"ע א"כ ממילא גם הקרבנות לא שייכא לדיכדו דכל טעם הקרבנות הוא משום התשובה והא לא שייכא לנביחו אלף דוקא לישראל שקבלו את התו'.

אמר באופן אחר ובהקדים מ"ש במד"ר ב"ר תולדות שיעקב ועצו חלקו העולמות שיעקב בחר לו והע"ב ועצו נעל עס"ו וכבר חקרה המפרשים ז"ל וא"כ אין להם לישראל כלום כהנאחז עה"ו וכמה הם מיונים וכל מה שבידם הוא נול ח"ו ועיין למתדש"ן ז"ל מה שישכ לזה ולעד"ן לחשב הוא בהקדים מה שראוי להרכיב ז"ל סכתב דבאפנתן של ישראל ושלמותם הוא לחלית ב' עולמות הללו דוקא ע"ז ועפ"כ והם זוכין לנחלת ב' עולמות הללו דוקא ע"ז בני רביים דחיינו עפ"כ שהוא עולם קטנות ע"ז התו' דהיום לעשותם ולמחר לקבל שכרם ושכר ע"ז לשלמות הגוף באם מנות הקרבנות להמשך שפע רב לעה"ו עכ"ל הכה מבוחר מדכדו אע"י הקרבנות הם ממשיכין שפע רב לעה"ו וא"כ לפי זהם סהמם ממעשה ויהם מההוא שפע רב שממשיכין ואין לנהום כלום מאה"ע ונראה היא דוקא לישראל שקבלו את התו' גם להמשך בקרבנות שפע רב לא

ומעתה

עפ"י כל האמר נקומה לבאר מאמרנו הנלכ פתח השער אמרו אה"ע למה אמר הקב"ה לישראל להביא את הקרבנות ולנו לא אמר דטענתם הוא כיון דכל טעם הקרבנות הוא משום כדו לסרחיק את הע"ל ולהכניעה ואנו מוזהרים על הע"ל א"כ מן הראוי לפי ה"ט דשכיחא ע"ל גבן לזנות אותנו על הקרבנות יותר מישראל וסאיכ להם דהקרבנות אינם שלום כן ישראל להקב"ה אלף דוקא משום שקבלו את התו' וע"ז קבלת התו' נעקר ונרא דע"ז מלכס ע"כ מועילין להם הקרבנות להסרחיקם שלא לשוב אליה עוד ולהכניעה וע"ז זה יהיה שלום כינס לבין אביהם שבשמים לא כן אתם שלא קבלתם התו' ונרא דע"ל לא נעקר מלכס ואחרים כמ' מאד דחיו לא וועילו הקרבנות לדיכדו דעכויד תרתו דאין ולינכס אלף כמקריבין חולין בעזרה זה הנראה לפי פשוטו אמנם נראה לפרש עוד בדך דרש וסוף ב' מדקדק עוד בדכרי כלעם באומר ואתם פסלתם אותה מתחלה הול"ל ואתם לא קבלתם אותה ועד דמאי דאדוקים בה מ"מ ע"י הקרבנות שמקריבו' היא מיהא עושים הכניעה לע"ל וכלי כמ' מרוב הרגלם בקרבנות ישובו לאט לאט ולא יאמינו עוד כע"ל אמנם יוכן בהקדים עוד מה שאז"ל שכשהחזיר הקב"ה את התו' על בני עשו וישמעאל א"ל תו' מה כתוב בה לא תרצח לא חנאף אמרו זו היא אומותם ואינם חפטים בה ע"כ ומקשו הכה קושיו עטמה וכל"ה הם מלווים על הרגותה ונ"ע כו' מנות של בני נח ועוד דמה זו תאו' של קוטום אדרבה משום שהם אומותם בכך צריכום לקבל את האורה כדו לחזר בהם והו' מהרה"א ז"ל עפ"י מאי דקו"ל דכדון כג"ח עפ"י ער"ל וכדון אחר ואפי' קרוב וכלו התראם אלף אחרתן זו היא מיתתם אכל כדון ישראל עפ"י התו' שקבלו פסלה ערות ער אחד שלא יקום ולריך שני עדים וסגהרין של כ"ג והתראם וא"כ היינו טענת אה"ע כעטמה וכדון דקם אומותם כרעיה וניהוף א"כ יותר טוב שלא לקבל את החורה ולהינכס עפ"י דינס דאנו כע"ל ודיין אחד וכלו התראם דהא מיהא ע"ז זה ומעטנו אומות זו אכל אם יקבלו את התו' וינטרך ב' עדים וסגהרין והתראם והנו לא שכיחו כ"כ ויקור נפשי הרגותם כיון דהם אומותם בכך ונקיים עוד מ"ס הרב בעל עשרה מאמרות דהיינו טעמה דאין תאו' מרגיל לכ"ח אלף דוקא לישראל הוא משום כהאדם ויעוף הא דנמא שר שנגח וכשחחר בתאו' קו'

אין לה' ע' שלא קבלו התורה ואין כח קרבנותם
 למשך שבע רב לנה' ונראם לע' ד להביא ראיה
 על זה ממנו שאמר ב' סוד בוס הסדר ח' ל קבני
 לחמי לאש והא כתיב קרבן לה' מאו וכו' לחמי
 לאש ולא ארבע ארבע למאן דקריב דורנא למקריב
 ליה למלכא ולבתי איהו פליג ליה למאן דביעי אפי
 שכל ושמאל מקריבין אורייתא לקב"ה ראיה לחמי
 ואיהו חמי וקב"ה מה עבוד מהאי דורנא ראיה כיה
 חבל שון ומין סולת וכטני ופסולת ואיהו פליג מפתורים
 לכל מלחם סעודתא לכל חד כדקא יאות ליה ומתא
 נמא ופולת דמלכא חטיל איהו מני למיהב לאיטן
 דלחמין נכוס וכו' אבל מסטרא דעין טוב ורע מני
 למיהב ביימי למלכוס ופסולת למזקין ואיהו ע"כ
 ותב סרכ"ב ו"ל דמלשון זה משמע שהקב"ה מחלק
 בין הקרבנות לחילול ומלאכו כל' ח' פשו מעלתו ואין
 להקב"ה חלק מהקרבנות אלא חלק התורה והמכות
 שבהם עפ"י סודו ורמזו שהוא לחמי חייט של הקב"ה
 בת' שאלת ח' העולה וכו' שהוא חלקו של הקב"ה מש"ה
 ויודעו וישראל בעטן הקרבנות שראו שהקב"ה מביא
 פשו כל החילות לקבל אותם הקרבנות חס ימיהם
 פלאי רחמים חס ימיהם לטעום ולכך אמרו מי יעמוד
 באלו וישיב להם הקב"ה התעסקו בתו' ואל תיראו
 דע"י שאלתו נתינים לו חלקו בקרבן דהיינו התורה או
 לני מחלק לכל אחיה ואחר מה שמגיע להם וכשזין
 נתינים לו חלקו או באין הלכטום ולוקחים כל השפע
 ויהיה קלול יותר כע"ה ונקחת קרבן והיה חורבן ע"ש
 שאלת בוס ו"כ ודאי לפי ד' הקרבנות של ח' ע' שאין
 להקב"ה חלק בהם בתו' רחם איגוס בני חו' ולא קבלת
 לא מעטא שאין כח קרבנותם להשיע כע"ה' אלא
 תרבה ואלא ממנו קלול וחורבן להע"ז ע"י הלכטום
 הם סמלתי חכלם שהם כאים וטעלים את השפע
 ההוא

ובזה

ותבאר מהמריט שער דא"ע ידעו דכל
 טעם הקרבנות הוא להמשך שפע רב
 לט' ו"ה' ו"כ מה' ע' ר' ו"ה' של איהו הקרבנות אלא דוקא
 להם מיתר סבבר חס וכו' כנחלת עה"ן ע"י חלוקת
 סלחם ויבא ועזו ולא לישראל שאין להם כע"ה' כלום
 תאו דקא אמרי ח' ע' מה רחם הקב"ה לטות לישראל
 על הקרבנות ולנו לא טוה ואדרבה כהפוך הוא ולנו
 שייכוס ולא להם כנו' ועל זה כח והוויא כלעם משהם
 ואמר קחם גועים כסברתו וואמר להם דהקרבנות
 אינם שלם וממ' איבין שפע רב כע"ה' אלא דוקא לישר'
 שקבלו התורה ואו ע"י תורת הקרבנות נתינים חלק
 סק"ה וסוק"ה מחלק השאר לכל חילותיו ומשום
 טעם ביימיס דמחלק לכל אחי ואחי כדקא יאות ליה
 ותרתי בוס במשך שבע רב לנה' ולא כן בקרבנותיהם
 שאין נתינים להם כח להמשך שפע רב אלא אדרבה ואלא
 קטות בקרבנותיהם כיון דאין להם תורה גיהו נתינים
 חלק חקב"ה ס"כ אין הקב"ה מחלק ובאוס החיטונים
 ונתינים השפע ההוא וכיון דאין נמשך השפע אלא
 ע"י ישראל הוא שפיר נתינים ממעט דויהו ולא מן
 בטול ולא ח' ע' דכל' ח' וס' להם עה"ז לא אלטריך
 לדריכו הקרבנות

ועפ"י

זה נסעם ונלכה לבאר קראי האמורים
 ב' מ' משהו זאת אדם ב' ויקריב מ' קרב

לח' מן הבחמה ומן הבקר ומן האילן תקריבו את
 קרבנותם ע"כ וקריבו בוס מקואר דחול' ל' אדם מבס
 ב' ויקריבו קרבן אמנם עפ"י האמור ח' דכל חלק
 הקב"ה בקרבן אלו חלק התורה שומד כהם ח' כ'
 סויט דקאמר אדם כי יקריב מבס דהייט תורת
 הקרבנות שהיא מגופכס ממס וכו' קרבן לה' דוקא
 שיהו חלקו של הקב"ה ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 לאמורים דהייט אלו לשאר חילותיו של הקב"ה ח' ח' ח'
 דקאמר מבס ולא כולבס וכמו שדרשו ו"ל לאשוקי נוס
 סויטו משום דקרבנות הגוים לוכא קרבן לה' דאין לו
 חלק בקרבנות דוקא מבס שאחס כני תורה יש קרבן
 לה' או באמר כאופן אחר עפ"י מ"ש מההח"ת
 ו"ל כטעם הקרבנות שהיא להודיע כי קראנו לו לאדם
 להקריב את עצמו וקויתו נחשכו לשם ה' וכן ח'
 איהו אומר וה' ר' שהיא מיעוט חלבו דמיני שדחלעט'
 כחעניתי כאלו קרב ע"ג המזבח עכ"ד ע"ש ו"כ
 לבאורה ואלא מדבריו דאם אדם מנחה לעשות עצמו
 קרבן ערוף טעו מלהקריב בהמה אמנם ח' ליתא דבכר
 או"ל אשר לה טוהו ולא עלתם על לבי להקריב
 אדם לפני שאלים אלו ליקרב ע"ג המזבח ויהי
 פכהמה עמיהו וכן או"ל רנ' שאלו שלא קהונו ותר'
 מגויהו יפתח שהקריב כתיב כענין קרבן ו"כ
 זהו דקאמר אדם כי יקריב מבס דהייט מתוך נפשו
 דהייט חלבו דמיני ע' ונתעניתי דהו' קרבן לה' דכאלו
 קרב ע"ג סמוכה אבל לא טעום מזה לומר ח' כ' כ'
 שומר טוב להקריב כל נפשו ע"ג הלאכה לזה קאמר
 מבס ולא כולבס שאינו יכול להקריב כל נפשו לקרבן
 דהו' דוקא מן הבחמה מן הבקר והאילן תקריבו
 את קרבנותם כולו ולא מקלחו אבל אתם לקסך
 מקלחו ולא כולו דוקא חלכ ורס ע"י תעניתי

ו"כ עפ"י מאו דק"ל בסנהדרין דככל
 העבירות מת מע"ה ונ"ע וס' ד' ח' אקוסו

לעבור ועבור ואל ותרנ' אבל כפרתויה דאיכא חליל
 ס' או כשעת שמד' או יהרג ואל יעבור אפי' על מצות
 קלה ונקדים עוד מ"ש הרב ח' דת דוקא מעצמו
 בלי טוה אקור להקריב עצמו קרבן אבל אם טוה לו ה'
 ודאי יעלה לרעון וכמו יחזק שהקב"ה אמר לאברהם
 קח נא את בכך ונ' והעלהו לעולם עכ"ל וכו' ח' ח'
 וכו' דקאמר אדם כי יקריב מבס דלפעמים ח' ח'
 שיהו קרבן ולא כולבס אלא דוקא קרבן לה' שחם הרב'
 טעם לסלול ה' כגון כפרתויה או ס' טוה כפי' על
 זה כולתקן' אברהם או מצוה ליהרג ולא לעבור גם
 מצוה להקריב עצמו אבל מאלו בלתי טוה' אין לכס'
 להקריב כי חס דוקא מן הבחמה והבקר והאילן תקריבו
 את קרבנותם ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'

ו"כ עפ"י פלוגתא דר"י ור"ל כמו שהקריב
 את עצמו דר"י ס"ל הקדש דמים וחייב

להבוא ברמזו קרבן דאין אדם מטיף דבריו לכטלה ור"ל
 ס"ל דאפי' הקדש דמים אינו חייב דאדם מטיף דבריו
 לכטלה ע"כ ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 את עצמו ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ומחייב לכטול ברמזו מן הבחמה ומן הבקר ומן האילן
 דהלכתא בר"ז ולא כר"ל ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 חללה ס' ו' עולה וכול תהא כולם עולה כל אשר יקן
 ממנו לה' ויהי קדש ממנו קדש ולא כולת קדש דבריו

ה"מ ור"ו ור"פ אומרים מנין לאומר רגלה של זו עולה
 שכולה עולה ת"ל כל אשר יתן ממנו לה יהיה קדש
 לרכות כולה וכ' הרמב"ס ו"ל כפ"ה מה ערכו שהאו'
 ראש עבר זה הקדש או לב חמור זה קדש או שאמר
 ראשי קדש למזבח אינו חייב אלא דוקא כדמי ראשו
 עכ"ל ופ"ו ו"ל דדוקא ככהמה שהיא ראוי להקרבה
 פשטה קדושה ככולה כיון שראוי לקרבן אכל כשאינו
 ראוי להקריב אין לנו אלא מה שאמר בפיו כיון שכוונתו
 ליתן דמים דודע אינו כפשוטו דלא חוי להקרבה ולא
 כיון אלא ליתן דמי אחרו אכר דוקא ע"כ וכוה"א"ש
 אדם כיויקרוב מכס דהוינו מקלף גופו אחרו מקלף
 קרבן לה' דוקא אמנם מן הכהנים והאלה דהוינו אים
 אחר מקלף הכהמה ומקלף האלן שאמר רגלה של זו
 עולה קו תקרובו את קרבנכם דהוינו כל הכהמה
 כולה רשטט קדושה ככולה כיון דחויא להקרבה
 ח"א תקרובו דחויא להקרבה ח"כ"ר"מ דאפי' ככהמה
 אינם קדושה כולם אלא דמי מקלף דוקא ח"א
 מן הכהמה ומן הכהר דהוינו שאמר ממנה ולא כולם
 תקרובו את קרבנכם דהוינו כולא מפיכס ולא
 יוקר

עוד

זאת אדרתו כמאמריו וכהקדים מה שאמר
 בזהר כפ' פינחס ר"ש קום אול לטכריו
 פגע בו אלוהו ו"ל ח"ל כמה עסיק הקב"ה ברכיע
 ח"ל בקרבנות ואמר מלה חדתא מבמך בהלה
 שאלו עלמא דאחי ליה כיה אכילה ושתייה והא כתי'
 באתו לגני אחויבילה אכלתו וערו עם דבשו שתינו
 וינא ח"ש כמה חייבו חכב הקב"ה לכנסת ישר' ומנו
 רחמינותא דרחים לה שני עוכדיה ממאי דהוה עבדי
 אע"ג דלא אוריחיה במיכלא ומשתייה בנין רחמינותא
 אכיל ושתייה עכ"ל הרי ולא לנו טעם נחודש בטעם
 הקרבנות שהקב"ה מראה חכה ויתרה כזה וחולק
 כבוד לישראל כאלו מכבדים אותו באכילה ושתייה
 ובודאי שחוכה זו נמשכת להם מקבלת התו' כדכתי'
 ואשא אתכם על כנפי כשרים ואכיל אתכם אלו ופרש'
 לקבלת התו' וכן כתיב והיו אתם לי סגולה מכל העמים
 וכן אמר ההנא חביבין ישראל שיתן להם כלי חמדת
 וא"ה"ע שלא קבלו התו' מהר קוני אדרבה משם ורדפ'
 להם טנאם ועוד מלאכי להרב בסף נכחד שבת' בטעם
 הקרבנות כשם הראשונים ו"ל שהם דמיון שומר וגם
 דקל' דאמר ליקח שומר אכ מבטו שרי ליקח שומר עכ"ל
 וכ' הרב לפנת פע נח אשכנזי דכל עור שלא קבלו
 ישראל' הן התו' יש להם דין עבדים ומקבלת סדורס
 ואולך נקראו ככ"ס ועוד הרי אמרו בגמרא דח"ל אפי' ע'
 להקב"ה והלא בחבת בתורה אשר לא ישא פנים ולא
 יקח שומר ואין אחס נוסא פנים לישראל דכתיב וישא ס'
 פניו אליו ח"ל ולא אשא פנים לישראל שהרי כתבת
 בתו' ואכלת ושבעת וברכת והם דקדקו על עצמם ער
 בזות וער כבולה ו"ל לפי זה מותר ליקח שומר
 מושראל

ומעתה

יתבאר המאמר שפיר חו היא בעצמם
 קדושת אה"ע דלמה לא טוה להם על
 הקרבנות או משום דכיו שומר ואסור ליקח שומר ח"ב
 למה טוה להם לישראל על הקרבנות דאין נוסא פנים
 לישראל והא כתיב אשר לא ישא פנים וקדושת מ"ס
 אלא ע"כ דכל קדושת על הקרבנות הוא להראות חכס

כאלו אכל זשחה א"כ מה"ט נופים למע לא טוה לנו טוה
 שחבל עבדו ומעשה ודיו ולמה טבול קדושה כשעושה
 ונשיב להם כלעם דלעולם טעם סקרננו הוא מאד רחוק
 שומר ואסור ליקח שומר מכס אכל מושראל שרי ליקח
 שומר שהרי הם קבלו את התורה ועל ידי קבלתם נעשה
 להם דין כניס וח"כ ה"ב מורר ליקח שומר מבטו לא כן
 אחס שפלתם את התורה ולא קבלתם אותם דין עבדי'
 וס לבס ולכן אסור ליקח מכס שומר וח"כ ממלא ג"ס
 לטעם הזמר דמשום להראות להם חוכה לזרטי לא שית'
 דהם דכיון שקבלו את התורה וכוו כניס ורלוני יגבון
 להראות להם חוכת הכן על ה"ב לא כן הם דהו טענה
 שנינו דחורטו דהאל לא רשס לקבל תורה ואתרבת
 במקום חוכה יהיה חוכה ומה שייכי קרבנות בבו לפי
 כל הטעמים הנו' ועפ"ו זה וזכנו הני קדמי דרמנת
 הנו' ל כה המר ה' גברות אלהי ושראל עלותכסססן
 על זכרם ואכלו כהר כי לא דכרתי את חטונם ולא
 טווחים ביום הוטיאו אותם מחרן טעמים על... ככה
 עולה חכב ע"כ והוינא כהו דאך ולא טווחים וקלף
 בכמה פרשיות כפ' ויקרא מלאים מוס ענין
 בקרבנות

אמנם

עפ"ו האמור נפרש באופן אחר ובסקודים
 עור מ"ס מהר"ח ח"ל כפ' כי ספא
 דהא דכתיב ושא' פניו אלך הוא דוקא בשאר מלוא
 שעבדו עליהם אכל אים עבדו ע"א הרי הם כניס
 ונלא מכלל בני ישראל לגמרי ואינו יכול לישא פנים
 להם דכתיב אשר לא ישא פנים עכ"ל וכו' בקבנו לגמרי
 דאשר אל לא נקראו כניס כ"א מקבלת סגולה גמרי
 ובלע"ד דלפי דברי הרב מהר"ח ח"ל דהעובד ע"א
 ולא מכלל ישראל והוה הוא כגו"א"כ כ"ש שאלא מכלל
 כן נעשה עבד ואין טוב וכול' להקריב קרבנות דאסור
 ליקח שומר ממנו ומעתה אפי שייכי קדמי סט' ודאי
 דקא טוח עליוהו קביא ח"ל מאחר שאחס עושים
 כוונתם לשמים ולא להלויס אחרים פגום ח"כ ממולף
 וצאתם מדין יאבאל והוה לבו כדון נוי וכדון עבד ח"ב
 אצמיה אצתם מלאים קרבנות דהשתא פיון דהשתא
 כניס וכדון עבדים ממולף נאקרתם בקרבנות קטגוס
 שומר דהשתא אסור לנטול מכס שומר ולהיות נוסא
 פנים לכס ועל פגום כתיב אשר לא ישא פנים כיון
 דניס בעבדות ואינם בקוב כניס כדו שיהא מותר
 לנטול מכס שומר בה"כ שנתר לנטול מבטו וח"א
 עלותכסססן על זכרם ואכלו כהר וותר טוב לקבל
 אותם מלולך לאסור והראויה וכל טעם הקרבנות משום
 שומר הוא ולזרטי אסור שהיו לא לישתי עליוקם כולם
 סולואי אותם ממזרים חכפ כנאס אתר שקבלו את התו'
 דאזכרו כדון כניס ושרי לנטול מקם שומר ח"ב כ"ל ומן
 שהיה להם הן עבדים לא צויתים למשך תאסור לנטול
 שומר וח"כ איך אחס מקרובים קרבנות

עוד

לאלוה מלון במאמר סג' ובסקודים סג'
 שראיתי להר' בעל תולדות יצחק שהכיל
 משם סכורו שאכל מן החכר ח"ל והגם חכמת
 אומרים שעל הקרבן שורס השכילה כניס ומפרשים
 ג'ון קרבן מלאן קרבות ושאמר דכטול הקרבנות לן
 ורס שכונס חס חומה מה ענין דכברוסקי שיקריב
 גב' דבר גופני או ותרסק בהסרת' כניסני וליך מוחסס
 ל' ותעלך מאלל וכלל תשיבת סחבר לבתור חתן ר' כניס
 סקודים

השנים הקודם בגוף האדם הוא קשה לכל אדם
 ויהי ויהי סודו והנפש ע"י מאלו ומשת' והקב"ה
 ידע הנהגה ולא נחט כן וכל להבין עמין הקרבנות
 והשנים' הוא נשמתם של ישראל ושר' הנוף ומחלקים
 אשר יחד ע"י הקרבנות עם קרובת הארץ והמנוח
 ולכן קרא לקרבן אשה לחמי ואמר הכתוב רעיתי ורשו
 ז"ל פרנסתי כביכול כאלו הם מפרנסים אותי ע"כ
 למדו מרובם הללו דענון הקרב' כדי לקרב השכיב'
 ישראל כשמה שהיא מתרבת בגוף ע"י אכילה כן
 הקב"ה מתרבה בישראל ע"י מעשה הקרבנות והנה
 שר' ומעלה זו דע"י הקרבנות מקריבין השכינה
 למסן עמנו היט דוקא ישראל שקבלו את התו' וע"י
 קבלת התו' מתרחש לשון ולדור בתוך בני ישראל וכמו
 שא"ל כמו"ר בסדר תרומה ח"ל אמר הקב"ה לשר'
 מברתי לכם חרות כביכול נמכרתי עמה שאלה' ויקרא
 לי תרומה משל למלך שהיתה לו בת יחודה בא אחר מן
 המלכים ונטלה בקס לילך לארץ ולעול אשתו ח"ל
 בה שמתן לך יחודה הוא לפדוש ממנה איני יכול לומר
 לכם אלהתקלות איני יכול לפי שהיא אשתך אלא זו טובה
 עשה לי שכל מקום שאתה הולך קיעון אחד עשה לי
 שאחד אלכם שאני יכול להגות את כבודי וכו' כך אמר
 הקב"ה לשר' וכר ע"כ הרי מביאר דמכרת הקב"ה
 לך עם כבודי לא סגנו בלא הקרבנות כי כמו
 שא"ל לחסד נשמת עם הנוף כראש ע"י אכילה ושתייה
 כן י"א להרביק השכינה בישראל כי אם ע"י
 הקרבנות חו' היא פרנסתו כביכול כדכתיב רעיתי
 והיא פרנסתו וא"כ אה"ע שלא קבלו תורתו שהיא
 פני אינו מן הראוי לדור בתוכם וכמו שבקש משה
 מהקב"ה שלא ישרה שכינתו בין אה"ע וא"כ אין טעם
 לקרבנותם ומאחס טעם דור בתוכם כיון שאין בתו
 אולם כמו ישראל ועוד רבשלא ישראל שקבלו את
 התו' ונגזרו על שמיט' כשרם וכבלות וטרפות ראו להם
 להתמן למלך מלבו של עולם וכול שפור להתפרנס
 מקרבנותיהם אבל אה"ע שלא קבלו התו' וכל כבלות
 וטרפות לא החזירו בהם מביא חתו שיכולים
 לקחת את המלך בעצמה שהיא מלאה מאכלות
 אקרות

טעם הקרבנות הוא תשם כדי לבעול ולהרחיק הע"א
 בוותיה אך לא מטעמה והוא כמה שדוב טעמים
 שנים לעב' א' שיש מהם פנים לומר כ' רשות מטעם
 הכתוב נעש' ארס כלשון רבים ואינם מאמנים דמשום
 עטוה כ' נעש' וכמו שכתוב במדרש כי הם ס"ל דאין
 לתאר הקב"ה שהוא מלך רם ונשא ונאות לכא' במדת
 הענוה והנה ע"י מלות הקרבנות מכוולת סברה זו
 שפור דהא ע"י הקרבנות השכינה שורה כתחומים
 וא"כ הרי הוכחה גדולה שחפץ במדת הענוה שמתת
 שמו מרומם חד במקום השפל על בניו בני ישראל גם
 יש מהמנוס דענוה דידהו משום דאלוהין בקר רובא
 אף דמתו קמן והרוב הם האמות העובדים ע"א וכוה
 ג"כ הכל יפנה פיהם דהא קו"ל דכל סקטע כמחלס
 על מחלה דמי וכוון דהשכינה כארץ ע"י הקרבנות הו'
 קטע ולובא תו רובא ועוד דהו"ל קרוב ואע"ג דקו"ל
 דרוב וקרוב הלך אחר הרוב הרי כ' ומתו"ט דכקרבם
 אלימתא אולוהן בתר' סקרוה ואין לך קרבה אלימתא
 שהיא מחובר עמנו ע"י הקרבנות כשמה בגוף האדם
 ובוה ג"כ אורח טענת אחריתו של העובדים ע"א
 שאומרים דמתוך גדולת העבד כבר גדולת הארון
 רכיון דהשכיב' טיטו על' הקרבנות הא קו"ל דאין חולקין
 כבוד לתלמוד במקום הרב וכוה ג"כ מכוולת טעות
 דר' אנוש שהיו עשאו למעני ואומרים דלפי דוממותו
 אינו משנה כתחומים דהא ודאי לתא דכוון דע"י
 הקרבנות הקב"ה מתרבה בשר' כשמה בגוף א"כ אין
 דבר חוץ ביניהם ואין מקום לתמעני' שהיה שם כמו
 שהשמה בגוף מקושרים יחד בלתי אמצעי כן הקב"ה
 בישראל וא"כ ודאי הכלות גדול יש בקרבנות שע"י
 יבטלו כל סכרות הנפקדות והוה כוונת אומנם ז"ל
 שאמרו שמי שרעתי' שפלה עליו כאלו הקריב כל
 הקרבנות כולם והיונו משום דאמרינן בנמ' דמי שהו'
 גניו גורם לשכיב' שתשרה בישראל וא"כ פעולת העניו
 כמו פעולת הקרבנות ומם שפיוס עוד ולא עוד אלא
 שאין תפלתו נמאסת הטובה רכיון דתפלה במקום
 קרבנות חס ע"י ענותתו כאלו הקריב כל הקרבנות
 טלם ולריווח אונטרך בתפלה שכבר הקריב תמידו שלו
 והוה ח"ו כחולין בעורה וברכות לבעול קמל'ן דאפ"ה
 אין תפלתו נמאסת דהשלה מזר ענמה חביבה לפנו
 ותכרך וכן אז"ל בנמ' דגדולה תפלה יותר מכל הקרבנות'
 האמנם לכאור' קשה דכוון דגדולה מן הקרבנות' א"כ ל"ל
 תו לטות על הקרבנות' כיון דכבר טיה על התפלה שהיא
 יותר מעולה ועוד דלמה גדולה מן הקרבנות וע"ק
 דהה הפך מ"ש בנמ' כפ"כ דברכות דאמרינן התם דכל
 הקורא ק"ש ומתפלל עליו נאמר כמו חלב ורשן תשבע
 נפשו הרי משמע דשקלוס הם וקשו ג"כ קראי אהרדי
 וכדי ליישב כל זה נקדים מ"ש הרב ז"ל ו"ל ח"ל התפלה
 נתיקרה באופן שעושה בה כחיות הרבה שיש בה
 לבעול פסק החפמה שאלו ממנה חוטא מה עכשו
 והשיבה נפש החוטאת היא תמות ויש בה ג"כ לבעול
 פסק הנבוא' שאמר' חטאים תדרך רעה דהיונו
 האקורים ויש בה ג"כ לבעול פסק התו' שאמרה יטא
 קרכן ויתכפר והוא עפ"י מ"ש כוהר דידך מלכא' שו
 גרמיה בארבע ארתיין שו גרמיה כהו חקירים שו
 גרמיה כהדים עבדים שו גרמיה כהדים אטן דמקרי
 גרמיותו ופשייתו על ק"ה שו נפשו כהדים מסכנא
 דכל

ובזה

והבאר מהמריט שאמרו אה"ע לכלעם
 דלמה לא זוה לנו על הקרבנות כדי
 להצרות ג"כ שכינתו טיטו דלמא דוקא טיה לישאל
 ולזה השיב להם כלעם דאין הקרבנות שלום וריעות
 אלא דוקא לישאל שקבלו את התו' שהיא בת הקב"ה
 ומכרת לדור עם כבודי מש"ה נלטו על הקרבנות
 כדי לעשות קיום להיות שכינה בישראל ומפרנסין לה
 כמו שהנשמה מתקיימת בגוף ע"י אכילה ושתייה וכמו
 שהשיב את' לכחדי כוה' אבל התם שפלתם אותה ואין
 כפי מצינו טיטם אף אפ"ה לדור טיטם ואי ע"י
 הקרבנות זה א"כ כיון דלא קבלתם התו' ומתיחה א"כ
 אף אפ"ה להמיט על סעודה שיש בה מאכלות
 אקרות ובראי שאין פרנסתו כביכול אלא ע"י ישראל
 דוקא

והנה

הואיל ודעת לידן עפ"י דברי הח' שהשיב
 לבחרי שיעקר טעם הקרבנות כדי שתהיה
 להשכינה טיטו וקרובם ומתחברת עמנו כחבור נשמה
 עם הגוף כוה נלג' דלקים דכרי ארמב"ם ז"ל שכת'

וכל מאן דמארי ארבע אלן בתפילתו קמיה מאריה ועבוד ברעוהא בדקא וזאת לא היהודי ללותיה כדוקינן בקרימיתא עבד לסדר שבחא קמיה מאריה לבתר לממאר נפשיה על ק"ה כפסוק שמע ישראל דחשוב כאלו מסר גרמיה על ק"ה לבתר ישו נפשיה כעמי כאמת ויזב וכלותא דעמודה תבור לביה כעמי ופסקנא לבתר ישו נפשיה כחסידי כשי"ת לפרש חטאיו וכו' והוינו במה דשו נפשיה כעבד שמטה שכמו לטבול משא רבו הוי מטל כזה פסק הכנראה שאמרם שלרין יסורין דמה שמכניע עצמו כעבד לטבול מעלן עליו כאלו קיים פסק הכנראה וכמה שמוסר עצמו על ק"ה כק"ש מעלן עליו כאלו קיים פסק החכמה שאמר' ומת ובמה דשו נפשיה כמסקנא וחבור לביה מעלן עליו כאלו הקריב קרבן וכטל פסק התורה שאמר' יבוא קרבן ותקפר עכ"ל ולע"ד עפ"י דבריו אלן הוינו בעלמנו פסק הקב"ה שאמר ושוב יהודים שגח' קחו עמכם דברים שפסק הקב"ה כלל כג' פסוקים הוו' ומאז דקאמר קחו עמכם דברים הוינו שיתפלל יהודה וא"כ ע"י תפלה הוי ים בה לטל פסק החכמה והכנראה והקו' כמ"ס הרב ז"ל ומעתה עפ"י דברים הללו שפיר קאמר גדולה תפלה ויהי מהקרבות משום דבקרבתן ליכא אלא פסק התו' דוקא אבל התפלה יש פה כנגד כל ארבע' פסוקים שפסקו על החוטא מתת וסורין וקרבתן וגם ווי דברים ותפלה כו' לאו כל אדם זוכה בה להיות מטל כה הארבע' פסוקים הוו' מש"ס לוא גס על הקרבות דבנקל יכול לעשות הקרבן ולתכניע עצמו וממילא ג"כ הותרה קושא שלישי' חסבה אמרין דגדולה מן הקרבות וכפ"כ אמרין דשקולת תפלה בקרבות דהיכא דמכחן כה פאופן טעושה בה כדי לטל פסק החכמ' והנבוא' והתורה והקב"ה כודאי טעל תפלה וו הוא חומר דגדולה מכל הקרבות אבל כפ"כ חיידי בכל אדם שאינו מכחן כה כ"כ ח"א כל הקורא ק"ש וכו' דהיינו איוה שוסייה אעפ"י שאינו מכחן כה כדאי בכל הנו' זאת התפלה שקולת בקרבן דוקא ולא יוצר ממנו וע"ל דה"ק גדול תפל' ויתר מן הקרבות כלא תפלה דעיקר הקרבן הוא שיתפלל ויתורה על עונותיו דמיוא מה שאמר קודם לזה גדול' תפלה ויתר ממע"ט שפ' התו' ויתר ממע"ט בלא תפלה וא"כ הוא דקאמר שקולת היינו תפלה לתורה ובכך אנו ליה עיינו שיתחור עבודת כ"ה במהרה כמינו ויתחור שכינתו בחובנו כעגלא וכומן קריב אנט' ו'

לך העם הזה א"ל מעובדאם להם שידעו שנתן ואל ידעו מודין הוא שאמר הקב"ה למשה טו אד חטא לי אמנתו מספרו הם' דבאחרן התאסף ה' מאר לשמחה וכו' ועל כל פשיעם חכמה אהבה תפל' שיתפלל ממש עליו ע"כ .

וראיתי למארי' ו'ל' שסקמה קמיה עגמם כוח המדרש דהיינו קאמר מעובדאם שונגין דדוקא מלתא דלא כהיכא באוריית' כהדויה כגון תוספת עכו' וי"כ אמרין מעובדאם יהוה טהרות כשונגין .

אכל מלת' דכתיבא באורייתא כהדויה כגון ע"ה מתחת ולא אמרין מעובדאם יהוה שונגין ו"ע עכ"ל ולע"ד דמ' ליושב עפ"י מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ג מס' ע"ז ה"ל העובד ע"ה מאהבה כגון שחזק בטרם זו לא שעבדתי מוראתי לה שמא תרוע לי כמו שחס מרמין עובדים שהיא מנובה ומרועה אם קבלם עליו כאלו קריבואם עבדים דרך עבודתה או כאל' מר' עבודתו מאהבה או מיראה פטור עכ"ל וכתב הרב ז"כ ז"ל שמש שעבד את העגל הו' מושבין שום בה ממש והו' יראים שלא תעביט אותם והו' עובדים אותם מיראה ע"ה וא"כ ז"ל הענין של העגל הו' ממש כהדאי שבת' הרמב"ם ז"ל שהעובד אותם מיראתו אותם שלא תרוע לו דפטור ולרודו ותכן ג"כ דעבדוהו לעגל מאהבה כסטרית שהיא מנובה להם חו' דיוק אמרם קום עשה לטו קליהם אשר ילכו לפניו להביאם ולהטיב להם כמו שהיה עושה להם משה רבי' ע"ה אבל לא קבלו ישראל עליהם לאלוה' וא"כ איכא דרמב"ם ז"ל פטור ולא סיי זה מפורש בתו' וספיר הו' לו להרין לנאמם שונגין כמו שהו' סבורים מתחילם שהיא מעובד ומרועה דע"ה כו' ל"מ דאין מפורשת בתו' אלא אהרבים פטור להרמב"ם ז"ל וכוון שהרין ארבע להם שאין בה ממש נגב' עבודה הו' מוחס' ואל' תשאכני מרכיב אלס ג'אין ישראל דהו' הערב רב אמרתי ולא ישר' כמבאר בוסר ע"ה אבל ישראל ז"ל דעבודה מאהבה ומיראה ולא קבלה לא וזה כנלע"ד ליושב קושא וו של מהרש"ל ז"ל האמנם אכתי טו דרקק במאמר סג' שאמר וזה שאמר הכתוב טאה תעורר מרעם וכו' רמאי קאיא ליה לבעל המדרש כפסוק טו את אהרן ומתחן לת בה' דכתי' טאהם תעורר מרעם ומראה ליושב ובהקד' מ"ש כוהר על פסוק טו את אהרן אין טו אלא ע"ה ע"כ מוכח מזה דיש חטא טו אהרן כמה שעשה להם סעגל ובאמת לכא' קשה דהו' תרועה רבים כדאמר כעבד אהרן כוח הו' ממש כמו שאמר ז"ל במדרש בס' טו תשא וירא אהרן מן ראה ראה קור וכו' לבטו אעבד מוטב שיעבדו ע"ה ויאסיה להם תקנה ולא יתנוסו שהו' כהן וכיאל ולא יאסיה להם תקנה אי ממש כמו סתי' הו' א"ש ז"ל דהרין כוונתו לשמים שהו' ידע שהו' מחשבת ג' א' בלבס והקב"ה מעטש במחשבת ע"ה ולא הו' האומות ודעוים מזה ויאסיה תלול' ה' ד' כדכר מ"ה עשה להם העגל וגם אכתי תרועה כוח כמה תי' עיין בס' כיתשא וז"כ ז"ל דהו' בעלמנו שקאיא ליה לבעל המדרש דהיכא קאמר טו את אהרן לרמוז דיש כירו חטא כמעשה סעגל וכא' אין טו אלא ע"ה והו' תרועה רבים אמרם כוח כנו' והמא' קבע עליו הכתו' מוכח וו והמא' נתיחך והוצרך לתפלת ממש ועל זה תרין שפיר כגל קמדרש האמר וכו'

פ' צו

איתא במדרש רב' כי חקר חשלת ולא זכה אמר הקב"ה חכוב עלי חסד שאתם עשיתם זה עם זה ויתר מכל הקרבנו' ודעת אלהים מעולות מאלף עולות שיעיד שלמה להקריב לפני ע"כ הנה קודם בואו לבאר מאמר זה תפלה לריבון אטו להכין מדרש האמר כבוד וו ח"ל טו את אהרן וכו' שאמר הכתוב טאהם תעורר מרעם טאהם שנתן אהרן בין ישראל לארציהם שכשמים הוא עוררה עליהם דיני דניס מלמד שנטל אהרן את קרבנם ופיתאו לפניאם ואמר להם דעו שאין טו ממש הוא שמשה אמר לאהרן מן עשה

ואם לאמר הכתיב שאלה תעורר מלמס שאלה פנתן
 אחרון פן וישראל לאסיהם שכשמים וכו' והיינו לומר
 ליושר מלך עיקר העגל שעש' להם אין בידו חטא של
 פנים מ"מ כהא חטא שגם להם לישראל הוא כאשר
 שו שנתקן והוא היה קפס להיות ידומים כמוודין רכוס
 עשיר גז חטא בידו והולך לתפלת משה
 און לאמר באופן אחר עפ"י מ"ס מהר"ח ז"ל
 דהא דכתיב וישא ה' פניו אליך וישא פנים לומר
 שיש דוקא כאשר עבדתה חן מע"א רשעא פנים
 לפס ע"י תפ"ל וישא' אכל כחטא ע"א. איט טשא להם
 פנים וקפס הוא שגאמ' אשר לא ישא פנים ולא יקח שומר
 ונקדים עוד מ"ס הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' עכו"ם ח"ל
 אחר העושה ע"א לעלמו ואחר העושה לאחרים ס"ו
 שומר משה לא העש' פסל ומקבה העפ"י שלא עברה
 ע"כ ונקדים עוד מ"ס במדרש בס' זו א"ל משה
 להקב"ה סבאר שטאם ומימיה חכיסון חלקת כבוד
 לעלום בשביל כוהם ולאחרון או אתם חולק כבוד
 פשטל פניו א"ל הקב"ה חוין בשבילך את מקרבו ולא
 עור אלה שאלו עושה אחיו עיקר וכינו טפלוס ט את
 אהרן ואח בניו ע"כ ועפ"י א"ש זכרון והייט דקישא
 ליה לבעל תמדרס על פסוק לו את אהרן ואת בניו
 שאלך קרבו בשביל משה ולא עוד לא שעשאו עיקר וכו'
 טשא פנים יש בכבוד והא כיון שיש בידו חטא ע"א על
 זה בלמרי אשר לא ישא פנים וכמ"ס מהר"ח
 וישא גשא פנים לאהרן ועל זה השיב בעל המדרש והו
 לאמר הכתיב שאלה וכו' כלומר שלא יש בידו עון כי
 אם יש שבו שוגגין ובעשן מודין אכל במה שעש' להם
 סג"א אין עליו כזה כלום רבוונתו היתה לשמים מש"ה
 באקרב שפיר בחפל' למשה וגילו לאמר שפיר ישא ה'
 פשו אליך כיון דאין בידו עון ע"א

האמנם

אכתו צריכין את להבין קיום דבר
 המורה הנו' שאמר משה לפני הקב"ה
 סבאר שטאם ומימיה חכיסון חלקת כבוד לעלום בשביל
 פניהם ולאחרון או אתם חולק כבוד בשביל בניו א"ל
 סאכ"ס חוין בשבילך את מקרבו וכו' ולכא' יש לקרק
 כי משה בקש שיחלק לו כבוד בשביל בניו ואך
 קשיב לו הקב"ה שכשבינו הוא מקרבו ולמה לא העייל
 לו זכות בניו ועוד וכו לא סגי זכות אהרן שוגן על
 עלמו עוד שהולך לזכות משה אמנם ללע"ד ליושב
 פל זס ובהקדים מ"ס הרב זרע ביד ז"ל דיש התגלות
 לאהרן במסע העגל עפ"י מאו דאמרו' במסכת
 שבת אלוכה דרבי דאומרים לאדם חטוא בשביל שזכה
 לאחד וכחתי התו' ז"ל דהיינו דוקא היבא שטוא בורס
 לתסדו האקור מש"ה אמתין טחא ליה לתכר דליעביד
 אקורא וטוא ולא ליעביד ע"ה אקור חומר אכל האכא
 שלא נעשה האקור על דו ולא אינה הבורס אין אומ'
 לו חטוא אשו' באקור קל כדו שלא יפא חבירך ליה
 אקור חומר עוד כ"ן התו' דהיבא דפיש חבירו לא
 אמרינן לאדם חטוא בשביל שזכה חבירך אכל היבא
 דלא פיש חבירו אלא כסוג שפור אמרינן לאדם חטוא
 בסביל שזכה חבירך ועוד כתבו התו' דמשום מלוא
 דלמס אמרינן לאדם חטוא בשביל שזכה הרבים כל זה
 שטא דבי אכל דסכ"ג פלוג עליה התם וס"ל דככל
 פלוגין אין אמרינן לאדם חטוא בשביל שזכה חבירך ואין
 פלוג בין אם חטרו פישע ללא פישע והוא שוגג או בין

חטוא דרכוס לומר או בין אם הוא סגורס לחסוד
 האקור או לאו אלא דס"ל לרשב"ג דלא ליעביד אשו'
 אקור קל בשום אופן כד שזכה חבירו נמנא אלוכה
 דרבי שפיר יש התגלות לאהרן במה שעש' להם העגל
 דהבא וישראל הוא שוגגין וסבירוס שיש בעגל ממש וכמו
 שאמר משה במקום ישראל העגל כהא לסויעך אתה
 מריד הנשם והוא משיב הרוח א"ל הקב"ה למשה אף
 אתה טועה עמאס וכו' יש בו ממש וכו' הרי משמע
 דישראל טעו והיו חושבין שיש בו ממש וכן מבואר
 במדרש שא"ל משה לאהרן היה לך להניחם שוגגין וכיון
 שבו שוגגין שפיר עשה לך אהרן העגל לזכות את
 ישראל ואמר מוטב לתלות הסרחון בו ולא בישראל שאי'
 יקוים בהם אם יחדג במקדש ה' כהן וכפיל ולא יותו'
 להם תקומה וכיון דהס שוגגין שפיר אמרינן חטוא
 בשביל שזכה חבירך ונס' לפי תו' התו' דכמטא רבתי
 אמרינן שפיר אמרינן לאדם חטוא בשביל שזכה חבירך
 יתורן שפיר בעד אהרן דאין לך מטיס גדולה מזו להעיל
 את כל ישראל דאלו והרגוהו טוב לא יש עוד להם תקנה
 וכן לפ"ו יש התגלות גדול' למשה במה שכבר את
 הלווחות וכדאיתא בס' כי תשא שאמר משה אם אין אני
 משכרם אין לישראל עמיה שגא' זוכה לאלהים יחורס
 מה עשה משה עמד ושכרס וא"ל להקב"ה לא הו'
 יודעים מה כתי' בהם והיינו שחשב מאחר שהיו שוגגין
 אם כן יש לו ולהם אמתלא וגם איבא מטה רכסי
 להיות לישראל עמיה וכל זה אלוכה דר' אבלי
 אלוכה דרשב"ג דס"ל דכסום אופן לא אמרו' לאדם
 חטוא בשביל שזכה חבירך א"כ אין טוב שום התגלות
 לא למשה ולא לאהרן ונקדים עוד מאו דאמרו' כערוטין
 דת"ח שהורה הלכה אם אחר מעש' אמרו אין שומעין
 לו משום דהו' הו' נוגע בדבר וא"כ הכא נבי אהרן
 שהורה הלכה כר' דאומרים לאדם חטוא בשביל שזכה
 חבירך הו' ממש כאמרו אחר מעש' דאין שומעין לו
 דהא הו' נוגע בדבר שהיה ורא' שלא והרגוהו וא"כ
 מאן סס ליה לפסוק הלכה כר' ולא כרשב"ג ונקתתס
 כל התגלות זו של הרב זרע ביד ז"ל לנבי אהרן אכל
 לגבי משה ששבר הלווחות והורס הלכה כרבי לא הו'
 נוגע בדבר וסוי כאמרו קודם מעשה וספיר שומעין
 לו ונקדים עוד פלוגתא דתנאי ח"א אבא מוכה ברא
 ות"א דברא מוכה אבא ונקדים עוד מ"ס בס' גרור
 המר ע"פ טיה אנשים טמאים לנפש אדם שא"ל זס
 נפש נדב ואכסיה ואמר לנפש אדם כי סס נפש אדם ה'
 הו' סנתלגלו בהם ע"ס

ומעתה

עפ"י כל האמור ית' המאמר שפיר
 אמר משה לפני הקב"ה הכאר שטאם
 ומימיה חכיסון ולמה איך חולק כבוד לאהרן בשביל
 בניו דטוא דזס לו התגלות במה שעש' העגל משום
 דס"ל כר' דאומרים לאדם חטוא בשביל שזכה חבירך
 מ"מ משום זס איני יכול לבקש עליו כהן דהו' נוגע
 באוראס זו שלא והרגוהו הו' כת"ח שהורה הלכ' אחר
 מעש' שאין שומעין לו מ"מ מלך בניו איני מבקש
 עליו שראוי למחול לו מלך בניו ולחלוק לו בכדו אלוכה
 דכ"ע בין למ"ד ברא מוכה אבא בין למ"ד אבא מוכה
 ברא כיון דנשמתס היא נשמת אדה' ר' אכ כל העולם
 א"ל הקב"ה חוין בשבילך את מקרבו שאתה בעלמך
 טורית הלכה בר' כשטרס הלוגות דשפור אמרינן לאדם
 חטוא

חטוא בשביל שזכה חכך וחתם אינך נונע בידך וזה
 כקודם מעשה אמרם דשומעין וא"כ אין טרף כהגלה
 אחרין לא בשביל זכות כנו ולא בשביל זכותו אלא שכפי
 הדין טיול עפ"י הוראה זו שאתה הורית ג"כ דהל' כר'
 זה אלו כוונת הכתוב שאמר תורת אמת היתה
 כפיהו ועולה לא נמלא כשפתיו וגו' ורכוס השיב
 מעון והיונו דקא משתכח קרא באהרן דאש'
 שהיה טנע כדבר גמא שהורה הלכה כר' מחכיר
 עכ"פ תורת אמת היתה כפיהו דהכו הלכתא כר'
 דאומרום לאדם חטוא בשביל שזכו הרכוס זהו
 שסיים ורכוס השיב מעון שלא יהרגוהו ולא יהיה
 להם עוד תקומה והנה כבר כתבנו לעול דטוה
 דעול אהרן מעוקר עשוית העגל מ"מ נתפס כזה
 כמה שעשאתם מוריון וחויב ככל ההויק שגרס לישראל
 מודעא דגרמי אמנס עפ"י שטת רז"ל כנמ' שאמרו
 שורעים היו ישראל דאין בע"א ממש ולה עכריה
 אלא להקיר להם העריות א"כ כבר הם וודעין שאין
 בע"א ממש וא"כ אין על אהרן עוד עון כמה
 שא"ל דעו שאין בה ממש כו נס הם וודעין זה ולא
 עשאתם מוריון כו הם מוריון ועומדן הכל לפ"י
 מהשחזו יג עון על אהרן כמה שעשה להם העגל
 דאף דקי"ל הלפס כר' דאמרוין לאדם חטוא בשביל
 שזכה חכך היונו הוכח דחכירו היה שנגג אכל אם
 היה מורא אפיר' מורה דלא אמרו חטוא בשביל שזכה
 חכך כמ"ס החו' ז"ל וגם לפ"י לא יפה עשה
 משה כמה ששכר הלוחות כיון דהם היו מוריון ולא
 שנגזין ועפ"י שוטה זו אפשר לו שזה כעלמו
 פונת משה רבי' ע"ה באומרו אלא חטא סעם
 חזק חטאה גדולה ועתה אם תשא חטאתם ואם אין
 מחני נח דהכונה דכא משס להגיל את ישראל כטעמם
 שהם שנגזין והיו סבורים שיש בו ממש וכמו שאמר
 בעבורם נחה לסייע לך ולפי שמה הזכות לישראל ולא
 חובה לאהרן אחיו שהיו שנגזין ועשאן מוריון לו"א
 ונתתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נח ר"ל דבין
 אם תשא חטאתם כיון לא תשא חטאתם כטענה זו
 מחני נח דאם תשא חטאתם כעבור שהם שנגזין
 א"כ יהיה נתפס אחי אהרן כמה שעשאתם מעורים
 ונתחייב כהויקס מודעא דגרמי א"כ כעבור אהרן
 אחי וידך תהיה כי ולא באהרן אחי ואם אין ר"ל
 שגלי לפניך שהם מוריון כו בלא דכרו אהרן וודעם
 שאין בו ממש וה"כ מחני נח הן כעבור אהרן אחי
 הן כעבור ישראל הן כעבור עלמו דהשתא לא יש
 לי בשירת הלוחות תרוך לו דקי"ל כר' דאומרום
 לאדם חטוא בשביל שזכה חכך ממש דר' לא
 אמר אלא הוכח דלא פשע חכירו אבל הוכח שפסע
 חכירו לא אמר רבי וממילא גם אהרן לא יש לו עוד
 חי' כעשוית העגל לישראל כיון דהם מוריון וא"כ
 מחני נח כעבור כולם וישראל ואחי אהרן ורוד עמתם
 של שירת הלוחות וא"כ אין שזכה את מוסר עלמו
 למיתק דממ"כ את עומד לכפרה כאמור .

ובמסלה זו נעלה לבאר מאמרים ז'ל בתורת
 כהנים הוכח בליקוט ס' שמוני ח"ל
 ויאמר אל אהרן קח לך עגל מלמד שא"ל משה
 לאהרן אהרן אחי אעפ"י שנתרפה לך המקום לכפר לך
 עומדך לריך אהרן ליתן לתוך שו. של שטן שלא

זריון לפסך עד שלא תפגם למקדש שמה תבאך כפ"י
 למקדש ושמה האמר אין לריך כפרת אלא אתי ואלא
 אף וישראל לריון כפרת שג"ל ואל בני תדבר לאמר
 קחו שיעור עוים לחטאת וכו מה ראו וישראל לחטוא
 יותר מאהרן אלא א"ל אחם יש טרדס בתחלה ויש
 כדכס בסוף יש טרדס בתחלה וישטעור שיעור עוים
 ויש כיש כדכס בסוף עשו להם עגל ומסכה ויבא
 שיעור וכפר על מעשה שיעור ויבא עגל וכפר על
 מעשה עגל עכ"ל .

והנה המאמר הזה כולו מקצת חזק מ"ס
 אעפ"י שנתרפה הקב"ה לריך אחם ליתן
 לתוך שו של שטן וכו' התמלא וכו' ביורה דשטן
 חליא מלחא לשנות את הדבר אשר מפי מלכו של
 עלם שנתרפה לאהרן לכפר ושתקע הדבר ולא
 ואמר וע"ק דלמה ישנאה כט"ו למקדש דוקא ולא
 קודם לכן ואך חלי קטרונו ככואו למקדש וע"ק
 חטאו ושמה תאמר אין לריך כפרת אלא אתי דאשף
 תפק דרעיתן טילטרך הוא כפרת טעו מישראל וע"ק
 קמה שסיים התם יש כדכס בתחלה וכסף דמה עטן
 מכירת ווסף לפרך עליו עכשוו והיות קשם ופלישת
 עד מאר כמה שאמר אחם יש טרדס בתחלה וכו'
 אהרן שהיה מצבט לו לא היה כדו בתחלה ואחריכה ש
 לו היה עוקר כזה העטן של ווסף ואך חלי עמט
 מזה העון ורמי עליוסו דאראל אמנס עפ"י וכתקדש
 עוד מ"ס במד"ד כס"ושב על פ"ויראו אחו מרחק
 שדטאו עש"ס שאמרו שעתיד זה להשיא לכעליס
 ונתכוונו לטובה לכער סע"א מן העולם וכקדש עוד
 מ"ס כוהר כס' וארא ח"ל אלה ראשי חכות הלוים
 וכו' פנתס אוכרא דריו דלואי אשתכח כיה מין ליתן
 דרכו ואכיהו ליתן שריו את קיימא מאתרוס וכו'
 אהרן וחבר לון ואי קיימא אמאי אדכר הכה פנתס
 אלא חמי קב"ה לאהרן כשעה שאמר ואכור את פניך
 דומטין תרון כוואו דאהרן לאפגמא להאי ברת ושתת
 דכעו דמשר ליה למרוס וכו' כיון דתמא דקייס
 פנתס וקייס להאי ברת באתרוס ואתתן עקיימא
 דולכו מור הוא אהרן ומשה עכ"ל הווא מבללות
 דכרו דראוי היה לאהרן להיות גדסה מבח כסן
 שדאי את הכרות ולאו ראו לשליחות המקום ולאות
 כ"ג לולי פנתס שעתיד לתתן עוד נקדוס מ"ס הרב
 ז"כ ז"ל שמשס היה סבור שדיון דרבי ולא כרשכ"ג
 וחשב שנתנה פסק זה שאח"ך קטרו עליוס
 כמתוכתא דדקיעא לפסוק כרשכ"ג דאמר ויכל
 עטן אין אומרום לאדם חטוא בשביל שזכה חכך
 ע"ס .

ומעתה עפ"י כל האמור שפי' טרדס מא' סט'
 מרדס לקייס כטוב טעם ודעת
 ומשה שפיר קאמר לאהרן אחי אעפ"י שנתרפה
 לך המקום לכפר לך על מה שעשית העגל לישראל
 כטענה שהורית הלכה כר' דאומרום חטוא בשביל
 שזכה חכירו ועפ"י החו' הג"ל בשחכירו שנג
 ולא פשע ושה דנת ויפה הורית מ"מ לריך אחם
 ליתן דבר לתוך שו של שטן שלא ישאך וקטרו עלך
 בטואך למקדש כי שמה אפשר שהיו ישראל מודין
 ויודעים שאין בע"א ממש וככס"ג אש' ר' ערס
 דלא תמרוין לאדם חטוא בשביל שזכה חכך וא"כ
 שמה

קרבנו רוח נחוח ואלו אמר לו משה אחי כך עשיתי בתי
 שגרת עליו להביא קרבן בטהו למקדשו ושלחתי דרוץ
 לחתום פו שטן ולא חזעלו חכמים בתקנתם ומוח
 נחברר וטעיותי כהוראה שפסקתי בר' ובמחויבתא
 ורקיעא הכריעו הלכה כרשב"ג ונחבישתי או מעון
 שביד שגרת שלא תיד שכיב' לישר' ונעש' לי בזה כושה
 ברבים כיון ששמע משה כך חקף נכנס ובקש רחמים
 עליו מה"ט גופיה דכעובר עבירה ומחביש כס
 מוחליו לו ע"כ עונותיו ואלו לרף זכות ידיה עם זכות
 אחרון ובקשו שיהם רחמים על עמם דהשתא לפ"ז
 גם הוא חטא בשבירת הלוחות והואו שניהם על חטאם
 ונחמל להם ויורה השכיב' לעינו בני ישראל חס' אלגו
 רמו בקרא וקדין לו את אהרן ואלו בניו לאמר לרמו
 אעפ"י שיש סדך ע"א ביד אהרן. הגרמות כמלת לו
 וגם אעפ"י שיש סדך ג"ע ביד בניו הגרמות כמלת
 לאמר דבניו אפרשו את קיימא מאתריה לא קיימא
 דמחמת זק נדחו אהרן ובניו מן הכהונה אלא לו את
 אהרן ואת בניו ובשילך אתי מקרבנו ובמו שאמר
 במדרש הגז"ל.

ובכן

אלכס ואשוכה למאמר הפנים קיים
 שם נאמר כי חסד חפלה ולא זכה
 אמר הקב"ם חביב עלו חסד שאתם עושים
 וכו' וקורט שכתב לביאורו הלא ידעת קאם זאת
 הקרנות כס' הקודם למען דעת טעם הקרנות ומס
 גויכיוה ולמה נקדחקו האומות מהם ע"ש באורף
 מלתא כמעמא ואכתי מנאח ידי ככיר בטעם כעיקר
 פוענן כו לש רוב רחמנו וחמדיו הרבים עם בניו ישראל
 וחפן בקיומם וחיותם שלא ויותו טוה להס' על ענין
 הקרנות והענין הוא עפ"י מ"ש מהר"ם אלשיך
 בקורת משה התעמתה על פסוק ונתתי משכני
 בתוככם ולא תגעל נפשו אתכם שהגש' חלק אלוה
 ממעל והוא מקור הקדוש ואין רטונה לרדק בגוף
 דהוא מקור הטומא' ותמיד רטונה ללאת מהגוף ולא
 נתקדד דעתה עד שרואה השכי' שורה פנינו למע'
 וכזה נושא' ק"ו בעלמ' דהשתא ומה השכיב' שהיא
 כולה מקור הקדוש' והטרה' אש"ם שורה בין הטומאים
 הגשמי' שהיא רק חלק אלוה ממעל לכ"ש שיש לה
 להשאר בגוף והוא דאמר ונתתי משכני בתוככם והו
 יגרום ולא תגעל נפשו אתכם ריק תשאר הגשמי' בגוף
 מכח ק"ו הנו' ע"כ דברי קדוש' ואלו ע"י הקרבנו'
 שאנו מקריבין מקרבין השכיב' אללנו כמבואר ברדוש
 הקודם בזה את מרווחין שתשאר הגשמי' בגוף מכח ק"ו
 הנו' והנה לפי ה"ט לא שייכו הקרבנות ואינם לריבין
 לזה"ע דחוקא נשמות ישראל שהם חלק אלוה ממעל
 אינם חפטים בגוף שהוא מקור הטומאה ומש"ה כעונן
 קרבנות להוריד השכיב' כדו שהיא ק"ו לגשמי' שלא
 חלף הכל אה"ע שכשמתם היא מנוקור הטומאים
 והקטרה אחרת ואל"כ הו מין כמינו בגוף והיו חפץ
 ותרווייהו ממקור הטומאה נכשם ונפסם כמבואר כל
 זה בואר פ' פנתס דף ר"י ע"ש באורף ומבואר שם
 דס"ע דישאל וכו' לזהו נשמתם חלק אלוה ממעל משו'
 שזכו לקבל את התו' ומעקרה נאללה נשמתם מחלק
 אלוה ממעל הוא מטעם זה שיקבלו את התו' דהתו'
 וישראל בקדא דרנא קיימו כעמודא דלמענות' כדודע
 בדברי האר"י ז"ל והואר

ומענתה

שמה ק"ו יש בידך כעשית העגל וכיון דאתה בא
 למקדש לשהו כ"ג ולתקריב יש פ"ס לשטן לו' ואין
 קטגור נעשה קטגור כיון שיש בידך סדך עון
 ע"א ועד יש לו לשטן לקטור על כהנתך כעבור
 בידך טענשו הכרית ורואו על זה לדחוק מכהונתך
 מש"ם אתי מוהיך לחתום פו השטן ושלח הרוח
 ושאור לו תקח כד להסכים עמך בהוראה וו שהלכ'
 בר' ואל יטוט על בידך כעבור הכרית אמנם מהאי
 סברעם וו שפסקת בר' לא תימא מה"ט גופיה
 א"כ אתי ישראל חייבים ואינם לריבין כפרם על
 מעשם העגל דכיון דהם שונגין ומטעמים דכסבורים
 שיש בהם ממש ומטובה ומרועה והו כעובדי
 מלאכה ומוראם דמטור כמו שפסק הרמב"ם ז"ל
 ואלו לתא דכבר דכרי הרמב"ם דקיים מכל הפוסקים
 וס"ל דכנס' ג' חייב ואל"כ גם ישראל מחויבים להביא
 כפרם על מעשה העגל ולא עדי רמשי הם חייבים
 ובמנעו שהם מודים והיינו ממש שיש בידם כחלה
 וכסוף כחלה ע"י מכירת יוסף שדטרו עש"ס
 שגתדין בניו להשיאם לבעלים והשתא קשה דלמה
 התחייב יוסף על זה דאימא דהא דמשילין אתם
 מעשם שדטרו שיש כע"א ממש ושונגים ומטעמים היו
 דלמחרם נאח לקייב וכו' אלא דלאו ס"ט שדטרו עש"ס
 ממש שהם היו יודעים שאין הע"א ממש ואל"כ אהמאס
 איד עפדו ישראל את העגל מאחר שכבר ידעו ולמדו
 מאלותיהם שאין כע"א ממש והו קרוב למורחם
 וממילא יש לחייבם טפי מאהרן דעל אהרן אין עון
 כחלה ממש מכירת יוסף שהיה לו עיקר במכירתו
 מאס דאע"ג דלאו הוה עיקר מכל מקום עפ"י הדין
 עשה שדטרו עש"ס כדו לכער הע"א מן העולם ושדטו
 לו לא היה כעגל אכל שאר השכטנים וכניהם הכאים
 אהריתם יש בידם כחלה במכירת יוסף דהשתא ע"כ
 מכה מכירת יוסף הו מודין כעגל דשוכ אינם יוכלין
 לו דשונגין חס דהים להם ללמוד מאבותיהם ואלו כחמת
 שונגין ומשועים היו א"כ יש כדו השכטנים עון כשכיל
 מכירת יוסף כמה שדטרו עש"ס דעתידים בניו להשיאם
 לבעלים דילמא הו שונגין וממ"כ חס בידם אחת
 מהנה לא נעדרה או עון שלהם שגבדו העגל או עון
 אחרים שכתבו את יוסף אכל שדטו לו שלא היו כע"א
 סל העגל א"כ ממילא יש להם תרוך על מכירת יוסף
 כדו לכער הע"א עשו כן ולכך ישר' מחויבים טפי
 מאהרן ולריבין כפרה בותר

ועפ"י

וכן מאמרס' ז"ל כס' שמינו ויבא משה
 ואהרן אל אהל מועד למה נכנסו אלא
 טוין שיהא אהרן שקבלו כל הקרבנות ונעשו כל אלו
 המעשים ולא יורה שכונה לומר אלא מה
 יודע אתי שכעס הקב"ה עלו וכשכילו לא יורה שכונה
 לומר משה אחי כך עשיתי ונתבישתי מוד נכנס
 משה ובקש רחמים ויורה שכונה לומר ע"כ דהכונס
 דכיון דראש ללא יורה שכונה ע"י קרבנותיו א"כ מוס
 טוכה דלא ופה דן ויורה דהלכה בר' אלא הדין
 כרשב"ג דככל טומא לא אמרינן לאדם חטוא כשכיל
 שוכה חבדך וכשאר טדו עון של עשית העגל או
 שמה עכשו נתגלה דמוידין היו ואפי' ר' מדיה דמויד
 לא אמרינן חטוא כשכיל חבדך והו אהרן כהאי מעש'
 דעגל כיון כסן שגג כע"א רס"ל לר"כ בוכחם ואין

ומעתה

עפ"י הקדמה זו יוכן מאמרם ז"ל
 במדרש כס"ו ח"ל חתה תורת זכר
 השלמות אמרו אח"ע לבלעם למה אמר הקב"ה לישר
 שוביאלו קרבנות ולט לא טוהה ח"ל בלעם הקרבנו אינם
 שלום חלל לנו שקבל את התו' ואתם מחבלה לא
 קבלתם אותה מו שקבלה הוא מקריב שנא' ה' עו
 לעמו יתן ה' יכרד יתה עמו בשלום ע"כ והגם כבר
 סבאלו מאמר זה לעיל כס' הקודם ופרשנו בו ככמה
 אופנים ע"ש אכן עתה עפ"י הקדמתנו א"ש והוא
 ידועו ח"ע טעם הקרבנות כדי שהרד שכונה למטה
 בעבור הנשמת' כדי שיהא קיום לנשמה בנוף מכח ק"ו
 ועל זה באתם שאלתם כטענה אלימחא דלמה למה לישר'
 על הקרבנות ולא להם וכי ישראל בעו חיי ולא הם וא"כ
 מה"ט היה לו ללוות גם אח"ע על הקרבנות כדי להיות
 להם חיות בעה"ז ואלו לא חפץ בהם לא היה בוראם ליה
 השיב להם בלעם ואמר להם דהקרבנות אינם שלום בין
 נשמה לנוף שתשאר כהונו ע"י הק"ו חלל דוקא וישראל
 שקבלו התו' וע"ז וסו לנשמת' קדוש' שהיא חלק הלוה
 ממעל וממקור הקדושה מש"ס אינה חפ"י שהשאר
 בנוף שהוא מקור הטומאה רינה ללאת בעבור זאת
 נלנוו על הקרבנות לזי ירד סכוכי' כהוכם כדי שהכח
 לו הנשמת' ק"ו מהשכיני' ולישאר בנוף אבל אתם בלא
 קבלתם את התו' ח"כ ממולא אין כששכם חלק חלום
 חלל ממקור טוהא אחרא והוא מין כמנו בנוף וכח
 דשניהם ממקור הטומאה הנוף והנפש שלהם חלוי כל
 חסלה לישאר בנוף וא"כ לידכו אין לורך בקרבנות
 ואינם לידוכו חלל כמכוח חולין בעורה

ובהקדמה

כלו נכח לכאר מאמרם ז"ל
 כפ"ק דכרבות ח"ל לר"י איכא
 כפי כבכל תמה ואמר למען ירכו ימוכם על הארמה
 כחוב חלל לא כיון דח"ל דמקדמו ומחשכו לכו
 כנשתא אמר היונו דאהניא להו ע"כ והמנה כזה חכמי
 לכ הרי"ף והמרש"א דאכתו קוביות ר"ו כמקומם
 עומדת ועל הארמה כהי' ע"ש מה' בתו' ולרוד
 מושכת גבון עפ"ד ובהקדים עוד מאז דח"ל דאין
 השכונה שורה כח"ל בקביעות ועוד אז"ל דככהו ככחו'
 וככהו מורשת לא זזה שכוכי' מהם אפי' בח"ל וזה
 א"ש דכיון דשמע ר"י דאיכא סבי בככל תמה ואמר על
 האדמת' בתו' רכון דהשכוכי' שורה כא"י בקביעות א"כ
 שפיר יש לה לנשמת' לישא ק"ו מהשכוכי' ותשאר בנוף
 אבל בח"ל דלכא שכונה אתמהא אין כשורה הנשמת'
 בנוף במקום הטומא' ולא ינאה ואין יכולה להכיל צעד
 זה כיון דח"ל מקדמו ומחשכו בני כנשתא אמר היינו
 דאהניא להו דטון דהשכו' שורה כס בקביעות ומלח'
 שס תמר ח"כ שפיר דואה אותה הנשמת' ונשתא ק"ו
 ממנה וכו' ג"כ יוכן ח"ל כס"ו דיכמות ח"ל חר"י כל
 מו שאינו עוסק כפ"ד גורם לשכוכי' שתסתלק מישראל
 חר"ח וחייב מיתה ורב שפא אמר כאלו שופך דמים
 ע"כ דשלשה חלה נכיוס לדעת אחד נהכונומר אמר
 קרא ול"פ והיינו דע"י שגורם לשכוכי' שתסתלק
 מישראל ח"כ ממולא חייב מיתה וכאלו שופך דמים
 דכיון דהשכונה מסתלקת ח"כ תו' ליכא ק"ו לנשמה
 שתשאר בנוף ויהא שימות וכיון דהוא גורם לזה שתהא
 הנשמה מתעוררת ללאת ח"ז ממש כאלו שופך
 דמים וא"כ שפיר אמרו חייב מיתה וכאלו שופך

דמים ע"י שגורם לשכונה להסתלק ותו לכה ק"ו
 לנשמה שלא ללאת וכו' וכו' אמרו יוסר ארוע
 דוד שאמר בו עמך מקור חיים כאורך נראה חר"ו
 חל תבראו דגל נחיה ע"כ כוידוע ח"ל שכל המתגאה
 גורם לשכוכי' שתסתלק מישראל וכו' ח"ש ח"י כי
 עמך מקור חיים רהיט ע"י שאנחנו עמך ושרי
 כינוי יש לנו מקור חיים חרו ספיוס נ"כ כאורך רהיט
 ע"י אורך יהיא ישראל שטימחן טיטט נר' אור רהיט
 הנשמה שהיה כפיר כהונו ע"י ק"ו מהשכוכי' ח"כ
 חט מחסלל ח"כ שאל הכונו רגל נהום שאל השכונה
 מסתלקה ותו לכה ק"ו לנשמה שתשאר בנוף
 חו ומהק"נ"כ אמרו שמרה נפאו כי חסר ח"ש וכו'
 ידוע שתקדוה מכואה לודי חו"ק ופרש"י ישראל
 שכונה ח"כ ו"א שמרה נפשו בקרינו שלא תלך מחמת
 שטובת בנוף שהוא מקור הטומאה יען כי חסר ח"ש
 דשכונה חר"ו ענו וע"ה ישראל כהנה איכא שפיר ק"ו
 לנשמת' שתשאר בנוף חרו דקאמר נ"כ ל"ה עורתם
 לי כמעט שכנה דומה נפשו והוא כמבאר חו נ"כ
 כונת הכנה שאמר חו קבל וקיים דכבר ידוע דע"י
 הענוה השכונה שורם מישראל ח"ל איכא ק"ו לנשמת'
 שתשאר בנוף

והנה

עוד מבאר בזה כפ"י פתח וטעם
 הקרבנות הח"כ לנשמת' פי התקדמות
 ולשכך מאר דרונא ח"ל סס כל קרבני לרבות
 לקרב קמיה ואיזו פלוג לכל משרון מאלו דקרבנות
 לכל חד כדקא חו לוח וכו' ויבון לשוכא קב"ה
 נשיבון דישאל מנהון ונשיבון מני לך דבא קרבנות
 דבעירא כהקדמיהו לקיים ח"ש רעכ שיכף האכלא
 לחס חלל קב"ה לא טעול ח"ל דעתיא דלכא חכמי
 דלוח עכ"ל ועפ"י הדברים הללו יוכנו ח"ש קר"י
 האגודים כס' וקרא ח"ש כי יקריב מכם קרבן לה' מן
 כבהמה ומן הבקר ומן חלון תקריבו את קרבנכם
 ע"כ וכבר הכחנו בני קראי כס' הקדום והיוני כפי
 דכול"ל ח"ש מכם כי יקריב קרבן וע"ק מאמר
 שאמר קרבן לה' למה חור ואמר תקריבו את קרבנכם
 חמנס לפי האמר ח"ש ח"א ח"ש כי יקריב מכם דיקרא
 דהיינו דעתיא דלכא והיינו חלום זהו חקא קרבן
 לה' חלל מן הבהמה והבקר ואלאן ח"ל תקריבו לאחרי
 ולי אין חלל בהם חלל למארי דרונא ח"ש שפיר ח"ש
 קרבנכם שאלו כבהמות שאתם מקריבין חס בעיכם
 להשקיע מאר דרונא לקיים ח"ש רעכ שיכף האכלא
 לחס בעבור שלא יפגעו בכם וכו' ג"כ יוכן ח"ל
 כמדרש כס' חלום ח"ל כשעה ח"ל חק"ס למשה
 ואתה הקרפ ח"ל את אהרן אחיך לכהו לי טרע לי
 ח"ל חו' סלי ונתתיה לך שאלמלא הוא אכרתו את עולמי
 ע"כ ובהקדים מה שידוע דח"ט שוכה משה לקבל את
 החו' משה סכא ענו מאר וכו' פי' כונת הקנא
 שאמר משה קבל חו' מסינו דהיינו למדרגת סיי וכו'
 ח"ש כיון דראש משה שטה לאהרן שהיה יקריב הקרבנות'
 טרע לו שאין נחה מעבודה כו' שיש בה כמה מעלות
 טובות ע"י הקרבנות השכונה שורה בישראל ושאין
 ויהא קיום לנשמת' בישראל מכח הק"ו כנ"ל וכו' ח"ש
 כח לנשמת' פי המקטרגים חוהה שעה ח"ל חק"ס
 חור' סלי ונתתיה לך ולמה לך והיינו משה שאמרו ענו
 מאר והיינו חש"י ורטיט בתכורו דלכא ורחא חו מם

שם לי בקרבן דמיון לי כי הלא תמיד ולכא ודמיון
 ואלמתיקוב וסוף מלחמה אלכך תמיד וכיון התכלות מה
 שיש לי בקרבן הוא אלכך מטה תמיד הרי כל שעה כאלו
 הוא עומד ומתקרב לפני תמיד בכל רגע ועוד
 רצונו דלחם עניו הרי פעולת הקרבנות איכה כך דכל
 פעולת הקרבנות להשחית שכול' בשר' וע'י' השחיתתם
 אזאיר הגשמי' כגוף תק'ו וא'כ' ע'י' ענות שלך משום
 שכונת' כש'אל' ושי' איכה ק'ו' לגשמי' ועוד רצונו
 ודמיון לך סוף' שהיא כתי' א'כ' מוכרת אתי ליהוד עמם
 ודמ' ע' כמדרש בס' תרומה ע'ט. שהכחנו אוחז בס'
 שקודם וא'כ' אין לך ליהוד על מעשה הקרבנות
 כלל

עוד

ודע מ' מהראש' ח'ל' בס' הקדש ח'ל'
 עיר אמרו בטעם הקרבנות שסוף להודיע
 כי הרי' לו ל'אדם להקריב את עצמו והותר נחשב בו
 לט'ס' ה' שה' שאמר רבי' הקדוש ית'ר' שיהא דמי וחלבו
 סוףמעט תמורת חלב ורם הקרב' במוכה עכ'ל' וא'כ'
 דלא ד'טורח כנ'ס' כגופו וממעט חלבו ודמי' ודאי
 דחייב יותר מן הקרבן דאינו אלא ממוט ועקר הקרבן
 הוא לשות' מנוטו והרי אמרו גדולי' ג'ח' יותר מן
 ה'קרב' מ'ט' זה כגופו חם כממוט וא'כ' מבוחר שפיר
 מ'אמרינו שאמר הקב"ה חייב עליו חסד שאתם עושים
 זה עם זה יותר מכל הקרבנות כולם ועין כי הקרבנות
 כממוט חם כגופו אמנם מה שקיים ורעת אלהים
 מ'שולות מאלף עולות שעתיד שלמה להקריב לפניו כן
 לע'ר' עפ'י' מאי דתנין במס' אבות ר' אומר הסתכל
 כנ' דברים ואין אתה לירי עכו'ר' דע' מה למעלה ממך
 ו'א' ו'הקריק הראשונים ו'ל' כל'און זה ידקאמר וא' אתה
 א'ל'ם כ'ל' ל'ירי עכו'ר' דהול'ל' וא' אתה כ'ל' לעכו'ר'
 וא'י' ו'הידוא של העכו'ר' היא המחשבה רעה שהיא
 ה'מ'ט'א' ל'ירי העכו'ר' ע'למ' וא'כ' על ידי ש'דע' שיש
 ל'מע'ל' עין דואה וירע מחשבת בני אדם ממעלה סתר
 כ'ור'א'י' קו'ט'א' א'י' כ'מחשב' עוד נקיים מ'ז'ל' ד'עיקר
 קרבן ג'ע'ל'א'וא' כ'ל' לבפר' על הירור חלב ונקדים עוד
 מ'ט'ס' כ'ס'ר' ח'ל' ל' את בני ישראל וכו' כתיב
 ס'ח'פ'ן ל'ה' כ'עולות וכו' לית ד'ע'ת'א' דקב"ה רחוב
 כ'כ' ו'ע'ל' חובות וקריב קרבן לא קרבן ד'א'ו'בו כ'ל' חובה
 ד'א' ל'יהו' קרבן שלום ע'כ' וכו'ה' א'ש' ח'ה' ורעת אלהים
 ד'א'ו'י' ש'א'ת'ם וירע מה למעלה ממך והו'ח'וב' על
 ס'ק'ב' ה'א'ת'ר' מ'אלף עולות ועין העולות כ'א'ים על ח'ט'
 ו'ס'ר'א'ר' ח'ל'ב' א'כ'ל' כ'ש'א'ת'ה' וירע אלהים וא'ת'ך' ח'ט'א' כלל
 א'צ'י' כ'מחשב' ו'ל'ית' ר'ע'ו'ת'א' דקב"ה רחוב כ'כ' ו'י'כ'נ'א'
 קרבן א'ל'א' י'ת'ר' טוב שלא יח'ט'א' כל עיקר וא'כ' שפיר
 ה'ו' ה'ג'ו'ל' חסד עם ח'ט'ו'ר' ורעת אלהים יותר מכל
 הקרבנות כ'ט'ר' וכו'ה' ו'י'כ'ן ד'כ'ר'י' ה'ר' ש'א'מר' א'ש' ע'ני
 א'ל' ה'ה'ר'ים מ'א'ין ו'כ'א' ע'ז'ר'י' ע'ז'ר'י' ת'ע'ב'ס' י'ע'ש'ה' ש'מ'ס'
 ו'א'י'ן' ע'כ' ו'ס'ר'ק'ו'ק'ו'ס' מ'כ'ר'ו'ס' כ'ו'ה' ד'ח'ו'ב'י' ק'א'מר'
 ב'ח'ל'ה' מ'א'ין ו'י'כ'א' ע'ז'ר'י' ו'ל'א' ח'ס'י'ק' א'ר'ע'ת'ו'ה' ש'י'כ'א' לו
 ע'ז'ר'י' מ'ע'ס'ס' ו'ע'ד' ד'ה'ו'ל' ע'ז'ר'י' מ'ה' ועוד דהול'ל'
 א'ש'א' ע'ני' א'ל'ס' ו'מ'א'י' א'ל' ה'ה'ר'ים א'מ'נ'ס' ע'פ'י' כל
 ה'א'מ'ר' ו'נ'ק'ד'ים ע'ד' ד'כ' ה' נק'ר'ה' ה'ר' ש'נ'א'מר' ה'ה'ר' ה'ט'וב'
 ה'ו'ה' ו'נ'ק'ד'ים ע'ד' מ'ה' ש'א'מ'רו כ'מ'ד'ר'ש' ש'א'מר' א'כ'ר'ה'ם
 ו'ת'ע'י' ה' י'ת'נ'ה' כ'ו'מ'ן ש'כ' ה' ד'א'י'כ'א' ק'ר'ב'ו'ת' ל'כ'פ'ר' וכו'
 כ'ו'מ'ן ד'ל'כ'א' מ'ק'ד'ש' מ'א'י' א'י'כ'א' ל'מ'ו'מ'ר' ע'כ' וא'כ' ו'א'
 ב'ע'ל'מ'ס' מ'א'י' ד'ק'א'מר' א'ד'ו'ט'ו' ד'ו'ח' ו'ק'ו'ט' ד'ק'א' א'ש'א'

עני'אל. ההרים אלו ב' מקדשות. דהטחא בוען דאובן
 מקדש דאיכה קרבנות לכפר שפור אכל מאחר שהם
 עתודים ליחרכ ולכא קרבנות מ'ל' מ'א'ין ו'כ'א' ע'ז'ר'
 לכפר עו'ו'ה'ו'נו וכו'ר' י'ו'ה' ג'כ' ק'ו'ס' ל'ג'ש'מ' כ'ג'ו'ף מ'א'חר'
 ד'ל'י'כ'א' ה'ש'ת'א' ק'ו' ו'ה'ש'י'ב' ע'ז'ר'י' מ'ע'ס' ה' ד'ה'ו'נו ש'כ'ת'וב'
 וע'ס' ה' ה'ח'ס'ד' ו'א'כ' ע'ז'ר'י'מ'מ'ש' ע'ס' ה' ד'ה'ו'נו ה'ח'ס'ד'
 ו'ג'ש' ע'ו'ש'ה' ש'מ'ו'ס' ו'א'ר'ץ' ש'ה'א' ע'ש'א'ן כ'מ'ד'ת' ה'ח'ס'ד' כ'ר'כ'ת'י'
 א'מ'ר'ת'ו' ע'ו'ל'ס' ח'ס'ד' י'כ'נ'ה' ו'כ'ו'ן ו'י'כ'ו'ל'ו'ס' ל'ע'ש'ו'ת' ח'ס'ד' ז'ס'
 ע'ס' ז'ס' ה'ר'י' ח'כ'ו'ב' ל'פ'ני' ה'מ'ק'ו'ס' ה'ח'ס'ד' י'ו'ק'ר' מ'כ'ל'
 ה'ק'ר'ב'ו'ת'. ו'י'ש' כ'ו' ל'כ'פ'ר' י'ו'ת'ר' מ'ן ה'ק'ר'ב'ן ש'ז'ה' כ'ג'ו'ט'
 ח'ס' כ'מ'מ'ו'ט' ח'ס'ו' ג'כ' כ'ו'נ'ת' ה'נ'כ'י'א' ש'א'מ'רו ב'י' ה'ק'ר'י'ם
 י'מ'ו'ש'ו' ו'ג' ו'ח'ס'ד'י' מ'א'ת'ך' ל'א' י'ע'ש'ת' ד'ה'ו'נו א'ע' ג' כ'י' ה'ק'ר'י'
 י'מ'ו'ש'ו' ו'ל'י'כ'א' א'לו מ'ק'ד'ו'ת' ד'ע'ת'ו'ר'י'ם ל'י'ח'ר'כ' ו'ת'ו' ל'י'כ'א'
 ק'ר'ב'ו'ת' ג'מ' ח'ס'ד'י' מ'א'ת'ך' ל'א' י'ע'ש'ת' ו'ה'א' א'י'כ'א' ת'ק'ד'
 ש'א'ת'ם ע'ו'ש'ו'ס' ז'ס' ע'ס' ז'ס' ש'ה'ו'א' ג'ד'ו'ל' מ'ה'ק'ר'ב'ו'ת' מ'ש'ס'
 א'מר' מ'ר'ח'מ'ך' ה' ד'א'ע' ג'ד'ל'י'כ'א' ק'ר'ב'ו'ת' ו'ה'א' ר'ח'ס'
 ו'כ'פ'ר' ע'ו'ן כ'ע'כ'ו'ר' ה'ח'ס'ד' ש'ע'ו'ש'ו'ס' ז'ע'י' ו'

פ שניני

א'יתא כמדרש פליאה הוכח כספר כסף נבוא
 וכס' עיר דוד ו'ל' כ'ש'ע' ש'נ'ש'ר'פ'ו' צ'נ'י'
 ה'ה'ר'ן א'מ'רו מ'ל'א'כ'י' ה'ש'ר'ת' ל'פ'ני' ה'ק'ב'ס' ה'ל'מ'ה' ק'ר'ע'ת'
 א'ת' ה'י'ם ה'ש'י'בו ש'ר'פ'י' ק'ו'ד'ש' ו'א'מ'רו ה'ש'י'כ'ו' ה' א'ל'י'ך
 ו'נ'ש'ו' ו'י'ת' כ'ש'כ'מ'ל' ע'כ' ו'ה'כ'ה' ה'מ'א'מר' ה'ז'ה' ש'מ'ו'
 מ'ע'ז'ר' ע'ל'ו' ו'א'י'ת'ו' ל'ר'י'כ'ה' ל'י'מ'ו'ד' ר'מ'ה' ע'נ'ו'ן ש'ר'י'פ'ת'
 ב'ני' א'ת'ר'ן ל'ק'ר'י'ע'ת' י'ם ס'וף ו'ה'ו'ת'ר' ק'ש'ה' מ'ה' ש'ה'ש'י'בו'
 ה'ש'ר'פ'י' ק'ו'ד'ש' ו'א'מ'רו ה'ש'י'כ'ו' ה' א'ל'י'ך ו'נ'ש'ו' כ'ג'א'ין מ'כ'ו'ן
 מ'א'י' מ'א'י'כ'ו'ן ש'ר'פ'י' מ'ע'ל' ו'כ'כ'ר' ה'כ'ך' ר'ו'י'ח'ה' מ'ה' ש'פ'ו'
 ב'ו' ה'מ'פ'ר'ש'י'ם ה'כ' ע'ו'י'ע' ו'מ'ק'ו'ס' ה'נ'ח'ו'ו' ל'י' ל'ה'ת'ג'ר' ל'פ'ר'ש'
 כ'ו' כ'כ'מ'ה' א'ו'פ'נ'ס' כ'א'ש'ר' ת'ש'ו'ן י'ר' ע'ני' א'ן ח'ן ו'ל'א'
 ר'א'ו'כ' כ'ה'ק'ד'ים מ'א'י' ד'א'מ'ר'י'ן כ'מ'ד'ר'ש' כ'ס' ב'ש'ל'ח' ע'ל'
 ס'ט'ו'ק'. ו'ה'מ'ט'ס' ל'ה'ס' ח'ו'מ'ס' ח'ו'מ'ה' כ'ת'י'ב' מ'ל'מ'ד' ס'ו'ר'ד' א'ת'ה'
 ש'ע'ה' ס'מ' ו'ק'ע'ר'ג' ל'פ'ט'ו' ו'י'ת'כ'ר'ך' ו'א'מר' ו'כ'י' ל'א' ע'כ'ר'ו'
 י'ט'ר'ח'ל' ע'כ'א' כ'מ'ג'ר'י'ם ו'א'ת'ה' ע'ו'ש' ל'ה'ס' נ'ק'י'ם ו'ה'ל'א' מ'ה'
 א'לו א'ל' ה'ק'ב'י'ה' ש'ג'ו'ש' ש'כ'ע'ו'ל'ס' ו'כ'י' ל'ר'ע'ת'ש' ע'כ'ר'ו' ו'ה'ל'א'
 ל'ך' ע'כ'ר'ו' א'ל'א' מ'ה'ת'ך' ה'ש'ע'ב'ו'ד' ו'ה'א'ו'ג'ס' כ'לו'ס' א'ת'ה' ד'ק'ש'ו'ג'
 כ'מ'ו'ד' ו'ה'ו'ג'ס' כ'ר'ל'ו'ן ע'כ' ו'ג'ס' ע'ל' ה'מ'א'מר' ה'ו'ה' ל'כ'א'ו'י'ה'
 י'ם ל'ק'ר'ק' ד'מ'ה' ז'ו' ח'ש'ו' ש'ה'ש'י'ב'. ה'ק'ב'ה' ל'ס'מ' ש'ע'כ'ר'ו'
 מ'ה'ת'ך' ה'א'ו'ג'ס' ו'ה'א' א'מ'ר'י'ן כ'מ'ד'ר'ש' ר'כ'ה' כ'ס' ש'מ'ו'ת' ו'ל'א'
 ש'מ'ע'ו' א'ל' מ'ש'ס' מ'ק'ו'ל'ר' ר'ו'ח' ו'מ'ע'ט'ו'ר'. ק'ש'ת' ש'ה'ו'ה'
 ק'ש'ה' כ'ע'ו'ט'ה'ס' ל'פ'ר'ו'ס' מ'ע'י' א' ה'ר'י' מ'ש'מ'ע' ש'ה'ו' ע'ו'כ'ר'ו'ס'
 כ'ר'ט'ו'ן ו'כ'מ'ו'ד' ו'כ'ו'ד'א'י' ד'י'ש' ל'י'ש'כ' כ'ו'ה' ע'פ'י' מ'א'י' ד'ק'ו'ל'
 כ'מ'ר' ד'ח'ט'א'י'נו כ'א'ו'ג'ס' ו'ק'ו'פ'ו' כ'ר'ט'ו'ן פ'ט'ו'ר' ו'ה'כ' א'ע' ג'
 ד'ק'ו'ס'ס' ה'ו'ה' כ'ר'ט'ו'ן כ'ו'ן ד'כ'ת'ח'ל'ה' ה'ו'י' כ'א'ו'ג'ס' פ'ט'ו'ר'י'ם כ'ו'ן
 ד'כ'כ'ר' ה'ו'י' א'ז'ו'ק'ו'ס' כ'ה' כ'כ' מ'ת'ך' ה'ש'ע'ב'ו'ד' ו'ה'א'ו'ג'ס' ה'ו'י'
 ד'ט'ן ד'ו'ד'ו'ה' כ'א'ו'ג'ס' כ'ד'ו'ן נ'ע'ר'ה' ה'מ'א'ו'ר'ס'ת' ו'א'י' ש'נ'א'ג'ס'ת'
 ד'א'ע' ג' ד'ה'ו'ה' ס'ו'פ'ה' כ'ר'ט'ו'ן פ'ט'ו'ר'ה' ד'ה'א'י' ד'ט'ן ה'ו'י' כ'א'ו'ג'ס'
 כ'מ'כ'ו'ר' כ'נ'מ' ד'כ'ת'ו'ב'ו'ת' ע'כ' ו'נ'ק'ד'ים ע'וד מ'ה' ש'ו'ר'ע'
 ש'ט'ע'ס' ש'ר'י'פ'ת' כ'נו א'ת'ר'ן ח'ו'ב'א' מ'ר' ד'ס'ל' מ'א'ו'ס'
 ש'ה'ט'ו' כ'ש'ט'נ'ה' ו'מ'ק'א'ו' ע'ל' ז'ס' ה'מ'פ'ר'ש'ו'ס' ו'ל' מ'ה'א'
 ד'ת'נ'ן ס'ק'ו'ל' ו'מ'ר'ח'ה' ו'ר'ו'י'ם א'ין כ'ה'ס' מ'ע'ו'ל'ה' ו'ת'ו'י' ק'ר'ב'
 כ'ס'ף כ'כ'ר' א'ש'כ'נ'ו' ו'ל' ד'ה'א'י'ה' מ'ש'ו'ס' ד'כ'ע'כ' ר'א'ה' א'ו'
 ק'ר'ו'י' א'ו' ש'מ'ע' פ'ת'א'ו'ס' ו'ה'ו' כ'א'ט'ס' א'כ'ל' ה'כ'א' ח'כ'ף ש'ר'א'
 ש'ש'ט'ו'ס' ה'ה'ס' ל'ה'ס' ל'ה'ר'ח'ו'ק' ע'ל'מ'ס' ו'ל'א' ל'ה'כ'ו'ט' ע'וד
 ל'ט'ט'ס'

לוחות מונו השכינה חהו דקאמר בארבעת לפני ס' :
 דקאנו ס' קרבו עכמס לוחות מונו השכינה ע"ס אמנס
 ארתי קשה דהו תחלתו באונס וסופו רלון רפטור אלף
 י"ג רס"ל לוח התנא כמ"ד תחלתו באונס וסופו ברטון
 דקאנו ומס"ה נענשו על זה עוד נקיים משל כמ"ד על
 ס' ופרעם הקרוב קרב מבעי ליה לא מלמד שהקריב
 ישראל ללוחים שכשמים שמורחתם ממנו סרהרו
 בתשו' וחזרו בהם וכבר דוע' או"ל כנמ' דתשו' מורחה
 עושה ודומה כשנגות

ומעתה

עפ"י כל זה ותבאר המאמר בפשיטות
 חו הוא תמונת מה"ש פי כיון שראו
 שנסרפו בני אהרן וקיינו ע"כ מטעמ' שהטנו בשכינה
 וקשה דהא קי"ל קול ומראה אין בהם משום מעולה
 אלא מוכרח לו' דהתם באונס אבל הכא סופס ברטון
 דהיה להם ללחמיהן שלא ליהנות מונו השכינה ולמה
 קרבו את עלמם וארתי קשה דהא קי"ל דתחלתו
 באונס וסופו ברטון פטור' אלא ודאי דמזה מוכח דהלכת'
 כמ"ד דרסופו ברטון חייב א"כ למה קרעת את הים
 דשפתא חורס טענת ס"מ דמה אלו אף אלו דלויכא
 למומר משום שעברו באונס כיון דהו סופס ברטון
 דקי"ל דהו כמ"ד חייב השיבו שרפי קודם ואמר
 סאיכנו ח' אלוך דניהו מה אלו אף אלו מ"מ
 כבר קודו בתשו' ואע"ג דחזרו מורחה מ"מ ח' ד'
 מיהא ודנות' הו כשנגות חהו בעלמה שהיכו לו
 שקב"ה ל"ס"מ כלום אהה דן סוגג כמוור ואנס
 ברטון דלכאורה קשה דל"ל למומר תרתי אונס ברטון
 וסוגג כמוור דכחרא סגו אלא דה"ק דממ"ג הם
 לטורחם חרא דהו אנוכיס ואע"ג דהו סופס ברטון
 אף"ל רפטור ואת"ל כמ"ד חייב מ"מ לא הו אלא
 סוגגין דע"י השוכתם נעשו להם ודנות' כשנגות
 ואתה דן סוגג כמוור

ועפ"י

זה יוכנו דברי יח' יונתן בן עוזיאל ההוא
 אמר בר' אתקריע ימא אתא עמלק יאנת
 קרבא בשראל ע"כ והדבר קשה עד מאד דאיך
 דכנסת בו רוח שנות עכשו לכא כדו להלחם עמהם
 לאיריבך נהשך הוא טון שרואה נקיס באלו שנעבו
 להם היה לו להרחק מהם כמטותו קשת : אמנס
 גג"י האמור ונקיים עוד מ"ש כקסר צרור בהמור
 ח"ל וכו טענה עשו שמכר בכורה ואמר ניוך
 לעלוויה וכי אדם שמכר דבר לחבירו ועשה לו
 קנין על המכירה וכל לומר שמטנה הוא בו דמי
 שטענה עשו היתה כאשר היה הדבר תחלתו באונס
 שמתבר לו מפני זלעפות רעב או"כ אף שאח"כ נתר'
 לעשה לו קנין לא מהנו מאוס דהו תחלתו באונס וסופו
 ברטון רפטור דהו אונס וכמ"ס ככתובות עכ"ל ומה
 לא ביאר לנו הרב מה היה טענתו של עשו דלפי מה
 שהקדים א"כ כיון טוען עשו ולמה קורא אותו הרב
 טוענה ונראה ודאי לע"ד דהו סכר'א שנגכס בה עשו
 היה טענה נמורה חרא דהא קי"ל כמ"מ כסו"ר ח'
 דהיכא דהו אונס מחמתיה דמכר אתו ולא מחמת
 לוקח דלא הו אונס לבטל המכירה ועוד דהכא לא
 דמי כלל לההיא דאמרינן דתחלתו באונס וסופו
 ברטון דהו אונס דהתם מפיך לה מרכתיב והוא
 לא נתפסה דיש לך אחרת אעפ"י שלא נתפסה
 לעתה ואחו זו תחלתה באונס וסופס ברטון והוא

טעמה דתו"ח. לונס אע"ג סמיסם ברטון משום
 דירחא אלבשה והו כמו טלה באונס אבל הכא בעתך
 מבורח הכורה ע"כ דלא הו תחלתו באונס וסופו
 ברטון דאי נתייגה קודם שאלו הרי' האונס ערוך קיים
 והו הדבר טולו באונס מתחלה ועד סוף ואי נתייגה
 אחר האט' לה"כ נסתלק האונס מכל וכל והו חקטון
 טולו ברטון וא"כ מוכרח לומר שעשו הוא טענה
 בדמיונו בזה וסבור שדון דיהו דומס להא דאמרינן
 דתחלתו באונס וסופו ברטון דהו אונס ופטור וא"כ
 י"ל דגם עמלק בן בט טענה בזה וסבור דאיך
 כמטרת הכורה כלום כאשר היתה תחלתה באונס
 וסופס ברטון אך לא היה יכול לכא ולהלחם עליוסם
 ולהכריחם זה הדין משום דמינו למומר דאן קי"ל
 כמ"ד דתחלתו באונס וסופו ברטון חייב אכן מוכח
 שראה שנקרע להם הים וקשה וכלא מה אלו אף
 אלו ויך ראויים לגם אלא מוכרח לומר כמו שהשיב
 הפ"ה ל"ס"מ דלא עבדו אלא מתוך האונס וקשה
 והלא כופס ברטון אלא ודאי דהקב"ס סכרע הלכת'
 כמ"ד פטור וא"כ ממילא אין כמכירה של בכורה
 כלום מש"ה כה תקף להלחם עליוסם כעבור סכרור'
 סלקוחם שלא כדון

וכזה

יוכן ג"כ מ"ס כמכלתא והכח דש"י
 כס' וקרו ח"ל ושמע יתרו מה שמעס
 שמע ובה שמע קי' ומלחמת עמלק ע"כ דקיינו
 ששמע תרתי דקרון באומה זו וזמיר דהם על סעלוני'
 דהא לגבי קי"ס דגם כמ"ד דתחלתו באונס וסופו
 ברטון פטור ומס"ה קרע להם את הים ולא חזק
 לטענה ס"מ מה אלו אף אלו ואלו גב' מלחמת עמלק
 שכל טעון על הכורה ולא עלהם כדו אלא ויחלו
 והאע"פ את עמלק וקשה והלא כיון חכע הכבורס
 מנאס שהיתה באונס וסופו ברטון דקי"ל פטור אלא
 דתפס שטעה דחייב וא"כ ודאי דאינו לירכב באומה זו
 ובתלויהו שחמוד מטה עמהם כלפי חסד מש"ה כה
 והתנייר

אין

נאמר באופן אחר כמאמרנו הנכב פתח
 השער בדרך קרף ובהקדים מ"ס ו"ל כש"ר
 פ"ס בשלח ח"ל כיון שהלך משה לקרע את הים לך קבל
 עליו ליקרע ח"ל מפניך אינו נקרע אט גדול ממש
 שאינו נכרתו כנ' ואתה בשבי מ"ס עשה הקב"ה נתן
 ומנו על ימין משה מור ראה וברח ע"כ והא"ס מורס
 זה צדף בראו דלכתי איה הלכה לה טענת סיס טון
 דסוף סוף מלפני משה כדו ליקרע

אמנם

יוכן לע"ד עפ"י מה שראינו לפרש
 מנה אהרן שכתב כשספר כנשיונס
 ח"ל ורוח אלהים מרחפת על פני המים זה משה
 סקרא אלהים ודומה למיס דכתוב כי מן המים
 משתקפה וכזה פי' רבנו אשכנז כונת ח"ל כש"ר שאמר
 בא וראה מדת הקב"ה אינה כמדת ב"ו מדת ב"ו אן
 משתמשים בשריטו של מלך והתור למשס להשתמש
 בשריטו סאמר ואת מטה האלגיס תקח בידך ואיש
 משום סקרא אלהים וא"כ ה"ס דה"ט שנתן ודמינו
 לכל משה לרמוז לו להוסיף שמה קרא אלהים ומאי
 דתקוב ורוח אלהים היונו על משה וא"כ ממילא הוא
 קיים לים שהוא נאללה כשמתו ביום א' והוסי' ביום כג'
 וספיד אולא טענת סיס מלפני משס ונקיים עוד מ"ס
 כמורס

מקרי בעליו עמו וטור כמו ועל אשת חפר חפר
 ששכחה הכתוב חף שהמנע' אינה ראויה שבעולם
 לערלים מ' ממאחר שמחשבה לש"ס כדי להרוג
 סקרא היו בעליו עמו וטוריה משוכש עון כי נקמה
 בעליו עמו משא"כ כל פעולם שאינה לשמה אשילו
 כמעשה מצוה מקרי חן בעליו עמו וחייב לשלם וכו'
 עכ"ל וא"כ כדון אהרן שהיה עבור' לשמ' וכמבואר
 במדרש רב' כס' חט' ח"ל בשע' שורד משה חביב
 בחהרן וכו' אמר הקב"ה למשה יודע אני כוונתו של
 אהרן שהיא לעוכה כדי להטיל את עמו בני ישראל על
 בן מפלגון שלי לא תוח וכן הוא בגמ' כפ"ק רפגהדיין
 משל לבן מלך שחתר תחת כסאו של מלך היה המרוג
 מחייר' שלא יתחייבין המלך מותו א"ל ה' תיגע ענמך
 אני אחרת תחזיק הטון כי המלך אמר יודע אני שאין
 כוונתך לחתור תחת כסאי אלא כוונתך להטיל את בני
 מות' חייך מפלגון שלי לא תוח וכו' אמר הכתוב
 אהבת לרעך להצדיק בני וכו' ע"כ היה מזה מבואר
 שכל כוונת אהרן היה לש"ס וא"כ היו בעליו עמו
 ופטור מלשלם וא"כ למנה נענש בנרד ואכיהו ע"כ
 מוכרחים את למר דמדרש של אחרי מות שהבאנו
 לעיל דס"ל דיש עון על אהרן וזוה הטעם נענשו כיו
 ס"ל כמ"ד בעליו עמו לא היו אלא בשעת מעשה ואין
 את הולכין אחר המחשבה וא"כ אי"ג דאהרן כוונתו
 לשמים לאו מקרי בעליו עמו וחייב לשלם דמדרש
 האמור כס' חט' ס"ל אש בעליו עמו בשעת השאלה
 חף שלא היה עמו בשעת מעשה מקרי בעליו עמו
 ושגור מלשלים ואדרבה מחשבה ערשית ממעשה דהא
 כפי דברו הרב בעל' עשר' מאמרות דמט' שלא לשלם
 היו אין בעליו עמו וחייב לשלם אע"ג דזה דומם להיות
 עמו בשעת מעשה מ' מ' רלא היה עמו בשעת שאלה
 לא מקרי בעליו עמו וחייב לשלם וא"כ מוכרח' להא
 מדרש ס"ל רבנו אהרן דכחאש מתו או משום דיש
 גדולתו כחאשכ כפייה כהם ככו"ל וכ"כ הטורי דטעם
 שגדולים צדיקים ממנו"ס משום דהמלאכים נבראו
 בשני ישראל עלו כמחשבה קודם בריאת העולם היו
 דמחשב' ערשית מנעש' וכתבו עור המפרשים דה"ט
 דאינו מעיול תשו' לבכ"ח משום דכל דבר שהוא אחר
 בריאת העולם אינו יכול לשלם כדבר שהוא קודם בריאת
 העולם והתשו' נבראת קודם בריאת העולם וכל הכריות
 נבראו אחר בריאת העולם משא"כ ישר' שעלו במחשבתם
 להבראות קודם בריאת העולם ומחשבה עדיף ממעש'
 וקיימים עור מ"ס חן טוב דאהרן כוונתו לש"ס כעבור
 קלול ה' ישראל היו חושבים מחשב' ע"א בלבם בשעת
 מ"ת והקב"ה מעניש על המחשבה של ע"א והאומות
 אינם יודעין מזה ויתחלל ש"ס ח"ו מש"ה עש"ה להם
 הענל

אמנם עפ"י דברי הרא"ש שכתב בפ"ק דר"ס
 דאשילו מחשבת ע"א אינו מעניש ער
 שיעשו מעשים ע"ס נישאר תי' זס' של הרב חן
 טוב ע"ס

ומעתה עפ"י כל האמור מדרש מאמרו' שפור
 כשעה שגשרפו בני אהרן סבור מה"ס
 שנענשו לעבור אקיהם שעשה העגל וכמדרש של סוד
 אחרי מות הו"ל וקשה דהא אהרן לש"ס נתכוון וא"כ
 פטור מדין בעליו עמו בשעת שאלה אע"ג דלא היה
 עמו

במדרש כשעה שגשרפו בני אהרן ס"ל מש"ס להא
 אהרן אהרן סבור שנתקדש הכות או כי או כך סכך
 ח"ל הקב"ה כהרם גדול אני מקדשו עבשו את רוחם
 שסם גדולים ממני וממך ע"כ והנה דהא רלפי מומרה
 זו או לא שייך למר שמה נקרא אלהים רחוק ותכן
 שנקרא אלהים ויכ ואכיהו גדולים ממנו אלא דהא
 דס"ל לזר' ל' דמאוי דכתוב ורוח אלהים מרחפת על המים
 לאו על מש"ס אלא כששטוף אויל על המים ממש וא"כ
 לפי חזרה טענת הו"ס למקומה שהיא קדם ממש
 עור כתב ס"ב ז"כ דטענת הו"ס נ"כ שהמוט קדמו
 לעולם מוכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים
 דה"ל עליו הרב מטם אהרן רלפי מה שדרשו ז"ל ששקף
 זס' על סתא' דכתיב ששבו כמזל לכך טוב לית לן
 ולפוחיה דסתם קדמו לעולם עור כ' הרב ז"כ דאפי'
 אש נאמר דהו"ס נכרא כנ' מ"מ נשמת האדם נאללה
 כהם ראשון ולכא טענה לוס אכל' אש נאמר דרוח
 אלהים הוא על המים א"כ המוט קדמו לעולם אכל'
 אש נאמר דעל' התשו' קאי א"כ תו ליכא למולף
 שהמוט קדמו לעולם ואדרבה האדם קדם יענן שנאללה
 בשמתו כיוס ראשון עכ"ל

ומעתה קודם קרא מאמר עליהם הו" רבון
 דהא מה"ס שגשרפו בני אהרן והיו
 מש"ס שהתקד כפייה כהם וא"כ הם גדולים ממנה
 ואהרן וא"כ ע"כ מאי דכתיב ורוח אלהים לאו על
 מש"ס נאמר אלא כששטוף אויל על המים ממש וא"כ
 ממשל המוט קדמו לעולם אותה טעם הקשו ככת
 דא"כ למנה קרעת את היס דהיו טענה חוקה יס לו
 כי הוא קדם לאדם וי"ל ממנו דכשלא אלו נאמר
 דרוח אלהים מרחפת על פני המים היא נשמת מש"ס
 ואיה מתחנך הכיה כי שהוא גדול מט"א שמתענין שפור
 דהוא קדם לוס וגדול ממנו אכל' עבשו אהרן רואין
 שר"כ ואכיהו גדולים ממנו ומאוי דכתיב ורוח אלהים
 וכו' ע"כ לאו על מש"ס נאמר אלא על המים ממש
 שהם קדמו לעולם א"כ למנה קרעת את היס דהתשו'
 חזרה טענתו למקומה כי הוא גדול מהאדם אשילו
 מגשה אותה טעם השיבו השרפו קדש תשו' נלפת
 ואתיו האכנו ה' חלק ונשוב' ור' ל' דמאוי דכתי' ורוח
 אלהים הוא רמ' לתשו' הנמשלת למש' שהתשו' קדמה
 ל' צלם וא"כ מעילא טוב לית לן ולפוחיה דסתם קדמו
 לעולם אלא אדרבה האדם קדם שנאללה בשמתו כיוס
 ראשון והו"ס כנ' וכמ"ס הרב ז"כ ו' כו"ל ושפור נקריע הו"ס
 מלפני מש"ס

וא נאמר באופן אחר ובהקדים מ"ס ז"ל במדרש
 כס' אחרי ח"ל כשעה שגברו ישראל אהרן
 מעשה מה כתיב ססובאהרן התאכף ה' להשמדו ואין
 השמדה אלא בלו בטם וכו' אותה טעם התפלל עליו
 משה ותפלגו עשה מה"ס שנאמר אחרי מות סט
 בני אהרן ע"כ היו מבואר ממאמר זה דבעון אבותם
 גשרפו בני אהרן ולכאורה יס לדרקק על מאמר זה
 שהרי כ' בעל עשרה מאמרות מאמר חקר הדין הכות
 דבריו הר' עור דוד דה"ח ח"ל בלל גדול אמרה תי' וסלכת
 כדרכו כדמו של שאל' כתיב אש אין בעליו עמו שלם
 ישלם שורשו אש בעליו עמו בשעת מעשה טעם
 שבורה ונתה מקרי בעליו עמו ופטור מלשלם והדומה
 כי כל פעולה שהיא לשמה אעפ"י שאינה ראויה

כחיה ח' חריעם ולמחח כוים אחי וקדו שער
 מ"ט הרב כסף נכחור אשכנז ח"ל ולכחו' וש לתמוס
 על. איוב על שהים מתרעם על האוריון וכו' לא רחם
 שכמה חקודים ורחיקים אשר הם מעונן בוסורין קאים
 ומרים וענן כו' שר מטות כהאיו עלמא לוכא ותי' דאיוב
 איתק סבור כמ"ר דשבר מטות כהאיו עלמא איוב עכ"ל
 ולער"ן דה"ט דשבר מטות כהאיו עלמא איוב
 רכיון דרחם שהקב"ה הגועימו מענין עה"כ סבור מנה
 דשבר מטות כהאיו עלמא איוב וכוה"א ש"ס והאיו דקא
 מתמה איוב ואמר לואת יחרד לכו וקא מתמה בין על
 האוריון שכלו עליו וכין על שרופת בני אהרן שגשרפו
 בעבור שנטט מזוון ששכונם כוון דשבר מטות כהאיו
 עלמא איוב וכו' ת' מאן סס ליה דשבו הלכתא ולא כמ"ר
 דשבר מטות כהאיו עלמא לוכא לום הכרות ואמר לא
 יסיו בניו של אהרן כמעה חום שפיה יכס ותכף נעשה
 לח וענין פירות היו שטעם אהרן מענין עה"כ דערדף
 מורע ולמח כוים ח' וא"כ ש"מ דהלכתא כמ"ר דשבר
 מטות כהאיו עלמא איוב וא"כ למח בני אהרן נכנסו
 וחלו שרופין בשביל שטעט בשכונה אי גמי דה"ק כיון
 דרחם בני אהרן שרופין ח' כ' משמע דשבר מטות כהאיו
 עלמא לוכא וא"כ ממילא יחרד לכו דהשתא מוכרת
 לקבל יסורין ואין לי בוח מנוס מהם מאחר דלכא שבר
 מטות כהאיו עלמא

אמנם עיין קשה מ"ט כמדדש רבם כסדר השב

דכוכות יוסף נקדע סוס לישאל רכתיב
 סוס רחם חמם כוכות ועזוב כגדו וטוס ע"כ וסלא כ'
 סרמכ"ס דבג"ח אינו מטום על ק"ס ואם אנסוא
 לעבור על אחת ממזותיו ועבור ואל יסרן וכל מי
 סלחמ"ט ועבור ואל יסרן ונהרנ ולא עבר ה"ו
 מתחייב בתע"ז וא"כ לפ"ז איסורא קא עבד יוסף
 כמה שסכן בענימו עם ארונתו מאחר שארונתו העליל
 עליו וחסרנו ובראיתא כמדדש ואיך כוכות יוסף שיעוב
 בגדו וטוס נקדע האם כיון שעשה שלא כדון ומוכרקים
 א"כ למח דהאיו מדרש ס"ל כמ"ר דישאל ילאו מכלל
 כמ"ר נח אפי' להקל מומן אכרהם והנס ראייתו לסרכ"ו כ'
 ול שכתב דלמ"ר שבר מטות כהאיו עלמא איוב מטוס
 דקשה לטורות מתחלה ועד סוף איב טוב לית עון על
 ח"כ ואיכחיל כמה שנטט מזוון ששכונם שהוא משבר
 עה"כ כיון דשבר מטות כהאיו עלמא איוב חכל למ"ר
 לוכא ססור ים עונש על גרב ואיכחיל כמה שנטט
 משבר עה"כ

וסעתה עפ"י כל האמור יחבאר מאמרינו הנ'

כעוב טעם בשעה שנשרטו כטו אהרן
 דהיו מטוס שנטט מזוון ששכונם שהוא שבר עה"כ
 ח' כ' ש"מ דשבר מטות כהאיו עלמא לוכא משו' דשכוריות
 אינה אלא לכסוף וא"כ לפ"ז קדמו קדשו רחל ולחם
 הוא שגשחת באסור וא"כ איך אמרו שנמכר יוסף
 בעבור שכל מאסור ח' אהיות והלא לפ"ז האר השבטו'
 סס שכלו גאסור ח' אהיות אלא מעכרמים חטו לו' כמו
 ש"מ מהר"ע ז"ל דבכתי נח ככעילת תלית מלתא ולא
 קדמו כהאיו ח' הוא שגשחת באסור לום הקשו
 ככה ח' דרון כ"ח וס להס למח קרעת חת האם
 ששית יוסף שיעוב כגדו ונס וסלא לשי זה לוכא זכות
 ליוסף בום ודרכה איסורא קא עבד כמה שרמס
 לבין כעלמי חסו נ"כ ששיטו שרעו קרש ואמרו
 ששיטו ח' על קושיא זו דאכתו לא גרע להאיב על
 קושיא זו אלא ששיטו ח' אלך ונשוכה תשו' טענת
 למח"ס

ובמסרה זו נכח לכחך מאמרים ז"ל כמדדש

בס' אחרי מטת ח"ל ר' אחא ורבי
 זעורא מתח אף לואת יחרד לכו אמר איוב לא יהיו
 במו של אהרן דומים למטוא המטה חום הים יכס
 ונעשה לח וכטו של אהרן נכנסו וחלו שרופין ע"כ והנה
 סקיו מוכח כום כמאמר דקאמר לואת יחרד לכו
 דמשמע ומכח שרופת בני אהרן יחרד לכו ומה לו
 עסק כגמורו ולהרהר אחר מדתו ות' ועוד דמה ענין
 שרופת המטה לשרופת בני אהרן דהם נדקתו גרמם לו
 ואלו חמאס גרם להם

אמנם עפ"י האמור וקדוים עוד מ"ט כגמ'

כמס' כהר"ה שהקב"ה הגועימו לאיוב
 מלפן עכ"כ דבאיוב ספקר היו חורפותו' הירון

והיה כויה ח' חריעם ולמחח כוים אחי וקדו שער
 מ"ט הרב כסף נכחור אשכנז ח"ל ולכחו' וש לתמוס
 על. איוב על שהים מתרעם על האוריון וכו' לא רחם
 שכמה חקודים ורחיקים אשר הם מעונן בוסורין קאים
 ומרים וענן כו' שר מטות כהאיו עלמא לוכא ותי' דאיוב
 איתק סבור כמ"ר דשבר מטות כהאיו עלמא איוב עכ"ל
 ולער"ן דה"ט דשבר מטות כהאיו עלמא איוב
 רכיון דרחם שהקב"ה הגועימו מענין עה"כ סבור מנה
 דשבר מטות כהאיו עלמא איוב וכוה"א ש"ס והאיו דקא
 מתמה איוב ואמר לואת יחרד לכו וקא מתמה בין על
 האוריון שכלו עליו וכין על שרופת בני אהרן שגשרפו
 בעבור שנטט מזוון ששכונם כוון דשבר מטות כהאיו
 עלמא איוב וכו' ת' מאן סס ליה דשבו הלכתא ולא כמ"ר
 דשבר מטות כהאיו עלמא לוכא לום הכרות ואמר לא
 יסיו בניו של אהרן כמעה חום שפיה יכס ותכף נעשה
 לח וענין פירות היו שטעם אהרן מענין עה"כ דערדף
 מורע ולמח כוים ח' וא"כ ש"מ דהלכתא כמ"ר דשבר
 מטות כהאיו עלמא איוב וא"כ למח בני אהרן נכנסו
 וחלו שרופין בשביל שטעט בשכונה אי גמי דה"ק כיון
 דרחם בני אהרן שרופין ח' כ' משמע דשבר מטות כהאיו
 עלמא לוכא וא"כ ממילא יחרד לכו דהשתא מוכרת
 לקבל יסורין ואין לי בוח מנוס מהם מאחר דלכא שבר
 מטות כהאיו עלמא

ואמר עפ"י מ"ט חריענו האר"ו ז"ל דאיוב הוא

נלגול וע"א ע"ה וכו' לחקן עון איסור ח'
 אהיות שהם כד יעקב

אמנם מטוט . התנלות ליעקב כום מאוס

דחא חטס כום מאוס שכבר נתקדש
 רחל כשבר העבורם ואחר כך כשרמטוהו בלחם מאו כו"ל
 למעבר יגדש לחת ח' הויה רחל אחות גרושתו ומאז
 חולמיה דאסור ח' אהיות מאז' אהיות גרושתו ולגרש
 שטיפס ח' א' הילכך חו חטס וכרכ' הגאון מהרש"א ח' ותי'
 זה לא חתי חלא כמ"ר דשכורות אינה משתלמת אלא
 לכסף וכמ"ס לעיל וכו' ח' והכי קאמר איוב לא
 יהיו בניו של אהרן כמטוא שהים יכס ונעשה לח ח' ח'
 ח' מ' דאין חטא על אהרן כעשיית העגל לומר' דלס"ס
 בתכונן וכמס' ל' דחא חטא כה ע"י כוה לא יתכן ליעשות
 לו כס גדול כוה ח' על כורחין דמה שנכנסו בני
 וחלו שרופין הוא מענין ענמם שהגטו בשכונה ח' ח'
 מזה מוכח דשכורות אינה אלא לכסף ושבר מטות
 כהאיו עלמא לוכא ח' ח' לואת יחרד לכו דהשתא
 האוריון שכלו עליו כדי לחקן עון יעקב שנשא ח' אהיות
 הם סלה כדון ת"ו ועל חנם חתי סוכלס רכיון דמוס
 מכח דשכורות אינה אלא לכסוף ח' ח' שפיר יש
 התנלות ליעקב עפ"י תי' הגאון מהרש"א ח' דחא חטס
 ומה הוא ליה למעבר ואטוס דמאנא פטוריה

ועפ"י זה הנה מקום חתי לכחך מאמר פלגים

שהכח הרב כסף נכחור מס' הרב גרור
 האמר ח"ל ורחל לו לא יוכל לו ויגע בכף ירכו נתן עטיו
 כרכ וכו' ח' ע"כ ונתקדש עוד מ"ס ז"ל שכל עליו
 המלאך כטענה שנשא ח' אהיות וכוה"א ח' כ' בתכלית
 הששטות רכיון דרחם המלאך כו' לא יוכל לו כה"א
 טענמם מאוס ח' ח' לתרן כתי' המהרש"א ח' ח' ח' מ'
 דשכורות אינה לכסף ושבר מטות כהאיו עלמא לוכא
 ח' ח' ח' ח' ח' לנדב ואיכחיל על שטעט בשכונם
 סקיו

שקלא כפר ע"כ לכן מוד נתון עיטו כגרב ואתה
דקשתא מוכרת טעמו שלא כדון

פ' תוריע

איתא כמדרש כיון שראו אבותיו של משה
שחוררו דומה למלאך אלהים עמדו ומלו
לואו לח' ע"כ והמאמר הזה הוא מן המחמיה
דמשמע אלוי שראוהו דומה למלאך האלהים לא
הו מלון אוחו לח' והלא כבר נטווה אכרהס אע"ס
על מות מילה בח' ימים וכבר קובא מאמר זה
בס' עמודים ז' עי"ע ואנכי העבר קודם כואו
לכאר מאמר זה נחקור חקירה אחת נקיים וקלה כי
הנה כבר ידוע מאז ל' בגמ' שאלו מפני מה ניתנה
המילה בח' ומשני כיו שלא יהו אביו ואמו עכבים
וכל העולם שמחים וא"כ לפי הכח דליכא האי
טעמא יהוה טעם בו' או קודם וא"כ קשה רלמס
קדורות הראשונים מאברהם עד מ"ת שלא היו
טסנין בטומאה וכדאמרינן בשר"ה דמילה דף קל"ס
ואפ"ס הו מלון לח' והא להאי טעמא לריך יהוה
מלון לו' או קודם וכה"ג מקשה תלמודא שם כפר"א
דמילה על הא דאמר ר' אחי שם כל שאין אמו
טמאה לידה אין נימול לח' שגא' אשה כי תוריע
ולדה זכר ועמא וגו' וכיוס הח' ומול א"ל אביו דורות
הראשונים ויכחו שאין אמו טמאה ונימול לח' א"ל
ניתנה תורה וניתחדשה הלכה ע"כ בגמ' ופרש"ו ז"ל
שאין אמו טמאה לידה כגון וולא דופן ונכחית שילדס
ולמחר נתגזרה אין כנה ממתיק עד ח' אלא נימול מוד
דורות הראשונים מאברהם עד מ"ת שניתנה מילה ולא
עגרו טומאה ונתחדשה הלכה דמי שאין אמו טמאה
לידה אינו נימול לח' עכ"ל וא"כ בשלמא למס שחק'
אביו שני שפור שניתנס תורה ונתחדשה הלכה וגורת
הכתוב הוא אחר שניתנה התורה דמי שאין אמו
טמאה לידה אינו נימול לח' אבל לטעמא שמיטת מילס
בכ' משום שלא יהו אביו ואמו עכבים קשה דהא תינה
אחר שגסנו בטומאה דהיינו אחר מ"ת אבל קודם מ"ת
מאז איכא למימר כיון דליכא טומאה אמאי לא הו
מלון קודם ח' וס' להקשות שפור על האו טעמא דורות
הראשונים ויכחו ובקושייא דתלמודא ועוד יס לחקור
דלפי האי טעמא משום שלא יהו אביו ואמו עכבים ח' כ'
אחר דתקימו רבין ז' נקיים מלכר ז' ימי ניה סיס
לריך עכשוו למול כ"ד והואך מלון פח' ואביו ואמו
עכבין וכל העולם שמחין והנה הרמב"ם ז"ל כספר
שמורה טעמא טעיס למילה בח' ולא קודם לכן הוא
משום פחיות הילך קודם שיעבור עליו חקף ז' והאמי'
הסס או הוא כגפל טמון ולא ומנה מרואו אחר העולם
עד יום הח' וטעמא כיוס הח' ולא הונח עד אשר
וגל ויהיה כן ד' או ח' שנים בשמתחיל להשיח
שהוא זמן החקך והחלת מעשהו כעינין התורה
וכמ"ס כסוכה קטן אודעג לריכר אביו תלמדו
קודם וק"ס הוא מפני שאז אפשר שהיה האב
למנע למולו מפני חחק האהבה אשר אהנו או יותר
מאהבתו אוחו כפיותו כן ח' ימים שערין לא נתחוקק
הטורה דרמיונות כלבו ויכחו לו יולדו בעת ההיא כי
אסכת סכן לולדו תגדל עם גדולתו וולל עוד שגדל

לחזק גיל והואך ע"כ וכחפ מהרא"ל ח"ל דלדעף
ה"א דאמרינן כרו שלא יהו אמו ואמו עכבים אינו כ"ס
למה לא ניתנה קודם ח' כרפרס ז' ז' ולדעת הרמב"ם
ז"ל ח' לפי כן שהיא כ"ט על כלו הוא התעלה
קודם ח' שהיא לפחיות הילך קודם שיעבור עליו
חקף ז' ימים ולפי דעתו קודם ח' מפני מה
מילה בח' ולא חקך כגב"ל הילך שלא יהו סכל
שמחים ואביו ואמו עכבים כשתחוק להם אהבתו מאז
תוסבת האהבה עכ"ל הנה עפ"י פירוש זה נמשכה
שפור חקירתו הראשונה גם הפנים אך אמנם שדכרי
הרמב"ם ז"ל כללו תמיהים הס בעינו מהסוטא שהכחו
לעול כפר"א דמילה שא"כ ר"ב אפי כל שאין אמו עכבים
לידה אינו נימול לח' אלא מיום ח' והואך כרפרס ז' שם
והיא מוכרת מהקושיא שס שאמרו כהנאי יס ולד פח
שמימול לא וכו' יס מקנה כספ סמול לח' וכו' ע"ס
בגמ' באורך ונס סרמב"ס עגמו כהלכות מילס ססין
דילד בית נימול לח' כיוס ראשון שגלר וסשתא. לפי
טעם שכתן משום פחיות הילך וכגפל טמון מס שפיר
זס כין אמו טמאה לידה לאונה טמאה לידה. וכן ילד
בית ומקנה כספ לשאי ילדים ואך לידה סתורס על אלו
סימולו אפי' סס כפל בעמא הא דהיא תלמודא דידן
לכח"ס פי' זה ואך מהרא"ל ח' ג"כ מכניס פירוש זס
בידו הגמ' דגדה ול"ע וא"כ חורס חקירתו
למקומה והנראה לע"ד לישב כפאעות דמיא דח"ל
ה"ט למילה בח' משום שלא יהו אביו ואמו עכבים מ"ס
היכא דליכא האו טעמא אין ככחס ז"ל לעקור מ"ס
כהורס וכיוס הח' ומול וגו' דרש"א בעלמא היא ולא
ברורס להו ה ט כרו לעקור דכרו תורס קב"ה תלכא
האו טעמא ולא דמי למ"ס בגמ' דהיכא שאין האו
טמאה לידה שאינו נימול לח' דהתס גרת הבהוב דכרי
וטמאה ז' ימים וכיוס הח' ומול טוב האיר ה' עיט חלדי
לסריכ תח"י כסו' ק"ח ח"ל לפי טעם סמ"ג מי שמיח
אחיו מחמת מילה יניח תפילין כשכת נדאס דאין לחלק
כלל כשכיל טעם זה דמפרש סמ"ג דרך אגב כעלמא
ולא מחליקין משום אוהו טעם כי הא דאמרינן בס'
המפלת מפני מה אמרס תורס מילה לח' משום שלא
יהו אביו ואמו עכבים ולפי"א אס ילדס כוכ. שדריכ"ס
עקיים לאחר ז' ימי לידה וכי ס"ד הוה סכן נימול לז"ד
וכאלס קבות כתלמוד עכ"ל הדי מתוך דבריו מלחס
כמו שיושבו ה"ח חקירותו

א"ב ר"א

מה שיש לעמוד בסוגיא דפר"א דמילה
דאמרינן התם דורות הראשונים יוכחו
זכו' ופרש"ו ז"ל שמזמן אברהם עד מ"ת לא היו נוספין
טומאה דאין יתכן מע"ן אברהם עד לא היו נוספין
בטומאת יורה שהיא ככרה אחר מ"ת וסודי כפ"ג דיומא
זכאלהו קדושין אמרינן דאברהם אע"ה קיים חסלו
ערוכי תכשילין ואך יתכן דמה שאר אברהם על עלמו
יהו בניו נהגים בו התר ומקרא מלא דבר הכסוב ט
ודעתו למען אשר יטוס אח בניו אחיו ללכת כדרכו
זהו' בס"ד מהות כחבר סספר סכתוב בגטו. סל לט
בדכר שעתידה חור' להאפור ועד כרו מניטו שקראו
הכתוב ללוט פושע כשכיל דבר שעתידה ח' להאפור
אע"ד הדי ידע דלכ"ע מזמן אברהם ואילך וטאו מכלל
לפי נח להחטור ולא נהלקו אלא אס וטאו לבמרי אפי'
לשקל אבל לקמור לבח' מ"ד רל"ג וטאו נקיי ומסי' כל

כגדס בעלמא ולא מחלוקין כשמיל טעמא דחזר וקיים
 בעל המחמר וקאמ' אס שמרת מני נדה דהיינו סתעס'
 משמרת למשמרתו וזעשה נ"כ ו' נקיים מלכד הו' ומי
 נדה או ע"י זכות זה אמי טתן לך בן דהיינו מניח סטרת
 דקדוש ואפי' שלפי הטובע צריך להיות נקב' מכל מקו'
 מהסכנו לזכר ה' אמי טתן לך בן אבל מזה לא תטעק
 כשמרד ו' נקיים שתהיה מלוי לי' ד' משום טעמא ייחז
 אכיו ואמו עבכים דהא ליתא דאף בכה"ג אתה מלוי לח'
 ולא אחרי בן דטעס זה איט עיקר למול' בח' אלא גורת
 הכתוב וכאמור .

ובזה נ"כ יוכן קרא דכתיב כס' מולה חמל
 אברהם את יצחק כט בן כ' ומיס כאשר לו'
 אוחי אלהים ודיקדוק הוא מביאר כהאי קרא דלמה
 אלט' למר כן כ' ימים פשיטא וקיה די לו' חמל אברהם
 וגו' כאשר לוי אחרונה ועוד פשיטא נ"כ דעשה
 אברהם ניוו של מקום ואמאי אלט' למר כאשר לוי
 אחרו .

אמנם עפ"י האמור אחי שפיר וקיינו דאתא
 לאשמעינן דלא חומא רביון דאברהם
 אציה קיים אפי' ערוכ תלשלין וא"כ בודאיו מסתמא
 היה שומר נ"כ ו' נקיים וא"כ לפ"ו היה עולה על
 הרעגת סמלו ליצחק כיוס י' ד' משום טעמא שלא יקו
 אכיו ואמו עבכים לזה קאמר דהא ליתא אלא וימל
 אברהם את יצחק בנו כן כ' ומי' כאשר לוי אחרו אלהים
 דעיקר המול' בח' אינו אלא גורת הכתוב ואין
 זה טעמא עיקר שלא יקו וקיו אכיו ואמו עבכים
 לחלק בגורת הכתוב והו' נ"כ כונת הכתוב וכן
 א' ימים ימול לכס כל זכר לדורותיכם שתקנו לכס
 רבין ו' נקיים מכל מקום המעלה בח' לא תוח
 ממקומה .

ועפ"י זה יוכן מאמר חמנה כהנחומא ח"ג
 ולמדנו רבי' קטן לכמה נומול כך שנו
 חכמים קטן נומול לח' מה טעס כסס שנימול
 יצחק אע"ה עכ"ל והמאמר הזה אינו אלא מן
 המתמיהין חרא רמה זו שאלה קטן לכמה נומול
 דחל קרי בו רב כהדכה מקראות שהמולה בח'
 ומה מאד קשה אומרו כך שט חכמים קטן נומול
 לח' וגי משנת חכמים היא זו והלא דבר זה מפורש
 בתו' ואיך תלה הדבר בחכמים ועוד דאיך מכיל
 ראה מנחפ' ומניח ד"ת אמנם עפ"י הקדמתנו א"ס
 הכל דודאיו ידע דהמעלה בח' מכמה מקראות אלא
 דעקר שאלתו רתת עכשו אחר דתיקטו ו' נקיים והיה
 צורך למול כו"ד משום ה"ט שלא יהיו אינו אכיו עבכים
 או גומא דאין זה טעס כעיקר דאין לשנות גורת הכתו'
 לזה השיב לו שפיר שכך שנו רבוקינו סקטן נומול לח'
 והרי רבוקינו בעלוי המשנה כבר היה במשהם תקנת
 ו' נקיים ואפי' אמרו קטן נומול לח' וכ"ת מנ"ל
 לרו"ל זה אומא דהא"כ דלפי האי טעמא צריך למול
 בו"ד והקורא שאמרה בח' ימים משום דעדין לא
 נהקנה גורת ו' נקיים לוח הכיל ראוה שפיר מנחפ'
 שמו אברהם לח' ימים ואע"ג דאברהם היה מקיים
 מבחמא גורת ו' נקיים היו ראוה גמורה מזה דאין
 זה עיקר טעמא דקרא של המולה בח' אלא גורת
 הכתוב ומשום טעמא דדברי אנדה אין לחלק בכתיב
 וברכתב דרס תה"ד ו'ל .

ובמילום

כל-האמרות של ישראל שעתידים להסדוק תס
 זכור כרס סוד שמת דישאל הוא נזהרם כנדה
 במתקיים ע"ס דוחק לומר שמ"ס רש"ו דלא היו טתנו
 בשומאק אפי' ר"ל כיומאת נדה דכוס ודאי הוא זכור
 אלא ר"ל כיומאת לידה כגון שפתח הקבר כלא רס
 דכס איחי קרא דכתיב ועמאה ו' ימים כיומו נרת דוחק
 אצמא וכמו שפרש"י בחומש ע"ס וכהא דוקא לא הו
 דודי דא"כ סכי קאמר דורות הראשונים וזכורו שאין
 אמי טמאס לרס והא קתס יולרת ורובא דרובא רואס
 דס כלרס ופתיא נדה ואס ימלא אחו אחת אילדה כלי
 דס ללאמר ע"ו דורות הראשונים יוכיחו ועוד דמי
 נגד ללכוי ששורות הראשונים ככה"ג שאין רואה דס
 פסיו קולין לח' אומא מה שכו דורות הראשונים שמלין
 לח' הוא משום דהיו רואות דס כסתס יולרת אכל אה"כ
 אס נמלא אחת שאינה רואה דס כשעת לידה לא היו
 קולין אחו ויר לח' כמו ונא דופן שאינו נומול לח'
 דעוד אח"ל רסנת' איחי בכה"ג דנפתח הקבר כלי דס
 אמי קשה כיון דתתו אקרה דאפי' בכה"ג נעמאה
 שבעת ימים אף לא נזהרין כזה דורות הראשונים
 כיון שעתידים לאקור חלאו מכלל ככ"ת להאמור
 וכעת ז"ע .

ומעתה עפ"י כל האמור למעלה אלכס לי
 לכאר מאזרס ו'ל כמררס רכס
 בס' זו ח"ל אשה כי תזרע וילדה זכר ועמאה ו' ימים
 רבוס הח' ימול סה"ד הן חלק לו' וגס לח' חס שמרת
 ימי נדה אמי טתן לך בן ואתה מלו לח' ע"כ והנה
 הקאיו מביאר כזה דהיכי קאמר אס שמרת ימי נדה אמי
 צותן לך בן וכו' הי"כ כל הכנות ח"ו הס באות מאוסור
 צדס ועוד רמס הלסין אומרת אס שמרת ימי נדה סול"ל
 אס קתמז מות נדה ועוד מאי קאמר אמי טתן לך בן
 סול"ל ויסיס לך בן ועוד היכי קאמר אמי טתן לך חס
 לא תלי בנחתו ית' אלא עפ"י הטבע דאס אשה מורעת
 דחלה וילדקה ואע"ג שאמרו דמלאך הממונה על
 הצדיון שול' טסס זו מס תהא עליה זכר או נקב' ככר
 נכבו המס' ו'ל דואת הותס כונת סאלתו מו תוריע
 חתלה .

אמנם עפ"י האמור בתו' מוקדס א"ס ונקיים
 עוד נ"ס בזה דסכוא בן דאחי מסטרא
 דנדה הוא אחי מסטרא אחרא ולא מסטרא דקדוש'
 עוד לו' רע"ו הפל' חכות אפי' כשעת משכר מתהפך
 מסקנה לזכורא וכזה א"ס שהייט דקשיא ליה לבעל
 אמרדס דכתי' ועמאה ו' ימים וכיוס הח' ומול וע"כ
 טעמא משום שלא יהיו אמי ואכיו עבכים וכל העולם
 סמחיס וא"כ לפי האי טעמא אכן כרדין שחקט לו
 חכמים ו' נקיים צריך שתהיה המולה נ"כ כיוס י"ד ראי
 בח' היו אינו ואכיו עבכים וא"כ איך אמי מלן אפילו
 בזמן הח' בח' ומי' וזהו צריך למול כו"ד וע"ו השיב
 בעל המדרס ותריץ שפיר וקאמר סה"ד הן חלק לו'
 וגס לח' ואחי לאשגעי' קרא זה דשלמה דאפי' שותן
 חלק לו' דהיינו מלכד ו' ימי נדה יתן נ"כ חלק להס
 דהיינו ו' נקיים ואפי' ח' תס לח' אלו יס המולה דאילו
 אפי' ח' חמל' חסיס בח' ולא תעקור גורת הכתוב משום
 האי טעמא דשלא יהיו אכיו ואמו עבכים וקמל' שלמה
 פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה ו'ל דקן טעמא אינו אלא רבך

ובמסלה

וּ כְּכֹל לְבַחֵי אֱמִיר מְלִיחָה הַזֹּאת
בְּדַבְרֵי הַמִּשְׁפָּטִים וְלִיְהוּדֵי אֶהְרֹן מִן
הַיּוֹם לֹא לֹמַר וְכוּס הַחַיִּים עֲרֵלְתָהּ לְעֵבֶר
וְהָאֵל מִן הַחַיִּים רְמָה עֵינָן הַמִּלְחָה לְשִׁרְיַת בְּטוּ אֶהְרֹן
וְאִיךְ הָיָה לֹא טַעֲנָה מִזֶּה עַד שֶׁקָּבַל שָׂכָר עַל
סַחְתִּיקָא .

אָמַנָּה

עַפְ"ו הַאֲמִיר וְכַהֲקִידִים אַבְדֵּי מַ"ס כֹּהֵן
בְּס' אֶחָדִיו ל' כְּשֶׁעָתָה דִּהְקִיבָה יוֹאֵב
קְטוּרָת בִּטְמֵן לְאֶהְרֹן כַּעֲשֵׂה דָלָה וְשִׁחְמָא כִּי כִּי כִּי
בַחַיִּים מַ"ט בְּגוּן דִּהְרֹן אֲסִיגֵי שְׁלֵמָה בְּעֵלְמָה אֶ"ל הַקִּבְ"ה
אֵת כַּעֲשֵׂה לְאֶסְנָא שְׁלֵמָה בְּעֵלְמָה עַל יַד יִסְנֵי שְׁלֵמָה
לְעֵלְמָה הֵא קְטוּרָת בִּטְמֵן יֵהֵא מִסֹּר בִּידָךְ מִבְּאֵן
וְלֵהֲלֵא וְכַחֲיִךְ לֹא יִשְׁחָמָם כִּי אֶהְרֹן כִּי נִכְבַּח וְאֶבְיָהוּ
אֲקִימֵנו בַּחַיִּים דִּבְבִּיתָן לְאֶהְרֹן מִן דָּלָה אֶהְרֹן לֵה
וְהֵלֵךְ דִּי גִרִים דְּטַעֲנוּ בִּיה דִּי גִרְמָא לְהוּ דִּרְחִיקוּ שִׁגְחָא
בַּחַיִּים אֶבְיָהוּ וְטַעֲנוּ בִּיה עַב"ל וְכִי מִטְּוֹר שְׁפִיר וְהִיוּ
שׂוֹרְעֵי אֶהְרֹן טַעֲנוּ מִשׁוֹם דִּרְחִיקוּ שְׁעָתָה וְהַקִּידִים
שָׂחִיו הַקְטוּרָת אִךְ יֵשׁ לֹא תִרְעוּמָה שְׁפִיר דִּהֵא מִטְּוֹ
גַּבִּי מִלְּמָה שְׂרָחִימָה הִיחָה לְהִיּוֹת מִשׁוֹם דִּרְחִיקוּ וְהִיךְ
וְלֵהְרִמְב"ס עַד שִׁגְדֵל מַעֲטוּ וְהִיךְ לְחִזְקֵי הַמִּטְּוֹת
וְעַב"ל אֶהְרֹן קוּרָה בַּח' מִשׁוֹם שְׁלֵלָה יֵהֵא אֶבְיָהוּ וְהִי
עַלְבִּים הִי שְׁהִקְרָה דִּרְכִיּוֹת דִּרְכִי טַעֲנוּ מִשׁוֹם לְעַד אֵב
וְהִי כִיּוּרִית מִזְמָנָה וְאֶ"כ גַּבִּי כִי שְׁהִקְרָה קְטוּרָה
שְׁלֵלָה כִּי מִנְּמָה הִי לֹא לְהַקִּבְ"ה לְחֹסֵם עַל לְעִירוּ שֶׁל אֶהְרֹן
וְלֹא לְהַעֲנִיטֵם לְכַנּוּ עַל קְטוּרָתוֹ וְזוֹ מַכִּי שֶׁ דָּלָה טַעֲמָה
שֶׁל קְטוּרָת שְׁלֵלָה יִקְרִיב כִּי כִיּוּרִי מִשׁוֹם כְּבוֹדוֹ שֶׁל
אֶהְרֹן וְהֵא דִּרְחִיקוּ אֵב לְגַבִּי כִיּוּרִי מִחֵל וְהִיךְ דִּקְאֵמֵר
וְהִיךְ אֶהְרֹן מִן הַיּוֹם לֹא לֹמַר וְלִטְעוּן עַל הַקִּבְ"ה עַל
שְׂרִיפָת כִּיּוּרִי וְהִיךְ לֹא לֹמַר וְכוּס הַחַיִּים יִמּוֹל אִיךְ
שֶׁמֶן הַרְחִיו שִׁמְוֵל קוּרָה אִו אֶהְרֹן שִׁגְדֵל מַעֲטוּ לְדַבְרֵי
קְרַמְב"ס וְלֹא עַב"ל מִשׁוֹם שְׁלֵלָה יֵהֵא אֶבְיָהוּ וְהִיךְ
כִּיּוּרִי הַמִּלְחָה לִידְחִית אֶ"כ כְּנֻדֵן אֶהְרֹן גַּבִּי יֵשׁ לֹא
תִרְעוּמָת כֵּן וְעַב"ל שְׁחִקְזֵלָה אֶהְרֹן כְּלוֹם וְנִטְלָה שָׂכָר עַל
הַסַּחְתִּיקָא .

אָו

כַּאֲמִיר בְּחֻפְזָה אֶהְרֹן וְכַהֲקִידִים מִלִּי דִּלְמַחֲזֵן בְּמַ"ת
בְּסִרְ"א דִּמְלִיחָה דְקָל"כ תָּנוּ רַבְּנֵי יִמּוֹל בְּסִרְ
עֲרֵלְתָהּ וְאֶע"פ שֶׁשֶׁ בְּהִרְת יִקָּח וְהֵא אֵת מִקְיָם הַשֶּׁמֶר
כַּעֲשֵׂה הַלְרַעַת בְּשִׂחֵר מִקְוֵמֵת חוּץ מִמִּלְחָה אִו אִיּוֹת אֵלָּה
אֶפְ"ו בְּמִקְוֵם מִלְחָה וְהֵא אֵת מִקְיָם יִמּוֹל בְּסִרְ עֲרֵלְתָהּ
בִּזְמַן שֶׁהָיָה שֶׁסֶּ כְּהִרְת ת"ל בְּסִרְ וְאֶע"פ שֶׁשֶׁ בְּהִרְת
לְשִׁנְיָה אֶהְרֹן מִלְחָה דוּחָה הַלְרַעַת מַ"ט דִּלְחִי עֵשָׂה
וְאִי"ת וְפִרְיָךְ אִימֹר דִּלְמַחֲזֵן דִּלְחִי עֵשָׂה דִּלְחִי ל"ת
לֹא תַעֲשֶׂה גִרְדִּילָה אִי עֵשָׂה וְל"ת הֵא וְכִי ת"ל בְּסִרְ
אֶע"פ שֶׁשֶׁ בְּהִרְת ע"כ וְכַתְּבוּ הַחַיִּים וְאֶ"ת אִי דִקָּל
דִּלְחִי עֵשָׂה דִּלְחִי עֵשָׂה וְל"ת כִּיּוּרִי מִמִּלְחָה כְּלַרְעַת דִּלְחִי
וְל"ת מִמִּלְחָה שְׁכֵן כְּכִרְתוּ עֵלְיוֹ וְגַבִּי כִיּוּרִי עַב"ל הִי
מִטְּוֹר כְּמַ"ת דִּלְחִי גַבִּי דִּלְרַעַת הֵא עֵשָׂה וְל"ת אֶפְ"ו
עֵשָׂה דִּמְלִיחָה דוּחָה אֶהְרֹן מִדְּכִיּוּב בְּסִרְ עֲרֵלְתָהּ
וְכֵן הִיכָא דִּלְחִי עֵשָׂה דִּלְחִי עֵשָׂה כְּמִלְחָה דִּלְחִי עֵשָׂה
וְלֹא תַעֲשֶׂה .

וְכִי

הַיּוֹם לֹא לֹמַר וְכוּס הַחַיִּים עֲרֵלְתָהּ לְעֵבֶר
וְהָאֵל מִן הַחַיִּים רְמָה עֵינָן הַמִּלְחָה לְשִׁרְיַת בְּטוּ אֶהְרֹן
וְאִיךְ הָיָה לֹא טַעֲנָה מִזֶּה עַד שֶׁקָּבַל שָׂכָר עַל
סַחְתִּיקָא .

כִּי אֶהְרֹן לֹא יִמּוֹל וְעַל לְאִו דְּלַפְנֵי עַד יַעֲבֹר וְאִל יִהְיֶה עַב"ל
וְכִי בְּמִקְוֵם אֶהְרֹן חִמְבֵּט עֵלְיוֹ מִדְּכִיּוּרֵי הַרְמַב"ס כִּי
דִּה"י עַי"ו ח"ל וְכֵן הַעֲשֵׂה ע"ו כִּיּוּרִי לְאֶהְרֹן אֶפְ"ו לְכֹוֹץ
לִקְוֵם שְׂחִימָה וְלִלְחִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לְכַס עַב"ל הִי
מִטְּוֹר דִּמְלַכְר לֹא דְלַפְנֵי עוֹר אִיכָא לֹא מִחֻדָּר לֹא
וְלִקְוֵם עֵלְיוֹ וְאֶ"כ הִרְחֵק קוּשִׁיָּה לְדוּכָה דִּהְרִי קוּ"ל
דְּכַע"ו וְכֵן אֶבְיָהוּ דִּהְרֹן וְהֵא וְעַבְדוּ וְבִטְמוּק אֶהְרֹן
אֵת הֵא וְלֵה"ה רִחִיקוּ שְׂחִימָה בְּדַבְרֵי מִהֲרַח"ה וְלֹא
וְאִי"ס וְכִי מִדְּכִיּוּרֵי הַרְמַב"ס וְלֹא שְׂכ' הַעֲשֵׂה ע"ו
לְאֶהְרֹן אֶע"פ שֶׁלְרַקָּה שְׂחִימָה מִחֻדָּר וְהֵא אִיכָא שְׂחִימָה
ע"ו לְאֶהְרֹן וְהֵא וְעַבְדוּ אִיךְ קִאֲמֵר אֶע"פ שֶׁלְרַקָּה
וְכִי וְהֵא הֵא חִיּוּב מִתָּה אֵלָּה וְהִיכָא דִּלְחִי אֶהְרֹן וְהֵא
יַעֲבֹר אֵלָּה הֵא כְּשִׂחֵר יַעֲבֹרוֹת עַב"ל וְאִיכָא הַעֲבֹד
בְּרִיָּה כְּרַעַת דִּלְחִי אֶהְרֹן הַמִּלְחָה לֹא יִדְמֵן לְסֻף
דְּעַפְ"ו בִּיה דִּלְרַחֲב' מִחֻדָּר דְּכִיּוּרֵי הַרְמַב"ס מִשְׁמַע אֶפְכָּה
וְלֹא קִיּוּעָתָה דִּהֵא לְדַבְרֵי הַרְ"ו וְלֹא שְׂכ' דִּלְאִו דְּלַפְנֵי עוֹר
אִיכָא דִּקְוֵם יַעֲבֹר וְהֵא יִהְיֶה אֵב לֹא אֶהְרֹן כִּי כִּלְלָה
ע"ו וְכֵן אֶבְיָהוּ וְהֵא שְׂחִימָה מִדְּכִיּוּרֵי הַרְמַב"ס וְלֹא
שְׂחִימָה לְקִיָּה וְלֹא אֶהְרֹן חִיּוּב מִתָּה לֹא יִדְעָה מִלִּי קִי
דִּלְאִו כִּלְלָה הֵא כְּשִׂחִימָה וְהֵא וְעַבְדוּ מִזֶּה וְלֹא
דִּלְמַחֲזֵן מִתָּה וְלֹא מִלְקָה שְׂחִימָה אִיכָא כְּמַס תְּנַח"ה דִּס'
דְּכַשִּׂחֵר עִבְדוּתָה אִיךְ דִּלְכָא חִיּוּב מִתָּה אֵלָּה לֹא כְּעֵלְמָה
וְהֵא וְעַבְדוּ אֵת הֵא כְּפִרְסִיקָה וְאֶפְ"ו עֲרֵקָה
דִּמְסִיחָה כְּשֶׁעֲתָה שְׂחִימָה קוּ"ל דִּהְרֹן וְעַבְדוּ אִיךְ
דִּלְכָא אֶהְרֹן מִשׁוֹם וְקִיּוּרִי וְאִיכָא אֵת עוֹבֵר דִּלְחִי עַל
עֵשָׂה וְקִיּוּרִי מִחֻדָּר מִתָּה וְכֵן מִטְּוֹר מִדְּכִיּוּרֵי
הַרְמַב"ס לְדִיּוּחָה בַּח' ע"ו דִּמְוֵי שְׂחִימָה ס' וְהֵא וְעַבְדוּ
יַעֲבֹר אֵת עַבְדוּ חֻפְזָה וְכֵן מִטְּוֹר עוֹר כְּדַבְרֵי הַחַיִּים
דִּי ס' אֶ"כ בְּר' רַבָּה אֶהְרֹן פִּתּוּר וְכִי אֶע"פ דְּכִּפְרִיק בַּח'
קוּרִי אֶהְרֹן דְּכַע"ו וְהֵא וְעַבְדוּ יִלְמֵי דִּקְיָם
לְמִסְוֵר עֵלְמָה לְכַתְּלָה מַ"ת הִיכָא דִּלְחִי מִסְוֵר עֵלְמָה לֹא
מִחֻדָּר מִתָּה עַב"ל וְאֶ"כ מִן הַחַיִּים מִבְּאֵן לֹא אִיכָא
מִדְּלָה קִאֲמֵר חִיּוּב מִתָּה ס' מִיַּעֲבֹד וְעַבְדוּ דִּלְחִי
תְּנַח"ה וְהֵא כִּלְלָה ע"ו דִּיךְ אִיךְ שִׁחִים עַפְ"ו מִן
שְׂחִימָה לְעֵלְמָה מִתָּה מִן שְׂחִימָה מִהֲרַח"ה דִּלְחִי לֹא
מִסְוֵר עֵלְמָה אֶהְרֹן כִּיּוּרִי דְקוּ"ל ע"ו וְכֵן אֶבְיָהוּ וְהֵא
וְעַבְדוּ דִּלְחִי מִן שְׂחִימָה כְּמִסְוֵר אֶהְרֹן אֶפְ"ו דִּלְחִי עֵשָׂה
אֵלִים טוֹבָא דִּלְחִי עֵשָׂה וְל"ת גַּבִּי הֵא אִיכָא עֵשָׂה דִּלְחִי
טוֹבָא אֵלִים דִּלְחִי שְׁלֵלָה יֵהֵא וְהֵא כְּהוּבִיחָה וְלֹא יֵהֵא לְהֵא
עוֹר תְּקוּמָה וְאֶ"כ אִיךְ דִּלְחִי לְגַבִּי אֶהְרֹן עֵשָׂה וְקִיּוּרִי
וְל"ת וְאֵלָּה מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לְכַס מִכֵּל מִקְוֵם
הֵא עֵשָׂה דִּלְחִי עֵשָׂה דִּלְחִי עֵשָׂה טוֹבָא דִּלְחִי עֵשָׂה
וְלֹא תַעֲשֶׂה .

וְיָמַעַתָּה

עַפְ"ו כֵּל הַאֲמִיר יֵהֵא מִלְחִימָה שְׂחִימָה
וְהֵא אֶהְרֹן מִן הַיּוֹם לֹא לֹמַר וְכוּס
הַחַיִּים יִמּוֹל בְּסִרְ עֲרֵלְתָהּ לְעֵבֶר וְהָאֵל מִן הַחַיִּים רְמָה עֵינָן
הַמִּלְחָה לְשִׁרְיַת בְּטוּ אֶהְרֹן וְאִיךְ הָיָה לֹא טַעֲנָה מִזֶּה עַד
שֶׁקָּבַל שָׂכָר עַל סַחְתִּיקָא .

פ'ל הקב"ה מה תלעק אליו אין סוכר תלוי בי אלה כחם
 שיעשו תשו' וחדע לך שלא יום תקנה וחומלת כחשו'
 סהרי כוכות המלח אני קורע להם את אים דכין שאלו
 במזרים היו הווי בי' ג עקרים וא"כ מוכרם דע"ו
 שהיו עובדים איש מפני שמתנוט' כח אלה מתוך האונס
 והשעבוד וכאונג ולאלו חלוי יש תוחלת עיי תשו' ואינס
 רחוקים מלאוב וכמ"ש הכ"ו ויל וא"כ לא תירא מטענ'
 ס"מ טע"ו שקיימו מלות מולם שפיר יטלח ס"מ ואני
 קורע להם את אים על ידי אישבו כחשו' וכחם סוכר
 תלוי ולא בי

ומעתה

אשא עיני ואשו' אל מאמר חפונה קדים
 ההוא אמר כשראו אבותיו של משח
 שתוארו דומה למלאך האלהים עמדו ומלו אותו לח'
 ע"כ ונראים הרבנים כקפר החתום דאמרו מאוס
 שראו דומה למלאך האלהים מלו אותו אטו אם לא היה
 דומה למלאך לא היו מוהלגן אותו ואך יתכן עמדם
 הסודא שיתשל ח"ו במלות מולם

אמנם

הענין וכן וכחקדים מ"ש ו'ל ותרא
 וארו כי טוב שגור נהול ואמרוין כפר' א'
 דמולם דת"ק ס"ל דקטן הגור מהול אין גריך להטוף
 ממנו דם ברית ואיב' תנא דס"ל דגריך להטוף ממנו
 דם ברית כח' ורכ"ס"ל כת"ק דאין גריך להטוף ממנו
 דם ברית וכחבו חתו' דהלכתא כרב דסקק כת"ק
 דאמר דאין גריך להטוף ממנו דם ברית מ'אמר רב
 ארז חתוי לי דעברי ארדב וע"ו שטוף ממנו דם
 ברית נסתכן הגור' אמנם מוכר' הרמב"ם נראה
 דס"ל דגריך להטוף ממנו דם ברית ביום חת' זכן
 מכוחר כרכוי ח"ע כפי' דס"ו ובחבו הנחית
 מוטוניות משם רבו' האו גאון ומשם רבו' שמחה כס'
 העצור ח"ל שאלת על שגור כשהוא מסול אם גריך
 להטוף ממנו דם ברית ומכרין עליו או לא כלל' של
 דבר רבנן קמאי במתכות' הסבמו שגריך להטוף ממנו
 דם ברית כנסת ורוב' מלתא למבדקים כירק וכמראית
 קעין ולא כפרולא דלא למחוק לים ואין מברכין אלה
 א"כ נראה לו ערלה כבוש ומוהרין היאך מלך אותו
 וממתנין לו סוכה ואין חוששין לח' שלא יבא ליה סכנס
 עכ"ל

ומעתה

א"ש מאמרין והיינו דקאמר רב' ד'
 שראו אבותיו של משח שתוארו דומה
 למלאך האלהים והשכינה עמדו והטופו ממנו דם
 ברית לח' דאין לא אים תוארו כמלאך האלהים לא היו
 מטיפין ממנו דם ברית כס' החתום שפסקו כת"ק
 דאין גריך להטוף ממנו דם ברית משום סכנה ובמ"ש
 פנמ' חתוי לי דעברי ארדב וסכן חילר או דס"ל כמו
 שפסקו הגאונים דאע"ג דמטוף ממנו דם ברית מכל'
 מקום אין חוששין לח' אלא עד שיגדל מעט אבל מכיון
 שראו אותו שתוארו דומה למלאך האלהים וסבבנס
 עמו א"כ ודאו פעל זה כאלה מוחם שאמרת שגפירת
 אמו להוליד פן להאשיע את ישראל חמו בעצמו סלות
 מהאלהים לפושע את ישראל א"כ ודאו דליכא למוחש'
 עור לסכנה כי בראוי שלא יחוק כי אין יתכן שסכנס'
 עמו ויבא ליה סכנה מש"ה עמדו ומלו לח' דהיינו
 שחגיגין ממנו דם ברית ולא קסאו' ו'ל' צנה וכנס ויכן
 מאמרם ו'ל' כב"ר ח"ל חמל אברת' את יתחק בנו כן
 ח' ימים כאשר לום אותו אלהים חס"ד וכן ח' ימים
 להטוף

ומלו לבם כל זכר עכ"ל ולכאו' אין מוכן מאו
 קאמר ומאי קשאלים בקרא קנאו עד שמתירט כדאך
 קרא :

אמנם

עפ"ד ח"ם והוא שכבר הויע דיתחף
 אע"ה טור' נ"כ מהול וא"כ חתום דקשית
 לים לבעל המדרש דהיינו משחכת קרא כאלהים שחסיף
 דם ברית ממנו כח' ולא המהין עור שיגדל חטבו
 וכדפסקו הגאונים דחוששין לסכנס וחומרת זו היא
 דאין ליה קולא שאפשר שיבא ליה סכנה וכמו שאמר
 רב ארז חתוי לי דעברי ארדב ואם כן אין
 לכריע כמ"ד דגריך להטוף ממנו דם ברית ולא חשש
 על כנו ויחיד משום סכנה ועוד חתוי קאמר כדאך
 טם ארז חתוי לי וכן ח"ו חתום דקשית ממנו
 דם ברית לח' ועל זה הדין חס"ד וכן ח' ימים ומלו
 לבם כל זכר רחובת כל יתרו ומאי ארז לרמוז אלה
 חלוי דאין לרבו' חתוי' כשגור מהול ומלו לח'
 ויון דהתורה חייבם להטוף ממנו דם ברית ולא חשש
 לסכנה משמע דאדם סורו וכוף לוכא למחש' טם
 לסכנה וכמ"ש הגאון' דגריך וריות הרבם וני לט גרול
 מאברהם בוריות מש"ה הטוף ממנו דם ברית ולא חש
 לסכנה ויתכן לע"ד שיהו שאלתם בתנחומא שהבאת
 לעול שאלו קטן לכמה מוול הכל שאלתם איה על
 שגור מהול שזה אינו מפורש כתי' אם גריך להטוף דם
 ברית ממנו או לא וסויט שאלתם דהלכת' כמו אי כתי' ר'
 דגריך להטוף ממנו דם ברית כח' או כמ"ד אין גריך
 כלל או כדברי הגאונים דאין חוששין כזה למלו' כח'
 אלא ארז ח"כ וע"ו כלה חתו' כך שט חכמים קטן
 סימול לח' ולא תלקו כין כשגור מהול לכאשר סלח'
 מהול ש"מ דהלכתא כדכתיב תנא האמר דגריך להטוף
 ממנו דם ברית וכ"ה מוכח פסקא לים לסתמא וס'
 קרין ולא חשש לספק סכנס ומסתיקא סיס לו לסתמא
 שלא למלו' משום חומרת סכנת נפשות מש"ה
 סביא דאין מויתק שאע"ג שהיה מסול עכ"ו מלו
 אברהם ל"ח הרי גרול חונוט ואיטו ככריע כתי' ר'
 דגריך להטוף ממנו דם ברית וקאן כשהטופל אינו
 בקי חרו לא יטוף ממנו דם ברית ולא חונוט חתמ'
 באינו חרו וכוף רבוס לא דברה תורה ועפ"ו זס ויבאה
 ג"כ מאמרם ו'ל' שחוכא לעיל ח"ל אשה כי חריע וגו'
 וכיום חת' ומלו כשר ערלקו חס"ד חן חלק לו' וגם
 לח' אם שמרת ומי נדס אני נחלקך כן ואתם מלו לח'
 ובחקדים עור מ"ש חרמב"ם ו'ל' ח"ל כל הטוף
 ככעילה וכן קופפת עליו וטמו טש ועינו כקאן
 ע"כ ובקדים עור מ"ש כנמ' דברה ויהו כנו עולם
 אלמים גבורי חיל מרבים בטם ע"ו שחי גבורים
 משפין על הבטן ואשה מורעת תחלת הולדת זכר ע"כ
 וקדים עור מ"ש בספר וליקוט דוד דמי שגור מהול
 אינו רואה פני נהינס וכו' ח"ש והיינו דקאמר אם
 שמרת ומי נדה ראינו דמלבד קויט נדה חתם נ"כ
 עשה משמרת והרחקה ואיך שטוף בקעלם א"כ
 פדאו לא תהינס חטום כח ויש כן וכולה להשפית ע"ל
 חבטן ואם מוכרם לפ"ו שיהיה לך כן למי שטוב
 מלבד זה אינו נוהן לך כן דוקא טובא מסטרא דקויט
 שלא יראה פני נהינס וסויט פוינס טור' מסול אמנם
 לא תימא דהלכתא כמ"ד דאין גריך להטוף ממנו דם
 ברית אלא ואתם מלו לח' דהלכתא כמ"ד דגריך
 להטוף

לשפיר קמט דס כרית ות"ס וחסה לרמו שחתה כעמך
 וכל למולו לאפוקי חס היה שפוק כבעולה שעניו
 כמות חזק יכול עוד למול את כט ויחר וימתק עס'
 רצה ארמב"ם שכתב שכל טעם סמולה בח' הוא
 למעט תאות המשגל ות"כ הוא שפיר מדה כנגד
 מזה דע"ז שחתה שומר ימי נדה למעט תאות המשגל
 בוס ג"כ חזק פירעו לך שיכא לך כן ותמולו בח' כדי
 שיהא מנועט תאות המשגל.

א נאמר באופן אחר במאמריוט סג"כ פחה השער
 ובהקדים מ"ס במדרש דס"ט שהמילה בח'
 משום ששכר עליו שבת ויראה פני שכינה אבל בנת'
 הקצו על טעם זה דא"כ כשכנס וימס קט ובה ח"ס
 וחזק דקאמר כיון שראו אבותיו משה אפוא
 דאמרו למלאך האלהים ח"כ וראו זס וראה פני שכינה
 מוס סולד וכמ"ס תראה אותה כי טוב שראתה שכינה
 עמו והיה ס"ד רנער כזה ומול אפי' קודם ח' מש"ה
 עמוד ומלוכה לח' וחדשו הלכה דאז טעם המילה
 בח' משום כדי שיראה פני שכינה ע"י השבת דא"כ
 ס"ס קט לטות בו' ולא בח' אלא בתלמודי חזן
 שרע טעם זה מכא האז קישוף ראו לא ראו
 במלאך לא אצט' לאשמעו' ומלו אותה לח' דשאיט'
 דאמרו חזק' חזק' שלא למולו בח' אבל שחתה דראוהו
 שראוהו חזק' למלאך האלהים האז חזק' שזה כבר ראה
 פני שכינה מוס האלו וכמ"ס אצ"ל שראתה שכינה
 עמו ות"כ ס"ד ראו מלאך אותה אפי' מוס ח'
 ואיך קמ"ל דליתא להאי טעמא ומילה בח' גזרת
 שכתוב מש"ה מלו אותה לח' ולא קודם לכן.

א נאמר באופן אחר ובהקדים מ"ס במדרש אובל
 בליקוט ח"ל חן חלק לו זה דור שכל משה וגם
 לח' זה דור שכל יהושע ופי' חכ זרע כידך שדורו של
 משה רשאי לטות נומולו' לו' מטעם דאיתא במדרש
 בשעה שסו ישראל במצרים לא היו רואות נאראתם
 דס מפני אמת מצרים ואף שילאו מוס לא היו רואות
 דס שהשנים איתא עמם וכיון הכל טעם המילה בח'
 משום שלא יהיו אביו ואמו עכוס שאינה טובלת
 לגדתה עד חקר ו' ולגבי דורו של משה ליכא האז
 טעמא ות"כ שפיר קאמר חן חלק לו' אלו דורו של
 משה שאז נומולו לח' ימוס ות"כ חזר בו ואמר מי
 אפוא שכינס עמנו כדבר זה ואיס וכתב ומ"מ
 מוסכ בוס מ"ס כריש הפרש' אשה כי תוריע וילדה וגו'
 ועמ"ה ז' ימוס כיומו וגו' ובוס הח' ומול וגו' דיש
 להסין מס תקים למטות המילה ככאן אנכ טומאת
 לדה.

אמנם עפ"י סמדרש שזכרנו שדור המדבר לח'
 היו רואים דס וכו' ח' דאין גריכה האולדת
 לחות טמאה לדה כיון שאינה כט דואות דס וממולא
 אינה צריכה להקפיד למול לח' דוקא אלא לו' כיון שאינה
 צריכה לטוב ולכא טעמא רלא יהיו אביו ואמו עכוס
 לו' אמר דאז כן רכין זה סודר ופן דאות שאתריהם
 חן חזק להס לענין טומאת לדה ולעטן שאינו טמול
 אלא לח' גזרת הכתוב שהלדה טעמא אפי' כלל
 דה עכ"ל עש"כ בס' זו בח"כ.

ומעתה עפ"י דברים הללו ית' עוד מאמריו
 שפיר ח"א ראו אבותיו של משה שראוהו
 חזק' למלאך האלהים ח"כ וראו שכינה עמו. וא"כ

הוא שאמר לו האם רואה דס מחמת סכנס. ופיו
 רואה רואה דס ח"כ ליכא' לגבי דדה טעמא. שלא
 יהיו אביו ואמו עכוס וקוס ס"ד שילד זה יהיו נומול
 לו' ולא לח' קמ"ל אבותיו של משה שטומאת לדה
 גזרת הכתוב אעפ"י שאינה רואה דס מש"ה עמוד
 ומלוהו לח' דאיתו חק דליכא דס איכא טומאת לדה
 ושפיר טעם של אביו ואמו שלא יהיו עכוס עדיון
 במקומו עמוד ואינה יכולין למולו אלא לח' והנה
 דאיתו להרכ בעל עמודה ו' שכתב ח"ל והנה. חבוס
 ולתרו רעו לפרש מאמר זה עמ"ס ז'ל דמשה טלד
 מחול וטלד בשבת ואיתא כי"ד דמי שטלד מחול
 אין דוחס שבת שאין מנוף דס כרית ממנו
 כשבת ואס' כן סוס מן הראוי שלא ימולו את
 משה בשבת ואפ"ס מלו אותו ולכך איתמו לגביה
 תנו אותו לח' לרבותא וזה תורף דברי המפרשים
 ותמה עלהס חכ"ז ו"ל דאך יעשה עמם שלא כדון
 כמקום שלא איתר ואין זו רבותא אלא זולתה שחלל
 ח"ו השבת עכ"ל ולדידן דל"מ דמבואר. בפ"א
 דמולס דאיכא אמרנא ותנא דס"ל דודאי ערלה ככוסס
 ותחלין עליו את' ששבת וא"כ אבותיו של משה ס"ל
 כהנהו אמרנא ותנא דודאי ערלה בטובה ודחה שבת
 ות"ס שמו אותו לח' לרבותא חק דבסי' דס"ו ספק
 ס"ע דאין דוחס שבת כמ"ד ראו דוחס שבת סס
 מלו אותה לח' אפי' בשבת והיה מן הראוי פיון
 דעלגותא דתנא היא שלא למול בשבת דספיקא דאורו'
 לחומרס הס לא חשו ולירדה ליכא ספיקא וכדאי' טפי
 פיק והכריעו כמ"ד דערלה ככוסס ודאי איכא ומש"ה
 מלו אותו לח' אפי' בשבת וארכ עמנו פי' ככונת מאמר
 זס דס"ק דאלו תוארו דומה וכו' כודאי שלא היו
 מלין אותו כיוס ח' שחא שבת ומסוס ספק כן ו' או
 כן ו' וכל ספק אין דוחס השבת וכו' עש"כ ועוד כתב
 מש"ס תרנס יהונתן ותרא אותו כי טוב שטלד לסוף
 ו' והיו כד קיימא ותקשה חכ"ז ו"ל דאך ידעה דהו' כד
 קיימא ואת' ללסוף דקאמר חזק דנע מסו' או שעה
 שאז אפשר לחיות מ"מ אין לך ספק גדול מזה ומאחר
 שסוף ספק איך מלו אותו לח' כשבת ולע"ד דל"מ
 כו מה שהקשה איך ידעה שהו' כד קיימא וס
 למד ידעה שפיר על ויו שראתה: שנגמרו'
 אבריו וכל קאמנו שערב ונפרטו ראו חקר מאלו לא
 מקרי טוב ח"כ ודאי שכתב במדש הו' שעה אחת
 אזווס אזו יומוס או שטעה כחשבון ומה שהקשה איך
 מלו אותו לח' כשבת ל"ק כלל דאס' איתא. דהוא כן
 שעה דוקא לא יתכן לחות ויחר מוס או יומס וכיון
 שראוהו שהו' חו ועבר עליו כמה ימוס הא ודאי כן
 ז' הוא ודחה שבת עוד ואת אודש במאמר סנו' והוא
 עפ"י מש"ל דע"ז שמדת ז' נקיים וכה לכן מסטרא
 דקדושה וכמ"ס ז'ל אס' שמדת ימי נדה. דאינו
 מסמרת למשמרתיו אנו טוחן לך כן דיומו מסטרא
 דקדושה וכבר כתבנו לעיל ג"כ דלפי דאגת ז' נקיים
 היה ראו למול צ"ד משום האז טעמא שלא יהיו
 אביו ואמו עכוס אלא שכתב כ' מש"ס ח"ד ז'ל
 דמשום טעמא דאגדתא חן לט לחלק כד"ח ולכלל יוס
 ח' המפורש בחד' ובהקדים עוד מ"ס בפ"א דמילה
 שדורות קרי' אנוס לא היו טהנס בטומאת

רב אפי' והיו דקאמר דלא אטותו תולדו על
 משה כמלאך האלהים א"כ חוהו מופת
 עליו שהוא מסיטרא דקדושה ששמרה א"ו נפיש
 מלכרי ימי ברה וא"כ האם מן הראוי למגל אותו כווס
 ו"ד מה"ט שלא יהו אכיו ואמו עלכוס ע"כ כאו
 אטותיו של משה וחדשו הלכה ומלו אותו לח'
 לאשמעיון דאין זה טעם כעקר למולה פח' משה
 שלא יהו אכיו ואמו עלכוס דמאוס טעם אנה
 לא עקרוין ד"ת וכמ"ש הרב תה"ד ז"ל אלא
 גורת הכתוב וכמ"ש לעיל לישב תקויתו ע"ש .
איתא בגמ' טס כפר"א דמולה דק"כ ע"כ
 לפתא אחרונא מולה דוחה זרעת מכ"ל
 וכו' ומאי אר' איתו וכו' ולכאורה יש לדקרק בהאי
 קוניה דאמאי לא קאמר הכי לעיל בכרייתא שהכיא
 שמולה דוחה שבת כה"ג דקאמר תלמודא הפ' לישבא
 אחרונא וכו' דהא גס בשבת איכא עשה ול"ת ובשלמא
 לפי דברי החו' שכתבו דגרסי' יזכא רכה א"ש וי"ל
 דרכא דלא קאמר הכי לעיל משום דפשי' לוח ברעת
 התנה דלא אתי עשה ודחי עשה ול"ת אכל למאי
 דגרסי' לעיל והכא רכא קשה כדכתי' וי"ל בפשי' רכיון
 דהשבת אית ביה כ' גשון ונ' לאיון ס"ל לרכא דודאי
 אין עשה א' דוחה כ' גשון ונ' לאיון ולא שייך
 למומר הדרי אמר וכו' אכל עשה שדוחה עשה
 ול"ת מעיקרא היה סבור שדוחה והדר אמר שאינו
 דוחה אכל קשה דהכא אמרינן אומר וכו' משמע
 דלא פשיטא ליה כ"כ דלא אתי עשה ודחי עשה
 וג"ת ואלו כסרק אלו מליאות פריך פשיטא דאין
 עשה דחי עשה ול"ת וע"ק דהול"ל אומר וכו'
 ל"ת גרודא אכל לא עשה ול"ת ואמאי קאמר האי
 ל"ת ועשה הוא והרי אנו יודעין שיש כזרעת
 עשה ול"ת ועיקר הדקויה שהיה סבור מעיקרא
 דאפי' ככה"ג דחי עשה ואליכא דהרמב"ם ז"ל
 דק"ל כה' מולה וכה' זרעת דכזרעת ליפא אלא
 ל"ת גרודא ע"ש נוחא סכא דנקט אומר וכו' האי
 עשה ול"ת הוא דהכוונה דגס כוס איכא סעיקא
 דשמא מעיקרא ליכא כזרעת כו אס לא תעשה
 דחי ואמר אומר וכו' וכזרעת ג"כ איכא עשה
 ולא תעשה .

איברה ראיתי להרב מ"ל בהלכות זרעת
 שהקשה על דברי הרמב"ם ז"ל שכ'
 שמולה בין בזמנה בין שלא בזמנה דוחה זרעת
 שמת"ע דוחה ל"ת בכל מקום מסונוא וז' קאמר
 הכא להדיא דכזרעת איכא עשה ול"ת חזי' דס"ל
 לתרמב"ם דכריותא דקתי' התם דף קל"ג לשמור
 וכו' פליגא אההיא כריותא וכו' ורפי' פסק וכו'
 משום דרב אפי' פסק הכי דקאמר הכי אמרינן
 וכו' עכ"ל ודבריו תמוהים לבי' דלא דמכ"ל
 להרמב"ם לעשות מחלוקת תכאיש מס' שלא הוכח
 בתלמודא כהדיא איתא ודאי דגס תנא דודן דאית
 ליה זרעת אית כהעשה ול"ת מודם שפור לתרא
 אידך דס"ל דלעשות אכל אתה עושה כסיכ וכו'
 וכעשה . היונו מלשמור או מאיפיה דקרא דכתיב
 ככל אשר יורו אחכס ומ"ש עור משום דרב אפי'
 וכו' אמתא דמלכד דוס לדחות כמ"ש ר"ת דנקט
 רב אפי' הכי לסימנא כעלמא זאת ועוד דשכרס .
אמנם הא קאי על הרמב"ם ז"ל מיתקן כפ"ג
 דמדריס ר"י הגלילי . אומר גדולה מעלה
 שדוחה את השבת ר"כ אומר גדולה מעלה שדוחה
 סגנעיס ע"כ והשתא לפי דברי הרמב"ם ז"ל דכזרעת
 ליכא אלא לאו גרודא א"כ מאי גדולה מעלה שדוחה
 סגנעיס דקאמר והרי כללל הוא בכ"מ דאחי עשה
 דחי ל"ת לכן בלע"ד לישב דברי הרמב"ם הוא משום
 דס"ל כסתם מתני' דמס' נגעים כפ"ו דקאמר סתם
 דהתולש סימני עומאס עוכר כל"ת ולא קאמר עוכר
 כעשה ול"ת וכפ"ג דמכות אמר סתמא דתלמודא
 דקוץ בהרתו הו' כלאו מדכתי' השמר וכו' והא דקאס
 לשמור ולעשות ככל אשר יורו אחכס כולוס קרא דחיי'
 ליה כספרי ח"ל אין לי אלא ער שלא כזקק לעומאס
 משטקק וכו' ת"ל לשמור אין לי אלא עש' אדם . כתיב
 מנין ת"ל ככל אשר יורו וכו' ולכך פסק הרמב"ם
 כמתני' דנגעים וכסתמא דתלמודא דמכות ובספרי
 שדריס לטוליה קרא דחה האי כריותא שכיבא כפר' אי'
 דמולה שאינה שכיבא רב"כ וכדכתי' מקטנה מתני'
 ובספרי ונמ' שהכאנו ומעתה מניין למימר דכסא פליגי
 ר"י הגלילי ור"כ דר"י הגלילי דקאמר שגדולה מעלה
 שדוחה את השבת ול"ת ק"ג כ' שדוחה נגעים משום דס"ל
 דכנעיס ליכא אלא לאו דקרא ופאינא שהטילה זוחס
 אחיו דהכי קו"ל ככ"מ דאחי עשה ודחי ל"ת ולא שייך
 ל"ג דולה מעלה שדוח' את הנגעו' ור"כ ס"ל דגס כזרעת
 איכא עשה ול"ת ככריותא שהכיא כפר' א' השלמה ומ"ס
 קאמר גדול' מעל' שדוחה את הנגעים ואידך שיהיס
 מסונוא או שהכאנו לעיל אפי' תמה עמ"ש החו' כפ"ס
 דמכות ול"ג כר"ס קרי כאן וכו' דהכא דהעש' אלוס
 שיש בו כח דחי עשה ול"ת עכ"ל ע"ש דמס' יענה
 כהאי קוניה דקאמר תינה גדול' דכתי' . כה' גש
 ופרס' ז' גדול' בר' עובשין דפי' משתענ' קרא מתייב' ליה
 כתי'

רב אפי' והיו דקאמר דלא אטותו תולדו על
 משה כמלאך האלהים א"כ חוהו מופת
 עליו שהוא מסיטרא דקדושה ששמרה א"ו נפיש
 מלכרי ימי ברה וא"כ האם מן הראוי למגל אותו כווס
 ו"ד מה"ט שלא יהו אכיו ואמו עלכוס ע"כ כאו
 אטותיו של משה וחדשו הלכה ומלו אותו לח'
 לאשמעיון דאין זה טעם כעקר למולה פח' משה
 שלא יהו אכיו ואמו עלכוס דמאוס טעם אנה
 לא עקרוין ד"ת וכמ"ש הרב תה"ד ז"ל אלא
 גורת הכתוב וכמ"ש לעיל לישב תקויתו ע"ש .
איתא בגמ' טס כפר"א דמולה דק"כ ע"כ
 לפתא אחרונא מולה דוחה זרעת מכ"ל
 וכו' ומאי אר' איתו וכו' ולכאורה יש לדקרק בהאי
 קוניה דאמאי לא קאמר הכי לעיל בכרייתא שהכיא
 שמולה דוחה שבת כה"ג דקאמר תלמודא הפ' לישבא
 אחרונא וכו' דהא גס בשבת איכא עשה ול"ת ובשלמא
 לפי דברי החו' שכתבו דגרסי' יזכא רכה א"ש וי"ל
 דרכא דלא קאמר הכי לעיל משום דפשי' לוח ברעת
 התנה דלא אתי עשה ודחי עשה ול"ת אכל למאי
 דגרסי' לעיל והכא רכא קשה כדכתי' וי"ל בפשי' רכיון
 דהשבת אית ביה כ' גשון ונ' לאיון ס"ל לרכא דודאי
 אין עשה א' דוחה כ' גשון ונ' לאיון ולא שייך
 למומר הדרי אמר וכו' אכל עשה שדוחה עשה
 ול"ת מעיקרא היה סבור שדוחה והדר אמר שאינו
 דוחה אכל קשה דהכא אמרינן אומר וכו' משמע
 דלא פשיטא ליה כ"כ דלא אתי עשה ודחי עשה
 וג"ת ואלו כסרק אלו מליאות פריך פשיטא דאין
 עשה דחי עשה ול"ת וע"ק דהול"ל אומר וכו'
 ל"ת גרודא אכל לא עשה ול"ת ואמאי קאמר האי
 ל"ת ועשה הוא והרי אנו יודעין שיש כזרעת
 עשה ול"ת ועיקר הדקויה שהיה סבור מעיקרא
 דאפי' ככה"ג דחי עשה ואליכא דהרמב"ם ז"ל
 דק"ל כה' מולה וכה' זרעת דכזרעת ליפא אלא
 ל"ת גרודא ע"ש נוחא סכא דנקט אומר וכו' האי
 עשה ול"ת הוא דהכוונה דגס כוס איכא סעיקא
 דשמא מעיקרא ליכא כזרעת כו אס לא תעשה
 דחי ואמר אומר וכו' וכזרעת ג"כ איכא עשה
 ולא תעשה .

איברה ראיתי להרב מ"ל בהלכות זרעת
 שהקשה על דברי הרמב"ם ז"ל שכ'
 שמולה בין בזמנה בין שלא בזמנה דוחה זרעת
 שמת"ע דוחה ל"ת בכל מקום מסונוא וז' קאמר
 הכא להדיא דכזרעת איכא עשה ול"ת חזי' דס"ל
 לתרמב"ם דכריותא דקתי' התם דף קל"ג לשמור
 וכו' פליגא אההיא כריותא וכו' ורפי' פסק וכו'
 משום דרב אפי' פסק הכי דקאמר הכי אמרינן
 וכו' עכ"ל ודבריו תמוהים לבי' דלא דמכ"ל
 להרמב"ם לעשות מחלוקת תכאיש מס' שלא הוכח
 בתלמודא כהדיא איתא ודאי דגס תנא דודן דאית
 ליה זרעת אית כהעשה ול"ת מודם שפור לתרא
 אידך דס"ל דלעשות אכל אתה עושה כסיכ וכו'
 וכעשה . היונו מלשמור או מאיפיה דקרא דכתיב
 ככל אשר יורו אחכס ומ"ש עור משום דרב אפי'
 וכו' אמתא דמלכד דוס לדחות כמ"ש ר"ת דנקט
 רב אפי' הכי לסימנא כעלמא זאת ועוד דשכרס .
אמנם הא קאי על הרמב"ם ז"ל מיתקן כפ"ג
 דמדריס ר"י הגלילי . אומר גדולה מעלה
 שדוחה את השבת ר"כ אומר גדולה מעלה שדוחה
 סגנעיס ע"כ והשתא לפי דברי הרמב"ם ז"ל דכזרעת
 ליכא אלא לאו גרודא א"כ מאי גדולה מעלה שדוחה
 סגנעיס דקאמר והרי כללל הוא בכ"מ דאחי עשה
 דחי ל"ת לכן בלע"ד לישב דברי הרמב"ם הוא משום
 דס"ל כסתם מתני' דמס' נגעים כפ"ו דקאמר סתם
 דהתולש סימני עומאס עוכר כל"ת ולא קאמר עוכר
 כעשה ול"ת וכפ"ג דמכות אמר סתמא דתלמודא
 דקוץ בהרתו הו' כלאו מדכתי' השמר וכו' והא דקאס
 לשמור ולעשות ככל אשר יורו אחכס כולוס קרא דחיי'
 ליה כספרי ח"ל אין לי אלא ער שלא כזקק לעומאס
 משטקק וכו' ת"ל לשמור אין לי אלא עש' אדם . כתיב
 מנין ת"ל ככל אשר יורו וכו' ולכך פסק הרמב"ם
 כמתני' דנגעים וכסתמא דתלמודא דמכות ובספרי
 שדריס לטוליה קרא דחה האי כריותא שכיבא כפר' אי'
 דמולה שאינה שכיבא רב"כ וכדכתי' מקטנה מתני'
 ובספרי ונמ' שהכאנו ומעתה מניין למימר דכסא פליגי
 ר"י הגלילי ור"כ דר"י הגלילי דקאמר שגדולה מעלה
 שדוחה את השבת ול"ת ק"ג כ' שדוחה נגעים משום דס"ל
 דכנעיס ליכא אלא לאו דקרא ופאינא שהטילה זוחס
 אחיו דהכי קו"ל ככ"מ דאחי עשה ודחי ל"ת ולא שייך
 ל"ג דולה מעלה שדוח' את הנגעו' ור"כ ס"ל דגס כזרעת
 איכא עשה ול"ת ככריותא שהכיא כפר' א' השלמה ומ"ס
 קאמר גדול' מעל' שדוחה את הנגעים ואידך שיהיס
 מסונוא או שהכאנו לעיל אפי' תמה עמ"ש החו' כפ"ס
 דמכות ול"ג כר"ס קרי כאן וכו' דהכא דהעש' אלוס
 שיש בו כח דחי עשה ול"ת עכ"ל ע"ש דמס' יענה
 כהאי קוניה דקאמר תינה גדול' דכתי' . כה' גש
 ופרס' ז' גדול' בר' עובשין דפי' משתענ' קרא מתייב' ליה
 כתי'

היה תג' וספקא לפי דברי ר' חכמים אמאי אלטרין
 פסד תפסו גזול כיון דעם' דגזול יש בו כרת והו' לנבי
 גדול מ'ע' שיש בו כרת וכו' ה'תמ'ס' כהו'יא כריש
 תלפית תולס וכן אמרו בגמ' מגזול לא אחיז סכן
 חטת כרת וז"כ אמאי אלטרין כשר לפי דברי
 ר' וז"ע.

פ' טהור

איתא

במדרש בסדר זו ת"ל מעשה ברובל אחר
 שהיה מקור בעיורות והוא מכרה ואמר
 הוא סני למזבן סס תוי אורזין ליה ר' ינאו וכו' סליק
 ללביס סולא ספר תהילים הראה לו פסוק זה מי האיש
 שחטף חיים וכו' מה כהוב בתריה נזור לאוכך מרע וגו'
 אמר ר' אף שלמה מפרשו ואמר שומר פני ולאנו שומר
 ספריה פשו אר"י כל ימי יהתי מנטער שלימד פסוק
 זה ולא יהתי מדע פירושו עד שכל רובל זה והורי עני
 לשיכך משא מזהיר את ישראל זאת תהיה תור' המלורע
 ע"כ והסג טרם התלה לכאר מאמר זה ככל לבאר
 חלמתי ז'ל כגמ' דמלועת בפ' סוסב ח"ל דרש רבא
 תמי דתמי וכלעני שמיא ופאשט קרעו ולא דמו אמר
 ח"ל לפי סקב"ס רבשיע גלו ודוע לפטך שאס היו
 מוקדעו את כשר לא היה דמי שותת לארץ ולא עוד
 חלל אפי' בשע' שהיו עוסקין כנגעים והללות אומרים
 לי דוד הכה על א' אמתתו כמה ואפי' אומר להס
 תמחו כמקום לו חלק לעם"כ אבל המלכין פני
 סמיו בריש חין לו חלק לעם"כ ע"כ וקא' הריעוב"א
 סס' דכח' אמרוני דמיתתו כמקום חש לו חלק לעם"כ
 סמלכין וכו' חין לו חלק לעם"כ ולעיל אמרוני חוף
 עב' מורדוס לביסס ואינס עולין הכה על א' והמלכין
 פון סחדו ברבס וכו' היו שהשוה אותם ופירך בסס
 ה"ת דסתיא דלעיל שהאם אותם בשעשה פירות סמלית
 כן מפור וע"ל דהתיא דלקבן מוירי כסמון מיתת כ"ד
 גמתי כפרתוע"כ ל' ולכח' וס לקשות על סני התי'
 סלל דכח' גבי דוד עשה פירות סמולר ממנה כן
 תס ל' כעשה בו מיתת כ"ד המתייב כה עד סלמור
 שמיא כפרתו וא"כ מה חסוב להס דוד להגיל את
 עמט שהו כן עק' כולל הס והא תריותי כחד מתקלל
 וס'ס סס וכסתיא כריתת דלעיל דהשוה אותם דוורדיס
 לביסס ואינס עולין והקראס לג"ד כוה עפ"י מ"ס סס
 אמך ותיאס תגי חנא קמית דר"כ כל המלכין פני
 לסוד דרסס כאלו שוכך דמוס ח"ל שפיר קאמרת
 דמועיל לית דלחל סומתא ואתי חורף וכתב התי' ומס
 סמליתס כחללה לפי שהרמוס מתחשפון לכרות וא"כ
 ע"ז שהיא מתפוש היו היא ככהרנ ממס והו הטעם
 שא"ל סכל סעובר עכירה ומתניס כה מחולין לו
 ע"כ שנותיו וא"כ היטו רקאמר דוד לפטו ות' בלו
 דודע סלס היו תקדעו את כשרי לא היה דמי שותת
 לארץ והיה ממס כאלו שפט דמי ופרטוי וכתקיים כי
 סמיתס סל חנך חר היא דומה ממס להטס' שהדמס
 סקאטסס לכרות סכן ע"ז חכנ"ג' כ הרומס מתחשפון
 לליתות ח"כ שסוד חמר להס סכא על א' סותתי כחנך
 סמלית חנך לעמ"כ חכל הס סתלטט פטו והרי סס כאלו
 סמית וסמס כרתי סאין לסס תקנך דחא כשפיו' ומס
 סמט סול ע"ז הלסון קרע שספרו וכבר אמרו סלס

ספר חין לו תקנס סככה כרתי דוד כרתי קרשו סמטספר
 לסן חרע חוקן מהסמכס וא"ל שיסוב חכל סכא על
 ח"ל וס' ל' ג"כ תקנס כתסוכה כר' חתי' דחית
 דאמר דאינס עלויס מנחונס היטו כלל תסוכס סרי
 חרחה סמכרס סדכרו עליו לסח"ר והלכינו פטס
 סספידו לעלמס חכרו עת"כ וחלנו גחונס לעולס
 וקרומו לרוד סע"י שטישוטו כעסס לו כפרה וס'ס
 מנותלו עת"כ.

אמנם

אכתו לריכין חט להכין כמה שאמר
 דוד ולא עוד חלל אפי' בשעשה שטוסקוס
 כנגעים והללות אומרים לו דוד הכה על א' ח' דמטמט
 רע"י סתוי עוסקין כנגעים לא מן חרתי שואמר
 לו כלום וספ"ה מעיוס ואומרס דאך מתחייב מות
 סלס יתוי' ואומרים דבר ולפי פסוון סל דברים יס לפרס
 עפ"י מ"ס כגמ' ארסכ"ן אר"י על' ו' דברים עגופס
 כליס על לשס"ר ועל ספ"ד ועל סמועת סול ועל
 ג"ע ועל נקות הרוח ועל הגול ועל לרות העין וכו'
 וכתב הנאון מהר"ס א' אמר על' ז' דברים נגעים כליס
 כלאון רבוס לפי שיש ו' מיני נגעים ככתוב כמי
 ששטויס כחללת מס' נגעים חא' כהרת עוס כשלב
 וט' אכ' כקרוס כליס וכו' חנ' סחין ומכוה וכו' ד' עתך
 כרתיס או כוקן ה' קרחת ונכחת סו' נגעו כגד' ה' נגעו
 כתיס וסס מפורס לכל ח' דין עומתיו וסמניו חסו
 שאמר כלין נגעים כלאון רבוס ויטאו על חרסס כפי
 עג סו והתחול כקסה סבטלס סתיא לשח"ר מרכויב
 אורו אמתות שיכא לויז מלורע מוחלטו וכו' עכ"ל
 וכוה מכואר שפיר אומרו ולא עוד חלל אפי' כשעס
 שטוסקין כנגעים ודאו כענינהס סמכואר כמסנת ו'
 ז' דיני נגעים כגנר ז' מיני עונות ורוחוס סהר'אשונס
 וקסה סככולה היא כחה על לשח"ר ושנית לה ספ"ד
 חללו ככחה על עון ג"ע היא ככח רביעית שאונת
 קסה כ"כ כשתיס הר'אשונס הכולס על לשח"ר ושפ"ד
 סרי רוחוס סלרענת דידתו קסה מלרענת דוחס וספ"ס
 אינס כמנעיס מלספר עליו לשה"ר אמתת על חטעות
 פון והו סגראס לפ' כדרך פשוטת אמנס כלמי כאותן
 חתי כדרך רלס וכתקיים מה סאז"ל כגמ' רלס יס
 דוד רתוי לחתו פעשה דכתיב ולבו חלל כקרבי חלל
 כדי לתורות תסוכס ליתוי ופרס"ל לא היה רתוי לחתו
 מעשה חלל גורת מלך הוא ובאונס דמי עכ"ל ולכח' ו'
 דכרו תמורס דא"כ מתי מיתו רתויס מרוד דסלמי
 לוד מסוס סתיא גורת מלך לחטוא ובאטס דמי וע"ק
 חך יתכן סגנור עליו לחטוא וסא חכל כוד שטס
 חך מורחת שמיס וכמקום חמר ככתתי למסכ זס
 עפ"י מה סריתתי טלכוט כס' וחתנך כסנך רכ לך
 שאמרו סס מכאן סאין מנותיס ללרתיס לעבור
 עכרס חמורס ח' כדוד סתיא לרין גמור חין הנוחוס
 לעבור עכרה חמורס כון ולא סייעור מן סשמיס
 סלל לחטוא דכח' חר"ל דלמלא חקב"ס עזרו ח' ט'
 וטל לו וז"כ ח"ס דקח' לא היה דוד רתוי לחתו מנגסת
 לחטוא כעכיק חמורס דחא חין מנותין ללרתיס
 לעבור עכרה חמור' ח' ט' סלל עזרו ומטל' חוי חטוא
 ממוס כוד להורות תסוכס ליתיד סתקב"ה מתכל תמי'
 סיתיד ומ"ס רס"י גורת מלך ר"ל סלל עזרו על
 חילה"ר כמנהג סוכוב (וכ'ר'גס סכן פו' גס כן סרס'
 סנת חיס) ער' נלע"ד עפ"י מ"ס ז'ל דג' סללו כירס'
 ח"י

לפניהם ולא היה דוד רחוק לאותו מעש' אלא כדי להקריב
 קמ' ואם הם מעמיס פניהם ואומרים לי דוד סבא
 על א' שנתתי בזה חודשים את רכס ומכונתם
 למרד בו .

לא גומר כחוסן אחר וניקדק עור כמס אומר
 אומרים לי דוד סבא על אשת איש שנתתי בזה
 רכיון שהם מדברים עמי היה די אומרם לי סבא
 על א' שנתתי בזה ולמה העיני פניהם כ' ואמר
 לו כשמו דוד סבא על א' א' וכו' וע"ק דמס ו' שלם
 חזיל קרי בו רב דמתתהו כחנקא דאש מכונתם לבנותיהם
 להם לומר דוד סבא על א' שנתתי בזה וכו' עיני
 לא קבל דמי ועוד עס' כ' מטין לו כיון דלא נעשה ב'
 מוחת חנק וברחוקיבן לעיל .

אמנם ויכן כל זה עפ"י מאי דאמר' בקנסדותן
 שדואנס' ל' דוד אחר לבא כקסל משם

ואתו מרזה סמוכיה א' לכבר תנינא עממי ולא
 עמונית אלא מעתה מצרי ולא מלחית איתם שעס
 אשתיק לכבר וכעו לאכרתי דאקד לבא כקסל מתי
 וגממא בן יתיר נעץ חרטי בבית המדרש ואמר כל מי
 שאינו מקבל הלכה זו וקדק בחרב כך מקולח' מכות
 דינו של סמואל הרמתי עממי ולא עמונית ואקדש שם
 פנמי דאכתי מה שהקסס דואל אלא מעתה מצרי ולא
 מלחית להיכן אולה ומשני שאני סבא דכתיב על
 דבר אשר לא קרמו אחכס בלחם וכמים דרכו של
 איש לקדם ואין דרכה של אשה לקדם ע"ב מנא לי
 דרשי' טעמא דקרא מרזח דוד לבא כקסל וקדש עור
 מ'ס הרב כס"ד כדרך המלך ח"ל דמ'ט שלם רנה
 ודד להרוב לשמעו כשפוחו דמלך שמחל אין כבוד
 מוחל אלא דכבר דוד דמחתי סבל ושראל נעו אחר
 אכשלים אין לו דין מלך ומש"ס כל אותם שימשו סק
 מתכפר בשעורם כהדיוט ובת' מתקד' ו'ל' רבון
 דרשינן טעמא דקרא שום תשום עלוך מלך שחיה
 אימתו עלוך ומש"ס אין כבוד מתקל' כ' סבא דליבא
 ס'ט כבודו מחול ואם בן כדליו כשנעו ישראל
 אחרו אכשלים הו ליכא שחיה אימתו עלוך ושפיר יטול
 למחול לשמעו ובת' עור הרב סתמא דלמי זס
 רכשכרם מאכשלים היה לו דין הדיוט א' כ' כשנתקד
 אכשלים והתחזקו למלכותו הו מלך ממש ו' כ'
 אותה שעה שסמליכוהו נמחלו עמתי דכתי' קי' ל' חתן
 תשא ו' מוחלן להם כל עומתיהם וקאמר בת'
 כשא' מנ"ל דכתיב בן שנה שאול כמלכו וכו' בן גנס
 פוס אלא שנמחלו לו עומתו כחוק בן שנת עפ"ל
 וא"כ לשי' זה דרשינן טעמא דקרא הו לפת' פירי
 עון רבת ו' סכבר כמחל ע"י שמלך מחתה אבלי או
 לא דרשי' טעמא דקרא א"כ מלבר דעדין פירי עון
 בת' ו' דלא הו כמלך מחתה דעדין דין מלך יש לו
 אפי' בשעה שברח מאכשלים וזה ועוד וילא לפ' ל'
 דאקד לבא כקסל מדכתיב לא וכו' עמוני ולא
 מטיב למימר עמוני ולא עמונית דא"כ מרזח ולא
 מלחית ב'ב וכמו שהקסס דואל דלא מצי לשמו
 שאני סבא דכתיב על דבר אשר לא קדמו איתם
 ואין דרכה של אשה לקדם כיון דלא דרשינן טעמא
 דקרא ונקדים עור מאי דאמרין כשסכת סתם
 אפי' כ'ב וסוף תורם בין בערניא דמסך ב'ס בין בערניא
 אלא עסקן כה עבדא ומללא ושראל אלא מל' מל' א'
 מחדף

א"ו ו' א' גם דוד רחוק ולפי חלל בקדמי ופרס'
 שלטו ביזרם. סבכשו היז'ר ואפי' האנס'ר נעשה טוב
 ע"כ והכוונה ודאי שבעקר וזה'ר מלבס ואינו מקיחם
 עוד לחטוא וכן איתא באבות דר"ג ומכיל רחם מדוד
 וכן אמרו כיון שעבר אדם רוב שטותו ולא חטא טוב
 אינו חוטא שכובש יצרו וא"כ שפיר קאמר דלא
 היה רחוק לאותו מעשה או מרד שלטו ביזרו ונעשה
 אילת'ר טוב דכתי' ולכו חלל בקדמי או משום שעברו
 רוב שטותו ולא חטא שבו אין הו' מקיחו וא"כ איך
 עכשו נלחם עמו הינה'ר ונחשו לדוד ומשני מה' היתה
 זאת שנתן רשות ליונה'ר לחזור ולהלחם עמו כדי להודו'
 תאו' ליחוד :

עוד נקדים מאי דאמר' כמס' נגעים ותוכא'
 בהשוכר אש כהרת קדמה לשער לכן טמא
 ואם שער לכן קדם לכהרת טהור ופי' בו כת הדרשנים
 דסכונה דסכהרת היינו עון הנקרא מעס באדם אש
 קדמה לזקנה ודאי טמא ברם אש היתה חזקה קודם
 דהיוט שרוב ימנו לא חטא וזקנה חטא איוה חטא
 עכ"ו טהור והיוט כמו שאמר' בזהר על פסוק אשרי
 כשו פשע כשו חטאה על הצדיקו' קאי דאולי בפולחנא
 דקב"ה וזרמן להם איוה חטא הכל מבסין עליהם
 ונקדים עור מאי דאמרין כהורות ת"ר אשר כשא
 יחטא וכול גורה ת"ל אש הכהן סמטין יחטא אחר מר
 וכול גורה מהיכא תיתי אמרו אין אשכחן דכתי' ונתתי
 נגע לרעת כבית אחותכם בשורה הוא להם שהנגעים
 באים עליהם לכפר וכו' ע"כ וחקש' הרב ספר שטה
 קיים דקא נופח קשוא טעמא מאי גור הקב"ה שיחטאו
 חבוא' עליהם נגעים הלא האדם כחודי ברטון והכל
 בידו שמים חן מוראת שמים ותי' דסכונה שהניחם
 ולא נטל מהם היתה'ר כדי שוכשו בחטא כדי שיהא
 נגע בבית ומלאו המטמונות .

ומעתה עפ"י כל האמור ויכן סמא' שפיר דורשי
 אויבי דוד לא ס'ל הא דאמר' דלא היה
 רחוק דוד לאותו מעשה וגורה מלך היתה להודו' תשובס
 ליחוד משום שדליו קשיל להו על זה דאיך אפשר
 דהקב"ה יגזור עליו לחטוא והא' לכל כוד שמים חן
 מני'ס ועוד כיון דגורת מלך ואנוס הוא א"כ אינו
 יליף תשובה ליחוד מדוד שאני חתם דגורת מלך
 ובאנוס דמי אכל טחו עיניהם מרחוק נגעים שהיו
 עסקין כמס' נגעים ואין רואים הא דחנן דאם
 קרימה שיער לכן לכהרת טהור דהיוט אש חטא
 אחר הזקנה ורוב ימנו לא חטא דטהור וא"כ מוכרח
 לו' דמס שחטא דוד ככת' אינו אלא מטעמא להורות
 תשובה ליחוד וגורת מלך היא וקושיא דדדו אינוס
 קושיא כלל דהא מכיון דעסקי בתורת נגעים ושם בת'
 ונתתי נגע לרעת וכו' והקשי להו כן אקרא נגעים
 דטעמא מאי גור הקב"ה שיחטאו ויכיל עליהם נגעים
 והלה חרם כחודי ברטון והכל כוד שמים וכקושית הרב
 סנ"ח הנוכר אלא מוכרחים הם לתרץ קרא גופיה כמו
 פתי' הרב ס"ח ו'ל' שהכוונה שהניחם ולא נטל מהם
 הילת'ר או כמו שתי' לעיל שאין מניח הקב"ה ללתיקוס
 לעבור עבירה חמורה וא"כ גם גבי דוד שייך תי' וס
 וע כה'ט שלא עורו או שלא נטל ממנו הינה'ר אינו
 אלא כדי להורות תאו' ליחוד וא"כ מן הראוי אחר שהם
 למרדם כיון נגעים כמקרא וכמשכ' משם היה להם

חיים חסד לל שאח התורה כפיך ואחך עוסק בך
 וא"כ אפי' לרכא דפלוג על ר' ווסף היונו כעודנת
 דלא עסיק בה אכל כעודנת דעסיק בה לוכא מ"ד
 דאזנה מללת מן החטא וא"כ אחתהא דלמה לא
 סניגס תורתך אפי' בשעה שאחך עוסק בה עוסק
 ומדבר לשם ר' ואומר דוד הכא על א"ה מיתתו במס
 הא לב"ע בשעה שעוסק בה אנוני ומללא מן החטא
 אלא מזה מוכח דאין בתורתך כדאיו להיות מללת מן
 החטא משום דהו"ו תורה שלא לשמה וכמ"ס
 שחורתו של דודא משפס ולחוף וכיון דאזנה מעעלה
 תורתך להגיל מן החטא גם ממולה לא תועיל להיות
 מרפא ללמ"ד אשר אחס מספר דודאיו הא דאמרו
 מרפא לשון עץ חיים האינו תורה לשמה אכל לגבי
 תורתך כ"ע מודו למ"ד שאס ספר אין לו תקנה וא"כ
 גם אל ותתך לגמל ושרשך מארץ חיים סלה דאין לך חלק
 לעת"כ אליבא דכולהו תנאי ואמוראי .

ובמסלה

זו כעלה לכאף חלה קראו האמורים
 בשמואל ב' סי' י"ט ויען חבישו בן
 צרוח ויאמר התחת זאת לא יומת שמעו בו קלל את
 משיח ה' ויאמר דוד מה לי ולכם בני צרויה כי
 תהיו לי לשטן כיום וימת איש בישראל כי הלא ידעתו כי
 היום אינו מלך על ישראל ע"כ והנה יש לרקוק בחשוב'
 של דוד שאמר מה לי ולכם וגו' כי תהיון לי לשטן
 ראיך חבישו הוא שטן לדוד ואריב' טונת חבישו היום
 לכבוד דוד ועוד יש לרקוק חסם שחור דוד ואמר הלא
 ידעתו כי היום אינו מלך ראיך הוא ב"ט למס שאמר
 כי תהיו לי לשטן .

אמנם

עפ"י כל החומר לעיל יודקק שפיר
 וואו כי חבישי-סבור דוד דין מלך יש
 לו אפי' בשע' שהיה בורח מאת מאכשלוס דס"ל דמאי
 דכתו' שום קשים עליו מלך ומוה למדו דמלך שמחל
 על כבודו ואין כבודו מחול הוא גורת. סכתו' ולא
 דרשינן טעמא דקרא וכתנא דס"ל דלא דרשינן טעמא
 דקרא וא"כ אין לפ"י אפי' בזמן שהיה בורח מאכשלוס
 עדין דין מלך יש לו והוא שמעי מורד במלכות. וחייב
 מיתה וו"א התחת זאת לא יומת שמעו והשיב להם דוד
 ואמר מה לי ולכם בני צרויה כי תהיו לי לשטן כלומר
 דכפי סברתכם דלא דרשי' טעמא דקרא א"כ נפיק
 מנה חורבה גדול' לדודי שאקור לבא בקהל ומכ"ס שאיני
 ראוי למלכות דמקרב אחך כענין לכיות מלך ואין לך
 שטן גדול מזה שאקור לפיו זה לבא בקהל דהא כל
 טעמא דרשי' עמונו ולא עמונית ולא חיישינן לסרכת
 דא"ס מצרו ולא מצרות משום דהכא שאני דכתו' על
 דבר אשר לא קדמו וגו' ואין דרכ' של אשה לקדם
 ודרשי' טעמא דקרא וכיון שהתם רוזים שלא למחול
 משו' הלא דרשי' טעמא דקרא א"כ מלכד שאחס דומים
 ארתי מהמלכות חלה גם אקור לבא בקהל לשיטתכם
 אכל חרבו שהיוס אני מלך ולא אהמול שאהמול כיון
 שאייתי בורח מאכשלוס כעש' לי דין הדיוט משום
 דרשי' טעמא דקרא שהתא אמתו עליו בזמן שהימתי
 עליוק וספור איני יכול למחול לו ובזה איני
 מרוסן לקריע הלכתא דשפיר דרשינן עמונו ולא
 עמונית .

מחוקק למ רבא אלא מעתה דודא ואחיתופל מי לא
 עסקי בתורה אמאי לא חגיגה עליוהו אלא חמר רבא
 תורה כעודנת דעסיק בה אנוני מנכא ואזולי מללא
 ע"כ ובכר ידוע מדכח שאר"י ו"ל דכל הלומד כפלסול
 תמוע עי"ז משכר הקלופות ומכרות האנה ר' וא"כ כל
 פת שלומי הלכות תמורת כנגעים וההלות
 קא מוע בותר ומתוס בת איזר הרע ומכרותו
 ממט .

ומעתה

עפ"י כל החומר א"ס והיינו דקאמר
 אינינו דוד בא וראם כמה
 גדלם רשעתם של אלו ועד היכן הנועה דהא חליבא
 דב' ע"בין לרכא וכ"ס לר' ווסף דתור' כעודנת דעסיק
 בה אנוני מנכא ואזולי מללא מה"לחר והנהגה של הרשעו'
 אפי' בשע' שעסקי' כנגעו' ואהלו' שהם הלכו' תמורו'
 והס' ויעילו להכחית הויר הרע ולהכניע הקלוטו' ואפי' ח'
 לא העילו חכמים בתקנתם אלא פוסקים ואמורים לי
 וד' וכו' דאפי' אס היו עוסקים בקתס ת"ת כעודנת
 דעסיק בה אנוני מללא מן החטא ואלו אפי' שהיו
 למרחס בתורה ולא די אלא סיו למרחס בהלכות
 התמורות שהם סכה להכניע האנה ר' ואפי' ה לא
 סניגס תורתם עליוהו מלספר לשם ר' ומחוק רשעותם
 בכמרים לי דוד סכא על א"ה מיתתו כמה וקראו אותי
 לרמוז בלח"ר שלהם לה"ד אחר והוא כי הם כבר ס"ל
 דוד' אקור לבא בקהל דלא דרשי טעמא דקרא
 ולית להו דרשא דעמוטו ולא עמונית והשתא זאת
 היתה כוונתם באומרם דוד הכא וכו' דהם
 יודעים דדא דהכא על א"ה מיתתו כחנך אלא כל
 ספק שלהם על דוד דוקא כי שמה כיון שאקור לבא
 בקהל היו כנכרו שכא על א"ה ישראל דהו כסיף
 ולא פתק בישראל הכא על א"ה ואני אומר להם
 שחור ג"כ מיתתו כחנך כדון ישראל נמור ואינו
 משום דשפיר דרשינן עמוטו ולא עמונית דדרשינן
 לטעמא דקרא וכיון דדרשינן טעמא דקרא א"כ אפי'
 שפא ח"י על א"ה יש לו חלק לעה"כ דהא כיון דרשי'
 טעמא דקרא א"כ ממולה כשכרח מאכשלוס כעשה
 לו דין הדיוט דלא היו מלך כיון דאין אימתו עליו
 א"כ אחר שחור למלכותו הו כמלך מחדש דקו' ל'
 דעשה וחתו. מחולן להם כל ענוותיהם א"כ ממולה
 לכי גמול' עון דבת שכע חוה שהשיב להם אפילו
 לטעמכם דיש טיה עון דבת ז' מ"מ כבר נמתל ע"י
 שאמלוטו מחדש וספור יש לי חלק לעה"כ אכל הם
 א"ה להם לזכות לעה"כ דהמלכות פני חסירו כרביס
 אין לי חלק לעה"כ דליכא למימר לגבי דודא מרפא
 לשון עץ חיים וכמ"ד דואו תקון לשון הרע דהא דדאיו
 לא תועיל תורה דרבו להיות תקון ללשון הרע כיון
 דלא אהיט' מעקרא לס"ק האנה ר' אפי' בשעה שאתס
 עסקים בה דאפי' חליבא דרכא הוה צריך להטין עליוכס
 סתירה שהייתם עוסקים ואפי' ה לא חגיגס עליוכו א"כ
 ממולה ג"כ לאות מרפא ותקנה ללס ר' דהכא כ"ע
 מודו גמ"ד דאס ספר אין לו תקנה חוה בעמנו דקאמר
 להו דוד מה התהלל כרעס הנכור חסד אל כל סיוס
 שאין תחשוב לשוב כהעס מלעטונו' גם אל ותתך
 לגמל ושרשך מארץ חיים סלה ע"כ דהכוונה דכויר התם
 התהלל ברע' וס הלסס' ר' שאתם מרכר עלו' ואחתתס'
 סלה פנינ' סקור' עליוק כיון שהתם נכור התור' וכל

ועל

פיו זה וכן גם כן הקללה שקלנו שמענו
 ובה אמר אלנו לא לא אום הרמז והבך
 ברעהך כי אום רמז אחת ואמרו ו"ל ברעהך
 זה ענין דבת שכע ונקדים עוד מ"ש קרב כעל
 שירת בספר דף ע"ה"ל ואיכא מ"ר ד' אומות אף
 שנתגידו נהיגין ואיכא מ"ר ד' דיון נהיגין דבתי' לא
 תחוס כל נשם' למען אשר לא ילמדו ודרשינן טעמא
 דקרא וכשסם מתגוירין תו ליכא למען אשר ילמדו
 וקיים דכפו זה שלא כדון חרב רוד לאוריה אף שהיא
 מו' עממיה כיון דנתגויר וליכא אשר לא ילמדו ולמ"ד
 לא דרשי' טעמא דקרא א"כ כדון הרב כיון שהיא מו'
 עממיה דכתיב בהם לא תחוס כל נשם' עכ"ל וכוס
 א"ש חסו דקאמ' שמעו לא אום הרמז שפרגת לאוריה
 שלא כדון רהבם דקרא מו' עממיה דבתי' כמו לא
 תחוס כל נשם' כיון דדרשינן טעמא דקרא דכל טעמא
 דלא תחוס כל נשם' הוא משום למען ילמדו וכיון
 דנתגויר ליכא ה"ט וב"ת דס"ל דלא דרשינן טעמא
 דקרא ואפי' אגויר א' מו' עממיה הוא בכלל לא תחוס
 כל נשם' א"כ הך ברעהך עון דבת ז' דהשתא דלא
 דרשינן טעמא דקרא א"כ אף בכרייתך מפני אכסלוס
 יש לך דין מלך ואפי' שיחזירך אח"כ למלכותך לא הו'
 כהמלוכהך מחדש ואיך בכלל חזן וגאיה שמתחילן להם
 ענותותא דבשלמא אלו לא תהוונ' שמעו וקודם שפיר
 דרשינן טעמא דלא תחוס כל נשמה הוא משום למען
 אשר ילמדו וכיון דנתגויר ליכא ה"ט וב"ת דס"ל דלא
 דרשינן טעמא דקרא ואפי' אגויר א' מו' עממיה הוא
 בכלל לא תחוס כל נשמה א"כ הך ברעהך עון דבת ז'
 דהשתא דלא דרשינן טעמא דקרא א"כ אף בכרייתך
 מפני אכסלוס יש לך דין מלך ואפי' שיחזירך אח"כ
 למלוכהך לא הו' כהמלוכהך מחדש ואיך בכלל חזן
 וגאיה שמתחילן להם ענותותא דבשלמא אלו לא תהוונ'
 אוריה ומורה סבך דרשינן טעמא דקרא א"כ יש תחוס
 לאחזירך דכיון דהשתא הדינא אולו ירחס ה' ויחזירך
 למלוכהך והו' כדון נשוא וחזן שמתחילן להם
 ענותותא אבל השתא ליהיך ליכא תקוה והכך ברעהך
 בענין דבת ז' אף שתקווד למלכותך א"כ דס"ק ליה א"כ
 ליהיך דלא דרשינן טעמא דקרא א"כ אתה מורה
 בעלמך שאסור לבא בקהל והכך ברעהך כמו שהסכים
 דואג ורבי אתה בעלמך אולו ומורה ליהיך ווא"כ איך
 הרגת לאוריה אף שהיא מו' עממיה מ"מ הו' נהגויר
 וליכא ביה למען אשר ילמדו ומן האמור נבא לכארי
 מתאמר ז"ל בשבת כפ' הכונה והוא קללנו קללה נכרית
 נוט' טאף הוא מואבי הוא רוצה הוא טורר הוא תועב'
 הוא ע"כ וחקושי מכתא' כוה המאמ' קרא דהו"ל בתהל'
 מואבי כי זה הוא ראשון מן הכנון והלילה ועוד דטאף
 ורוח סו"ל למנקה ביתא זה כגד זה ואמאי הפסיק
 במואבי ועוד דאיך מלאו לבו לרפד עליו כל זה אשר
 ע"כ גלע"ד דהענין כך הוא דמעולם לא עלה על
 דעת שמעו ל' כי הוא מואבי ואסור לבא בקהל כי
 חיע את אשר בתי' בתי' ליכא עמוט ודרשינן ולא
 עמוטות משום דרשינן טעמא דקרא מש"ס נחכס
 שמעי באומרו תחלה טאף וכשואמרו לו דיש לו תירוץ
 על זה מוכיח מאותו ח' שאלה הוא מואבי וכן ע"ז
 סודך והוא עפ"י מ"ש התי' טיכמות דכ"כ לרבא דאמר
 דב' אומות אף כשנתגוירו איכא כמו לאו דלא תתחנן

בם אף וליכא טעמא דכי ויאר את ענין דהא כהן
 שנתגויר ליכא תו"ט וכבר מביאר בפירוט דהין
 קדושין תפסין בחיוב לאוין וא"כ לפ"ז דלא דרשינן
 טעמא דקרא מתיקרא לא יש אום אסור אשת איש בבת
 ז' דהא לא תפסו כס קדושין לאוריה דהיא מו' עממיה
 דאיכא ביה לאו דלא תתחנן כס אף לאת' שנתגויר
 ומעמיה א"ש וט' שהתחיל שמעו באומרו טאף משום
 דס"ל דק"ל כמ"ד דדרשינן טעמא דקרא וא"כ ודאי
 לאו דלא תתחנן לא סודך אחר טרוחן כיון דליכא טעמא
 משום שלא יסור את ככך וא"כ תפסי קדושין לאוריה
 בבת ז' וסוף אשת איש נמורה ואם כשדך ל' דאע
 טאף משום דלא תפסי קדושין לאוריה אף אחר שנתגויר
 וקרא דלא תתחנן כס אף בגירות אירו וכן רבא אף
 דליכא טעמא דכי ויאר משום דלא דרשינן טעמא דקרא
 א"כ עראי הוא ואסור לבא בקהל דהשתא ע"כ מאי
 דכתיב עמוט אחר זכרים ואחד נקבות כמו מלבי
 ומגרות וממזר וממזרת ולא תאית' לטעם שאם סבל
 דבתי' על דבר ונ' כיון דלא דרשינן טעמא דקרא וב"ת
 דלעולם דרשינן טעמא דקרא ועכ"ל לא תפקדי כואף
 אע"ג דהיא מקודשת לאוריה משום דקדוהי כדור דכל
 הוילא למלכות כ"ד כותב גט כדחזון לגמרי מעבדו
 בין אם יחזור בין אם לא יחזור ולא הוילא כדחזון הימים
 אפי' ס' א"ל וברכתו התי' א"כ דרשינן טעמא דקרא
 א"כ רוצה הוא בהריונת אוריה דהשתא אע"ג דהיא מו'
 עממיה דבתי' כמו לא תחוס כל נשם' מ"מ כיון
 דאגויר וליכא ביה השתא למען אשר ילמדו אטו בכלל
 לא תחוס כל נשם' ולמס' הרבן' שלא כדון דהו' דמקרי
 רוצה בהריונתו וב"ת דלא מקרי רוצה וספור נתייב
 מצותה כדון מורד במלכות וכמ"ש התי' לאוריה מורד
 במלכות שלא הלך לשכב את אשתו כאשר דבר אלו
 המלך א"כ טורר הוא וסוף עפ"י מ"ש התי' בעל שתי
 וחתו' ל' ספקא' על דכתי' התי' ז'ל שארי אוריה עבדי
 כדון דלא הלך לביתו מאחר דהיאם בת שכע מעוברת
 ואין לשמוע למלך לעבור על דתו' לאוריה לא ידע
 מפרשת כעבור ע"ש וא"כ הוית' דקאמר וב"ת דאטו
 רוצה משום דהו' מורד במלכות משום שלא הלך לביתו
 כאשר דבר אלו המלך אכתו הו' טורר כוס דלוק מלואו
 המלך דוד לרד לביתו כיון דירע המלך פרשת סעפור
 איך ספי ליה אסורא אין זה אלא לכא עליו בעקופין
 ולגרסו לו שיקייב מות' ואין לך טורר גדול מזה וב"ת
 דלאו מחיטו שכתבו התי' נעש' מורד במלכות אלא כמע
 ספרש' י' משום שאמר ארזי וואב לקטי המלך הא נמי
 ליחא דמשום זה לא יקרא אוריה מורד במלכות וכמע
 שהקאו התי' ז'ל על דכתי' רש"י וא"כ הא שחטבו חזי
 כוה לאוריה מורד במלכות אין זה אלא נבחות לב והו'
 בתי' תועבת ה' כל גפה לב וספור נקרא תועבת על
 זה קום לו לרוד לרקיק עליו כוה שאמר ארזי וואב דאין
 זה בכלל שום תשים עליוך מלך שחטא אומרו עליוך וכמע
 שכתבו התי' ז'ל

ובדרך

זו נ"כ וכן מאל"ל כשומר טוב ח"ל רבס
 אומרום לנפשו ר' שמואל פתר קרא
 פרוצא ואחיקופל שם רביס בתי' אומרי' דדי ששכס
 הכבשה והרג את הרועה יש לו תשובה אין וישיעה לו
 ע"כ כי הנה מואבי ורוע כנמ' שכתב דואג
 אחיקופל שדיר אסור לבא בקהל משום דס"ל דאין
 זכרים

שנכרח חף סהל"ת הם מרוטס ממ"ע ארבעה סס
 ומה קרוב לשכר ורחוק מהספר רטון דב"י הל"ג
 מאהבה ויהו ענות מרוטס מוכות וברנע א' שמקרי
 תשובה מאהבה יהיה נדח נמור ומלא וטון ולע"ז
 דחו טעם מאן דס"ל דבעלו תשובה ע"ש מפרקים
 גמורים ומאן דס"ל דנ"ע יטו חוטו מאוס דעל סטוב
 רוב בעלו תשובה הם מוראה וא"כ כ"ה דס"ל דנח לו
 שלא נכרח היונו מה"ט מאוס דעל הרוב החש' הוא
 מוראה דרחוק ומובעו גם שאיבו מאהבה והו כדבר
 דלא שבו ומש"ה ערוון היו כריחת האדם רחוק
 מהספר וקרוב להספר ולזה נעטו וגמרי סס"ל סל
 נכרח

ומעתה

לפי כל האמור ותבאיו ס' ק"י
 לכא' הטוב ההק ת"ח טו ס'אס הספן
 קיום דהיוט שאמר האדם וקריעם על כרחאי וגם
 יאמר מו זה אשר הוא חפץ כחיו העה"ו מאמר דאי
 קרוב להספר ורחוק מהאבר וכונן שכל ענינה של טלחי
 בעה"ו וכעו חיו הוא מאוס לריות טוב לו טענת מו
 האנונה עין כעון כרו שלא יוטה כרית לאסתכל באשם
 מאירה ויהיה טוון כורע ולא מדר החקר הם רחוק
 מאר על האדם מכיון שהל"ת הם יותר מרוטס
 קרוב להספר יותר מהשכר וטח לו ג' ערסן
 כמקומנו לו שלא נכרח וכמ"ס המברש"ל טע
 בא חזונו דוד ואל"כ בני נטר לשוק מרע ושפתי
 מרבה נרמה שלא תהדר ער ותתרגעם על נדחיו
 ית' על שכר רחוק מהשכר וקרוב להספר וען ס'אס
 יש תקנה כנ"ל ספור מרע ועשם טוב דסיט ע"י
 שאתה שכ מרע ותעשה לרע הם טוב דסיט ע"י
 תשובה מאהבה יהיו הריוט נעשות לו כוונות וא"כ
 אין לך קרוב לשכר ורחוק מהספר גדול שיהיה כל
 עור שיש כידך עונות רטס ועששם הקפ בעשם א'
 יטט מפניך ויהו זכות ע"י שאתה עושה תאוס
 מאהבה וזה מאו דרוה סכורא ליה לר' יטא בע'
 מקראות הללו וערוין לא נתקרה דעתי סה סה'
 שפיר משום דטוף סוף הרי אמרו דמטו תמרו שחלו
 שלא נכרח והיו ק"ל דוד נטר לשוק מרע טון שס
 אומר דברי חכמים שכן טנו כמאנחם והסמיטו שחלו
 שלא נכרח מש"ה סיס אמר ר' ינא שכל שנו לא עמד
 על פי' מקרא זה על אופניו ער שבהן כוונת מקרא זה
 מהרובל שהיה מכרו ואמר מאן כש ססי וסוחת
 הרובל לשלל הכנסה זו שהם מסין דבי ינא שאיט בלאן
 תימא ומש"ה האסף מרעיו מאן פיעו ססי וכה אמר
 מאן כעו ססי חיי שרוטס קרובה למה של אר סקאס
 לו שהיו נקראים חיים לאשוקו שלא יטאו עליו יסדין
 קאס ומרס דהי מראס כחיו ולאו חיים עקרו וכן לוסכ
 ומס לריות טוב ולא לטוח עמי וכל ימיו כנער ועס
 חאוב כמת ליה סאכ לו הרובל ופתח ספר סלס
 והראש לו כו כער שרוטס לריות סוסדין וסנעס
 מעלו ליה ה' לטר לשוק מרע דבעת לר' מנטס
 באים וכמא"ל על"ו דברים כליס פיעס וסאחס
 שכולס על לשה"ר רעל שאתה מכיף לריות . ומס
 ולריות טוב שלא יכוו כעניית ליה ססי לרובל סר
 מרע ועשם טוב ואלו טוב הלא תרבי דכחוכ סקסר
 מרע כעשית עשיית כחוכ ואלו סקסר סקלסר סקס
 לטמט פלי שס פיעס ואלו וס כס לטמיטס סס
 סרד

לנוכח נטר לשוק דהול"ל כוכר לשונו מרע ועור
 דהיו קאמר מו האיס חפץ קיום הא"כ"ע חפסוס
 כחיים הלא דכוונת הכתי' דמי שחפץ בחיים ולא ימות
 יור לשונו מרע לאשוקו אס לא נטר לשונו מרע ימות
 ולא יחיה והא קסוי דהיכן מליטו עונס מותה כזה נס
 היכן מליטו שאס ושמור לשונו יוכה לאריות ומס
 ומחמת קשוות אלו הוא ס"ד דרבי ינאי דכוונת אלו
 הסקוסים כסנוון אחר והוא ככר יודע חקירת
 הרשונים ומלכס כראסס מרן הקרוס כ"ו ז"ל דמאמר
 דמעניקרא היו סכשמות תחת כסא הכבוד וכהניס מו
 השכי' וגם אחר שכלו לעולם אחר העמל והטורח
 בתורה וכמטות אס יוכה חוור למקומו להיות יושב
 תחת הכסא ליהנות מווי השכי' א"כ מה היות
 ככיתתו לעולם ומכ"ס אס לא הלליח כתי' וכמלות
 ואכר. את מקומו ושנו לה מרן ז"ל דמחלה היה
 טוון מדר. החקר ומאן דאכול דלאו דיליה כהית
 לאסתכלו באשם מאירות אכל ע"י עשייתו מטות
 ומע"ט יהיה טוון כורע מדר הדין ולא כהית עור
 לאסתכלו באפיה מריה ועון כעון יחו ולא יכוסו
 עכ"ל. וסן כו דבריו נאמנו מאר מ"מ הרואה יורא
 דאכתי לא כתייבכה חקירה זו ככל הדרך דא
 עכ"ס ככיתתו לעולם הוא קרוב להספר ורחוק מהשכר
 טו יטר לכ האדם דע מעוררו וכני עלייה מעעטיס סס
 והרי מכואר ככל הפוסקים דאין מלוים מעות יחומס
 דרחוק לשכר וקרוב להספר ומהו הטעם עלמו
 נלע"ד דהו פלוגי כ"ס וכ"ה ס' ס' ומחלה דב"ס ס"ל
 דנח לאדם שלא נכרח דהו קרוב להספר ורחוק מהשכר
 וא"כ חורו כ"ה וכמונו וגמרו והכיוטו דנח לו לאדם
 שלא נכרח וכפרט למ"ס הנאון מהרש"א ז"ל כסוף מס'
 מכות דהאי דאמר נמו ר"ל שכלו למנין המטות ומלאו
 דהלאוין סס שס"ה יותר ממ"ע שהס דמ"ק ואס לא
 נכרח האדם או טרוא לא האס עוכר על מטות ל"ת ואף
 שלא קיום ג"כ מ"ע מ"מ המטות ל"ת סס יותר ממ"ע
 ע"ס שהאריך וא"כ מכ"ס דלפי זה יהיה יותר קרוב
 להספר ורחוק לשכר וכיון דהל"ת סס רכוס ברהוי
 מתוך רכוייס לא ימנע מלהכשל בקלת מהס
 ורחיקו להרב בעל כף נחת שהביא כסוף עוקנין משס
 ג'און אחר דוסוד פלוגתויהו דב"א וב"ה הוא דב"ס אזלו
 לטועתויהו דס"ל דחלות דכס דמטמאות מסיהדר
 במחשכה ס"מ דס"ל לוינא דמחשכה חשיבא כמעשה
 מש"ה כוון דארס לומר לשמה וחאכ על המט' לעשות'
 קוי בידו ג"כ שכר מחשכה ושכר מעשה וא"כ רמ"ח
 של עשין יהיו ככפלים וא"כ הו העשה יותר מל"ת
 ומש"ס ל"כח לו שנכרח אכל כ"ה ס"ל דמחשכה לא
 חשיבא כמעשה והו הל"ת יותר מהעש' מש"ס ס"ל
 נח לו שלא נכרח עש"כ ולע"ד דבריו תמוה' דהא לכ"ע
 מחשכה טובה הקב"ה מרפה למעשה וכמכואר כנמ'
 ולוכא מאן דפליגי כוח ומוכחיה כנמ' מקראי וכו

אמנם

לו נר' כוסוד פלוגתויהו דכ"ס וכ"ה
 וממילא כוח חקירתו עפ"י מ"ס כנמ'
 דומא אר' וגדולה תאו' שזוונת נעשות לו כנגנות
 שנאמר טובס וסראל ונ' כו בשלת כעויד חוטי וכו
 אר"י גדול' תאו' שזוונת נעשות לו סוכיות ל"ק כא
 מאהבה כחן מוראה וא"כ ו"ל ספיר דכ"ס דס"ל דמט' לו

חליבה רחלכתה ואיכ במשפטוך חייט רע"י משפטוך
שאי דן כהם דין חמת לאמתו חיינו דאין זריך לוקח
אותו קודם ומני שלא לחטא שכבר אנו בטוח שע"י
משפט חמת שלא לחטא

ועפ"י זה ניכ ויכט הני קראי שאמרס ארוניט
דוד ג"כ ח"ת פי זריק יחנה חכמה ולשוט
חזרר משפט חזרת אלהו כלכו לאן קמעד אשורו
טיפה רשע לזריק ומבקש להטיח ס' לא ועובט כיד
וכהקדום עוד מאי דאמרינן במס' ע"ו הריחק מעלים
דרכך זו ע"ו ואל תקרב אל פתח ביתה זו וינה וכמה
אר"ר' אמת ואמרינן סס ואס יש פתח מר' אמת
זריך לילך אורחות עקלקלות ויקיף בדרך אחר ולא זלף
בדרך ישרה ועפ"י איש ואישו דקאמר פי זריק יחנה
חכמה דחיינו ת"ח סתת"ח תורתו אומטתו ותמיר
יחנה חכמה וקדר מפרש שאינה ת"ח שעליו אנו אומר
מסתמא יחנה חכמה חייט איכא רלשוט תרבר משפט
רמניע להוסאה וסלקא שמעתתא חליבה רחלכתה שאו
מסתמא זה הת"ח תורת אלהו כלכו שתמיר מהרהר בה
כד לטוטא חזין לאמתו ועל ת"ח כזה אנו אומר לך
לא קמעד אשורו כדפרש"י שלא ימערו דגלו דהיונו
דאין זריך לסדר נעדרו ולילך בדרך עקלקלון אלא ילך
לדרכו בדרך ישרה אפי' אפתחא דוונת וע"ו ולא יירא
ואפי' טפה חרשע זה ינה"ר לזריק זה להטויחו ולהמיתו
כיון שעבר אפתחא דוונת מקום מוכן לקורענות אפי' ת
ס' לא ועובט כידו וכמו שאמרנו כיון דחויכהו זוטת
אשפיון מקמיתו ולא די שלא יקטא אלא אדרבה נטול
שכר על זה וכמ"ס ניוול אפתחא דוונת ונכפס לזיין
ונקבל אגרא חוה דאמר ע"י שאתה הולך סס ולא תחטא
חירומתך לרשת ארץ שיהיה לך מעלה והרמת ראש
שכפית לילה דרע"ו אהת טחל את הארץ עה"כ יען
בהכרת רשעים תראה ולא תחטא עמהם וכוה שמעתי
כוונת הכתוב שאמר בדרך חכמה חירומתך חירומתך
כמעגלי יוצר ראיך זריך להיך ולילך בדרך עקלקלון
אלא חלך בדרך ישרה אפי' אפתחא דוונת ע"י שאתה
מהרהר בחכמה אפי' בדרך כשאתה הולך

ובזה ניכ ויכט חייט קראי האמורים כריס קדר
תהליט אשירי האיש אשר לא הילך בעצת
רשעים ובררך חטאים לא עמד וכמו שב לזכר לא זכ
כי אם בתורת ה' חטאו ובתורתו יחנה יומס ולילה והיה
כעין שקול על פלגו ומסוגו' לאכן חרשעים כי אם
כמון אשר תרפט רוח ע"כ והאיזיא היא מעורסת
כוח דמאוקמל'ן דוד אשירי האיש וגו' פשיטא דאשירי
ואשירי חלקו

אמנם עפ"י ד"ש והיינו ראשמעו' וקאמר דאשירי
לארס שלא חלך בעצת רשעים וגו' אפי'
ע"מ לכפות את יצרו שלא יכנס בחצרותיו זו כי אם
ביתו ה' חטאו ותורתו אומ' ותמיר מהרהר כתר' זהו
דוקא יש לו רשות לילך בדרך חטאים כדי לכפות יצרו
ויקבל אגרא דהוה והיה כעין שקול וגו' ומובטח לו שלא
יחטא וכל אשר יעשה יצלוח ויקבל אגרא לא כן
חרשעים שאם הולכין בדרך זה תכף יחטא ואין כהם כח
לעמוד איס ולכו אפתחא דרע"ו וזוטת דתכף יהיו כמין
אשר תרפט רוח וכדכר הוה אשכחנה פתרו למאוי דהוה
קשיא לי על מאמרס ז"ל על פסוק ויבא הכיתה לעשות
מלאכתו שח"א מלאכתו ממנו וח"א לעשות זכריו

אחד יחנה וצור וכבר ובמש"ל אחד ומי
איכא וכ"ס עוסר וכבר וגם כוח תריות שחיה
נטול ניכ מהאקדון ובמש"ל רכל סעוק פחורה
ואיכא דלון סימט וככן אנו ליה עמיט סוכס
לפנת קלמרי תוררו לשמס ולהות סווגיס מוז
ספגיס כדוע עין כעין נרסה אהת ה' וחזו אחבט
ויכלמו חנס"ו

פ' אחרי

איתא במדרש רבה כס' זו אר"ה כר' אכא
כאחר כניסון מתו כניו של אחרן ולמה
עזר מותקן סס"כ למ' לך כשס סיה"ך מכפר
כי מותקן על זריקים מכפרת ומנין סיה"כ מכפר
שחומר כי סוס סוס ויכפר עליוכס לטטר חתכס
ומנין שמתקן של זריקים מכפרת דכתיב ויקברו
אה עממות שחול ויעתר אלהים לארץ עכ"ל הנה
הייע מה שאמרנו בגמ' הנוע לפרשת דרכים נטול
מכלס מאי פרשת דרכים אר"ה זה ת"ח ווס המיתה
ומר זוטרא אמר זה ת"ח סלקא ליה שמעתתא
חליבה רחלכתה וכתב החוס' ותמיה ואיך נטול
מכלס והלא אנו נטול מוס"ר בערנה דלא עסיק
כהו"ל דתסת"ח תורתו אומטתו ועוסק בה ומהרהר
קמיר ככל שעס ואינו הולך ד' אמת כלא תורה
וכ"כ רש"י על עובדא דר"ח ור"י דקאמר סס בגמ'
כיון דחויכהו זוטת אכפיון מקמיתו ח"ל מנא לך הא
אי' דכתיב מומה חמור עלך ופרש"י ז"ל מכל
דבר רע ומהרהר קטא ואנו הולכין ודפר כד"ת
גיכ ואיכ ראוי לחקור חליבה דמ"ד רכני אהרן
כחנאס מתו ומנו כהו ח"ל כמה חטאים נרוליס יש
פיה דאמרו לא הגינה תורחס עליוהו דהו ודיו
כבר הגיעו למעלת ת"ח דסלקא ליה שמעתתא חליבה
רחלכתה דהו ח"ל סהו סקול' ככל הסנהדרין ולע"ד
נר' ל' ליושב עפ"י מאמרס ז"ל דכל השרוי כלא
אשס שרוי כלא תורה וא"כ ו"ל שפיר דמהאו טעמא
דרשו ד"ל על פסוק ובנוס לא הו להס הא אנו
היס להס בטס לא הו ראויס למות דאלו הו נשואיס
קוחס תורחס מנינה עליוהס שלא לחטא כשוס קטא
מוחטאים הללו אכל מכיון שלא היה להם נשים ח"כ הו
סדאס כלא תורה וכמאן דליתא דמי ואין ככח
סדאס לסגן עליוהס מוס"ר שלא לחטא ככ"ל
ככו

ועפ"י זה יוכן אחי דכרי דוד הגעומים שאמר
דחמך רכוס ה' במשפטוך חייט דלכאורה
אין מנין מאי קאמר אמנם עפ"י האמר ח"ס
כי סוס למד הנוע לפרשת דרכים חייט ת"ח
חוס המיתה דכל עת שלא מת יש עליו אחריות מוס"ר
סלא להטויחו ולפעמים כעבור זה ולקח הזדיק קודם
זמנו כדי שלא יחמץ כדכתיב הן כקדשו לא יחמץ
ולמר זוטרא דאמר זה ת"ח דסלקא ליה שמעתתא
חליבה רחלכתה ח"כ ת"ח סהנוע למעלה זו שון
חין אמת לאמתו חו לא יש חשס על ת"ח כוס
סימט קודם זמנו כדי שלא יחמץ כי זה בטוח שלא
יחטא ח"א דקמך רכוס ה' וכיון דחמך רכוס כדא
שאתס מבריע כמ"ד וס ת"ח דסלקא ליה שמעתתא

הוא נכנס ונודמנה לו דיוקנו של אביו ולא הניחו והיון
 בה דמו הכדורו למ"ד זה ללמד מוכח על אהו לזיק
 ואם סהורם בקטו אהו הוא מגלהו ואדרכ' קרא משתכח
 ביה ואומר ולא שמע אליה לשכב אלה וגו' וינס וינא
 קחולה הרו דתלת הדבר כיוסף שלא שמע אליה וינס
 לא שדמות אביו ואכן השתיה לא הניחוהו לעשות וכבר
 במקום אחר ישכחי ליה על כוון אמנם עתה נלע"ד
 עפ"י הקדמתו ליושב באופן אחר ונאמר ואדרכה
 מהן דרש הכי שלעשות זרכו הוא נכנס הוא אדרכה
 שכת גדול מאד לאהו לזיק והוא כי כבר יודע מא"ל
 דבר חקום הוא ליה וכל מה שלמד ועקב אע"ה כמדדש
 סס ועבר מסרו לו וא"כ ודאי כבר הטע יוסף למדרגת
 ת"ח וסלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא וברדאי
 טע"י זה היה מהרהר תמיה כד"ת ולובה למתא ביה
 אפי' בתקום סכנה כפתחא רוונת שמא יחטא וא"כ ו"ל
 בפשיטות שכוונת יוסף שכנגד לעשות זרכו הכוונה
 שכנגד על דעת זו וכשונוע לעשות ולכשהו ילרו תקף
 טלח ילרו ודחקהו מעליו ומקבל אנרא טפיו וכמו שאמרו
 נוול אפתחא רוונת וכפפה לזכרון והא דיוסף עדיפא
 מדידהו שגב דעת וירו הדע ונכנס על דעת כן לעבד'
 עבירה ואחר שבער בו אש האר דחקהו מעליו באשר
 סבא כמשכתו דמות דיוקן אביו ומ"ס ז"ל נודמנה
 לו דיוקנו של אביו אינו ר"ל טע"י משכתו שנודמנה
 לו כמשכתו וכן הויה דאכן שתיה שהכיה כמשכתו
 דבר זה כדי לרמות ולרו מעליו ומעתה שפיר יגדל כח
 יוסף בזה העטון ודאי לקבל אנרא טפיו וכוה נחה שקטת
 מה שתמק סר' בעל ס' אבק סופרים ז"ל דמאי
 דבדחיה דיוסף שלא חטא הא אפי' רשע נמור אס קבא
 השכיב' ואכן השתיה ונאמרו לו שמתריכוס העולם אס
 ועש' עון היה כמעט מלחטוא ע"ס מה שהירץ ועפ"י
 מ"ס א"ס ולק"מ וקנה הרב ז"ל תי' דהקב"ה טוחן
 לבבות ורואה שהלזיק הוא נלחם עם ילרו אמור
 וא"כ באחזה פעם יגבר ילרו עליו וקויעוהו מן
 השמים באחזה אופן שיהיה שלא לחטוא לא כן הרשע
 שתמיר רודף אחר העבירות וכל חפלו בהם משום הכי
 מניחוס אהו ואין אום מונע וכוה פי' הרב כוונת
 הכתוב כי השתות יסרקון לזיק מה פעל דהיינו הוי
 עגמה קושיית הרב תקשה. הספיק מאחר שאמר לו
 אכן השתיה הנני מחדיב העולם אס אחת עושה עון
 א"כ לזיק מה פעל ולמה יקרב לזיק מאחר שמעוהו
 מהחטה מלמעלה וא"כ גם הרשע וטעון כן ומשני ה'
 בהכל קדשו עונו וחוו כמה הלזיק מלטער
 ולחם עם ילרו תמור לרחוק מעליו. חה אומר
 ה' לזיק וכן מ"ה מקייעו הכל רשע ואוכב חמם
 ורודף תמור אחרי הרשע שנאה נפשו ואינו מקייעו
 משום שלא יחטא ודבריו נאמנו מאד ודבר ה' בפיו
 אחת שכן אמרו כמדדש על פסוק רב לך מלמד שאין
 מניחוס ללזיקים לעבור עבירה חמורה ועפ"י דכירי
 הללו ויחפרה המומר שהכאנו באופן אחר ודקדק עוד
 אומר על כן לא יקומו רשעים כמשפט וחטאים בעדת
 לזיקים כי יודע ה' וגו' דאינו הוה כ"ע למה שקדש עד
 שאמר ע"כ לא יקומו ועוד דאינו קאמר לא יקומו
 רשעים כמשפט א"כ אהתנודי אהתנוד וקוטא נשכר כיון
 דאינוס גדוים עפ"י מעשיהם' א.

אמנם עפ"י האמור א"ס ונכון ובהקדים עוד
 מ"ס כנמ' דרכות מ כהיב חטאים
 חטאים כתיב כעו דחמו עליוטו כי הונו דלסדרו
 בתשרי ע"כ הנה מכוחר מוה דלסנא דחטאים מורם
 על העוטה עצמם וא"כ א"ס והיו דקאמר אחרי האיש
 אשר לא הלך וגו' ואינו רודף כלל אחרי העבירות אלא
 כ"א בתורת ה' חטא כדי לרחוק היטר מעליו מ"ס ה'
 ועליוהו לא וכול וכל אשר יעשה ילאת דאפי' באם
 עבירה ליה אינו מניחו לעבור עבירה חמורה וכההיא
 דיוסף וכ"ת מה שכת לזיק כוה והלא נס הרשע יטעון
 כן חלו יחיה לו כמעשה דיוסף לא היה חוטא ליה
 קאמר על כן ל"ען שזה לזיק נמור לא יקומו רשעים
 כמשפט כפי חטאים ועונות לפעמים בעדת לזיקים
 והיו טועים ביון דגם הס'אלי וקועם כההיא עוברא
 דיוסף לא היו חוטאי' אמה שכת ללזיקים כוה שלא חטאו
 שיהו ע"י מניעה וכקושיית הרב ז"ל יען כי אחי' פשע
 וברור דשנא ושנא אלו נאלו כי יודע ה' דרך לזיקים
 שתמיד לוחמים עם ילכס וא"כ מ"ס אף שלפעמים
 יכרחו לחטוא מונעם ואינו מניחם אבל דרך רשעים
 תחבר כי רשע ואוכב חמם שנאה נפשו ואינו מקייעו
 שלא לחטוא וכוה יוכן אחי' מה שאמר שלמה כחכמתו
 הלל לקוחים למות וגו' כי תאמר הן לא ידענו זה הלא
 תוכן לבות הוה יוכן ונור כפשך הוה ידע ומשיב לארס
 כפעולו דהכוונה דפ"ק הלל לקוחים למות דהיינו
 כשכאים הלזיקים לעבור עבירה חמורה שמחוייבים
 עליה מיהם עמוד והכל ולא תטחם לעבור עבירה
 חמורה כי תאמר הן לא ידענו זה דא"כ מה שכת ללזיק
 ולזיק מה פעל וגם הרשע יטעון כן וכקושיית הרב ז"ל
 לזה השיב ואמר הלא תוכן לבות הוה יוכן וטנר נפשך
 הוה ידע ומשיב לארס כפעולו וכוון שרואם ללזיק שכל
 ושור כורח מהעבירה ונלחם עם ילרו וסרשע כהפך
 מש"ס לזה אינו מניחו לעבור ולוה מניחו על דרך בדרך
 שארס רוה לילך בה מוליכין אהו .

ומעתה

מלחה תקפידא מקוז לזוח דאך חטאי
 כיו אהרן חטאים גדולים למד כדאית
 ליה ולמד כדאית ליה וכתחויבא ללחיה וסא אין מניחם
 ללזיקים לעבור עבירה חמורה וכההיא לע"ד ליושב
 כפשיטות דלא אמרו דאין מניחם ללזיקים לעבור
 עבירה חמורה היינו כמורר אבל כשוגג לא אמרו
 ואע"ג דאמרו ז"ל דאין הקב"ה מבחא תקלה ע"י
 הלזיקים ככר כתב אחי' דוקא במודי דאכילה וא"כ
 ז"ל רכל חטאים של בני אהרן כשוגג הוי דאס משום
 שנכנסו שתוי יין הא עדין לא נטעו ואי משום
 שהורו הלכה בפני רבם הוי עדין ג"כ לא נטעו ואי
 משו' שנהנו מווי השכונה הא הוי התלחם באונס ואע"ג
 דהוי סופס כדלון הא קו"ל דפטור והא דנעגשו ז"ל
 משום דקו"ל דגגת הלמוד עולה ודון וחטא של ת"ת
 נחשב כמורר ה"כ מ"ס מהר"ם אלשיך דשני שגגות
 חייבו כמורר אבל קשה דאמאי לא כטן עליוהו זכות
 אהרן הכהים והוי כתב הרשב"א ז"ל דאבא מוכי ברא
 כהאי עלמא וז"ל דגם מטעם חטא הכהים שעשה
 העגל לישראל נענשוהו והא גרמה להו כדכתב
 הר"ם ז"ל .

ובקסלה

זו נכא לבאר קרא האמר כדדירן
 ודבר ה' אל משם אחרי מות שני בני
 אהרן

אשר בקרבכם לפני ה' וימתו וסדקוץ מכולד כח
הבא דהול' ל' אחיו מות נו' א' ועוד מהו בקרבכם
לפני ה' הול' ל' בקרבכם לפני ה' .

אמנם

הקדים עוד מ"ש בנ"מ כתי' פוקד עון
הכות על כניס וכתיב וכניס לא ימתו על
אבות ומשני כאן כשאוחזין מעשה אבותם כידועם כאן
בשאלן אוחזין וכו' והנה ארונו האר' י' תרץ כאן בשונג
כאן במעורר בשונג לא ימתו כמורד פוקד עון הכות על
כניס והקדוקותי תי' כאן ככ"ד של מעלה כאן ככ"ד של
למטה רכב"ד של מעלה פוקד ורחמי להר' בעל ספר
כהונת פסוק שכ"ס האר' ו' ל' מורה לתו' החוקווי ז"ל
אלא דק"ל לפי דעת הר' בעל עשר' מאמרות ז"ל שכ'
שכל קטנות שארס חייב עליהם אינו אלא מתורת קנס
זמ"ש ה' מעול קדוה מורה בקנס וא"כ ה' ק"ל דהא
דכופין הכניס לפיכך חוב אביהם אינו אלא כמנוח'
תכל' לא בקנס' וכמ"ש המרדכי ז"ל מש"ס כ' האר' ו'
ז"ל כאן במורד דה"ל מועד ומשלם נזק שלם דהו'
מתנה מ"ש פוקד עון הכות על כניס דכופין הכניס
לפרוע חוב הכותה אמנם בשונג דהו' כמו שור תס
למשלם ח"ג דקנסה הוא ולה' קנסין לים לכרום לכך לא
ימתו כניס על הכות אמנם הר' ז"כ ז"ל מפרש כונת
דכרו האר' ו' בעטן אחר והוא כי הכניס של הארס אינו
עדות לנבי' לאשתלמי מנייהו נזק לכך מורד דהו' מועד
משלם מן העלויה מכניו אכל' שונג דהו' ל' חס משתלם
מנשו דוקא ולא מכניו שהם העדות עכ"ל וכוה ח"ס
ח"א פסדי מות שני בני אהרן ז"ל דאע"ג דהס בני
אהרן לא הנין זכות אהרן עליהם והיינו משום דנס
מנשו בעגשו משום שגש' הגגל לוישראל וקשה דנס
אלהו אינו אלא שונג דהא כל כונתו שלא יסרנוהו ולא
יהיה להם שוב תקימ' וכחטא שונג לפי דברי האר' ו'
ז"ל לא קנסין לכרום דשור תס משתלם גופו אלא דנ"ל
דאפו' הוה שונג לנבי אהרן חסוב כמורד דת"ס שגנת
בעשות להם כוזרות וכיון דהו' מורד הו' כדון מועד
דהו' ממנה ושפיר משתלם מכניו וקשה דהא קי"ל
דשור מועד משלם מן העלו' מעדות שכנסו וא"כ
אע"ג דהכניס פס העדות מ"מ כיון דרכ ואביהו יס
כהס ג"כ תעאוס ח"כ הו' אלעזר ואיהמר שלא חטאו
הס העדות שכנסו של אהרן והס הוה להס ליענש
כלכור אהרן לזה שני שפיר בקרבכם לפני ה' שאלו
קדוים חל' ס' מאר' וכשמתה גרלה מאר' וכמ"ש משס
גדולת ממו וממך ומצ"ס וימתו תס ולא אחיהם
והס העדות .

ומעתה

אלכה ואשוב' למאמרויט השונג קדים
ההוא אמר באחד בטקן מתו כטו של
אהרן ולמס מוכור מיתתם ביה' אלא ללמד שכסס
שס"כ מבפר כך מיתתם של זריקים מכפרת ומטין
קיס"ג מכפר שאלמר כי כווס הוה יכפר עליהם וכו'
ומטין מיתתם של זריקים מכפרת רכתי' ויכפרו את
קאלו ויעתר אל'ס ליהרן ח"כ עכ"ל וכל העובר בו
יתנה דמאחר שגש' ה'ף שא וילוף במה מטט מיה' ד'
דמיתתם של זריקים מכפרת מה חוזר עוד לשאלו
ומטין שווס הכפורים מכפר הרו מדקאמר מס ווס
הכפורים מכפר משמע דפשיגוא ליה דוס' מכפר
ועוד דשמו מוכין עליו ועוד מהו זה שחזר ושאלו
ומטין פשיגוא הזריקים מכפרת והא כבר וילוף לס

מתקיימ' מיה' ד' ומאחר דלא סני בלו רחמי מקרי' ח"כ
אמתי אלתרוך הקושא כלל והאר' לע"ד לוישב וכחקיה
מה שדוע מה שחקאו קראשונים זל הנו מאמר רכותו
ז"ל דסתרו אהריו דממקום אחר משמע דפי' משני
הרעה נאסף החדק היינו הרע' העתיד' לכא' סלא
וראנה ובמקום אחר אמרו משום עלא' תכא הרע'
ומעכב הפורענות דטולו לכפר' על קדור ודוחה הרע'
מלכא עוד ותו' ומטו בה משס הר' כלי וקר דלא אמרו
מיתת סזריק מכפרת ודוחה הרע' אלא כזריק אחר
אכל כשימותו שני זריקים או מורה על' הדעה
העתידה לכא דהו' לכפר כזריק ח' סני לכות כמה
חכות עי"ע ואכזי העכר לא שמוע לי סאו תרומת
בלו' לא ס"ל ומאמרין וזכיה דמבאר לחזויו דאפי'
מיתת כ' זריקים כאחד סס לכפר סתרו וילוף לה מלכא
ואביהו' אע"ג דתרווייהו כחדא אזלי ואס' ס' קח' לפי
ולע"ד שזו היא בעלמא כונת מאמרין דק' דלמס
סוכור מיתתם ביה' כ' לו' לך מה וס"כ מכפר חף
מיתת זריקים מכפרת אפי' הלכו שני זריקים וחדו
בכור ואביהו' ללא תי' דכשט זריקים לא אמרו' לכפר
וכתי' הראשו' ז"ל דלאתא אלא גם בשני זריקים אמרין
לכפר והיינו משום שהוקם ליה' ד' תה' וס"ד עטמו של
ווס מכפר ג"כ מלכר הפעולות אשר עושים בו שיש
בהס כרו לכפר אלא גם עטמו של ווס מכפר עמל'ס
ה' ג' מיתתם של זריקי' מלכר הפעולת שבעשות במיתת'ס
שכל העולם טובין ומספירין והקב"ה סופרין וממית'ס
כסות נטוו ווס בהס כרו לכפר אלא גם מיתת סזריק
עלמא עטמו של זריק מכפר עמהס ולפי סאו נ'עמל'
מס לי זריק ח' וס"ש שט זריקים והר' סאל דמכ"ל
דיה' כ' עטמו דהיינו עטמו של ווס ג"כ מכפר דלמא
מכת אותס הפעול' שנעשים בו אלא דהו' כפר' ועל זס
משני סכא' כי כווס הוה וכפר עליהס דמסאי קרא גוסוס
מכח' נגמ' דעטמו של ווס מכפר והרד פריך ומטין
שמותת הזריקים מכפרת אפי' שניס דולמא דשט
זריקים לא הו' לכפר אלא דוקא ח' וכמו סתי'
הראשונים ז"ל ומתי דמוכור מיתת' ביה' ללא להקושס
ליה' ד' אלא להאעורר בככות ביה' כ' ועי' וס"כ תהא
סליחתו איה' פ' סהאטרס כפרתיה' כ' לו' לך סאו
עונס שעברו על כזאת יבא אהרן אל הקדש ודוקא
ביה' כ' יס ק' רשות לכא ולא ככל עת כמו שטעו כטו
אכל חס ומתו כ' זריקים כוחר אכתו לא דיעינן לכפר
לוס הביא ראיה שפיר משאלו דהא תסס הו' כ' זריקים
סאלו וכטו ואס' ס' כתיב ויעתר אלהים לארץ ש"מ
דכשט זריקים ג"כ סס לכפר על הדור או נאמר באופן
אחר עפ"י מה שדוע דע"י פטירת הזריק וס
ג"כ כפרס למתים וכהליכותהס נרכיקס בו ויולאוס
מנהיגים ונכנסין בע"ע עמו וכמו שדוע מה שפי' ז"ל
על סא דאריב' ז' ואינו יודע בלחז דרך מוליכוס
אזרו כי יס דרך נקרא ללמנת ומשס הולכוס במה
זריקים לב"ע ונדכיקוס עמהס כמה נשמות סהו
זרוטס סס ועולת עמהס לב"ע וכבר יודע ג"כ מ"ס
האר' ו' דה"ג סנקרא וס"כ ח"ס הקושא דמיתת זריקים
על סתוים ועל המתים וס"כ ח"ס הקושא דמיתת זריקים
ליס כ' דמהוים כ' מלכר לחיים ולמתים סהו כתיב
בלשון רבים ס"כ מיתת הזריקים מעולת ג"כ למתים
מלכר חיים טטטוטס המתים כהליכות סל זס הזריק
לב"ע .

לנ"ע ודרכים עמו כל הנאמרו אשר היו בנזח
 ללמות והרד שאל מנין שיהי' מכפר ככה ג' על החיים
 והמחיים דלמא מה שנקרא כלשון רבוט מטעמא אחרי'
 האמור בזה הקדוש משום דהכפרה באלו אותו היום
 מאומא עלאה ומאומא תתאה בינה ומלכות לזה חזר
 והביא ראיה מקרא דכתיב וכפר עליוכס לפני ה' חטתו
 היו מבואר דמלכו דיש כפרה עליוכס דהיינו החיים
 אלא גם לפני ה' אשר הם כההוא עלמא חטתו והרד
 בעו ומנ' דלמעניקרא מותח הדויק' מכפרת על החיים
 ואתא הקיפא בשביל המתים ג"כ לזה השיב דעיקר
 כפרה ולפינן לזה משאול וא"כ אהני הקיפא לכרחמנן
 דאפי' למתים מכפר ג"כ .

א נאמר באופן אחר ובקרי'מה שפסק הרמב"ם
 בהלכות תשובה דאין יה"כ מכפר אלא דוקא
 לשנים שאל' כי כיום הזה וכפר עליוכס לפני ה'הטעמו
 וכתיב מרן ככ"מ דפלוגתא דרבי ורבנן ופסק ברכס
 דהלכה כר' מחבירו ולא מחבירו עכ"ל ונקיים עוד
 מ"ש הרב בקו כהונה ח"כ בית המדרש דף כ"ו שהסכימו
 רוב המפרשי שאין מיתחם של דרוקי' מכפרת אלא דוקא
 גי' תשובה דתשובה גרודא לא מכפרה אלא על עשה
 אכל כשאר עבירות תשובה הולה לתנאים המפורשים
 בד' חלקיו כפרה כנודע אכל מותח הדויק ממולא
 משפטו התנאים ההם ועם התשובה הו"ל כפרה גמורה
 וכלא תשובה לא מנכא עש"פ וא"כ היינו דאשמועינן
 שהקיים מותח הדויקים ליה"ך לו' לך מה יה"כ מכפר
 דוקא לשנים וכמו שפסק הרמב"ם ז"ל גם מותח הדויקי'
 בן דלא מהנו לכפר בלא תשובה והרד קאמר ומנ"ל
 דיה"כ מכפר דוקא לשנים וכרבנן דאומא דהלכתא
 כר' דעלמו של יום מכפר ואפי' לשאינס שנים דמתכבר
 טעמינס לזה הכי מקרא כי כיום הזה וכפר עליוכס
 ונ' לפני ה' חטתו דאמאי הולך לו' לפני ה' חטתו
 דקשטא ביון דכפר עליוכס הרי נטתו אלא ודאי
 דלכות הכתו' לו' הא דיה"כ מכפר הוא בתנאי
 דלפני ה' חטתו ותשובו לפניו ית' אז מועיל יה"כ
 לכפר חזו מעלת יום הזה שמועיל לתשובה ויתר
 מכל הימים והרד בעו מנין שמויתח הדויק מכפרת
 דוקא עם התשובה ואו משום שהוקש ליה"ך מנ"ל
 שהוקש אומא מה שהחכמה מיתחן כיום הכטורי' הוא
 כדי לעורר בכיה ביה"ך ולזכור לככות על עונותיו
 ויכח ראיה מגדולים הללו שנענשו ולא נשא פנים להם
 אף שהם אין כמותם בכל ישראל וגדולים ממשה
 ואהרן ואף שחטאו כשונג הענישם ולא ויתר להם ועו"ל
 ישאו ק"ו בני ישראל על עונותיהם וישובו אל ה'
 זהו טעם שמוכרם ביה"ך אכל אה"כ מותח הדויק
 עלמה תכף באותה שעה אף לשאינס שנים מכפרת
 לזה הביא ראיה משאול דכתיב ויעתק' אליהם לארץ
 אח"כ דמאי אחרי בן דקאמר אלא ר"ל אחר שעשו
 תשובה והספידוהו בהלכה וקברו אותו אז ויעתר
 אליהם לארץ הרי דמותח הדויק אונה מכפרת אלא
 עם התשובה וכונת המדרש לו' דאם אינך חסין
 בהקישא הרי ראיה מקרא ואיט זריך הקישא לזה .
וראיתי להרב קול יעקב שכ' בשם מהר"ך
 ו"ל טעם נכון כהא שטטל זדיק אחר
 ומכפר על חזרו הוא מריון העושה שיהו אפוקי' לכ"ח
 זשטח ממנו את חוט אס לא ופרע לו ודויק'ם

נינו לנכחנא קייטו וכבר ידוע . מאן דפי' ל' כתיב
 אפוקי' דאם עשה שדה אפוקי' ועמר נכר וטטט
 המלוה נוכח מהכ"ח את חובו וירע דהזיק בקרא
 שדה ומיטב שריא ומיטב כרמו והס אפוקי' לש"ת
 ואלס יתכן כמט'א' הדויק'ם כההוא דטעפסאמר והיינו
 כשפול הדויק כיד כחרי ברטון שלא סוף דכר גורם אז
 מטכחת לה כשרט הפשעוים אלו המדרים ונכרו מאד
 מאד או כביטול מסתלק לעילא לעילא ומסיב
 השנחתו ואז ניתן רשות למשחית ואיט מבחין בין זריק
 לרשע וממלא הדויק אכר מלא דבר ה' דק כיום כגריד
 ומטר ועדן דתתא ור"ל כעומר נכר וטטט עכ"ל
 הוהב .

ועפ"י הדברים הללו אכא אחרי המלך לבאר סס
 קראי האמורים כשמואל ב' קי' א' ויקני
 דוד את הקינה הזאת על שאול ויחנתו כט ויאמר ללמד
 את בני יהודה קשת הלא היא כחובס על ספר הישר
 הזכו ישראל על כמותך חלל איך נפלו גבורים
 אל חנידו בנת ואל תכשרו באותה אשקלן סן
 קשמחנה כנות פלשתיים פן תעלחנה כנות העגלים
 ע"כ ועין כל רואה דהוי קראי סתמיים ותקאמט
 כאין מכין אמורה זו ולימרוה .

אמנם עפ"י האמור ובהקדים עוד מ"ש במדרש
 בס' השלח אמר יעקב כתבת כתו' אוחו ואף
 כט לא תשחטו כיום א' אס וכל רשע זה וככני אס על
 כיום ספר תורה שאתה עתיד ליתן לו יקרא כט עך
 בקיים מ"ש במדרש אמר משה לפני סקב"ה מלך
 ראשון שיעמר לפניך יקרא כחבר א' לנאמר אל הכהנים
 חני אהין ע"כ :

ומעתה יע"ז ח"א ויקני דוד על שאול ועל
 יהונתן כט שנהרגו דויקים הללו בה
 בחרי ברטון והוי כשטף נכר שריב דתחר סב"ח ותוכה
 חוט מהלום דלא הועילו הליכות לכפר על חזר ומ"ש
 הולך ללמד את בני יהודה קשת דהיינו שיכבדוהתאכלו
 מאד כמו אס לא ככתיב לקשת יום כי אזלי מרוב סענצי
 וסככות יסתלק חרון אף ה' וועילו לכפר וקאמר
 הזכו ישראל על כמותך חלל דכשלתא אס מתו אלו
 הדויקים כיד שמים טחא דיש קלת כנאומין דהו לכפר
 על הדור ועין כמר כוכס ולכ שמת אכל מכין ועל
 כמותך חלל דהיינו הרגוים דהוי זס שנפלו כיד כחרי
 ברטון א"כ ודאי שזה איט לכפר וא"כ על זאת ידוע
 כל כדוים שאכדו דויקים ולא הועילו לכפר וב"ח מה לט
 להקשות עליו יותר מדאי כיון דבעטו גרע סהרת לטש
 עיר הכהנים ודילו שמתתו כפרתו לזה קאמר ודאי לל
 מטעם זה נכרג דא"כ איך נפלו גבורים שאלכו שנים
 יחדיו שאלו ויחנתו כט וכלא ויחנתו לא כתחייב הרגם
 והרי כתיב אותו ואת כט לא תשחטו כיום א' וא"כ
 מוכרחו' אנו לתרץ כשיטול הדויק כיד מ"ה כחרי ברטון
 הוי כשטף נכר שיהו דלא הוי בכלל הגורם או כתי'
 אחרינא דאם רבו הפשעוים ער מאד או כביכול מסתלק
 לעילא לעילא ומסיב השנחתו ואז ניתן רשות למשחית
 חניטו מבחין בין זריק לרשע וא"כ כ"ש שבוט זריק
 ללמד את בני יהודה קשת להלטיער מאד על
 עונותכס שנכרו מאד וגרמו לסלק חשבינס למחש
 ולהקיד סנחתו מעל ישראל ולנתן רשות למשחית
 שלא להבחין בין טוב לרע מאד שקים אל תמידכס
 סן

אין תשמחנה כמות פלגים כלו' שחילוק זה שאם לדיק נהרג כד כחורו כרטון שזה מורה לעונות מאד ומסכת זה כביכול עולה למרום ומסיר הגנתו וכו' ש קנודו חילוק זה פן תשמחנה כמות פלגיה כאומר עב ס' את עמו וספיר הגנתו מהם ויאמרו אלהים יעזבו רצו ותשאוהו כי אין מגיל ועומדים עלינו לכלותנו אלא אמרו להם חילוק הראשון של מהרודך ו'ל שששחלוק נהרג כד בחורו כרטון זה אינו מכלל הגורם ואינו מכפר על הרוד דהו כשטף נהר שדאו אכל ח' סכ' ולא ממנו נזק הרבה מאד ומה שקיים בקינה הזאת שאלו ויהונתן הנעימים כחיהם וכמותם לא נפרדו וכן עפ"י מ"ש שם בחולון כפרק אותו ואלו בני ת"ר אותו ואת בני נהג ככבו' ואינו נוהג שכלם הגנים אומר נוהג בין בזכרים בין בנקבות מ"ט דת"ק דכתוב אותו א' ולא כ' אחר שחילוק הכתוב ובינו לרין בני מי שכנו כרוד אחריו ע"כ ואיכ' הויתו דקאמר ויקונן דוד על שאלו ועל ויהונתן בני שנקרנו שניהם יחדיו כיום א' זה הפך דין שהיה שהיו כחוב כס' הישר אותו ואת בני לא תשטמו כיום א' וכ"ת דאינו טרבו בזכרים משום שאין בני כרוד אחריו לא ליתא דהא שאלו ויהונתן והנעימים צדדים ואפי' כמותם לא נפרדו הרי שברוך אחריו אפי' כיום המוקם וכ"ס כחיהם וכנון אלו כ"ע מעור דנוהג אף בזכרים.

ועפ"י

האומר נכא לבאר כוונת הכתו' האומר בישיבה ס' הגדיק אכר ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאקפים באין מבין כי מפני הרעם נאסף הגדיק ע"כ ויש לדקדק כהאי קרא דכתו' אמר הגדיק אכר ולבסוף נקט נאסף ועוד דפתח בלשון ומיר הגדיק אכר וקיים בלשון רבים וחור ללשון יחיד ועוד מאי כי אין מבין דדיק ולמה דלא יכינו בתקרא **אמנם** עפ"י האומר לעיל א"ש ונכון וכו' ויש דקאמר דהן כעון הגדיק אכר דאינו נהרג שאלו כדו' אדם כד בחורו כרטון ואין איש שם על לב כי הם סוכרים שנטל לכפר על הרוד ולא שמו על לב ששטפול הגדיק כד בחורו כרטון לא היו לכפר אלא אדרבה כביכול מסאלק לעילא ומסיר הגנתו ועתו רשות למשחית ואינו מבחין בין לדיק לרשע ועי' אנשי חסד נאקפים שהולכין כמות לדיקים צעדין רתחא ולא ידעו ולא יכינו כי מפני הרעם שלא תפלו על הרוד ולכפר זה אינו אלא כנאסף הגדיק כדו' שמום אבל לא כשאלו ונהרג שזה הוא כשטף נהר שדאו שחור סכ"ח ונוכה מהלוגה וה"כ שחור סכ"ח דא קב"ס ונוכה משאר ישראל חוכו לי נוטל לדיקים אחרים לכפר על הרוד ולא הועילה חטרת הגדיק להם כלום.

בעל כלי יקר ח"ל כשעה שהלשון דואג ואמר ואלו באלהים שעשאו מלך לפי שאין שאלון אלא למלך א"ל אכר תנינא כהם ששאלון למלך כך נשלין למי שהלשון טרוד בו א"ל דואג אין שאלון אלא למלך א"ל שאלו לפי שנהרדיון א"ל מסנהרדיון כשם ששאלון למלך כך שאלון למי שהלשון טרוד בו כאותה שעה אמרה דואג כסנהרדיון ואמר אין שאלון אלא למלך מר א"ל שאלו לא ופגע בכמה ס' ע"כ קרו מכואר יעה דדואג הטעם לשאלו כדון זה וכבר כ' הרמב"ם בה' יסודי התו' ראש הוא מטעם פטור דכתו' ונתתו פני באים שהוא הוא ולא היום שהוא ולא מוטעם וכבר ידוע ג"כ מ"ס ו'ל בגמ' דקדושין בפ"כ דק"ל בכל התו' דאין שליח לרבר עבדים חליף לה מרבותי דם וישב לאיש שהוא דם ספק הוא ולא שליחו ע"כ וכ' הרב החפא כדרך הרכוס ח"ל כמלא רמון ודריש הוא ועל כורחין את לים דככל התו' בלוגה אין שליח לרבר עבדים ללחבו הרר כ' רחמנא וכבר האיש שהוא למעט המשלח ואם אינו יעניו לגופו תכא ענין לכל התו' בלוגה דאין שליח לרבר עבדים וא"כ האומר לשכירו לא וסרוג את הכפס הוא חייב ושולח פטור ע"כ וא"כ לפי זה אינו חייב שאלו כהריגת נוכ עור הכהנים לא מיתה כדו' אדם ולא כדו' דהא הרגם ע"י שליח וא"כ רבינו שמוס מאיב המשלח הכא שאינו שהוא מוטעם והא קו"ל הוא ולא מוטעם ונקדים עוד מ"ס ו'ל בפרש"י בס' אמור ואיש או אשתו כי יהיה בהם טוב מות ומתו דמהם בס' איש זה שאלו ואשה זו בעלת טוב דמהם כס שהם גרמו לעלמם ע"כ והר"ו כ' הק"ס יעל זה דא"כ אמאי נהרגו בניו עמו דאם וי בעון זה להמת את שאלו ודי לו כפר' כזה ותו' דעיקר מיתתו הוא וכינו משום שהרג נוכ עיר הכהנים הם וכניהם ונשאלם לו במרס כנגד מרס ע"כ והנה ידוע ומפורסם דהא דמהני נטולת לדיק א' לכפר הויתו דיקא כשישראל הם באחדות אחד וכפס א' דמו אז לוקח הגדיק ומכפר על הרוד שהוא המקור דם מן הרודע לרפאת כל הגוף והגדיק נקרא זרוע דכתו' גאלת כזרוע עמך חכל כשהם מחולקים כל אחד כדון לעצמו ועוד אמרו כנגד' רבדורו של שאלו שהיה בהם דילטורין ומחלוקת וש"ח אפי' היו לדיק' גמורים היו וולאין למלחמה ונשלין אבל כדור של אחיב אפי' שסיו רשעים גמורים וע"כ היו נולחין במלחמה משום שהיה בניהם אהבה ואהבה ושלוס ודיעות.

ומעתה

עפ"י כל האמור אתו קראו דהן הדיק היטב ח' א' ויקונן דוד את הקינה הזאת על שאלו ויהונתן בני דלא תימא שיש כדו' עון הריגת טוב עיר הכהנים ומש"ה נהרגו וכו' כהרוג כ"ד דקו"ל דאין מספידין אותן ליתא אלא ויקונן דוד על שאלו ויהונתן שום כשום דהקפיד את שאלו כיהונתן החיוב בעינו דאתא לאשמעי' דאין כדו' עון הריגת טוב ולא הוי כהרוג כ"ד מש"ה ויאמר ללמד את בני יודם קשת דהויתו קושי ולעיר והקשר אפי' ככח"ג דמעשה דשאלו והויתו משום שהיא כתובה על הישר שכתו' בתורה שהוא הוא ולא מוטעם וכחוב נס כן דם שפך האיש הקוף ודרשו' הוא ולא משלחו וא"כ שאלו שהרג הכהנים ע"י שליח ונס שהטעם דואג דהכהנים הם מערדים במלכו' ששאלו לרוד באורים וסחורין וקאמר למלך בחיי שאלו אתו פטור

בדיה אפי' ה' אלטיבס דעו וכו' ממלכתי
 משמע לזק חיותו וכו' ומה' לשון רחמים
 וכו' כלומר דיון וכו' ונאמן וכו' עכ"ל . ופס
 דא"כ הו"ל לסקודים נאמן לשלם סכר' וזח"כ דיון
 להשרע וכו' כסדר סכתוב אפי' ה' אלטיבס וזלוי וכו'
 לזכב הא דאקדים פורענותא לנאמן וכו' וזח סד
 ק"ו מזה משום דמירוכה מרסגובס וק"ל .
ד"ש כד"ה וזי כהס לנע"כ עכ"ל וקס' אמאי סכת
 תלמו' דאמרו' כפ' ית"כ אמר שמחל ואז
 כהס ולא שיעת כהס ואמרינן סתם ולכליה אית
 להו פרכא לבר מדשמחל וכו' בת"כ וזי כהס
 לנע"כ וזח ספ' של ת"כ אית ליה פרכא דסא
 כ"כ אמר כמה פעמו' אפי' ה' נאמן לשלם סכר לנע"כ
 וזי לזכב כדחזק וק"ל .
ד"ה ערות אביך וכו' ונאמר לזכר וכו' הו"ל
 לאתווי ג"ש מערות אשת אביך שהיא
 וכו' עכ"ל עיון להגאון מהר"ם א' פאר"מ שהו'
 דערות אביו נלם מופנס לנ"ש ע"ש וסרב שמע
 שלמה סקסח על הר"ם דאין ארס וז' ג"ש מעצמו
 והכי קבל מקמי ע"ש וליתא דאשתמטוה וכח סת'
 פרק אלו נערות דל"ה ע"כ ד"ם אמר כחלם לנ"ש
 וכו' ע"ש חזק .

פ' קרושים

איתא כמדירס והסאו רש"י ו"ל כס' זו קדושת
 תסו יוכל כמות ת"ל בו קדוש אפי'
 קדושתו למעלה מקדושתם עכ"ל . וקודש נכח
 לביאורו הן קודש כיון סמוכות ג' מקדושות סללו סן
 הם הנאמרים על הקדר אפי' אפי' וזכור תיראו וזח
 שכתבו תשמרו אפי' ה' אלטיבס אל תפסו אל סלילויס
 וזלסו מסכס לא תעשו לכם אפי' ה' אלטיבס וזח
 לרדק דמה קדר וסמוכות כהני סתתא קריו וכו' וזח
 פשוטס יוכט עפ"י מאו דאמרינן האס ביבמת דף
 ו' תניא יוכל יתירא ארס ממקדס ת"ל שכתבו
 תשמרו ומקדסו תיראו נאמריס שמרס כפכת ונאמרי
 מורא במקדס מה שמרס האמורה כפכת לא משכת
 איהו מתירא אלא ממנו שהואר על סככת אף מורא
 האמור במקדס לא ממקדס איהו מתירא אלא ממנו
 שהואר על המקדס ע"כ ופרש"י לא משכת איהו
 מתירא אלא כתיב כיה מורא וסת' סת' נבי אביו לא
 סורדך ל' כן דפשי' דלא ישתתפה לו לשם אלתת אכל
 גבי מקדס אפי' משוס דסוי וכו' סבקיזשה עכ"ל
 ונקדים עזי מאו דאמרינן כסנהררין רס"א סעכל
 ע"ה מאהכה ומיראס אביו אמר קייב דסאו פלחה
 רכח אמר פטור או קבלים עליה כאלוה און או לא
 לאו ופרש"י מאהכה ומיראס מאהבת ארס ומיראס
 ארס ולא חשכה בלבו לאלהות עכ"ל וז"ל אפי' ג' דכתבו
 סתו' דלגבו אביו לא סורדך לומר כן דפשי' שלא ישתתוס
 לו לשם אלהות מ"מ אבתו אטריך לאשמעי' דאפי' שלא
 ישתתפה לו לשם אלתת אלא עכו"ד מאהכה סתו' אביו
 או מיראס סתו' מוחרי כמוראו ועכו"ד מקמת סלעטוס
 כמוראו אכל אינו מקבלו עליו לאלות דלכיו אפי' ס'
 קייב ולרבא דפטור ודאו דפטור אכל אסוד וסיעו
 סמוכות קריו ודיון אפי' אמו ואביו תיראו ולא ישתת
 וזכ"ל .

פטור מהזנותו דהו"ע"ו פלוחתם מוטעה וא"כ לא
 קח כהרונגו כ"ד חזו סקוס הכני ישראל על כמותיק
 חלל דכיון שנהרגת ונעשית חלל א"כ מזה מוכח דיש
 בידך עון סריגת הכהנים וכלמתה זה לא יתכן מכיון
 דדרשונן סוף קו לא יש כודך עין חלל וכ"ה דנהרג משום
 עון סדרס כאזכ א"כ אודך נפלו נבורים הכניס
 בניך דכסלמא אפי' עון ההרונה היה משום טוב עזר
 סכהכוס נוחא סנענשו כניו ג"כ משום מדה כנגד מדה
 דע"ו שהרג טוב וכניהס ג"כ נהרגו כניו אכל מכיון
 סכתברר סאין כידו עון סריגת טוב אלא דוקא עון דריושת
 אוב א"כ סנו כשאלו ול"ל כניו ולמת נפלו נבורים וכמו
 סהקס' כס' ורע בידך כנו' הו"ל אפי' עליט לומר סתו'
 כניו של סאלו או משום לכפר על הדור או משו' מטעם
 האמור כנמ' דכודו של סאלו ע"י שהיה דילטורין
 ומחלקת כניהס מט' ה' הו"ל טפלים במלחמ' אפי' כדוק'
 גמורי' סכהס והשתא א"ס הסמכות דקאמר אל תנירו
 בנה וכו' סן תשמתי' בנות פלסתיס ד"ל דאל תנירו חלוק
 זה סב' להס דהשתא וסמתו ונעלוו בנות פלסתיס על
 סודעס סתתס נופליס במלחמה וכו'ואו להלסס עמכס
 אכל תנירו להס דה' ט' סמתו סאלו וכניו משום כוד לכפר
 על הדור וע"ו יודעוס סנמחלו עוטובוכס וסוב און
 אומה יוכלו לשלוט ככס כו' ה' ילחם לכס אמנס לכס
 אפי' מגד חלוק סב' כוד סתוכו מעכרות סבורס
 ומסודו סס' ח ודלעור מכניוכס .

כתב הר"ם כד"ה ונתתי פני פנאי וכו' כ"כ ולא
 מענין פנים כמשמעו וכו' לטוב וכו' עכ"ל פני'
 כנן יסא ס' פניו אלק וכו' וזי לתמוס דהתס פירס'ו
 וסא ס' פניו וככוס כעסו ממך ע"כ הרי סמו' פניו
 מלסח כעס וא"כ אמאי לא פי' סה כדלעול מלסון כעס
 וכמו סתרגס אלקלוק הכא אהן רונגו וכמה קריו אובכ
 סכו פני ולכו והניחותו לך סא"ל סקכ"ס למשה סמתן לי
 עד שיעברו פניס של זעס וכן כתי' פני ה' חילקס
 סוב דאיתו להד"ס גופי' כס' קדושי' שהקסח כה"ג
 על דס' מרכתי' אכפרה פניו ספרה"ו אקגול רונגיה
 אף כאן היה לו לפרס אהן רונגו וסויס וכ' ואס סוכרת
 לפרשו כן מנפי סכן ודסו בת"כ מרוע לא ופרס אוחו
 סמתרגס כן עכ"ל ע"ש ועס סאינה קושיל על
 סמתרגס דלא רכח לפר' כמו סדרשו בת"כ מפני שהיא
 דחוק מפשוטו של מקר' שלסון פני מלסון פנאי וארדכ'
 על דס' וס להקסו' ספי' אוחו מלסון פנאי בת"כ
 אפי' ג' שהיא רחוק מפשוטו של מקרא וכפרט כפי מה
 ספי' כפסוק יסא ס' פניו סוקר כעסו דסכא נמי סל'
 לפרס כן .

לכך מראה לע"ד ליישב זה וממלא נמו מקושת
 קופיות הר"ם ו"ל דהכא ה"ט שהוכרח
 רש"י לפרס כפי' ת"ח ולא מלסון כעס משום דא"כ כל
 הוכח דקייב סכתו' כרת הוה לו לו' ונתתי פני ועזר
 דכלא כעס נמו מקייב כרת מט' ס' סוכרת לפרשו מלסון
 פנאי דכיון דסוף עסס סתך סעכע סתתס ארס קנה
 כפשו כיה חס עכר על טח לסכעיוס ראו לסות כפסס
 מעסקו וספנה אלוו לרעס להקסס ממנו אפי' סלא
 כשעת כעסו . וא"כ דכתי' סת"כ אכא סס מוכרחוס
 וסמיר דקדק סר"ס כאן על סמתרגס ססניח רככו'
 סת"כ כוד"ק .

ראשי להם הע' אש' במחשבתו ה' ש' ז' פי
 אה' ע' חושבים כי אין אלהים מומתם ואיט וירע ח'ז
 מחשבת אדם וחכולותיו וגם ישראל חיה ס'ל הכי
 בימים הססו ונקדים עור ממס סה'ק'ו בנמ' דקרושין ס'ס
 על הדיא ראייה שהביא' ועקב מהא רעלה לפרס
 ומת שכר מלת כהאי עלמא ליכא דדילמא מהרהר
 בע' א' היה רכע' א' אש' במחשבה כעגש דכתי' למען
 הפרש ישראל כלכם ע' ש' עור וירע' נ'כ' דעיקר מלת שבת
 הוא להוריע שהעולם חדש ולא קדמון כס' סכופרין
 ומזה פונים לעבוד ע' א'

ומעתה

עפ'י כל האמור אהו הני קראו שפוד
 בקשר אמון והוינו דקאמר אש' אש' אש'
 ואביו קוראו דהיינו כמו שפרש' שלא יקטור דבריו וא"כ
 קשה מזה שאמר לו אביו עלה לבידה ועלה וגמל' ומת
 היכן אריכות ימיו של זה זו תורם חו' שכרת ומכרתיס
 אנו לתרץ כמו שאמר' ר' יעקב דמאי רבתי' למען
 ואריכות ימיו היינו לעולם שכלו ארוך דהיינו לעה' כ'
 דשכר מלת כהאי עלמא ליכא' וא"כ ש'מ' דשכירות
 אינה אלא לכסף וא"כ לפי זה כבר רחל נתקדשה קודם
 לאה בשכר עבודתו' שנים ויוסף לא בא מאיסור כ'
 אחיות וא"כ שפיר יש בידם עון מכירת יוסף דהשתא
 שלא כדון נמכר מש'ה' את שכתותו תשמרו דהשתא
 אתם מחוייבים בשמירת שבת מה'ט' לחלק עון מביהת
 יוסף וכמו שאמרו בזה חדש וכת' דמנ'ל' יוס' אסור
 במכירת יוסף דילמא הלכתה' כמ'ד' דישנה לשפירות
 מו'ע' סוף ורחל לא נתקדשה בשכר עבודתו' שנים
 דהו'ל' מלה והמקדש במלה אינה מקודשת וא"כ לאס
 היא שקדמה ונלקחה בהיתר ורחל אח'כ' באיסור וא"כ
 יוסף כדון נמכר משום שבה מאיסור כ' אחיות וסאית
 דעלה לביאה ומת משום דהוה מהרהר בע' א' ואכתי
 למה טוט על השבת כיון דאין עלטו אסור במכירת
 יוסף לזה אמר א"כ שאתם מודים שורע הקב"ה ממ
 שנהרהרין כלכם והראיה מהא רעלה לבידה לקיים
 נטית אביו ומת משום דהוה מהרהר בע' א' וביון שאתם
 מודים בוס א"כ מה'ט' נ'ט'פיה אל תפנו אל האלילים אש'
 במחשבת כדפירש' ו'ל' מהאי טענה שאתם טועמין
 דאם יורע מה שאט מהרהרין כלכטו אט עוכרים אהי
 דהוי אתם מודים דהקב"ה יורע מחשבות וכיון שאתם
 מרוחקים מע' א' ואונכס מאמנים כה א"כ ממילא
 אתם מחוייבים לשמור את השבת מטעם זה בעלמא
 שאה מורם על חדש העולם ועל יסודו ית' ולא משום
 מכירת יוסף

או

נאמר כאופן אחר ובהקדים מ"ש במודים כס'
 חזת הבדכה שאמר משה לפני הקב"ה רבש'ע
 כתבת בתורתך גבי שכר כוונת תתן שכרו לא תלון
 פעולת שכור וא"כ הדין נתן שתתן לי שכריו הוה בעקל
 ולכן איכרה נא וזרח' ע"כ והקצו על זה רבנו
 אשכנז ו'ל' דהא קי"ל כר' יעקב דאמר כגמ' דקרושין
 דשכר מלת כהאי עלמא ליכא ואמאי והא כתי' טומא
 התן שכרו ולא תלון וכמה תי' אמרו כוה התי' אה' הוא
 עפ'י מאו דקי"ל כדון דהאומר לשלחו לא ושכר לי
 פועלים והלך השליח ושכרם אין כעה'כ' עובר משום
 כל תלון וגם השליח איט עובר וא"כ כיון דהקב"ה שכת
 לישראל ע'י שליח דהיינו משה ליכא כל תלון ומש'ה'
 סבר ר' יעקב דשכר מלת כהאי עלמא ליכא

הכסף מוחל זה וכול לעוכרם טענה דקי"ל כרמא
 דאמר דהעובר ע"ה מוראה או מאהב' דפטור דהא
 לתא רש"י ג' דפטור היינו מסקילה אבל איסורא איכא
 דלא מקאבר דפלוני אכיו ורבה מקלס אל הקנה הלמר
 תייב סקילה ולמר מוקר לבתחלם חוה דקאמר את
 שכתותו תשמרו רמה שמירה האמורה בשבת לא משבת
 אהס מחוייבים מורא השמור באב לא מאב אהס
 מתמירא ותעבוד אהו אלא ממני שזוה על מוראס
 והיינו דמק' אל תפנו אל האלילים כהאי טענה שהעבוד
 לאכיד ולמקדס א"כ כיון דמטו שהזה כבודם לכבוד
 סמקום וג' שחפון בארם הקב"ה ואכיו ואמרו וכו' מהר"ם
 אלשיך דביון דהס רוב והרי כתי' אחרי רבים להטות
 א"כ יש לטעות שוכל לעבוד לאכיו ולאמו ועור מטי
 שהמור בכבודו וקור מכבודו א"כ הוה ס"ד דיכול
 לעבוד אותם ולקבל אותם עליו לאלוה עם הקב"ה
 דמאי שניא דוק' ע' א' אחרת אסור לו לעבוד אבל לאכיו
 ג'למא מוקר לזם קאמר את שכתותו תשמרו אנו ת'
 וממני אתם שתמרו ולא מן השבת גם מורא האמור
 באב ואס' לא מאב אתה מתמירא ותעשנו אלוה אלא
 אל תפנו אל האלילים דהי' מחשבה שתחשוב כהיתר
 זה אסור וזה הגרעה בדרך פשוט

אמנם

יראה לפרש כאופן אחר בדרך דרש
 ובהקדים מאו דאמרינן בקרושין כפ'
 קאומר דשכר מלת כהאי עלמא ליכא ומיתו ראים
 מדבתי' ככבוד אב' ואס' למען ואריכות יסוד וא"כ זה
 שא'ל' אביו עלה לבידה ועלה וגמל' ומת היכן אריכות
 ימיו של זה אלא דמאי הא דכתיב למען ואריכות ימיו
 האט עלם שטלו ארוך וכ' הר' ורע טרך ו'ל'
 דמתי' דס'ל' דשכר מלת כהאי עלמא ליכא הוה משום
 דס'ל' כמ'ד' בקרושין דשכירות אינה משתלמת אלא
 לבסוף ואמרינן סס כגמ' דלמ'ד' ישנה לשכירות מחל'
 ועד סוף א"כ קאומר לאשם הוה את מקודשת לו
 בשכר עבודה שאעשה עמך הוה דאינה מקודש' דכו"ל
 מקדש במל' דקי"ל דאינה מקודשת דהא כל שעתא
 ושעתא דעבוד עמה הו'ל' גבה מלה אל למ'ד' אינה
 לשכירות אלא לבסוף מקודשת דסוף הוה באו השכירות
 וקרושין כוה ע' ש' כגמ' באורך והנה כבר יודע
 דיעקב אש' ס' קיש' לרחל כעבודתו' שנים וא"כ כדא
 למ'ד' דישנה לשכירות מו'ע' סוף לא נתקדשה רחל
 בעבודה זו וקדמו קדושי ליה ש'נה אותה קודם רחל
 ככתובתו'כ' לפטה זו רחל שנקחה אח'כ' באיסור כ'
 אחיות ויוסף הוה שבה מאיסור כ' אחיות וכן איתא
 בתנא דבי אלוה דעעס שנמכר יוסף הוה משום שבה
 מאיסור כ' אחיות אבל למ'ד' דשכירות אינה אלא לבסוף
 א"כ בקוף ו' שטס כבר נתקדשה רחל ולאה היא
 שש'ת' באיסור כ' אחיות ונקדים עוד מ"ש הנ'הוין בעל
 ספר השפ'ליות המהירה בשס זהר חדש דכל טעם
 שנגטוו ישראל על מלת שבת הוא כדי לתת עון
 מכירת יוסף ומס'ט' כתוב בשמירת שבת ושמרו בני
 ישראל את השבת ולא הערב רב דלא הו במכירת יוסף
 ע"כ מוכח מדבריו ו'ל' דלא בא יוסף מהסור כ' אחיות
 ונקדים עוד מ"ש ו'ל' במדרש כס' נשלח שאמרו ישראל
 אס' וירע הקב"ה מה שמהרהרין כלכטו נעבוד אהו
 ואס' לזו אין אנחט עוכרים אהו וכת' מהר"ם אלשיך
 ו'ל' וישו משום דבתי' לא יהוה לך אלהים אחרים על פני

אמנם וזה הסברא שחכא דקא לנגי ישראל משא"כ נטי משה דהוא ענמו היה שכיר כהורה וכמות משי הקב"ה ולא ע"י שליח מש"ס שפור הכע שכירותו כע"ז ולנבי דהיה איבא שפיר כל תלון והנה גם לנגי ישראל סייך כל תלון לנגי מות עבודה זרה דאנכי ולא יהיה לך משי הנבורה שמענוס ועל מטה זו וכולון ישראל לתבוע שכרם כע"ה מדין כיומו תתן שכרו ולא תלון ועור תי' עפ"י מאי דקיי"ל כדן דהותן כלי לאומן לתקנו ותקנו ושהה אלנו במה ומוס אין כע"ה כ עוכר בכל תלון וגם הארס דינו כהורס וכמות כדן אומן וכל זמן שלא החזיר הכשמה דהיה הכלו ליד כע"ה כ הקב"ה אין הקב"ה עוכר בכל תלון עכ"ל והנהאנכי העבר כלע"ד עפ"י דבריהם הללו שיטלון ישראל לתבוע שכר מות ומע"ט שאנו עושים כשבת ע"י הנשמה היתירה שזכה בה ארס בשבת ותקפאחר השבת חזרת ליד כע"ה כ הקב"ה וסו כהחזיר הכלו ליד כע"ה כ שיכול לתבוע שכרו ואיכ' לא תלון וכל"ה ראותי לה' זרע בידך ז"ל שכ"ב עקב ח"ל כל טובת עמ"ז מניע משמירת שבת וכמ"ד שא"ל בנמ' עשירים שכ"ז זוכין בזכות שומרים את השבת והיינו שמענגון עצמם בשבת בתענוגי נשמו כמאכל וכמשתה הנה ע"ז כן משפיע להם שכר נשמו כע"ז בכל שעת ימי המעשה אבל התורה והמטות שהם עושים כיום השבת הם לע"ה כ הרוחני ע"כ עוד תקשה הר' ז"ל דאך קאמ' ר' יעקב דשכר מות כהאי עלמא לוכא וסרי מקרא מלא דבר הכתו' ותן להם חרטה נויס כעבור ושמרו חוקיו ותי' דתקונת הארץ לא האם כי הם שכר בעלה ולא שכר המטה והו הטעם דהקב"ה נתן לארס כל ימי חייו ארבו דע"י התורה והמטות בעל ארס ממלאכה ושכר בעלה הוא נוטל עכ"ל וא"כ גם לפי טעם זה ב"ס עפ"י שמירת שבת שהם כעלים מכל מלאכה לעסוק בכבוד השבת שיכולים לתבוע שכר בעלה בעולם הזה ועל פי כל זה אהו קראי דודן כמות חומר והיינו דקאמר איש חמו והכיו תיראו וכו' ת אס כן דשומר מטה הוא כוח למח' כפל מן האולם ומח' כשמעו דברי אביו והיבן אדיבות ימו של זה ומוכרחים אנו ל' דשכר מות כהאי עלמא לוכא וק' דהא כתיב בוימו תתן שכרו ולא תלון ואיך עוכר הקב"ה על לא תלון פעולת שכיר לא דצדקתן אנו ל' או משום דשכר ישראל ע"י שליח דלכ"ב היה או כל תלון או משום דהוי כמותן כלי לאומן לתקנו שכל זמן שלא החזירו ליד כע"ה כ אינו ככל תלון וכ"ת א"כ לנגי התורה והמטות לוכא חוכ כל תלון ושכר מות כהאי עלמא לוכא א"כ כיטרא לאפשר לחיותינו כיום הזה ובאזה טענה אנו זוכין ונחוטין כע"ה ל' ל' קאמר אי מהא לא אירויי דהא יש תקון ליה את שבתותי שמעורו אנו ה'אל תפטו אל האלילי' דשכר כ' מות אנו יכולים לתבוע כע"ה וספיר איבא כהו כל תלון דהשבת ניתן לתבוע שכרו כע"ה או משום דהשגמם היתירה חזרת לעקומם והוי כהחזיר הכלי ליד כע"ה כ וכמו שהי' לעגל או משום דהו בשבת בעלה ממלאכה וס' לנו שכר בעלה או משום כמו שכתב הרב ז"ל שכל טובת עמ"ז מניע משמירת שבת כדן דמן מענגון אותו באכולם ושתיה שהו גשמי גם הוא ות' משפיע להם שכר נשמו כע"ה

והנה התורה והמטות דוקא הם לנבי"ב וגם ע"י אלה תפטו אל האלילים ומקיימם מות סמיות ע"י דמטות זו משי הנבורה הוא שמענוס כלא שליח ושפיר איבא כל תלון כמטה זו ויש לתבוע שכר אלו תמורת גם כע"ז דאיבא כהו בוימו תתן שכרו וכל תלון והו לע"ד טובת הכתוב ולתיך באמענוי יקום דע"י שמאמון כהקב"ה ולא כע"ה מס"ט יקום מעוס בוימו תתן שכרו כיון דמטה זו לה היתה ע"י שליח ועפ"י זה יוכנו דברי דוד ברוח קדשו שאמר אלא עינו אל החרים מאין ובה עזרי עזרי מעם ח' עושה מעטם וארץ והדקדוק מבואר דמה זו שאלת מאין ובה עזרי ומשע"ה שה' עזרתה לנו חמס עפ"י האמר ונקדים עוד מש"ל דכל המקיים שבת כהלכתו מעשה שותף להקב"ה כמעשה כראשית וכן א"ל כל דין סודין אמת לאמתו נעשה שותף להקב"ה כמעשה כראשית ונקדים עוד מ"ס הרב ז"ל דאך דאמר ר' יעקב פכס מות כהאי עלמא לוכא מ"מ שכר סודן והמעשה שהו משום ישוב העם שכרו נ"כ כע"ה ונקדים עוד מ"ס ז"ל כמדרש רבה אלא עינו אל החרים למאלפנו ולמעברנו ופי' סס סרב יד משה דרדש היום מלשון הורים כוראות וכוח א"ס וס' קאמא עיט אל תפריס דהיינו שמורים טלכות שאמרו דשכר מות כהאי עלמא לוכא א"כ מאין ובה עזרי והויה לי עוד וקיום כע"ה ז' וע"י משמ שפיר עזרי מעם ס' עושה שנים וארץ דהיינו עזרי מהשותף עם ס' דהיינו השומר שבת והדן דין לאמתו שהו עושה ששם וארץ עם ס' וא"כ ע"י שמירת שבת והדן סס שכרם כע"ה וניתן לתבוע שכרם גם כע"ה וכאמר

אמנם עדיו יש ליקדק כמטות הוי תי קראי דקאמר קדושים תהו איש אשו ואשו תיראו וכפרט לפרס"י ז"ל שבת' סו פרושים מן העריות והגם ביום לפרש בפשטות שרוב העריות של הקדושים הוא משום שמבלה ערות אביו ואשו כדכתיב בפרש"ס וא"כ שפיר קמך קדושים תהו מן העריות וען שאלת מקיימים כמורא אב ואס אונכס ערושין ען העריות אהם פוגעים בכבוד אביכם ואמכם

אמנם יש לפרש עוד ובחקיים מלי דלמחן בתולין מנח הא מלתא דלמור רבנן דאלילין בחי רובא אף דליתיה קמן איתא עמכת' אביו ואמו דחייב מתת ודלמא לאו אביו סא' אלא לאו דאלילין כתר רובא ע"כ ובדליו דהו לא אידן אלא אס והו ישראל גדורים בעריות אכל אס סס באחד הנגים דהו דרוכ כוהם ממורים ונקדים עוד מ"ס ז"ל דס' ע שאסרו רבנן שניות לעריות סא משום גרר שלג יבואן לפגוע בעריות עצמן וכן א"ל שאלמס עשת אומס לתורה שהיתה בקופה כלו' אונס סחבף אפטר לטול מורו וע"י שגשגה נדדים לתורה כאיסור שניות ובקטל בודאי שרמק מאד לבעל ד"ת עצמן וכבר ידוע מ"ס בזהר סקדוש כס ר"מ דת"ס כהו דמלכא ומעורוני' התקראו שבתות עוד אמרו בזהר הקדוש דרש"י ז"ל בר הוס קו' איתא שפירא הוס אמר לתבוע אל קטנ אל תאלילוס וכ"כ בס' ערי מקלט דהמתקבל כנסיס עוכר עש"ל אל תפטו אל האלילים וידע דהו פו' פרשת דמטות עינא ולכא עין דוקא ואלכ קאמר

ומעתה

א"ס ה"א קדושים תהיו שתהיו פרושים
מן העריות וע"י כן אתי וכול לזוהבם
איש אתו ואביו תוראו ראו אולימן כתר רובא סוהו אביו
אכל אס לא תהיו פרושים מן העריות כדלוי און מקום
לגזוז זה שורא מאביו דדלמא אינו אביו ואדרבה על
פרוב שישו אביו ותדעו שכולד תהיו פרושים מן העריות
את שבתותי תשמרו דהיוו סת"ח הנקראים שבתותי
תשמרו במא שאסרו לכם השניות וכזולא שחעא
תשמרת למשמרת וגם א תפטו א האלולים שלא תסתכלו
בנשים שעלמם נאמר זה וכמו שאמר הרשב"י ואו ענ"ו
כדלוי תהיו פרושים מן העריות רביון דלוי רואה טוב
אינו נאמר א"כ מאו דקאמר את שבתותי תשמרו אינו
ס' שאמר שחאמר על תורא אב ואס סוהר ג"כ לכבד
את סת"ח ולרוא מהס ואשמעו' שרעו כמו השבת וכמו
שאתם מאסוי לכבד השבת כאטלים ושחיים וכמות
בקיים כמו כן מחייב לעשות לת"ח ואמחלל כבוד סת'
כמחלל שבת כמו שאמרנו בפר ע' ט ושינו דקיים אל
תפטו אל האלולים ולא תימא כיון דמורא רבך כמורא
שמים תוכל לעכו אלא אי ה' אלאכס דוקא אל
תפטו אל האלולים חכו מוזקרק אמתו את ס' אלהך
תורא ותורא תעבור וכו תרבה דלכאורה קסא דהול"ל
את ס' אלאך תורא ותעבור ומאי איתו דקאמר ומשמע
למענו

אמנם

כבר ידעו ו"ל את לרבות ת"ח וא"כ לא
תימא דרדת הת"ח כמו ס' ממש שיעבור
תורא אלא דוקא איתו תעבור ולא לת"ח

עוד

הנס מקום אתי לפרט בסמיכות הני קראו
ותאלה וראש נבאר מאמרס ו"ל בתנחומא
בס' זו אמרו ישראל לפני הקב"ס חפץ אתם שגסיה
קדושים ספר ממנו המות ע"כ וכל העובר ותמה דמאי
שחפס דקדושה להקיר המות . אמנם הענין יובן
דבסוף ס' מ"כעל ס' קול יעקב דף פ"ט כשס הראשו'
אל דעיקר המיתה סוה כדו סוור שלא יס כ' רשות וכמו
סוהני' פנמ' דכשעת מיתס האך נחפיוסו אלא ודאי
דלכא כ' רשות והנס כפר יודע כגמ' שטענת המון
הוא מרבה' אחרי רבים לעטוף וכיון דהס רבים לריכוך
ו' אלא למגדר בתריוסו והנה כמה תי' נאמרנו בזה הת'
סא' ימס סהין הר' זרע בידך כס"א בס' כמרכר עס'
ל"ס סוהר בס' חרומה ח"ל ע"פ כרוכ עם הדלת
פולך ח"ל ל"ח עמא ככל עלמא רב וסני כשראל
ואי תימא הא כנו ושמעכל וכנו ארוס כמה אונן
כנולך ודאי אונן סנולן אכל כולסו מתערבי אלקן
כאלין אית ליה עם דא מעס דא וסגון כד לית לך
עמא פכל עלמא וסני כשראל עמא כרדא יחודא
אלין כאלין כלא ערטיכויא דבתי' סו עם קדוש
אתס לס' אלאך וכן בפר ס' וע"ד כרוכ עם
הדית מלך עכ"ל הרו מבאר כי בהות ישראל
קדושים ופרושים מן העריות ור לא נכנס כחכם
לירכא סס חפיו הרוכ נגד כל אותם ואומת
ולאוד לה טעות רוכא גם ידוע שטענת סמוטס
לשמים לומר כ' רשות הוא מרכיב נעשה כלאן
דכיס ולא נחא לחו למר דחפץ ס' כמות העטס
אלא ס' מלך נחא לכס כמבאר כל זה בס' פ'
דרטס בידך עטוס ע"ס ולעדן' ריש כטול' לט' וו
ג"כ ע"י שיראל יסו קדושים ופרושים מן העריות

ואו עס'ו מן שידוע כמפר שים כי ענין הקדושה
להמשך שכונה בתחומים כמו שנאמר כי ס' אלהך
מתהלך בקרב מחנך וסיה מחנך קדוש וכבר יודע
מאמרס ו"ל ראו השכינה שוקם אלא על משפחת
המיוחדת שבישראל ולא שיד' מיוחדת אלא א"כ
הס סו פרושים מן העריות וביון שע"י קדושה וו
השכינה שרה בתחומים הרו מזה אות ומעט דהקב"ס
חפץ כמות העטוס סהרו מניח סמנים ושמי השמים
ומשרה שכמות בתחומים וגם ע"י שורס שכמות
בתחומים מזה יס בעול לבת הסוכרים שדרך לעבוד
ע"א משוס שע"י גדולת העכר וכר גדולת הארץ
דחא קל' דאון חולקון כבוד לתלמוד במקום הרב ועפ"י
כל זה ותבאר המאמר שפור והיוט שכלו ישראל
בעטנה אלוהתא לפני הקב"ה ואמרו אס חפץ אתם
לפנות קדושים סהר ממנו מכת פמות דכלס שכל
עלמס של גורת המותה אינו אלא כדו להרחיק את
האדם מרעות הנפסרות שאומרים קס כע"א ממש
וכ' רשות ח"ו והא כיון דנהו קדושים ממולא וכוטלו
כל טענות עע"א ו"א עור להאמין בע"א ולו' ח"ו
פ' רשות וא"כ ספר מעליג מכת המות דהשתא איך
אינו מריכוך לה כיון דאינו מאמינים כני מאמינים וכוס
תבארו קמות קראו רידן יכסא קדוים עור מ"ס
בגמ' רשבת' רכל השומר שבת כהלכתו אשו' גע' יא
כאנוט מוחלים לו וסו' מרן כבית ווסף א"ת כרים הלכו'
שבת רעגמא משוס שסכת מורה על חרוש העולם
ותורה מן השמים ועל יחודו ית' מס"ה אף שסוכה
ע"א אינו מפני שמאמין בה שסרי ע"י שומר שבת
סוה מכווס בע"א עכ"ל וכוס א"סוהיטו דהקדוים
ואמר קדושים תהיו שתהיו פרושים מן העריות וענ"ו
לא כשאר מתמות בשוס טענת המינים וא"כ היה עולם
על הדעת דשוב אינס מריכוים לשמורת שבת דכלס
כל טעמו של שבת הוא כדו להרחיק הע"ה וכיון שכל
קדושתס הורחקו מזה חו לא מריכוין לשבת וגם בע"א
שעובדים אינו מפני שמאמינים בה לוח קאמר
דלפ"ס את שכתו י' תשמרו ואל תפטו אל האלולים
א"כ דס"ק דע"י שתהיו קדושים ותהיו מרוחקים מע"א
א"כ אינו מוכטו ככס דתת שבתותי תשמרו ולא תפטו
אל האלולים

ובמסלה

וו תקומה נא לבאר הני קראו
האמורים בס' וזה חפן ח"ת שו שאל
נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר
ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד
קצה השמים הנהייה כדבר הנדול וכו' שמענו עם קול
אלהים חיים שדבר מתוך פאס כחשר סמעת גתה ויהי
או הנקה לכה לקחת לו גוו מקרב גוו כמסות
כאורות וכמפתאים וכו' אתה הרחת לרעת כי ה'
הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד
מן השמים השמיעך את קולו וכו' ועל הארץ הרחך את
את אבו הגדולה וויטאך כפטו בכוחו הגדול להוריש
גווס מפטך ולהטיאך לתת לך את ארעס ע"כ וקנס
כאמת ראו להשית לב על מקראי קדוש הללו דמלכר
דחס כשולוס ומטופלים גס הם סתומים וסתומים כיון
מסין דמה היא השאלה ומס היא התשובה גס ארך
ותקייב מכל זה סס' אין וולתו גס מי לא ידע בכל
הקיס שעשה עם ישראל ולתפוסקות און נריך רשום
גס

גס יום לחקוק בדבריו רש"י שכ' כפטו לפטו באב המנהיג לבנו והול"ל בקלור כפטו לפטו .

אמנם

עפ"י האמור ובהקדים עוד מ"ס במדרש רבה על פסוק ויעש אלהים את הרקיע סוף אחר מן המקראות שהרעש בנזומא את העולם ויעש והלא במאמר נבראו דתת' בדבר ה' שמים נעשו עד שהשיבו לו חכמים לכן זומא שכינה הכתוב ואמר ויעש כדו שלא יעשו אותם אלוהות ונקדים עוד מ"ס במדרש גא"ס היה כותב מעשה כל יום ויום כיון שהגיע לפסוק נעשה ארס ח"ל מה אתה נותן פ"פ למינים לומר כ' רשות ח"ו ח"ל כתוב והרולה לעשות וטעה כדו ללמד ענוה לרס שומלך כקטן ממנו והלמד מבוראו ופ"י ח"ל חתנא ז"ל בדרך ענוה דע"י שהיה כותב מעשה כל יום ויום מ"ס חוקקה כפסוק נעשה ארס שהרי באר הימים שינה וק' ויעש אף רזיון כענוה כדו להחיק את הארס מלמעשה כע"ה ועכשוו אתה כותב נעשה ומכאן ח"ו לודו טעות חסמאה ח"ל כתוב והרולה לעשות וטעה שלחכלות גדול כתבתי נעשה משום ללמד ענוה ואכזו העבר פירשתי מאמר זה כחופן אחר והוא עפ"י מ"ס במדרש שאלו לנחום איש גס זו את השמים מאי אתא לרבויי וסני להם רשינה וכתב בהם את אף שאינה לריכות כדו שלא יעשו ויעשו השמים והארץ אלוהות גס כשני ענוה שינוי שלא נאמר בו כי טוב בשאר האמים משום שבו נברא מחלוק' אף שהיא לקיום העול' ח"כ כ"ס מחלוקת שהיא חרבנו של עולם עוד אמרו שם דח"ט ששמו המאורות אחר כיום וא' כלילה שלא יעשו אותם אלוהות עוד אמרו שם רבה' נבראו המלאכים ולמה לא נבראו שום ח' משום שלא יאמרו מיכהל היה מוחת בדדמו של רקיע וכו' ושותף היה לחקב"ה כמעשה בראשון הרי שכל יום ויום נעשה שינוי שלא ליתן פ"פ למינים וא"כ אתמהא עכשוו אתה נותן פ"פ למינים עוד נקדים מ"ס חרב של ח"ד מהכופרים דס"ל דכבר מקר הדבר ללכא השמים והן המנחנים והוא אינו משגיח לרוב רוממותו וכבר דקו סברא זו מוטאת מזרים גופא שכפי המול של מזרים אין עבר יוולא משם לעולם וס"ק"ה שרד המערכות והוליאם הרי שתמור עומד ומשגיח ולא מקר הדבר ללכא השמים עוד הויע מ"ס בתנחומא על טענת אח"ע שאומרים לקטום אתם שכבשו ארץ' עממים שצולס ומלאו להקב"ה ברובו נתנה להם וברטנו נטלה מהם והקצו ז"ל דאין מטלה מהם אחר שזכו בה ותי' מדין האמור כפ' מלך שמתך מתר בו ומתר ליקח שרות אחרים וליתן לעבדיו וכתבו חתו' דזה הדין אינו אמור אלא במלך ח' אכל כשום כ' מלכים לאו וא"כ לפי דברי חתו' ח"ה להם לישראל לזכות בארץ מדין האמור כפ' מלך אלא כשיורו לויכא כ' רשות עוד נקדים מ"ס חס"ח דהקוברים שמתר לעבוד ע"ה מטעם שמתוך גדולת העבד ניכר גדולות הארון הכל ופלה פיהם דכיון דאין העבד מסוג הארון לא סיך לו' זה אלא חוקא איכא דהו שניהם מסוג אחר וכבר כתבנו דע"י המיתה מוכח נ"כ לויכא כ' רשות דאל"כ איך נתפייסו .

ומעתה

עפ"י לרוף כל הקדמות הא' אתו קראי כטוב טעם ודעת וכל סכתוב . להכרית

ולחזיק מלך הטועים כע"ה ואמרום שם ח"ו כ' רשות והחזיק ואמר כי שאל נא לימים הראשונים דמיס על ימים הראשונים וכדפרשי דהיינו כי תשאל ותעמוד בחקירה עלומה ויחזקם כענוך מומים הראשונים לברוא' הארס שכימוס מלנו שינה כדו שלא לטעות כע"ה וא"כ איך כבדית הארס עליו וכתוב נעשה ויניח מקום לטעות ח"ו וכמו שהקדמנו לו כן לארון הכבוד משה רבו' ע"ה קבא לאכתו' נעשה ארס וגם למקלה השמים ועד קלה השמים דהיינו כבדית שמים עלמו מלנו ג"כ שנו גדול דתת' כהו ויעש אף שכבר ס' שמש נעשו וקיימת' נ' עומא ומכרמים אלו לתרן כמ' שתי' לו חכמים לכן זומא כדו שלא יעשו אותם אלוהות שינה וק' ויעש וא"כ איך כת' נעשה דמס' ח"ו דש' כ' רשות לוח בלו הכתובים וסני להאי קושיא ודחו כל סברות הנפקדות ח' לאחת שעל טענה של נעשה השב ואמר השמע עם קול אלהים חיים מרבר מתוך הארס כדו מהשראת שכינתו בארץ מוכח שחזן כמדת הענו' וא"כ הא דתת' נעשה הוא משום שתרע דע"כ משום ענוה ולא משום כ' רשות שהרי ותי' שאל' סמתי והתיים אותם והאיך נתפייסו ארס כמיתה ארס בתמייה אלא ש"מ דליכא כ' רשות וא"כ ע"כ הא דתת' נעשה הוא ללמד ענוה וארס אהה נכנס בקברת הכופרים שאומרים שמתר הדבר ללכא השמים ואין בידו לשדד המערכות ח"ו הא נמי לתת דהרי אתה רואה כענוך גאסה אלהים לכא לקחת לו גוי מקרב גוי וגו' כמלרס לענוך אף שכפי מערכה של מלרים שאין עבד יולא משם לעולם הרי שבורו לשדד המערכות ולא מקר הדבר ללכא השמים וא"כ אתה כרחת לדעת כאלת ומטת כי ס' הוא האלהים ולויכא כ' רשות וכיון הכל וק"ה אף שנתמין בכל זה מ' מ' אכתי הוכל לטעון שמתוך גדולת העבד ניכר גדולת הארון או לרוב רוממותו אינו משגיח ח"ו בתחומים לוח קאמר דהנהו נמו ליתא דלא מן השמים ששמייעך את קולו ועל הארץ הרחף את אשו מה שאין שום מלאך וכול לעשות כן וכיון דאינו כסב ח' העבד והארון לא סיך מתוך גדולת העבד ניכר גדולת הארון .

ועוד

דכיון דעל הארץ הרחף את אשו הרי אין חלוקת' כבוד לתלמוד במקו' הרב ועד שתר' חוטאך כפטו דהיינו לפטו כארס המנהיג כנו לפטו הרי שתמור עומד ומשגיח אף כי הוא רס ואשא ועד שכל ז' האורות יעשה לענוך כדו להודיע גויס ממניך ולחת לך את ארלס וארס אתה נכנס באלו הסברות האסורות ולומר שיש ח"ו כ' רשות ח"כ לא הוכל לקחת את ארלס כענינת כל האמור כפ' מלך מלך מותר בו דלא נאמר דין זה אלא במלך ח' לא כשום שני מלכים כמ"ס חתו' וא"כ אם אי התם מרדס שהוא יתיר חודת טענת אה"ע על ישראל שגולה הארץ כדס וכיון שידעת האוס כל רשות העגמות האלה והשכות אל לבכך כי ס' הוא האלהים ואין עוד דהשחא לויכא שום טענה מאלו הטענות של חמייס ופולס כטליס לא שרדו ולא קיימים אלא ס' אחר ושמי אחר .

ובכן

אלכה וגס' אל מאמרנו הפינה קדיס הכוא אמר קדושים תסיו וכול כמתי ת"ל כי קדוש אתי ח' אלהים קדושי למעלה מקדושתם ע"כ ולכא' יפלא דמהיכא תיחי שישו ח"ו לקדושי ועד' מאי

הוא ד"מ חס ושו לקדושתו ולא חפץ ה' בזה
אמנם נלמד ליישב והקדים מאמרו ו'ל על
 פסוק והנה העם כוכה למשפחותיו על
 טעמי משפחותו שבקצו להחיר להם הקרוב' וכאמת
 דא קאי ראיך דאזכור זה שיתחור ויכעל טויו ות'
 ו'ל כסוד ויבקש לכעל מ'ה זו ולמחר מ'ה אחרת
 וקוף כל סוף ואמרו ל'ל סוד ממנו ויבדלו רשעו
 ככונן שאלו והמראה לע"ד כזה הוא דלכו דעתם כדון
 קא תבעו ובסוגן שאלו והוא כהקדים מ"ש הטויו
 בעעס שנסא ועקב כ' אחיות הוא משום שנקרא אל
 והתיר לו להשתמש כשרביטו של מלך כי עוקר עעס
 שאקרא תורה כ' אחיות הוא משום טיבוס זה כי למעלה
 תיריו ויבקי רת' ולזה כינה ותכונה ואסור להשתמש
 כשרביטו של מלך והנה ידוע מה שאז"ל דמתוך חיבתם
 של ישראל לא זו מחבבם ע"ש שקראם אלהים שגאמר אני
 אמרתי אלהים אתם וא"כ לפי זה שפיר תבעו יתיר
 הקרובים בדין תם לגבי דודכו ראו למשרי להם
 הקרובים בעיקב אכיהם דכמו שיעקב סותר לו הקרוב'
 להשתמש כשרביטו של מלך משום שנקרא אל ה"כ
 וישראל שנקראו אלהים ויתר להם להשתמש כשרביטו של
 מלך דמתי שינה אמנם כאמת יראה רשעו ושנא מיעקב
 אכיהם ולא דמי ליעקב משום דיעקב אז"ל דלא מת
 רכון דסוף חירוקים היו כאל ממש והק"ס אלוס
 בגמ' וואו אלוס כחחוקים מש"ס שרי גירחם
 להשתמש כשרביטו של מלך לגמרי לא כן כנו וישראל
 דאז"ל דקראם אלהים אינו אלא חכה בעלמא לא אלהים
 ממש שהרי מתיב בכנו ארס חכו ממש לע"ד כונת
 סבתו כדאמרו אני אמרתי אלהים אתם

אמנם

לא תסבדו שמוס יותר לכם הקרובים
 ביעקב אביכם רחל ליתא דהא אכן כארס
 קמתון לא כן יעקב דלא מת ולתורה דוקא סותר זה
 בעון חמתא על מעלס ויעקב ולאח ורתל לעילא ויעקב
 רתל ולאח לתתא כטורע :

ועפ"י

וסת' מאמרו שפיר וקייט דקאמר קדושי'
 קדו וטל במט כלו' לא בשביל שקראתו
 אהבם קדושים סותר לכס להשתמש כשרביטו של מלך
 לטות סותר לכס סקרובים כקדושתו אלא קדושתו
 למעלה מקדושתאם ולתיר דוקא שרי קרוב' ולא ליתיר
 ואדרבה ליתיר זו היא קדושתאם שיהיו פרושים
 מסעורו ואפי' קרובים אסור לכס ועין ט' אפי' ה' אלהים
 ולא שפירי אפי' אלהות כמוט ומעלה זו אינה אלא
 ליעקב אביכם דוקא :

ובזה

יוכן מאמר שסבאט לעיל באופן אחר
 שאמרו וישראל חס חפץ כט שניהם קדושים
 סקר ממנו סמוך ע"כ דהכוונה דבי איבי שקראת
 ליעקב כשמן וע"י זה הוסר ממנו המעט א"כ גם
 לגבי דודן שחפץ בט להיות קדושים כשמן ושמן נקרא
 בקרבט א"כ סקר ממנו השת' ילמה אחר שקראת לו
 אלהים סודת ואמרת חפץ אכן בארס חמתון
 דמ'ה סנה מיעקב כעבור שנקרא כשמן מי הוא
 לעולם :

בתב

ירא"ס כר"ק ואת שכתותו וכו' ללכת
 כשלתותו וכו' הכל וכו' עכ"ל ולבאורה
 אין לזכור מה ספרים בין זה לזה דהא נס לגביה אפי' אמר
 לו סבאט וכו' אפי' מכתל דכרי אכיו מכתל מרדא על

מקום שיהיה לשמוע בקולו ואפי' ה' וירשון אני ס' דפי
 שיתחך כמורה האב שלא לספור דכרו מ' מ אהה ואיך
 קייבוס ככבורי וא"כ מה ע"נ נס לגבי שכת סא"ל חלל
 שכת כעבורי לא ישמע לו דהוא ואכיו מחויבים לשמור
 שפת דהרי כתבו התו' סיכמו' דף ה' כר"ה כולבס
 חייבים וכו' דמהכא ולפינן וכו' ע"ש וא"כ אפי' רכתוב
 אני ה' כמורה אב ואפי' כלא סמוכת שמירת שכת אינו
 וכול לחלל את השכת כי הוא ואכיו מחויב' לשמור שכת
 חס ליישב דו"ק ועיין להרב קרבן אהרן שכתב דה"פ
 הפסוק אעפ"י שאמרתו לך איש אמו ואכיו וכו' כתנאי
 את שכתותו וכו' חס מפני שאני ה' ארון לכולכם ואתם
 ואיך קייבוס ככבורי וכוה הוסר מה שהוקשה להראים
 ז"ל דאדרבה מנהקדים קרא מורה אב לשמירת שכת
 משמע דמורה קודם עכ"ל ודכרו תמוהים סהרי בתב
 רש"י ז"ל כפ' ויחלל הקדים להס אחרת שכת לטויו
 מלאכת וכו' לו' שאינו רוחה שכת וא"כ מוכרח כמ"ש
 סרא"ס ז"ל דהכא שאני אפי' דהקדים מורה וכו'
 לית לן כה כיון דכתוב אני ה' באחרונה ואפי' ס"ל להרב
 דמ"ש רש"י הקדים לאו דוקא כהאם מפ' שהביא סרא"ס
 שם תימה עליו דאיך לא ראה מה ארחה דכרחה
 סרא"ס ז"ל שם עוד כת' סרא"ס שם וא"ת טעמא דבת'
 דחמנה אני ה' וכו' עכ"ל וכדומה שיעלם מהרה
 דכנתו דכרי התו' שם כר"ה טעמא דכתב דחמנה
 וכו' ע"ש דלפי דכרי התו' אין מקום לקושים סרא"ס
 ז"ל וריתו להחוקים שהביא הו' דתניא וכול אמר לג
 אכיו חלל שכת וכו' ת"ל אני ה' וכתבו וז"ל וקאם
 מהכא תתו שישמע לו קרו כיה ונשא כעמך לא
 תאזר בעשה מעשה עמך אבל זה שרונה שחלל שכת
 אינו מטווס לכדורו ותי' רקמל'ן שאפי' אומר לו על
 מוט דרשנן כנון שכות לא ישמע לו לעבור עכ"ל
 וקראה דלאו קושייתו קושיא וגם תי' אינו תרוך כי מם
 ענין עושה מעשה עמך לכאן דהא באלו מציאות
 פריך טעמא דכתב דחמנה את שכתותו קשטורו הא
 לאו הכי הו' ח' צוית ליה והא כבוד אכואם עשה ושכת
 עשה ול"ת ולא תהי עעס וכו' ומשני סרא"ס הווא"ל
 והוקס כבוד חס ואפי' לכבור של מקום ישמע לו
 קמל'ן הרי דלגבי הכן ס' ד' דליכא אסורה כלל דתני
 עשה וראו ל"ת וגם לגבי האב ליכא אסורה כלל דהוא
 אינו מחלל שכת אלא אומר לבנו אתה כעבורי וכול
 לחלל שכת וא"כ שמוט ככשילי וע"ק דהיכו קאמר
 דאלט' קרא משום שכות וכו קרא תתו לרבר סקול
 מרדכנן ועוד אפי' דבר שהיא מרדכנן מהיכא תתנן
 שישמע לו אינו חס אומר לו לעבור על דכרי חכמס
 לאו רשע מקרו וסרי הוא וראו ג"כ ככלל שאינו עושה
 מעשם עמך ואדרבה העובר על דכרי חכמס חייב
 מיתה יותר מהעובר על ד"ת וע"ק דהא מכוחר כגמ'
 להרווא כפ"ק דיכמות דלא חייבי כשכות אלא כמלאכת
 ממש דהא קאמר התם מאו לאו דא"ל כשל לו שקוע
 לו לא לאו דמחמר ופרש"י שהוא כל"ת דוקא ואפי'ן
 התם דאורי באומר לו כשל לו אלכא דרש"י ז"ל
 ואלכא דהוקשות כלאו דמחמר סוף דבר שרבו

ז"ע

ס' אמור

איתא

במדרש רבה אמור אר"י רבנן פאס ר' לוי מלמד שהראשו הקב"ה למשה דוד וזרעו דוד וזרעו ומלכו והראשו שאלו וכו' טעמים בחרב אמו לפטו רכש"ע מלך ראשון אעמד על כניך ורקל בחרב אל הקב"ה ולי אתה אומר אמור אל הכהן שהם עומדים ומקטרגין אותו שנאמר אמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן עבד הכהן טרם טיאו לבואור מאמר זה נכח לכפר קלוי דאכינול מה שהיה וכוונת בינה וכוונת דוד סע"ה גשמה רוצה להרוג לנכל בעלה וכה אמר לו שאכל לפצע אמתך כי עשה ויעשה ה' לארזי בית אמן כי מלחמות ה' ארזי נלחם ורעה ה' תמט כן מומך וקס ארס לרפך ולבאש אה נפאך ויהיה נפס ארזי צרורה כרור החיים את ה' אלהיך ואח נפס חייך יקלענה בכף הקלע וגו' ע"כ ודאי להבין דמאי סינייהו ובמאי פלוגי דור ואכינול ודאי האין מבקשת שלא והנהו פאחר שנחייב גיחה עפ"י הרון מדין המורד בעלצות שכבר נודע לכל העולם שדור נמשה למלך עפ"י נביא ה' שמואל וא"כ אין כיוו למחול דהכי קו"ל למלך שמתל על כבודו אין כבודו מחול והרבה נענש אסי מחול על כבודו וכוונתו שמואל בשאלו שנענש שיעלה מלכותו כעטור שמתל על כבודו והנה הרב כעל פרשת דרכים פו' דאכינול ס"ל דכל עור ששאל קיים לא נקרא דור מלך והיינו דקא"ל כי עשה ויעשה לארזי בית אמן ות"י מלכו קיימא ורמוז לו ברכיה שלעמוד והיה מלך ולא עבדוה"כ שפיר וטל למחול וכוונתו שאמרו בגמ' בפ"ק במגילה פא"ל אכינול עדין שאלו קיים ולא יוא טבעך בעולם ע"ש והנס ש"כדיו נאמנו מאד על דברי הגמ' מ"מ לפי זה קיים לה לומר לו יעשה לארזי מלכו ומה טרד לומר לו מלכו קיימא

אמנם

מה שנראה לע"ד כהני קראי וכהקדים תחלה מ"ס הגאון מהרש"א על הראי דאמרינן שס בקרוטין דמלך שמתל על כבודו אין כבודו מחול וקשה וליתו בק"ו מהקב"ה דכבודו מחול דכתיב וה' הולך לפניו וימס ותי' דשאי הקב"ה כי המלכות שלו וכדו למחול משא"כ כשר הם שאין המלכות שלו אלא לקב"ה וא"כ אין וכול למחול על דבר שאינו שלו עכ"ל ונקדים עוד מ"ס ז"ל על פסוק כי ראינו כבנו לו מלך ככבודו עליו מלך וכוונת פו' כש מהר"ר ברוך ז"ל מה שאמר דוד לו דבר טר ושר' מושל בארס לדין מושל בראת אלהים כלו' קו' לו דבר טר ושראל שאמר דאינו ככנו לו מלך ופשוטן של רבנים שיהיה מושל בארס בלבד שיהיה מלך על כו ארס כלבד אכל אין הכוונת כי אלא ככבוד לדין מושל וראת אלהים עליו מלך עכ"ל קרי דמלכות דוד שטא משאר מלכי ישראל דהוא מושל עליו ככבודו וא"כ בראי שנתן לו המלכות במחנה לחיות שלו ובראי שמתל כה"נ כדו למחול כה הקב"ה בעצמו וכוונת קו"ל מפי דקום קו"ל מפי מציול עמ"ס הרמב"ם בפ"א מה' מלכות ה"ל כיון שנמשך דוד וכוונתו מלכות וקרי קמלכות לו ולכנו ער

עולם ואעפ"י שלא זכה אלא לפנים לא חברת המלכה מורע דוד לעולם הקב"ה הכניחו בכך שא"ל אס יעשו כנו חורתי וגו' וחסדי לא אפור מעטו אכל אס יעמד מלך ישראל תפסק המלכות מכיון עכ"ל וכאב שס הרב מגדל ער חבלל כי מלכות כ"ד לא תפסק לגמרי לעולם ועד ואפי' נטו מדרך דוד אכל תמעט מלכותו מעוטותיהם אכל מלכי ישראל אס לא יאמרו את דרכם תפסק מלכותם לגמרי עכ"ל דאמאי הכניחו לחד זאת ההכרחה ולא למלך אחר ממלכי ישראל ונס שאול לא זכה להכרחה זו ולמה לא הכניחו כונ קודם שנתן אמנם עפ"י מ"ס א"ס דשטא מלכות דוד דכיון דאמר לו עליו מלך ונתן לו המלכות במתנה לאות של א"כ ודאי ראי של תפסק המלכה ממנו לעולם כיון שהיא שלו לגמרי ודאי ומחיל לעולם מש"ה הכניחו אף שיאמרו כנו לא תפסק המלכות מורעו לעולם משא"כ שאר מלכים שאין המלכות שלהם אלא לקב"ה והאי ראיא שאינם יכולים למחול על כבודם לא כן דוד שבעיקרה נהינת המלכות לו על מנת שתהיה שלו ושפיר יוכל למחול על כבוד מלכותו ומלכותו קיימת לעולם ועד ועפ"י זה יודעו חתו הטו קראי ודבר הימים מאי דקא משכח ומורה ארזינו דוד וכוונתו חכא המלך דוד ויבב לפני ה' ויאמר מי אנכי כי הביאחתי עד הלום ותקטן זאת כענין וחברת לבית עבדך למרחוק חאת הורת הארס ה' אלהים ע"כ דהכי קאמר מו אנכי שוכתי להיות מלך על ישראל וכאמת דא היא מלתא וזרתי דכל אחר מבני ישראל ראי להיות מלך חתו דקאמר ותקטן זאת פעיטך אכל זאת הטובה הגדולה שדברת לבית עבדך למרחוק דהיינו כשכל עבדך דברת דבר שהוא רחוק מהשכל ולא יכולט רעיון ואיני נהני לראת שכביכול אמרת לו מלך עליו מלך מוס שלא זכה שום מלך כזה משום שלא כן אמרו והמנהג אלא חאת תורת הארס שהמלך מושל בבני ארס לא מושל על ה' אלהים כנו שאמרת לו שתהיה חשי' על ה' אלהים וא"כ כמה עליו לקצר גדל חסדך וענותך תרביני

ד"ק

ד"ק מו אנכי ומו טת אבי כי סכיאחתי ער הלום זו מלכות ותקטן זאת ער כענין זאת מכלל דאיבא חתירתי וערפא מנה ותינו וחברת לבית עבדך למרחוק דהיינו שהכנת המלכות לרעו לעולם אפי' שיהיו למרחוק נגד כבוד ענותנהם אפי' לא תפסק המלכות לרעו לעולם חאת תורת הארס ארזי אלהים חתמהא דהרין הוא כשאור מלכו ושראל אס געו זרעם מאחריך חכך ומיך תפסק מלכותו לגמרי ולרדיו אוע כן ולא דנקי כשאר כל ארס מש"ה עליו לשבת לשמך לעולם

המורם

מכל האמר דוד בשמים ועלתה לו שהמלכות שלו הוא ויש פירו למחול ונס ע"י שהיא שלו וכוונתו לעולם ונקדים עוד מ"ס דר"ק וקס ארס לרפך ולבאש את נפאך זה שאלו שאקרי ארס ולא מלך וכ' זרע טרד ז"ל דעיקר המלכות לחד וברדך שאלה ופקדון הוא ביד שאלו וכשעס שנמשך דוד כבר נעשה שאלו ארס ולא מלך וכ"כ הרלב"ג ח"ל חס לקמיה חיד רשע דוד לחות לכל ולעסד על

על שפכות דמים וקלא אפי' שאל שיהי דרוש לא
דלם להרעו ותי' ככר נודע לכל ישראל שנמשח דוד
למלך והו' וכל מורד במלכות עכ"ל :

עוד

נקדים מ"ט כנמ' כמס' מגילת שאל ר"ע
אח ר' נחומא הגדול כמה הארכת תמים א"ל
משום דלא עמדי על מדיחי דאמר רבא כל המעביר
על מדיחי מעבדין לו ע"כ פשעו ופ' הראשונים
דשאל' ר"ע האי לר' נחומא היינו דאך הארוך ימים ולא
נחש בעבור סודו וכ"כ סרב קול ועקב כשם הראשו'
ז"ל דדוקא הדיוק הוא דנחש כעון הדור אבל החסיד
שעשה לפנים משורת הדין אף מזה"ד נוהגת עמו
לפנים משורת הדין ואינה נוטלתו וכוה עו' כוונת דוד
באמריו שמרה נפשו שלא אלך בעון הדור יען כי חסיד
אזי ועושה לפנים משורת הדין ונקדים עוד מ"ט מהר"ם
אלשיך על פסוק ונתתי משכני בתוככם ולא חנעל
נפשי אחכם דהכונה שכל שעה ושעה רולה הנשמה
לשוד מן סגוף כעונם שהוא ממקור הקדושה
ואיך שוכנת בגוף שהוא מקור הטומאה אף כשרואה
השכינה שורה בתחתונים הוא טשאת ק"ו רמם שהשכי'
שאל קדש קדשים שורה בתחתונים אפי' שהוא
מקום טומאה א"כ כל שכן הנשמה חסו דקאמר
ע"י שנתתי משכני בתוככם ומשם בו שכינתי אז
ולא חנעל נפשי אחכם דשאת לית שום טענה
לנשמה ללאת וכבר ידוע מאי דחגיגין כמס' אבות
הקדוה מביאם ליה דוס' קופרש"ו ז"ל השראת שכונם
וה' נירסא עטה מביאם ליה דוס' הקדש וכוס פירשתי
במקום אחר שהו' כוונת דוד שאמר שמרה נפשו כי
חסיד אזי רע"י שאני חסיד וזכה לרום ק"ו השראת
שכינה א"כ שמרה נפשו בקרב רשוכ לא יז עור
פוענה לנשמה ללאת מהגוף דכיון דרואה השכי' שסור
טשאת ק"ו מסשכינה וכבר ידוע דאויבי דוד הם דואג
דאזיחופל שאומרים אפשר זה שהרג לרועה וישכם
הכפשה ושל תשועה און ישועתה לו כאלהים קלה
ונקדים עוד מ"ט כפ"ס דשכת ארשב"ן אר"ל כל
האמר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר והו' דוד
לכל דרכו משכיל וס' עמו אפשר חטא בא על
קו וטענה עמו וספרק חלק אמרין וס' עמו
שהלכה כמותו ופ' התנא ז"ל רבולה חרא מלתא היא
דשו שוכה לוס שהשכינה עמו הלכה כמותו ככ"ט
וסלקא לוס שמתעתיא אליבא דסלכתא ואמרין כנמ'
דחגיג' לפירשתי דרכים טובל מכולם ושוכ אינו חטא
מאי פרשת דרטים זה ת"ת דסל"ף ליה שמתעתיא
אלבא דסלכתא וכתבו חת"ו ז"ל דת"ח כזה מההרהר
חסיד בטרם וא"כ הו' כערינא דעסיק כס דאגו
ומגלה מן החטא

ומעתה

עפ"י כל האמר יבואר קראוי כמין
חומר ודאי דקאמר שא בא לפשע
למתן דמתחיל ארני על כבודו ויעשה עמנו לפנים
משורת הדין אע"ג שזול גכל ככבוד המלך וכ"ת אף
אפשר למחל לו האי ק"ל מלך שמתל על כבודו אין
כבודו מתול ואסורא קא עבד אס מוחל וארדכה נענש
ובנו שמינו כשאל לוס השיבה לו בדבריו נבאיתה
ובשם ס' להרוט בית נאמן מלכות קיימא דאט מבשרך
שמלכותך שניא ממלכות אחרים שלעתיד ובעותך ה'
במלכות קיימא לורעך לעולם אף אס בניך באים ליה

חטא לא חספק המלכות מכ"ד לא כן שאלמכני ושראל
דאס יבואו ליה חטא חספק המלכות דיעס לגמר
וכרכתב הרמב"ם ואינו טעמא דרמי מוס שנתן לך
מלכות מתנה לגמרי והו' המלכות שלך וה"ט שסור
יכול למחול על כבודו דאלו שאר מלכות דאס יכולים
למחול היינו משום שאין המלכות שלהם אף להקב"ה
ואינם יכולין למחול דבר שאינו שלהם אבל אף ארני
חמלך המלכות שלך הוא וכיך למחול וס' ראינו
שלעתיד ובעותך במלכו קיימא לעולם ולעולמ עולמים
שלא חספק ועוד קרע דשניא מלכותך משא מלכות
חבול למחול שהרי מלכותה ה' ארני נלחם שחום לו
ג"כ מה שנאמר לו במלכותו לי מלך כביכול ען מלך
הרי שמלכותך אפי' על העליונים ולקס אפי' על ס'
האלה דאס כביכול נהר אתה מבטל ונחל כלפי מגלה
וא"כ כיון דמלכותך נוהגת אף ברמים הא דרמי גבול
למחול על כבודו ואיך כסוג מלך שמתל על כבודו יוט
מחול אלא אתה שאני דיכול למחול ולעשות לפנים
משורת הדין רע"י זה אתה מניח ריוח אחר טרעה לא
חמלא כך מניחך שאיך נחפס כעון הדור כיון דאס
עושה לפנים משורת הדין ומעבור על מרחיק וכת
שהשיב לר' נחומא לר"ע ועוד ראינו עטמה שאחל
שאני וכול למחול מניך וכך מביא לך ראינו שהרי קודם
מעשה זה וקס ארס לרפך ולבקש את' כפשך זה שאל
שנקרא ארס ולא מלך שכבר היתם המלכות לך אחרי
שנמשחת וא"כ הרי שאל מחויב מיתם מדין מורד
במלכו' או מדין חבא להרגך השכם להרגו הרי שמתחייב
מיתה עפ"י הדין ואפ"ה לא ננעת בו ועשית עמו
לפנים משורת הדין ומחלת על כבודו אפי' שאתה מלך
אלא דרמי שאני מלכותך שהוא כעון מלכותא דרקינעל
ויכול למחול וא"כ אין זה חרש כמה שאני אומרת לך
שאתה יכול למחול וכבר אתה מתנהג כחסידות זו
שמעבור על מרחיק ומחל וקולח ועי' שאתה עמו
שמעבור על מרחיק וגם הוא חסיד ע"י שעושה
לפנים משורת הדין א"כ כיון למר זכין למר וזכה
להשראת שכינה ועי' זה תריוח ג"כ שאתה נעם
ארני נררה כרור החיים דהשאת אין לה טענה לנשת'
ללאת מהגוף מאחר שיהא את' ה' אלסוך שהשכינה
עלמה שוכנת עמך בגוף א"כ עושה הנשמה ק"ו
מהשכינה ושוכ אינה ואלה ומאחר שהשכינה עמך א"כ
ממילא הלכה כמותך ככ"ט וסלקא לך שמתעתיא
אלבא דסלכתא ואז מעבטת שאיך בא ליה חטא וא"כ
אח נפש אייבך אלו דואג ואחיותפל שעתידים שיאמר
עליך לה' ר' ויאמרו אין ישועתה לו כאלהים קלה וקלעם
בתוך כף הקלע ראדרכה און להם חלק לגם"כ ואחם
מוכן ומזומן לחיו עה"כ

ומעתה

אלכה ואשו' אל מאמריט הפוכה קדים
שאמר משם לפני הקב"ה מלך ראשון
שיעמר על בניך ויקר כהר"ב א"ל הקב"ה ולי אתם
אומר אמור אל הכהנים וכו' ע"כ והנה המאמר הזה
פליאה דעת ממנו קודם דמכ"ל לרז"ל שמשא בא בשאלת
זו וע"כ במאוי דקאמר מלך ראשון שיעמר על בניך
דמ"כ מנה אס הוא מלך ראשון או מלך כ' או מחויב אפי'
ראשון כמו ואי לא מחויב אפי' כ' כמו וע"כ דמה ז'
תמסה דלמס נסרג וכו' לא ורע שיש כידו עון של טוב
עור קהנים וכבר דאו במאמר זה כל המשרשי' ויענית

גם אם חלקו וזוהו כהקדים מ' ש' כמדיש כס' ו' כתיב
 איש או אשה כי יהיה בהם אוב מות יומתו והאמר
 מ' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ע"כ ופי'
 הר' מתנות כהונה לכך שמכן הקב"ה שעתיד שאל
 ליתרנו על עון אוב ועל הרגת הכהנים והכי איתא
 בתנחומא איש זה שאל או אשה זו בעלת אוב רמיסה כס'
 שניהם חייבים מיתה וכן כתו' ולא רש את ה' וימיתהו
 היו מבואר דה"ט שנתרם שאל משום ששאל באוב ולא
 שאל באורים וי' וי' וי' הר' זרע בירך ה"ל דאי לא
 היה בידו עון נוכ היה לו תשובה על שלא שאל באורים
 משום רמזשנה שנמשח דוד למלך כבר הגיעה מלכותו
 וממילא שאל לאו מלך הוא כי אין מלכות נוגעת
 בחקירה וגם דוד בעלמו היה עומד בסכרה ו'
 ורצה להרוג לנבל מרזן מורד במלכות הנס שהיה שאל
 קיים אכן ממה שהרג שאל לטוב עור הכהנים והיינו
 מטעם שחשב לאחי מלך ובני משפחתו מורדים
 במלכותו ח"כ סבר דעדן דין מלך יש לו אף שנמשח
 דוד ולא במשיחה תלוי מלחא אלא במלכות וא"כ
 ממילא יש בידו עון שלא שאל באורים ושאל באוב וע"כ
 בדבריו באורך וא"כ לפי דבריו ל' ח"כ כ"ס דוד שאל
 באורים שהיו מורד במלכות וכמו שאמרו בלוקט שאל
 דואג עשית דוד מלך בחיך דאין כשאלון באורים אלא
 למלך בלבד והוד נשאל באורים ותומים ע"כ .

ומעתה עפ"י כל זמית' המאמר שפיר והוא
 דאי כי ארויטו משה דרש סמוכין וראה
 ש'עון הרגת שאל הוא משום דכתו' ואיש או אשה כי
 יהיה בהם אוב איש זה שאל ואשה זו בעלת אוב ולכך
 שפיר קשיא ליה למשה שני קושיות עטמות והוא מאחר
 דנענש שאל על שלא שאל באורים ש"מ דדין מלך יש
 לו ערוך וא"כ ממילא דוד אינו מלך והווי מורד במלכו'
 על שאל באורים וו' הוא עקשיא ליה למשה באומרו
 מלך ראשון שיעמד על בטרך דיוקא דמאי שניא מלך
 ח' ממלך שני דהא לפי זה דוד גם מחייב מיתה מרזן
 מורד במלכות וכמו שנתחייב שאל על שלא שאל באורי'
 גם דוד ותחייב כשכיל שאל באורים כיון דאינו מלך
 ועור קשיא ליה דאי טעמא דנהרג משום שאל באוב
 ח"כ אמתמא למא דיקר בחרב ולא כסקילה דהא בעל
 אוב כסקילה ולמה נידון בקלה ולא בחמורה ולזה השיב
 לו הקב"ה ולי אחא אומר ח' מור אל הכהנים שסם
 עומדים ומקטרנן אותו וליינו שמדס"ד עומדת
 ומקטרנת על הרגת הכהנים דשלא כדון נהרגו ח"כ
 ממילא נשנמשח דוד שוב אין לשאל דין מלך וכבר
 הגיעה מלכותו כ"ד וממילא ג"כ אין על דוד עון כמא'
 שנשאל באורים דהווי מלך והשתא לפי זה אין לו לשאל
 עון בעבור שלא שאל באורים ונמלא דאין בידו עון
 שמחייב עליו מיתה כי אם בהרגת נוכ עור הכהנים
 ולפי' מידון כחרב כדון דולח ולא כסקילה ומדקטרנה
 מרס"ד על עון נוכ ולא קטרנה על שנשאל באוב ש"מ
 דהלכתא כמ"ד בעל אוב כסקיל' והנשאל בהם באזהרה
 ולא כמות' וא"כ שפיר ידקר בחרב כעון נוכ ולא כסקיל'
 בעון אוב .

ועפ"י זה ויובן אתו מאמר חמיה שס' בכ"ד ח"ל
 ר"ח כסס ר"ל מה כתו' והיית רק למעלה
 מטוב היה לו לשאל לאות שאל באורים שלמעלה ולא
 באוב ודרעונו של מנה ע"כ ואמתמא כי לא שיד' לו'
 מטוב אלא בששני הדברים אים בערך אחר אבל לא

כששאלו אסור ושאלו מותר וא"כ עשית דיוקא
 איה דאין לשאל באורים ולא כבעלת אוב דה מנהג חס'
 אסור ומאובא' קוץ ששאל באוב ולא באורים .

אמנם עפ"ד יתבאר שפיר רש"י באמר רמזשנה
 שנמשח דוד והגיעה מלכותו לא זש לו
 עוד לשאל דין מלך ח"כ אינו יכול לשאל באורים דאין
 נשאלים אלא למלך לבד ואחרכס' אים ישאל באורים
 היו מורד במלכות בת דוד חייב מיתה וכבר כתבו
 לעיל דאיכא תנא דס"ל דבעל אוב דיוקא כסקילס'
 אבל הנשאל בהם באזהרה חמנ' סכרה זו דכשעס'
 שנמשח דוד הוא מלך אין סכרה מוסכמת דאיכא מ"ד
 דהעיקר תלו במלכו' ולא במשיחה וא"כ כל עוד ששאל
 קיים לא היה לדוד דין מלך וכמבואר כל זה בתנא דדין
 מנהר' ו' רחמיס' ולה"ה ולפי זה שפיר אמר ר' לוי מטוב
 אים לו לשאל לשאל באורים דע"כ ספק אים יש
 לו דין מלך או לאו והווי ספק מיתה ולא ישאל
 באוב דע"כ יש בהם אזהרה ואיסורא חליבא דכ"ע
 דאיכא מאן דסכירא ליה שהס' ג"כ כסקילה וא"כ
 מטוב היה לו ליכנס כספק אסור מיתה ולא להיח'
 שאל באוב דיש בהם ראי' ואיסורא לכ"ע .

אין באמר באופן אחר במאמרנו סג"ל ובהקדים
 מ"ש ביומא אין נשאלין באורים להיגע אלא
 למלך ולכ"ד ולמי שהצבור טורך . ב' ואמרין סתם
 מה' מ' ח"כ אמר קרה ולפני תלעור הכהן ועמד ושאל
 לו הוא וכל בני ישראל' אותו הוא זה מלך וכל בני ישראל' אותו
 זה משום מלחמ' וכ' הרמב"ם סו' משום מלחמה או אף
 שטורך הצבור ב' וכ' הרב התנא ל' בדרך הרכס ח"ל
 והנה כל מה שלמדנו דנשאלין למי שטורך הצבור ב'
 הוא משום דרשינן יתורא דהוא לרבות סתם מלך
 ואיתר לן חרי רביי חד דכל בני ישראל' אותו וחד וכל
 העדה ושינין חד רבייא למי שטורך הצבור ב' ואיך
 לכ"ד אבל אי לא דרשינן הוא ואית לן חרי רביי לבד
 לא מרבינן למי שטורך הצבור ב' אלא חד לרבות מלך
 סתם אעפ"י שאין בו כבישת הארץ וחד לרבות סתמדין
 אבל מי שטורך הצבור ב' לא נחריבה מהכתוב וסג'ה
 איכא תנא דלא ריש' בעלמא יתורא דהוא חז"ל ככ"ה
 סכרה קאי דלא דרשינן והוא לרבות ח"כ לית לן
 ילפותא ח' דנשאלים באורים למי שטורך הצבור ב' אלא
 דיוקא למלך ומס' סתמדין איתמלך ומשפחתו כמס'
 ששאל באורים לרוד אע"ג דהווי טורך הצבור ב' אבל
 אין קו"ל הלכתא כמ"ד דרשינן הוא ומס' ק"ל
 דנשאלין למי שטורך הצבור ב' עוד נקדים מאו דאמר'
 כפ"כ דק' ושינן דכל התורה כולה אין שלוח לרבר
 עבירה והשלוח חייב והמשלח פטור דגלי דחמא
 כשחוגי חן דס' וקס'כ לאיש הסוף דס' שפך הוא ולא
 שולחו ואמרין סתם האומר לחבירו לא וסרת את
 הנפש הוא חייב ושולחו פטור שמיא דקין אומר שלוח
 חייב ואמרין כמ' דטעמא דשמיא יתשום דלא דר'
 סוף ומבואר שס' דאף דפטור המשלח הווי מרתי אים
 אבל כדמי שמיס' מחייב ואיכא לישנא סתם דאפי' לת"ד
 חייב דהיינו שמיא דקין היינו כר"ש ואיכא כמ"ד דהווי
 רבה ויניא זוטא ופרש"י דלת"ק אף דכ"ש מעמיסין
 אה המשלח לרבר עבירה מ"מ אין מעמיסין אותו כתי'
 סוף כאלו הוא עשה העבירה בעלמא ולשמיא מעמיסין
 אותו כאלו עשה חריב בעלמו .

זמעתה

א"ס והויט וז"ל חלצ משם כל טעמא שנענש שאל משום שהרג לנכ עיר סכהניס והוא סוכר כשנאזי סוקן משום דלא דרשינן הוא אמר"ס מחייב שולחן וז"ל חתמה דלפי זה דלא דרשינן הוא א"כ יש עין סוד חד שאל באורים אע"ג דהו אידך הגבור בו דכחן דלא דרשינן הוא טוב לית לן לרבוני למי שטרך הזכור בו ובמ"ס חתמ"ס ז"ל וא"כ ממלא דוד ג"כ מחייב מיתה על שאל באורים וא"כ מאי שכל מלך ראשון ממלך שני דתרווייהו חייבים כיון דלא דרשינן הוא לום השיב לו אמר אל סכהניס בני ארץ שהם עומדים ומקטרגים אותו דלעולם ילכחא בת"ק דל"ל דדרשינן הוא דהכו ק"ל בעלמא דרשינן הוא ולפי זה אין על דוד כמה שאל באורים והשתא איכא ולפות' שפיר דשאלון למי שטרך הזכור בו ולא הך סכהניס מורדים כמלכות ואינם חייבים מיתא ואע"ג דהשתא פטור שאל מהריגתם כיון דהו ע"י שליח דרשינן הוא ולא שולחו מ"מ כריזי שמים מחייב חסו דקאמר עומדים ומקטרגין אותו דהויט לומר דכד"ס עכ"פ מחייב השתלשלו כשאר באופן א' וכהקדים מ"ס הרב הגאון דדוא"ס ק"ל דמחייב דוד על הריגת אוריה אע"ג שהרגו על שליח דאף רקל דאין שליח לרברי עבירה מ"מ לנבי מלך שמתא ועומד לקיים דבריו והעובר על דבריו איוב מיתה א"כ השליח פטור והמשלח חייב וס"ל לרואנ דלא דרשינן איבת רק שלא ישמע לו כגד טוי ה' אלא חף כגד טוי ה' ושמע לו אכל או דרשינן רק אפי' מלך שליח לאו להרוג את הגפס און לשמוע לו ואמרינן כגמרא בכריתא אף דמכס לנפשתיבס אדרוש להכוח ההורג את עצמו וכול כשאל ת"ל אף למעוטי וכחכ הרמ"בן אל דה"ט דרשינן אף למעוטי שאלו דלא חשיב מאכר עצמו לרעת משום שהיה מלך א' של ישראל ותעללו בו הנוס ויאמרו שהרגו מלך א' ויהיה חלל ה' לכך התורה אזהרה שיהרגו שאלו את עצמו וכת' הרב אש דת כס' מסעי דאי לא דרשינן אף למעוטיא נס רק לא דרשינן דאכין ורקין למעוטיא וזו דרשו' אף דרשו' ג"כ רק ע"ש באורך :

ובזה

א"ס כיו דרזי משה ידע דעון שאלו שנהרג חף דק"ל דהמשלח פטור הוא משום דלנבי הסמך אמרינן דיש שליח לרבר עבירה והמשלח חייב דלויט וכול ששלים לנבלי דברי המלך המשלח כרבתו' כל אשר ימרה את שך ועל זה קשיא לום א"כ דלא דרשו' רק א"כ גם תוכת אף לא דרשינן למעוטיא וא"כ הו שאל מאכר עצמו לרעת והו דקאמר מלך ראשון שעומד על כנין מלך ראשון דיוקא דכיון דהוא ראשון מוכרח לידקר בחרכ ע"י עצמו שלא יתעללו בו פלשאים דרשינן את לאשוקי שאלו אכל השתא רמכת דלא דרשינן רק מרנתחייב שאלו הריגס אפי' שהיה ע"י שליח מ"מ רכמלך לא אמרינן אין שליח לרבר עבירה אלא מחייב המשלח ולא דרשינן רק דאפי' למלך לא ישמע וז"ל ממלא ג"כ לא דרשינן אף וא"כ קשה אידך מלך ראשון הותר לו לדקור עצמו לחרכ ולאכר עצמו לרעת וכ"ת משום דרשינן אף א"כ ממלא דרשינן ג"כ רק וא"כ אפילו אם אמר לו המלך להרוג לא ישמע לו וקור הדין דהון שליח לרבר עבירה והמשלח פטור וא"כ מעקרא לא יש עין על שאלו שהרגס לכהניס ע"י שליח

לום השיב לו חקב"ס ולי חתה אומה אמר אל סכהניס שהם עומדים ומקטרגים אותו דהויט דאע"ג דכריזי ארס פטור פירי שמים מחייב וכרבתו לעיל

עוד

זאת אדרש במאמר סלון וכחקדים מאי דאמר' כגמ' אמר דוד לפני חקב"ס מחול לי על אותו עון א"ל כבר התנבא שלמה כנך ואמר הכי אל אשת רעהו לא ינקס א"ל אי הכי נעדר האוהב כר"ל קביל עליך יסורין קביל עליה וכו' א"ל מחול לך וכחכ הרמב"ם ז"ל כת' תשובה אעפ"י שהתשובה והיסורין מכפרין חייט בעבירות שכן ארס למקום אכל בעבירות שכן ארס לחטיו און מתכפר עד שירצה חטיו ונקיים עור מ"ס בספר שבתה הלכט הוכחו דבריו כס' ראש דוד כס' אקרו מות ח"ל דוד המלך היה מכיר התמורות וידע שהוא ארס ד' ואוריה הנחש וכה שבע הוא חוש ורלה דוד להרגו כי מקיף היה אלא אמר דוד סן וחסדוני ויכקשו ממני אמת שהוא הנחש ועשה בעקבותי ונתחייב חריגת ומה שנענש דוד על שמהר ולא סמתין לעשות ה' משפטו גם כה עליה כלו חקון וכו' עכ"ל

ועפ"י

דכיון אלו וימתקו דברו דוד שאמר עשה עמי אות לטובה דהייט שתעשה עמי אות

סידעו שזה הוא הנחש וע"י ורזי שגאוי ויטשו :

זמעתה

א"ס והויט דקא מתמס ארזיטו משם וקאמר מלך ראשון שיעמר על כנין ידקר בחרכ ומ"ס מלך ראשון זה ממלך ראשון האמר דהויט דוד שהוא נלול ארס"ס שזוה קבלת כתשובה ונמלך לו אותו עון ולזה לא נמחל וטרוח כהריגה א"ל חקב"ס ולי חתה אמר דכשלמא דבר האונע לי שפיר שיך תשובה ומס"ס נמחל לדוד עון בת ו' אלא הכה אמור אל סכהניס שהם עומדים ומקטרגים אותו והא לא אפיוקו והו כעבורו שכי ארס לחטיו דאינו נמחל עד שירצה את חטיו וממלא לפי זה אין יכול אוריה לעמוד ולקטרג לפטו על שהרגו דוד כי הוא יורע בעלמא שהוא הנחש המסית ואין לו עור לקטרג משא"כ סכהניס שהם עומדים ומקטרגין מש"ס טרוח בהריגס ולא האעילם לו תשו' כדור ובה הונח לו מה דחוס קשה עליו מאמרס ז"ל כמדדס וז"ל למנח על מחלת גווכס קיתס אכניל לדוד מכל קריכות שבעולם שאלו דוד עשה אותו מעשה שחשב לעשות לנכל אפי' איס מפוא כל אינו נכוות שבעולם לא היה מתכפר לו והוא בלחם ומלכותו הו על מחלת ע"כ דאידך ולמה אפי' וניא כל אינו נכוות שבעולם לא יתכפר לו והא אין לך דבר שעומד בפני התשוב'

אמנם

עפ"י האמר א"ס דהוא שפ"ד נחשכ ג"כ מכלל קעבירות שכן ארס לחטיו וא"כ אם יחרוג לנכל חנס חמור עומד ומקטרג עליו ריטי דמגר חקב"ס מחול מ"מ עלכון חטיו אינו מחול עד שיעייקו

אמנם

אכתי לא הונח לו כמאז דהאידך כלו שאינס כולו הוא באומרו שאלו עשה אותו מעשה שחשב לעשות לנכל אפי' היה מבוז וכו' דהיה לו לומר אלו הרג לנכל וכו' והנראה לע"ד ליושב זה וכחקדים מ"ס כגמ' דסנהדרין דה"ט דנתן שאלו חטו מכל לפלגו אף שהיתה אשת איש משום דס"ל לשאלו דכיון דדוד מורד

מוסיף על סם אלהים ורלוו אומרו וי כונו שהתאמת עשו
בתחת הרקמים והעבוד חטאתי וכו' אהלים עורחם
ונחמתי

פ' בהר

איתא בתחומא כס' כהר רזל והכר ס' אל
משה כהר סיני לאמר מה כתיב למעלה
מן הענון ושכחה הארץ ואח"כ פירשט אכול אל לא
שמר מלת שמיטות ויובלות סוף הוא שפירש כל אשה
לו שאלמר וכי תמכרו ממכר וכי ימך אחך עד שמעב
את עצמו וכן אתה מואל כורמיה כשכיל שאלו את
השביעות נמכרו לגוים אמר הקב"ה ראה האך נמכר
לגוים כשכיל שאלו את השביעות לא כך אמרת וכי ימך
אחך קיום מה שקראת אותם אחי ורעו אל הקב"ה
פטוונתם אתי מוכר ביהו שגא' ואיש כי ומכר בית מעב
עוד תומה זה ביתו של הקב"ה אל הקב"ה למשה
רטיך שלא יגלו הזארים על השמיות הוא שגא' סוף
הפרשה את שכתוב השמורו ומקדש חדרו אתי ס' את
הוא שעתיד ליתן לכם שכר אם תשמרו אותם ולא
אתי עתיד לפרוע מהם כוד המלכות וכשקרב סת
הגאולה אתי נואל אתכם שנאמר כי אום נקם בלבי ושנת
גאולה כחה עכ"ל

וחנה באמת יש להפליא בתאמר והכני מואר
ממנו כי בעון השמטה נחרכ הבית וגלו
מארצם חה הפך תומרם וז' כנמ' דאלמלא עון ע"ל לא
גלו וסראל מארצם ולא נחרכ הבית ולא בעלה מלכות
כ"ד ומכיל ראויה סם מקראי וע"ק דמבאר עור כנמ'
דבעון בטול תורם נחרכ הבית וגלו וסראל וע"ק חה
המאמר סתרי ג"כ דברי עצמו שמתחלה אמר שבעון
השמטה גלו וכן אמר בסוף המאמר ואלו באמצע
המאמר אמר אל הקב"ה למשה בעטותיהם אתי
מוכר את ביתו ומשמע רעל ויז כללית עטותיהם הוא
שנחרכ הבית וע"ק דכשאלמה עון ע"ל ובעול תורם ויש
בהם שיטור וכראי להחריב בית המקדש וילכו בגלות
אלא עון שמטה ראינו אלא עשה כעלמא מה פל
החרדה הזאת שבעבור זה נהיה קוף כ"כ שיחרכית
המקדש חגלו וסראל ולא עוד אלא סוף מוכר את עצמו
והוא לא עשוי לעשה אלא לוקא בערן רתחא ולהני גז
ליושב בפשיטות עפ"י מה שחמרו בלקחו ח"ל אל
הקב"ה לוישראל אם אינכם נוכח חוכות השמטה גם את
לא אגבה עבירות שזכרם ע"כ וא"כ ע"י שלא שמר
השמטה נתגלגל עליהם מדה כבוד מדה שנגבה מהם
עטותיהם ואלו שמרו השמטה גם הוא משמט להם חסדם
אמנם קושא קמיתתא עדין בתקומה עומדת והגריהם
לע"ד ליושב סכל כקנה אחר וכשקדוים מ"ש בתחומא
כפ' כראשית והכיתו רס"ו וז' סם ח"ל אר"י לא היה לריך
להתחיל את התורה אלא מהחודש סוף לכס וכו' ומה
טעם פתח בכראשית משום כח מעשיו קוד לעשו שאל
ואמרו אל"ה לטוים אתם שכשחם ארץ ו' עתמים ואמרו
להם הארץ ומלואה להקב"ה הוא כראש כרטיט נחם
להם וברטיט נעלה מהם עכ"ל וכחכ מהר"ם אלשיך
הוא עצמו טעם לשמטה לאשוקי טענת להטום כי
כשחמתי מפרסמא מלחא שהארץ של הקב"ה וסוף מזכ'
לישראל עכ"ל ואכתיו לע"ד לא אפיק מואל שא רשק
מתורר

מורד במלכות ואין לריך למדוניהם חסוכ כמתוכ' כס'
שכולי הלקט דמהאי טעמא נמי רחם דוד ליקח אכטול
אפי' כחיו נכל משום שרט כרין מורד במלכות וחשוב
במת ואכטול השיבתו דערין שאלו קיום ולא ילא טבעו
בעולם וכ' מהר"ה א' רפלוגתיהו דוד ואכטול תלוא
כהא דאמרינו כנמ' סום תשיס עלוך מלך שתהא אימתו
עלוך דמה"ט מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ולא
שיך ביה מחילה ואפי' מאן רסבר בעלמא דלא דרשינו
טעמא דקרא הכא כנרון זה דוד עם נכל מורה דשפור
מנו מחול כיון דערין לא ילא טבעו בעולם דשאלו הוא
קיום ודלו לא היו דוד ככלל שתהא אימתו עלוך והגם
כבר ידוע מה שפירש כפ' הערל דילא ערעור על
דמע"ס אם ראוי לבא בקהל דאתו מרות המואכיים
ואמרו מואכי ולא מואכות ופירך א"ה מגרי ולא מזרות
ומשט שאני הכא רכתיב על דבר אשר לא קרמו אתכם
בלתם וכמס ואין דרכה של אשה לקדם כלל נמלא כוד
איהו דוד ראוי לבא בקהל לריך לרוש טעמא דקרא
אבל אי לא דרשי' א"כ דוד אסור לבא בקהל

ומעתה ותבאר המאמר ושפיר מריוף בלישניה
וה"ק שאלו דוד עשה אותם מעשה דהיינו
שהם לוקח אכטול כחיו נכל שחשב לעשות נכל כרין
מורד במלכות והיא חושב עצמו למלך אף בזמן שהיה
שאלו קיום ועדיין לא ילא טבעו בעולם משום דלא דרש
טעמא דקרא א"כ ממילא לשיטתו שרע אסור לבא
בקהל וא"כ ממילא אפי' היום מביא כל אלי נביות
שבעולם לא יתכפר לו בלקוחת אכטול דכל יומא
בעמור והוא כיון שאסור לבא בקהל וכל שעם
ושעה הוא עובר על לאו והוא גם כן כוונת
אכטול באומרה ולא תהיה לך זאת למכשול מכלל דאוכא
אחריתו וכוונתה לרמוז לו כחכמה דניחא דבקוחת אוחי
לא ויהי לך למכשול מה"ט דאמרת דהו מורד במלכות
וחשוב כמת ואת חושב עצמך למלך אף דשאלו קיום
משום דלא דרשת טעמא דקרא א"כ מה"ט גופיה א"ה
לך לוקח אוחי דהשתא לפי זה דלא דרשת טעמא דקרא
א"כ אסור לבא בקהל ואני אסורה עלך אף שמת אבל
לא כך. אם דרשת טעמא דקרא ואיך חושב עצמך למלך
א"כ יתכן חכמת את אמתך דיכול אתה ליקחתי אחרי מות
נכל א"כ דה"ק ואת מכלל דאוכא אחריתו דכשאלמא אם
אין אתה תופס עצמך עכשוי כמלך אולי יש תקוה שתוכל
ליקח אוחי אחרי מות נכל אבל עכשוי שאתה תופס
עצמך כמלך א"כ מה"ט גופיה א"ה לך ליקח אוחי
דלהבך רווחה דאסור למלך להשתמש בכלי אשר נשתמש
בו הדיוט וכדאמרינו בירושלמי דסנהדרין ודוק היטב או
באמר באופן אחר כהאי קרא דעשה עמי אות לטובה
ובהקדום מ"ש הש"ך עה"ת על פסוק וידעתם כי אני
ה' כי אלהים בחינת דין והוסף א' ונעשה לנו ה' גומע'
פ"ו א' תוסף על סם אלהים שהוא פ"ו וכוה היתה הגאולה
עש"כ והנה ידוע כי כמזמור כהא אליו נתן הגבול ליבא
שם הויה כמזמור כלו אלא סם אלהים וארטיה שהוא
משפט חוק יען כשחטא דוד ככה שכע שהיה סמיה
שלו ועמרה מרת הדין הקשה לקטרו משום סכי הו
כל תחיטתיו סם לפני האלהים היא מרת הדין ועפ"י הייט
אומרו מאריות דעלמא עשה עמי אות לטובה דהייט
שהוסף אות אחת ע"ס אלהים ואני ויהי ס' המורים
הרקמים שכהם משפט הגאולה ואז ע"י אות זה שאתה

דמכודי: מן השמטה כילה' הארץ מ"מ אחי קשה
 מאחר שנתקם להם חט כה אף ומור וטלה מהם ותקם
 לישראל וסנה ארבע בעל ווי העמורים תרין ימיב על
 שי מאי דק"ל בדיו דכל האמור כפ' מלך מלך מותר בו
 וכתוב כפ' מלך שחיתכם יקח ומתן לעבדיו וכת' החו'
 ומה שבעש אחיב על שלקה כרס נכות אע"ג שהמלך
 מותר ליקח אינו דוקא כשאחא מלך אחר ע"כ ישראל
 דוקא לא כן אחיב שיהא יואשפט מלך על שליט ואזרה
 עכ"ל הו"ל פשו דכרי החוס' הללו דאין ישראל וזכין
 בנחלת הארץ מדיון זה שכל האמור כפ' מלך מלך מותר
 בו ולא דוקא אם הם מורים דהקב"ה יחד בעולמו
 וז"ע דא"ל אבל אם הם טועים בטעות המונים
 שאומרים שיש כ' רשות ח"ו"כ הוא ח"ו"כ! מלכים
 כשהיא דאחאב ויאשפט וא"כ לא יתכן עוד למר חט
 בארץ מרין האמור כפ' מלך דיון זה לא נאמר אלא
 במלך ח' ולא כשטע וכבר ידוע ג"כ טעם השמטה
 בשביל שיהא פטוים לעסוק בתו' וכמ"ש ז"ל זה רץ
 לקדש חס רץ לשרה תורה מה תהא עליה וכוון דע"י
 השמטה שובתים ממלאכת הארץ יתו פטוים לעסוק
 בתורה וכת' כשם הר' בלי יקר דטעם שנה שליט שנכתר
 להם ל' שנים משום דככל שנה מבטלים ב' חדשים
 מת"ה וכמו שאמר רבא לתלמידיו כבעו מטיבו לא
 תתו קמחי לא בימי טוקן ולא בתשרי הרי שמבטלין ככל
 שנה כ' חדשים וא"כ לשנה ששים יתה שנה תמימה
 מבטלין ת"ת לזה כהר בו' למלאכת חקרון שנה וזע"כ
 עיון שס'

ונקדים

עוד מה שידוע חקירת הראשונים
 ו"ל דכאיוס טענה זוכין ישראל בנחלת
 עס"ו מאחר שכבר חלקו העולמות יעקב ועשו והרי
 ק"ל ברין האחים שחלקו שאין להם זע"ז אפי' דרוסת
 הגדול ומהרש"ק ז"ל תי' עפ"י מאי דק"ל בדיון דהמטל
 מוטו של ים ומשלוותיו של נהר דהכל שלו וה"כ דאלמא
 תורם לא נתקיימו שמים וארץ וא"כ ע"י האורס הוא
 ישראל כמגיל מוטו של ים ונלע"ד לתרץ עוד עפ"י
 מה שהקדמנו לעיל דק"ל דכל האמור כפ' מלך מלך
 מותר בו וכפ' מלך כתיב לאמר שלקה ונתן לעבדיו
 וא"כ ע"י שאנחנו עבדיו שאנו עסקים במלאכתו
 מלאכת שמים כחורה וכמטת ח"כ מן הדיו וכל לוקח
 ונותן לעבדיו וכבר כתבנו לעיל דזה הדיו לא האמר
 אלא במלך ח' ולא ככ' ונקדים עוד מה שפסק מרן
 בש"ע דהקדוים טובים עם חבירו אעפ"י שלא התנה
 עמו לטוב עליה שכר עכ"ז חייב ליתן לו שכר הטובה
 אשר עשה עמו ע"כ

ומיעתה

עפ"י כל האמור נתיישב הכל בקנה ח'
 רמ"ד מפני עון ע"א נחרב הבית וגלו
 ישראל וכן מ"ד בעון שמטה וכן מ"ד בעון בטול חו'
 כולם לדבר אחד נכתבו ומר אמר חדא ול"ס וכולם
 מרדעה אחד נחת דהא ודאי ע"י שאינם שומרים מצות
 ששבעת שהיא מורה לה' הארץ ומלאכה וז"ע דלית
 ח"כ טובת דשוקי' על מעל טאריהם ומאמינים בע"ח
 וס"ל דח"ו"כ רשות ח"כ הדי ככטול מטה זו של ז'
 היא סכה להאמין שיש ח"ו"כ רשות וא"כ ממילא ג"כ
 סרי טרם עון כטול תורה כיון דהם עסקין במלאכת
 הארץ ולכן שמוטו למלאכת החדשים שלא למרו
 בקס ח' ונס לטוים ממילא לא יש לקס עוד טענם

לנחול בעס"ו כלום מאחר שכבר חלקו העולמות ואין
 להם עוד חיות וקיום כעס"ו דהשחא לוכא לממר
 דזוכין מטעם האמור כפ' מלך מלך מותר בו כיון
 ולדעתם דיש כ' רשות וחו' כ' מלכים ואי משום תורה
 לוכא חסו דקאמר כמאמרנו הנו"ל דאם לא שמו
 שמטות לטוף הם מוכרים את עצמם וכן אתה מולא
 כשכיל שחללו את חו' נמכרנו לגוים רכוון שחללו חו'
 הרי מורים כע"א חס כוים ג"כ עון כע"ל תורה וא"כ
 לא יש להם עוד לזכות בעה"ז לא מרינא דמלכותא
 ולא מרין מטל מוטו של ים ולכך מוכרח להם להות
 נמכרים לגוים לעבדים כדי לחון ממעשה חיהם כדן
 עבר שחייב רבו לווט אותה שעה אמר משה לפני הקב"ה
 רבש"ע לא כך אמרת וכי ימוד אחיך קיים מה שקראת
 אותם אחי ורעי ותפוס עמם כדי שלא יאכרו את
 לא חתם הרי הם אכורים כון האומות דכוון
 דהשחא אין להם עוד כלום. מנחלת עה"ז וא"כ
 בודאי יאכרו אותם אה"ע מן העולם כאומרים
 להם דאין להם עליהם אפי' דרוסת הרגל ויאמרו להם או
 פרח כאור כדון האחים שחלקו וכוון שקראת אותם אחים
 הרי כתיב ואת לגרם וולד וחיושין לביני בני שלא יאכרו
 ח"ל הקב"ה בעטותיהם ר"ל בשביל עונותיהם מוכרח
 אני למכור להם לאה"ע כתיב וכעבור האף טובה
 שגרמו להם לוקח בותי כהאף האלה שלקחו וכונו ע"י
 ישראל והואם להם סווע לישראל להיות מונגס ולתות
 וישבים כעס"ו דיאמרו לאה"ע דהן כעונוט גרמט לכס
 כל הטובה האת ודמי אותה הגאה אנחנו מבקשים ליוון
 וכמו שפסק מרן ז"ל דאעפ"י שלא התנה עמו על
 הטובה שעשם עמו וכל לטוב שכרו זהו לפי מאי
 דחיושת לביני בוט אבל העיקר אתו אומר. לך רעוך שלא
 יגלו וקיימו מצות ז' ואז ממולא ויקון הכל כורס וינמרו
 אז לאה"ע בכל טענות. ועפ"י זה מה נעמו מאז ז'
 במדרש כס' ויקרא ח"ל נכורו כח עושי דכרו לשמוע
 בקול דכרו חר"י בשמרו ז' הכתוב מדבר וא"ת שאינו
 מדבר בשמטה נאמר כאן עשוי דכרו ונאמר להלן חת
 דבר השמטו עכ"ל דהטובה רבא הכתוב לכתב את
 שומרי סו' וקראם כזה נכורו כח עשוי דכרו היינו משום
 דמטה זו סבה לשמוע קול דכרו דהיינו דכרו שאמר
 אנכי ה' אלסיך לא יהיה לך אלהים אחרים על סני
 שממטה זו מוכח שהיא יחיד וליה כאן שתי רשותות חס
 כמו כונת קראו דקרין ודבר ה' אל משם כהר סני
 לאמר כי תבואו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתם
 הארץ שבת לה' שש שנים תורע שדך ע"כ וכבר הוקשה
 לר"ל דמה ענין שמטה אלל הר סיני וע"ק אמרו כי
 תבואו אל הארץ אשר אני נתן לכם דהול"ל אשר נתתי
 לכם דהא כבר היא מוחזקת להם מאבותיהם אמנם
 עפ"י האמור ונקדים עוד מ"ש במדרש דה"ט שכתוב
 בעשה ארם כלשון רטום כדי ללמד מרת עונה לבני ארם
 שיהיה הגדול נמלך בקטן אמנם נסמיטם לא נוחא לה
 כזה דס"ל דאין לתאר הקב"ה במדת העטה כי
 ה' מלך גאות לכס אכן טוף עיניכם מראות שהקב"ה
 חסן במדת העטה שהרי כמתן תורה הניח כל ההרים
 קנבואם והשרה שכונתו כסני שהוא שפל מכל
 ההרים הרי ראייה ברורה כמ"ד את רבא וא"כ
 מוכרח הא דכתוב נעשה הוא משום ענות ולא כ'
 רשות וא"כ ח"ש דחיוק אומר וידבר ח' אל משה בהל
 סיני

וס' ומש"ח חנף כל עמלק לוקח ממונע כריק שבכס חלק זקנו קצו עם יעקב כעה"ו וכל מה שטרם יצא גול והכל על

ועפ"י זה יובן אחי קרית האמות פס' תהלים חלבו ענוהם ושכעו יהללו ה' דורשו יחי לבככם לעד ותקומו מבוחר כזה וכו' גורח הכיוב סלעמו ואלל השכעו ומו שאינו עניו לא ישכע ועוד כמה סקיים יהללו ה' דורשו רחוק מקושר עם הקדוש וכפרעו מה פסוק יחי לבככם לעד דמה טוונתו כזה

אמנם יוכן ופסקיים עוד מ"ס כגמ' החלון כפרק כסוי הים ח"ר חכבו אין העולם מתקיים אלא על מי שמשום עצמו כמו שאינו שואמר ומתחת זרועות עולם ע"כ נמצא דלפו זה רחוק העולם יבול. לפתקיים אלא בעבור הענוהם וחס סבה לקיום העולם ח"כ חור הדין כמ"ס מפרש"ף ו"ל רהוי כמגיל פאזנו של יס רהוי שלו ונקיים עוד מ"ס ו"ל ר"ל רמז כחוב לה' הארץ ומולאה וכתוב והארץ נתון לבני אדם ל"ק כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה עוד נקיים מ"ס מפר"ס אלשיך ו"ל דהגשמה. אינה חונה לעמוד כנף דוניה כל שעה ללאת. שהיא ממקור הקדושה אינה סובלת לעמוד כנף שהיא מקור הטומאה עד שרואים השכינה שורה בהחיותים ואז טשאת ק"ו מסשכינה שהיא קודם קדשים שוכנת במקום טומאה הגשמה לב"ס ונקיים עוד מ"ס רז"ל. עטם מכאזק לחד דה"ק ופירש"י השרחת שכינה ומעחה אחו קר"י שפיה והיונו דקאמר ואללו ענוהם ושכעו דליטול ולתחד ודף: עליהם טענה שאובלים דבר שאינו שלהם מחמת חלוקת יעקב ועשו וכיון דהם ענוהם ומקיימים העולם ופוי כמגיל. מוטונו של יס דהכל שלהם מ"ס חכבו השכעו חף תהא אחר לר"ך דלא תימא הוי שלהם לנמרת אלא יהללו ה' דורשו ושכעו בתחלם כדו לכות להם לגמרי וכמו שאמרנו כגמ'. כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה דאו הוי הארץ לבני אדם ועוד זאת מעלה אחרת לענוהם יחי לבככם. לעד דע"י הענוה השכינה שורה בהחיותים והשתא טוב לית לה טענה לכשמה ללאת מהנוף דרואים השכינה ונושאת ק"ו ממלש מש"ה יחי לבככם לעד עד הזמן תקיב לה חתו ג"כ דקאמר ועטוים ירשו ארץ והתענגו. על רוב שלום וחק לבני אע"פ לרוב עממהם כשכיל חלוקת יעקב ועשו דכדון הם יס להם להאזענג כיון דהם סבה לקיום העולם הוי כמגיל מוטונו של יס דהוי הכל עלי

ובמסלה זו אכא לבאר קרית האמור כס' שושעוים לר"ך לר"ך תרדף למען תחום וירשת את הארץ ודרשו ו"ל הלך אחר ב"ד יפה אחר ר"א ללוד ע"כ ואיכא למירך רחוק מתחייב ע"ו שהלך אחר ב"ד יפה שוחיה ורש את הארץ ועוד אמאי כפלות לרבויה

אמנם עפ"י האמור ובהקדוים עוד משו"ל רכל דיון שדן דיון אמת לאמתו גורם לשכינה שהשרה בישראל ונעשה שותף. להקב"ה כמעשהו פראשנת ע"כ: וכוה. ח"ש והיינו דקאמר לר"ך לר"ך תרדוף הלך אחר-ב"ד. ופה כדו. לכוניה דיון לאמתו וחו ע"ו ויעיל לך שתחום, ואין שוכ עוד טענה. לכשמה ללאת מתקום הטומאה זה הנוף דכיון שפכ"ו שורה בישראל ע"ו. דין אמת לאמתו ח"כ הגשמה דלפ"י ששכינה

היו וכיון דהיו כל ההרים הרמוס והשרה שכינתו כקניו ש"מ דמאיו דכחי' נעשה הוא משום ענוהו ולא משום קיום ח"ו כ' רסיות וכיון שאתם מורים בזה או תבטאו אל הארץ אשר אתו נותן לכם כהאיו טענה דכל האמור כס' מלך מלך מותר כו דלא נאמר האו דינה אלא כמלך ח' תמ"ס מוכרס ג"כ לטובכם שש שני' תורע שדך דהיונו שתקיימו מלות שמתה כרי שיכורר ממנה ג"כ שלה' הארץ ומלואה וכ"ע דילוח ואין כע"ה ממש וגם ע"י זה לא יתיה עון כטול תורה כידכם וע"ו מתקיימת הארץ כידכם ולא תגרשו ממנה כמו שהיה לכקוף שגלו מעל ארעם כעון ע"ה וכטול תורה וכטול מלות שמתה ופמו פא"ל

ובזה יוכן מאמרס ו"ל כס' כחוקותי וכו' וכו' רש"י ו"ל אס כחוקותי חלכו שתקו עמלס בתו' ונתתי נשמכם כעמס דהכוונה כיון שתהיו עמלים בתורה ח"כ הוי כמגיל מוטונו של יס דהוי שלו מש"ה ונתתי נשמכם דייקא דהוי שלכם ואכלת' לחמכם לשוכעי כדנא וכדינא ושבחתם לכטח כהרעס כיון דאין כידכם עון כטול תורה שהוא הגורם להיות מגורשים מן ההר"ך וגם ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מתיר דאין עוד טענה לאה"ע מלך חלוקת יעקב ועשו ומד שחיו-תמרים לכסוים אהס שכבתם ארץ ו' עמנוס דכיון דאתם עסקוים בתורה וכמלות כמלאכה שמים הא' קו"ל דכל האמור כס' מלך מלך מותר כו וכדון מלך' אה קו"ל דלוקח ונותן לעבדיו חהו סקיים כקלות אס בתקתי תמאסו דהיונו שלה' תהיו עמלי' בתו' ואו' לא יס' לכס עוד טענה לזבות-מדין מגיל מוטונו של יס ולא מדין האמור כס' מלך וגם ע"י שמשפטי' חנעל' נשפכם וכיון דאיכבס' דניס דין' אמת לאמתו שכו חזכו להיות שותף להקב"ה כמעשה כראשית וא"כ לא חזכו מדין שותף ח"כ ממילא. ורעתם לר"ך ואכלתו אויבכם כדנא וכדינא מכח חלוקת יעקב ועשו והכל שלהם

ובזה ג"כ יוכן דברי רוד כרוח קדשו ההוא אמר פ"י לר"ך יהנה חכמה ולשונו תדבר משפט תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשוריו ופרש"י ו"ל לא ילוד לעריו ובהקדוים עוד מתי דאיתא כמד רשו של רשכ"ו ו"ל על פ' זאסוס רבוי כפוך רכל מאן דמחרס קדושו תורס כורא שמים חושים ונעשה שותף להקב"ה וכבר כתבו, ג"כ דע"י קווס המשפט לאמתו דהוי שותף להקב"ה כמעשה כראשית טוב אין להם טענה לאה"ע מלך חלוקת יעקב ועשו דכיון דהוי שותפים הוי חזרו ונשתתפו מחדש ומחלקס אוכלים חהו דקא' פ"י לר"ך וינה חכמה דהיינו שמתדע רבר חכמה וגם ולשונו קדבר משפט דין אמת לאמתו ונעש' שותף להקב"ה וגם חו' אלהיו בלבו שתמיר מהרהר בתו' והוי כמגיל מוטונו של יס דהוי שלו וכיון שכן לא תמעד אשוריו שלא יוכלו אס"ע לקרר לעריו ולומר לו דאס' דריוסת הרגל לית לך כרוי החוים שחלקו שאין להם וע"ו אס' דריוסת הרגל אלא לא תמעד אשוריו כיון דהוי כמגיל מוטונו של יס והוי ג"כ שותף דהוי שלו

ובזה יוכן ג"כ מאמרס ו"ל כפיק דכבורות ויכא עמלק וילחם בישראל כרפודים חר"י על שרפו ויהס מן התורם ע"כ והוא כיון דרפו ויהס מן התורה שוכ לית להו לכות כטענת דמליל מוטונו של

דמים בכנים למקומו וכול להשתמש בפרישתי אביו
אפי' שהוא מלך :

ומעתה

יתבאר המאמר מרשימה לשישים בקשר
אמתן ושינוי חובא דוידו דהא"ע על
הדאל וקראוס שונים ואמרו להם שונים בארבעם לא
שמרנום את השמטה והיא עוקר קנין הארץ תלו בהם
ואם שומרים את השמטה מוכרחים להורות שאהם יש
לבהם דין עבדים וכיוצא בזה חזקו בדרך מקוימים מלות
שמטה וכיוצא בהם עבדים טוב אין טענת אה"ע עלובם
לו שגולה היא בירכס דכל האמור כפי' מלך מלך מותר
פי' ובע' מלך כתיב להודיע שכול לוקח וליתן לעבדיו
אבל אחס שלא שמרנום שמטה בארבעם ש"מ דק"ל דדין
בנים יש להם ומחולא אין לכן חזקה בכפי אביו וא"כ
חזרה טענת אה"ע עלובם למור שגולה היא בירכס
דהשתא אין לו' רכל האמור כפי' מלך מלך מותר
דלא שרי אלא חזקה לעבדיו ולא לבניו וא"כ אין
עכשו שומרים השמטה ואם תאמרו שחזרתם מסכרת
זו ואהם מרים שדין עבדים יש להם ומש"ה חזרתם
לקיים מלות שביעית להודיע שדין עבדים יש להם
ותועים היותם בסכרת זו שאהם אומרים דין בנים יש
להם וא"כ אהתמהא עלובם ממקום אחר דאין בארבעם
שהיותם מחזיקין בסכרת זו שאהם בני' למת לא שמרת'
שבת דהא לפי דעת זו וכולן לשמור שבת דבן וכול
להשתמש בפרישתי של אביו ועכשו שחזרתם מסכרת
זו ונהחמת לבס דדין עבדים יש להם מרהענישכס על
כגול מלות ז' א"כ אהתמהא אין עכשו אהם שומרו' שבת
והא השת' להודיע דדין עבדים יש להם אפי' להם להשתמש
בפרישתי של מלך וכל כתר אפכא קא אולי' ס' כרחמנו
יגן עלינו .

פ' בחקותי

איתא במדרש ריש סדרים אהם בתקופתי תלכו
ספ"ד חשכתי דרבו ואשיבה רגלי אל
ערוחק אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום קיימו מחשב
ואומר למקום פלוני ולגית דירה פ' אהנו סולך ואינו
רגלי מביאות אהתי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ספ"ד
ואשיבה רגלי אל ערוחק רא"ה חשכתי מתן שכרן של
מלות וספסרין של עבדו' ואשיבה רגלי אל ערוחק ר"מ
אומר חשכתי מ"ש בתורה אהם בחוקותי תלכו מה כתיב
תתן ונתתי שלום בארץ ע"כ אהנו ערס אהלים ככופאר
מאמר זה נבאר תהלים דברי קודש במס' אהת ה"ל ר'
אומר אהוי דרך ישרה שיכור לו הארס כל שהיא
תשארית לעושים ותפארת לו מן הארס ע"כ ולכא' קשה
דנהו זו שאלה שאלל אהוי דרך ישרה שיכור לו הארס
והלא בכל אהם יש כדירה כדו דרך ישר ואת הקודש
יקריב אלו ומש לא יודע לכדר דרך הטוב והאשר בעיני
אלהים וארס וע"ק אהשכח דאינו שוין כדירה כמלות
נהדי אמרו סה הו דין למנות קלה ככחמורה וא"כ כל
מטום הכהם לידו אל ותמוננה וע"ק אחר שיכורו לו
דרך התשוב כשטי הארס וחסיה לו בהם ת"ת מבטי
אדם אהכא למתהם שיבא לנשות אהזה מטום שושבתו
בטי אדם ותמלא שיעושה שלא לשמה .
אמנם יוכן הכל וקא בהקדים מאוי האמרו' כנמ'
פ"ק דטור אמר ר"ג בר זנח גדולה
עבירה

השכחה ותפלת ק"ו מעשה ועוד מרומי ב"ה כה
הדעת אה הארץ עס"ו ואין עלך כלום מעשית
שכבר חלפו העולמות ועקב ועשו כיון דהתה שחף
לשק"ס כמעשה כראיית ע"ו דין לאמרו וא"כ תתלקח
אהם נהגה .

והנה

מאלו עוד טעם בעקר לשמטום קא כוז
שלא יהיו ישראל טוענין חוקים על הארץ
פמסאר זה כדברי הרמב"ם ז"ל כפ"א דכרוי כפי'
עיר דוד דל"כ ע"ג ועפ"ו דכרים הללו מהם נעים
מאמרו ז"ל בלוקט אהם על פי' שחף על משכמים
ססו אה"ע שחזקו על ישראל ואומרים להם שונים
בארבעם לא שמרנום שמטה ועכשו אהם שומרים
פ"כ ולכא' קשה רחא הנותנת רכון דמעיקרא
פרישתי שלא שמרו את השמטה הרי רוטם לתור כהם
ולחזקו אה אשר עזרו .

אמנם

עפ"י האמור א"ש רכל מלות שמטה היא
בעבור שלא יעשו חוקה על הארץ וא"כ
אין לך ק"ו שונים מהם דבעוד שסם בארץ נהיטם סם
להטומו ואפי' לא שמו להם עליהם ועכשו שכבר
הודיעו מן הארץ שוב אין עליהם חוב שמטה ואפי'
סם שומרים וכתר אפכא קא אולי אהתמהא וכו'
א"כ יסוד לו למאי דהויקן לעול דמהם חרי האף
פדול סום שכשכיל שלא שמרו שביעית ותחייבו
גלות דעפ"י האמור א"ש רכיון דכל טעם השמטה הוא
פרי שלא לטעון חוקים על הארץ א"כ מוכרת שיגרשם
משארץ להודיע להם שאין להם חוקים בארץ לאטרוקי
ששכחתינו שלא שמרו שמטה ססו קטורים שיש להם
חוקים על הארץ לכך נרשם לכתול סכרתם זו הנקשרת
והגם על טעם זה הקשו רבנו אהכנו סן המה הרב
פסק נבאר וברכ עיר דוד ז"ל דהא קי"ל דאין לכן חוקים
פכפי אביו וכוון דסם נקראו בנים אין להם חוקים בארץ
והגם נ"כ נעשו ככגול השמטה ותי' דמכרח למור
שהארץ דין עבדים יש להם .

קמ"ו

זו יוכן זה המאמר באופן אחר כי לכאורס
יפלה דבשלמא מה שחזקו עליהם בשמרים
פלות ז' כח"ל ולא בארץ נחא דנריך ליהות איפכא דה'
אדם טהנת אלה בארץ אמנם מה שסיים בעל המאמר
פגם הו שחזקו עליהם בשמרו' את השבת כח"ל ובארץ
לא היו שומרים אהתי אהתמהא דלמה הו שחזקו עליהם
אחא מלות שבת טהג' טין בארץ כיון כח"ל ו' ל' אפסר
אחר שגלו שחזקו בשמרו' ורוטם לשמור שבת ולמה קראו
איהם שונים כעבור ששמרו שבת כח"ל .

אמנם

נקדים עוד מ"ש הר' כסף נבאר כפי' זו
באם הר' של' הו"ל וקשה דאין קאמר
שיטתו טעלה מהסוכי דינא הוא אהם נתן מתנה לתכורו
שיכול לחזור ולטולה אין ספק שהו גול ותי' משו' דהקב"ס
נקרא מלך וכל האמור כפי' מלך מלך מותר וכ' הר' כסף
נבאר על דבריו דלפי זה ז"ל דישאל נקראו עבדים
דהא בתו דהתי' דהמלך לא שרי לוקח אלה לעבדיו דוקא
ולגן נעשה אחאב שלקח כרם נבות אפי' שהם מלך
קשה לקחם לעבדו להיות לו סדה אהתמהא ו'כ נעכר
דהחל נקראו עבדים ויכול ליתן לעבדיו אכל אהם סם
בטי אהתי וכול המלך לוקח וליתן לבניו : ונקדים
עוד פ"ס המפרשים ז"ל דה"ט שנה ששבת חייב מתנה
ששים וכו' השתמש בפרישתי של מלך לא כן כפי' יק'
עבירה

פ'ירה לשמה ממנה שלא לשמה וסריך והא' אמר ר"ע
 אמר רב לעולם ועסוק אדם בתורה אפי' שלא לשמה
 אלא אמת בעושה מטה שלא לשמה סגלאמר
 חכורך מנשים ועל ע"כ ולכא' קשה ואדרבה
 פשטיה דקרא דחכורך מנשים ועל אהו כרכב' וזכני
 סעבר אברהם כלע"ר ל' דים מקום שפור לקיים רבוי
 ר"כ שאמר גדולה ממנו שלא לשמה ולקיים ג"כ רבוי
 אלאמר סהמר במלטה שלא לשמה ואלו ואלו רבוי אלהים
 חיים ובהקדים מ"ש מהר"ט ומהר"ק ז"ל הכיח
 דבריהם מהרה"א כס' אמר ח"ל דלויכ' מיד רמט' שלא
 לשמה ערופא מעבור' לשמה מתרי טעמי הרד דהרואס
 שנושא זה מטה אינו יודע שהוא מכוון שלא לשמה אבל
 עבירה לשמה איפכא דהרואה אומר שנושא פ' עבירה
 ואינו יודע שהוא מכוון לשמה ועוד אחרת דמלטה שלא
 לשמה מטה גוררת מטה

אָמנם

העבירה אפילו שהיא לשמה עביר' גוררת
 עבירה וחייבין להוות גדול בעבירה
 ויגשה אפי' שלא לשמה מש"ה גדולה מטה שלא לשמה
 מעבירה לשמה ע"ש בדבריהם וא"כ מדבריהם אפי'
 למד היבא דסוף ארס גדול ומפורסם מאד בחסידות
 כמו אהרן ואלוהו כהר הכרמל הארס גדול מוחזק
 ומפורסם בחסידות כאלו ודאי לית ביה חשרא דהכל
 ואמר שנוש' לשמה ועל זה וכוונת אר"י דגדולה עביר'
 לשמה ממטה שלא לשמה ומאי דאמר תלמודא דמטה
 שלא לשמה עדיף איורי בסקס בני אדם דהנהו דאי' לגבי
 דיהו המטה שלא לשמה עדיף משום אית כהו חשרא
 וגם משום דלא ליתו למסרך בעבירה אחרת ומהרה"א
 דף' באופן אחר דבשהעבירה לשמה מוכרחת מאד כגון
 שהיא דאהרן ועל דהו להגלה ריבוי ולא סני כלל' ה'
 אה ודאי ככה"ג גדולה עבירה לשמה ממטה שלא
 לשמה אבל כשיאנה מוכרחת כ"כ אז שוים הם ע"ש וכוה
 ה"ש ואינו דקאמ' תכא דדן ר' אר' אינו הוא דרך גשר
 סיבור לו הארס אס הלכה כר' ג' דאמר גדולה עבירה
 לשמה יותר ממטה שלא לשמה או כמ"ד דגדולה מטה
 שלא לשמה ולוה כה רבוי הקדוש לברור לו מנהיפה
 וללמדו להועיל ואמר לו אל תסבור דהנו אמוראי פליגי
 ואתה אינך יודע ומסתפק הלכתא כמתן אלא אלו ואלו
 דברי אלהים חיים וסריך השרה שיכרור לו הארס והוא
 אלוכא דכ"ע הוא כל שתפארת לעושה ותפארת לו מן
 ארס תהיה מה שתהיה בין מטה שלא לשמה בין
 עבירה לשמה הו דרך אחרת דהינו אס הוא ארס גדול
 ומפורסם בחסידות ולא סייך בו חשרא ואו אפילו עשס
 עבירה הכל מורס ואומרים שהיא עבירה לשמה כגון
 אהרן ואלוהו וכ"ש אס הוא מוכרחת מאד איש בה הגלה
 דריבוי וסו"ל ממש ת"ת לו מן הארס שמגיל את הרבוי
 אז לכ"ע ירדוף אחר העבירה לשמה וככה"ג גדולה
 עבירה לשמה ממטה שלא לשמה לאפוקי אס אינה
 ת"ת לו מן הארס אלא דוקא לעושה כגון כסתם ארס
 שנושא עבירה לשמה דה ודאי אית ביה חשרא ראיס
 ודעוים שנושא לשמה הא ודאי לארס כוה המטה שלא
 לשמה עדיף מעבירה לשמה כיון שיהיה לו כה ת"ת מן
 ארס דעכ"פ רואים שנושא מטה וגם ת"ת לעושה
 דמטה גוררת מטה

יש לפרש עפ"י מ"ש כגמ' לעולם ועסוק אדם
 בתורה ופמ"ט אפילו שלא לשמה דמתוך שלא

לשמה' כה לשמה ולקטו החופפות' א' ע' ע' ע'
 כמקום אחר דהעוסק בתורה שלא לשמה נת' א'
 נכרה וסורתו נעשית לו כס המות והי' דלויכ' תרי גו'
 שלא לשמה חד שלמד כרו סיכוכוהו והקרא רבי א' ע'
 לקבל שכר ועי' נאמר לעולם ועסוק אדם בתורה
 ובמלטה דמתוך שלא לשמה כה לשמה חד שלמד לטעמ'
 זה נה' לו שלא נכרה וחד טוב הים שלא למד עכ"ל
 וכוה ח"ש והוינו דקאמר ר' אחו הוא דרך ויהי שיעור
 ארס אס כהאפוליא שאמר לעולם ועסוק ארס שאמר
 ובמלטה אפילו שלא לשמה או כלאך לטויה שאמר
 שכלומד' אלא לשמה כה' לו שלא נכרה ח"כ ס"ע שיהי
 פ' ע' שלא ילמד ובקושיה הוהושת לום השבד' אהמ'
 כל שהיא תפארת לעושה דהייט פלומד כרו לקבל שכר
 וז"ת לו מן ארס דהייט כרו שיכרחהו וס' ועסוק
 בתורה אפי' שלא לשמה כהו' תקופסת אכל כשאיט
 תפארת לו ולא מן ארס דהייט שלמד לקסוד עביר'
 תפארת בתורה נעשית לו כס המות וארס ת"ת לו זה דאי
 סיור טוב שלא ולמד כלל

עפ"י מ"ש כגמ' מפני איני גדולס הכנסת
 אורחים כהשכמת בית המדרש דקאני יאעמי
 האורחים ומפני בטול בית המדרש רב רמיו מנהיגא
 אמר ויתר מהשכמת בית המדרש דקאני טעמי האורחים
 ויתר מפני בטול בית המדרש ע"פ רבוי סעבי כ"ל
 להכיזי' כר' רמיו ואמר ויתר מהשכמת בית המדרש סעמי
 ר' יאורס אמ' רב קאי בוותי רבא אמרי' בהם ח"ר יאורס
 אמר רב גדולס הכנסת אורחים מהקבלת עמי שכינה
 חבד' ויאמר איני אל לא תעבור מעל עבדך ח"ר א' פא
 ורואם שלא כמות הקב"ה מרת כ"ו מרת כ"ו אין קטן
 יתול לתר לגדול המתן עד שאכלה אלנך ואלו לסקס' א'
 כתיב ויאמר ארס אל' נא תעבור ותג' ע"כ וכפ"ק
 דברכות אמרוין שכל הווא מביח סכנסת וכנס לביח
 דהמדרש וכה ומקבל פני שכינה ע"כ כרו ומעלת
 השכמת בית המדרש הו מקבל פני שכינה ואלו
 פ' הכנסת אורחים אמר רב דגדול יתרי מהקבלת עמי
 שכינה ח"כ ס"ל לרב כרכ דמיט שאמר דגדולס
 הכנסת אורחים ויתר מהשכמת בית המדרש וטס ח"ש
 והיינו דקאמר אינו הוא דרך ישרה שיכור לו הארס אס סו'
 לפלוסחי מטה סכנסת אורחים ותשכמת בית המדרש
 אינו מהס עדיף או סלכתא כר' ויאמר גדולס
 הכנסת אורחים כהשכמת בית המדרש ח"כ ס"ע
 דהשכמת בית המדרש עדיף על דרך מי נתלס בני קטן
 כגדול ח"כ השכמת בית המדרש קודס ח"ר ברב דמיט
 דאמר ויתר מהשכמת בית המדרש לום סעיב ר' ואמר
 כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לו מן הארס ראיס
 דהלכתא כרב דמיט דאמר דהכנסת אורחים עדיפת אכר'
 והדין אמר רב דקאי כוותיה איך לא תילג' מלפני סבא
 סבאס לודי מטה וינתנס וילך לחפש אחר המדרש
 אלא הו רץ למטה קלה הבאה לודך קודס דדוקא
 כששמיס לפטו יכרד סיורר מעולם וקאני שמיס וסו'
 מתכס שכר מטה והפסד עבירה וא"כ מן ואלס
 ככאך לחפש אחר המדרש וקאני סקלה יאסי' סלר' לך
 אינו עכור ולא תוכל לעשות אמרס וכימי סס גס
 סקלס הלכס מידך והו קרז מפאן ואנא . . .
 עפ"י מ"ש כגמ' כיושלמי וסעולק כרכי נטר
 בעוסק כר' ת' וליכא מאן דס"ל דים בעוסק
 כקרק

עוד פי' הרב ו' לפי' אחר ופא' אליבא דהתני' רמאי רקא' תלמוד גדול לא מפני שכר עצמו של לימוד כי אין בו סרך מטה אלא עיקר התלמוד שמביא ליד מעשה כלו' שאם אין לימוד אין מעשה ומשמע מזה דאם הים אפשר למעשה בלא תלמוד וכגון שכבר למד מעשה עדיף לרדוף אחריו שכל כח התלמוד אינו להשיבותו מזה עצמו אלא מפני שרדף למעשה והתלמוד גרוע מזה עצמו עם' ב' באורך והנה באמת פי' זה לא יכולתי לקבלו דהא אמרינן בסוטה דעבירה מכבש מוט ואינה מניכה המורה להטיל מן החטא אבל אין עבירה מכבש תורה ומניחה ומגלה מן החטא הרי מכבש דמזר עצמו תלמוד ויתר גדול מהמעשה לתודו יש בו השיבות מזה עצמו ועוד אי מזה עצמו אין בו השיבות אם כן איך לא חיו רבי שמעון בן יוחאי וחביריו ו'ל' שסקוס לק"ש ולתפלס טון דמעשה עדיף ועיקר תכלית התלמוד משום מעשה אלא הדיו דאינו עולה על סרעת דהתלמוד מזה עצמו לא חשיב דכריו כפלאו מני

ובזה פי' וק"ש אינו הוא דרך ישרה שיבור לו האדם אם עווקר כפי' הראשון של הרב שטעם התלמוד גדול משו' דהשתא ע"י סלימוד יש כוח שחיס לימוד ומעשה ואינו נופים מעשה וגם מביא ליד מעשה ולכך ורדוף תמיד אחר. סלימוד או רילמא כפי' הכי' של הרב ו'ל' שכל כח התלמוד שגדול אינו מזה השיבותו מזה עצמו אלא מפני שרדף למעשה הוא כ"מ אם כבר למד ויך ורדוף אחר המעשה ולא אחר התלמוד ואיזה דרך ושכון אור שיבור לו האדם אם סלכתא כפי' א' ככ' לוח בא רבי' הקדוש והכריע כפי' הראשון של הרב ו'ל' דהתלמוד מזה עצמו הוא חשיב ח"א כל שתפארת לעושים שהוא לימוד התורה שהוא ת"ת לעושים שהיו אין עבירה מכבש תורה ומנגינה עליו מן החטא אפי' שהלך אפתחא דוונות וגם מקבל אנרא וגם ת"ת לו מן האדם שאומרים עליו שהלך אפתחא דוונות ואפי' נכח וזרו והתברר עליו וכמו שהכרחט לעיל לקיים פי' סראשון של הרב ו'ל'

ומעתה אשא עיני אל מאמר הפונה קיים אם בחקותי סה"ד חשכתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך אמר דוד רכש' ע' בכל יום ויום הויס הויס מחשב למקום ע' ולבית דירה ע' אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנפוי' ולבתי מדרשות סה"ד ואשיבה רגלי אל עדותיך ד"א אומר חשכתי דרכי חשכתי מתן שכרם של מנות והפסידן של עבירות ואשיבה רגלי אל עדותיך רע"א חשכתי מנה שכתוב בתורה אם במקוהתן תלטו וגו' ואשיבה רגלי אל עדותיך ע"כ :

והנה המתמר קוה אינו אלא מן המתמיהין דהויי סוס ס"ד דודו לילך למקום ע' ולרירה ע' ולהניח בתי מדרשות בחתלה מאי סבר ולבסוף מאי סבר ועוד דבמאי פלגו הו' תנאי דמר מתייתו לה מהכא ומר מתייתו לה מהכא ומ"ע דמר לא אמר כמר :

אמנם עפ"י מה שהקדמנו לעיל א"ש הכל על נטון כי מ"ס ארוטט דוד חשכתי דרכי לילך למקום ע' היינו ודאי כדי לעשות אונה מטה קא' וכתחלה סבר כר"ט דמעשה עדיף או דס"ל כה"כ רגמו ונגמו דתלמוד גדול דהלכה כר"ע אלא דהוה

ביתר דכמו שהעוסק בחירה וקטור מהחלטה וסוס לק"ש ס"ג העוסק ככרכי זכור עוסק לק"ש אבל הרמב"ם ו'ל'ס"ל דאם הים עוסק בר"ת עוסק לק"ש אלא עוסק ככרכי זכור לא יסקוק לק"ש אלא יגמור עסקיהם ע"כ :

ובזה פי' וק"ש אינו הוא דרך ישרה שיבור לו האדם אם הוא עוסק ככרכי זכור וסקוק לק"ש ולא לתפלה או כהרמב"ם ו'ל' דאפי' לק"ש אינו עוסק עדיף זכרי זכור מר"ת ומשני כל שהוא ת"ת לעושים ת"ת לו מן האדם כס' הרמב"ם ו'ל' שיעסקו ככרכי זכור שהוא עדיף ולא יסקוק אפי' לק"ש ורבי' הק' אינו לעשותה שלא היה עוסק כק"ש משום שהים מלמד תורה לרבים ובת"ש בגמ' שמע ישראל זו היא ק"ש של ר"י הנשאל קרי משום שהיה עוסק ככרכי רבים לא היה עוסק לק"ש

א"ג עפ"י מאי דאמרינן בקדושין תלמוד גדול או מעשה גדול נענה ר"ע ואמר דמעשה גדול נענה ר"ע ואמר דתלמוד גדול נענו כולם ואמרו תלמוד גדול מהתלמוד מביא ליד מעשה ע"כ וסקאו סה"ד מדרמרינן בקוף ע"ק רכב"ק דר"י הוה מאי היה נקנה תפילין והרי אמר לן קיים אמרינן למר לל' אמרינן ותרין ופא' אמר מר גדול ת"ת וכו' רכיון דאמר קיים אמרינן כ"ש למד שאינו משוכ כ"כ אלמא טובה דמעשה גדול וי"ל דהתם ס"פ והא אמר גדול ת"ת שמתחיל ליד מעשה א"כ סוף קיים אם לא וכו' ומשני סא לעגמר סא לאגמרי כלו' לתגמר לידים דהו' מעשה עדיף אבל לאגמורי לאתרויני דהו' עדיף טיפי מעשה ע"כ

ובזה פי' וק"ש אינו הוא דרך ישרה שיבור לו האדם ומקוניה דקדושין טובה דתלמוד גדול ומקוניה רכב"ק טובה דמעשה גדול וכקו' סה"ד ו'ל' לוח בא רבי' והכריע כל שאי ת"ת לעושים ת"ת לו מן האדם דהיינו לאגמורי לתרויני תורה כו' סא קודמ' למעשה אבל לאגמורי לתרויני תורה ת"ת לעושים דיקא שאין לו כוח ת"ת מן האדם או דהו' מעשה עדיף מן התלמוד וכדשני התם :

א"ג עפ"י מ"ס הרב בתי ככונס ח"ל תלמוד גדול דהיינו עדיף מעשה שישב וילמד כל יום ואינו צריך לחור לבקש לעשות מעשה לשי סתתלמוד עדיף שהענין משום שאם ירדוף אחר המעשה אין טרוד אלא מעשה נאמר ולא לימוד אבל תלמוד יש טרוד שהים לימוד ומעשה סארי תלמוד מביא ליד מעשה' ולא חיש' סמא יתראל כמעשה אחר סלח סהרגל דליהא דתלמוד מביא למעשה ואינו נופים מעשה לפי' ירדוף אחר סלימוד ומגלאו שיהם טרוד וכו' ספי' הנראים מרכיז דפי' ו'ל' נהלא לפי זה דשכר כל' א' והאחד כהנטי נפשא דהיינו תלמוד לתוד בלא מעשה כי חסקס נפשו כתיירס דוחס סמעשה וכשהיא דכן עושי ומעשה לתוד בלא תלמוד לה' אחרתס ואפטר שטניהם שכרם טום וסקיולס ססומאי דקמרינן גדול תלמוד שמביא ליד מעשה על ארוב ותרטלו ומתקמא כהים תלמוד יש בו מעשה ומגלאו שיהם סד' א' והוא ערוטות גדול מסה"כ כמעשה נאמר דהו' ת"ת יש כרס מעשה ותלמוד ומגלאו לפי זה הים שכר לתלמוד מזה עצמו :

ככנא כתיבא ועולם עניו מרחוק ברע זה עניו
 מתקבל כנשים כעצם טעומות על הכנסה ה' ד' או
 דאיכא דרבא אחרינא רשע הוא ונתיב תיובתא אימא
 דאיכא דרבא אחרינא ורובה לקבל אנרא ותי' רשאי
 תס דיש דרך משפחה וטוב מש' מקרו רשע מש' כ'
 הכא דכ' תרבו' הם בחזקת סכנה דוח אפתחא דע' א' הם
 אפתחא דוונות ועוד תי' רשאי הכא דתו' ת' ח' ותירצ
 משמרתו כדכתיב תבונה תגלרם לכל תס לא תוירי
 בת' ח' אלא כסאר כט ארס ועוד תי' הנחון מהרס' א'
 כחידושי אנרות דהא דקאמר או איכא דרבא אחרינא
 רשע תוירי כתיב והוא דקאמר נחיל אפתחא דוונות
 תוירי כשנים והכו דייקו דכרי רש' ז' א' שכתב ותי'
 תולכין הלך הרב כד' ת' עוד כתב ספרס' ז' א'
 הא דאמרינן נחיל אפתחא דוונות אין זה סתם למ' א'
 ז' א' בפרק החליל דאבי הוה מטעור עד דתנא ליה
 סהא סבא כל הגדול מחכירו יטרו גדול אימא דרבא
 תוירי כשעה שהם עוסק בתורה וכמ' רש' ז' א' .

עור

נקדים מ' ש' מהרס' ז' א' על פסוק חס
 בחוקותי תלכו ואת מנתי תשמרו ועשותם
 אחס דהכונה עפ' מ' ש' רש' ז' א' שתיב עמלים
 בתורה וקאמר תלכו דהיינו שתיבנו לפירוש שאפי'
 בשעה שאלכין מהרהרין כד' ת' וכמ' ש' סת' על הויא
 דאמרינן זה ת' דסקלא ליתאשמעתה אלילא דהלכות
 שתמור מהרהר כס וימס וליילא ותי' כעודנא דעיקר
 כה אז מופטאים ואת מנתי תשמרו דהיינו הלחון ולא
 תלשלו בשום עבירה שהיא לפיכס עכ' .

ומעתה

עפ' כל האומר יתבאר סתמא
 כמון חומר וסיוט דקאמר תשכתי דרס
 לילך למקום פ' ולירדה פ' שיש שם ע' א' או ענת וחשפא
 לילך שם כדילכתו יצרו ולקבל אנרא וכמו שגמר ר' ת'
 ור' א' שאמרו נחיל אפתחא דוונות ואלא את' כ' רשאי
 שאין כדון יודי דומם להסם דהסם שאני ששי
 הדרכים היו בחזקת סכנה ומש' ונלון לילך כמד
 מנייהו כד' לקבל אנרא טפי לכל הויא דיש דרך טוב
 ומשפחה לא אמרינן ככה' ג' שילך וקבל אנרא אלא
 אדרבה או איכא דרבא אחרינא רשע מקרי חס אלך
 כדרך שאינו טוב וכמו שתי' מהרס' א' בתי' רשען ח' כ'
 גם הכא לגבי דודי דיש דרך טוב דסא עדין סתא עמור
 כפתח כתי' מש' א' ואיכס רגלי אל עדותך אל' בתי'
 מדרשית ור' א' אמר תשכתי דרכי היינו ששכתי מתן
 שכת' על מ' וספסין של עבירות ואיכס רגלי דס' ז'
 כתי' השני של המהרס' א' דהא דרשי לילך אפתחא
 דוונות היינו הויא שח' חומר עוסק ומרהר
 כד' ת' ומש' ח' רלה לילך אפתחא דוונות אמנס חס' כ'
 תשכתי מתן שכת' של מ' וספסין של עבירות ואת
 סת' ערך שכת' המ' כעונש העבירה וחס' שאל' ותי'
 יגרוס החטא ואתה שעה שאניע לשם לא תהייר כד' ת'
 וכמו שכתב המהרס' א' על הויא דאבי של' חס'
 מהייר או כד' ת' אפי' שהיא ח' חס' של' וישל כעבירה
 מש' א' ואיכס רגלי אל עדותך ולא תכניס את עצמי
 כספק סכנה ור' מנחם אמר כך אמר רוד תשכתי מ' ש'
 בתורה חס' בחוקותי תלכו ואת מנתי תשמרו דס' ז'
 כתי' הג' שתי' מהרס' א' ז' א' דהא דאמרינן נחיל
 אפתחא דוונות וקבל אנרא היינו כשסם שסם חס' ותי'
 דאפי' חס' אלים עס סת' אכל יתיר אינו יכול לילך חס'
 וקאמר

ס' ד מתחלק כפי' הכ' אל הרב כתיב כתיב' ט' ותלמוד
 גדול משום שהכלות התלמוד משום המעשה אכל אין
 לו חשיבות מצד עצמו וא' כ' איכא רבתי למד המעשה
 עדיף מש' א' הויא חושב דוד דרכו לילך לעשות מ' א'
 ולרשות ת' ת' מלפני המ' שהיא עיקר חס' ת' ותי' כי
 ואיכס רגלי אל עדותך לכת' מדרשות וכמו שאמנו
 תמרו ותלמוד גדול וכפי' הרשעון של הר' ז' א' דהתלמוד
 מצד עצמו יש בו מעלה וחשיבות ועדיף ממעשה
 ד' התלמוד יש בו כבוד שהם לימוד ומעשה מש' א' ואיכס
 רגלי אל עדותך דאין עיקר כפי' הכ' של הרב ז' א'
 וכ' ת' מה ראה להכריע כפי' הרשעון של הרב ולא כפי'
 כ' ואין ולמה חזר בו מסכר או לזה כאל ר' א' אמר רוד
 חס' כתי' מתן שכת' של מ' וספסין של עבירות ורשאי
 ש' עבירה מככה מ' ותי' ואין ככה שכת' המ' להגן מן
 העבירות ר' א' מניח המ' מן החטא ואלו תורה
 אין מככה אותה עכור' ומניח מן החטא הוי מזה מוכח
 להויא ד' ותלמוד מצד עצמו חשיב יותר מן המעשה
 ל' חס' והיינו מ' כמו שהכרתי אן לחוק פי' ראשון
 של הרב ז' א' דתיב פי' שני של הרב ז' א' מהכר זה
 מש' חס' חזר רוד מפי' ט' ואיכס כפי' ראשון דהתורה
 עדיפה ממעשה המ' והוי דקאמר ואיכס רגלי אל
 עדותך לכת' מדרשות דלמוד עדיף ר' מ' אמר מהכא
 חזר בו רשאי מ' חס' בחוקותי תלכו דהיינו כמו
 שפרס' ז' א' שתיב עמלי' כתי' ואח' כ' כתיב ואת מנתי
 תשמרו הוי שספסין ותלמוד למעשה ש' מ' דתלמוד
 גדול יותר ממעשה ו' כתיבם נכחו כסגנון אחד ומר
 אמר חס' ומר אמר חס' ז' א' .

או

כאמר באופן אחר ובהקדים מאי דאמרינן בגמ'
 דסוכה כענין מעשה דכתיב דשמעיה להוויא
 ג' ב' דק' להויא אפתחא למחר ניקרוס ונייל כדכתיב
 סלך אמר תוירי אפרוסינה מאסורא חול כתיב ור' ג'
 פרוסי כי פטרו מהרדי שמעיהו דקאמרו אוריחן
 דתיקא ורודין בסומא לא יוכלנא חול כל חד לדוכתיה
 אמר חכמי מאן דסני לי הויא לא הויא מני לאוקמו
 אנפשו' חול תל' נפשו' כעברא דרש' ויהי קא מטעור
 תנא ליה סתא סבא כל הגדול מחכירו יטרו גדול
 אימנו ע' .

ובזה

א' ש' דמתי דק' תשכתי דרכי ללכת למקום
 פ' היינו לילך שם כדו לאפרוסי מאסורא
 והוא ס' ד' כמו שאמר חכמי' : אמנס חס' חזר בו
 והלך לו לציית מדרשו משום שהח' כ' סבר כהויא דאמר
 חכמי' חלו הויא האס' לא הויא מ' למקום אנפשיה משום
 שאדרבא כל הגדול מחכירו יטרו גדול אימנו והיינו
 מה שסיים ר' א' תשכתי סכרם של מ' לאפרוסי
 מאסורא והספסין של עבירות והוי רחוק מהסכר וקרוב
 להספסין כיון שכל הגדול מחכירו יטרו גדול ממנו
 מש' א' ואיכס רגלי אל עדותך של' חכמים עצמי כספק
 סכנה .

או

כאמר באופן א' ובהקדים מאי דאמרינן בפ' ק'
 דע' ג' גבי הכנו תרי טבלי חד הויא פ' אפתחא
 דע' א' וחד הויא פ' אפתחא דוונות ח' ל' ח' לחכיה
 נחיל אפתחא דוונות וככפיוה ל' וקבל אנרא כד'
 מני לשם חזוניהו לזוטת דאכפיון מקמוהו ח' ל' מכ' ז'
 הא ח' דכתיב מומה תשמור עלך מ' כתי' ומה תשמור
 עלך וספקה מהרס' א' ז' א' פסוק ת' ל' מהויא דאמרינן
 מ' .

דקלמתי השמיעו מ"ט כחורה הם החוקיות הלבו והיין
 כלשון רבים ותשמע דוקא רבים כשהולכין בד"ה או
 מוכתמים שלא יתנואו וזו דוקא ונתתי שלום בארץ שלא
 ילחם עמכם האדם ר' להכשילם בחטא משא"כ כשהוא
 יחיד שאין לו לילך אפתחה דמות אפי' שהוא יסלך
 ויעסק בד"ה מש"ה ואשיבה רגלי אל ערוחך אל בית
 סעודתי באותן דפניו ג' תנאי כל אחד קאי כתי' אחר
 מהג' התי' סנו' של סמפרס"ה ז"ל

ועיני זה ובוחר כוננת תכל דרך רבי' סקדוש
 באותן זמ"ק וזה"ק אלו הוא דרך ישרה שיכיר לו
 סדרים הם לילך אפתחה דמותה כד לקבל שכר או שלא
 וכן בלא בטעות האחריות ואזו דרך יסכון אור מג'
 סדרים שישב סמפרס"ה ועל איוה תי' וסמוך האדם
 לזו בל רשעו סקדוש והכריע לחומר כתי' הג' דדוקא
 שיש להם עסקין בד"ה עתה חבו דקלמתי כל שהיא
 ת"ה לעשות דמיט כלשון רבים האם הם רבים לז"ה
 לז"ה לילך עס בדי לקבל אגרא ואז ת"ה לז"ה מן האדם
 דכתיב לזכר עשרה ואדרכה ת"ה להם שיאמרו שהלכו
 לכבוד את יתרה ולקבל שכר משא"כ יחיד דמלכד דאכיל
 פ"ה לו דמיט' עמא יעס הלא גם אין לו ת"ה מן האדם
 ואדרכה איכא עשרה שיאמרו לעשות זכרו הוא הולך
 לז"ה

ובנסילה זו נכח לבאר אלם קראי שאמר חד
 בקדו הלפא ביתא ח"ה אשר תמינו דרך
 סולמס בחורה ה' אשרי נוצרי ערוחיו בכל לב יודשו
 אף לא פעלו עולם כדרכו הלכו וגו' והנה סקדוקים
 בהו קראי מפורסמים דמא קמל"ן דדומיט חד דאשון
 לאיש עוסק בחורה ובמטות ונס שלא יעשה שום
 עולם חדא אדם כזה הוא כדוק גמור ואשריו ואשר
 סלקו

אמנם עפ"י מה שהקדמנו לעיל דברי החו"ז
 שסקדו על הא דאמרינו לעולם יעסקו
 איש בחורה ובמטות אפי' שלא לשמה דמתוך שלא
 לשמה כל לשמם מראמרינו כל העוסק בחורה שלא
 לשמה נס לו שלא נכרה וקורתי נעשית לו הם המות
 התי' דקרי נזוס איכא שלא לשמה קדא רומד על
 מנת לקבל פרס ועל מנת שיכבדו וקריה רבי ועל
 פיוא' בזה אמרו לעולם יעסקו איש בחורה אפי'
 שלא לשמה אבל הוצר ע"מ לקנטרזה נח לו שלא
 בכרה וקורתי נעשית לו הם המות ואדרכה טעל עובס
 על גמ' סלמור ורבי מהרש"ף ז"ל בס' כראשית תי'
 ח"ל לו נראה לישב עפ"י מ"ס כעל העקדים כפסקין
 מה ה' אלהיך שאל מעמך וגו' דהכוונה דשמירת
 פמטות על ידס האדם וזכה ליראה הפטמות ותהיה
 סקדוקה כלכו אהכרתי' ואף שהיא שלא לשמה המעשה
 מדר עגמי מוט ומעשה טוב מקרי משא"כ הלומד
 המורס לחדה אם היא שלא לשמה להקויה לזכר
 מעשה טוב בלא וזו מה ה' אלהיך שאל מעמך כרי
 לזכר סמור סבך לא סט כלמור הקורס לחור אלה כו
 אם ליראה את ה' ולשמור מצותיו על ידס תבא לעבוד
 לשמה א"כ הא דאמרי' דהעוסק בחורה שלא לשמה טוב
 לזכר לזכר איווי בעסק החורה לקורא אכל הא
 דאמרינו לעולם יעסקו איש בחורה ומנות סטהס
 באחד עוסי' ואעפ"י שהם שלא לשמה מ"ה כיון
 דאיכא מנות כשרי עסק סתורה מודכן או החומר ואז

מתוך שלא לשמה סה לשמה עכ"ל
ועיני זה וז"ה קראין חסו דקלמתי אשרי חשמיט
 דרך סולמס כתי' ה' דהכוונה דאשמעי'
 קראי דאשרי לאיש שיהא עוסק בחורה קמור אף
 שישם אפי' שלא לשמה וכ"ה תיך קאי באשרי סה אמרי'
 דאם עוסק שלא לשמה נח לו שלא נכרה לזס סיס ואמר
 אשרי כולרי ערוחיו דאמרי קאי באשרי סלמור קורס
 שלא לשמה סה דוקא אשרי כולרי ערוחיו דעס סתורה
 עושה גם מנות דאז ע"י שיהיה בכל לב יודשו שמתוך
 שלא לשמה בא לשמה וכו' מהרש"ף ז"ל אף תי'
 אחר אי חומר לך לא פעלו עולם הדינו סה דאמרינו
 לעולם יעסקו בחורה אפי' שלא לשמה וקאי באשרי
 דמתוך שלא לשמה כל לשמה חייט כאלא סעלו עולם
 כלימורס שלא למדוע"מ לקנטר דח גמ' לו שלא נכרה
 וכיון דאיכא עולם כלמור' או סלא דוקא לזכרה
 לקבל פרס ולכבודו או חלי' כדלף חס' מבטיח
 שברכיו הלכו דמתוך שלא לשמה כל לשמה וכו'
 חו"ז וז' תמה סמיס חסלי וכו' דדכו לבמור' סוקד
 וכן עפ"י מה שתי' עוד מהרש"ף ז"ל לקבועה ו' והם
 ח"ל דמא דקלמתי לעולם יעסקו אדם וגו' געס טובה
 קמל"ן דמי שרואס עשע וכול לבק התורה סרי כד
 ועס יעסק בחורה ובמטות מתחלה שלא
 לשמה כמא שמתוך שלא לשמה בא לשמה כלמור
 ואמר מתחלה לז"ה חס' עשס וזו קמטות
 שלא לשמה כרי שמתוך שלא לשמה חס' רגל
 לשמה ולפי זה הא מתוך דקלמתי ר' יתרה חייט
 דכרי שלא דמטות מהעוסק כרי לבק את סלמס ר'
 עכ"ל

ובזה ח"ה וסיט דקלמתי חס' סתם סקדוק
 לשמר מאד וסון דקאי באינסופס סתם
 סיר עמד ומקורו סרכס חס' וכל לבקו
 ח"כ אלה סנד יחד סתם סכונ דר"ט אף סלס
 עושה שלא לשמה יען כו על ידס אכל לשמר סוקד
 ואסר רגל סלס לשמה חס' כן סל סלמט כעשר
 מתחלה שלא לשמה בכל כוכס סה לזמן אחר כו
 אשקד תקיך ולא חס' כהסרי אל כל מתוך
אז נאמר באופן אחר ובהקדים מאד דאמרינו
 במ"ס פ"ק כתיב יקרים סוה מסמטס וכל סקדוק
 לא ישר כה סה חספי סמיס ישר וכתיב וכל סלס לא
 ישר כה ל"ק כלן כמטות סלסר לעשות על לח' אחר'
 באן כמטות סלסר אשקד לזמנתם על ידס אחרים
 ע"כ וכ' סר' יסס מרואס כפ"ק דברכות דכמטות
 שהיא חוכת הנוף כנון סוכס ולזכר סחויכ מעל
 על העושה שיגעה אפי' שיגשו אחרים כהא ת"ה
 כריתת מקמיה מטה סקת חוכת הנוף על סעושה
 עלמו עשא"כ כדקב"ו"ה דלס' ע"י אחרים
וכבר הקדמנו לעיל דלרעת רש"י ז"ל דלא
 דלמור נזל ממעשה סה מוס דקמור
 מטיא לזס מעשה וחס' סוד אכל כל אחר כלס
 כסמיס סקלוס סס וסרן סס חלק כחלק איכלו
 אכל קסס ת"ה סיס כדו כ' פשטת חלי דמעלמ
 סה נחלס מעלס ע"ג סלסס ו' סר' קל ועקב
 כדוס ז' ח"ל לט סרלס סשע דל' ע דס"ל
 דלמור נזל מעל טעס ססלס סוד מעשה אלא
 עסק סתורה לחד ס"ל ססל נחל מעל מעשה
 קמיס

לחס תלוי ראש על זה ודלוי קשיא לכו מאחד שכל
 סגוים כוח ושראל ובע"ז מה ראש לקרנן וכו' ע"כ
 ועפ"י פ"ו זה נלע"ד לכאד המאמר חס באופן
 אחד קח מודכו של הרב ותחלה וראש נקודים מ"ס
 איב חסח דוד במומור קי"ט שקדושין שקדש הקב"ה
 לשראל כנתינת התורה הוא על תנאי שתן להס ח"ו
 כדבתיב ותן להם חרות נהם בעבור ושמורו חוקיו
 דקודש שנתן להם הארץ פשטו ויהם וקבלו קדושי' מאחר
 דהיו שגשו סעגל וא"כ כאט למחלוקת רב הוגא
 רב יסדה שחלקו כגמ' דקדושין על האומר לאשה
 סדי את מקודשת לו ע"מ שאתן לך מאתים זה ה"ו
 מקודשת ותן דח"א אמר וקא' ותן שקדושין תלון
 למפרע מעכשיו ואח"כ יתן הר' זה וד"א לכשיתן תלון
 שקדושין מפאן ולהכח וכל עוד שלא נתן אינה מקודשת
 לתנאי כ"מ היכא דפשטו וקבלה קדושין מאחר למ"ד
 ותן קדושי שני כלוס למ"ד לכשיתן כל עוד שלא
 נתן קדושי שני סק קדושין ע"כ כגמ' וא"כ למ"ד וקא'
 יתן עדין קדושין שקדשן כקורה קיימים ואין קדושי
 סעגל כלוס ולת"ד לכשיתן כתבטלו קדושי תודים וקדושי
 סעגל קיימים עכ"ל סרכ"ז ונקודים עוד מ"ס כמרדש
 כמ' נשא ע"ל פסוק כיום כלות משם לקיים אתן המשכן
 אר"ל משל למלך שקדש את בתו ועשה לה קדושין גדולים
 ושלטה בהם עון הרע כשכח להשיאה מה עשה נתן
 קמוע שלא תשלוט עון הרע כך כשכח הקב"ה לתן
 התורה לשראל וכו' ולה היה אלא קדושין שח"ל לך
 וקדשתם משבחו למשכן ועשו המשכן נתן להם ברכה
 שלא ישלוט בהם עון הרע ע"כ הרי מבואר מתוך זה
 שמאמר דכמתן תורה לא היו אלא קדושין ובהקמת
 המשכן היו הכשואין שיתיה האפריון והתופה וכ"כ
 סרכ"ז ו"ל שבחדש ניסן שכאו משם ואשרן כשליחות
 הקב"ה לשדך את ישראל להקב"ה ויהי שזכין לכ"י
 וכמו שקור הסיוט ששלח שדכנין משם ואשרן ושדכו
 לו וכמתן תורה שקדושין ובהקמת המשכן הסופה
 זהנשואין ע"ש וא"כ מעתה נגד התומה למ"ד לכשיתן
 או חלו שקדושין זכין שפשטו ויהם וקבלו קדושין
 מאעגל כתבטלו קדושי סא' וקדושי סעגל קיימים וא"כ
 אך עשה נשואין במשכן בלי קדושין ומכ"ש שכבר
 נתקדשו לשני ונאסרו על סראשון וכדי לוישב זה
 נקדים מ"ס כגמ' דלא סו ישראל ראוים לאתו
 מעשה סא' מן ותן ויהם לכבס זה וכו' ולא היה דוד
 ראו לאתו מעשה דבתיב ולכו תלל בקרבו אלא שחם
 יתנאו ריכס א"ל כלך אלל ריכס ואס יקטא יתוד וכו'
 ופרס"י דסו נורת מלך והיו כאטקיס עכ"ל וסדה
 סרכ"ז רב דקרק אומר לה היה ראו לאתו מעשה
 דפיל"ל לא היה ראו לחטוא חשב ח"ל והוא כד מעיינת
 שפיר כחטוא ישראל שחטאו בע"ז דוד שחטא בעון
 זנות סנה לפיטויכו שכל אחר ואחר היה לו לסוית
 כחסך דשראל היה להם לחטוא בזנות דוד בע"ז דוד
 סיה ראו שלא לחטוא בזנות משום שתמור היה לכו
 כשכר ונדכה בקרבו מחמת רוב הזרות והדאגה
 סהיה לו וכמ"ס ולכו תלל בקרבו חו ודאו מן שחאו
 תמור כגרה ודוחק אינו חושב כלל על זנות כו זה כח
 לאדם מבח מתורת כשהוא ממולא מכל טוב וכל
 תענוב ח"כ ודאו דוד לה היה ראו לאתו מעשה של
 זנות אלא למעשה של ישראל היה ראו לו לחטוא דע"ל

סוים פדף [משאלו] ואכטלוס אפטר לנה"ר לסקיו
 לאמר סוד עבוד אלהים וכמסא"ל בקס דוד לעבוד
 ע"א אכל מה שהקיוו הליהר בזנות קסס מאד סתך
 מנה מקום כרוד להתגבר עליו כום וכן ישראל שחטאו
 מרוב כל כמ"ס ו"ל על פסוק דוד והב כשכל כקס
 חסב ססרטינו להס עד סאמרו דו וכו' משל לבן סלך
 סאכילטו וסשקיו ונתורה כשוק על זנות מה יבסס
 שלא ותנא ח"כ לפי זה ודאו שלא סו ראוים לאתו
 מעשה של ע"א אלא למעשה של דוד לסקיהם לזנות
 מרוב טובה וכו' ידך עפי לכו סמל ממש סס'
 סהוטיכו כקובה של זנות אכל דוד עובס שישיה
 לע"ז אינו זה מן טובע דמס חסרין סיס להס לעובד
 סקב"ה דמה מלאו כו על דאס' חס"ע אינס עחסים
 ע"ל שלהס אלא וסיה כו ידעכ וסחסף כמלט וכו'
 כוד כע"ל אחרת שחא מניכס לו יתך וכו"כ כש
 הטבע ראו להס לשראל ולרוד לחטוא כל אחר כחטא
 של חטור וע"ז סייב כד' להורות פסוקס כד' סרע
 סכל דמן סשמוס היה זה כד' לתן פ"ס לבעל השופס
 וכו' נורת מלך כחטא זה וסו כאטקיס וד"ק וכבר
 ודע מ"ס סתו' כדש קדושין כד"ס סאסס סקמת
 דלא היה סאיס קונה משום דששמע בע"כ קינס
 איתס ואין סאסס מתקדשת בע"כ משום סס סס'
 מיקיית ומשמע מדעתה ולא כעגל כדסס פס"כ

ומעתה

לפי זה נתיישבם קשיאתו שסר דסר
 עסס סקב"ה עס ישראל טשואין וססס
 במשכן כו קדושין סניס סל סעגל אלוכא וכו' לא תלו
 דסו כלונס דסס סס אטקיס כחטא זס וכדלמך וקדושי
 אינס אינס כלוס וכ"ת סיו דקדושין סל סעגל לא
 חססו משום דסו כלונס אכתי אדך אסר לעשות
 תופס וכסואין כל עוד שלא נמרו שקדושין ססו על
 תנאי לסאו"ל כששעות דוד וקדשם כליות ססות
 כקסס כלי תנאו וע"ל דע"כ ל"ס סמי אמרדו דלמד
 לא חלו שקדושין אלא דוקא כשיתן אינו אלא כבאר חס
 שאפטר שלא יתן או יהיה עני או סכס אחרת ע"ס לא
 סמכס דעסס להקדש כל זמן שלא נתן אכל לגבי
 סקב"ס סאינו מחוסר כתינס דכודי סייב כמעשה וסכף
 סאמר סו כמי סנתן וא"כ כום כ"ע עתד דחלו קדושין
 סראשונים ואין בקדושי סעגל כלוס וכבר סאסרו ככל
 ע"ל כדון שקדש סאססס אכ"ע

ומעתה

יתבאר מאמרינו שפיר כטוב טעם וסוים
 דקא לתמוה אס"ע בשעה שראו יד'
 סקבלו סהרה כקורה קדושין חו וסו על סמאי סתן
 להס סארקוסס סלכו וקבלו קדושין מסעגל קדש סכנס'
 לארץ איתס עשה סקשו ככח דמס ראו אלו לסתקרב
 וסר דהיינו כעשכנן שעשה להס חוסס וכסאין מאחר
 שכבר כתבטלו קדושין סראשונים וחלו קדושי שני דסיינו
 סעגל וא"כ הו"ל כא"ס ססס ס"ל סלכת' כמ"ד לכשיתן
 סו קדושין וכל עוד שלא נתן לא סו קדושין ואס פשטו
 וסס לקבל קדושין מאחר קדושי שני זמססין ולא קדושי
 דראשון וא"כ סאיך כשסס סקב"ה במשכן אחר שכבר
 נאסרו וסו מקודשים לאחר

ועל

ואת התמיחה רבתי קסס פיסס סקב"ה וסמר
 סכילו לי ספר וסססין סלכס כסס סמכילין כמי
 וסחילוד על מספחות' סר סאסס רואים בעיניכס סלא
 סטואו יסרלל כזות אף כו מן סרלוד להס לסוית חוסי'
 נותן

סבתו בשי דבר. הטובה שהשענה לסוואן סוף הלא
 להם לקנות כע"ז כי יאירבה לפי רוב המזבז. שנתה
 להם אך דואר להם לגנוב את ס' וטון שאתם רואים
 קצתו סתם שלא כדרך הטוב אין זה כי אם להורות
 קצתם לרשע וזה נורת מלך ואור כאלוהים כחטו של
 שבעלזאור קדושה של העגל כאלוהים ולא חלו כלל
 אותם קדושתו ששאר הם מקרבן כמזבח לעשות חוסם
 והואוין ואלו הם למד להם בקשר שחטו העגל לאורו
 קשו' ולתוסים הם לא שור מאמונים אום"ע כזה אבל
 אין שחטו להם ולתוסים ולא חטאו כוונת וטולו בע"ז
 שחטו סוף קדושו ולא יכול היתה"ר להקיים כוונת אשו'
 שקדוה לרואי ששמשו לו וכע"ז סתים ויכול להם אשו'
 שרשוק הם לפשעם לו ומכין שהקיים בע"ז ומקשו
 ה"ג כ"ג כוונת שסיתים אקדוה ולמה חטאו בע"ז ולא
 בזנות אין זה דואר כי נורת מלך וטון כאלוהים כד' ליתן
 ק"ס לבעלי השו' וכיון דהו' אלוהים ס' חגן והאשם
 כקמת מהגתם ולא כע"ז כ"ג אף בקדושו העגל בלום
 אותם שעה שורו והו' אשו' וטון מקלס' אשתם כרבותו
 כאלו כנת ויאשרה לקוף כשחטאו כשמים כוונת דכתי'
 חלל העם לוונת שמתו אש"ע אמרו אותם העטרים
 ששים סדס כבר סוף נטולם מהם אחר שהכח ששו
 ששחטו' קדי כעל רהשתו לוכא לעומר דהו' דחטאו
 בעגל כד' לטורות חשו' וכו' תורת מלך והו' אלוהים
 שחטאו בע"ז ולא כוונת דהו' שחטו כוונת ואלו
 בעגל' אותם טענה שחטאו כשכיל להורות שחובה חלת
 קעטרים שהתם כדס לשוכ כד' להורות סלכס לה
 באת' סוף ויאשרה מכל מקום כיון דהשתא
 קס שין' להם כעטרים זרם וכונת אש כן אין
 קשו' להיות שכנים טיטס דאין השכינה שורה אלה
 וגל סמוכותם וכשהיא כתיב ולא יראה כן ערוה דבר
 וכן שחטוהו' ולמה לא זום שכונה מהס לום סיים כשכחו
 לוח גפול' וקסן המקום שנגף המקום את מי שקלקל
 מהגמדות על עוהתם כבריאותם ור"ל שלא חטאו כל
 שחטאו' כקון זס אלה מקפת ואחרו מקלת אכרס המקום
 גל כ' ערין אותם עטרים סדס משה"כ בע"ז שחטאו
 כולם שלא כדרך טובע וטולו שנו' מלך סוף כדו ליתן
 פ"ס לבעלי השו' והו' אלוהים ואלו כקדושו שני של העגל
 כלום וכאמ' :

ובחקדמה

והואוין דמהס ה"ל לאהרן מה עשה
 אך העם האם בו הכאח עליו חטאה גדולה ויאמר
 אהרן אל משה אל יחר אף ארזני אתם ידעת את
 העם ט' ברע סוף ע"כ ודקדוקים מטורים דכמא
 עליו מהס ואהרן ומה זו תשובה שהשיב אהרן ועוד
 אף מלאו לגו לעשות זה

אמנם

עפ"י מחלוקת רב סוכא ורב יהודה סס'
 ח"ס ובסקדום עור מ"ס ז"ל טלקוט
 חסלס ח"ל כשעמרו ישראל על הר סיני כקשו לנטוב
 דעת סעלוונם גא' בל אשר דבר ס' נעשה אנשמע
 כטובל ס"ל סקב"ס מי יחן ויהי זה עם לכבס שלא
 חאמר אין הכל גלו לפט ת"ל וסתוהו כשסס וכו'
 אגמ' בן וקא ראו וזומר כקף סינים סכופס על
 סרם ספוסם חולקים ולב רע ע"כ וכן מלאחי כתיב
 ססס דר' שססס מוכרי דו"ל דבפעם ששו מקבלן
 את סתוים סו מדהרין כע"ז וז"כ השתא ו"ל

ובזה

א"ס דאהרן ששם להם העגל ס"ל כמ"ד
 לכשתן או חלו הקדושוין וכל עוד שלא
 מתגם הארץ לא חלו הקדושוין ולא נאסרו אכ"ע ועדין
 נס להם דין פטום אונתם ומסס ס"ל כמ"ד ויתלו
 הקדושוין מעכשוו' קודם נתינס ויחן מבאן אהכא
 מ"ס"ה סו כ"א"ה נמוה ונאקרו אכ"ע והף כ"א"ה
 שונתם תחה בעלס מ"ס קאמר לום לאהרן מת
 עשס לך העס חוס בו הבאת עליו חטאה גדולה דהו'
 כדו מקדושוין וטון ח"ה גמורס דהלבחא כמ"ד
 והוא יחן וקלו קקדושוין אעפ"י שערין לא נחן ויאמר
 אהרן אל משה אל יחר אף ארזני שהסם שמר טול
 הכרע דהבו הלבחא וסוף יחן וסוכ אין לחלוק עור
 שחלמור על דכרי הרב מ"מ הכא שאני דב"ע
 מוחס דאין חלון הקדושוין עור שחן דהו' אתה ידעת
 כרוח קדשך את העס טו ברע הוא ור"ל שלעבר כרע
 הוא עומר כדו ועונה סיה בלכס כשעה שקבלו
 הקדושוין סכין מהרסרין בע"ה סרי איכה גלו ויעקב
 והוכחא טוכא שלא גמרו לשעבר נססס מעכשוו' ולא
 סמכא דעקוהו בקדושוין אלו וז"כ הלא לכ"ע לא
 חלו הקדושוין עור שחן והו' ספיר כספויים שונתם
 רעדין לא נאסרו אכ"ע

ובזה

ויבאר מהמר חמוס כמורס דכה כס' בו
 תסס ח"ל נאה הום להם לישראל לו' נעשה
 ונשמע כלום נאה הום להם לו' אלה אלהיך ישראל ע"כ
 והמהמר סוס חוט אלה מן המתנתיהן דמלכד דהכרי'
 פשוטין ולא טחט לואמר דפשוטא ופשוטא דכמה
 נאס ויאס להם לו' נעשה ונשמע ולא נאה להם לו'
 אלה אלהיך ישראל אלה קשת עור מאד אומר
 כלום נאה הום להם לו'מר אלה אלהיך דנשמע
 ויאט נאה דוקא ואישרה לוכא והו' ליתא

אמנם

עפ"י האמר ח"ס דהכא ככ"ד לכ"ע
 לא חלו הקדושוין אלה לכשתן ריחן
 דהררזו או כשעת קבלת הקדושוין כע"ז סרי לא
 סמכא דעתיחו סקדושוין חלו וז"כ אס קבלו קדושוין
 כוטי כוטי חלו קדושוין של השני אלוכא רכ"ע והשתא
 ח"ס וסוטי דקאמר נאס הום להם לו' נעשה ונשמע
 אף שבוס רט לנטוב דעת סעלוונס טו לכס כל
 עמס כדבר הום אלה ספוסם דולקום ולב רע מ"מ
 הו' מיהא דבר זה נאה לעוני הכל ולמראת העין
 ח"ס"ע אע"ג דמוה טוכה דלא כחקדשו עדין והו'
 כיון סטויס שלא נאסרו אכ"ע ויכולן לקבל קדושוין
 מאחר זה העגל מ"מ כלום נאה הום להם לו'מר
 עכשוו' כשרססיה אלה אלהיך ישראל כפירוש ליעוס
 סעמוס אע"ג דאשרה לוכא כוון דלא כחקדשו עדין
 מ"מ אינו נאס לקתור דכריהס הראשוטס ולבלות לכל
 עכשוו' דמה שאמרו נעשה ונשמע מעוקרה אינו אלה
 גטכת דעס סעלוונס חס דואו אינו נאס דבר זה
 כשכיל קאומות

ועמ' ו' נ"ב וכן נאמר ו'ל כס' תשא ע"פ
 כי תשא את ראש ה' ריבוי חומרי' לנפשי
 ריבוי ח' ע' חומרים לנפשי ח' ישראל חומה
 ששמש' לא יחיה לך וכסף מ' ויום עשתה את
 צנבל כלום תקנה יש לך ואתה ס' סכמת עמהם
 ספא' זוכה לאלהים יחורם בלתי לה' לבד מן כבוד
 כבוד האבות כבוד ששליט פגועה בינו ומרים
 ראשי עבדות לו תלו ראש שנה' כי תשא את ראש
 צנבל כי הנה כבר כחבו לעול דקדושו של העגל
 לא יחור' אלא כבודת מלך וטקוין כד' לטורות תשו'
 ואת ראש שראוי היה להם שיהיו חוטאים כבודת
 ולא כע"ז דהא כפי רוב הטובה שנתן להם אין
 יראו לעזוב תו' ולעבוד ע"ל ואין וכל הישר
 להשתקם בזה ואדרבה כפי טבעם היה יכול להשיחם
 קצת ואפ"ם לא היה יכול עליהם שהרי מוחסין
 בא ואין בהם שום עון של זנות אלא וראו מזה
 חילוף' צמורה כדאי שלא היו ישראל ראויים לעון זה
 אלא ע"ל אלא שגזרת מלך היא זמורה' הו' כזה ומלכד
 ראיה' זו נלמד ראיה' עומה' לא יראו עפ"י
 תאו ראות' כמורה על פקודת' פאכותו חשק ה'
 חכמה' צלע' אחריו' מי שחור' כמעשה' אלו מתקיים
 גלו ושאנו בוחר בדכולם חו' מתקיים עליו וכהב
 סר' ו' על מאמר זה ח' זל' זל' אברהם כבר בחר לו
 סקב' ה' ע"י שהמר את בוראו חס שכופר בעיקר ועבוד
 ע"ל מלך דרך יאבותו ושוכ אין לו חלק בזכות אבותיו
 ע"ש דכאן באורך בס' יתרו שני ח' לפי זה לכאן קש'
 אין משה עמד בחסלה ואמר וכו' לאברהם לזחק ולש'
 עכרין כמעשה העגל והא' כמנית דרך אבותיו לית לם
 זכות אבות ומה שדחק הרב ו' חלק בין כופר בעקר
 לגמרי למשתק ע"ש וע"ז דלוח יש זכות אבות הוא דחק
 עבט ומפורסם דאף סוף אפי' שהוא הסיף לעבוד על
 מלכד שמאמנין כה מ"מ הרי משה דרך אבותיו שהרי
 א"ו היו עובדים לה' לבדו ואין הועיל להם זכות האבות
 אלא וראו מזה מוכח להיווי דשאני הכה שלא היו ראויים
 לחטוא אלא היו גזרת מלך והו' כאלוקים ומשה לא הו'
 מניחין בוס דרך אבותיהם ושפיר מועילה להם זכות
 האבות כנלע"ד כהן

ומעתה לפי זה יחבאר מאמרנו שפיר והוינו
 טענתיהו דהא' ע' שאמריו און ששמעה
 בסני חכמי ולא יחיה לך ופרי כבר מתקדשו בקדושו
 גמורים ונאסרו חכ"ע כהקדש ואפי' שחוק נאסר להם
 דכיון דנתקדשו אתהא לכו תרו לא חווא וס' למ' ד'
 דמעבשו ח' פקדושו כמ' ד' והוא יתן והדרכה סבא
 כ' ע' מורו דנתקדשו אפי' ש"ל הקב"ה ע"מ שיתן להם
 סארין דברו של הקב"ה כמעשה וכלו כבר נתן להם
 את הארץ וכמ' ש רש"י ו'ל ע"פ אשר נחתו להם דאעפ"י
 שעדין לא נתן הרי כאלו כבר היה נתונה וא"כ כוון
 שכבר נתקדשו אלוכל דכ"ע אין לטוף מ' ויום עכר
 העגל יחיה כה' א' שזנתה תחת בעלם וכלום תקנה יש
 להם בזה ולא יקומא דהם לא בסרו בעוקר אלא הוסיפו
 על עבודת הקב"ה גם העגל לזה אמר ואתה ה' הסכמת
 עמכם דכתי' זוכה לאלהים יחורם בלתי לה' לבדו סר
 בזה מכת דחוקרת' להם השתוף וא"כ זה גילה על
 פסוק לא יחיה לך אלהים יחורם סוינו אפי' בשתוף ח'ל
 קאמת סבל וספה טיהם דאין עלי עון חמור כעגל שהרי

אתה ס' מן כערי סבת האבות חס' איתא דה' שן
 סרד כעגל אין זכר לויבוס זכות אבות והא' למטה דרך
 אבותיו לא יועיל זכות אבות אלא וראו מזה שנתן רעת
 זה של העגל ח' אלא כד' לטורות תשו' והא' כולת על
 וראו אפי' עפ"י הרב ואין בקדושו העגל כלום דאין
 האדם מתקדשת אלא לרעת' ועוד ראיה כבוד ששליט
 שכונה טעמו ואך אתה משה שטמך סטמו ואל' אין
 שכונה שורה אלא מתקום קדושה כדכתיב וסב מתקדש
 ומאחר שחטאו כע' זכ"ס שיהיו סטמם סטות ואדרבה
 ונכסף הוא שרין ביה להם לקטול סטות ולא כעגל
 אלא וראו מדאי אטבא ע"מ ש' ז' אלא לטורות
 תשו' והא' גורח מלך והו' חוטין ואין בקדושו של העגל
 כלום כי אין אשה מתקדשת כע"כ אפי' שאל' דלכ"ע
 ככ"ד לבט' וס' שסו חוטין כע"ז כלבם לא מתקדשו עדין
 להקב"ה מ"מ גם לעגל לא מתקדשו דהו' קדושו כמנוס'
 וכדכתי' מש' חומרים ראוי כהקמת הסכין ששם הים
 כחופה והכשואין חור וקאלס' מעד' ע"י האש' און

ובמסלה זו נעלם לבאר מאמרנו ו'ל שם כדאי
 כי סא' ח' ל' וראו וסגם תולדות ונ'

ראה עשה שאין לישראל עמדה עמד וחבר נעמו'
 עמדם וסב' סלחות ואמר לסקב"ס סס' סטמו ואפי'
 סטמתי שסכרתי הלחות חס מתול אהם להם אף לי
 מחול שנה' ועמה חס תשא חטאתם וכו' כן לי מחול חס
 אין אתה מחול להם אל חמחול לי אלא מחני כל ח' אפי'
 לא זו משם ער שפנס חגיגה שלם אמר משה סרי הים
 לישראל מי שיבקש עליהם חטאים על' מי יבקש החמיל
 מנעטר על סכרת הלחות ח'ל' סקב"ה אל ח' מעט
 כלחות הראשונות לא היו אלא עשרת סכרבות וכלחות
 סשניות חכי נוחן שיהיה בהם הלכות ומדרש וכו' ולא
 עור אלא שאתה מבשר שמחלתי לך על חטאי סלך
 עכ"ל סמדרש הו' טווח ואומר דורשני דקש' טוכא
 סרה דמאיוח ראיהם כל משה רס' ע"ס לתלת כפרתי
 ככפרתי ישראל מנ"ל להשוחט לסוחט כחטא אחר וע"ק
 גמאר שעלה על רעת משה להשוחט ח'ל' לאחר
 שפנה החטא סלהם למח החמיל להטעטר על עמם
 כשכל שכירת הלחות אדרב' כיון שמחול להם ממילא
 כמחלו סהרי כל טענתו איתה ואת' דהם להם חמחיל
 אף לי מחול ועוד מכו חומרו ער שפנס חגיגה שלם
 דמשמע רלח נחמל לגמרי וכבר כתעורר בכלום סרבי
 ורע כיון ופי' מאמר זה ככתה אופנים עי' ע' וחד
 מודרכיטו יוכן עפ"י מ"ש מהרא"ק ו'ל ככונת מאמרנו
 כמדרש שאמר משה לפני הקב"ס העגל האפי'
 לסויעך אתה משיב סרוח ופניא מוריד סבסס וכו' ח'ל'
 משה אף אתה טועה עממה ח'ל' ח'ל' למם ס' יאריס
 אפך כעמך ע"כ שהכוננה הוא שח'ב"ס כבר נשכח
 לאבות שלא וכלה זרעם וא"כ כאומר' סרף ממנ'
 ואשמורם אין סכוע' חלם על שביע' וכמ' שאז' ל' כמם'
 כריכותרף ממני ואשמורם ואי משה סכועת סלכות
 ואנש' אותך לגי גרול שאפי מקיים סכועס זו כורעך
 ח'ל' ממחול כיון שמשס טועם עממם טוב ח'ל' לסתקאי'
 ששביע' כורעו וחור חרין שכבר נכבע לאבות וסב' אין
 שביע' שיהי חלם דאין שביע' חלם על שביעם והוינו
 דא'ל אף אתה טועה עממם ח'ל' ח'ל' למם ויחיה
 אפך כעמך שהשתא הו' סטיר שאין כשביע' שיהי עמם
 כן אין שביעם חלם על שביע' וחד'ק ח'ל' ח'ל' יתבן
 דהו'

